

Lyngen kommune

Møteinnkalling

Utvalg: Lyngen arbeidsmiljøutvalg
Møtested: Kommunestyresalen, Lyngseidet
Dato: 30.11.2016
Tidspunkt: 09:00

Medlemmene innkalles med dette til møtet.

Medlemmer som måtte ha gyldig forfall og/eller mulig inhabilitet, må muntlig melde fra om dette snarest, slik at varamedlem kan bli innkalt. De varamedlemmene som får tilsendt innkallingen, møter altså bare dersom de får særskilt innkalling. Egenmeldingsskjema finnes på vår hjemmeside www.lyngen.kommune.no under politikk/sakspapirer.

De sakene som ikke er unntatt offentlighet er i tida fram til møtet utlagt med alle dokumenter til alminnelig ettersyn på Servicekontoret, kommunehuset.

De medlemmene og eventuelle innkalte varamedlemmer som skal delta i behandlingen av saker som er unntatt offentlighet, kan få nærmere innsyn i disse (dersom de ikke følger denne innkallingen) ved henvendelse til Servicekontoret.

Lyngen kommune, den 23.11.16

Karl Arvid Brose
leder

Inger-Helene B. Isaksen
utvalgssekretær

VEDLEGG:
Saksutredningene

Kopi av innkallingen vedlagt saksutredningene sendes til orientering til:

Vararepresentanter
Rådmannen
Økonomisjefen
Næringssjefen
Sektorleder teknisk drift
Oppvekstsjefen
Helse- og omsorgssjefen
Ordfører (der ordfører ikke er medlem/varamedlem)

Sendes på e-mail til:

Kontrollutvalget (e-post med unntak av ett medlemmer)
Råd for folkehelse v/Harald Haugen (Ikke saker unntatt offentlighet).
Fagforbundet htv, 9060 Lyngseidet (Ikke saker unntatt offentlighet)
Utdanningsforbundet htv, 9060 Lyngseidet (Ikke saker unntatt offentlighet)

Pressen - legges ut på internett:

Bladet Nordlys, postboks 2515, 9272 Tromsø. (Ikke saker unntatt offentlighet.)
Framtid i Nord, postboks 102, 9069 Lyngseidet. (Ikke saker unntatt offentlighet.)
NRK Troms, 9291 Tromsø. (Ikke saker unntatt offentlighet.)
Biblioteket for utlegging til alminnelig innsyn. (Ikke saker unntatt offentlighet.)

Kopi av innkallingen uten vedlegg:

KomRev Nord (epost) (kun kommunestyre og formannskapet)
Kommunekassereren

NB ! De som mottar kopi av innkallingen (evt. m/vedlegg) møter kun etter eget ønske dersom de ikke blir innkalt særskilt. Evt. talerett er i hht. formannskapets/utvalgets arbeidsreglement (pkt. A, § 4).

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 6/16	Referatsaker		
RS 3/16	Sykefravær 4. kvartal 2015	X	2015/830
RS 4/16	Sykefravær 2015	X	2015/830
RS 5/16	Sykefravær 1. kvartal 2016	X	2016/527
RS 6/16	Sykefravær 2. kvartal	X	2016/527
RS 7/16	Sykefravær 3. kvartal	X	2016/527
RS 8/16	AMU	X	2015/1039
RS 9/16	Overordnet handlingsplan 2017		2016/742
PS 7/16	Byggesak Lenangen skole og barnehage.		2015/83
PS 8/16	Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016-2020. Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms		2015/50
PS 9/16	Økonomiplan 2017-2020/årsbudsjett 2017		2016/538

PS 6/16 Referatsaker

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
7/16	Lyngen arbeidsmiljøutvalg	30.11.2016

Byggesak Lenangen skole og barnehage.

Henvisning til lovverk:

AMU skal behandle alle byggesaker hvor kommunalt ansatte blir berørt, og hvor det søkes om Arbeidstilsynets samtykke etter Arbeidsmiljølovens §18-9.

Vedlegg

- 1 Fasader
- 2 Snitt A og B
- 3 Plan 1. etasje
- 4 Plan 2. etasje
- 5 Fasade nord og øst
- 6 Fasade sør og vest
- 7 Oversikt møbleringsplan 1. etasje
- 8 Oversikt møbleringsplan 2. etasje
- 9 Forprosjekt Lenangen skole og barnehage
- 10 Sjekkliste tekniske anlegg - Lenangen skole og barnehage
- 11 SHA-plan (Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) for Lenangen skole og barnehage

Rådmannens innstilling

Utbyggingsplanene for bygging av nytt skolebygg og barnehage i Lenangen tas til etterretning.

Saksopplysninger

Generelle opplysninger om saken

Lyngen kommune skal bygge nytt skolebygg i Lenangen + bygge om Anekset til barnehage.

Prosjektledelse og tekniske konsulenttenester er engasjert gjennom en minikonkurranse mellom partene som har rammeavtale med Lyngen kommune.

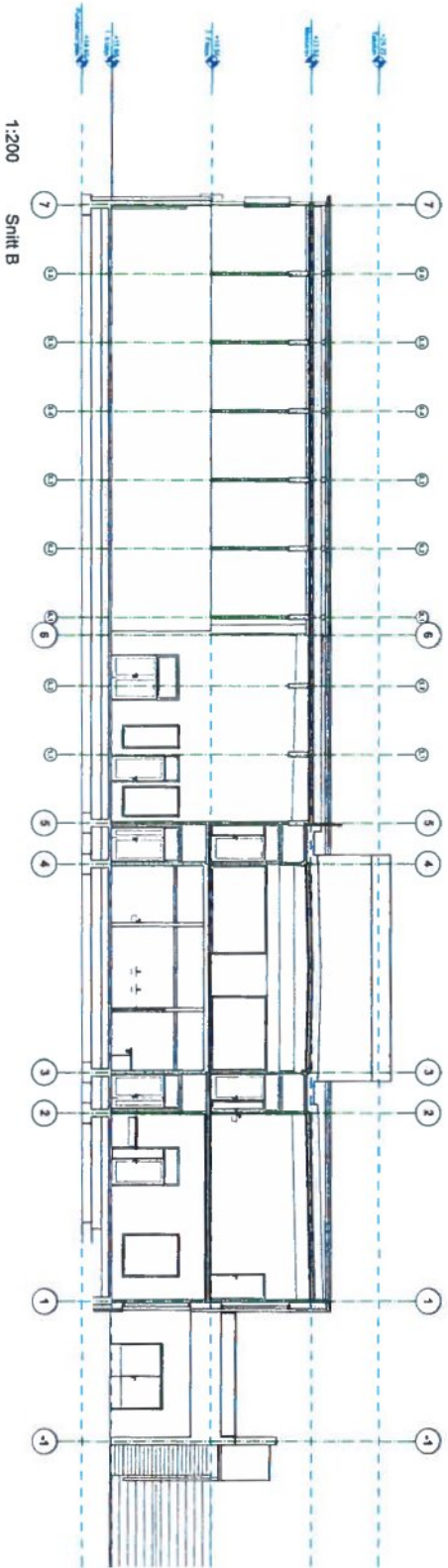
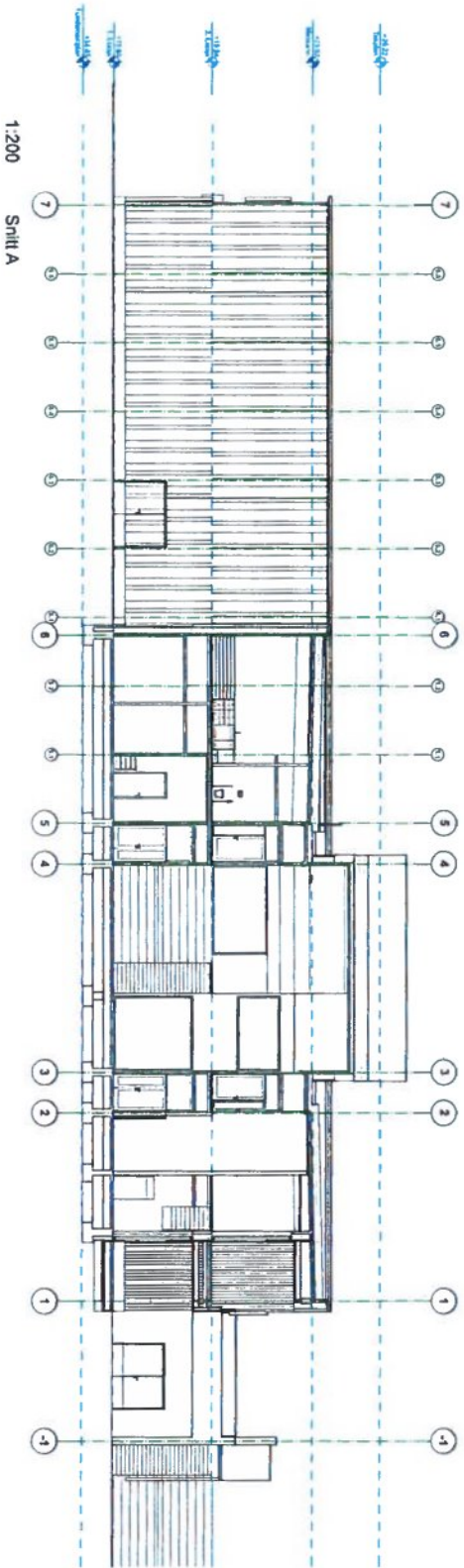
Det er opprettet egen brukergruppe som er sammensatt av ansatte og tillitsvalgte innenfor skole og barnehage. Disse har hatt flere møter med Prosjekteringsgruppa.

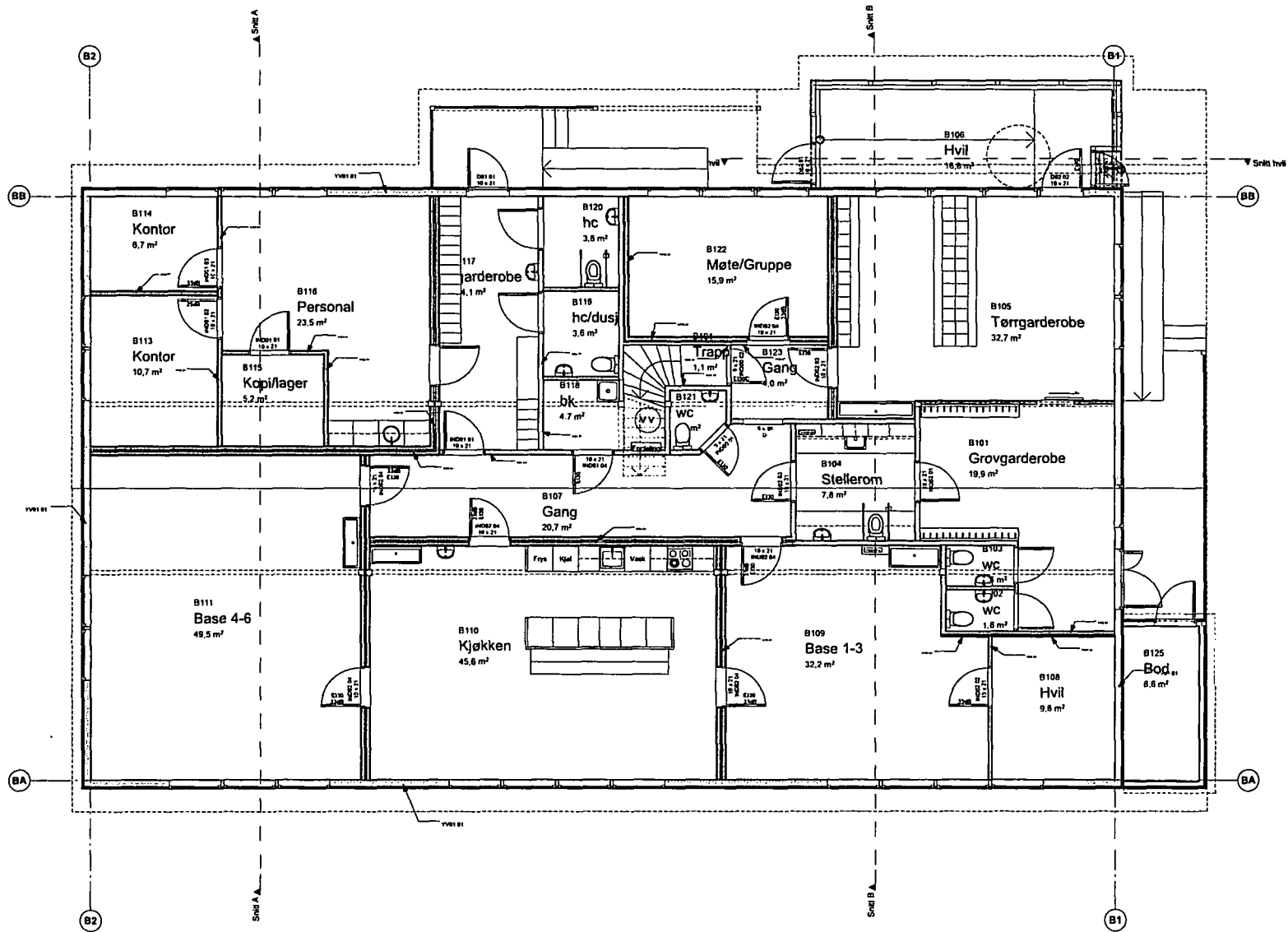
Prosjektet er nå ute på anbud med anbudsfrist i slutten av november 2016.

- Byggestart januar 2017
- Ferdigstillelse januar 2018
- Innflytting skole mars 2018
- Ferdigstillelse ombygging barnehage juli 2018
- Innflytting barnehage august 2018
-

Forhold til overordnet plan og øvrige vedtak

Det vises til Lyngen kommunestyrets vedtak i sak 28/16 og vedtak i sak 2/16.

Arkitekt	Arkitektfirma				
Plan 1, Etasje					
<table border="1"> <tr> <th>Byggeperiode</th> <th>Byggeår</th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> </tr> </table>		Byggeperiode	Byggeår		
Byggeperiode	Byggeår				
<table border="1"> <tr> <td>480121</td> <td></td> </tr> </table>		480121			
480121					
<p>480121</p> <p>Plan 1, Etasje</p>					
<p>Prosjektleder: Lyngen Kommune</p> <p>Prosjekt: Lenangen Barnehage</p> <p>Adresse: Ser-Lenangen 9064 Svensby</p>					
<p>Utarbeidet av: [Firma]</p> <p>Dato: [Dato]</p> <p>Skala: 1:50</p> <p>Bladnummer: [Bladnummer]</p> <p>Totalt antall blader: [Totalt antall blader]</p>					

Header information including project details:

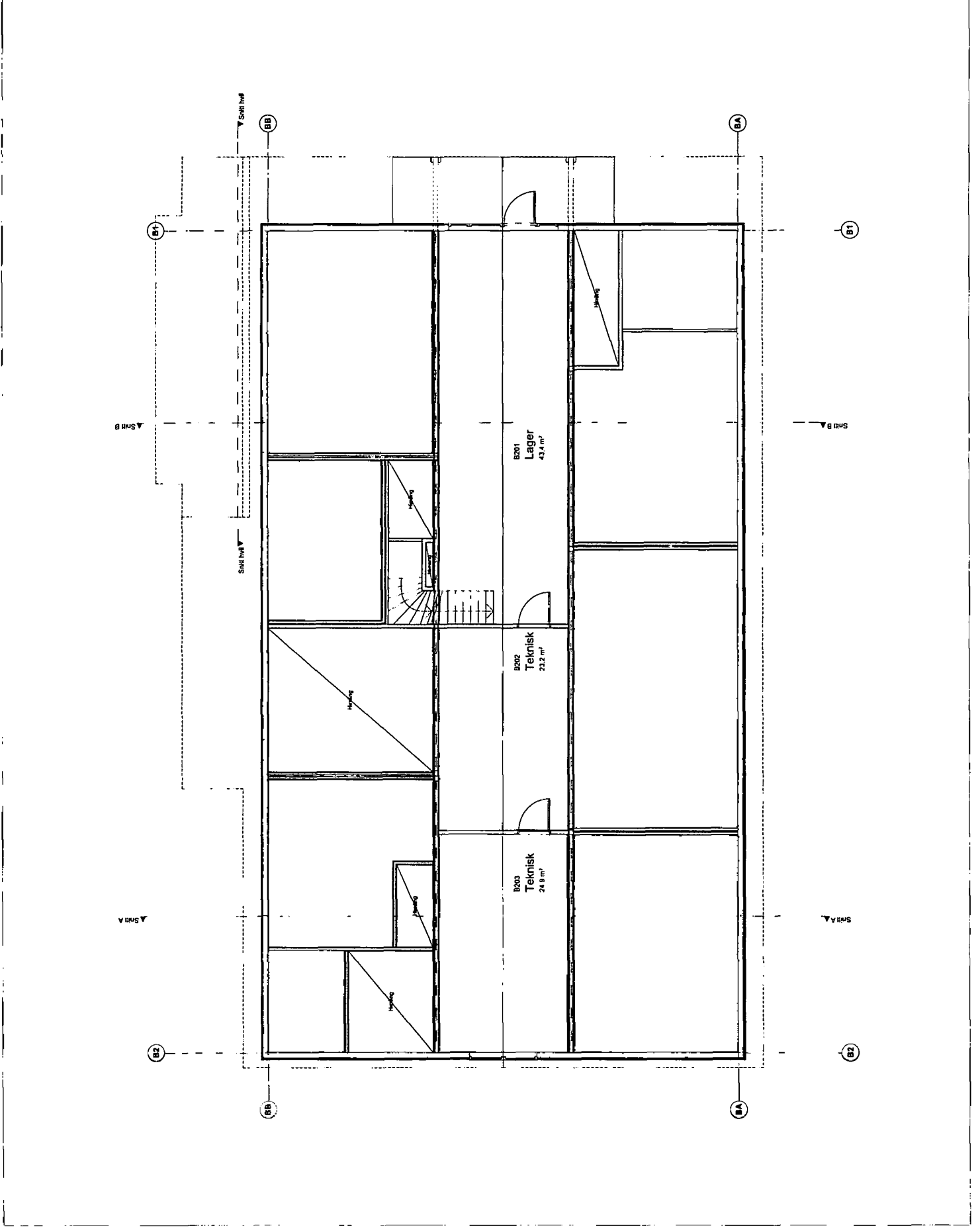
Kommune	Lyngen Kommune
Prosjekt	Lenangen Barnehage
Sted/Lenings	Sør-Lenangen
Sted/Semby	Stokk Sennby
Plan nr.	4001728

Contractor information table:

Arbeidsleder	Arviden AS
Byggherre	Arviden Vtek AS
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning
Utskjøtning	Utskjøtning

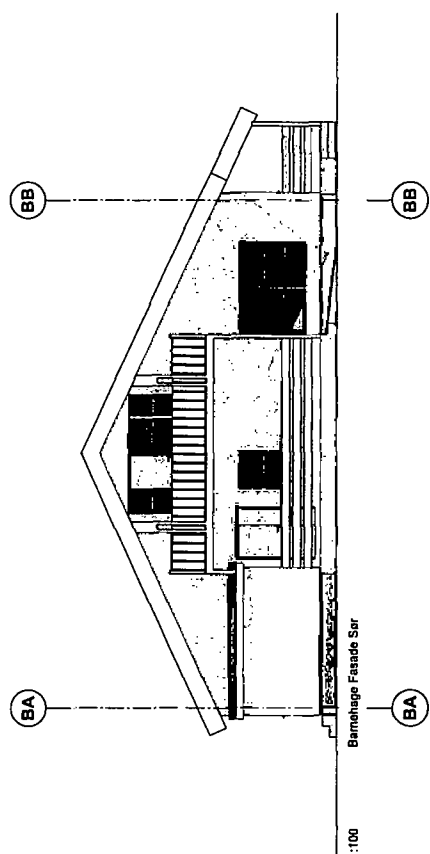
Technical drawing header table:

Plan nr.	4001728
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	
Rev.	

Lyngen AS
 Lenangen Barnehage
 Fasadegjeringsprosjekt

1:100
 Barnehage Fasadegjeringsprosjekt

1:100
Barnehage Fasadegjeringsprosjekt

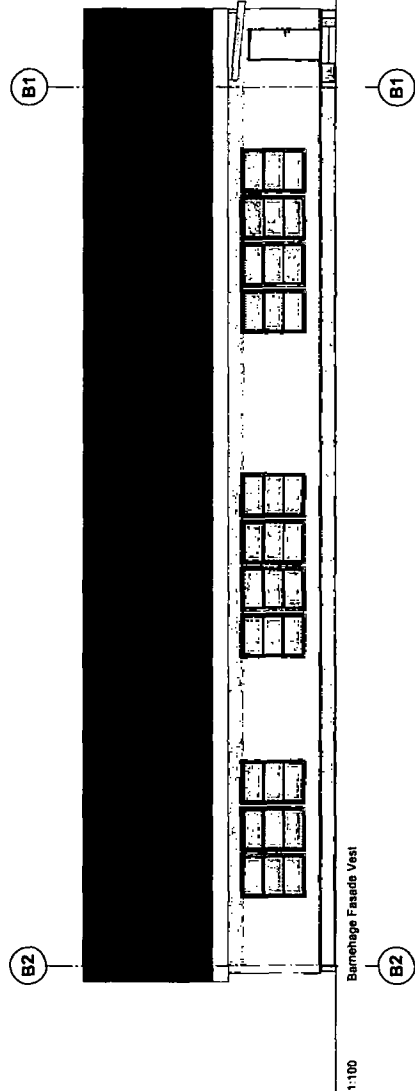
No	Bygghetning	Dato	Side	Blad

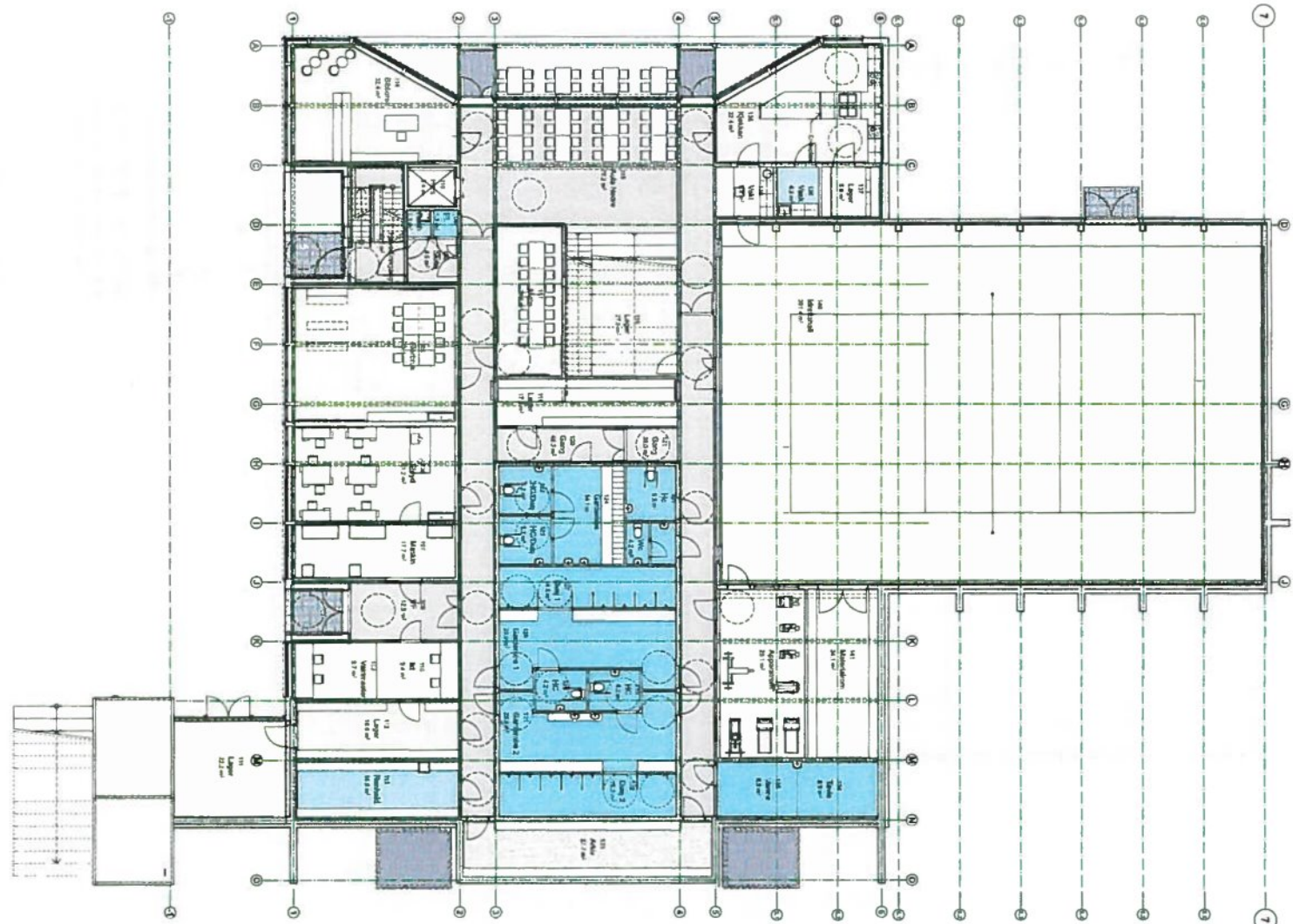
Prosjektbeskrivelse
 ANK Arkiplan AS
 MB Asplan Viak AS
 ME UnionConsult
 MW Sveco
 Bygghetning: 21.11.2016
 Prosjekt: 21.11.2016
 Bygghetning: 21.11.2016
 Prosjekt: 21.11.2016
 Bygghetning: 21.11.2016
 Prosjekt: 21.11.2016

Prosjekt: KS Døntelprosjekt

Tiltaksnavn Lyngan Kommune Prosjekt Lenangen Barnehage Sør-Lenangen 9064 Svensby	Commisjonær Sør-Lenangen Sør-Lenangen 9064 Svensby 11180 11180 11180
Dato: 11/11/16 Prosjekt: 400128 Type: Barnehage Fasadegjeringsprosjekt	Prosjekt: 400128 Type: Barnehage Fasadegjeringsprosjekt

1:100
Barnehage Fasadegjeringsprosjekt

Tegningenr. A21-01	Revisjon nr.
------------------------------	--------------

Type tegning
Oversikts-/Møbleringsplan 1. Etasje

Rev	Nr	Beskrivelse	Dato	Sign	Kontroll

Lokalisering

Prosjektgruppe

- **ARK : Arkiplan AS**
- **RIB : Asplan Viak AS**
- **RIE : UnionConsult**
- **RV : Sweco**

Inneholtdireksen 7
 7014 Trondheim
 Tlf. 73 99 12 80
 frmappert@arkiplan.no

 Tempvegen 22
 7031 Trondheim
 Tlf. 41 70 04 17
 trondheim@asplanviak.no

 Ryensvegen 1
 0673 Oslo
 Tlf. 51 91 81 11
 trondheim@unionconsult.no

 Professor Brochs Gate 2
 7030 Trondheim
 Tlf. 73 83 35 00

Fase:

KS Anbud

Tilbehøver
Lyngen Kommune

Prosjekt
**Lenangen skole
Sør-Lenangen
9064 Svensby**

Gnr./Bnr./
112/156

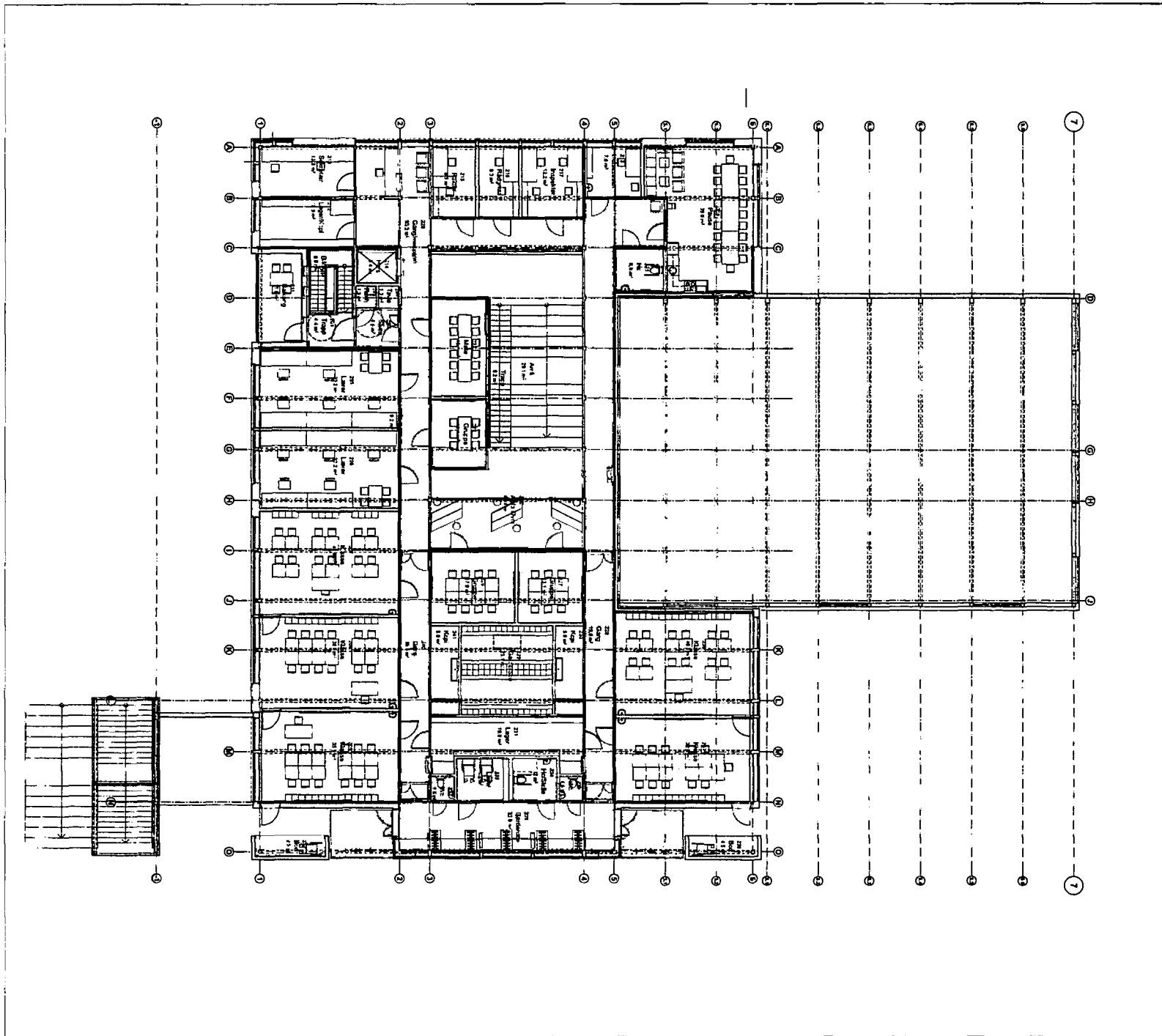
Prosjektnr.
400128

Type tegning:
Oversikts-/Møbleringsplan 1. Etasje

Tegningsnr.
A21-01

Godkjent	
Kontroll prosjekt, Sign. Kontroll	
Fikset Lenangen Delprosjekt	
Dato 27.10.2016	
Målestokk 1:200	
Kontroll utførende	
Sign. Kontroll	

Prosjekt, for
prosjektendolev.

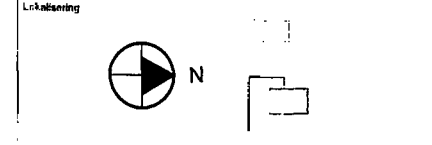

Tegningsnr.
A21-02

Revisjon nr.

Type tegning
Oversikts-/Møbleringsplan 2. Etasje

Rev | Nr | Beskrivelse | Dato | Sign | Kontroll

- Prosjektledningsgruppen
- ARK : **Arkiplan AS** Inneberedningsveien 7
7014 Trondheim
Tlf. 73 99 12 80
firmapost@arkiplan.no
 - RIB : **Asplan Viak AS** Tempesteveien 22
7031 Trondheim
Tlf. 41 29 04 17
tross@asplanviak.no
 - RIE : **UnionConsult** Ryesvingen 1
0659 Oslo
Tlf. 91 81 81 11
trondheim@asplanviak.no
 - RV : **Sweco** Professor Froens Gate 2
7030 Trondheim
Tlf. 73 83 35 00

Fase
KS Anbud

Tiltskshaver Lyngen Kommune	Godkjent	
Prosjekt Lenangen skole Sør-Lenangen 9064 Svensby	Prosjekt	Kontroll
	Sign.	Kontroll
	Fått inn	
	Lenangen Detaljprosjekt	
Dato	27.10.2016	
Målestokk	1:200	
	Kontroll utførende	
	Sign.	Kontroll

Gnr./Bnr./ 112/156	Tegningsnr. A21-02	Prosjekt nr. for prosjektene/Rev.
Type tegning: Oversikts-/Møbleringsplan 2. Etasje		

FORPROSJEKT

Lenangen skole og barnehage

Eksteriørperspektiv hovedinngang skole, sett fra adkomst

PROSJEKTGRUPPE

Representant byggherre (BH)

Kåre Karlsen, Lenangen kommune

Representant Brukere (B)

Kjell Ivar Robertsen, rektor Lenangen skole

Prosjektleder (PL)

Reidun Haaland, HR-prosjekt

Lasse Jenssen, HR-prosjekt

Prosjekteringsgruppeleder (PGL)

Leif Arne Skei, Arkiplan

Arkitekt

Tor Inge Askim, Arkiplan

Leif Arne Skei, Arkiplan

Landskapsarkitekt (LARK)

Ann-Kjersti Johnsen, Asplan Viak

Kristina Abrahamsson, Asplan Viak

Rådgivende ingeniør byggeteknikk (RIB)

Beate Mortensen, Asplan Viak

Rådgivende ingeniør VVS-teknikk (RIV)

Inge Isaksen, Sweco

Martin Almli Hansen, Sweco

Rådgivende ingeniør Elektro (RIE)

Ivar Baggetorp, Unionconsult

Rådgivende ingeniør Brann (RIBr)

Ole Martin Paulsen, Norconsult

Rådgivende ingeniør Miljø (RIM)

Gunnar Pedersen, Rambøll

Rådgivende ingeniør geoteknikk (RIG)

Tone Skogholt, Multiconsult

Rådgivende ingeniør akustikk (RIAk)

Marianne Solberg, Brekke & Strand Akustikk

INNHold

Beskrivelse

s. 2	Bakgrunn
s. 3-13	Overordnet beskrivelse av prosjektet
s. 14-17	Funksjonsprogram
s. 18	Romprogram
s. 19-27	2. Bygning
s. 28-35	3. VVS-Installasjoner
s. 37-40	4. Elkraft
s. 41-48	5. Tele og automatisering
s. 49-52	6. Andre installasjoner
s. 53-57	7. Utomhus

TEGNINGER

Tegningsliste skole

A-1	Utomhusplan
A-2	Planer
A-3	Snitt
A-4	Fasader
A-5	Detaljer
A-6	Skjema
A-9	Andre tegninger (illustrasjoner, brann, lyd)

Tegningsliste barnehage (paviljong)

EP.A	Eksisterende tegninger
P.A-2	Planer
P.A-3	Snitt
P.A-4	Fasader
P.A-9	Andre tegninger (illustrasjon)

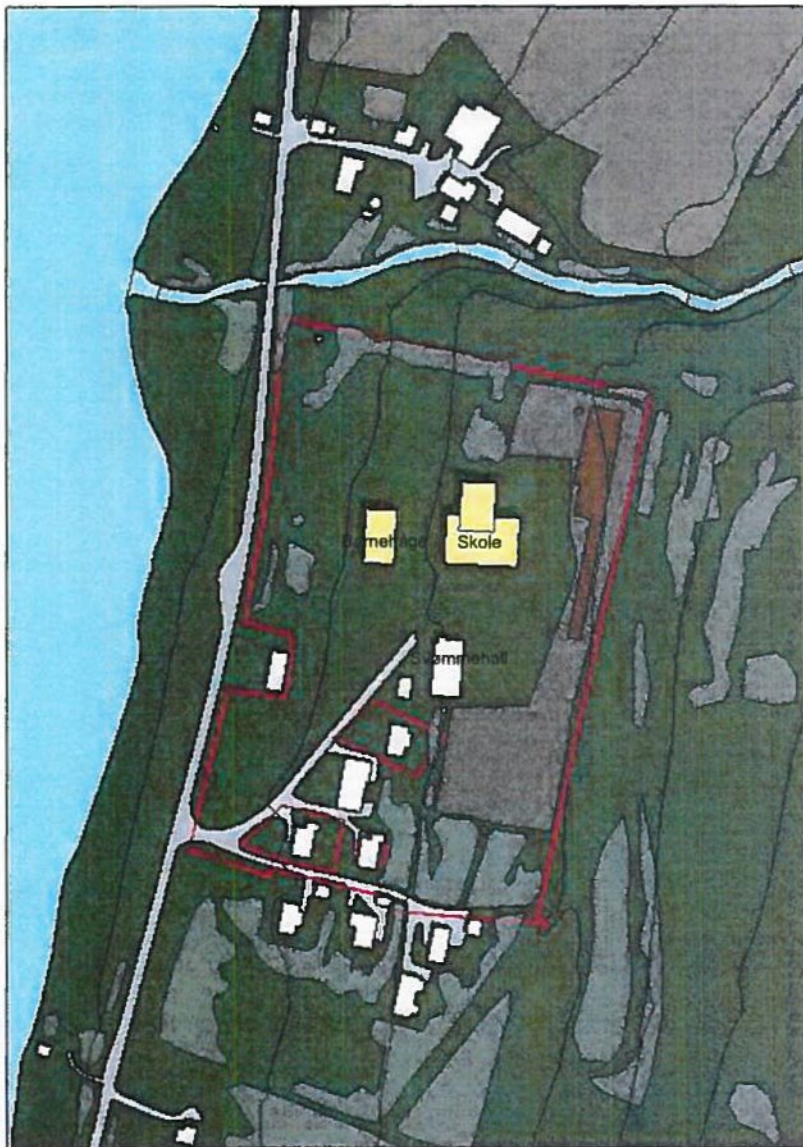
VEDLEGG

F002_J01_Brannkonsept Lenangen_sign (RIBr)
AKU01R 160520 Premisrapport akustikk (RIAk)
20160418 notat takformer (ARK)
20160512 notat takløsninger (ARK)
20160601 notat vurderinger konstruksjoner (ARK)

Bakgrunn

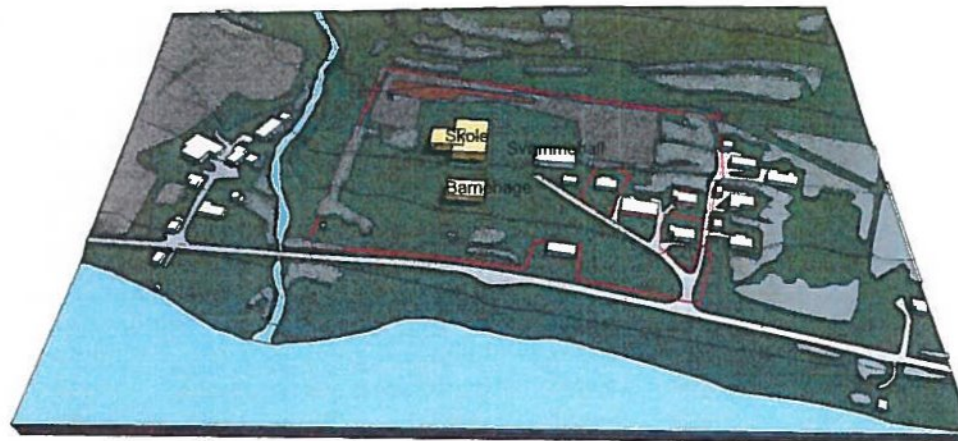
Dette forprosjektet er en videreføring av skisseprosjektet som ble gjennomført og presentert for kommunen i den 08.02.2016. Kommunestyret vedtok utbyggingsplaner etter Alternativ 2-B for bygging av nytt skolebygg og barnehage for Lenangen skole og barnehage som grunnlag for videre prosjektering til ferdig forprosjekt.

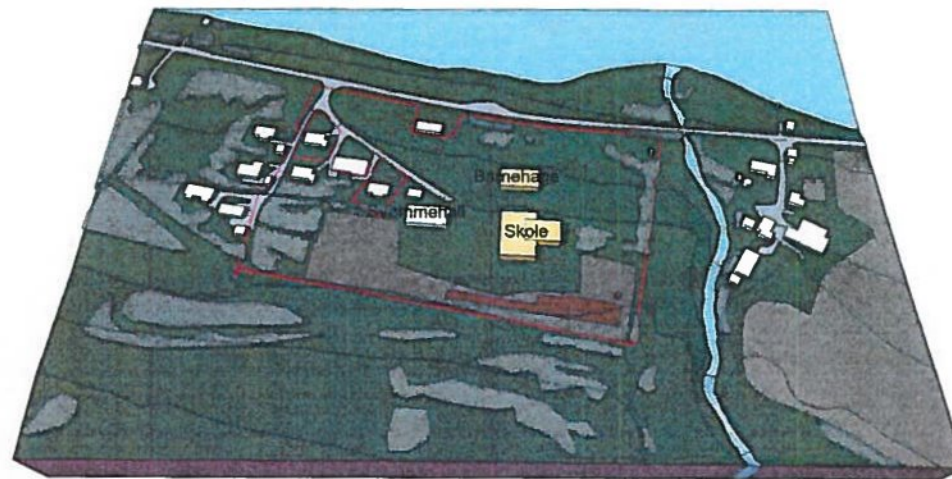
Situasjonsplan

Konsept

- Eksisterende skole rives og erstattes av nytt skolebygg med volleyballhall og ett sett garderober
- Eksisterende paviljon tilpasses barnehagedrift
- Eksisterende barnehage avhendes

Illustrasjon sett fra vest

Illustrasjon sett fra øst

Prosess

Prosesen er gjennomført i samarbeid med en tverrfaglig prosjekteringsgruppe slik at parter er involvert tidlig og i alle faser av prosjektutviklingen.

Det er gjennomført medvirkningsmøter med representanter fra skole, byggherre og rådgivergruppe. Innspill og spørsmål er håndtert og behandlet slik at det foreligger et omforent forprosjekt som løsningsforslag.

Vi oppfatter at prosessen har skapt engasjement hos de involverte.

Adkomst

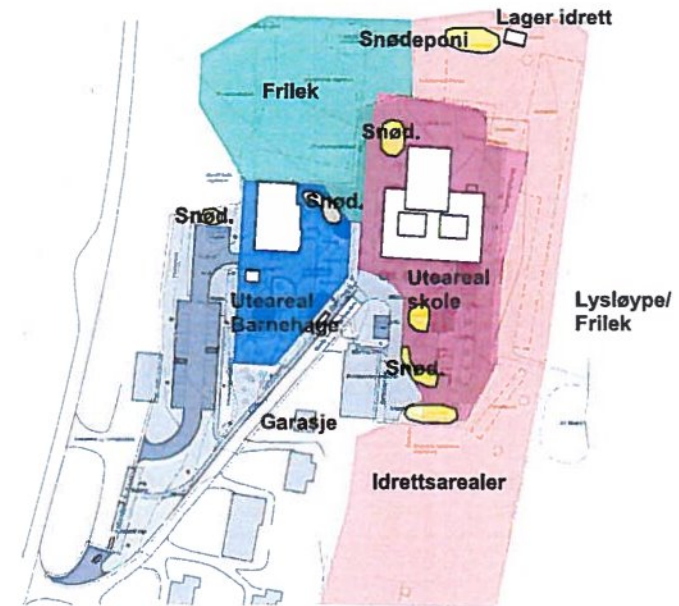
Av- og påstigning fra buss og kjørende skjer, som i dag, i lomme ved fylkesvegen.

Varelevering og Handicapadkomst har kjøreadkomst til skolebygget og svømmehallen, annen kjøring tillates ikke i skoletiden.

Adkomst til parkeringsplassen flyttes til av- og påstigningsplassen, slik at kryssinger mellom gående og kjørende unngås.

Det er etablert snuplasser i enden av adkomster.

Utearealer

Utearealer for barnehagen er hovedsaklig vendt mot sør og øst og gir gode solforhold.

Høydeforskjell opp mot skolen i øst gir mulighet for aking osv, arealet for øving oppleves tilnærmet flatt.

kaldlager barnehage ved adkomst. Soveskur barnehage lokaliseres mellom inngang for barna og personalinngang.

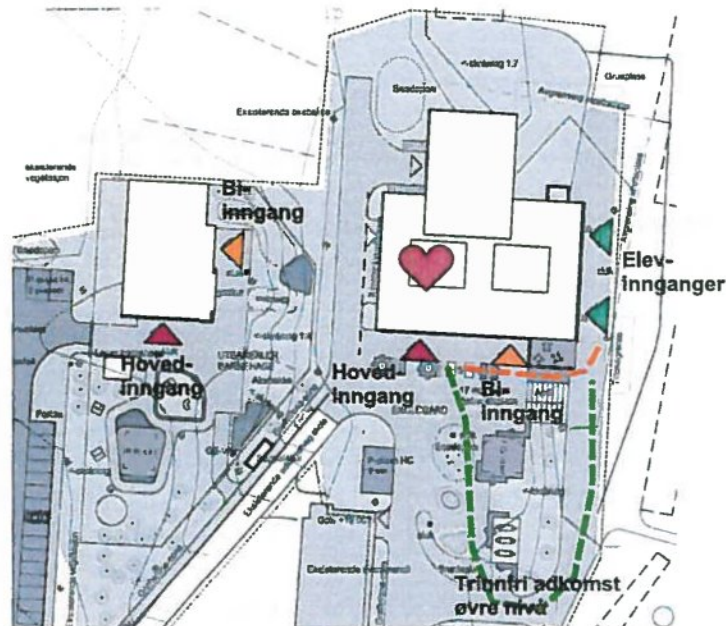
Utearealer for skolen går rundt hele bygget og gir gode lysforhold igjennom døgnet, og god tilgjengelighet til omkringliggende arealer (frilek, idrettsarealer, lysløype osv.)

Terrenget rundt skolebygget har to nivåer. Elevationene, er orientert mot øst og gir god kontakt til eksisterende idrettsarealer på øvre nivå. Mot sør etableres det en større skolegård på nedre nivå.

Kaldlager idrett er plassert mot nordøst, kaldlager skole ved elevinnganger og bi-inngang.

Eksisterende garasje forutsettes videre disponert.

Innganger

Hovedinngang for barnehagen vender mot adkomst og uteareal mot sør og benyttes av barn med foresatte og besøkende.

Bi-inngang ligger vendt mot øst og leder til personalavdelingen i barnehagen.

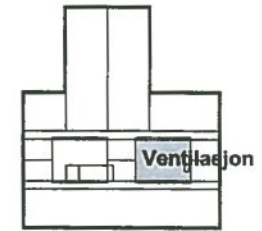
Hovedinngang for skolen ligger på nivå med inngang til svømmehallen, synlig i fond fra adkomstvegen, og leder inn til trapp, heis og skolens fellesarealer.

Biinngang benyttes som adkomst til idrettsgarderober, vaktmesterinngang og varelevering.

Til elevinnganger er det tilrettelagt adkomst til øvre nivå via trapp, samt trippfri adkomst mot sør.

Alle innganger er takoverdekket. Det foreslås tak over utvendig trapp slik at behov for snømåking reduseres.

Hovedorganisering

1:1000 Messanin

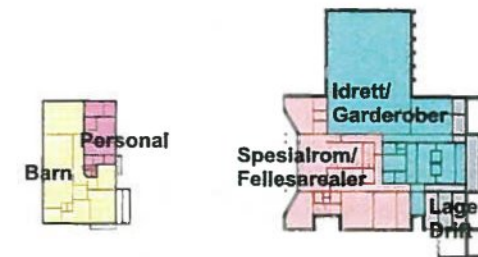
Ventilasjonsaggregater og inntak/avkast er plassert på messanin over plan 2.

1:1000 2. Etasje

På skolen er personalområde og elevbaser plassert i 2. Etasje.

2. Etasje på Paviljong/Barnehage benyttes til lager og tekniske arealer. Eventuell utnyttelse av 2. Etasje til oppholdsareal vil kreve etablering av heis.

1:1000 1. Etasje

På skolen er det spesialrom, idrettsfunksjoner, drifts og lagerfunksjoner i 1. Etasje.

Barnehagen er delt i område for personale og barn.

Sirkulasjon

1:1000 Messanin

1:1000 2. Etasje

1:1000 1. Etasje

Trafikklinjene er enkle og like i begge etasjer, dette bidrar til at det blir lett å orientere seg i.

Den enkle organiseringen i bygget vurderes robust nok, til å imøtekomme eventuelle framtidige endringsbehov uten å endre trafikklinjene.

Fellesarealer

Fellesarealer er lokalisert sentralt i bygget, og knytter de ulike funksjonene tett sammen slik at det blir korte avstander internt i bygget.

Møte- og grupperom er plassert inn mot fellesarealene slik at det kan oppnås størst mulig bruk til enhver tid.

Første og andre etasje er forbundet med hovedtrapp og amfi, som har plass til alle skolens brukere, med god romhøyde og overlys. Dette, samt enkle og like trafikklinjær på begge plan gjør at det blir enkelt å orientere seg i bygget.

Fellesarealene fungerer som møteplass og sosial arena for ulike brukere, både i organiserte aktiviteter og i uformelle situasjoner.

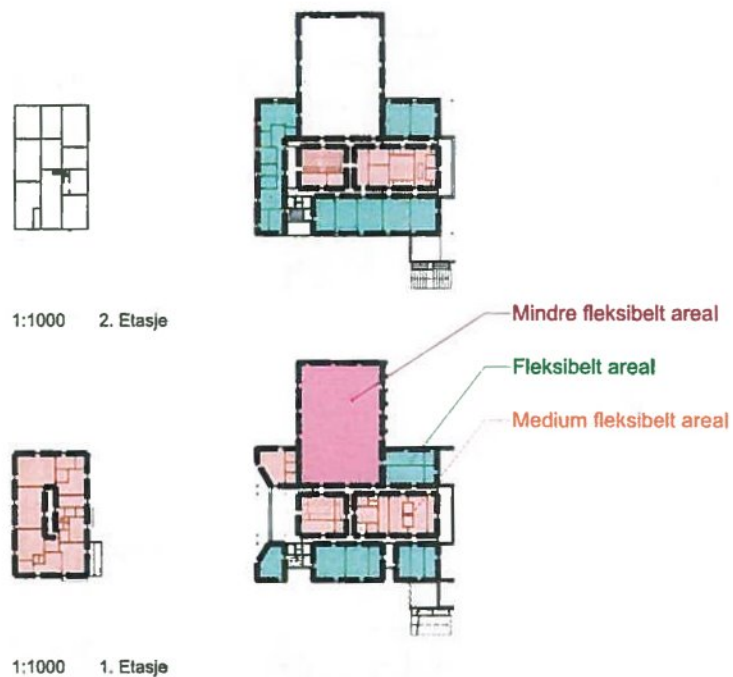
1:1000 2. Etasje

1:1000 1. Etasje

Fleksibilitet

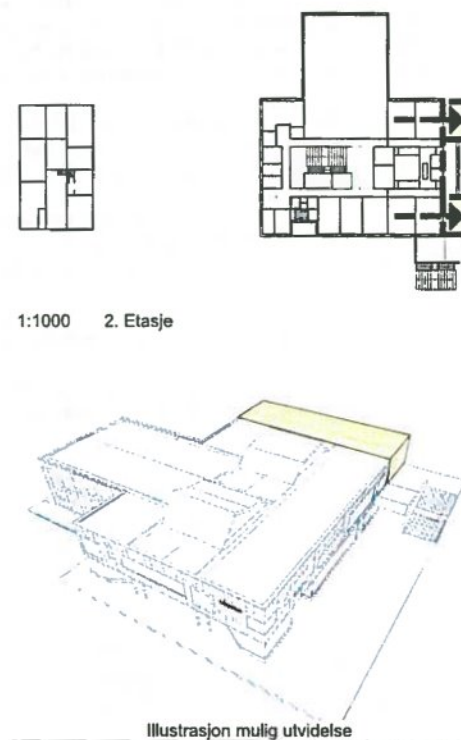

Arealer mot yttervegg er utformet med få eller ingen tekniske installasjoner og konstruktive elementer, som vanskeliggjør endringer, og betraktes som fleksible.

Arealer i kjerner og arealer som i større grad er spesialtilpasset kan gjøres om, men det må påregnes mer omfattende endringer på tekniske installasjoner.

Idrettshallen spesialtilpasset idrettsformål og er lite egnet for annen bruk.

Mulig utvidelse

Det er lagt opp til at bygget enkelt kan utvides mot øst.

Anlegget vil da kunne utvides med såle på mark, og forøvrig tilsvarende detaljering.

Kveldsbruk, full utnyttelse

1:1000 2. Etasje

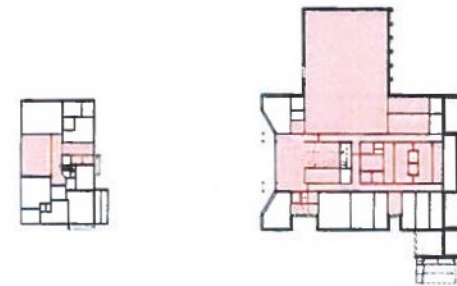

1:1000 1. Etasje

Begrenset bruk

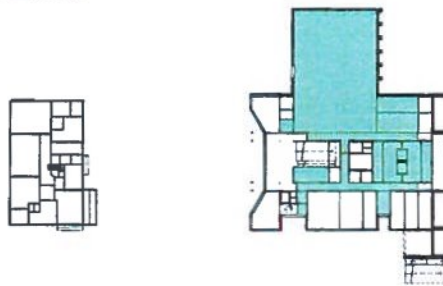
1:1000 2. Etasje

1:1000 1. Etasje

Øvre del amfi kan evt. stenges av

Kun idrettsarealer

1:1000 1. Etasje

Det er tilrettelagt for ulik grad av utleie og kveldsbruk. Det er tatt høyde for tre alternative sonedeling:

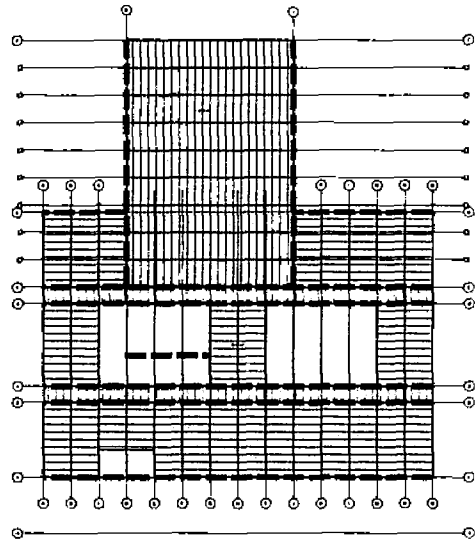
Full utnyttelse: Alle spesialrom, idrettsarealer, fellesarealer og møte/grupperom samt personalrom.

Alternativ avgrensning: Idrettsarealer og fellesarealer. Løsningen er mulig å organisere slik at amfi stenges av mot andre etasje, og kun fellesarealer i 1. Etasje og amfi er i bruk.

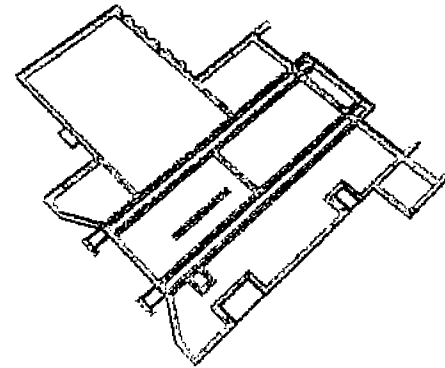
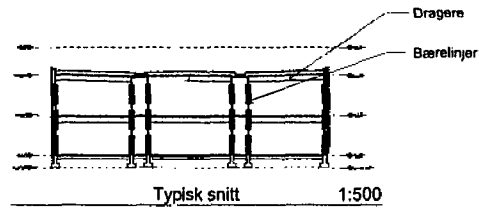
Kun idrettsarealer: Idrettshall, garderobes, vaktrom, og møterom. (Det er mulig å benytte kun idrettshallen, ved direkte adkomst via yttervegg, men for tilgjengelige toaletter må sone inn mot garderobes gjøres tilgjengelig.

Kommentar barnehage: Barnehagen kan være aktuell for utleie, men det anbefales vurdert, for å styrke nærmiljøfunksjonen, å konsentrere mest mulig av aktivitetene på kveldstid i skolebygget. Dette vil bidra til at skolebygget vil kunne fungere som møtested for ulike aktører, at kostnadene til adgangskontroll fortrinnsvis blir kanalisert til ett sted, samt at arealet blir godt utnyttet.

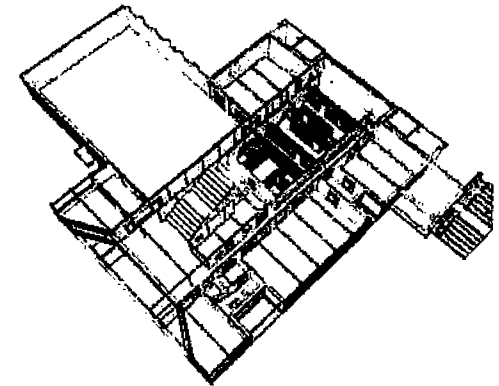
Bæresystemet har bærelinjer langs trafikkarealer og yttervegg, slik at øvrige arealer har best mulig fleksibilitet.

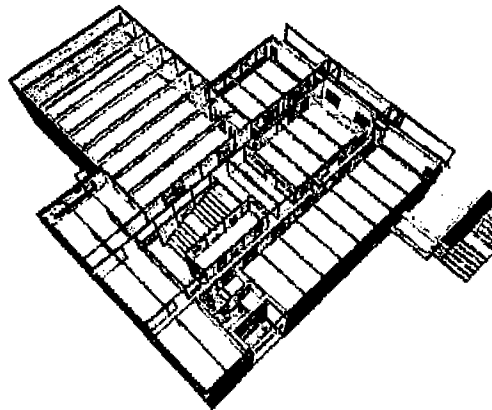
2. Etasje 1:500

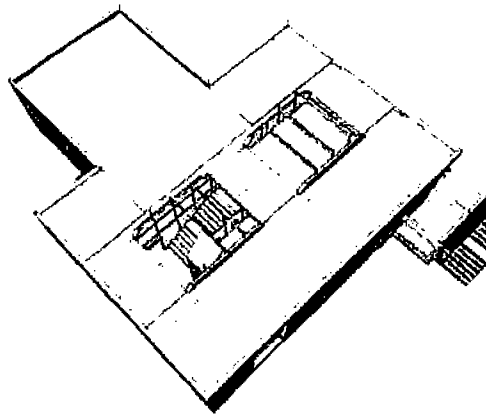
Akso fundamentplan

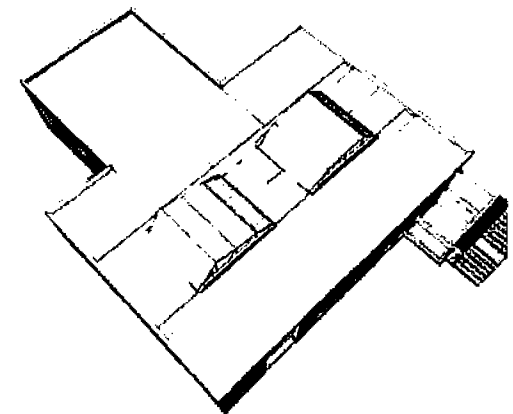
Akso 1 etg Konstruksjoner

Akso 2etg konstruksjoner

Akso messanin konstruksjoner

Akso takplan konstruksjoner

Valg av konstruksjoner

Det er tilrettelagt for fleksibilitet i forhold til valg av konstruksjoner, for mer utfyllende bakgrunn om anbefaling av konstruksjoner se:

- Kostnadsvurdering konstruksjonstyper (fane 1 og 2)
- Mengdeberegninger konstruksjonstyper
- Tegninger A50-Detaljer

Konstruksjonsprinsippene som er vurdert er:

- Limtresøyler, limtretragere og massivtredekker og tak
- Massivtrevegger, limtretragere og massivtredekker og tak
- Stålsøyler, ståldragere og hulldekker i etasjeskiller og tak
- Stålsøyler, ståldragere, hulldekker i etasjeskiller og stålplattetak.

Det er fordeler og ulemper ved de ulike konstruksjonstypene.

Premissene som er lagt til grunn for anbefalt valg av konstruksjoner er:

- Økonomi. Løsning må være kostnadseffektiv å bygge, samt ha lave drifts- og vedlikeholdskostnader.
- Fleksibilitet. Løsning må kunne imøtekomme eventuelle framdige endringsbehov
- Brukbarhet. Løsning må imøtekomme de funksjonskrav som er definert ihht. estetikk, universell utforming, helse, miljø, energi og sikkerhet osv.
- Gjennomføring. Løsningen bør være enkel å bygge, med få kompliserende detaljer og spesialløsninger. Løsninger med få komponenter vurderes gunstig.
- Framdrift. Løsningen skal være gjennomførbar innen framdriftsplanen, eventuell besparelse i byggetid ansees positivt.

Massivtre

Massivtre er treplanker som er satt sammen til store treelementer, som normalt har bredde fra 1,2-3m og er opprill 16m lange.

Massivtreelementer kan eksempelvis brukes som veggelement, dekkelement, takelement, balkonger og interiørelementer.

Fordeler

Massivtre elementer kan prefabrikeres på fabrikk, og monteres som et byggesett på plassen. En av de viktigste fordelene er den korte byggetiden. Når konstruksjonen er satt opp kreves ingen uttørring.

Ved bruk av massivtre elementer, kan man normalt redusere antall sjikt og arbeidsoperasjoner.

Massivtre elementer har lav vekt. Dette kan gi besparelser på fundamentering, håndtering av bærekonstruksjonene på byggeplass og transport.

Elementene er lette å bearbeide og tilpasse på byggeplass der dette måtte være nødvendig. Dette gjør for eksempel innfesting av tekniske installasjoner og hulltaking enkelt.

Massivtre har gode branntekniske egenskaper, konstruksjonsevnen i elementet blir opprettholdt fordi det bare er det ytterste sjiktet som blir forkullet.

Massivtreelementer lar seg lett kombinere med andre konstruksjonssystemer og materialer, og kan virke som avstivende skiver, som er gunstig med tanke på overføring av krefter og stabiliseringa av bygget.

Massivtre har miljømessige fordeler, dette gjelder både i forhold til innemiljø og ressursbruk, og bidrar til minimal avfallsproduksjon på byggeplass.

Massivtre tåler røff bruk og krever i liten grad overflatebehandling og vedlikehold.

Kjente ulemper

Massivtre er et forholdsvis nytt produkt på markedet. Dette innebærer at det fortsatt er begrenset erfaringer med kalkulasjon og dokumentasjon av konkurransedyktighet i forhold til alternativer.

Det er ikke alle som påtar seg montering av massivtre hus, som har den nødvendige kompetansen.

Ved bruk av massivtreelementer i bærende konstruksjoner i vegg og etasjeskiller, må man være spesielt oppmerksom på lydforhold - herav spesielt flanketransmisjon.

Anbefalte forutsetninger massivtre

Det velges fortrinnsvis utenpåliggende tekniske systemer, altså ikke innfelte, slik at produksjon og montering blir så enkel som mulig, dette reduserer behov koordinering mellom ulike aktører i både prosjekterings- og byggefasen, og er kostnadsbesparende.

Massivtre benyttes som overflate på vegger mot korridorer, og fellesarealer, slik at eventuelle akustiske tiltak alltid gjennomføres på tiliggende rom. Dette gjør at massivtreets styrke og robusthet utnyttes der belastningen antas størst.

Antall detaljer, og spesialtilpasninger, søkes holdt til et minimum slik at prosjektering og utførelse blir så enkel som mulig. Dette legger til rette for ekstra fokus på hovedløsninger, for best mulig kvalitet i prosjektering og utførelse.

Det inngås samarbeid med ekspertise på massivtre, som underkonsulent til ARK, for å sikre kompetanse med erfaring slik at økonomiske rammer og kvalitetssikring i detalj- og anbudsfasen blir ivaretatt.

Tekniske rom og føringsveger

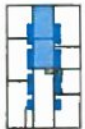
Ventilasjonsrom etableres på tak for korte tekniske føringer og enkle forutsetninger for luftinntak og utkast.

Tekniske hovedføringer plasseres over trafikklinjer, dette sikrer effektive føringsveger. Samtidig, tilsvarende for trafikkarealer, vil denne organiseringen, kunne imøtekomme eventuelle framtidige endringsbehov uten å omfattende endringer av tekniske hovedføringer.

Konstruksjoner er tilpasset slik at konflikter mellom kanalføringer og dragere unngås.

1:1000 Messanin

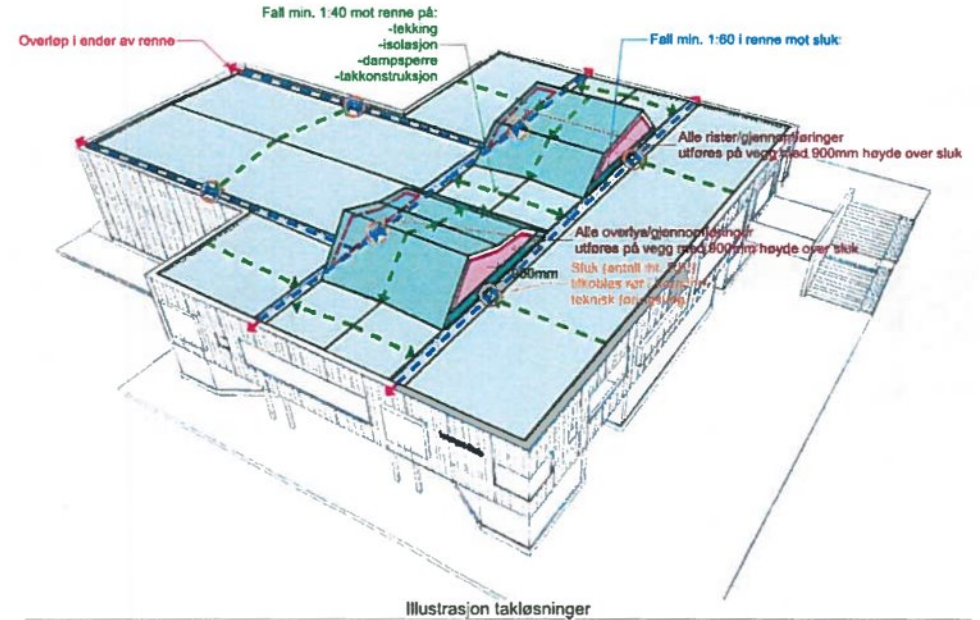
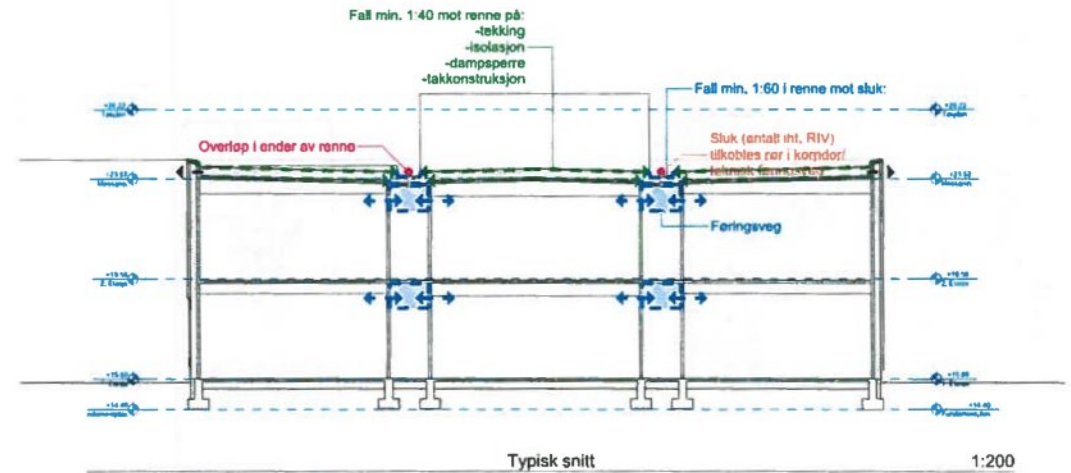

1:1000 2. Etasje

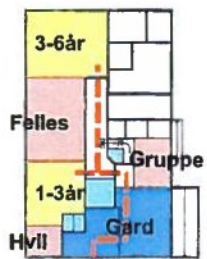

1:1000 1. Etasje

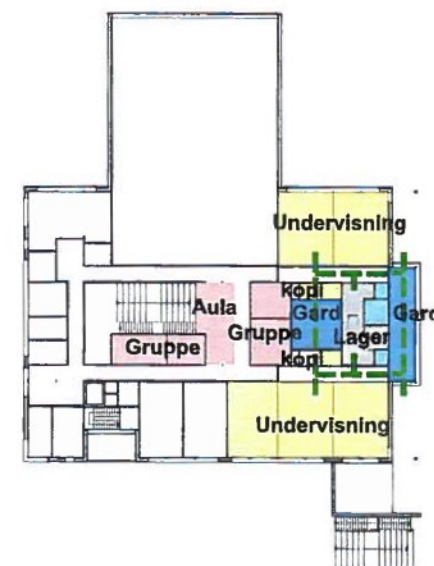
Føringsveger og strategi tak

Barn- /Elevarealer

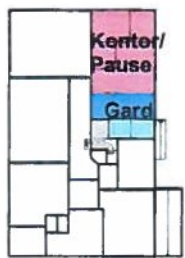

1. Etasje 1:500

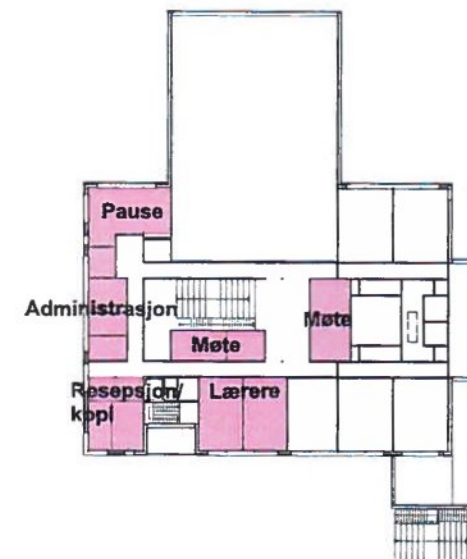

2. Etasje 1:500

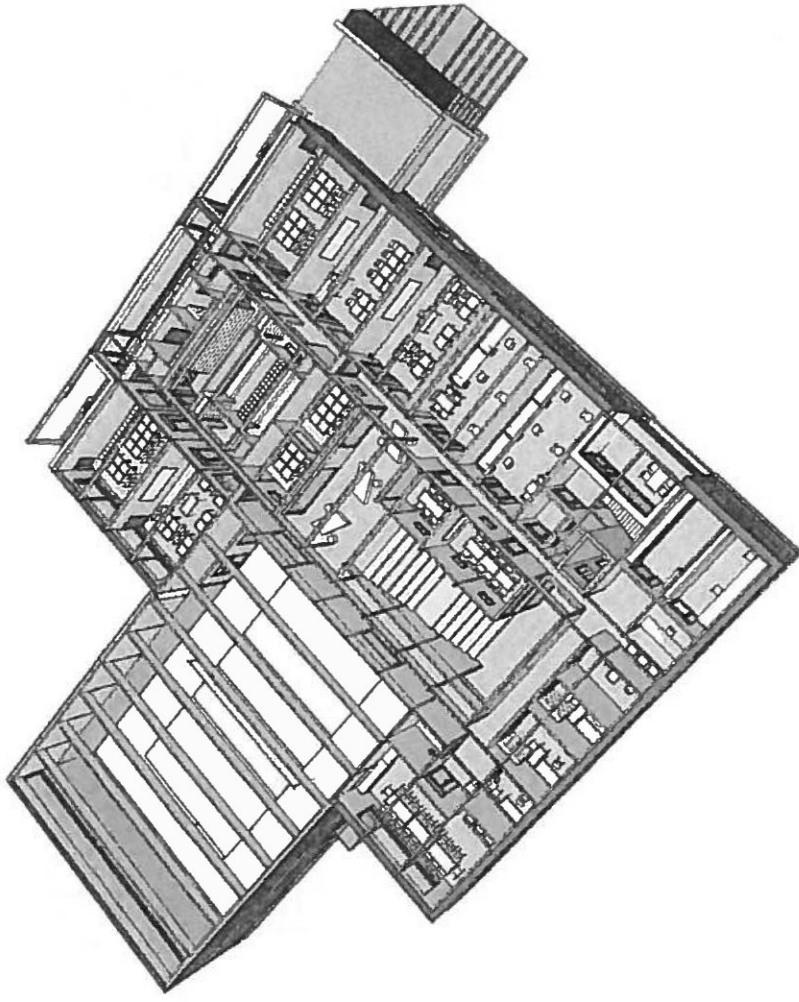
Personalarealer

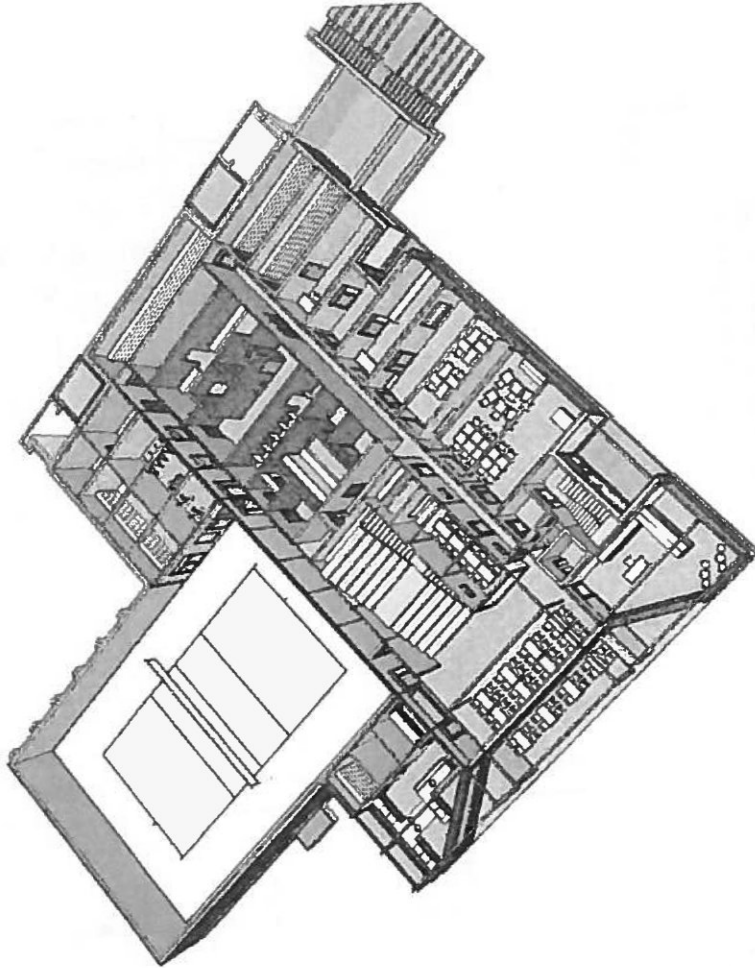
1. Etasje 1:500

2. Etasje 1:500

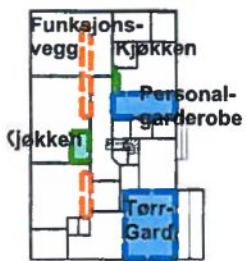

Aksometri 2. Etasje

Aksometri 1. Etasje

Fast inventar

1. Etasje

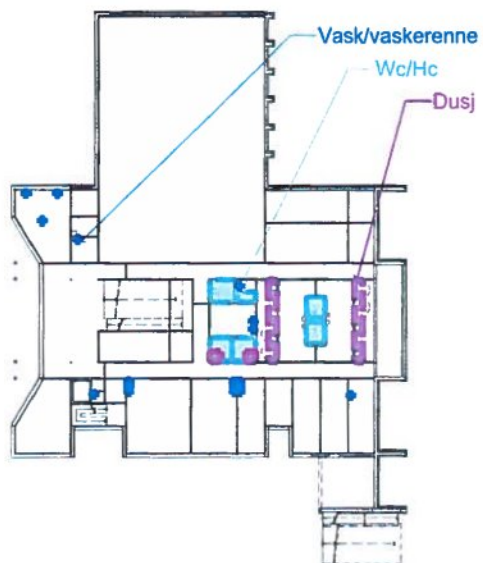
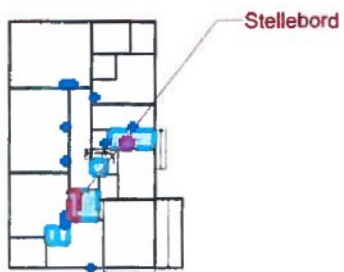
1:500

2. Etasje

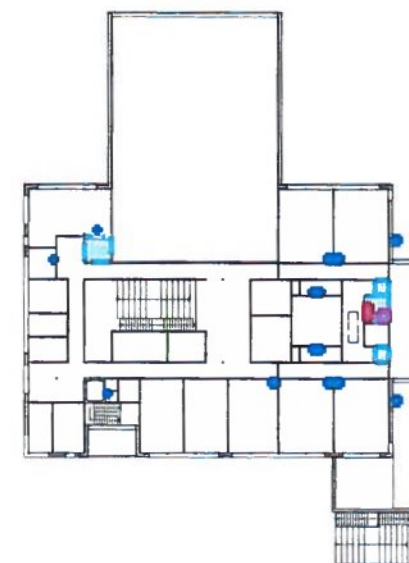
1:500

Toaletter, stellebord dusjer og vasker

1. Etasje

1:500

2. Etasje

1:500

Funksjonsprogram og romprogram.

Funksjonsprogram beskriver virksomheten og aktiviteten som skal finne sted, og gir en karakteristikk av typer rom og funksjoner bygget skal inneha.

Romprogram beskriver arealbehovet og følger funksjonsprogrammet på rom- eller gruppenivå.

Basearealer (med kommentarer innredning og registrerte brukerinnsnitt)

Utvendig bod
(Ladestasjon for rulestol, låsbare skap)

Takoverdekket inngangsparti
(Spylepunkt)

Grovgarderobes
(3 Tørkeskap, 60stk system for våte sko og klær, 10 stk låsbare skap til lærere)

Toaletter og lager
(Hcwc med hev- og senk stellebord og dusj. Lager med ladestasjon rulestol. baderoms møbler)

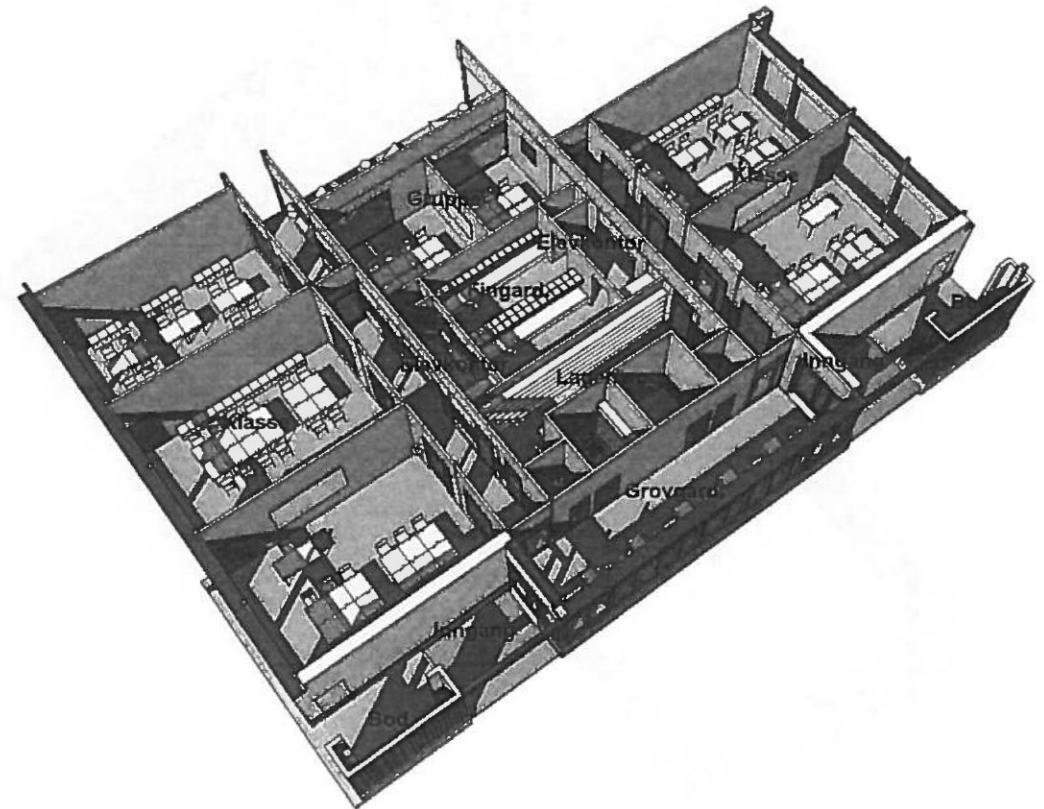
Fingarderobes
(60stk system for tørre klær og sko)

Klasserom
(Digital tavle, white-board, elevhylle/skap, vask/vaskerens, stoler, kateter og pulter)

Elevkontor
(Avfallsortering, kopi med avtrekk, vaskerens)

Grupperom
(1stk Digital tavle, 2 stk whiteboard, stoler og bord)

Fellesarealer
(Uformelle sittemøbler)

Spesialrom (med kommentarer innredning og registrerte brukerinnspill)

Kjøkken med vask og lager
(3stk komplette elevkjøkken, 2stk frysebokser/skap, 2stk kjøleskap, vaskemaskin, tørketrommel)

Vakt/Kiosk
(Minikjøkken, disk tilpasset universell utforming, stengesystem)

Bibliotek
(Hyller, bord og stoler, plass for bibliotekar)

Gruppe/møterom
(White-board, stoler, pulter, skap/hyller)

Flerbruksrom
(Vaskerønne, whiteboard, nød dusj, usb mikroskop, arbeidstasjon med avtrekk, låsbare skap, skap/hyller, stol og bord, musikkbenk/miniamfi)

Sløyd og maskinrom
(Arbeidsbenker, verktøyskap, verktøy, høvel, 2stk dreiemaskiner, sag, oppbevaringsskap for elevarbeid, avsug, vaskerønne, bord og stoler)

Lager
(Hyller og skap)

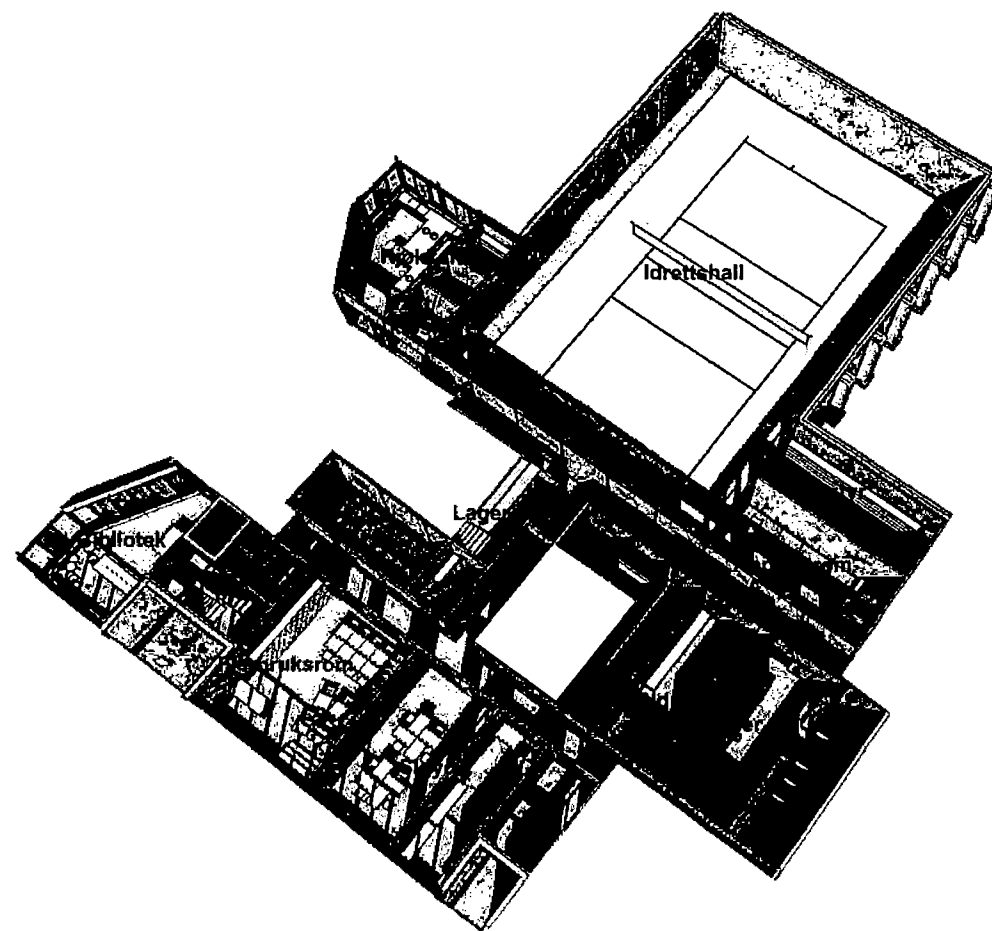
Idrettsinngang
(System for sko/blåsokker)

Idrettshall
(Oppmerking, høydestativ, høydemadrass, hockeymål, 5 matter, 5 benker, 2 førstehjpskrin, bukker, trampett, klatretau, basketkurver, bolleyballnett, 2stk håndballmål, klatrevegg)

Idrettsgarderob
(Benker, kroker, dusj, Hcwc, vasker, speil)

Apparatrom
(Tredemølle, vektutstyr, matter, romaskin, 2 spinningssykler)

Utstyrlager
(Låsbare skap, hyller)

Administrasjon/lærere (med kommentarer innredning og registrerte brukerinnspill)

2. Etasje:

Resepsjon
Kontorinnredning

Kopi/lager
(Kopimaskin, avtrekk, låsbare skap, hyller, møblering)

Forkontor/Vente
(Resepsjonsdisk tilpasset universell utforming, sittemøbler/bord)

Rektor
(Kontorinnredning)

Rådgiver
(Kontorinnredning)

Inspektørkontor
(Kontorinnredning for to personer)

Helsesøster
(vask, kontorinnredning, spesialutstyr)

Pauserom
(Kjøkken: kaffemaskin, ovn, koketopp, mikrobølgeovn, oppvaskmaskin
kjøl/frys, møtebord for 20 personer, sofa/bord, hyller)

wc
(Vask, speil, baderomsmøbler)

Møterom
(Digital tavle, whiteboard, pulter, stoler og skap)

Lærerarbeidsplasser
(Arbeidsmoduler for 10 lærere, møtebord)

1. Etasje

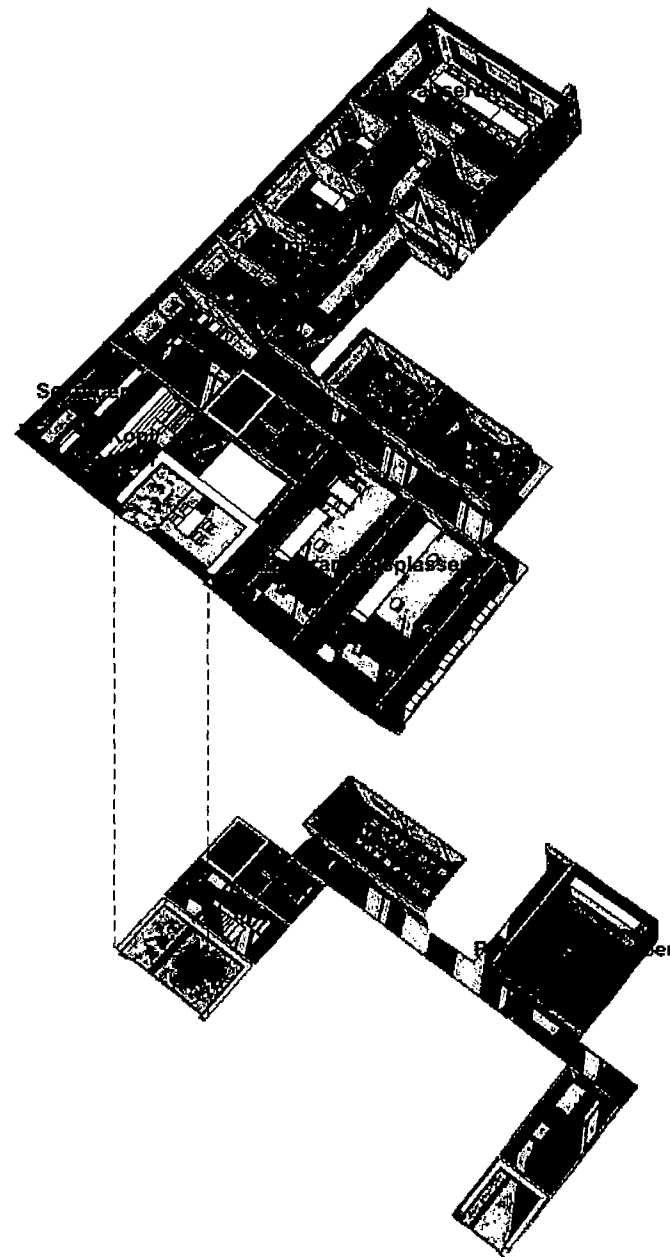
Personalgarderob
(Låsbare skap, benk, baderomsmøbler)

wc/dusj/omklingsrom
(Benk, baderomsmøbler)

Møte/grupperom
(Digital tavle, whiteboard, pulter, stoler og skap)

2. Etasje

1. Etasje

Teknisk/Drift

Messanin:

Ventilasjonsrom
(3 ventilasjonsaggregater, luftinntak/utkast, varmpumpe)

1. Etasje

Vaktmester/Data
(Arbeidsmodul vaktmester, arbeidsmodul dataservice, hyller/skap)

Varmt lager
(Hyller/skap)

Kaldt lager
(Låsbare skap, skap/hyller)

Renholdssentral

- Sluk med golvrst 0,8x1,5m
- Lokasse
- Plass for renholdsvogner samt oppheng for langskafet utstyr
- Svingbart blandebatteri 1,1-1,3m over slukrist
- Utslagsvask med nedfellbar rist ca 0,5m over gulv. Blandebatteri ca 0,5m over vask
- Vask og avrenningsplass (skyllekar min 0,9m) for å skylle kluter og mopper
- Kjølemulighet for oppbevaring av kluter/mopper
- 3 faset stikk til moppevaskemaskin
- Hyller for oppbevaring av renholdsmateriell, nederste hyller dypde 0,5m, øvrige hyller 0,3m dyp)
- Lade plass for batteridrevne renholdsmaskiner
- Oppbevaringsplass for rengjøringsmaskiner (feks. poleringsmaskin, skuremaskin, støvsuger)

Renholdsstasjoner (bøttekott)

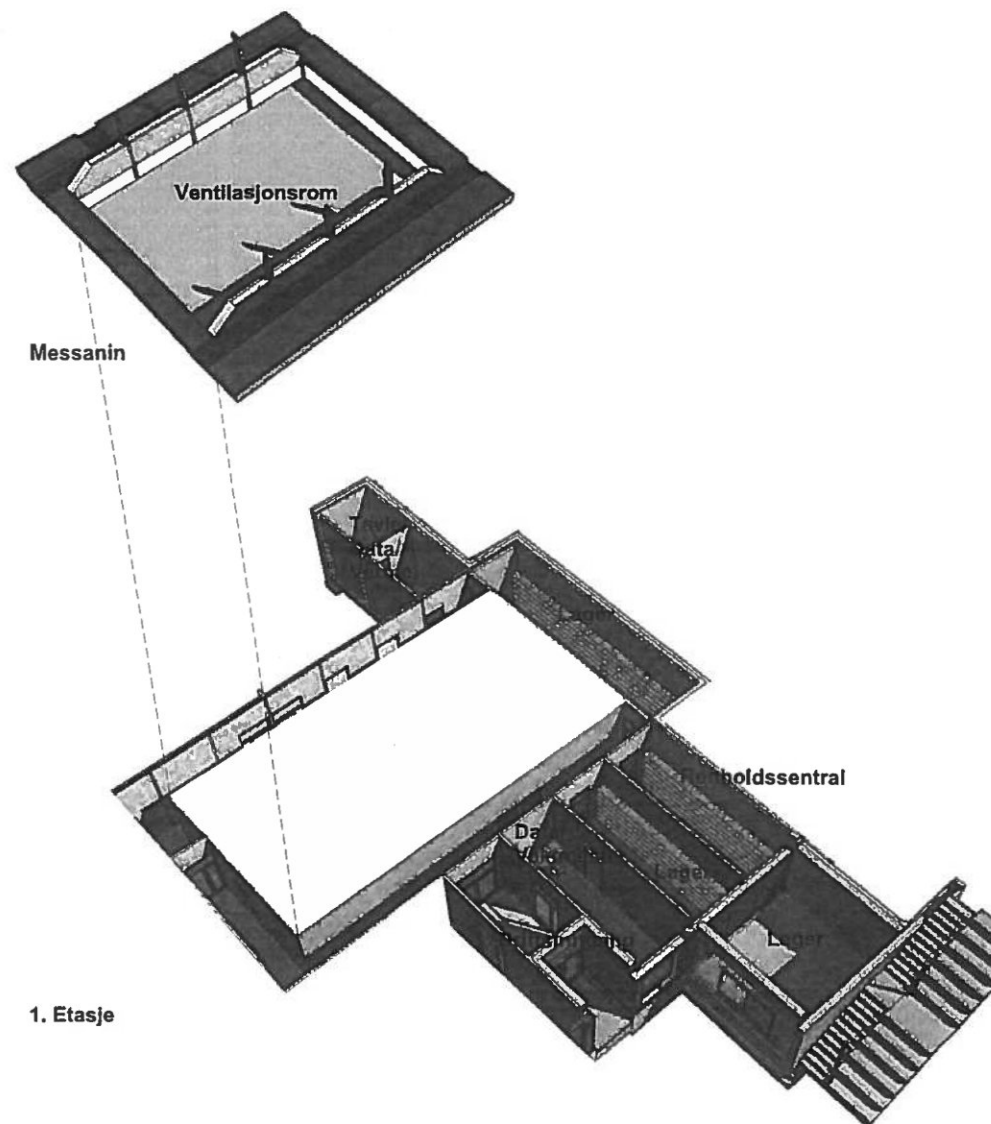
- Sluk med avløpsrist i gulv
- Utslagsvask med nedfellbar rist ca 0,5m over gulv. Blandebatteri ca 0,5m over vask
- Skyllekar, min 0,90m med blandebatteri vurderes
- Oppheng for langskafet utstyr på vegg
- Oppbevaringshyller på vegg

Tavle/Data

(Tavlerom, serverrack)

Varmesentral

(Varmesystem, sprinklersentral)

Lenangen skole og barnehage - Romprogram				Arkivplan AS, lia
Revisjonsdato 20160527				
Romnr	Rom	Areal	uteareal	Kommentar:
Skole	Undervisningsrom			
211	Klasserom	35		vask
212	Klasserom	39		vask
213	Klasserom	39		vask
239	Klasserom	39		vaskerøne
240	Klasserom	39		vaskerøne
225	Gruppe/Møterom	18		
226	Gruppe/Møterom	14		
229	Lagerrom skolemateriel	20		1 i hver etasje
230	Elevekontor	6		kopi, vask, avfall, avsg
232	Elevekontor	6		kopi, vask, avfall, avsg
237	Grovgarderobe	30		Låsbare skap, 3 tørkeskap
235	Grovgarderobe lazer	5		Plass til rullestol med lading
214	Bod	6		Plass til rullestol med lading
241	Bod	6		Plass til rullestol med lading
226	Tørrgarderobe	24		64 hyller med skuff
235	HCWC	6		Med dusj og stellebord
233	Wc	2		Elever
236	Wc	2		Elever
227	Gang	16		Trafikkareal
228	Gang	16		Trafikkareal
	DELSUM	356	12	
Skole	Spesialrom			
136	Skolekjøkken	33		3 kjøkkenmoduler, spiseplass i aula
137	Skolekjøkken-lager	7		2stk frys, 2stk kjø, vaskemaskin, tørketrommel
138	Skolekjøkken-vask	5		
139	Skolekjøkken kiosk/vakt	6		Kombinert vaktrom flerbrukshall
125	Skolebibliotek/mediatek	33		Nærhet aula
117	Gruppe/Møterom	20		Møterom del av tippemidler
119	Lagerrom flerbruk	17		
105	Flerbruksrom	45		Vaskerøne, skap m/avtrekk, låsbare skap
106	Sløydsl	32		8 arbeidsbenker i 2 moduler
107	Sløyd maskinrom	19		Verkstedstutstyr
105	Flerbrukshall	390		Oppmerking, scene, idrettsstutstyr
128	Garderobe 1	24		Benker med kroker
127	Garderobeanlegg dusj 1	15		7 dusjer
129	Garderobeanlegg HcWc	4		Ensidig venstre
131	Garderobe 2	24		Benker med kroker
132	Garderobeanlegg dusj 2	15		7 dusjer
130	Garderobeanlegg HcWc	4		Ensidig høyre
118	Lagerrom for stoler	25		Varierte himlingshøyde
141	Lager fridrettsstutstyr	40		Plassert i voll ved fridrett
142	Materialrom	25		låsable skap
115	Apparatrom	30		Treningsstutstyr
293	Aula Nedre	68		Fellesareal: Lysskjerming, lerret/prosjektor
115	Aula Øvre	27		84 Personer
120	Gang	42		Fellesareal
121	Gang	48		Trafikkareal
	DELSUM	997	40	Trafikkareal
Skole	Administrasjon			
191	Hovedinnngang/trapp	12		Med skohyller
192	Sluse	5		Trafikkareal
291	Trapp	12		Trafikkareal
208	Sluse	5		Trafikkareal
205	Balkong	12		Nærhet ventareal
210	Pauserom	40		Kjøkkeninnredning
221	Hcwc	6		Personal
204	Kopi/Lager	15		Låsable skap
222	Møte/Grupperom	16		Konferanserom, flerbruk
223	Møte/Grupperom	11		Lyd-/bildestudio/språklab.
209	Arbeidsrom	30		5 lærerarbeidsplasser
209	Arbeidsrom	30		5 lærerarbeidsplasser
216	Sosialrådgiverkontor	8		
215	Rektor kontor	9		
217	Inspektorkontor	12		2 arb. Plasser
201	Sekretær	11		Kontor og resepsjon
202	Resepsjon/Ventareal	7		Resepsjonsdisk
218	Heisesøsterkontor	8		Med avskjernet venteplass

124	Garderobe dame/herre	14		låsable skap, 2 vasker
126	HcWc/Dusj	5		Omkledning/dusj/Hc
	HcWc/Dusj	5		Omkledning/dusj/Hc
133	Fiemarkiv	28		
	DELSUM	289	12	
Skole	Teknisk/Drift			
108	Vindfang	12		Trafikkareal
109	Kontor	19		Vaktmester/IKT
	Serverrom			Del av tavlerom
112	Lagerrom drift	19		
111	Utelaqer drift		25	Sambruk drift/eleveqer
113	Renholdssentral/lager	18		Utformes iht. veiledninger
103	Bøttekott	1		Tappestasjon m/utslagsvask
103	Bøttekott	1		Tappestasjon m/utslagsvask
134	Tavlerom	8		RIE
104	Underfordeling	1		RIE
207	Underfordeling	1		RIE
136	Varme/Sprinklersentral	10		RIV
301	Ventilasjonsrom	87		RIV
192	Heis	3		RIE
292	Heis	3		RIE
	DELSUM	183	25	
SUM skole eks. trafikkareal og teknisk		1547		
SUM skole		1825	89	
SUM BRA Tegnet		1862		

Barnehage	Leke- og oppholdsareal -			
B111	Base 4-6år	50		
B109	Base 1-3 år	33		
B110	Kjøkken	46		
B108	Sove-/hvile-/sanse-rom	10		
B105	Tørrgarderobe	26		20 barn, 6 voksne
	DELSUM	165		
Barnehage	Øvrig			
B101	Grovgarderobe	20		20 barn, 6 voksne
B102	Toaletter	2		1 barnestørrelse, 2 ordinær
B103	Toaletter	2		1 barnestørrelse, 2 ordinær
B105	Tørrgarderobe	33		20 barn, 6 voksne
B104	HcWc/Stelle/Vask	8		Inkl. barne - HcWc, vaskemaskin
B107	Gang	21		Trafikkareal
B123	Gang	4		Trafikkareal
B191	Trapp	1		Trafikkareal
	Lagerrom for uteleker		8	
	Lager vinterutstyr		5	
	Lager sommerutstyr		5	
B106	Vognskur		17	8 plasser
	DELSUM	91	35	
Barnehage	Administrasjon			
B113	Arbeidsrom	11		2 arbeidsplasser
B114	Kontor styrer	7		
B116	Pauserom	24		Med kjøkken
B115	Kopi/Lager	6		
B117	Personalgarderobe	14		Låsable skap og en vask
B119	HcWc/dusj	4		Omkledning, HcWc, dusj
B120	HcWc	4		Omkledning, HcWc
B201	Lager	43		Delt bruk barnehage/drift
	DELSUM	113		
Barnehage	Teknisk/Drift			
B203	Teknisk	25		
B202	Teknisk	23		
B107	Bøttekott	5		Størrelse vurderes nærmere
	DELSUM	53		
SUM Barnehage eks. trafikkareal og teknisk		348		
SUM Barnehage		422	35	
SUM BRUTTOAREAL		428,00		
SUM Skole og barnehage		2247	124	
SUM BRA Tegnet		2290,00		

2. BYGNING

- 21. Grunn og fundamenter
- 22. Bæresystemer
- 23. Yttervegger
- 24. Innervegger
- 25. Dekker
- 26. Tak
- 27. Fast inventar
- 28. Trapper, amfier og balkonger
- 29. Annet

Interiørperspektiv fellereale skole, sett fra 2. etasje

20 Generelt

Det forutsettes at tiltaket gjennomføres slik at produkter og løsninger oppfyller krav i gjeldende Plan- og bygningslov og Teknisk forskrift.

Ut over dette skal relevante lover, forskrifter, veiledninger, retningslinjer og standarder, samt aktuelle byggedetaljblader og anvisninger legges til grunn for prosjektering og utførelse.

Løsninger skal være egnet for den bruk som forventes, slik at unødvendig reparasjons- og vedlikeholdsarbeid unngås.

Det er krav om universell utforming, som tilsier at hovedløsninger skal være utformet slik at de kan brukes av flest mulig på en likestilt måte.

Arkitektur

Anlegget skal stimulere til både utfoldelse og rolige aktiviteter.

Prosjektet spesifiserer prosjektets arkitektoniske form, innhold og uttrykk, ved å ha definert holdning til blant annet:

- Overordnede plankrav
- Landskapsutforming
- Volumoppbygging og materialbruk på eksisterende og nytt
- Funksjons- og romprogram.
- Anlegget som ressurs i lokalsamfunnet
- Hvordan anlegget skal kunne brukes i leke- og undervisningsøyemed

Områder som særlig er vektlagt i utformingen av anlegget:

- God orienterbarhet, herav romfølelse, åpenhet, siktklinjer og transparens
- Arealeffektivitet: Høy arealutnyttelse og brukbare funksjonsammenhenger
- Generalitet: Evne til å benyttes til flere funksjoner
- Fleksibilitet: Evne til å endre løsninger/imøtekomme endringsbehov
- Elastitet: Evne til utvidelse

Sonedeling/Utleie

Arealene er tilrettelagt slik at de kan sonedeles på flere ulike måter, slik at publikum ikke får tilgang til hele bygget.

Inneklima

Ved valg av overflater og materialvalg forøvrig, skal det bla.a. tas hensyn til emisjon, renholdsvennlighet og vedlikehold.

Solinstråling og varmetap er avgjørende i formgiving av fasader. Av hensyn til trivsel bør dagslys utnyttes optimalt. Den lave solvinkelen, maks 45°, gjør at utnyttelse av dagslys må skje på en slik måte at solinstråling ikke blir et problem for brukerne. Løsninger bør utformes slik at behov for kjøling er redusert.

Renhold

Det skal tilrettelegges for enkelt renhold.

Det skal være tak eller inntrukket inngangsparti, utvendig fotskraperist med sandfang og avløp, samt innvendige gulvmatter ved alle innganger. Anlegget planlegges for bruk av innesko eller blåsokker.

Bygningskomponenter skal ikke fungere som støvsamlere. Høye skap, etc. bør gå helt til himling eller ha skrå topp. Trapper bør ha opptrinnsflate og anlegg mot vegg, eller slik at det er god plass mellom trapp og vegg.

Konstruksjoner som frittstående søyler, kanter og framspring bør unngås slik at renhold kan føres mest mulig uhindret og rasjonelt. Gulvister bør være inntrukket eller utført med oppbrett av belegg.

Vinduer og glassflater må være tilgjengelig for rengjøring fra begge sider. Ved store høyder skal hensynet til renhold og belysning løses spesielt.

Overflater skal ha god slitestøtstand og lavt vedlikeholdsbehov:

- Lav porøsitet og struktur som gjør at smuss og rengjøringsvann ikke trekker inn i overflaten.
- Middels glans, da matte flater er vanskelig å rengjøre og blanke flater gjør smuss mer synlig.

Drift- og vedlikeholdsmessige forhold

Det er et overordnet krav at bygningen prosjekteres med sikte på å minimalisere vedlikeholdet. Dette gjelder utforming, detaljløsninger, materialer og utstyr.

Nødutganger som ikke er takoverbygget bør ha varmekabler, eller rist med avløp som dekker dørbredde og utslagsområde.

Sikkerhet og hærverk

Sikkerhet mot personskader, og løsninger, komponenter og materialer som i minst mulig grad inspirerer til skadeverk, skal ivaretas i prosjektet.

Utendørs belysning skal inngå som en del av de forebyggende tiltak med tanke på innbrudd og hærverk.

21 Grunn og fundamenter

21.2 Grunnforhold/ grunnarbeider

Multiconsult ASA har foretatt grunnundersøkelser av byggegrunnen, og det foreligger rapport med orienterende geoteknisk vurdering av prosjektet, datert 18.03.16. Det vises også til geoteknisk notat av 08.04.16.

Grunnforholdene på tomta består av løsmasser av grus/ sand/ silt i tykkelse 2,5-5,7 m. Grunnen består i hovedsak av ett lag. Massene er klassifisert til teleggruppe T2, «litt telefarlig».

Bygget planlegges i to plan, der 1. etasje skjærer inn i terrenget i bakkant. Det antas at det her må sprenges for bygget.

21.3 Fundamentering

Geoteknisk rapport danner grunnlag for valg av fundamenteringsmetode. Det antas delvis fundamentering på berg og delvis på løsmasser. Berget undersprenges med 1 m der fundamentene møter berg.

Det fundamenteres på stripefundamenter med ca 0,75- 1 m høyde. Fundamenter for yttervegger isoleres utvendig med 150 mm EPS. Det etableres en brystning av plasstøpt betong på utsiden av grunnmursisolasjonen til ca 0,5 m over terreng. For å hindre nedtrenging av frost under fundamentene, legges markisolering av trykkfast isolasjon.

22 Bæresystemer

22.1 Generelt

Samtlige bærekonstruksjoner utføres med toleransekrav i henhold til toleranseklassene i NS3420-1.

22.2 Belastninger

Dimensjonerende nyttelast gulv/ dekker skole ihht NS-EN 1991-1-1:

Generelt 3,0 kN/m²

Bibliotek: 4,0 kN/m²

Korridorer og amfi: 5,0 kN/ m²

Formfaktorer for snø bestemmes i henhold til NS-EN 1991-1-3

Karakteristisk snølast: $S_k = 5,0$ kN/ m²

Vindlast bestemmes etter NS-EN 1991-1-4

22.3 Branntekniske krav

Det vises til Brannkonsept for bygget, utarbeidet av Norconsult.

22.4 Bæresystem

Bygget har et tett aksestystem med bjelker og søyler i limtre i aksene. Dette er som er gjort med hensyn på å få et rasjonelt byggeri i forhold til bruk av massivtre. Dekker og en del av veggene utføres i massivtre.

Bakkant av bygget ligger under terreng, og vegg mot terreng utføres i plasstøpt betong. Det støpes avstivende ribber inn i terrenget for å ta opp jordtrykk mot bakveggen. Det støpes betongvegger

rundt heissjakt og mot kjernen av våtrom i 1. etasje. Byggets stabilitet sikres av veggene og dekket i betong, samt skiver av massivtre i vegger og dekker.

A.23 Yttervegger

U-verdi yttervegg $[W/(m^2 K)] \leq 0,22$

Veggene må tåle de mekaniske påkjenninger som de forventes utsatt for

Innvendig overflater

Massivtre . Der det er aktuelt med annen overflate benyttes det minimum 15mm osb-plate og panel/robustgips.

Vinduer og dører i yttervegg

U-verdi inkludert karm/ramme $[W/(m^2 K)] \leq 1,2$
Anbefalt lystransmisjon > 60%

Det benyttes sikkerhetsglass i tråd med Glassbransjeforbundets anbefalinger.

Glass i hoveddører, sidefelter og andre aktuelle flater utføres slik at det ikke oppstår fare for kollisjon.

Det anbefales benyttet aluminiumssystemer, eller tilsvarende, på grunn av forventet grad av påkjenning og vedlikeholdshensyn.

Enkelte felter i fasade foreslås utført i aerogel eller tilsvarende.

Solavskjerming

Utføres i kombinasjon av utvendig solavskjerming bestående av screen med profiler og egnet duk samt solskjermende glass. Styring bør kunne skje både manuelt og automatisk.

Kommentar barnehage: Eksisterende bygg antas å være tilfredsstillende utført, eventuelle suppleringer av solavskjerming forutsettes utført innvendig i form av gardinger eller tilsvarende.

Fuger, overganger og beslag

Utvendige overganger utføres med to-trinnstetting, dvs. med utvendig regnskjerm (f.eks. beslag, drenert hulrom og vindtetting).
Beslag utføres i korrosjonsbestandige og ha nødvendig styrke.
Fuger isoleres og fylles med bunnfyllingslist samt egnet fugemasse.

Spesifikasjoner skole

Oppbygging typisk isolert yttervegg over terreng:

- 100mm massivtre
- Dampåpen vannrett vindfolie
- 200mm mineralull festet med bindere (uten bindingsverk)
- Utlektet luftesjikt
- Utvendig kledning

Yttervegg under terreng: Se RIB

Oppbygging typisk uisolert yttervegg over terreng:

- 100mm Massivtre, evt. 100mm bindingsverk med 15mm Osb-plate
- Vindsperre
- Utlektet luftesjikt
- Utvendig kledning

Utvendig overflater

Kledning skal ikke ha lavere vedlikeholdsintervall enn 15 år.
Det foreslås benyttet en kombinasjon av:

- Stålplateprofiler
- Fibersementplater
- Panel

Materialene lokaliseres slik at materialenes egenskaper er egnet forventede påkjenninger og krav til vedlikeholdsintervall.

Det foreslås generelt å etablere betongsokkel mot terreng for for god robust- og bestandighet.

Innvendig overflater

Massivtre . Der det er aktuelt med annen overflate benyttes det minimum 15mm osb-plate og panel/robustgips.

Spesifikasjoner barnehage

Det tas hull for ny ytterdør, mellom fingarderobe og vognskur, i akse B1/BB.

Det etableres ny uisolert yttervegg for vognskur, oppbygget av bindingsverk med kledning. Vegg skal være tilstrekkelig luftåpen slik at det ikke oppstår behov for ventilasjon i rommet.

Eksisterende bygg males ett strøk utvendig, inkludert vindusomramning og liknende.

A.24 Innervegger

Lydkrav: Varierer, se RIAku

Overflater skal generelt være enkle å holde ren og tåle de mekaniske påkjenninger som de forventes utsatt for, trafikkarealer er særlig utsatt. Overflater bør bygges opp av minimum 2 lag for å oppnå tilstrekkelig motstandsdyktighet, feks. massivtre eller 15mm osb-plate og robustgips/panel.

Det vil, i tillegg til lydabsorberende himlinger, være behov for varierende mengde absorberer på vegg på de ulike rom.

Våtrom

Det skal ikke benyttes gips i våtrom. Det kan feks. benyttes våtromsplater på underlag av massivtre eller 15mm osb-plate i rom med lite eller ensidig fuktbelastning.

I wc og våtrom skal belegg/flis ha oppbrett/sokkeflis.

Vinduer og dører i Innervegg

Det benyttes sikkerhetsglass i tråd med Glassbransjeforbundets anbefalinger.

Bruk av innvendig glass må særlig vurderes i forhold til:

- Orientering
- Dagslys
- Oversikt/skjerming
- Renhold/vedlikehold

Glass i hoveddører, sidefelter og andre aktuelle flater utføres slik at det ikke oppstår fare for kollisjon. Dører utsatt for stor belastning utføres av bestandig materiale, utsatte dører skal ha sparkeplater. Dører i rom med høyt fuktighet må vies spesiell oppmerksomhet.

Valg av systemer vurderes nøye på grunn av forventet grad av påkjenning og vedlikeholdshensyn.

Avskjerming

Enkelte arealer har behov for å skjermes av i perioder, og det foreslås der aktuelt gardiner med manuell styring. Gardinene vil samtidig bidra til akustisk demping.

Spesifikasjon skole

Oppbygning generell innervegg

- 100mm massivtre
- Evt påføring ihht. RIAku, med spikerslag og kledning
- Alternativt som bindingsverk med spikerslag og kledning på to sider

Generell overflate mot korridor

Massivtrevegg, alternativt bindingsverksvegg med kledning.

Generel overflate i rom med lydkrav > 24dB

Påføring med kledning på massivtre, alternativt lydvegg med kledning.

Idretts/personalgarderober

I personal/idrettsgarderober er det foreslått benyttet betongvegger mot korridorer (se RIB), og murte vegger med egnet overflate, feks. flis, og godkjent membran i våtsoner.

Spesifikasjon barnehage

Det utføres noe rivearbeider ihht. rivetegning:

- Vegg mellom eksisterende vindfang og grovgarderobe: For å oppnå krav til universell utforming - snusirkel rullestol
- Eksisterende toaletter: Toaletter i personalgarderobe slås sammen for å oppnå universell utforming - to ensidige handikoptoaletter
- Skråhjørner ved personalgarderober: Endres til rette hjørner for å sikre bedre plassutnyttelse - større renholdsrom, personalgarderobe og personalrom.
- Eksisterende toalett: Dør flyttes til skråvegg for å sikre tilkomst til rommet direkte fra gang
- Foldevegg mellom baseareal 1-3 og kjøkken erstattes av fastvegg
- Diverse hulltaking for nye dører for å sikre nye forbindelser mellom rom.

Nye vegger oppføres i bindingsverk med kledning og overflatebehandling på to sider.

Eksisterende dører som flyttes gjenbrukes der dette kan være aktuelt.

Det medtas flikking, sparkling og overflatebehandling av alle eksisterende innvendige overflater i 1 etasje.

A.25 Dekker

Lydkrav: Varierer, se RIAku

Generelt skal alle overflater være av en slik type og ha en slik overflatebehandling, at de er enkel å holde ren og tåler den slitasje de utsettes for. Det benyttes slisser mot flanketransmisjon og systemer for trinnyd på bærende dekker, ihht. RIAku. I rom med sluk skal det være min. 1:50 fall til sluk. Alle gulv i våtrom skal utføres i henhold til våtromsnormen.

Gulvbelegg

Gulvbelegg skal være sklisikre. Overganger mellom gulv og vegg vies spesiell oppmerksomhet.

Himlinger

Himlinger anvendes i den grad det er nødvendig for bl.a. å imøtekomme lydkrav. Oppheng og innfesting dimensjoneres for eventuelle tilleggslaster. Ved nedforede himlinger skal det være inspeksjonsmulig. I rom med lav takhøyde hensyntas evt. risiko for skade/hærverk.

Spesifikasjon skole

Gulv på grunn

Betongplate på mark, se RIB

Oppbygging etasjeskiller

- Belegg
- 50mm utjevningssmasse
- 30mm trinnydplate
- 100mm massitre
- Mineralull/Treullsementplate

Over idrettsgarderober erstattes massivtredekke av betongdekke pga. fuktbelastning, se RIB.

Utvendige boder etableres med betongsåle, se RIB.

Gulvbelegg

Det benyttes generelt banebelegg med sveiste skjøter.

- I publikums/fellesarealer med stor belastning foreslås benyttet flis.
- I toaletter og dusjrom benyttes keramiske fliser eller egnet belegg. I underordnede rom utføres gulvet som malt betong.
- I grovgarderober og inngangspartier benyttes renholdsteppe eller tilsvarende.
- I idrettshall benyttes idrettsgulv med oppmerking av aktivitetsflater.
- Det etableres fotskraperister ved alle innganger, se RIB
- Under takoverdekt areal utenfor fellesareal/amfi opparbeides det terrassedekke på mark

Himlinger

- I korridorer/tekniske føringsveger benyttes nedhengt systemhimling med bestående av treullsementplater eller tilsvarende.
- I undervisningsarealer benyttes nedforet himling bestående av treullsementplater med bakenforliggende mineralull, alternativt mineralullhimling der det er nødvendig av lydtekniske hensyn.
- I garderobes og andre støtterom rom benyttes treullsementplater, alternativt mineralull.
- Himlinger i underordnede rom utføres uten himling med tilstrekkelig overflatebehandling, alternativt systemhimling.

I enkelte arealer er det behov for å lydisolere himling for å imøtekomme trinnydskrav, dette behandles særskilt ihht. RIAku.

Spesifikasjon barnehage

Vognskur etableres som rampe, med trinnfri adkomst fra fingarderober og terreng mot nord ved personalinngang.

Det skal etableres nytt toalett i stellerom, inkludert rørarbeider ihht. RIV. Det antas at arbeider på betongsåle kan gjennomføres kun i samme rom for nødvendig rørtilkoplinger.

Det skal etableres dusj i nytt ensidig handikoptoalett i personalgarderobe, inkludert fall og sluk i gulv. Arbeider antas gjennomført som toppsjikt på eksisterende betongsåle.

Eksisterende belegg og himlinger forutsettes videre benyttet. Der det er ombygginger utbedres fortrinnsvis eksisterende belegg og himling, alternativt der dette ikke er mulig eller økonomisk hensiktsmessig fjernes eksisterende og erstattes av ny. Endringer gulvvarme, se RIV.

25 Dekker (RIB)

Gulv på grunn utføres i plasstøpt betong isolert med 300 mm EPS. Radonsperre legges i isolasjonen. Under gulv på grunn legges et kapillærbrytende lag med pukk.

Dekket over våtromskjernen i 1. etasje, utføres i plasstøpt betong.

Øvrige dekker utføres i massivtre.

A.26 Yttertak

Spesifikasjon skole

For særlige vurderinger tak, se:
20160418 notat takformer
20160512 notat takløsninger

Tak utføres som kompakte tak med innvendig nedløp og fall min. 1:40 til sluk, renner utføres med fall min. 1:60. Renner utføres sammenhengende slik at dersom det er problemer med ett sluk vil neste ta over, samt overløp i enden av renner.

Det benyttes brannsikker og trykkfast isolasjon. Arbeid gjennomføres slik at isolasjonen ikke blir fuktig. Det benyttes to lags tekking, der toppsjiktet legges sent i byggeprosessen. Diffusjonssperre utføres som sveiset membran på dekker, og vil sikre tilstrekkelig damp tetthet samt tidlig tett bygg.

Generell takkonstruksjon

- 2 lag asfaltbelegg
- Trykkfast mineralull
- 1 lag asfaltbelegg
- 100mm massivtredekke
- Mineralull/Treullsementplate

Utvendige dekker/tak over uoppvarmede areal under terreng

Betongkonstruksjon med isolasjon og påstøp, se RIB.

Utvendige dekker/tak over uoppvarmede frittstående arealer over terreng

- Massivtredekke lagt med fall, alternativt bjelkelag med 22mm osb-plate
- 2 lag asfaltbelegg

Generell utvendig himling under konstruksjoner

- Mineralull
 - Vindsperre
 - Uttekting
 - Panel
- Gjelder over alle takoverdekte inngangspartier

Overlys og gjennomføringer på tak

Utføres i vertikal vegg på takoppletter over teknisk rom (messanin) og over fellesareal (amfi), slik at behovet for perforering av taktekking reduseres til et minimum og slik at risikoområder unngås. Underkant overlys og gjennomføringer skal være min. 900mm over sluk.

Solinnstråling og eventuelt behov for avskjerming, samt mulighet for renhold må vurderes særskilt der det er overlys.

Spesifikasjon barnehage

Eksisterende tak antas å være i god stand.

Det etableres utvidelse av eksisterende tak over vognskur, inkludert tilpasning av eksisterende og nye renner og beslag.

Himling av panel medtas i vognskur.

26 Takkonstruksjon (RIB)

Taket utføres som flatt tak med oppbygde felter i midten for overlys. Takkonstruksjonen utføres i massivtre over bærende limtrebjelker.

Taket isoleres med 350 mm EPS. Det etableres fall mot to langsgående renner i taket og innvendige taknedløp. Taket tekkes med to lag membranfolie.

A.27 Fast inventar

Fast innredning monteres på vegg med tristrekkelig fri høyde fra gulv for renhold, eller med sokkel mot gulv.

Generelt skal fast inventar festes i spikerslag/massivtrevegg og ikke i veggplater/kledning. 15mm osb-plater kan normalt erstatte spikerslag.

Det benyttes materialer som tåler hard bruk. Over kjøkkenbenker, vaskerener, vasker m.m. skal det benyttes lett vaskbare vannbestandige og slitesterke materialer.

Spesifikasjon Skole

Skolekjøkken

Komplett kjøkken for tre arbeidsgrupper, ett tilrettelegges for funksjonshemmede

Kiosk/Vakt

Front med mulighet for lukke og åpne, disk tilasset universell utforming, dette innebærer blant annet motorisert hev- og senkbar arbeidsbenk.

Bibliotek

Innredning for bibliotekarfunksjon

Funksjonsvegg flerbruksrom

Veggmodul med arbeids-/demonstrasjonsbenk for naturfag og lagringsplass.

Personalgarderober

Låsbare garderober med avlastningsbenk

Idrettsgarderober

Benker med opphengskroker

Kjøkken på personalrom

Komplett kjøkken for personalet

Resepsjon

Disk tilpasset universell utforming, grad av låsbarhet vurderes.

Tørrgarderobe elever

Komplett modulsystem med benk, kroker og hylle/skap

Grovgarderober elever

Tørkeskap, komplett modulsystem for oppbevaring og tørking av klær og sko

Miljøstasjoner

Det integreres system for avfallsortering samt plass for kopimaskin.

HcWc/Stellerom

Oppfellbar hev/senk stellebord

Idrettshall

Skillevegger, ribbevegger,

Spesifikasjon barnehage

Kjøkken baseareal

Komplett kjøkken med separat håndvask. Frittstående kjøkkenøy med opptrinn, slik at barna kan delta i kjøkkenarbeider.

Fast innredning basearealer

Funksjonsvegg som romdeler, inkludert system for oppbevaring, lek, opphold og arbeidstasjon.

Kjøkken personalrom

Komplett minikjøkken

Stellerom

Oppfellbar hev/senk stellebord, overskap, evt. underskap. Hcwc for barn.

Barnetoaletter

Det sikres varierende størrelse på toaletter slik at barna kan lære å gå på do selv.

Personalgarderobe

Låsbare garderober med avlastningsbenk

Tørrgarderobe barn

Komplett modulsystem med benk, kroker og hylle/skap

Grovgarderober barn

Tørkeskap. Det vurderes om eksisterende innredning kan benyttes videre, alternativt komplett modulsystem for oppbevaring og tørking av klær og sko

A.28 Trapper, amfier og balkonger

Trapper og amfier skal være tilpasset universelt utforming. Friksjonstape og små støvsamlede flater bør unngås.

Spesifikasjon skole

Interntrepp ved hovedinngang

Utføres som tretrapp med nødvendig rekkverk og håndlister i to høyder

Hovedtrapp/Amfi

Utføres som trekonstruksjon med amfi og trappetrinn på 1,2m av amfiets bredde. Det etableres håndløper kun på en side av trapp for tilkomst fra trapp til amfi.

Balkong over hovedinngang

Rekkverk utføres dels som tett vegg og dels som glassrekkverk

Terrasse over utvendig lager

Rekkverk utføres dels som tett vegg og dels som glassrekkverk

Spesifikasjon barnehage

Det medtas endring av eksisterende trapp/rampe ved personalinngang. Løsning tilpasses slik at nytt vognskur kan etableres.

28 Trapper og balkonger (RIB)

28.1 Trapper

Hovedtrapp og amfi ligger midt i bygget, i tillegg ligger det en trapp i tilknytning til hovedinngang og hels. Innvendige trapper utføres i massivtre.

Utvendig er også trapp og amfi. Disse utføres i plasstøpt betong.

28.2 Balkonger

Over hovedinngang etableres det en luftebalkong. Balkongen legges opp på bærende limtrebjelker og -søyler.

Balkongdekket, samt dekkene på terrasse og i uteboder utføres med betongpåstøp med kostet overflate.

A.29 Andre bygningsdeler

Spesifikasjon skole

Kaldt utvendig lager ved elevinnganger

Utføres som massivtrevegg med kledning på utside, alternativt som bindingsverksvegg med kledning på to sider. Betongfundamenter, se RIB. Behov for lukking avklares nærmere.

Kaldt utvendig lager ved frilidrettsbane

Vegger utføres i massivtre med utvendig kledning, alternativt bindingsverk med kledning på to sider. Tak utføres i massivtre med tekking og utvendige nedløp, alternativt trebjelkelag. Betongfundamenter, se RIB.

Kald utvendig avfallsbod

Utføres som levegger med kledning og takoverbygg. Betongfundamenter, se RIB.

Skillevegg utvendig lager

Utføres i perforert metall/gitterrist/metallnett.

Spesifikasjon barnehage

Kaldt utvendig lager ved hovedinngang

Vegger utføres i massivtre med utvendig kledning, alternativt bindingsverk med kledning på to sider. Tak utføres i massivtre med tekking og utvendige nedløp, alternativt trebjelkelag. Betongfundamenter, se RIB.

3 VVS-TEKNISKE INSTALLASJONER

30 GRUNNLEGGENDE FORHOLD

30.1 Generelt

Begrepet VVS-anlegg omfatter i dette tilfelle følgende kapitler og systemer:

- Kapitel 3 VVS
- System 31 Sanitær
- System 32 Varme
- System 33 Brannslukking
- System 36 Luftbehandling
- System 37 Komfortkjøling
- System 56 Automatiseringsanlegg
- System 73 Utomhus VVS

Prosjektet omfatter bygging av nytt skolebygg og oppgradering av eksisterende Paviljong til SFO og barnehage.

Nytt skolebygg oppføres etter TEK10. Paviljongen, som ble oppført i 1995 og bygget etter byggeforskriftene av 1985, her utføres de nye installasjonene etter kravene i TEK10.

For sanitæranlegget benyttes eksisterende skoles vannforsyning fra oversiden av skolen. Vanninnettet ledes inn til rom 136 Varme i plan 1. I rommet etableres også beredersystemet for distribusjon av varmetappevann ut i bygget. I Paviljongen er det forutsatt demontering av en del sanitærutstyr samt installasjon av en del nytt sanitærutstyr i nye posisjoner.

Oppvarming av det nye skole bygget skjer via vann/vann varmpumpe med el- kjele for uttak av spisslast, utstyr plassert i rom 136 Varme. Energiopptak til varmpumpe via utvendige energibrønner på nord siden av bygget. Radiatorer under vinduer benyttes som primær oppvarmingskilde i bygget med vannbåren gulvvarme i garderobes og våtsoner. Flerbrukshall oppvarmes via strålepaneler i tak. I Paviljongen er det medtatt noe omlegginger av eksisterende gulvvarmeanlegg grunnet etablering av nye bunnledninger til nytt sanitærutstyr. I de omlagte rommene forutsettes gulvvarme å dekke kun grunnvarme i gulvet, øvrig oppvarmingsbehov dekkes av elektriske panelovner.

Spillvann fra bygget tilknyttes eksisterende ledninger på nedsiden av bygget. Overvann fra skolebygget og utvendige sluker/sandfang ledes til terreng og infiltreres i terreng nordvest for bygget.

Hele det nye skolebygget skal ha et fulldekkende sprinkleranlegg for brannslukking. Vannforsyning til sprinkleranlegget hentes fra kommunal vannledning på nordsiden av bygget.

Hele bygget ventileres med et balansert ventilasjonsanlegg fordelt på 3 aggregater. Ventilasjonsrom er plassert i Messanin etasje. Luftinntak og avkast vi rister i vegg teknisk rom. Sløyd er utrustet med eget anlegg for sponsug. Skolekjøkken har egen felles vifte for fraluft fra kjøkkenventilatorer. Kjøkkenventilator i Pauserom i plan 2 er også utrustet egen vift over tak.

Som komfortkjøling er det benyttet dataromkjøler i rom 110 IKT. Utdel er forutsatt plassert i utvendig laagerrom plan 1.

DOKUMENTKONTROLL						
OPPDRAGSGIVER:						
Lyngen kommune Strandveien 24 9060 Lyngen			v/	Kåre Karlsen		
			Tlf.:	400 28 551		
			E-post:	kare.karlsen@lyngen.kommune.no		
UTFØRT AV:						
Sweco Norge AS Strandveien 106 9006 Tromsø			v/	Inge Isaksen		
			Tlf.:	991 52 336		
			E-post:	ingemarius.isaksen@sweco.no		
Rev.	Dato	Beskrivelse	Egenkontr.	Sign.	Sidemannskontr.	Sign.

Romklima

Krav til klima i ulike romkategorier er spesifisert i tabell 30.1 nedenfor. Som basis for romklimaberegninger benyttes klimadata for Tromsø fra Meteorologisk Institutt, med lokal tilpasning:

Dim. utetemperatur vinter: -16 °C
Dim. utetemperatur sommer: +23 °C, 60% RF

Romtype	Lufttemp. °C		Maks. lufthast. [m/s]	Friskluft-behov	Lydnivå N-kurve
	Min. operativ temp. vinter	Maks. operativ temp. sommer			
Kontorer	21	26	0,15	12 m ³ /h m ²	30
Kontorlandskap	21	26	0,15	12 m ³ /h m ²	30
Møterom/grupperom	21	26	0,15	45 m ³ /h pers	30
Korridor	20	26	0,20	5 m ³ /h m ²	35
Fellesarealer	20	26	0,15	12 m ³ /h m ²	30
Resepsjon	21	26	0,15	12 m ³ /h m ²	30
Arkiv/lager	20	26	-	Avtrekk	35
Undervisningsrom	21	26	0,15	20 m ³ /h m ²	30
Barnehager	22	26	0,15	12 m ³ /h m ²	30
Datarom	22	26	0,30	20 m ³ /h m ²	35
Toaletter	22	26	0,20	Avtrekk	35
Dusjrom	23	26	0,20	Avtrekk	35
Aktivitetsrom	18-20	23	0,15	12 m ³ /h m ²	35
Kjøkken	21	24	0,20	Avklares ¹⁾	35
Verksted	20	24	0,30	Avklares	35
Teknisk rom	19 - 22	-	-	-	80

Tabell 30.1 Klimakrav

TEK10 anbefaler temperaturer i rom ved lett aktivitet (som forutsettes i dette bygget). Optimal temperatur er satt til 22 °C om vinteren og 26 °C om sommeren, mens min. og maks. temperatur er satt til hhv. 21 og 26 °C. Maks. temperatur skal ikke overskrides mer enn 50 arbeidstimer i et normalår.

Følgende definisjoner legges til grunn for tabell-oppsett:

Dimensjonerende maks. temperatur sommer

Krav til maksimumstemperatur kan overskrides opp til 50 timer i et normalår.

Operativ temperatur

Kravet til operativ temperatur gjelder i området som er definert som oppholdssone.

Oppholdssone

Defineres i hht. NBI-blad G 421.501.

Lufthastighet:

Maks. krav gjelder lufthastighet i oppholdssone. Lufthastighet er definert som middelhastighet over en 3 minutters periode. Lufthastigheten er oppgitt for maks og min. operativ temperatur som øvre og nedre grense. Maks. lufthastighet mellom disse yttertemperaturene defineres på en rett linje mellom angitte grenser.

Friskluft

Forvarmet uteluft i m³/h for hhv. pr. person eller på m² brutto gulvflate. Byggeforskriftenes krav til frisklufts mengde skal alltid være ivaretatt. Likeledes må veiledning nr. 444 utgitt av Arbeidstilsynet om klima og luftkvaliteten på arbeidsplassen være ivaretatt.

Lydnivå

Tabellen angir maksimalt tillatt lydnivå (NR-kurve) fra samtlige tekniske installasjoner i ulike typer rom/arealer. Kravene gjelder i etterklangsfeltet og for rommets virkelige utforming, men uten personer.

Lydtryknivå i dB(A) ansees ikke som tilstrekkelig kriterium for kontraktsforhold mhp. støy. Støytall (NR), jfr. tabellen, sikrer at man også tar hensyn til frekvensfordelingen av støyen. Målinger i dB(A) bør kun benyttes som innledende overslag. Tallkravene i dB(A) kan da tilnærmet settes 5 høyere enn støytallene i tabell 30.1.

30.2 Valg av klimasystem

Valg av klimasystem er gjort på bakgrunn av de angitte klimakrav i tabell 30.1 og de ulike belastninger som påvirker romklimaet.

Ventilasjonsbehov og oppdeling av systemer er vist i kap. 36. Luftmengder er i hovedsak basert på retningslinjer angitt i TEK10 og Arbeidstilsynets veiledning nr. 444 "Klima og luftkvalitet på arbeidsplassen".

Ingen av ventilasjonsanleggene er utstyrt med luftkjøleanlegg.

Den enkleste og mest økonomiske løsningen for fjerning av overskuddsvarme fra rommene er tilførsel av undertemperert luft (ca. 17-18 °C). Luftmengden må da tilpasses de ulike romfunksjoner, slik at nødvendig kjølebehov dekkes, i tillegg til å tilfredsstille kravet til friskluftmengde. Ved et slikt prinsipp vil kravet til kjøling nesten alltid være dimensjonerende.

Materialvalg

Det benyttes materialer som er kjent for å gi lav avdamping eller er dokumentert for det samme.

30.3. Effektbehov

Dimensjonerende varmebehov ved +16 °C:

Transmisjon	75 kW
Ventilasjon	60 kW
Varmtvann	15 kW
Totalt	150 kW

30.5 Automatisering

Alle VVS-anlegg skal styres, reguleres og overvåkes fra et sentralt driftskontrollanlegg (SD-anlegg). Automatiseringsanlegget er medtatt i annet kapittel.

31 SANITÆRANLEGG

31.1 Generelt

Sanitæranlegget er delt inn i:

- Vannforsyning
- Overvann
- Spillvann

Alle anlegg er medregnet til 1 m utenfor grunnmur. Øvrige tilknytninger av vannforsyning, spillvann og system for å ivareta overvann er medtatt under kapittel 73 Utomhus VVS.

31.2 Vannforsyning

Prinsipper:

Vannforsyningen skal dekke behovet for varmt og kaldt tappevann. Det etableres et nytt vanninnlegg hvor avstengning, filter, vannmåler, reduksjonsventil og lignende er plassert.

Fra sjakter føres ledningene ut i korridorer.

Anleggene dimensjoneres etter normalreglementet for sanitæranlegg, og i hht. stedlige bestemmelser.

Avstengningsventiler monteres slik at hensiktsmessig avstengning av kurser kan foretas.

Varmtvannsberedning

Oppvarming av varmt forbruksvann skjer via vannbårent varmeanlegg. Det etableres et akkumulatørsystem bestående av tanker, varmeveksler, pumpe etc. Flere av tankene forsynes med el.kolber slik at det vannbåre varmeanlegget kan slås av om sommeren.

Det legges varmtvanns sirkulasjonsledning.

Materialbruk

Vannledninger i vertikale sjakter og hovedføringer i korridorer legges av kobberør. Synlige rørledninger skal være i forkrommet utførelse.

For installasjon i våtrom og alle andre rom hvor det ønskes skjult rørføring benyttes «rør i rør»-system fra en sentral og frem til de enkelte utstyr.

Isolasjon

Vannledninger isoleres med cellegummiisolasjon med limte skjøter. Diffusjonsmotstand > 3000.

Synlige ledninger i tekniske rom mantles. I underordnede rom males isolasjonen.

Utstyr

Det benyttes standard, hvitt sanitærustyr. Kummer, utslagsvasker etc. er i rustfri utførelse.

Veggmonterte klosetter er forutsatt i alle etasjer. På HWC benyttes utstyr spesialtilpasset disse.

Alle armaturer er av ettgrepstype med mykstengning. Alle dusjbatteri leveres med trykkstyring og termostat. Alt utstyr skal ha lokale avstengningsventiler.

Utstyr	Antall skole	Antall Paviljong	SUM
WC	3		
HC-WC	5	1	6
Servanter	15	2	17
HC-servanter	5	1	6
Servant berøringsfritt armatur		1	1
Dusjpanel	14		14
Dusjbatterier	2		2
Dusjkabinett, komplett		1	1
U-vasker	4	1	5
Kjøkkenkumner, kun kum med føler	5	1	6
Vaskekar	2		2
Vaskerenner	2		2
Brannposter	9		9
Pulverapparat	3		3
Golvsluk	28	3	31
Golvbrønner	1		1
UV-sluk (taksluk)	6		6
Terassesluk	1		1
Takhatler	8		8
Inspeksjonstucker	20		20
Spylekraner, innvendige	13		13
Spylekraner, utvendige	5		5
Batteri med vannl (hev og senkbar)	2		2
Tilkoblinger	21		21
Beredere	3		3
Akkumulatortanker	1		1
Pumpesentral varmtvannsirkulasjon	1		1
Pumpesentral akkumulering	1		1
Hovedinntak	1		1
Avløp fotskraperist	5		5
Varmevekslere	1		1

Tabell 31.1. Sanitærutstyr

31.3 Overvann

Prinsipper

Avløpsledninger fra taksluk legges som UV-system med føring ned i vertikale sjakter. Ledningene samles i kjeller og føres til kommunalt nett.

Materialbruk

Ledninger over grunn skal legges i støydempet MA-kvalitet. Rørene skal pga. kondens isoleres med cellegummi.

For bunnledning benyttes sort PVC.

31.4 Spillvann

Prinsipper

Rent spillvann er avløp fra standard sanitærutstyr i bygget. Avløp føres i sjakter ned til bunnledning.

Materialbruk

Ledninger over grunn skal legges i støydempet MA-kvalitet. Mindre avløp som fra servanter o.l. skal det benyttes PP-rør.

For bunnledning benyttes rødbrun PVC.

32 VARMEANLEGG

32.1 Generelt

Varmesentralen bygges opp med 1 stk. vann/vann varmpumpe og 1 stk. el.kjel.

Varmepumpen tilføres energi fra utvendige energibrønner. Brønnpark tenkes plassert på nordsiden av skolebygget. Det tenkes boret 8 stk energibrønner hver på ca 200m dybde.

Varmepumpe dimensjoneres for å dekke 60% av byggets energiforbruk til oppvarming, ventilasjon og tappevann.

El-kjele dimensjoneres for full fyringsreserve.

Fra varmestokk føres vannbåren varme til en turstokk hvor radiatorkurser, gulvvarmekurs, tappevannskurs og ventilasjonskurs er tilkoblet.

Beskrivelse	Temp.nivå[°C]	Aktuelle arealer
Radiatorer	55/40	Undervisningsrom, klasserom, kontorer fellesareal etc..
Gulvvarme	35/30	Garderobes og våtsone i plan 1
Ventilasjonsvarme	55/40	System 360.01, 360.02 og 360.03
Varmt tappevann	55/40	Beredersystem

Tabell 32.1 Systemoppdeling varmeanlegg

For varme til flerbrukshall shuntes temperaturen ned for distribusjon av varme til varmestrips i hall.

I Paviljongen er det medtatt noe omlegginger av eksisterende gulvvarmeanlegg grunnet etablering av nye bunnledninger til nytt sanitærutstyr. I de omlagte rommene forutsettes gulvvarme å dekke kun grunnvarme, øvrig oppvarmingsbehov dekkes av elektriske panelovner. Det er forutsatt åpning av gulv på grunn samt omlegging av gulvvarme i følgende rom i Paviljong:

- Kontor 10,9 m².
- Kontor 6,9 m².
- Kopi/lager 5,6 m².
- Personal 23,7 m².
- Garderobe 14,4 m².
- BK 4,9 m².
- HC/dusj 3,7 m².
- HC 4,0 m².
- Stellerom 8,0 m².

Dekket/gulvet åpnes og ledninger skjøtes med godkjent skjøtemateriell fra leverandør. Ledninger trykkprøves før ny gjenstøping.

32.2 Ventilasjonsvarme

Varmebatteri i ventilasjonsaggregatene forsynes med varmt vann fra varmesentral. Det installeres 1 shunt med pumpe ved hvert varmebatteri.

32.3 Radiatoranlegg

Radiatorer forsynes med varmt vann fra varmesentralen. Systemet består av sirkulasjonspumper plassert i teknisk sentral samt reguleringsutrustning for vannmengderegulering. Radiatorer dimensjoneres for vanntemperatur 55/40 °C og romtemperatur 22 °C. Vanntemperaturen utekompenseres sentralt.

Det legges opp til muligheter for nattsinking av radiatorkursen. Hele kursen vil da bli temperatursenket.

Det er beregnet radiatorer med termostatventil og avstengingsventiler.

32.4 Gulvvarmeanlegg

Gulvvarme installeres i garderobes og våtsone plan 1. Gulvvarmeanlegg forsynes fra varmeanlegg via separat kurs. Systemet består av sirkulasjonspumper, fordelerskap, gulvvarmerør og nødvendig reguleringsutrustning. Hovedkomponenter plasseres i varmesentral.

32.5 Varmt forbruksvann

Varmt forbruksvann produseres i varmesentral og distribueres rundt i bygget i et separat ledningsnett. Kfr. kap. 31.1.

32.6 Materialbruk

Alle dimensjoner angis med anslutningsnummer. Alle rørdninger med dim. tom. 54 legges av tyunnveggede galvaniserte stålrør. Det benyttes standard rørdeler i galvanisert utførelse. Ledninger i større dimensjoner utføres av sømløse eller sveisede stålrør med stålkvalitet og trykkklasse i hht. NS 5585. Når ikke annet er oppgitt regnes NT6.

For mindre, synlige ledningsføringer og tilknytning til radiatorer i sengerom, kontorer o.l. skal benyttes rustfrie stålrør og rørdeler.

Alle rør skal isoleres mot varmetap. For lavtemperatur varmekurser (opp til ca. 60 °C) benyttes cellegummi, for høyere temperaturer benyttes mineralullskåler. Synlige rør inntil i tekniske rom mantles med alu.mantel.

32.7 Regulering

Sentralt reguleres turtemperaturen i varmeanleggene avhengig av utetemperaturen (utekompensering), fra 55 °C ved DUT til ca. 20 °C om sommeren.

Større sirkulasjonspumper (hovedpumper) utstyres med trinnløs kapasitetsregulering styrt fra differansetrykket mellom tur- og returledning ute i anlegget.

Temperaturregulering skjer hovedsakelig ved bruk av termostatstyrte radiatorventiler.

33 BRANNSLOKKINGSANLEGG

33.1 Sprinkleranlegg

Hele det nye skolebygget skal fullsprinkles.

Sprinkleranlegget skal utføres som " NS-EN 12845 "Faste brannsløkkesystemer. Automatiske sprinklersystemer. Dimensjonering, installering og vedlikehold".

Sprinkleralarm kobles mot brannsentral.
Sprinklersentraler plasseres i rom 136 Varme plan 1.

33.2 Brannslanger

Bygget utstyres med nødvendig antall brannslanger i skap i hht. krav i byggeforskrift og stedlige Brannvesens krav. Alle arealer skal dekkes av slanger med maksimal lengde på 30 m. Tekniske rom, kjøkken etc. forsynes med pulverapparat.

36 LUFTBEHANDLINGSANLEGG

36.1 Generelt

Luftbehandlingsaggregatene er plassert i eget teknisk rom på messanin etasje, rom 301 Ventilasjon.

Luftinntak er via inntaksryst i yttervegg mot nord, og inntak utformes mht. snø og regn. Avkastluft fra aggregat ut via avkastrist i yttervegg.

Anleggene er oppdelt med tanke på ulik funksjon og driftstid i bygget.

Alle aggregater har filter, varmebatteri, varmegjenvinner og tillufts- og avtrekksvifter. For sentrale ventilasjonsaggregater benyttes filter klasse EU7 på tilluft og avtrekk foran varmegjenvinner).

Tillufts- og avtrekksvifter leveres med frekvensregulerte kammervifter.

I Paviljongen er det medtatt noe omlegginger at eksisterende kanaler til ny rominndeling for i sikre ventilasjon av all nye rom. Kapasiteten i eksisterende anlegg tilfredsstillers dages forskriftskrav til luftmengder. Følgende rom får ny fordeling av kanaler:

- Kontor 10,9 m².
- Kontor 6,9 m².
- Kopi/lager 5,6 m².
- Personal 23,7 m².
- Garderobe 14,4 m².
- BK 4,9 m².
- HC/dusj 3,7 m².
- HC 4,0 m².
- Stellerom 8,0 m².

Ny innregulering av hele luftbehandlingsanlegget er medtatt.

36.2 Systemoppdeling, luftmengder

System nr.	Betjener sone/område	Plassering aggregat	Type aggregat	Kapasitet (m ³ /h)
360.01	Plan 2 og plan 1 lærerrom og adm.	Rom 301, Messanin	Roterende gj.vinner. Kjøling.	11.000
360.02	Flerbrukshall	Rom 301, Messanin	Roterende gj.vinner. Kjøling.	8.500
360.03	Klasserom plan 2	Rom 301, Messanin	Roterende gj.vinner. Kjøling.	5.500
360.04	Spon-sug, sløyd plan 1	Rom 107, Maskin	Aggregat for sponsug og en omsamling	Ca 1.500
SUM				26.500

Tabell 36.1. Systemoppdeling

I tillegg vil det komme en del vifter for spesialavtrekk:

- Avtrekk kjøkkenhetter skolekjøkken plan 1.
- Avtrekk kjøkkenhette pauserom plan 2.
- Luftekanal for heis ut til det fri.

36.3 Dimensjonering

Ved dimensjonering av minimum luftmengder til ulike arealer benyttes TEK10 § 13, samt Arbeidstilsynets veiledning nr. 444. Videre skal byggherrens prosjekteringsanvisning legges til grunn.

36.4 Kanalføringer

Alle kanaler utføres og opphenges i hht. NS 3560, NS 3561, tetthet i hht. NS 3421. Alle hovedkanaler for tiluft og avtrekk føres i vertikale sjakter.

Kanalene i sjaktene skal brannisoleres. Alternativt gjenstøpes sjaktene i etasjeskillerne.

Fra hovedsjakter føres kanaler ut i etasjene.

36.5 Lufttilførsel i rommet

For lufttilførsel i rommene brukes følgende prinsipp:

Takventil

For kontorer monteres tilluftsventiler av virvel/dysetype ved tak/i himling.

37 KOMFORTKJØLEANLEGG

37.1 Generelt

Kuldeanlegg skal utføres i hht. NS4622 og Norsk Kuldenorm.

Som komfortkjøling er det forutsatt benyttet dataromkjøler i rom 110 IKT. Utdel er forutsatt plassert i utvendig lagerrom plan 1. Kjølebehovet er ennå ikke fastsatt av bruker, men her er det forutsatt et kjølebehov på 4 kW. Kjøler installeres med egne intern lensepumpe.

System nr.	Beskrivelse	Kjølekap. [kW]
370.01	Kjøling IKT rom 110, plan 1.	4

Tabell 37.1. Systemoppdeling.

73 UTOMHUSANLEGG VVS

73.1 Generelt

Utvendig anlegg omfatter:

- Vannledninger
- Spillvannssystem
- Overvannssystem

73.2 Vannledninger

Som vanninnlegg for tappevann benyttes eksisterende skoles innlegg for vann til det nye skolebygget. Innlegget ligger på oversiden av bygget. Innlegget føres inn i bygget til rom 136 Varm hvor vanninnlegget etableres. Tilknytningspunktet på oversiden av skolen, for ledningen til boligene/byggene på nedsiden av skolen er så nær den nye bygningskroppen at dette må flyttes og noen av den eksisterende ledningen til boligene må omlegges. Ny utvendig stoppekran etableres ca 5 m fra det nye skolebygget.

Som innlegg for vann til sprinkler legges det ny ledning fra kommunal ledning på nordsiden av den nye skolen. Innlegget for sprinkler føres inn i rom 136 Varme hvor sprinklersentral etableres. På ledningen for sprinkler ledes del ledninger til 2 stk utvendige slukkekommer/brannkummer i hht krav i brannkonsept. Kummene etableres 1 stk i skolegården på sørsiden av bygget og 1 stk på oversiden av bygget mot sør. Dimensjon på ledninger 160mm PVC.

Ingen arbeider på utvendige vannledninger til Paviljongen.

73.3 Spillvann

Avløp føres ut av bygget mot nedsiden og tilknyttes eksisterende spillvannsledninger.

Nødvendige inspeksjons- og stakekummer medtas.

Terrenget på oversiden av Paviljongen skal omarbeides. Dette kommer i konflikt med eksisterende spillvannskum. Her er medtatt omarbeiding av topp kum til plant med nytt terreng.

73.4 Overvann

Overvann fra taknedløp og utearealer infiltreres i terreng nordvest for skolen. Fra området sør for skolen etableres det sandfang og sluker (3 stk i skolegård og 1 stk på oversiden av bygget) som fanger opp overflatevannet, og vannet ledes videre via ledning til infiltrasjonsområdet.

I følge NGUs løsmassekart består grunnen av hav/strandavsetninger med god infiltrasjonsevne. Dette må imidlertid kontrolleres med prøvegraving før tiltaket utføres.

Ved beregning av kostnader for infiltrasjonsgrøft er det lagt til grunn et areal på 60 m². Dette må imidlertid beregnes etter at prøvegravinger er utført.

Nødvendige inspeksjons- og stakekummer medtas.

Lenangen skole og barnehage

Forprosjekt RIE

KAP 4 ELKRAFT

4.0 Generelt

Prosjektet omfatter bygging av nytt skolebygg og oppgradering av eksisterende Paviljong til SFO og barnehage.

Nytt skolebygg oppføres etter TEK10. Paviljongen, som ble oppført i 1995 og bygget etter byggeforskriftene av 1985, her utføres de nye installasjonene etter kravene i TEK10.

Oppvarming av det nye skole bygget skjer via vann/ vann varmpumpe med 150 kW el-kjele for uttak av spisslast, utstyr plassert i rom 136 Varme. Energiopptak til varmpumpe via utvendige energibrønner på nord siden av bygget. Radiatorer under vinduer benyttes som primær oppvarmingskilde i bygget med vannbåren gulvvarme i garderobes og våtsoner. Flerbrukshall oppvarmes via strålepaneler i tak. I Paviljongen er det medtatt noe omlegginger av eksisterende gulvvarmeanlegg grunnet etablering av nye bunnledninger til nytt sanitærutstyr. I de omlagte rommene forutsettes gulvvarme å dekke kun grunnvarme i gulvet, øvrig oppvarmingsbehov dekkes av elektriske panelovner.

Det presiseres at utpekte ITB-representanter hos entreprenorene, har ansvar for at all overvåkning og styring av tekniske anlegg blir presentert for toppsystemet. Det er leverandørens ansvar at alle funksjoner herunder også alle internparametre, gjøres tilgjengelig for kommunes toppsystem. Se krav til grensesnitt kap.5.6.

Fordelinger skal ha merking som er unikt for den enkelte fordeling.

Merking av stige-/kurskabler skal gjøres ved avgang fra fordeling, ved tak i brannskiller og ved uttak. Merkingen skal gi en identifikasjon om fra hvilken fordeling kablene kommer fra, kursnummer og type anlegg (lys, varme eller teknisk). Uttak og koplingsbokser skal merkes med kurs og kabelnummer.

Elkraftanlegg installeres for å dekke byggets og virksomhetens behov for energiforsyning. Alle elkraftanlegg skal være utført i hht:

- Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (FEL). Siste utgave.
- Forskrift om elektriske utstyr (FEU). Siste utgave.
- NEK 400: 2014 - Norsk elektroteknisk norm for elektriske lavspenningsinstallasjoner skal benyttes om ikke annet er beskrevet. Siste utgave.

Beskrivelse av tekniske installasjoner skal være i hht. NS 3420 utgave 4.

Elkraftanlegg skal også utføres i hht. øvrige offentlige bestemmelser (herunder også forordninger og direktiver som maskin-, lavspennings-, EMC-direktivet o.a.) og i samråd med stedlige myndigheter.

Det skal så langt som mulig benyttes felles buss for all romregulering og som er uavhengig av leverandør. Se kap 5.6 for overvåking, styring og kontroll.

Alt materiell og utstyr skal ved levering være godkjent av godkjent sertifiseringsorgan, for eksempel NEMKO. Alt relevant materiell og utstyr skal være CE-merket.

4.0.1 Ytelsesbeskrivelse

Prosjekterende skal dokumentere prosjekterte kabelanlegg på plantegninger og enlinjeskjema. Alle kurser og uttak, med merking, skal entydig fremgå av det tekniske underlaget for entreprisen.

Alle framføringer og installasjoner skal utformes og plasseres slik at alt arbeid i ettertid, kan foretas raskt og effektivt. Anlegget skal kortslutning-beregnes i for eksempel FEBDOC eller tilsvarende skal benyttes.

4.0.2 Plassbehov og koordinering

Plassbehov, plassering og kabel-/rør-føringer i bygget skal koordineres ved bruk av 3D.

4.0.3 Overlevering og prøvedrift

Forøvrig skal leveres:

- Komplette drifts- og vedlikeholdsinstruks for bygning og utanlegg med leverandør opplysninger
- Protokoll fra igangkjøring og funksjonskontroll for motorinstallasjoner
- Protokoll fra måling av jordelektrodens overgangsmotstand til jord
- Produktspesifikasjon, typebetegnelser, etc. med oppgave over leverandører
- Underlag for brann dokumentasjonsbok

Mottakskontroll, egenkontroll, prøvedrift, overlevering og reklamasjonstid organiseres og avtales.

4.1 Generelle elkraftanlegg

4.1.1 Bæresystemer

Bæresystemer installeres for å dekke det totale behov for kabel- og ledningsfremføringer. Type bæresystem (føringsveier), plassering, antall og utførelse bestemmes ut fra byggets- og romets utforming og funksjon, og skal optimaliseres med tanke på fremtidige forandringer og utvidelser.

Det må også tas hensyn til at bæresystemer for elektroanlegg kan bli brukt til andre anlegg. Bæresystemer må derfor dimensjoneres for dette. Eksempler på andre anlegg kan være oppheng for belysningsutstyr.

Det skal i hovedsak planlegges separate føringsveier (kabelstiger/-broer) for elkraft- og teletekniske kabelføringer. Hvor dette ikke er gjennomførbart eller at installasjonenes omfang ikke tilsier at behovet er tilstede, skal føringsveier (kabelstiger/-broer) utstyres med skilleplater for å oppnå en best mulig separasjon av elkraft- og teletekniske kabler på fellesføringer.

I bygninger/områder med nedforede himlinger monteres normalt kabelstiger/-broer over himling.

I romningsveier bør føringsveier (kabelstiger/-broer) for kabelforlegging unngås, dersom ikke:

- Romningsveier er sprinklet
- Kablene ligger bak branncellebegrensede bygningsdel
- Kablene representerer liten brannbelastning. Funksjonssikre-, halogenfrie kabler

I rom/områder hvor føringsveier etableres som kabelkanaler, skal disse ha separate rom for elkraft- og teletekniske kabler. Føringsveier som ikke forlegges som skjult anlegg. Skal på forhånd godkjennes av byggherren.

- På grunn av brannettinger skal ikke føringsveier føres gjennom vegger
- Ved dimensjonering av føringsveiene skal det legges opp til ca. 30% reservekapasitet ved overtagelse.
- Ledningsføringer på og i lettvegger skal søkes unngått eller begrenset
- Bruk av halogenfrie kabler/materiell skal vurderes i hvert enkelt tilfelle

4.1.2 Jording

Jording installeres i bygninger for å dekke beskyttelses- og funksjonalitetskrav til de elektrotekniske installasjonene. Krav til jordingsanlegg som beskyttelse er hjemlet i Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg NEK 400:2014.

Hovedjording utføres normalt som fundamentjord i form av kobberwire, med innstikk til hovedjordskinne i bygningen.

Det skal opprettes utjevningforbindelser til ledende konstruksjoner som vannrør, avløpsrør, bæresystemer, ventilasjonskanaler, bygningsdeler m.v., samt til hoved-/underfordelinger.

Som jordforbindelse mellom hoved- og underfordelinger kan stigekablenes skjerm/ jordleder benyttes.

4.1.3 Lynavledere

Prosjekteres ihht NEK 400:2014.

4.2 Høyspenningsanlegg

Lynen kommune ønsker ikke at trafo plasseres innvendig i en bygning, men utenfor denne eller i tilknytning til bygningen og i god avstand fra oppholdsrom og rom med elektronisk utstyr.

Ny trafo plasseres i ny trafokiosk på oversiden av den nye skolen og skal erstatte eksist 230V trafo i eksist skole som rives.

Trafos sekundære spenning skal være 400V TN-System for den nye skolen og 230V IT for den eksist bebyggelsen.

Før skolen rives etableres ny treviklingstrafo på 500kVA med avganger til ny skole, eksist paviljong, svømmehall og øvrige eksist bebyggelse.

Målerarrangement avklares med byggherre og Troms Kraft. Alle målere skal ha utgang for fjernavlesning, pulssignal (4-20 mA).

4.3 Fordelingsanlegg

Generelt

Elkrafttekniske fordelingsystemer installeres for å gi strøm til byggets ulike elektrokomponenter på en funksjonell-, energiokonomisk-, drifts- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte.

Generelt skal 400V TN-S spenningsystem benyttes for lavspennings fordelingsanlegg. Dersom det finnes eksisterende/etablerte løsninger med 230V IT spenningsystem, som påvirker aktuelt byggeprosjekt, skal følgende forhold veies mot hverandre:

- Funksjonskrav i bygget som påvirker valg av spenningsystem
- Funksjonell nytteverdi av en omgjøring til 400V TN-system
- Alle kostnader forbundet med omgjøring fra 230V IT til 400V TN-system.
- Dersom nytteverdi overgår kostnader, medtas omgjøring til 400V TN-system.
- For alle elkraft fordelinger skal det medtas termofotografering utført etter idriftsettelse og med nominell last.
- All dimensjonering skal ta hensyn til framtidig belastningsøkning og reserveplass på 30 %.

4.3.1 System for elkraftinntak

Kabeltilknytning fra trafo til hovedfordeling avklares med det lokale elverk. Normalt bør kabler for krafttilførsel til bygg være forlagt i jord, i rør i jord eller i kulvert. Luftstrek over tunområde skal generelt unngås.

Stigekabler mellom hoved- og underfordelinger skal ivareta behovet for prioritert/uprioritert last om anlegget skal tilkobles reservekraftforsyning.

I romningsveier bør kabelforlegginger unngås, dersom ikke:

- Romningsveier er sprinklet
- Kablene ligger bak branncellebegrensende bygningsdel
- Kablene representerer liten brannbelastning. Funksjonssikre-, halogenfrie kabler

Det skal benyttes Al-kabler f.o.m. tverrsnitt 25 mm² og større. Stigekabler skal dimensjoneres for reservekapasitet på ca. 30% ift. installert effekt.

4.3.2 Systemer for hovedfordelinger

Hovedfordelingen bør plasseres så nær belastningens tyngdepunkt som mulig. I tillegg bør traforom og hovedfordeling ligge nærmest mulig hverandre.

Generelt plasseres hovedfordelingen i eget rom, hvor kun instruert personale har tilgang, med adkomst fra trafikkarealet.

Hovedfordelingen skal være fabrikklaget og dimensjonert for aktuell last og kortslutning og for de termiske, elektriske og mekaniske påkjenninger den kan bli utsatt for.

Hovedfordelingens materiell og utstyr skal være av enhetlig fabrikat og type. Alle vern skal tilpasses foranliggende og etterliggende vern/ sikringer med hensyn på selektivitet. Det skal som hovedregel være total selektivitet mellom alle vern i anlegget. For sikringer og brytere skal det benyttes effektbrytere (innstillbare) eller lastskillebrytere. Det skal medtas overspenningsvern (-avledere) på inntak for hovedbryter.

Det skal installeres jordfeilvarsling på alle avganger i hovedfordelingen. Anlegg for jordfeilovervåknings skal leveres komplett for kommunikasjon med overliggende driftskontroll anlegg.

I tavlefront skal det monteres måleinstrumenter som skal kunne måle spenning (V) og strøm (A) i alle faser inklusive nøytralleder (N).

Det skal monteres multiinstrument med energianalysator (nettanalysator) som tilknyttes SD. Det beregnes en nettanalysator pr måler fra kraftleverandør. Nettanalysator skal blant annet ha visning av energi, spenninger, effekt og strøm. Nettanalysator skal kommunisere med nærmeste undersentral eller OPC-server via Modbus TCP. Nødvendige kommunikasjonskort skal medtas.

Fordelingens front skal ha varig merking som viser fordelingsnr. og spenningsystem. På insiden merkes kurser og komponenter ihht. enlinjeskjema som også plasseres i fordelingen.

4.3.3 Elkraftfordeling til alminnelig forbruk

Underfordelinger skal normalt stå i samme etasje som det areal den forsyner og fortrinnsvis utføres som stativ i nisje/tavlekott, alternativt som stålplateskap. Underfordelingen skal være fabrikkbygd og dimensjonert for aktuell last og kortslutning. Underfordelingen skal dimensjoneres for de termiske, elektriske og mekaniske påkjenninger den kan bli utsatt for.

Underfordelingers materiell og utstyr skal være av enhetlig fabrikat og type. Alle vern skal tilpasses foranliggende og etterliggende vern/ sikringer med hensyn på selektivitet. Det skal som hovedregel være total selektivitet mellom alle vern i anlegget.

Innbyrdes avstand mellom underfordelinger, skal forsøkes tilpasset slik at kurskabler ikke blir lengre enn 30-35m.

Underfordelinger skal ved sikring eller lastbryter kunne frakobles på stedet.

Det skal tilstrebtes å oppnå en klar kursoppdeling mellom anleggsdeler som belysning, elvarme, driftsteknisk og prioritert kraftforsyning etc.

Anbefalt belastning for tekniske kurser til PC-utstyr, er beregnet til maksimum 4 PC'er pr.10A kurs og 6 PC'er pr.16A kurs.

Alle fordelinger for tele- og elkraftanlegg skal være bygningsmessig adskilt.

Fordelingens front skal ha varig merking som viser fordelingsnr. og spenningsystem. På innsiden merkes kurser og komponenter i hht. enlinjeskjema som også plasseres i fordelingen.

For at kontroll og feilsøking skal kunne utføres på en enkel måte, skal fordelinger utføres med lys og stikkontakt 16A.

4.3.4 Elkraftfordeling til driftstekniske installasjoner

Underfordelinger for drift beskrives av prosjekterende og leveres normalt av automatikkleverandør for de VVS-tekniske anleggene.

Automatikkleverandør skal levere strømvveisskjemaer og enlinjeskjema som skal godkjennes av prosjekterende.

Fordelingene monteres i teknisk rom for VVS og skal strømforsynes direkte fra hovedfordeling.

Med kursopplegg for bygningsdrift, menes alt kursopplegg mellom VVS-fordeling og elektriske komponenter i ventilasjonsanleggene, varmeanlegg, kjøleanlegg, trykkluftanlegg etc.

I tillegg alt av kursopplegg mellom US for SD-anlegg og komponenter, tavler etc.

Det skal om mulig, brukes motorer med EC-teknologi. Ved evt. bruk av motorer med frekvensomformere monteres slike nærmest mulig motorene som tilknyttes og det skal benyttes kabel som tilfredsstiller EMC krav.

I alle tekniske rom skal ledningsanlegget utføres som åpent anlegg på kabelstige/-bro og skjult anlegg i rør ned til komponenter etc.

Ved igangkjøring av anlegg for drift (VVS) skal alle elektriske funksjoner kontrolleres og funksjonsprøves.

Protokoll for alle elektriske motorer, med opplysninger om målt start-/driftstrøm og opplysninger om merkestrøm, motorverninnstillingen, sikringsstørrelse, ledningstverrsnitt etc., skal utarbeides.

4.3.5 Elkraftfordelinger til virksomhet

Samme tekniske bestemmelser som for kap. 4.3.3 Elkraftfordeling til alminnelig forbruk

Med kursopplegg for virksomhet, menes kursopplegg for generelle stikkontaktuttak og elektrisk utstyr (for eksempel PC'er, vaskemaskiner, tørketromler, komfyr etc.).

Generelle stikkontaktkurser skal normalt dimensjoneres for 16A belastning. For øvrig skal kurser dimensjoneres iht. aktuell belastning, kablernes strømføringsevne og holdfasthet for kortslutninger.

For kontorarbeidsplasser skal det etableres 3 stk. doble uttak (el. 2 stk. 3-veis) pr. arbeidsplass.

En av kontaktene skal være merket for EDB-utstyr. Eksakt antall og plassering avtales med byggherre og bruker.

Anbefalt belastning for tekniske kurser til PC-utstyr, er beregnet til maksimum 6 PC'er pr. 16A kurs. Uttak for EDB-utstyr skal være matet fra egne kurser.

I korridorsoner skal det monteres stikkontaktuttak for rengjøringsmaskiner med maksimalt 20 meters avstand. Kurser dimensjoneres generelt for 16 A. Nødvendig omfang av uttak i øvrige rom medtas for å ivareta fleksibiliteten.

Av hensyn til bruk av rengjøringsmaskiner bør det monteres jordete stikkontakter (16 ampere) i korridorer og vestibuler. Stikkontaktene bør plasseres med maksimum 25 meters avstand, lett tilgjengelig og i bryterhøyde slik at man ikke behøver å bøye seg ned.

4.4 Lys

4.4.2 Belysningsutstyr

Belysningsanleggene skal generelt prosjekteres i samsvar med publikasjoner fra Selskapet for lyskultur.

Det kreves et nært samarbeid mellom de prosjekterende og eventuelle spesialkonsulenter, som f.eks. interiørarkitekt, lysdesigner. Forslag til belysning skal gjennomgås med byggherren.

Det er av stor betydning og viktighet at det tas hensyn til aktuelle brukergrupper og innredningsplaner ved planlegging av belysningsanlegg.

Belysningens kvalitet skal være dekkende for funksjoner og lokaler. Spesielt nevnes:

- Direkte blending fra dagslys og belysningsarmaturer skal forebygges
- Risiko for uønsket indirekte blending skal vurderes
- Belysningens romtilpasning skal være god med hensiktsmessig lysfordeling og fargevalg i rommet
- Belysningen skal bidra til å skape stimulerende miljø for aktuell aktivitet
- Generende varme fra kunstig belysning bør unngås

Belysning:

Belysningstyrker skal generelt være iht. "luxtabellen" siste versjon fra Lyskultur. For arbeidsplasser uten dagslys tilskites særlig god kunstig belysning og det kan velges høyere verdier enn "luxtabellens" anbefalinger for den aktuelle romtype.

Armatur skal beskyttes i utsatte rom som f.eks. gymsal. Beskyttelsen skal være enkel å fjerne ved behov.

Lysarmaturer bør bygges inn i himlingen og ikke henge ned fra taket

Armaturtilkobling over stikkontakter i himling.

Behovsstyring av lys med forskjellige løsninger basert på bruksmønstre.

Det vil kun bli benyttet lavenergi lyskilder. Innendørs belysning, effektbelysning, utendørs belysning og for nødlys vil det bli benyttet LED- lyskilder.

Klasserom/undervisningsrom:

- Takmontert bevegelsessensor
- Bryter for manuell/tenn slukk
- Automatisk slukk av lys etter endt etterløpstid
- Sonestyring/dimming i soner
- Smårom: Sensorarmaturer

Ganger, fellesarealer og trapperom

Gangarealer og fellesarealer: Frittstående sensorer

Store fellesarealer: Med mye daglysinfall sonestyring/dimming i soner. Trapperom:

Sensor i hver etasje

Garderobertak: Bevegelsessensor tak.

Smårom: Sensorarmaturer

Kursopplegg/ styring

Styring - av/på, trinnvis demping, kontinuerlig demping, dagslysstyring, bevegelsesdetektorer og anleggsoppdeling skal ivaretas gjennom integrerte bussystemer. Det skal benyttes standardiserte bussystemer som Lon, KNX og Dali. All overvåkning og styring skal videreformidles til overordnet driftssentral. Se detaljer kap. 5.6.

Vedlikehold:

Nominell levetid for LED skal være minimum 50 000 timer.

4.4.3 Nødlysstyr

Nødlysanlegg installeres for å dekke krav til personsikkerhet som er hjemlet i TEK 10 - Forskrift om tekniske krav til byggverk, samt Veiledning om tekniske krav til byggverk. Lov om brannvern med forskrift og Arbeidsmiljøloven.

Anlegget skal utføres slik at det tilfredsstiller Selskapet for Lyskulturs publikasjon "Nødlys/ ledesystemer", publikasjon nr. 7, Januar 2013 samt følgende standarder som omhandler nød- og ledelyssystemer:

- NEK EN 50171 Sentrale kraftforsyningssystemer for nødlysanlegg og annet sikkerhetsstyr
- NEK EN 50172 Nødlyssystemer for rømningsveier
- NS-EN 1838: Anvendt belysning – Nødbelysning
- NS 3926-1:2009 Visuelle ledesystemer for rømning i byggverk - Del 1: Planlegging og utforming

Utforming av skilt, farge, bokstavhøyde og symbolbruk skal være i samsvar med krav i følgende standarder:

- NS-ISO 3864-1:2011 Grafiske symboler - Sikkerhetsfarger og sikkerhetsskilt - Del 1: Prinsipper for utforming av sikkerhetsskilt og sikkerhetsmerking
- NS-ISO 7010:2011 Grafiske symboler - Sikkerhetsfarger og sikkerhetsskilt - Registrerte sikkerhetsskilt

For prosjektering av etterlysende komponenter henvises spesielt til Lyskulturs publikasjon «NØDLYSANLEGG» kap. 3.2, ISO 16069 og NS 3926-2:2009 «Del 2: Laboratoriemåling og måling på stedet av etterlysende produkter».

Dersom funksjonene i dette kapittelet overholdes og der det er arkitektonisk hensiktsmessig kan ledelys integreres i øvrig lysstyr, men må avklares med RIE og ARK. Det forutsettes generelt et nært samarbeid mellom RIE og ARK for å avklare bygningsmessige og estetiske avhengigheter.

Ved beregning av ledelys må det tas hensyn til omgivelsene dvs. utforming og farger på vegger og gulv, slik at den foreskrevne belysningsstyrke oppnås. Videre må antall armaturer beregnes slik at krav til belysningsstyrke og jevnhet foreskrevet i NS-EN 1838 oppnås. Det skal utføres testmålinger i alle soner med nødbelysning. Denne målingen foretas en time etter at nødlysanlegget er satt aktivt.

For å oppnå lave vedlikeholdskostnader skal det benyttes sentralisert kraftforsyning med egne nød/ ledelys kurser. Videre monteres overvåkning (spenningsvakt) på lyskursene slik at både lede- og markeringslys kan være normalt avslått og dermed spare lyskildene. Spenningsvakt kan kommunisere på samme bus som nødlysmatruene eller på egen signalkabel til nødlyssentral.

Nødlyssentral kan være av type vekselretter/inverter 230V / 24V AC/DC, og bestykket med nødvendig batterikapasitet avhengig av belastning. Brannsikker forlegning av tilførselskabler må ivaretas og markeringslys og Ledelys kombineres på en og samme sløyfe.

Armaturer skal være adresserbar og lyskilder LED-basert og armaturen må ha innebygget LED driver. Kommunikasjon mellom sentral og armaturer kan utføres enten via signaler over kraft tilførsel eller med en dedikert signalkabel.

Overvåkning og testing:

Testing av nødlysmatruer er et krav og skal loggføres med status.

Systemet skal overvåke og teste armaturene og batteriforsyningen automatisk, samt lagre denne informasjonen i systemets loggbok (interne minne). Sentralen skal kunne gjennomføre automatisk selvtest i systemet med den nødvendige varighet og hyppighet iht. regelverket.

Sentral:

Hver enkelt armatur skal kunne enkeltvis sjaltes over i nød drift uten at hele sentralen går i nød drift. Aktivisering av armaturadresse og bruksart programmeres fra sentralen. Sentralen skal ha automatisk lampe-, batteri- og systemkontroll, samt automatisk detaljert protokoll av armatur- og system status, Sentral skal ha innganger for tenning av nødlys fra overvåkningsmoduler og brannsentral /automatiseringsanlegg.

Følgende skal kunne programmeres:

- Sentral kontrollenhet og overordnet system funksjon, funksjon av hver utgang og armatur adresse
- Utgang som ML, LL eller Styr LL
- Kontrollsykluser for armatur og batteritester, dato og klokkeslett for funksjon og batteritester
- Batteri driftstid
- Enkeltvis / gruppe blokkering av sentral / utganger
- Manuell tilbakekobling
- Forlenget batteridrift i minutter

På sentralen skal det kunne avleses:

- Alle aktuelle system driftstilstander
- Detaljerte system feilmeldinger som batterikapasitet, ladefeil, oppkoblingsfeil, brutte strømkreiser, egenkontroll og tilstand av hver armatur, stedsbestemmende tekst
- Oppnådd batteri driftstid i minutter
- Sentral oppsett / programmering

All informasjon og programmering skal vises på LCD display og i tillegg til visualisering av driftstilstand igjennom lysdioder. Programmeringsspråk og systemlogg skal være på Norsk språk. Sentralen skal ha mulighet for Ethernet TCP/IP grensesnitt for tilknytning til teknisk datanettverk.

Sentral overvåking:

Nødlysanleggets og hver enkelt armaturs status skal kunne rapporteres digitalt til driftsentral via et eget web-grensesnitt. Minimumskravene til informasjonen disse rapportene skal inneholde er nærmere beskrevet i NEK EN 50172. Skjerm bilde skal ha angivelse av sentralnavn, nummer samt plassering. Det skal videre kunne utføres funksjons- og utladningstester fra skjerm bilde. På oversikts bilde skal antall kursmoduler med tilhørende utgående kurser og armaturer vises. I tillegg skal status på disse vises. For armaturer skal type, plassering rom og rom nr. og unik adresse vises.

Videre skal rapportene kunne skrives ut i oversiktlige format f.eks. som liste eller tabell. Det skal benyttes standard nettleser programvare som internett explorer, Mozilla Firefox etc. Innlogging skal skje via brukernavn og passord beskyttelse.

Ved feil på sentral eller utstyr, samt etter test skal det automatisk genereres email som skal kunne sendes til forhåndsdefinert adresse. Rapport (email) skal minst tilfredsstillende kravene til testrapport forlangt av offentlige myndigheter. I tillegg skal det i klartekst fremkomme feiltipe. Ved feil på armatur skal adresse, rom nr. og rom navn angis i klartekst. Lengden mellom tester skal kunne programmeres.

Statusinformasjon i skjerm bilde skal angi:

- Nettdrift
- Batteridrift
- Feil
- Ladefeil
- Batteriinformasjon over spenning, strøm, lading, hovedspenning og dyputladningsbeskyttelse

I mindre bygg (<1000kvm) kreves rapportering minimum i oversiktlig listeform, mens det for større bygg (>1000kvm) skal gis opsjon på software med grafisk visualisering av anlegget via bilder med plantegning og alle komponenter inntegnet.

Vurdering av overvåkingssystem skal i hvert enkelt tilfelle foretas av RIE i samarbeid med byggherren.

FDV:

For overlevering skal det være gjennomført opplæring av bruker og byggherre skal ha mottatt komplett FDV med følgende dokumentasjon:

- Plantegninger med markering av romningsvci, antipanikkområde, høyrisikoområde og plassering av nobelysningen i disse sonene.
- Datablad for komponentene i systemet
- Systembeskrivelse,
- Beskrivelse av testrutiner og hyppighet og
- Prosjekteringstabeller, isolux eller annet beskrivende lysdiagram som viser lysnivå ved nøddrift i de aktuelle sonene...
- Målerapport med lysstyrke nivå i aktuelle soner fra målinger gjort med anlegg i drift.

4.5 Elvarmeanlegg

Elvarmeanlegg brukes kun i spesielle rom og funksjoner der vannbåren varme er uhensiktsmessig. Slike anlegg skal også optimaliseres med tanke på energi og effektbesparende tiltak, driftssikkerhet og integreres med andre energiformer med sikte på gunstigste årskostnader.

Styring/regulering:

- Elvarmeanlegg skal generelt kunne styres på lik linje med vannbaserte anlegg
- Varmekabler som varmekilde tilkobles over elektronisk termostat med gulvfoler Standard varmekabler forlagt i betong med 4-5 cm betongoverdekning er svært vanskelig å temperaturregulere (nattsinking) over døgnet, pga. treghet i oppvarming av overdekningsmassene.

Om det er ønskelig å regulere slike anlegg, bør lavtbyggende varmekabelsystem vurderes. Varmekilder skal strømforsynes over egne varmekurser.

KAP 5 TELE- OG AUTOMATISERING

5.0 Generelt

Det vises generelt til andre relevante avsnitt i øvrige kapitler.

Det vises til vedlegg i Kunnskapsskolen : Tekniske standarder for IKT i renovering eller nybygg.

Prosjekterende skal dokumentere kabelanlegg på plantegninger og i tabeller eller enlinjeskjema. Alle kurser, koblingsstykker og uttak skal entydig gå fram av det tekniske underlaget. Det skal entydig gå fram hvordan avgangene, kursene og uttakene skal merkes.

Rombehov:

Andre anleggsdeler som El-kraft, vann og avløp, ventilasjon skal ikke føres gjennom telorrommet.

Møblering, hyller, enkelt PC-bord og stol koordineres med arkitekt/bruker.

Etasjefordelinger m/sjakter:

Behov for etasjefordelere avklares under prosjekteringsfasen. Fordelinger med aktivt elektronisk utstyr skal ventileres med tilluft. Dersom det skal monteres aktivt utstyr i fordelingene/sjaktene skal det avsettes rikelig plass for stige kabler, avganger og utstyr.

Dersom telefordelingen installeres i tilknytning til underfordeling for elkraft, skal disse være bygningsmessig adskilt.

EMC-krav:

Sentralutstyr og kabling forlegges med god avstand til transformatorer, strømskinner og hovedtavler mm. På grunn av elektromagnetisk støy, skal tele- og datautstyr ikke plasseres i nærheten av kraftfordelinger, kraftføringer, motorer, jording, UPS-anlegg o.l.

Merking:

Merking av kabler skal gjøres ved avgang fra fordeling, ved hulltaking i brannskiller og ved uttak.

Uttak og koblingsbokser skal merkes identisk med kabelnummer. Kabel merkes ved brannskiller.

Alle rack/skap, sentraler, paneler/rekkeklammer/plinter og avganger skal merkes.

Merkinga på kabel og uttak skal identifisere hvilken anleggstype og hvilken fordeling kabelen kommer fra.

Via enlinjeskjema skal også avgang/kontaktnummer lett identifiseres.

Ved merking av busskomponenter skal Statsbyggs PA0802 Tverrfaglig Merkesystem (TFMsystem) benyttes. Busskommunikasjon legges under 572 og bussens komponenter merkes med inn-/utenhet, undersentral, regulator, etc. Trykk, temperatur, etc. som logges skal da knyttes opp mot den tilhørende busskomponenten. Rom nummer for loggeverdien (trykk, etc.) må fremkomme i ID-koden.

Til lokale undersentraler, trad. automatikk, romkontrollsystem (IRC) brukes kode : 565
Til ulike bussystemer KNX-bus, Profibus, Echelon C-buss, Batibuss etc brukes kode: 572

En KNX romkontroller regnes som egen undersentral med kode: OU
(Undersentral Kontrollenhet (se også OS), Subsentral, PLS, DDC, CPU, Node, Scenariomodul, Logikkmodul, Bustilkoblingsmodul, Enhet for prosessering i lydsystemer: Lydmatrikse (Digital Matrikse), Romklangenhet, Forsinkerenhet (Digital Delay)
En modul inneholdende en CPU, Nivå under OS)

Hvis komponenten er en enkel regulator kan kode SX (Regulator for alle reguleringsenheter) benyttes

Lopenummer/rom/etasjenr brukes for identifisering av hver komponent

Eksempelvis for bygg nr. 0183 som har 2 etasjer:

Forste del av kode blir 0183 (byggnr). Bus-system gir 572 og vi ønsker å dele bus-systemet for hver etasje

Andre del blir 57201 (bus-system 1 etasje) og 57202 (bus-system 2 etasje)

KNX romregulator regnes som undersentral med kode OU med løpenummer lik romnummer.

Tredje del blir OUxxx der xxx=romnummer

Hvis det er flere på samme rom kan vi innføre løpenummer etter romnummer OUxxxxy der xxx=romnummer yy=løpenummer

Dette betyr at KNX-romregulator på lærerrom 108 kan merkes med 0183.57201.OU108

Romregulatoren har mange objekter som vil kunne vises på sd-anlegget

Målt temperatur i rom: RT60; 0183.57201.OU108.RT60.Temp

Målt co2 i rom: RY60; 0183.57201.OU108.RY60.CO2

Regulator til varme: SX01; 0183.57201.OU108.SX01.Pådrag

Regulator til kjøling: SX02; 0183.57201.OU108.SX02.Pådrag

Overlevering og prøvedrift: For

ovrig skal leveres:

- Brukerinstruks som skal inneholde veiledning i den daglige drift, samt informasjon om den komplette programvaren
- Produktspesifikasjon, typebetegnelser, etc. med oppgave over leverandorer
- Underlag for brannokumentasjonsbok

Mottakskontroll, egenkontroll, prøvedrift, overlevering og reklamasjonstid organiseres og avtales.

5.1 Generelle teleanlegg

5.1.1 Bæresystemer

Det kan nyttes felles hovedføringsveier med elkrafttekniske installasjoner. Alle felles føringsveier skal ha mekanisk skille mellom elkrafttekniske og teletekniske kabler.

5.1.2 Inntaks- og stigeledninger

Her medtas kablene for IP-telefoni/data mellom de aktuelle fordelinger.

Fiberoptisk stigenett for data/IP-telefoni skal tilfredsstillende til optisk sambandsklasse i NEK EN50173.

Stigenett med tilhørende koplingsmateriell skal tilfredsstillende kategori 6.

Det skal benyttes G12 singelmodusfiber av type 9/125 µm (kjerne/kappe). Alle fiberinstallasjoner skal måles og dokumenteres på samme måte som parkabel i sprednettet, dvs. 100% test. Alle testrapporter skal foreligge både på papirform og digital form.

LAN-tester skal være innstilt på aktuell kabeltype. NVP (Nominal Velocity of Propagation) gjeldende for aktuell kabel skal være programmert inn i LAN-tester før testen utføres.

5.1.3 Telefordelinger

Fordelingene skal leveres komplett inkl. fiberpatchepanel, sekundær parkabel patch, etc.

Fiberswitch skal kunne monteres inn i fordelingene.

Skjemalomme for montasje av koblingstabell skal monteres på innside av fordelingens dor.

5.2 Datakommunikasjon

5.2.1 Integreert spredenett for telefon og data

Det skal tilbys et strukturert kablingssystem som skal dekke kablingsbehovet for:

- Data
- IP-telefon

Lenangen komme legger opp til 1 uttak ved alle baser, alle møterom, alle kontorer, i fellesrom, til printer, skriver, plotter og lignende. Det skal også medtas komplett uttak til prosjektor i møterom (plassert i tak). Videre et uttak til hver trådløs aksess-enhet.

I telefording skal det utføres terminering og krysskopling (patching) av kabler, samt være plass for nettverksutstyr/sentralutstyr. For parkabel (spredenett) skal det benyttes RJ45 kontaktmateriell.

Det skal være plass for minst 25% utvidelse i alle krysskopplings-/termineringsfelt og i utstyrsrack.

Det skal medtas nødvendige patchepanel, nødvendig antall patchekabler (forskjellig farge på telefon- og datakabler) og evt. annet nødvendig utstyr for å kunne ivareta en komplett leveranse og idriftsettelse av nytt telefon- og datanett.

Det teletekniske utstyret skal monteres komplett i 19" stativ 42 U lukket rack med tilstrekkelig kjøling/ventilering.

Arrangementet for grensesnittskap:

- Termineringsblokker/plinter for inntakskabler m/overstrømsvern. (Grensesnitt til offentlig nett)
- Krysskopplingsblokker/plinter mot brukerutstyr (sentraler el HK) eventuelt m/overspenningsvern.
- Det avsettes god plass til grensesnittskap. Det avtales med tjenesteleverandør om skapet skal stå utenfor eller kan tillates stå innenfor husets vegger

Arrangementet for hovedkobling (HK) bør bygges opp som følger:

- Bryterplinter fra telefonsentral for internlinjer
- Koblingspanel med RJ45 kat 6 for det interne linjenett.

Prosjekteringsanvisninger i henhold til EN 50174-1 og -2 og EN 50310 skal følges.

Krav til entreprenør:

Post og Teletilsynets forskrift om autorisasjon for Tele-, kabel-TV og radiolinjeinstallator skal følges.

TEKNISKE BESTEMMELSER

Kabelnettet skal ha struktur og kvalitet i henhold til NEK EN 50173 (sist gjeldende versjon av NS-EN 50173) og skal kunne benyttes av de applikasjoner som er angitt i Tillegg E i standarden.

Parkabelbasert spredenett (4-pars) med tilhørende koplingsmateriell skal minimum tilfredsstille kategori 6.

Ovenfor nevnte krav omfatter alle parkabelrelaterte komponenter i spredenettene. Det vil si veggkontakt, kabel, terminering og koblingsmateriell i telefordinger og krysskopplings-snorer med kontakter.

Installasjonskrav:

Ved installasjon skal Post- og Teletilsynets (PTs) forskrifter om private telenett og sikkerhet i telenett følges.

Spredenettskabel skal ved terminering legges med god slakk som muliggjør fremtidig bytte av kontaktmateriell.

Jording og skjerming:

Jording og skjerming skal følge retningslinjene som gis i standardene NEK EN 50174 Installasjon av kabling for Informasjonsteknologi og NS-EN 50310 Anvendelse av utjumningsforbindelser og jording i bygninger med informasjonsteknologi-utstyr.

Bæresystemer:

Det nyttes felles hovedføringsveier med elkrafttekniske installasjoner. Alle felles føringsveier skal ha mekanisk skille mellom elkrafttekniske og teletekniske kabler.

Merking:

Alle kontakter skal merkes. Det skal benyttes samhoørende merking mellom kontakt på arbeidsplass og i telefordinger.

Dokumentasjon:

Det skal vedlegges målerapporter som dokumenterer at hvert enkelt uttak (100% test) i spredenettet oppfyller alle nøkkelkrav (som beskrevet i standarden) til kanal og installert sambandsklasse i henhold til NEK EN50173.

Alle testrapporter skal foreligge både på papirform og digital form, og skal overleveres oppdragsgiver for kontroll.

Som dokumentasjon medleveres også datablad for kabeltyper.

For spredenett inngår komplett spredenett fra terminering i telefordinger og fram til ferdig montert stikkontakt ved arbeidsplass.

Det nyttes skjult forlegning med rør og bokser. Der hvor dette ikke er mulig skal det nyttes minikanaler for framlegg til uttak. Det forutsettes ingen åpen forlegning av kabel for tele og data.

5.2.2 Nettverkselektronikk

Utstyr (switch) som skal leveres må kunne integreres sømløst i Tromsø kommunes eksisterende nettverk og tilfredsstillende IT-Senterets krav på det gjeldende tidspunkt. Der det skal være IP-telefoni skal utstyr ha meget god støtte for dette, med hensyn til prioritering av trafikk (QoS), mulighet for å "merke" interface logisk med både aksessVLAN og Voice-VLAN, samtidig som det kan kjøres autentiseringsmekanismer på porten i henhold til 802.1X, m.m..

Utstyr skal også ha støtte for 802.3af (PoE) slik at IP-telefoner og annet støttet utstyr kan mates med strøm fra switch. Utstyr skal være støttet av IT-Senterets eksisterende management-verktoy for overvåking av tilstand, trendgrafing, utnyttelsesgrad osv.

Da utviklingen på dette området er stor og disse krav ofte vil være under endring skal Tromsø kommune, IT-Senteret kontaktes for kartlegging av nødvendig utstyr så tidlig som mulig i prosessen.

I tillegg vil detaljkrav være forskjellig avhengig av størrelsen på lokasjonen. IT-Senteret vil også være behjelpelig med bestilling av utstyr.

Ved levering av trådløst nettverk med bygget, skal plantegninger med møbelplassering i pdf-format oversendes IT-Senteret for kalkulering av dekningskart og avklaring mht. bestilling/levering av utstyr.

5.3 Telefon

Det skal i utgangspunktet være IP-telefoni ved alle nyinnstallasjoner i kommunale bygg. Etter avtale skal prosjekterende utrede IP-telefoni, mobiltelefoner, centrex, konvensjonell telefonsentral m/u DECT, virtuelle private nett og nettstruktur.

Prosjekterende skal i samråd med brukerkontakt og byggherre gjennom prosjekteringsfasen ha avklart antall apparater, relevante tjenester og behov. Sentrale tema er sentralbordtjenester, talepostkasse, CTI - (data/telefoni) støttesystemer, driftsoperatør, svargrupper, tilknytning til personsøk, programmering av faste knapper på apparatene og forventet trafikkintensitet.

Prosjekterende skal beregne bylinje- og tverrlinjebunter. Om ikke annet kan oppgis regnes 0,025 Erlang/interlinje til og fra by og 1% sperr.

- Intern trafikk skal være tilnærmet sperrfri.
- Sentralutstyr og linjer skal kunne utvides 100%.
- Grensesnitt til andre anleggsdeler og entrepriser avklares og spesifiseres.

Det anbefales å velge apparater og telefonitjenester som styrer mot en ensartet telefonpark med like brukergrensesnitt typ Tromsø kommunes etablerte "standard".

Prosjekterende avklarer om telefonene skal inngå i nettverk, hvilken nummerserieplan som gjelder for kommunen, besørger bestillingsunderlag for reservasjon av nummerserie og abonnemeter, følger opp huseier/IT-avdeling vedrørende bestilling av abonnemeter og nummerserie og forsikrer seg at tilbudt sentraltype kan leveres med en koordinert nummerplan. Det sørges også for kartlegging av evt. tidligere abonnemeter, flytting, endring eller oppsigelser av abonnemeter til byggestedsadressen.

Tjenesterepertoaret for PABX-sentral og apparater skal være i hht. CEPTs beskrivelser av tjenester og funksjoner for PABX, og europeiske standarder (EN, ETS) der slike finnes.

Prosjekterende har ansvar for at leverandøren programmerer og setter opp sentralutstyr og apparater etter brukernes ønsker og behov. Leverandøren skal gjennomgå en programmeringsfase med brukerne. Denne skal bruke et godkjent programmeringsskjema der tjenester og innstillinger kan avkrysses.

5.4 Alarm og signal

Kursopplegget for alarm forlegges iht. gjeldende forskrifter og etter installasjonsanvisninger fra forsikringselskap (FG) og leverandør. I alminnelighet er dette sløyfebaserte kretser til brannalarmdetektorer, overvåkede kurser for brannklokker og sirener, stamkabel med avgrensninger for innbrudd, stjernenett til adgangskontrollerte dører.

Brannalarm:

Brannsikkerheten skal minimum oppfylle gjeldende myndighetskrav i følge TEK 10: Forskrift om tekniske krav til byggverk og TEK 10: Veiledning.

Alt utstyr skal være godkjent, i praksis betyr dette FG-godkjent og FGs praksis for installasjon og plassering. Alt felles sentralutstyr inkl. batterier skal dimensjoneres med mulighet for minimum 25 % utvidelse.

For prosjektering henvises til Norsk Standard NS 3960:2013 - Brannalarmanlegg. Prosjektering, installasjon, drift og vedlikehold.

Det avklares om det til anlegget skal inngå sikring av spesielle verdier, sentralutstyr og bygningsdeler. Alarmeringsprosedyrer og løsninger utredes etter avtale.

Ved valg av detektortyper tas hensyn til rommenes miljø og bruksmåter. Til ulmende og sotende brannforløp er optiske detektorer godt egnet. Til åpne flammembranner er ione å foretrekke. Kombinerte røyk-/varmedetektorer (multikriterie) bør vurderes på kjøkken, vaskerom mm. Aspirasjonsdetektorer som er aktuelt i bl.a. datarom, monteres foran avtrekk eller innluft på kjøleanlegg, linjedetektorer er aktuelt i åpne arealer som glassgårder, garasjer mm.

Styringer avhenger av omforent brannsikkerhet. Prosjekterende i samråd med brannrådgiver, avklarer styring av dører (dørpumper m/magnet), forrigling av heiser, sprinkleranlegg, styring av ventilasjonsanlegg og roykluker mm i hver enkelt sak. Detektorer i inntak på ventilasjonsanlegg (etter varmebatteri) inngår ikke brannalarmanlegget, men de skal stoppe ventilasjonsanlegget.

Automatisk overføring til brannvesen medtas. Entreprenør har ansvar for at abonnement på alarmoverføring blir bestilt. PL utsteder fullmakt på forespørsel til installatør for AlTel bestilling via Securinet. Altel WL skal benyttes (det vises til avtale med Lyngen kommune).

FDV-dokumentasjon og opplæring leveres iht. felles standard for prosjektet. 1. års service- og vedlikehold (m/u materiell avtales) skal være priset og inkludert i kontrakt og det skal være anledning til å forlenge avtalen til denne pris til 3 år. Serviceavtaler skal inneholde bindende responstider.

Minimumsspesifikasjoner utover henvisninger:

- Anlegget skal være adresserbart
- Kundespesifiserte tekster skal utarbeides på grunnlag av romnummer og -navn på plantegninger
- Detektorsokkel skal være den samme for varme-, ione- og optiske detektorer, samt kombinerte typer
- Manuelle meldere skal være plassert godt synlige i rømningsveg. Anbefalt høyde 1100 mm senter
- Dørholdemagneter skal fortrinnsvis være levert med dørpumpe. Lokal utløserknapp skal finnes
- Anlegget skal minimum kunne utvides 10 % på både sløyfer, klokke- og styrekurser

Sikring / Innbruddsalarmanlegg:

Prosjekterende skal utarbeide en enkel sikrings- og risikoanalyse, der alle sikringsaspekter for bygget er belyst. Informasjon som er underlagt krav til sikring iht. Lov om personregistre og (unntaksvis) Sikkerhetsinstruksen og Beskyttelsesinstruksen, skal sikres. Eventuelle sikringsinstruksjoner for Tromsø Kommune skal følges. Relevante forhold som forekomst av innbrudd, verdier som kan gå tapt og sensitive opplysninger som kan komme på gale hender, skal medtas i vurderinga.

Aktuelle sikrings tiltak kan være periferisikring, skallsikring, romsikring og sikring av objekter.

Planløsning og ytre omgivelser, utendørs belysning, bygningskrav, kvalitet på vinduer og innganger inngår i en slik analyse. Adgangskontroll (dørkontroll) og innbruddsalarmanlegg kan integreres eller sammenkobles for ikke å doble sikringa på noen punkter. Videoovervåking med eller uten automatisk deteksjon og alarmering vurderes bare i spesielle tilfeller avtalt med byggherre.

Sentralutstyr plasseres i teleteknisk sentralrom. De fleste detektorer i anlegget bør kunne stå på døgnnet rundt, og et foretrukket prinsipp er skallsikring av dører og vinduer inntil 4 meter over bakken med glassbrudddetektorer, magnetkontakter og mikrobrytere. Særskilte objekter/rom sikres med PIR og/eller vibrasjonsdetektorer. Andre detektorer kommer til anvendelse i spesielle tilfeller. Forbikobling anvendes på hoveddører (daglig brukte dører) og særlige objekter/rom. Dersom adgangskontrollanlegg installeres skal overvåking av dører overføres til innbruddsalarmanlegg.

Mottakskontroll, egenkontroll, prøvedrift, overlevering og reklamasjonstid organiseres og avtales. For prøvedriftsperioden skal service og vedlikehold på kontraktarbeid være inkludert i tilbudet. Service og vedlikehold for 1 helt år fra overtakelse skal være inkludert i

tilbudet. Eier skal ha opsjon på å forlenge denne i 3 år. Ytelser og responstider skal være spesifisert i tilbudet/kontrakt.

Valg av detektorer, plassering og antall skal avgjøres iht. utført risikoanalyse/ sikkerhetsvurdering.

Minimumskrav til anleggene:

- Sentralene skal ha reservekraftforsyning via UPS eller egne batterier. Forsyningsspenning 230V.
- Anlegget skal angi (presentere) hvor innbrudd og feil har skjedd.
- Anlegg med urstyring skal minimum ha årsuranlegg med innlagte bevegelige helligdager. Andre fridager skal kunne legges inn på forhånd via kodetastatur eller terminal.
- All programmering skal bare være tilgjengelig via adgangskoder.
- Anlegget skal ha en pålitelighet og tilgjengelighet på 99.9%. Dette skal dokumenteres av leverandør.
- Anlegget skal være CE-merket.

Adgangskontroll-system:

Alle ytterdører skal i utgangspunktet utstyres med Adgangskontrollsystem. Systemtype avklares med byggherre! Systemet skal styre, og kontrollere adgang til områder, bygninger, viktige rom eller objekter. Registrering, lagring og behandling av personopplysninger er regulert av dataopplysningsloven. Lyngen kommune benytter i dag ARX- adgangskontroll, og nye anlegg må kunne styres stømløst via kommunens ARX server.

Det avklares om dørene i tillegg til elektromekaniske låser og elektroniske kortlesere, skal ha overvåking og alarmering dersom dørene blir forsøkt brutt opp, kilt og forhindret fra å gå i lås eller forriglet med fremmede gjenstander. Denne overvåking kan med fordel kombineres med innbruddsalarmanlegget. Signal vedrørende dørenes tilstand skal overvåkes i et tablå ved byggets personalinngang. Se kap. 2.3.3.4 Låssystemer".

Sammen med byggherre skal prosjekterende klarlegge brukernes konkrete behov, foreta en risikoanalyse og utarbeide en sikringsplan som viser sikringsnivåer og beskriver adgangssoner. I dette arbeidet er meget viktig at også rømningssikkerheten blir ivarettatt. Det er viktig at det tenkes en sonedeling av bygg, der ulike soner kan låses av med adgangskontrollen, og dermed redusere behovet for mekaniske nøkler.

Dørsentral skal plasseres på den siden av døren som har høyest sikringsnivå. Det benyttes stjernenett med 6 (10) pars kabel fra sentralutstyr. Sentralutstyr plasseres i teleteknisk sentral og/eller underfordelinger. Alle anleggsdeler skal være overvåket og sikret mot uvedkommende adgang/tilkomst. Leverandør av brannsentral skal levere potensialfritt signal, som åpner ved utløst brannalarm, til adgangskontrollsentral.

Mifare-kortteknologi er standard på kommunens anlegg, og det forventes at nye anlegg kan håndtere denne teknologien. Det skal kunne leveres forskjellige fysiske formater som nøkkelbrikke/tag, eller standard plastkort. Produksjon og utdeling av adgangskort kan/vil skje sentralt fra felles kontor. Kortene kan bli brukt som identifikasjonskort, og skal kunne leveres i printbar utførelse. Det skal kunne leveres nødvendig tilleggsutstyr som kortholdere og festeklips.

Adgangskontrollsystemet skal kunne styres av overordnede enheter som Driftssentralen, og Kultur og Idrett gjennom den eksisterende serverløsningen. Disse gir tilgang til brukere med kort og kode til spesifikk lokasjon.

De enkelte lokasjonene (skoler, barnehager) skal selv kunne styre tilgang kun for egne brukere. Det skal legges opp til et grensesnitt der de ikke ser øvrige lokasjoner fra "sin" klient/bruker.

Driftspersonell og lignende skal kunne gis overordnet tilgang på tvers av lokasjoner fra Driftssentralen

Adgangskontrollen skal kunne styre adgang og ulike tilgangsnivåer til kommunens bygg. Den skal ha kalenderfunksjon der for eksempel helligdager skal kunne behandles på annen måte en hverdager. Følgende adgangsnivåer skal minimum kunne leveres: Åpen, kun dørkode, kun kort, kort +PIN. Adgangskontrollsystem på bygg med utleie skal sikkerhetsnivået kunne settes slik at brukere som fotballag, teatergrupper el kan åpne døren med utdelt kode i en begrenset tidsperiode.

Særskilte krav for bygg med medisinbehandling: ALLE medisinrom skal ha adgangskontroll. Rommet skal være uten vinduer, eller så skal vinduer eller andre åpninger være sikret mot innbrudd og inntrenging på annen tilfredsstillende måte. Døren skal være låst via adgangskontroll, og ha lukket/låst signal som gir tilbakemelding til systemet. Sikkerhetsnivået SKAL settes til Kort+PIN, hele døgnet, alle dager. Alle nye dører til medisinrom skal leveres med rordragnings og karmoverføring. Ved behov skal medisinrom i medisinrom eller andre steder kunne styres av adgangskontrollen.

Alle dører med adgangskontroll skal være selvlukkende, med mindre det er særskilte forhold som tilsier noe annet.

Adgangskontrollerte dører skal ha systemsylinder i byggets system, ev etter byggherres anvisninger. Disse dorene skal ha sterkt begrenset tilgang for mekaniske nøkler.

Utgangspunktet legges på (General)hovednøkkel og en særskilt nøkkel for adgangskontroll. Avvik fra dette skal avklares av Byggherre.

Alle dører som kan tenkes adgangskontrollert i framtiden skal leveres forberedt med rordragnings og karmoverføring. Det skal være særskilt fokus på: Tekniske rom, kontorer, skille mellom soner, deler av bygg som kan/skal leies ut på heltid eller kveld og helg. Kommunens bygg skal være utformet slik at det muliggjør utleie til frivillige organisasjoner.

Teknisk spesifisering skal utformes som en krav- og funksjonsbeskrivelse uten henvisning til typer, modeller eller leverandører unntatt når eksisterende anlegg skal påbygges/utvides. Beskrivelsen skal henvise til relevante norske og europeiske standarder og normer. Alle prisbærende poster spesifiseres iht. NS3420.

Anleggene skal ha følgende minimums funksjonalitet:

- Anlegget skal kunne forhåndsprogrammes fra PC og nye data aktiveres på oppgitte tider.
- Programmering mulighet av adgang og kort fra terminal på sentralutstyr
- Anlegget skal kunne tilkobles PC-basert foto/id-system
- Kunne kjøre i off-line utenom overordnet sentral på nedlastede data i undersentraler

Anlegget skal ha følgende minimums spesifikasjoner:

- Anlegget skal driftes på 230 V AC og ha minimum 3 timer back-up strømforsyning. Bygget spesielle funksjoner som rådhus, sykehjem, driftssentraler og lignende bør vurderes særskilt med tanke på back-up strømforsyning
- Adgangskontrollen strømforsyning skal kobles via nødstrømsaggregat der dette finnes.
- Drift på back-up skal alarmoverføres. Kortene skal ha høy slitestyrke.
- Kortlesere skal være sabotasjesikret, leveres m/u knappsett, tåle minst 1 mill avlesninger, ha maks 0,5 sek responstid, og ha alarmorgan som "hyler/ bzzzz" ved sabotasje eller forrigling
- Systemet skal tilfredsstillende Datatilsynets standard konsesjonsvilkår
- Anlegget skal ha en pålitelighet og tilgjengelighet på 99,9 % og dokumentert av tilhyder
- Kortlesere skal fungere og tåle temperaturområde og klima om nødvendig med værhus og varmeelement
- Anlegget skal være CE-merket

Til ferdigstillelsesdag skal det være levert signert egenkontroll og FDV-dokumentasjon. Provedriftsperiode avtales med byggherre i det enkelte tilfelle. 1. års service- og vedlikehold (m/u materiell avtales) skal være priset og inkludert i kontrakt og det skal være anledning til å forlenge avtalen til denne pris til 3 år. Serviceavtaler skal inneholde bindende responstider.

5.5 Lyd og bildeanlegg

5.5.2 Fellesantenneanlegg

Det skal leveres og monteres et komplett antenneanlegg med nødvendig kabling, avgrensningsbokser, forsterker, etc.

Fellesantenneanlegget skal utføres i henhold til "Forskrift om kabel-TV-nett" fastsatt av Samferdselsdepartementet 14. februar 2001 - nr. 163, med tilhørende standarder. Leverandøren skal være autorisert i henhold til "Forskrift for autorisasjon for telc-, kabelTV- og radioinstallatør" (Autorisasjonsforskriften) fastsatt av Post- og Telletilsynet.

Når ikke annet er avtalt dimensjoneres anlegget for minst 42 samtidige analoge TV-kanaler over frekvensbåndet 85 til 860 MHz. Det skal være tilrettelagt for digital kringkasting - og for interaktive, digitale tjenester som internett, telefoni etc. Returdyktig anlegg i alle ledd i båndet 5 til 65 MHz må vurderes. Det anbefales uttak som i tillegg til tapping for radio og TV har separat F-kontakt for multimedia. Installatør har ansvar for meldepliktige anlegg.

Anlegget bygges som et D3-nett med båndbredde opp til 860 MHz.

Det skal benyttes uttak som har tapping for radio og TV.

Alle kabler skal avsluttes med tilstrekkelige ender.

All kabling skal være slik dimensjonert og utført at den sammen med aktuelt tilknyttet utstyr oppfyller EU's EMC-direktiv.

Forsterkere og fordelere skal merkes. I alle koblingsbokser skal det merkes hva som er innkommende og hva som er utgående kabel.

Evt. nødvendige forforsterkere, dempeledd, endemotstander, forskriftsmessige målepunkter etc. skal inkluderes.

Alle kostnader i forbindelse med montering, tilkobling, idriftsettelse, kontroll, dokumentasjon etc. skal være inkludert.

Entreprenøren vil bli ansvarlig for at det ferdig anlegget er komplett og oppfyller beskrevne funksjonskrav. Dersom tilbyder mener at beskrivelsen eller mengdelisten mangler elementer av betydning for å oppnå dette, skal de listes opp, prissettes og medtas.

5.5.5 Lydanlegg

Behovet for teleslynge i bygning eller spesielle rom, skal avklares i samarbeid med byggherre og bruker. Prosjekterende foreslår system som egner seg for bruk i skoler. IEC 60118-4 normen skal følges ved installering av teleslyngeanlegg.

Høytaleranlegg for annonsering av beskjeder og for brannalarm avklares etter behov.

Komplett lyd- og lysanlegg for gymsal medtas. Lysrigg og lydanlegg skal kunne styres fra mikser plassert på scene og fra mikser innfelt i skap i gymsal. Alt utstyr skal felles inn i vegg, i gymsal må utstyr felles inn på en slik måte og være av en beskaffenhet at det tåler de belastninger som en her må påregne (ballspill etc.). Teknisk kvalitetskrav refererer generelt til IEC 268 der ikke annet fremgår.

Lavnivålinje generelt (MC):

- Revolvert par
- Individuelle parsjermer m/jordtråd
- Innbyrdes isolerte skjermer
- Ledertverrsnitt $\square 0,22 \text{ mm}^2$
- Parkapasitans (1 kHz) $\leq 80 \text{ pF/m}$

Høytalerkurser:

- Mangetrådet leder (min. 20 tråder/ mm^2)
- Ledertverrsnitt: 1,5 - 4,0 mm^2

Dersom tilbudt utstyr krever skjerpede eller andre kabelegenskaper, skal kabeltypene tilpasses. All kabling skal være slik dimensjonert og utført at den sammen med aktuelt tilknyttet utstyr oppfyller EU's EMC-direktiv.

5.6 Automatisering, SD-anlegg.

5.6.0 Generelt

Det vises til kap. 3 og kap. 4.

Lyngen Kommune har et overordnet driftskontrollanlegg med hovedsentral plassert ved Rådhuset. Systemet er levert av Spider Industrier AS (integrator) tlf: 77 60 62 60 e-post: post@spider.no. Nye SD-anlegg skal klare å kommunisere via BacNet til toppssystem som har server i kommunens nett og datarom på rådhuset.

For dette bygg skal det installeres lokale undersentraler som kommuniserer med kommunens overordnede driftskontrollanlegg (toppsystem) via Bacnet IP. Det skal således ikke medtas en lokal PC med SD-programvaresystem. Dette ivaretas av overordnet driftssentralleverandør. Lokalt brukergrensesnitt på bygg skal skje via toppsystemets webklient.

Automatikk- og feltbussleverandør skal i sitt tilbud ikke medta kostnader for integrator's leveranser og ytelser, men grensesnittet mot integrators leveranse skal leveres iht. kap. "Krav til undersentraler" og medtas i tilbudet. Hvis automatikk og feltbussleverandør ønsker å levere et eget parallelt toppsystem som beskrevet i ovenstående avsnitt må han naturligvis selv ta med disse kostnader i en opsjonspris eller prissette en totalleveranse.

Krav til undersentraler gjelder uansett toppsystem.

Det presiseres at all overvåking og styring av sanitæranlegg, luftbehandling, kuldeanlegg, varmeanlegg, varmepumper og kjeler, innv./utv. lys, energi, elvarme, solavskjerming, snøsmelteanlegg, etc. skal presenteres for toppsystem av automatikk- og feltbussleverandør. Det er leverandørens ansvar at alle funksjoner gjøres tilgjengelig for leverandør av toppsystem.

Kap. 5.6.2 viser noen av prosessparameter som skal overføres overordnet SD-anlegg.

5.6.1 Krav til undersentraler

Undersentral skal være moduloppbygget med separat CPU og utbyggbare digitale og analoge I/O moduler.

Det skal benyttes undersentraler som kommuniserer med andre undersentraler og kommunens overordnede driftskontrollanlegg (toppsystem) på BACnet som støtter ISO 16484-5 og er testet og vist konformitet hos BACnet Conformance test (test standard DIN EN ISO 16484-6, conformance testing). Undersentraler skal støtte BIBB profilen f or B-BC og har aktuell BTL logo. All maskinvare og tilhørende programvare med støtte for BACnet må være testet og verifisert av BACnet testing Laboratories (BTL) for samsvar med profilene B-BC (BACnet Building Controller), og BACnet Advanced Application Controller

Undersentraler skal dokumenteres med BACnet PICS og sertifikat som viser konformitet til gjeldene BIBB-er.

Undersentralene skal:

- Være fri programmerbare
- Håndtere alarm og meldinger
- Være hendelsesorientert (COV)
- Inneholde tidsstyring med kalender og unntak.
- Ha batteribuffer
- Støtte kommunikasjon med mange enheter samtidig.

Det skal benyttes native BACnet/IP på alle undersentraler, det vil si at det ikke tillates konvertering fra andre kommunikasjonsprotokoller.

Det skal benyttes følgende Data link Layer: BACnet IP, (Annex J)

- Undersentraler skal støtte BACnet/IP Broadcast Management Device (BBMD)
- Alle undersentraler skal støtte både BACnet MSTP og BACnet IP. Undersentraler med støtte for BACnet IP skal ha støtte for BBMD (BACnet Broadcast Management Device).
- Undersentraler skal være autonome.
- Undersentraler skal kunne operere uten kommunikasjon mot andre undersentraler og toppsystem ved kommunikasjonsbrudd.
- Undersentraler skal starte automatisk etter strømbrudd.
- Alarm skal mellomlagres i undersentraler og sendes til toppsystemet umiddelbart etter at kommunikasjon er opprettet.
- Undersentraler skal støtte backup av program på undersentral (BACnet device backup på US).
- Undersentraler skal støtte intrinsic reporting (hvert BACnet objekt på undersentral må ha mulighet for alarmfunksjon).

Automatikkleverandør skal kontakte Svein Erik Jamt ved Tromsø kommune Byggforvaltningen for å få tildelt IP-adresser for undersentraler.

Integrasjon på undersentral:

Integrasjon av 3.parts systemer skal utføres på undersentralnivå og punkter fra andre system/protokoller skal mappes som BACnet objekter på IP og skal kunne benyttes i forbindelse med annen regulering.

Følgende BACnet funksjoner skal være tilgjengelig på undersentral for 3.parts integrasjoner: tidsstyring, kalenderfunksjoner, alarm med prioritering, gruppering, manuell styring av punkter og historisk trend på undersentral.

Kun undersentraler med gyldig BTL logo kan benyttes til integrasjon av 3.parts systemer.

Følgende protokoller skal kunne integreres for toveis kommunikasjon på undersentralnivå, enten direkte på undersentral eller via gateway:

- KNX
- Modbus RTU og ASCII (RS232 og RS485)
- M-bus
- Lonworks
- DALI
- Bacnet

Feltbussleverandør for større KNX- og Dalianlegg kan imidlertid kommunisere med kommunens overordnede driftskontrollanlegg (toppsystem) via sentrale OPC-servere. Dette forutsetter at TCP/IP gateway og nødvendig OPC-dokumentasjon er medtatt (under nevnte dokumentasjonskrav til Bacnet gjelder også evt. OPC). Alternativt kan dette integreres på undersentral for 3.parts integrasjon.

Alle nettanalysatorer og varmpumper skal kommunisere med toppsystem via Modbus TCP. Samtlige modbusparameter skal kunne overføres uten begrensninger av antall i gateway.

Evt. internautomatikk i ventilasjonsaggregater kan kommunisere direkte med toppsystem via Bacnet IP selv om disse ikke er verifisert som B-BC. Det forutsettes imidlertid at kalender støtter Bacnet. Bacnet-Schedule og Bacnet-calender, samt standardene SCHED-I-B og SCHED-E-B må støttes. Alternativt må dette integreres på undersentral for 3.parts integrasjon.

Krav til dokumentasjon:

- Leverandør må lage en beskrivelse av Bacnet-item. En slik beskrivelse skal blant annet inneholde informasjon med forklaring av de forskjellige Bacnet-item.
- Bacnet-beskrivelse skal også inneholde informasjon om hvilke verdier som skal skrives til de respektive Bacnet-item for å gjøre eventuelle styringer.
- Bacnet dok skal ikke være generell, men spesifikk for det aktuelle anlegget. Bacnetitemens som er i bruk skal presenteres samlet.
- Bacnet dok skal være på norsk.
- Det skal fremgå av dok hvilke alarmer som er i bruk på det aktuelle anlegget. En generell alarmliste godtas ikke.
- Det skal fremgå av dok hvilken metode som er benyttet for styring av prosessen (for eksempel utekompensert, trykkstyrt, avtrekkstyrt, etc.).
- Det skal leveres testlister som dokumenterer at alle Bacnet-item er testet. Visningsverdi i Bacnet-item skal være kalibrert og vise fysisk målt verdi. Justerbare Bacnet-items skal være testet mot det enkelte settpunkt og styringsfunksjon.

Dokumentasjon av item må være på strukturert form (tabell i excel el.l). Det skal benyttes TverrfagligMerkesystem (TFM fra statsbygg). Itemnavn skal gjenspeile fysisk merking på komponent som variabel kommer fra.

5.6.2 – Prosessparametre i byggautomaseringsanlegg

Under følger en del av parameter for elektro og VVS som skal styres og overvåkes av kommunens overordnede SD-anlegg via undersentraler og feltbuss av automatikk- og feltbussleverandør (elektro). Listen er ikke fullstendig:

Elektro:

- Styring og regulering av elektrisk varme og varmekabler. Elektrisk varme skal ha samme styringsnorm som vannbårent varmeanlegg.
- Styring og regulering av elkjel, varmpumper, frekvens styrte pumper, etc.
- Det skal monteres nettanalysatorer som skal knyttes opp mot overordnet SD-anlegg via Modbus TCP (NB! - unntak fra Bacnet-krav). Det skal monteres en nettanalysator pr. måler fra kraftleverandør, samt nettanalysatorer for elkjeler og varmpumper. Her medtas bl.a. energi, spenning, effekt og strøm.
- Energiforbruk (kW og kWh) etter varmpumpe (for beregning av COP) og evt. fjernvarme og gass skal også logges og overføres til overordnet SD.

Energiregistrering:

Se også kap 3.0.3. Energiforbruk fra samtlige under- og hovedmålere skal registreres og overføres til kommunens overordnet SD. Dette gjelder også vannmåler med pulsutgang. Overordnet SD-leverandør/Integrator sørger for videre integrering i kommunens EOSsystem.

Varmeanlegg:

- Varmestyring iht. vedlagt Romlistetabell.
- Temperaturstyring og overvåking på SD (samtlige rom og fellesarealer ute i anlegg). Nattsenkning pr rom. Fellesarealer deles opp i soner som nattsenges (kalender)
- Styring overvåking av varmesentral via SD anlegg. Utekompensering på hovedsløyfe.
- Anlegg med varmepumper og elkjele: Elkjele skal styres via 0-100 % styresignal fra varmepumpe. Utekompenseringskurve legges på varmepumpe. 0-100 % styringssignal, utekompenseringskurvens knekkpunkter og resterende varmepumpeparameter gjøres tilgjengelig for SD via Modbus TCP.
- Alarm indikering
- Snøsmelteanlegg skal styres og overvåkes via SD

Ventilasjon:

- Behovsstyrt ventilasjon iht. vedlagt Romlistetabell.
- Trykkstyring med frekvensomformere parameter, som skal på SD:
 - Trykk
 - Luftmengde
 - Strømtrekk
 - HZ (må kunne justeres via SD)
- Virkningsgrad beregning på gjenvinner □ Reguleringsdata på pådragstrinn (VGJ og VB)
- Avlesningsdata:
 - % verdier på bildet
 - Temperaturer: Inntak, Tilluft etter vgj, Tilluft ut til rom/bygg, Avtrekk, Avtrekk etter vgj, Tur/retur på vannbåren varme, Tur/retur på kjøling (hvis montert)
 - Pådrag på pådragsorganer i prosent
 - Spjeldstillinger
 - Røyk tilluft/avtrekk skal vise åpen/lukket
 - Driftsmodus anlegg (skal styres lokalt og på SD)
- Alarmindikeringer:
 - Motorvern/feil på frekvensomformere
 - Viftevakter
 - Filtrevakter (C-alarm)
 - Pumper
 - Røyk
 - Frost
 - Lave trykk

Lysstyring:

- Lysstyring iht. vedlagt Romlistetabell.
- Indikering utelys av/på og lux verdi og kalender
- Gymsal indikering av/på
- Indikering av/på i større soner

Annet:

- Ute- og innetemperatur
- Totalforbruk og øyeblikksverdi fra byggets digitale vannmåler(e)
- Solavskjerming
- Lyssensorer og værstasjon

5.6.2 Ferdigstillelse, opplæring, dokumentasjon og service.

Automatiseringsanlegget skal ved overtakelse være testet, optimalisert og satt i drift. Det skal foreligge dokumentasjon på at alle punkter er idriftsatt, testet og fungerer i hht. krav. Likeledes skal det leveres dokumentasjon for drift og vedlikehold av anlegget.

Det skal også leveres testdokumentasjon som viser at alle Bacnet/OPC-item er testet. Visningsverdi i Bacnet-item skal være kalibrert og vise fysisk målt verdi. Justerbare Bacnetitems skal være testet mot det enkelte settpunkt og styringsfunksjon.

Det skal medtas nødvendig opplæring av driftspersonell for det aktuelle anlegget. Opplæring skal ha et nivå som er aktuelt for normal drifting av bygget. Opplæringen bør foregå i 2 deler slik at det etter en driftsperiode gjennomføres en oppfølgingsdel med repetisjon og testing. Som en del av opplæringen skal DV-instruksen gjennomgås med driftspersonalet.

Forslag til service- og vedlikeholdsavtaler medtas.

DV-instruks skal inneholde en CD/DVD med lisenser for levert programvare. Samme CD/DVD skal også inneholde backup av samtlige programmer benyttet på anlegget (evt. OPC-servere, undersentralprogrammer, etc.). Ved programendringer utført i ettertid skal alltid leverandør ettersende ny backup. Backup skal i tillegg oppbevares til evig tid hos leverandør.

KAP 6 ANDRE INSTALLASJONER

6.0 Generelt

Andre anlegg installeres for å dekke byggets og virksomhetens behov for transport, sikring, skjerming o.a.

Alle andre anlegg skal være utført i hht.:

- Forskrift om elektriske lavspenningsanlegg (FEL) - Siste utgave.
- Beskrivelse av tekniske installasjoner skal være i hht. NS 3420 utg 4.

Andre anlegg skal også utføres ihht. øvrige offentlige bestemmelser (herunder også forordninger og direktiver som maskin-, lavspennings-, EMC-direktivet o.a.) og i samråd med stedlige myndigheter.

Ved prosjektering skal det legges særskilt vekt på funksjonalitet og fleksibilitet, samt energi, miljø-, klima- og driftsmessige gunstige systemløsninger.

For alle installasjoner skal det benyttes et enhetlig og brukervennlig merkesystem.

Fordelinger skal ha merking som er unikt for den enkelte fordeling. Se Kap. 5.0 Generelt.

Overlevering og prøvedrift:

For øvrig skal leveres:

- Brukerinstruks som skal inneholde veiledning i den daglige drift, samt informasjon om den komplette programvaren
- Produktspesifikasjon, typebetegnelser, etc. med oppgave over leverandører
- Underlag for brannokumentasjonsbok

Mottakskontroll, egenkontroll, prøvedrift, overlevering og reklamasjonstid organiseres og avtales.

6.1.2 Avbruddsfri strømforsyning (UPS)

UPS brukes normalt til å sikre datanettverk, servere etc. ved evt. nettbortfall. UPS bør ikke stå i nærheten av følsomt elektronisk utstyr, pga. fare for elektromagnetisk støy.

- UPS'ene skal normalt være "on-line" som også sikrer lasten mot variasjoner på nettspenningen og frekvens, samt transienter.
- UPS'ene må tilfredsstille EMC produktnorm for UPS EN50091-2 samt EN 61000-3-2, "grenseverdier for utsendelse av harmoniske strømmer".
- UPS skal som min. være dimensjonert for 10 min. drift og ha en crestfaktor på min. 3,0.
- UPS skal ha overvåking av batteriet med bl.a. måling av celledspenning.
- UPS'ene skal gi normal spenning og strøm med effektivverdi, kurveform og frekvens som dekker kravene til utstyret de skal forsyne.
- UPS skal ha innebygd driftsovervåking av batteriene.
- UPS skal ha potensialfri kontaktsett for indikering av funksjonsfeil og batteridrift som overføres SD via automatikkleverandørens undersentraler (se krav kap. 5.6).

6.2 Heiser

6.2.0 Generelt

Alle nybygde heissjakter skal utformes slik at minst en bæreheis med kupedybde 2,1 m kan monteres.

Krav til universell utforming må tilfredsstilles.

Der det skal leveres heissjakter og heiser skal følgende krav tilfredsstilles:

- Alle heiser skal utføres i henhold til TEK § 12-3 pkt.1a).
- Ved rehabilitering tilstrebes minimum én bæreheis
- Fri bredde i heisdør ref. TEK 10.
- Høyde døråpning minimum 2,1 m.
- Lasteevnen må minimum være 1.000 kg/13 personer.

- Lasteevne skal være minimum 13 personer.
- Midlere ventetid = 30 sekunder
- Tidligåpning av sentralåpnende dører.
- Kapasitive detektorlister i dører.
- Det skal være etasjevise i alle etasjer utenfor heiser.
- Fullkollektiv styring med frekvensregulering
- Betjeningspanel i heisstol skal utstyres med kortleser for betjening ved bruk av kort. Dvs. at heisbruk skal begrenses til de med adgangskort i normal åpningstider og kan benyttes fritt utenfor normal åpningstid ved møter med eksterne etc.
- I tillegg til lysende knapper skal det i heisen være talegenerator som informerer om hvilken etasje man er i.
- Heishastigheten skal være minimum 1,0 m/s.
- Døråpner og dørlukkerknapper i heiskupé.
- Utstyr for alarmoverføring og toveis kommunikasjon. Feilmeldinger skal kunne sendes til forværelset, Undervisningsbygg Oslo KF og 110-sentralen. Valg av utstyr avklares med Undervisningsbyggs enhver tid gjeldende rammeavtaleleverandør av alarmoverføring. Ansvarlig i Eiendomsavdelingen kontaktes.
- Teknisk feil skal gi alarm til automatiseringsanlegget og APS.
- Heisen skal automatisk styres til etasje med romningsvei til det fri ved brannalarm hvor den skal "parkeres". Heisen skal automatisk gå tilbake til normaldrift etter at brannvarslingsanlegget er "tilbakestilt til normalfunksjon".

Plassering:

Generelt skal heiser plasseres mest mulig sentralt i bygningen i forhold til den trafikk den skal avvikle. Bygningens hovedinngang, resepsjon og heisplassering må sees i sammenheng for god vertikal og horisontal kommunikasjon.

Heisens innpassing i brannsoner og sikkerhetssoner må vurderes, bla. Med tanke på behov for sluser og brannklassifisering av dører.

Mål/dimensjoner:

Heiser for personbefordring skal generelt ha automatiske skyvedører, fortrinnsvis sentralåpnende..

Minimum bredde (lysåpning) på heisdør skal normalt være 900 mm. Ved sengeheiser og for varetransport må bredere dører vurderes. Dørhøyde settes normalt til 2000 mm.

Sjakt og stoldimensjoner skal om mulig standardiseres i hht. NS 3800.

Minstemål på heisstol for funksjonshemmede er BxD = 1100x1400 mm (rullestol kan ikke sne). For rullestol som skal kunne sne er minstemål BxD = 1400x2000 mm (anbefales som minste heisstol). Heisstol for bære skal ha dybde min. 2100 mm.

Innvendig stolhøyde skal normalt være 2200 mm.

Maskinrom:

Maskinrom for hydrauliske heiser skal normalt ligge på plan med nederste stopp, fortrinnsvis inntil heissjakt med god adkomst til sjakt og aldri over 10 m fra sjakt.
Maskinrom for tauheiser skal normalt ligge rett over sjakt.
Maskinromsløse heiser benyttes i større grad for å unngå oppbygg på tak.
Maskinromstemperatur skal for tauheiser holdes mellom 5 og 35 gr.C, for hydrauliske heiser mellom 15 og 35 gr.C.

Utførelse:

- Heis utføres vanligvis for tau- eller hydraulisk drift.
- Heiser for personbefordring skal normalt ikke ha hastighet lavere enn 0,6 m/sek.
- Stoppnøyaktighet angis til maksimalt 10 mm.
- Heisemaskinen skal ha telleverk for registrering av antall start, telleverket tilknyttes SDanlegget.

Alle heiser skal ha alarm med varsling (tilknyttet SD-anlegg).
I bygninger hvor det er installert automatisk brannalarmanlegg skal dette normalt kobles opp mot automatisk retur og utkobling av heisene ved utløst alarm.

Belysning i heisstol bør ha 2 separate lyskilder. Om mulig bør nødlys i heisstol integreres i en av de ordinære armaturene.

Heismotor skal ha min. 1 temperaturføler i hver av viklingene (3 stk.). Forovrig skal samtlige motorer tilfredsstillende krav i gjeldende normer for el.motorer.

Heisene skal i normal bruk ikke gi støynivå i tilstøtende arealer høyere enn 35 dB (A).
Kravet gjelder både luftlyd og konstruksjonslyd.

Avgitt lydeffekt (i dB rel. 10-12 W) fra heismaskin skal oppgis i anbudet.

Heismaskinene vibrasjonsisolerers fra gulv og vegger. Vibrasjonsisoleringen tilpasses maskinens turtall og masser, slik at store svingninger unngås. Kortslutning av vibrasjonsisolering med rør, stativ o.l. skal ikke forekomme.

6.5 Avfall og støvsuging

6.5.0 Generelt

Avfallshåndteringen skal være effektiv og miljøvennlig. I samråd med byggherren settes av plass til 1 komprimatorer på min. 10 m³ for restavfall og 1 for papp/ papir. Port inn til avfallsrom (isolert leddheiseport). I tillegg til dette settes av plass til matavfall i eget kjølt rom og lagerareal mht glass, søppelsekker mv.

Anleggene skal utføres slik at forurensninger som lukt, lyd, støv ol. ikke forplanter seg i bygget eller til omgivelsene.

Myndighetskrav vedrørende branntekniske forhold skal tilfredsstilles

6.9 Diverse

6.9.1 Motorstyrte gardiner/persienner

Se pkt. 2.3.3.1. Behovet for motorstyrte gardiner/persienner skal vurderes i henhold til behov. Kabling, motorer, styretablåer og automasjon må da prosjekteres og medtas i prosjektet .

KAP 7 UTENDØRSANLEGG

7.0 Generelt

Det henvises til tegning fra LARK - Lenangen skole, Landskapsplan, funksjonsbeskrivelse med kravspesifikasjon.

Det er medtatt grøfter, rør, fundamenter, master og lysarmaturer type LED iht denne planen, samt montering og utprøving.

Det skal generelt legges vekt på å oppnå god overgang mellom uteareal og de innvendige arealene på bakkenivå. Utomhusplan med publikumsatkomst og rømningsveier må ses i sammenheng med hensyn til vinterforhold og snøbryting. Funksjonsbeskrivelsen og arealprogrammet formulerer krav og retningslinjer for utearealet. Det skal legges vekt på en god klimatilpassing og skjermede rom for opphold. Dersom oppdragsgiver krever dette skal klimatilpassing og skjerming kunne dokumenteres.

Ved utearealet i skoler skal det ved analyser, illustrasjoner og modellforsøk godtgjøres at hensynet til vindforhold, snødrift og snølagring, samt solforhold, er ivarettatt. I boken "skoleanlegg, forbedring og fornyelse" er det formulert krav og vist illustrasjoner for utforming av utearealer.

Gang og sykkeltrafikk til skole og institusjoner bør være adskilt fra biltrafikk. Sykkelparkeringen bør skje under tak.

Snøsmelteanlegg i forbindelse med ramper, trapper, etc. ved inngangspartier tas med. **Der det er mulig skal slike anlegg være tilknyttet det øvrige varmeanlegget.** All styring av denne type anlegg og utendørsbelysning skal skje over automatikkleverandørens undersentraler. Nødvendig antall type Isfri-50 (el.l.) enheter og sensorer medtas og tilkoples direkte til undersentraler som skal styre anleggene basert på kalender og isfri/sensor. Driftsstatus/kalenderoppsett overføres overordnet SD (se krav kap. 5.6). Alle nødvendige kabler og styringer medtas.

Det må tas hensyn til hærverk ved for eksempel utførelse/plassering/kvalitet på: nedløp fra takrenner, vann-og lysarmaturer og utstyr etc.

Utearealene må utformes slik at smuss i størst mulig grad hindres i å bli dratt inn i bygget.

Der hvor taknedløp føres ut på terreng må dette forsterkes slik at vi ikke får utgraving av terrenget. Taknedløp og sluk skal ha selvregulerende varmekabler. Denne forsterkningen kan bestå av heller, belegningstein, asfalt eller lignende. Det må videre planlegges videreføring av vannet ved tilstrekkelig fall på terreng, renner i terreng eller kultet "sluk". Det må sørges for at vannutkast ikke fører til sprut på vegg.

Det medtas nødvendig antall utvendige slangekraner med frostsikring og tilstrekkelig for spyling av faste dekker og vanning av grontarealer og planter.

Det medtas utendørsbelysning for alle inn- og utganger i bygget. Det skal fortrinnsvis benyttes LED-lys.

Varmekabler/snøsmelleanlegg skal styres av nedbørgiver kombinert med temperaturgiver for måling av overflatetemperatur i bakken.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Utendørsanlegg.....	2
1.1	Terrengbehandling.....	3
1.2	Utendørs konstruksjoner og elementer.....	4
1.3	Utendørs VA.....	7
1.4	Utendørs elektro.....	7
1.5	".....	9
1.6	Veier og plasser.....	9
1.7	Grøntanlegg.....	10

1 UTENDØRSANLEGG

GENERELT

Landskapsplan, snitt, kalkyle og beskrivelse er på forprosjektnivå. Det forutsettes at løsningen detaljprosjekteres. På planen er det angitt en tiltaksgrense i forbindelse med utomhus-arbeidene, men det kan være behov for istandsetting av arealer utenfor dette område i forbindelse med graving av grøfter for ledninger og for rigg- og driftsarealer og lignende. Dette angis nærmere i tekniske beskrivelsen.

UNIVERSELL UTFORMING

For alle tiltak for fotgjengere er universell utforming etterstrebet. Utearealene ligger på ulike nivåer og gir utfordringer med hensyn på tilgjengelighet. Nytt skolebygg har adkomst på to nivåer og er forbundet med universelt utformet veg utendørs.

Forbindelse mellom skole og paviljong er universelt utformet frem til fortau langs adkomstveg. Gangforbindelsen fra busstopp til skolen følger i hovedsak eksisterende adkomstveg og vegens helning, som ikke er etter kravene for universell utforming.

Ledelinjer er plassert mellom handicap-parkeringer og hovedinnganger.

Skolegård og barnehage er tilrettelagt for at barn med ulike behov så langt som mulig skal kunne delta i ulike aktiviteter.

EKSISTERENDE KVALITETER

Lenangen skole ligger høgre opp i terrenget med fin utsikt mot sjøen i vest. Øst for området ligger naturområder med stier og lysløype som går over i høyfjellsterreng med Lyngsalpan. Idrettsplass og naturterreng er kvaliteter i nære omgivelser. Det skrånende terrenget tilbyr populære akebakker vinterstid. En oppvoksende furuskog i nord skaper spennende lekeområder. I tillegg finns etablerte snarveger, stier og grillplass. Idrettsplassen har et større friidrettsanlegg og ballbinge. En større grusplass i sør brukes til fotballbane og kan spyles vinterstid for skøyting.

Figur 1 Populær akebakke ved Lenangen skole.

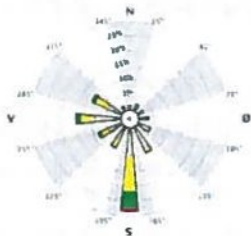
Figur 2 Furuskog nord i området er en kvalite.

NATUR OG KULTUR

Det er ingen naturverdier eller kulturminner registrert i tiltaksområdet eller i direkte tilslutning.

KLIMATILPASSNING

Området ligger i en terrengskråning ned mot vest og er utsatt for vind fremst fra sør. Fjellene er en skjermende vegg for vind fra øst, nord-øst. På befaringer i januar og april var det registrert sterk vind fra sør og sørøst fra fjelldalene. Nærmeste offisielle målestasjon viser på dominerende vindretning fra sør. Det er planlagt for vegetasjon som skal dempe de mest ubehagelige vindene.

Figur 3 Vindrose Lyngen.

Lokalbefolkning opplever også kald nordavind. Vegetasjon i nord skjermer for nordavind.

Området har mye snø med rikeste snømåneder på vår-vinter (mars, april, mai). Det er i planleggingen tatt hensyn til brøyting og angitt områder for snødeponi.

Det er gode solforhold på dagen i sommerhalvåret for området. Planlagte utearealer er prioritert plassert sør for ny skole og paviljong for å sikre gode solforhold.

1.1 Terrengbehandling

Terreng skal bearbeides i tråd med landskapsplanen.

Ny skolegård, uterom for barnehage og nye trafikkarealer er tilpasset til eksisterende omgivelser med både skjærings- og fyllings tiltak. Masser som egner seg for gjenbruk skal deponeres på tomta og benyttes i anlegget. Overskudd av masser for tiltaket utendørs kjøres til deponi.

Terreng i området skråner mot vest, mot sjøen. Ny skolegård, sør for ny skole, ligger i stort sett på eksisterende terreng, slik at det vil bli små terrenginngrep. Øst for skolen vil terreng ligge høgre opp på nivå med andre etasje på skolen. Sør for skolen blir deler av skolegården liggende på plassering for dagens eksisterende skole, som rives. Terreng tilpasses til høyde som for resten av skolegården med en skråning opp mot øst til øvre nivå.

Terreng ved paviljongen ligger i stort sett på eksisterende terreng, slik at det vil bli små terrenginngrep.

Parkeringsplass vil heves noe i nord og adkomst til barnehage legges på fyllinger.

1.2 Utendørs konstruksjoner og elementer

Uterommene skal utformes slik at smuss i størst mulig grad hindres i å bli dratt inn i bygget. Det er plassert søppelkasser tilknyttet til hovedinnganger på skole og barnehage samt busstopp.

Eksisterende 2 stativer med husker (vest og øst for paviljong) og 3 lekehus (2 ved eksisterende barnehage og 1 øst for paviljong) skal bevares og flyttes til angitt plass i landskapsplanen.

Figur 4 Eksisterende stativ med husker.

SKOLE

Skole med mindre enn 100 elever skal ha minst 5000 kvm utearealer for lek iht. *Skolens utearealer*, Sosial- og helsedirektoratet. For ny Lenangen skole planlegges skolegård, sør for skole, med tilrettelegging for lek. Vest for skolen finns eksisterende naturterreng som har gode lekearealer med akebakke, skog, stier og grillplass. Dette benyttes av skolen i dag og blir fortsatt en del av skolens lekeareal. I byggefasen er det viktig å begrense tiltaksområdet mest mulig for å ivareta naturområdet.

Rettt utfor skolen er en kjørefri sone på 3 meter. En akse med betongkonstruksjoner sikrer mot trafikk rett opp til skolen og skaper også en oppholdssone nærmest hovedinngangen. Disse betongkonstruksjoner inneholder sittemuligheter og plantekum for trær. Integriert i aksen er det også plassert bordtennis.

Aksen leder til en trapp i øst som leder opp fra skolegård til det øvre nivået og innganger på andre etasje. Et utomhus-amfi ligger i forlengelsen av trappen med utsikt mot sjøen. Den åpne plassen foran amfi kan brukes for forskjellige aktiviteter, 17.mai feiring og utendørs undervisning. I nordøstre hjørne er det åpen plass for utendørs sløyd med adkomst til sløydlokaler og lager. På åpne plasser brukes markdekorasjon for asfalts lek og lærende lek.

Det legges tredekke ved betongkonstruksjonene ved skolens hovedinngang og på øvre nivået ved inngangen i sør.

Skolegården er utstyrt med huskestativ (fuglerede og dobbelsete) på gummidekke og hengekøyer på fallsand. Stativ med husker er gjenbrukt. Sittemurer med integrert belysning er med og definerer disse areal.

Figur 5 Inspirasjon hengekøye.

Figur 6 Inspirasjon betongkonstruksjon/sittemur.

Et område med terrengformasjoner legges sør på skolegården. Disse topografiske formene er egnet for skating og fri lek. Terrengformasjoner, betongkonstruksjoner og sittemurer skal sammen gi en helhet for skolegården som brukes for fri lek året rundt.

Det planlegges mulighet for sykkelparkering nordvest for skolen ved gymsal.

Figur 7 Inspirasjon topografisk form.

BARNEHAGE

Utearealet for barnehagen i Lenangen (eksisterende paviljong) bør være minst 480 kvm. Arealet som er avsatt i sør og øst for paviljongen dekker det behovet. Utearealet gjerdes inn og porter planlegges ved adkomst veger. Gruset sti, vest om paviljongen, leder ut til naturområder nord for paviljongen.

Skråning fra skolen gir en naturlig akebakke vinterstid. Utearealene for barnehagen er utstyrt med terrengsklie, sandkasse med fossilsulptur/arkeologilek, lekehus (gjenbrukt) og huskestativ på gummidekke (fuglerede og dobbelsete, gjenbrukt). Det er planlagt asfalterte mindre veger i lekearealet med markdekor for trafikklek. Sør på barnehageområdet er det angitt plass for innkjøpt grillhytte.

Det etableres vegetasjon i sør og mot parkeringsplassen. Dette gir skjerming mot parkering, demper vind og plass for lek i skygge.

Figur 8 Inspirasjon arkeologitek i sand.

Figur 9 Inspirasjon trafikklek.

1.3 Utendørs VA

Overvann fordrøyes så langt som mulig via grøft og terreng. Et fåtall sluk etableres nær innganger og på skolegården for å sikre avrenning bort fra bygninger. Landskapsplan angir plassering av sluk og avrenning. Endelig løsning av overvannshåndtering med sluk og stikkrenner må detaljplanlegges i samråd med prosjektets RIVA.

1.4 Utendørs elektro

Utarbeidelse av belyningsanlegg er gjort for å skape et godt uterom og gode opplevelser med vekt på vinterstid og mørketid.

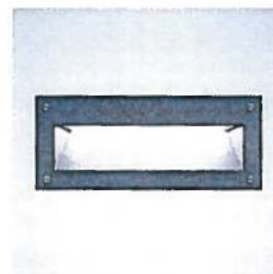
Eksisterende belyningsmaster innenfor planområdet skal fjernes. Plassering iht.landskapsplan i samråd med RIE.

Det er planlagt belysning av skolegård med høye stolper med flere armaturer.

Figur 10 Inspirasjon høy belyningsmast skolegård.

Ved utendørs trapp, nord for amfi, og på sittemurer på skolegården er det planlagt integrert belysning.

Figur 11 Inspirasjon integrert belysning for sittemurer.

På øvrige plasser, langs adkomstveg, ved parkeringsplasser og busstopp er det planlagt 4 meters stolper med parkarmatur.

Figur 12 Inspirasjon parkarmatur.

Belysning er planlagt i samråd med prosjektets RIE.

1.5 -

1.6 Veier og plasser

Prosjektet består i hovedsak av disse veger og plasser:

- Skolegård
- Trafikkareal ved skole
- Uterom for barnehage
- Adkomst barnehage
- Parkeringsplass
- Busstopp
- Nye gangveier og fortau

Alle overganger mot eksisterende dekker skal være gode med jevne flater.

Adkomsten til busstopp og ambulans plass, sør fra fylkesveg strammes opp. Ny kjørbare veg er planlagt til parkeringsplassen og videre til barnehagen. Vegen avsluttes med en snuhammer.

Eksisterende adkomstveg til skolen fortsetter med kjørbare veg til svømmehall og videre opp på neste nivå øst for skole. En snuhammer legges øst for svømmehall på det nedre nivået. Kjørbare veg legges også vest for ny skole med snuhammer utfor idrettshall.

Mulighet for hente- og bringeplass er planlagt ved busstopp. Hente og bringe for barnehage er planlagt fra parkeringsplass. Trafikk opp til skolen begrenses til renovasjon, varelevering, utrykning og vedlikehold.

Parkering utvides til 34 plasser. 2 handicap-parkeringer er plassert nær hovedinngangen til barnehagen. Mellom hovedinngang til skolen og svømmehallen er det planlagt 2 handicap-parkeringer. Ledelinjer viser veg fra handicap-parkeringer til hovedinnganger.

Det er planlagt gangatkomst til skolen og barnehage fra busstopp og parkeringsplass uten å krysse veg. Det er også gangatkomst mellom skole og barnehage uten å krysse veg.

Det er planlagt kantstein av granitt ved fortau og busstopp, med varierende vishøyde. Bredde 10 cm.

Sjøpelskur planlegges ved eksisterende adkomstveg med gang forbindelse fra paviljong og skole langs gangveger og fortau. Det planlegges skur med plass til 4 store bokser. Plass for å snu renovasjonsbil er avsatt øst for svømmehall.

1.7 Grøntanlegg

Det planlegges nye trær langs adkomstveg til skolen, på utearealene for barnehage og skolegård. Treplantinger er planlagt for demping av vind og for å skape romslig struktur.

Busker planlegges på utearealene for barnehage. Disse skal skjerme mot sjøpelskur og danne romslig struktur i arealet.

Øvrige arealer dekkes med gressbakke.

Tegningsliste Skisse/Forprosjekt											Tegningsliste Skisse/Forprosjekt														
Type	Tegn.nr.	Tegningstype	Mål	Ark str.	Med på uts.	Rev.	Endringsnr. (for siste akt. revisjon)	Sign.	Kontr. av	Kommentar	Type	Tegn.nr.	Tegningstype	Mål	Ark str.	Med på uts.	Rev.	Endringsnr. (for siste akt. revisjon)	Sign.	Kontr. av	Kommentar				
Forprosjekt tegninger												A90-3	Illustrasjon sentralrom		420 / 297	☒									
	A01-1	Tegningsliste		420 / 297	☒							A90-4	Brannplan 1. Etasje skole og barnehage	1:2	420 / 297	☒									
A10 Situasjon_utomhus												A90-5	Brannplan 2. Etasje skole og brannplan	1:2	420 / 297	☒									
	A10-1	Situasjonsplan	1:2	420 / 297	☒							A90-6	Brannplan 3. Etasje skole	1:1	420 / 297	☒									
	A10-2	Landskapsplan skole	1:2	420 / 297	☒							A90-7	Lydplan 1. Etasje skole	1:1	420 / 297	☒									
A20 Planer												A90-8	Lydplan 2. Etasje skole	1:1	420 / 297	☒									
	A20-1	Plan 1. Etasje	1:200	420 / 297	☒							A90-9	Lydplan barnehage	1:1	420 / 297	☒									
	A20-2	Plan 2. Etasje	1:200	420 / 297	☒																				
	A20-3	Messanin	1:200	420 / 297	☒																				
	A20-4	Takplan	1:200	420 / 297	☒																				
	A20-5	Fundamentplan	1:200	420 / 297	☒																				
	A20-6	BRA	1:500	420 / 297	☒																				
	A20-7	BTA	1:500	420 / 297	☒																				
	A20-8	BYA	1:500	420 / 297	☒																				
A24 Gulvbehandlingsplaner																									
	A24-1	Gulvbehandlingsplan 1. Etasje	1:200	420 / 297	☒																				
	A24-2	Gulvbehandlingsplan 2. Etasje	1:200	420 / 297	☒																				
	A24-3	Gulvbehandlingsplan Messanin	1:200	420 / 297	☒																				
A25 Himlingsplaner																									
	A25-1	Himlingsplan 1. Etasje	1:200	420 / 297	☒																				
	A25-2	Himlingsplan 2. Etasje	1:200	420 / 297	☒																				
	A25-3	Himlingsplan Messanin	1:200	420 / 297	☒																				
A30 Snitt																									
	A30-1	Snitt A og B	1:200	420 / 297	☒																				
	A30-2	Snitt C og D	1:200	420 / 297	☒																				
A40 Fasader																									
	A40-1	Fasade Nord og Vest	1:200	420 / 297	☒																				
	A40-2	Fasade Sør og Øst	1:200	420 / 297	☒																				
A50 Detaljer																									
	A50-1	Massivtre - Seyla/dragar	1:20	841 / 594	☒																				
	A50-2	Massivtre skiver	1:20	841 / 594	☒																				
	A50-3	Stål og betong	1:20	841 / 594	☒																				
A60- skjema																									
	A60-1	Skjema fritstående bodar	1:100	420 / 297	☒																				
A90- Andre tegninger																									
	A90-1	Illustrasjoner		420 / 297	☒																				
	A90-2	3d Snitt		420 / 297	☒																				

Prosjekt
LO-001
 F-01

- TEGNFORKLARING**
- Tilbyggte
 - Bygd i skole
 - Inngang bygg
 - Eksternende for parkering
 - Ny forpaviljong
 - Ny trappe
 - Inngang for riving
 - Ny rampe
 - Nytt leke
 - Beløst/ikke beløst skole
 - Leite ne
 - Kalt/IKK kaldt
 - AUst
 - Sand
 - Gummidekk
 - Gress/er
 - Nytt buskfelt
 - Tre nye
 - Quarte
 - Port
 - Bord og stoler
 - Sjappa kasse

2.1.1	Prosjekt	LO-001
2.1.2	Prosjekt	F-01
2.1.3	Prosjekt	F-01
2.1.4	Prosjekt	F-01
2.1.5	Prosjekt	F-01
2.1.6	Prosjekt	F-01
2.1.7	Prosjekt	F-01
2.1.8	Prosjekt	F-01
2.1.9	Prosjekt	F-01
2.1.10	Prosjekt	F-01

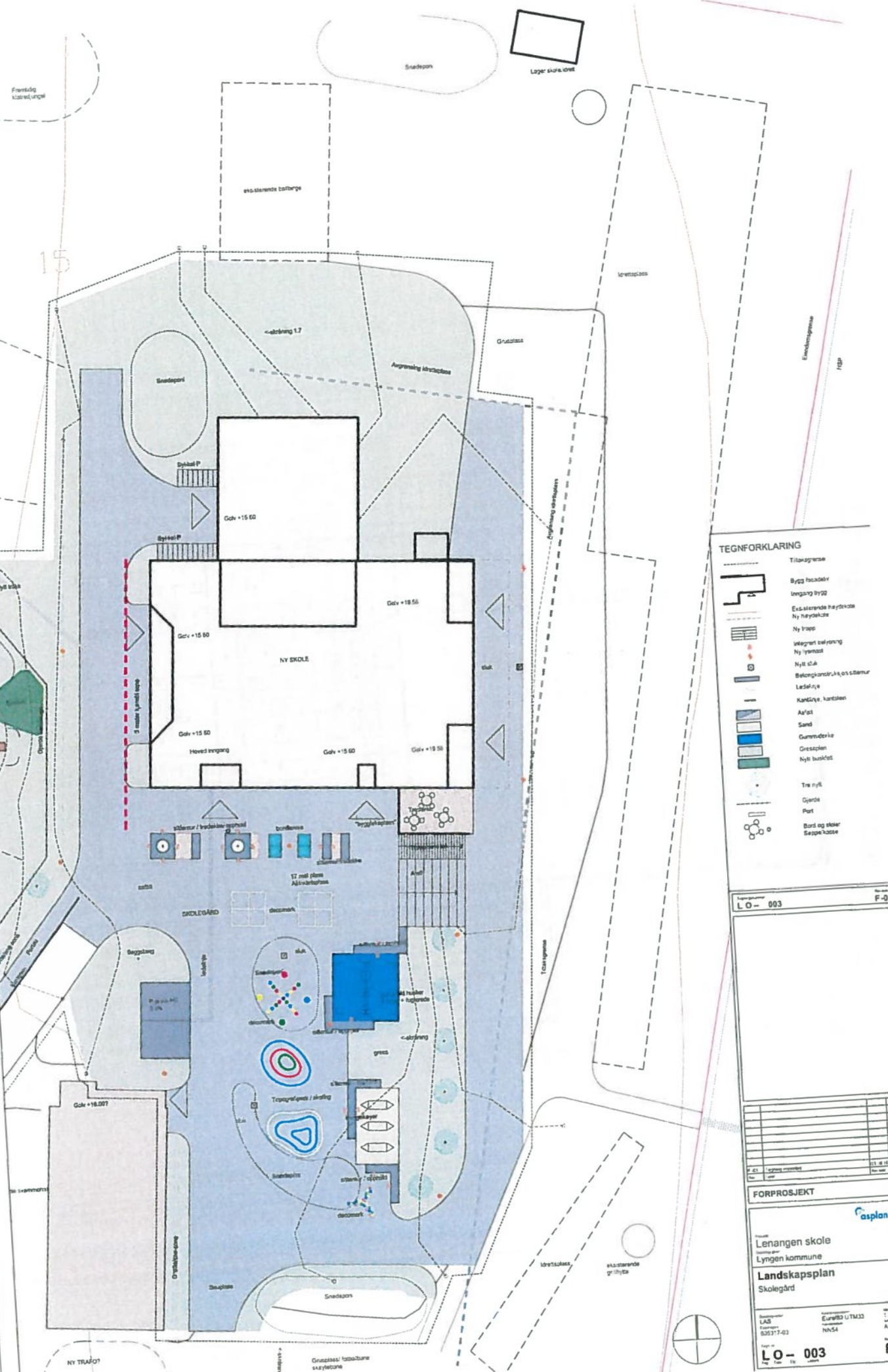
FORPROSJEKT

Prosjekt
Lenangen skole
 Lyngen kommune
Landskapsplan

asplan viak

LAG
 Einar ØSTUTLAK
 NNAK

Prosjekt
LO-001
 F-01

TEGNFORKLARING

- Tilbyggelse
- Bygg facade
- Inngang bygg
- Eksisterende høyde
- Ny høyde
- Ny trapp
- Integriert bekkering
- Ny lysmast
- Nytt stå
- Betongramme/Åpning
- Løst stå
- Kantlinje, kantstein
- Asfalt
- Sand
- Grunnflate
- Gressplen
- Nytt buskfelt
- Trø nylt
- Gjerde
- Port
- Bord og plass
- Beige base

Prosjekt: LO-003

Bl. nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

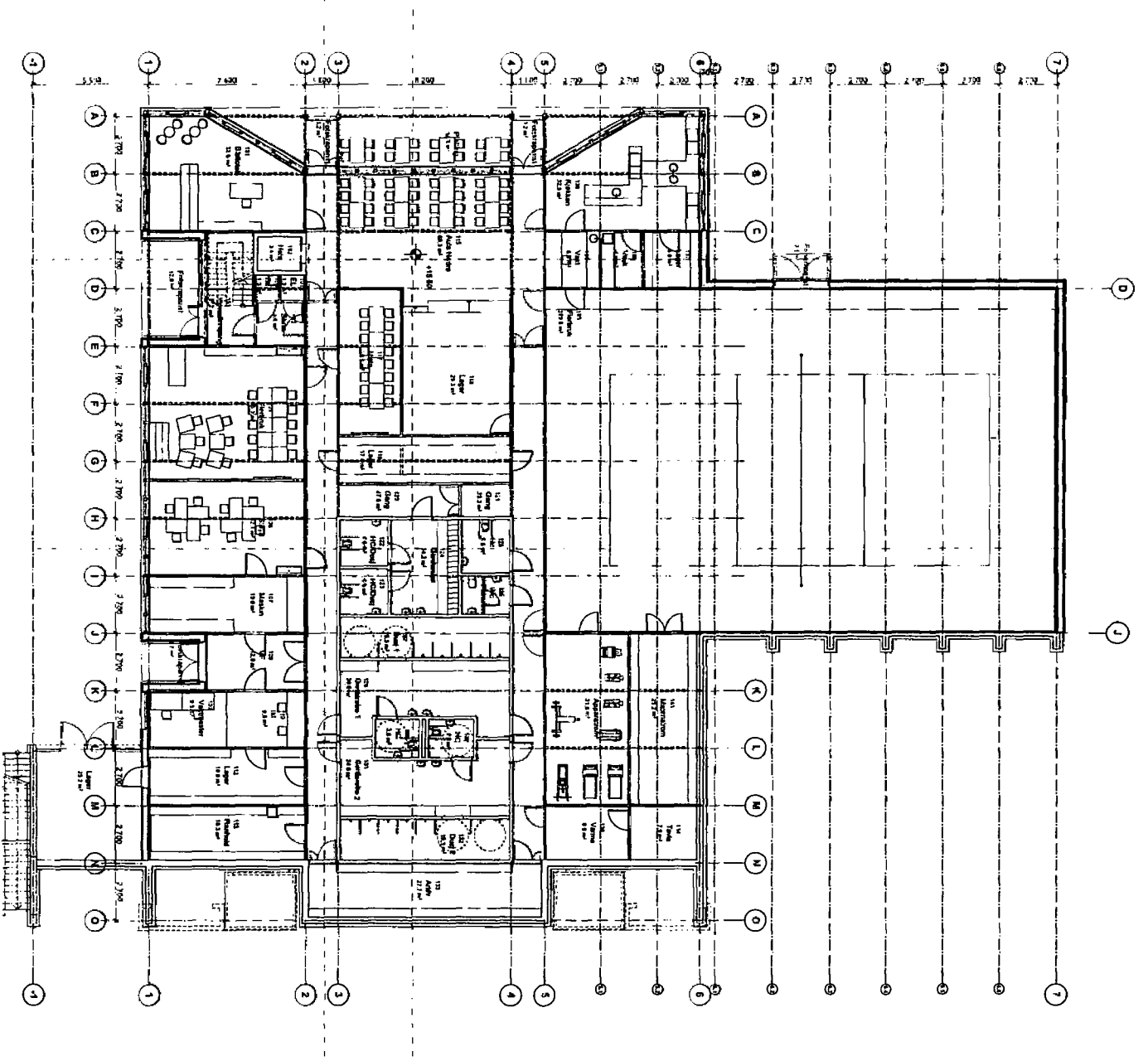
FORPROSJEKT

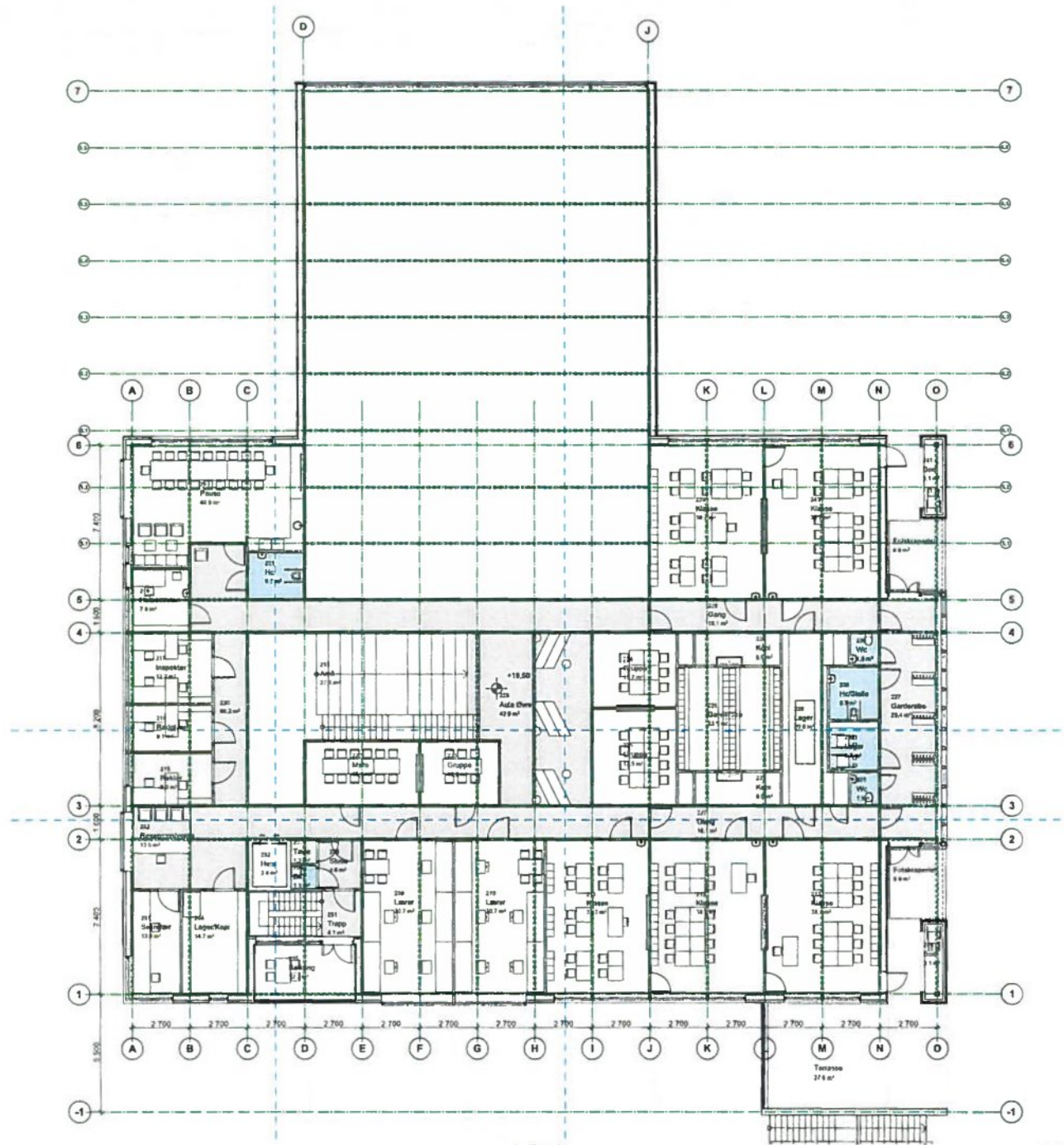
asplan vick

Prosjekt: **Lenangen skole**
 Utarbeidet av: **Lyngen kommune**
 Landskapsplan
 Skolegård

Skala: 1:200
 Dato: 03.06.2016
 Tegner: LAS
 Prosjekt: 635217-03
 Tegning: NKS4

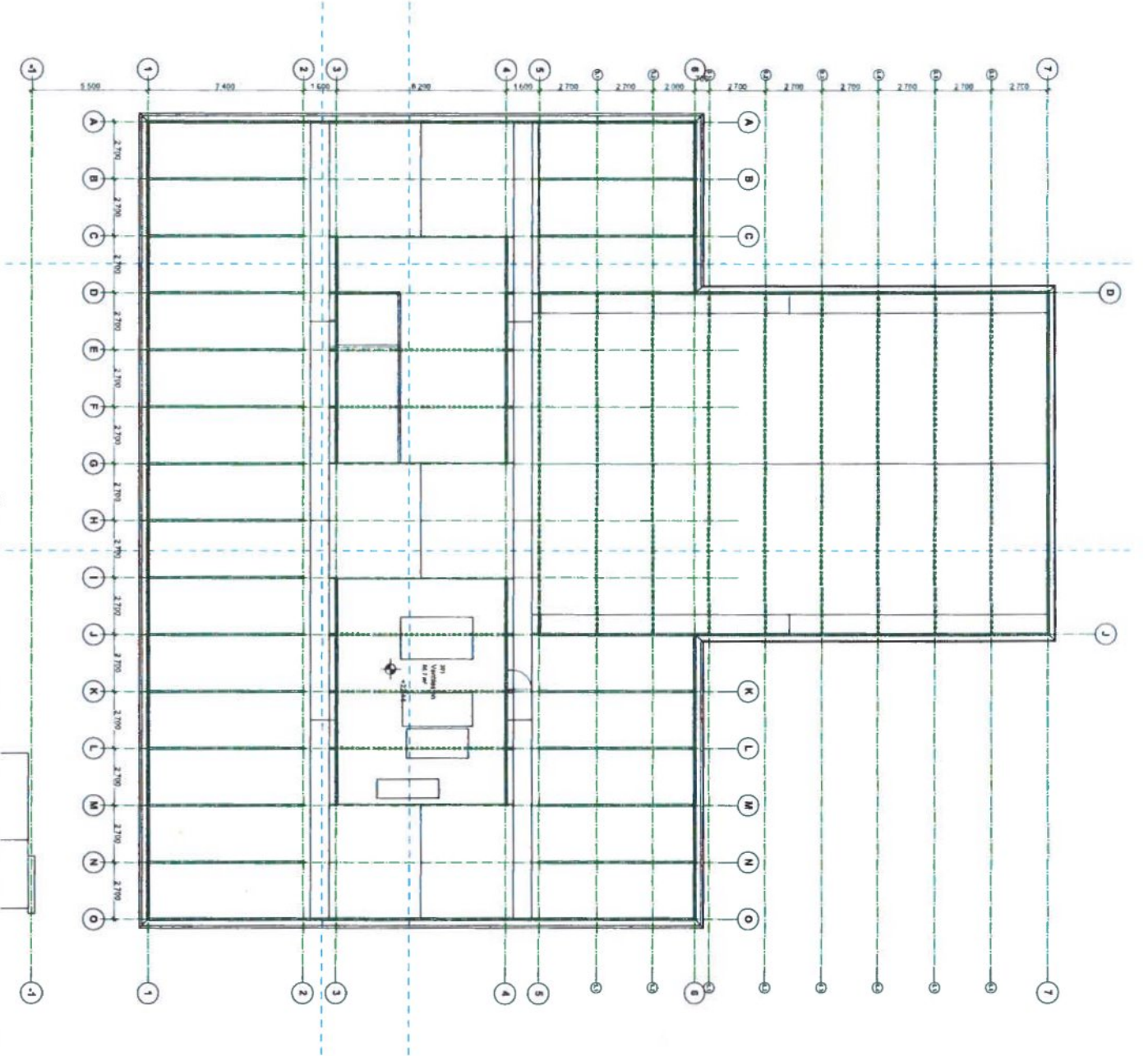
Bl. nr. **LO-003** av **F-01**

2. Etasje

1:200

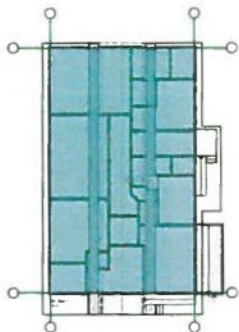

Messanin

Messanin

1:200

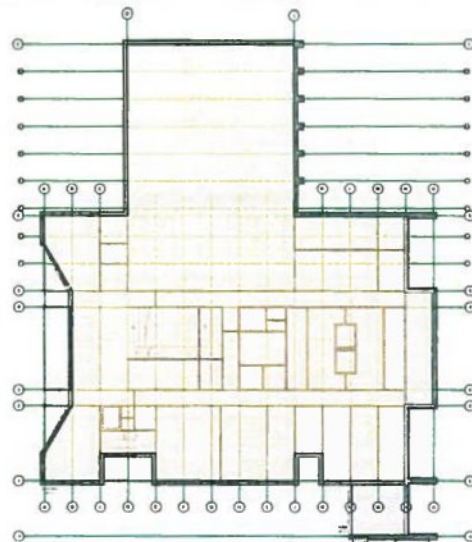
BRA

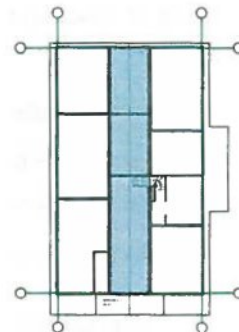
BRA oppvarmet areal bh.=439m²
BRA uoppvarmet areal bh=17m²

BRA 1. Etasje

1:500

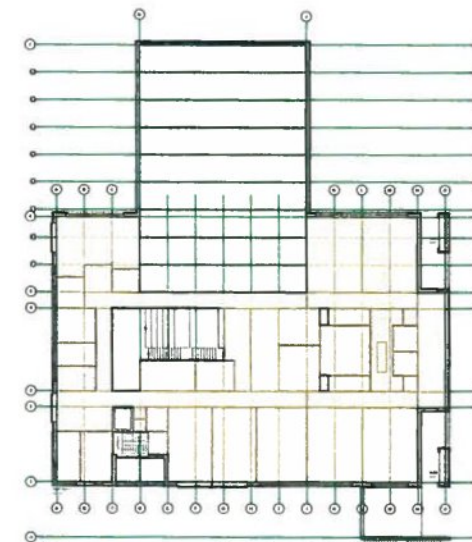
BRA oppvarmet areal skole=1146m²
BRA uoppvarmet areal skole=25m²

BRA oppvarmet areal bh.=94m²

BRA 1. Etasje

1:500

BRA oppvarmet areal skole=720m²
BRA uoppvarmet areal skole=6m²

BRA Skole

Kaldt areal=75m² (inkl avfallsbod og friidrettslager)

Oppvarmet areal skole=1924m²

SUM=1999m²

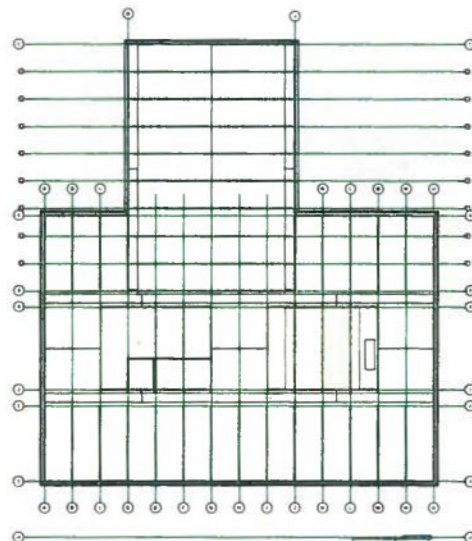
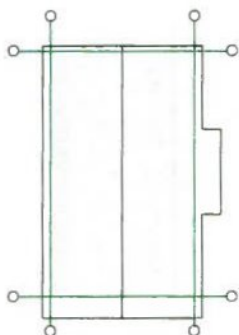
BRA Barnehage

Kaldt areal=35m² (inkl boder)

Oppvarmet areal =533m²

SUM=568m²

SUM Skole og Barnehage = 2567m²

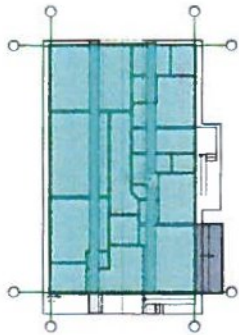

BRA oppvarmet areal skole=58m²

BRA Messanin

1:500

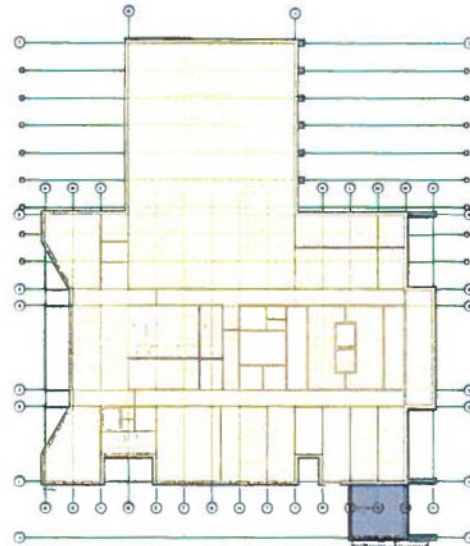
BTA

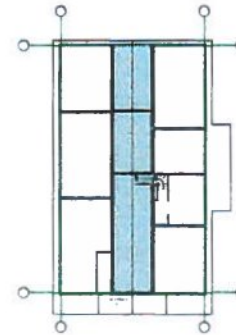
BTA oppvarmet areal bh.=350m²
BTA uoppvarmet areal bh=18m²

BRA 1. Etasje

1:500

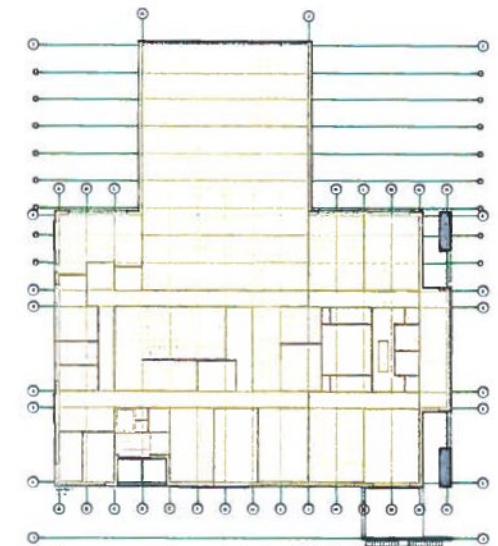
BTA oppvarmet areal skole=1216m²
BTA uoppvarmet areal skole=32m²

BTA oppvarmet areal bh.=103m²

BRA 1. Etasje

1:500

BTA oppvarmet areal skole=1275m²
BTA uoppvarmet areal skole=10m²

BTA Skole

Kaldt areal=90m² (inkl avfallsbod og friidrettslager)

Oppvarmet areal skole=2681m²

SUM=2773m²

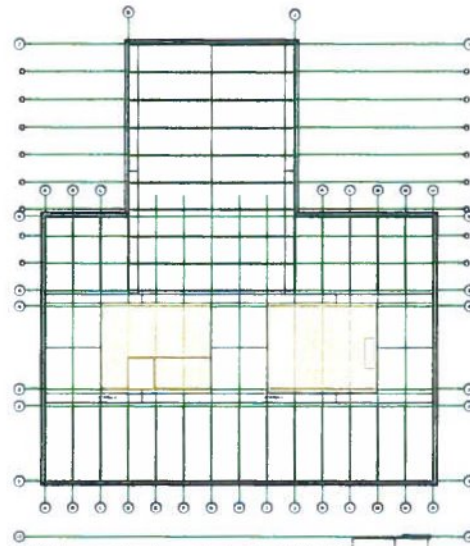
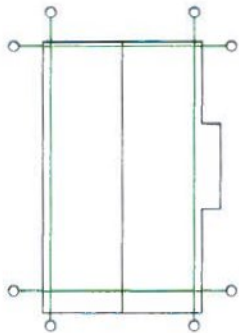
BTA Barnehage

Kaldt areal=38m² (inkl boder)

Oppvarmet areal =553m²

SUM=591m²

SUM Skole og Barnehage = 3364m²

BTA oppvarmet areal skole=190m²

BRA Messanin

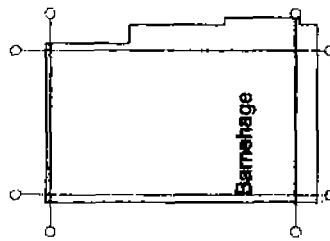
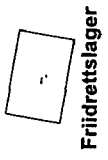
1:500

BYA

BYA Skole = 1416m²

BYA Bh = 477m²

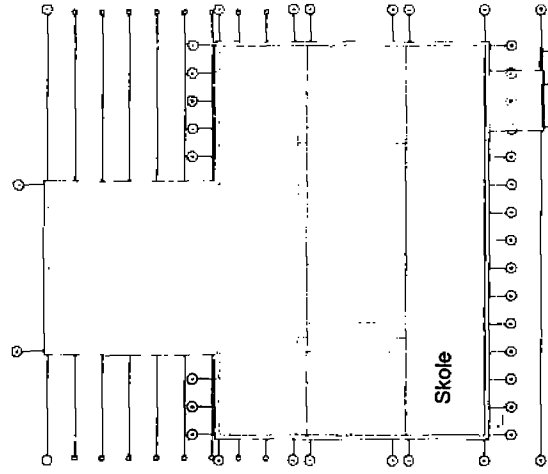
SUM = 1893m²

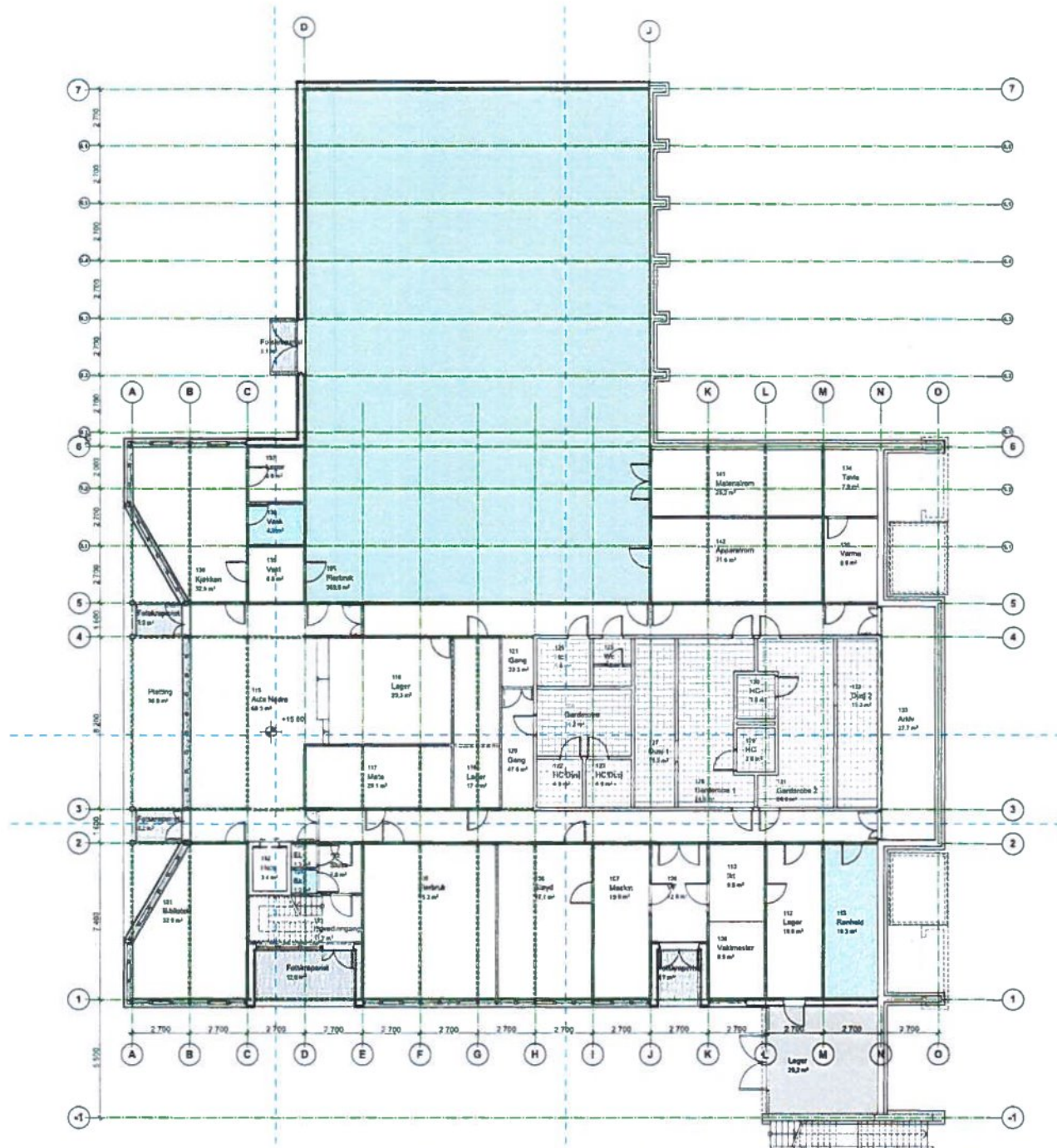

Utstyrsbod

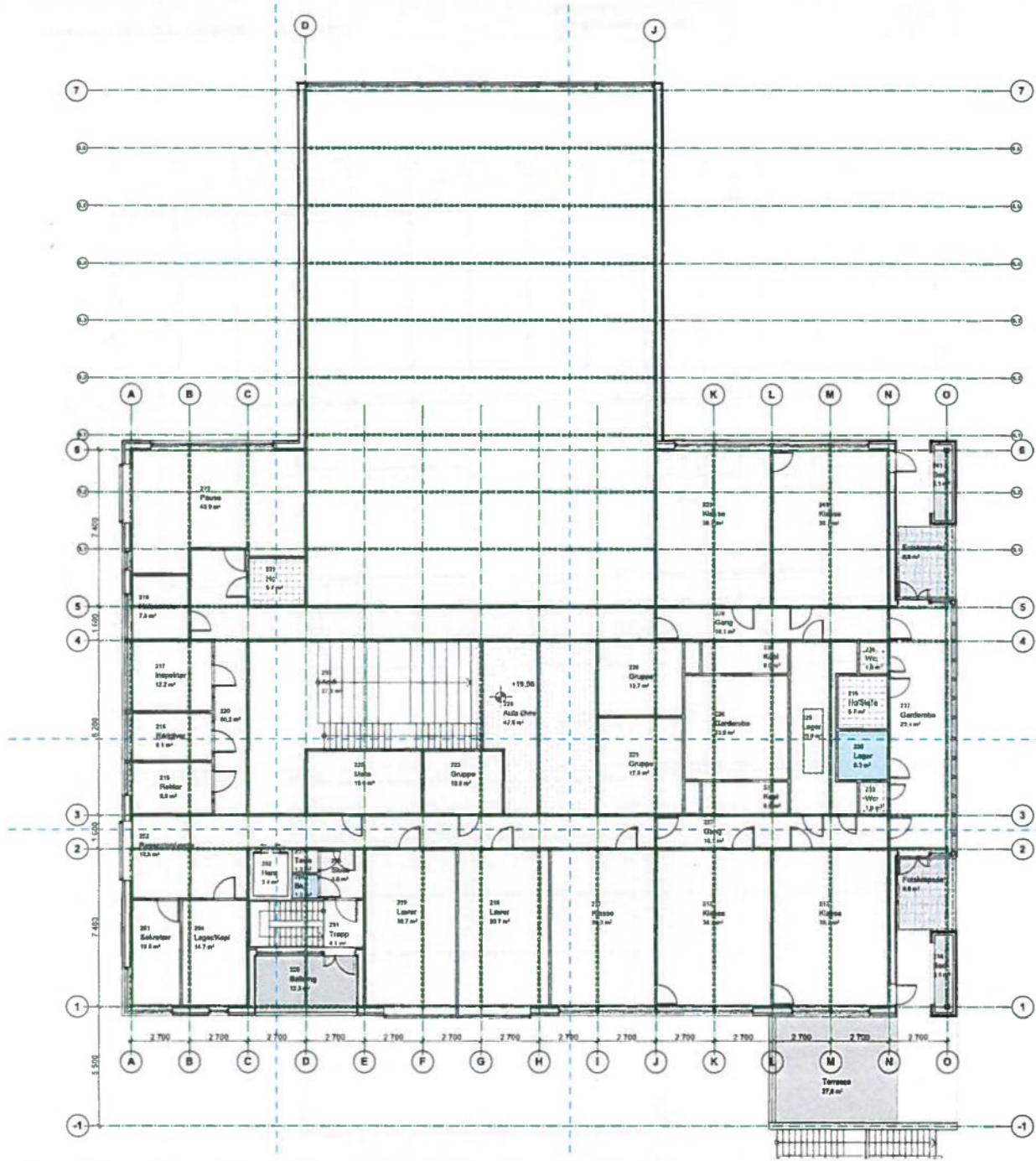

Avfallsbod

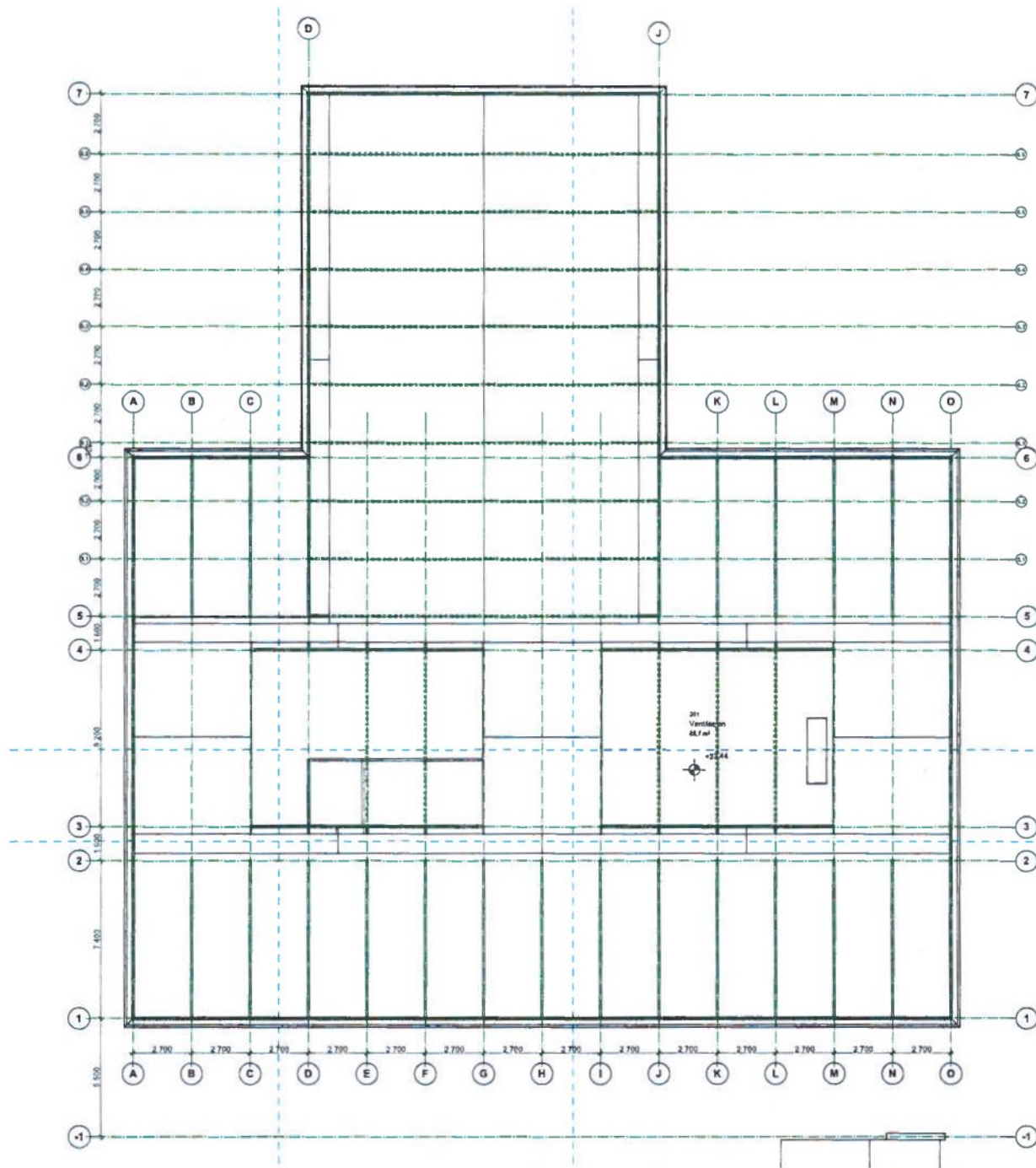

- Idrettsgulv
- Belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Flis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Vanntett belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Våtromsflis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Renholdsteppe
- Terrassebord
- Fotskraperist
- Utvendig dekke Kostet betong

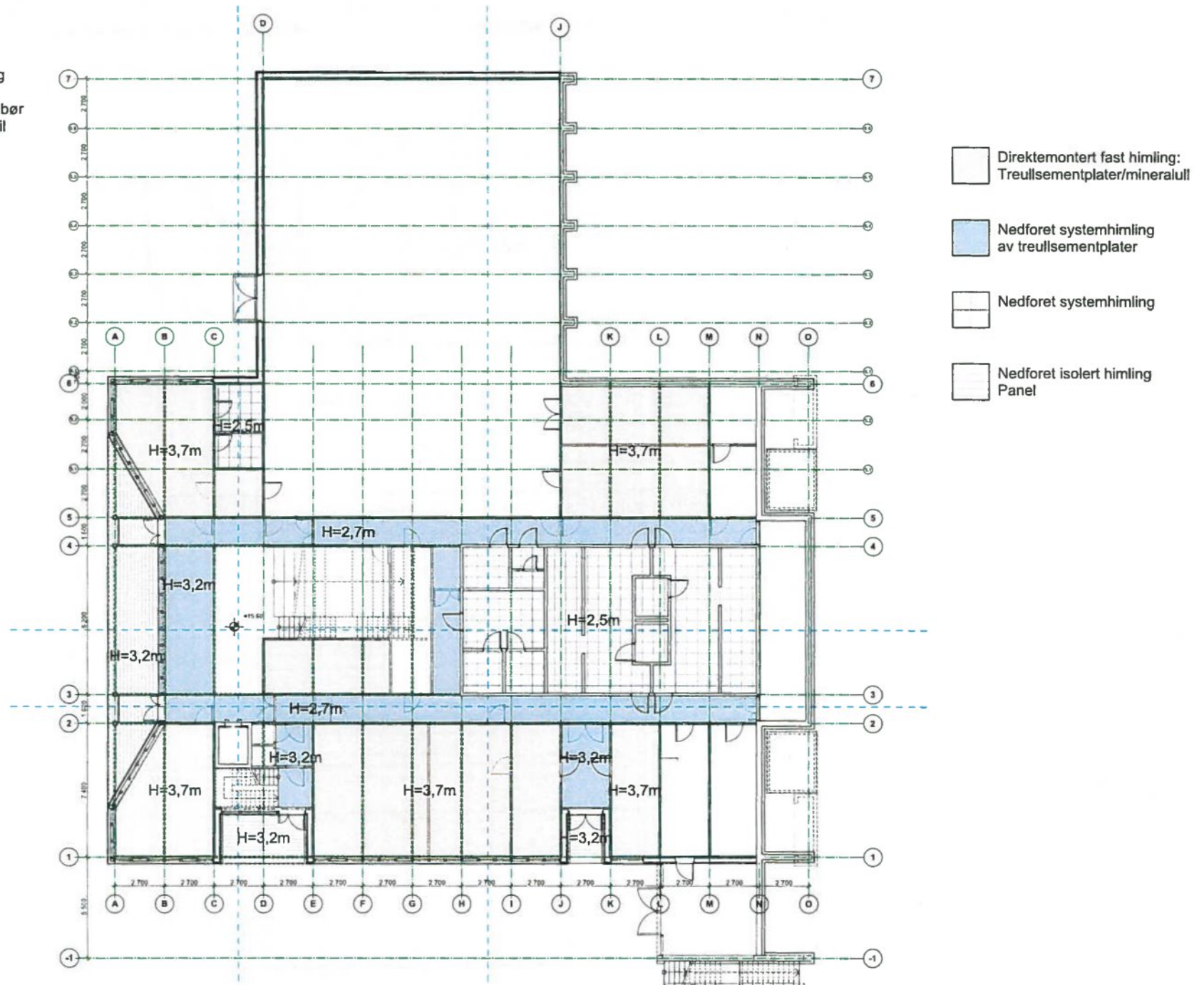
- Idrettsgulv
- Belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Flis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Vanntett belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Våtromsflis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Renholdsteppe
- Terrassebord
- Fotskraperist
- Utvendig dekke Kostet betong

- Idrettsgulv
- Belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Flis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Vanntett belegg på underlag av betong/avrettingsmasse
- Våtromsflis på underlag av betong/avrettingsmasse
- Renholdsteppe
- Terrassebord
- Fotskraperist
- Utvendig dekke
Kostet betong

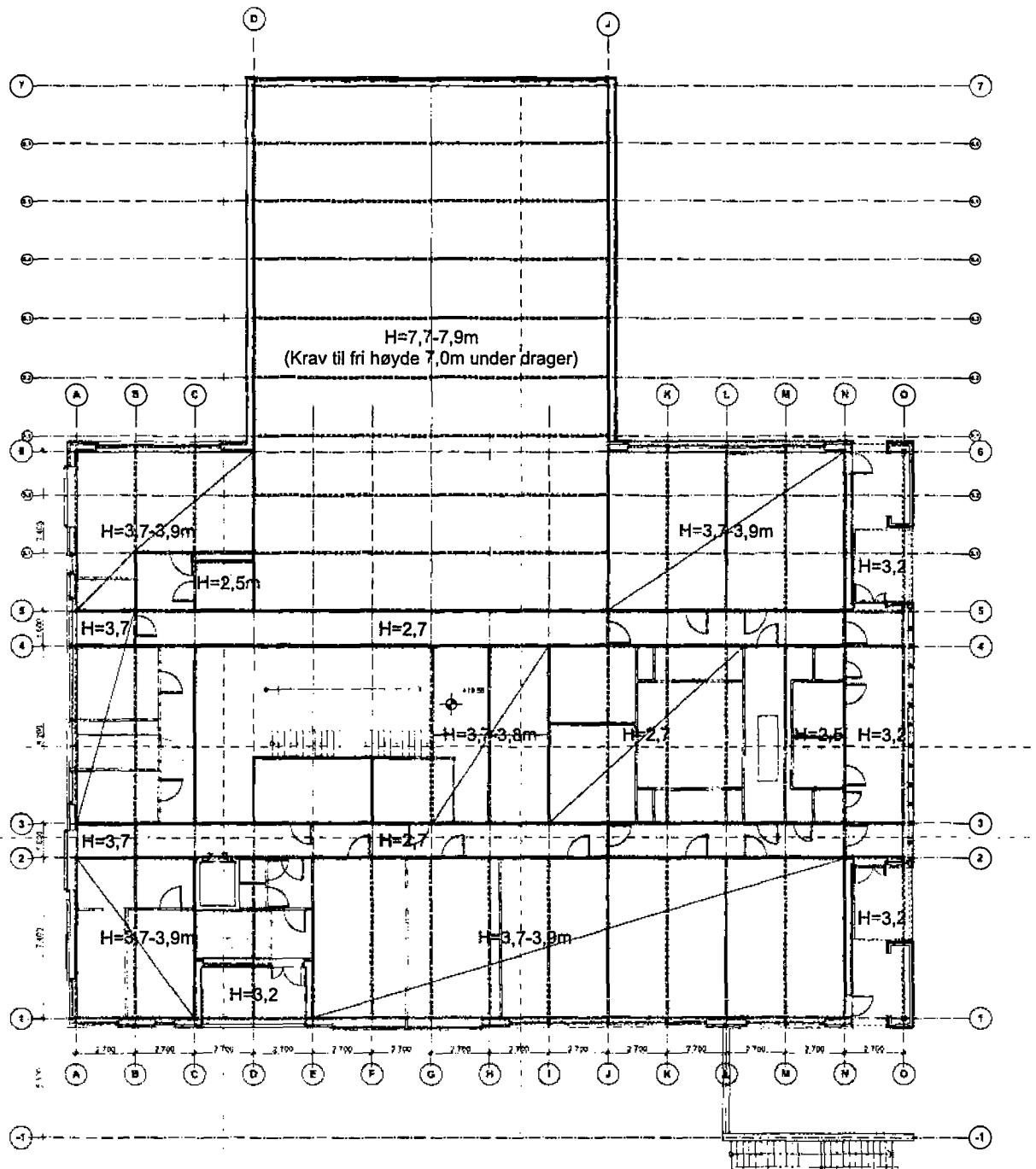
OBS!

Påførte høyder er veiledende i forhold til hvor det er aktuelt å senke himling, og hvor mye det kan være mulig å senke himlingen: Sprinkling over himling, som bør unngås, må vurderes særskilt i forhold til strategi kanalføringer.

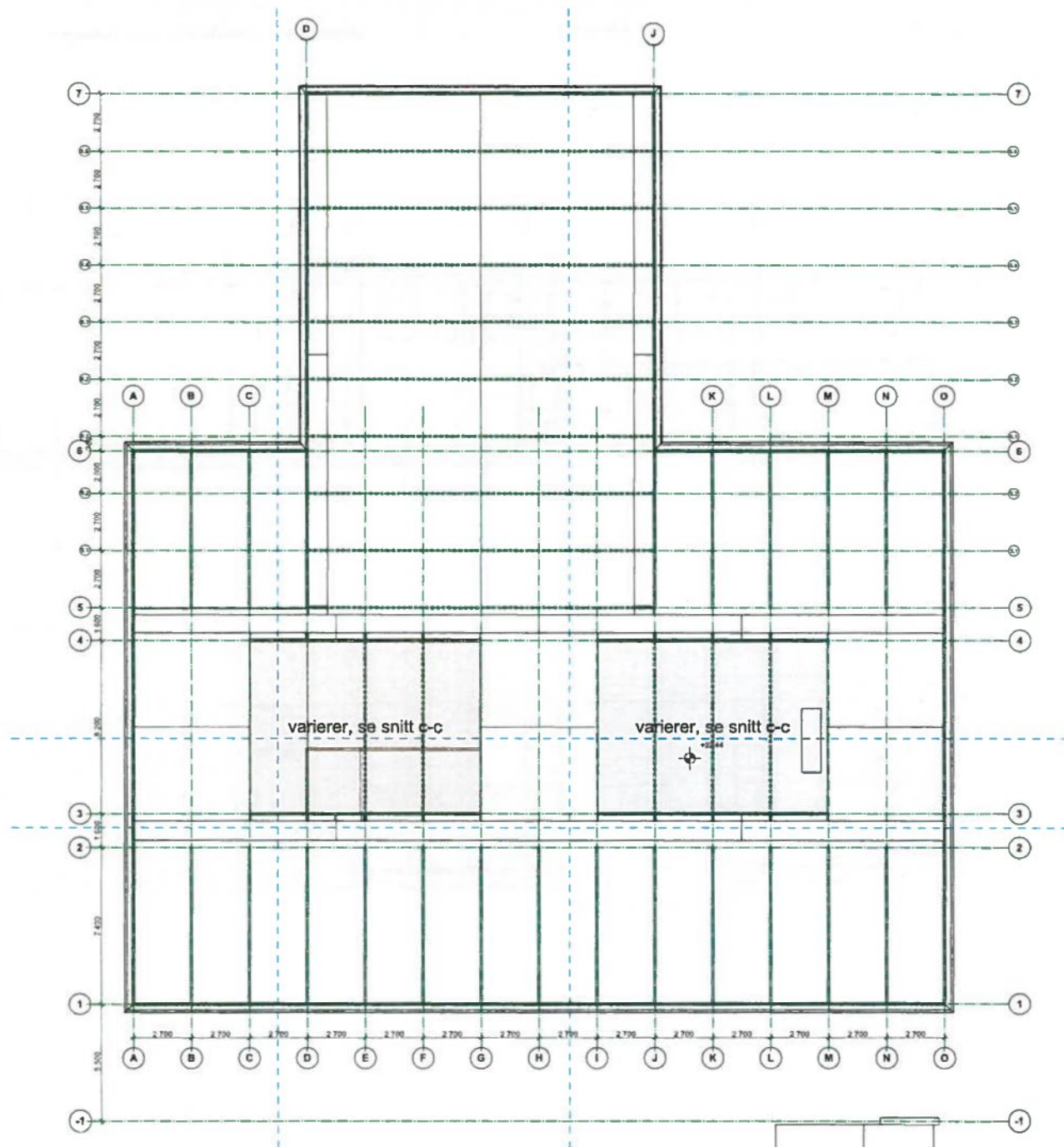

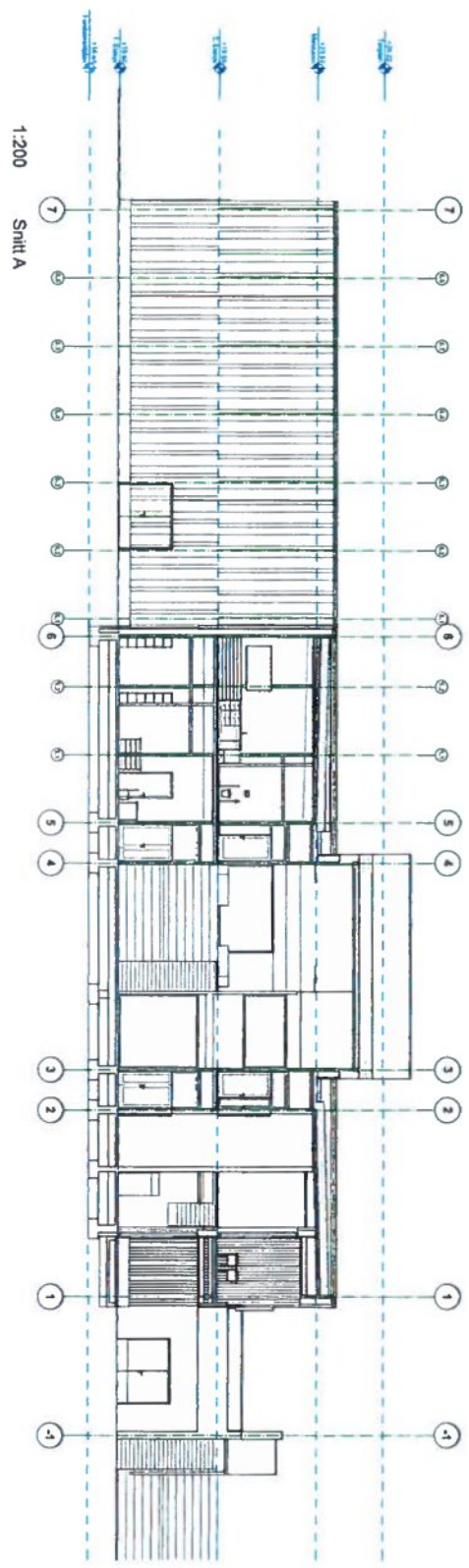
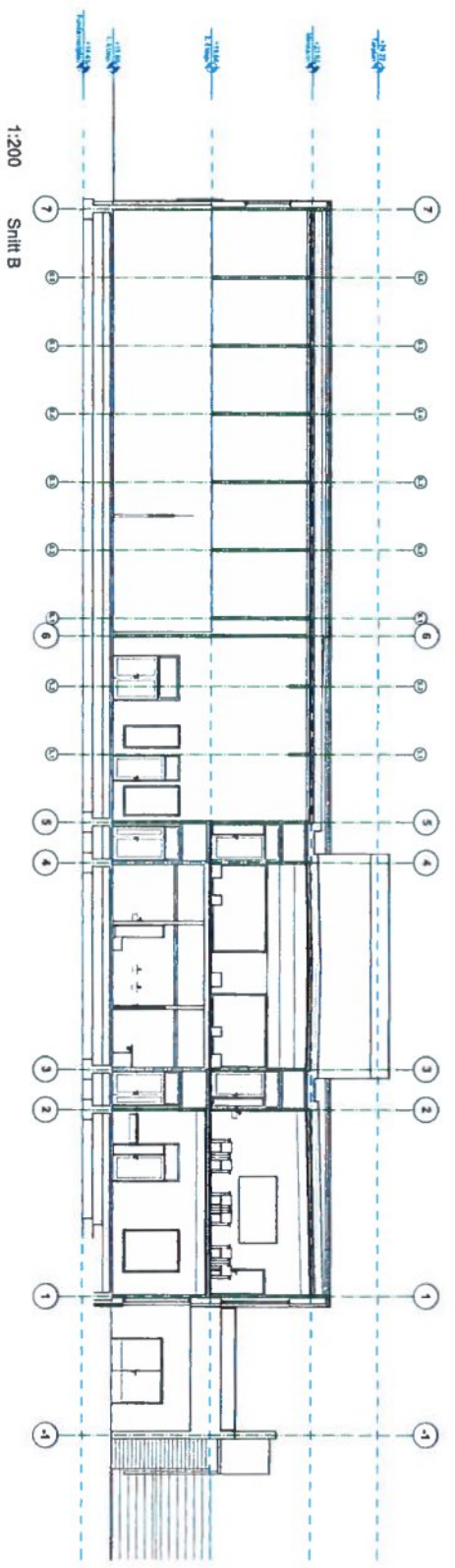
OBS!

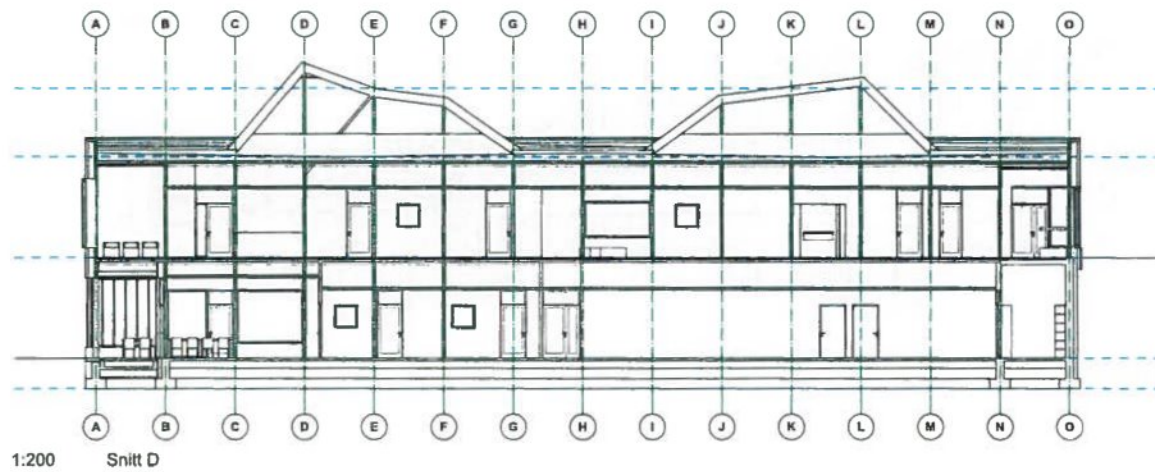
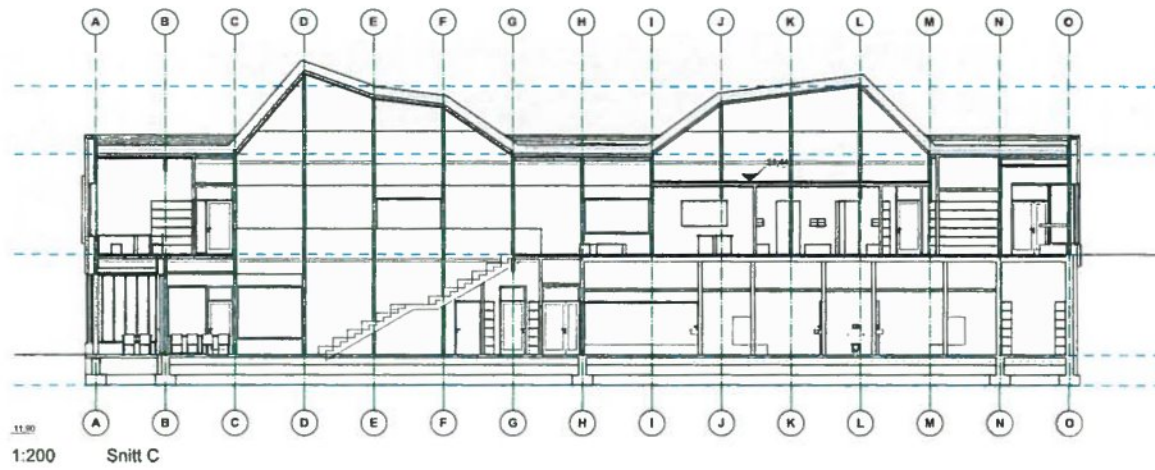
Påførte høyder er veiledende i forhold til hvor det er aktuelt å senke himling, og hvor mye det kan være mulig å senke himlingen: Sprinkling over himling, som bør unngås, må vurderes særskilt i forhold til strategi kanalføring.

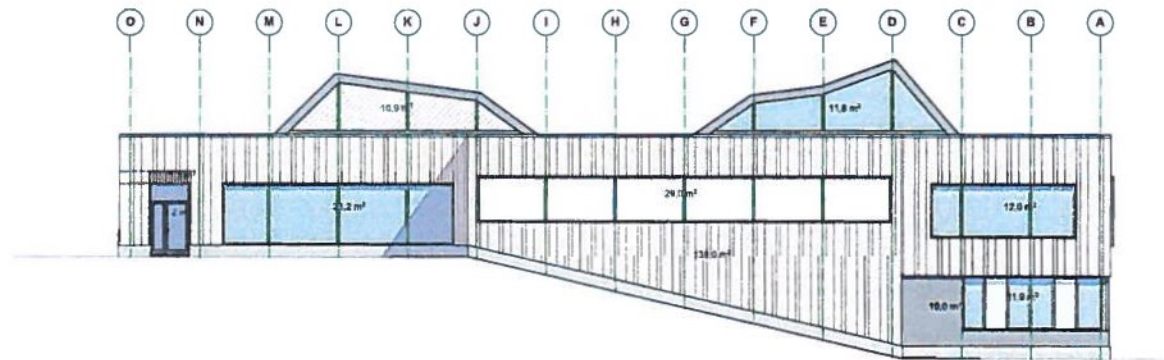

- Direktemontert fast himling: Treullsementplater/mineralull
- Nedforet systemhimling av treullsementplater
- Nedforet systemhimling
- Nedforet isolert himling Panel

1:200 Fasade Nord

 Glass/Aerogel
105+ 116=221m²

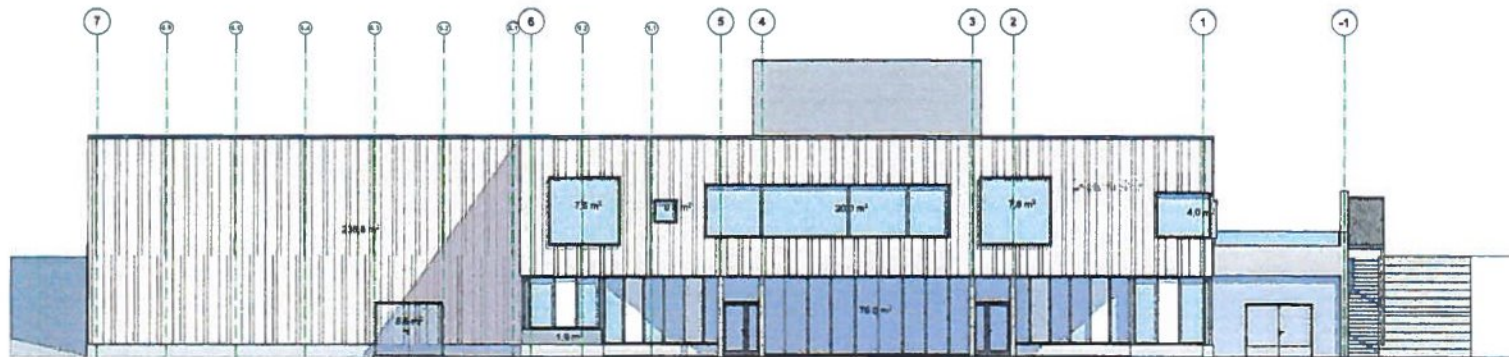
 Tette dører:
6m²

 Kledning 1
138+239=377m²

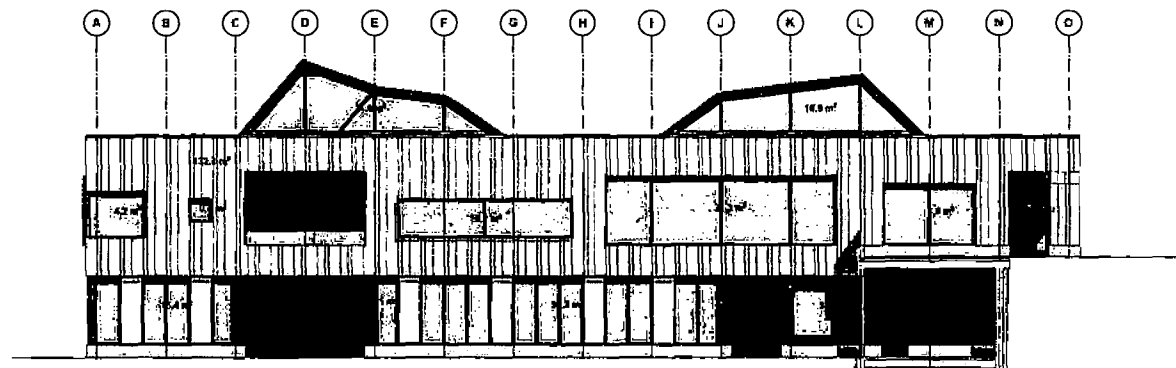
 Kledning 2
10+2=12m²

 Rister/Gjennomføringer:
10,9m²

 Kledning 3
2m²

1:200 Fasade Vest

1:200 Fasade Sør

 Glass/Aerogel
84+29=113m² SUM=
=334m²

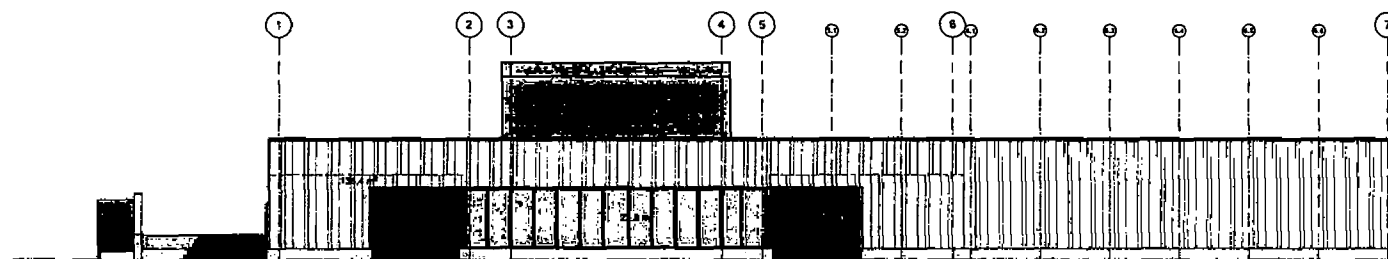
 Tette dører:
2m² SUM=
=8m²

 Kledning 1
132+139=271m² SUM=
=647m²

 Kledning 2
22m² SUM=
=34m²

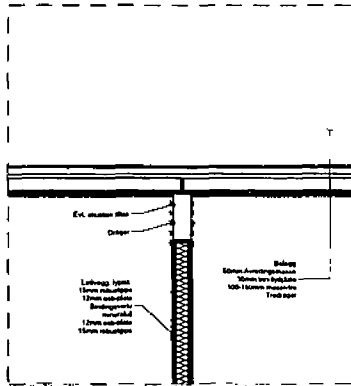
 Rister/Gjennomf.
11m² SUM=
=22m²

 Kledning 3
45+44=89m² SUM=
=91m²

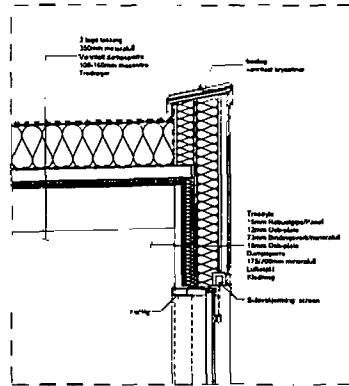

1:200 Fasade Øst

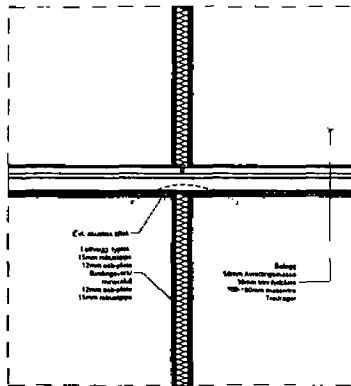
**SUM VINDUER/DØRER
=342m²**

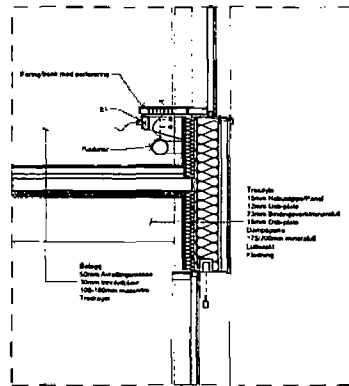
Vertikaldetalj, dekke over plan 1: Innervegg under drager

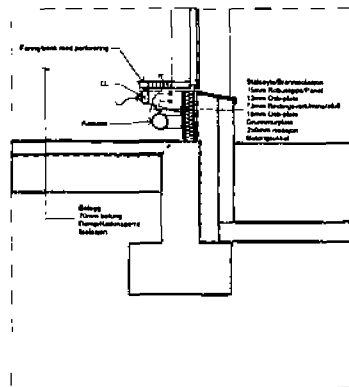
Vertikaldetalj gavlvegg

Vertikaldetalj, dekke over plan 1: Innervegg - Dekke

Vertikaldetalj, dekke over plan 1: Yttervegg

Vertikaldetalj sokkel

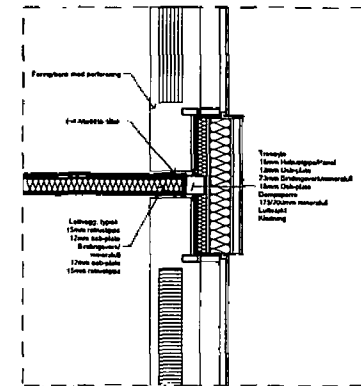
Alt 1
Massivtre dekker og
massivtresøyle/drager

Innervegger:
 Bærende massivtre (søyer)
 Typisk:
 15mm robustgips
 12mm osb
 100mm bindingsverk/mineralull
 12mm osb
 15mm robustgips

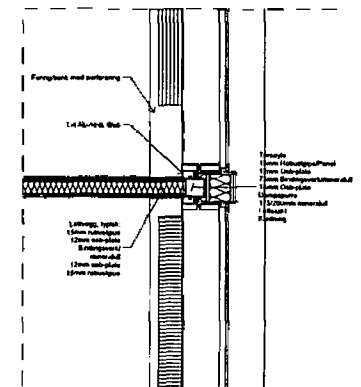
Yttervegger:
 Bærende massivtre (søyer)
 15mm robustgips/panel
 12mm osb
 100mm bindingsverk/mineralull
 22mm osb
 175/200mm mineralull
 Luftrum
 Kledning

Dekker:
 Belegg
 50mm Avretting
 30mm Trinnydplate
 Hulldekker
 Akustisk himling

Dragere:
 Massivtre

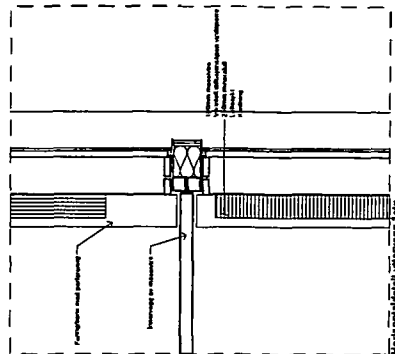
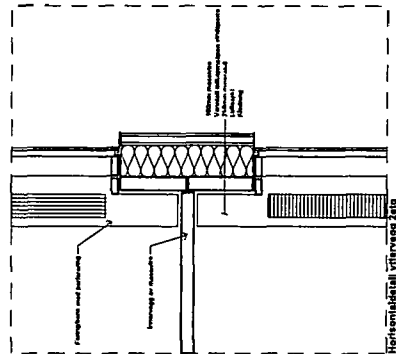
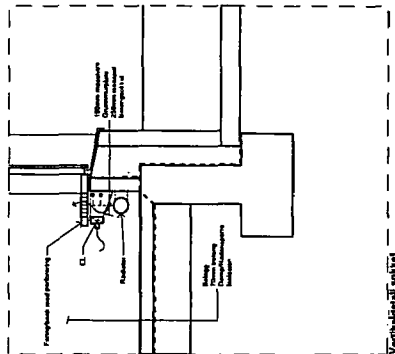
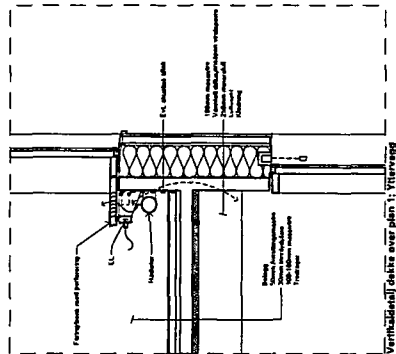
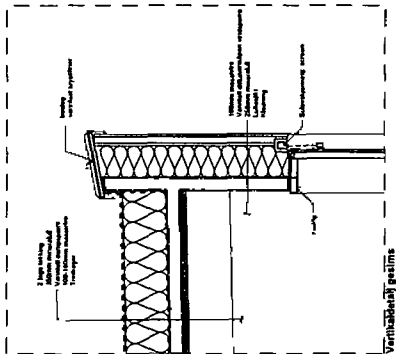
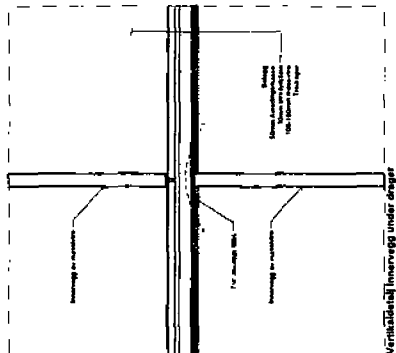
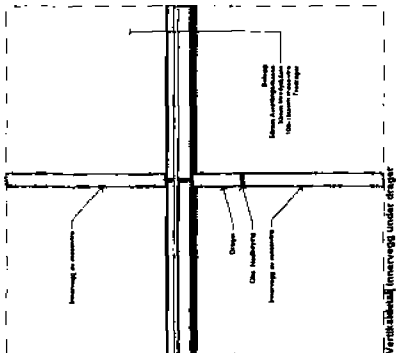
Horisontaldetalj yttervegg 24kg

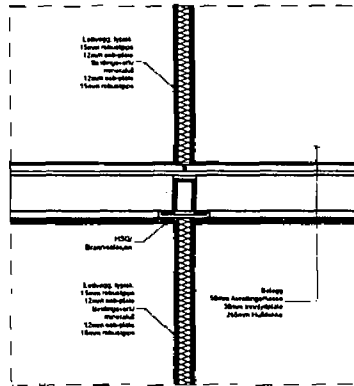

Horisontaldetalj yttervegg 10kg

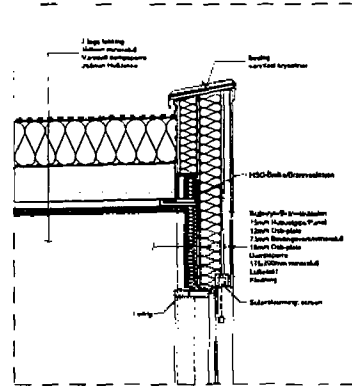
Alt 2
Massivt dekker og
massivtrevegg

- Innervegger:**
 Bærende massivtrev
- Yttervegger:**
 Bærende massivtrev (kledning)
 Vindsperre
 250mm mineralull
 Lufting
 Kledning
- Dekker:**
 Belegg
 50mm Avrøtting
 30mm Trimmyplate
 Bærende massivtrev
 Akustisk himling
- Dragere:**
 Massivtrev

Vertikaldetalj dekke over plan 1 Innervegg under drager

Vertikaldetalj gaslås

Alt 3
Betongdekker og
brannisolerte stålsøyler/dragere

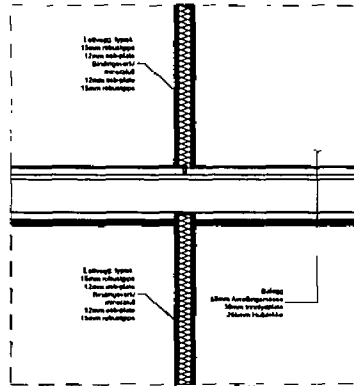
Dekker:
 Belegg
 50mm Avretting
 30mm Trinnylplate
 Hulldekker
 Akustisk himling

Innervegger:
 Brannisolerte stålsøyler
 Typisk:

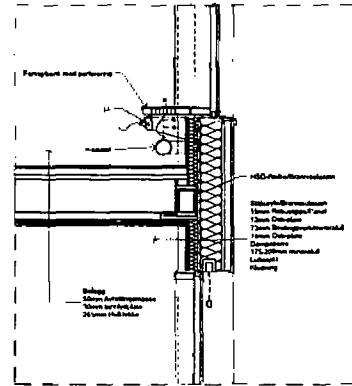
15mm robustgips
 12mm osb
 100mm bindingsverk/mineralull
 12mm osb
 15mm robustgips

Dragere:
 Brannisolerte ståldragere (HSP)

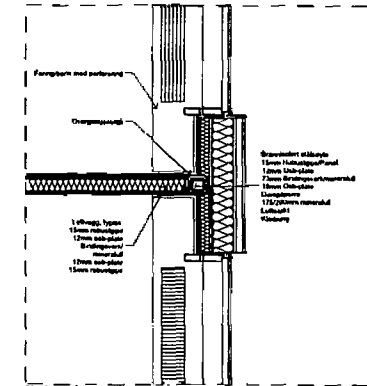
Yttervegger:
 Brannisolerte stålsøyler (HUP)
 15mm robustgips/panel
 12mm osb
 100mm bindingsverk/mineralull
 22mm osb
 175/200mm mineralull
 Lufting
 Kledning

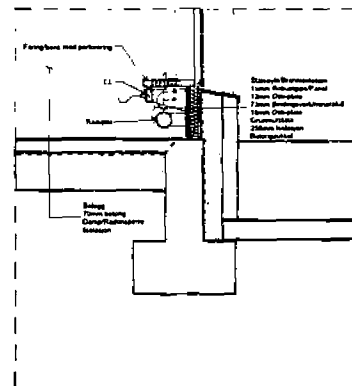
Vertikaldetalj dekke over plan 1 Innervegg - Dekke

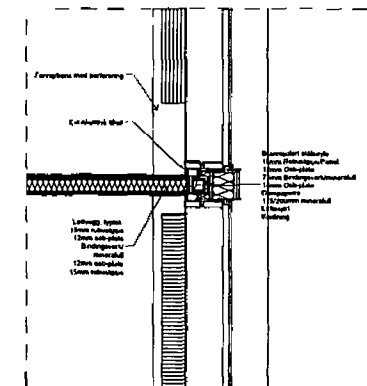
Vertikaldetalj dekke over plan 1 Yttervegg

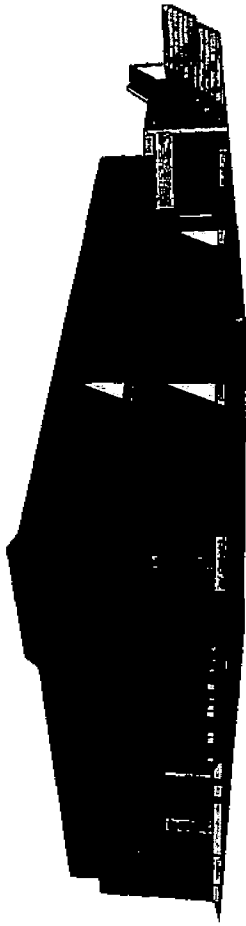
Horisontaldetalj yttervegg Zelig

Vertikaldetalj sokkel

Horisontaldetalj yttervegg Zelig

Adkomst

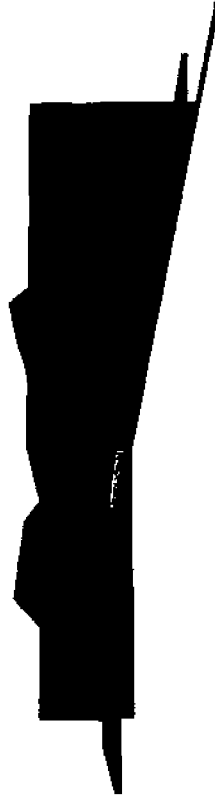
Forplass

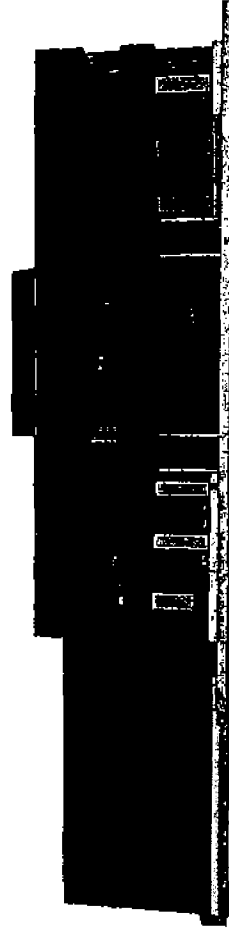
fotballbane

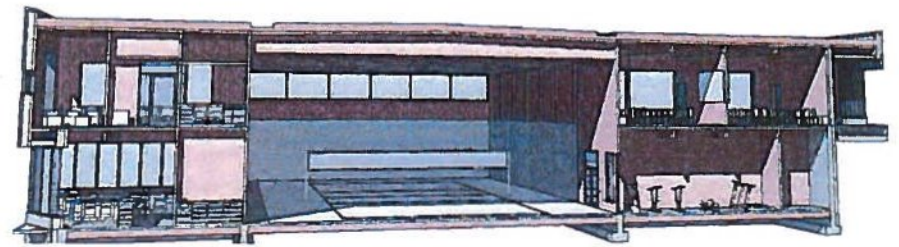
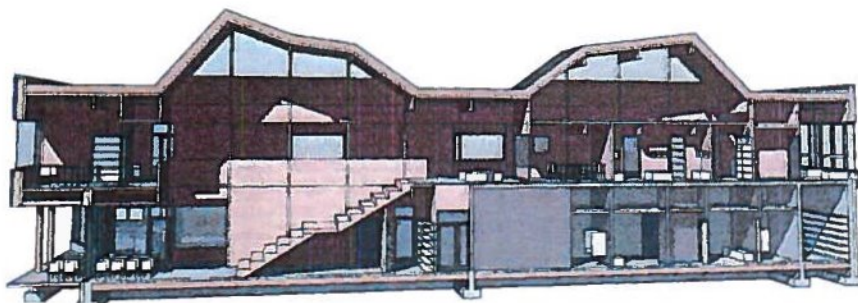
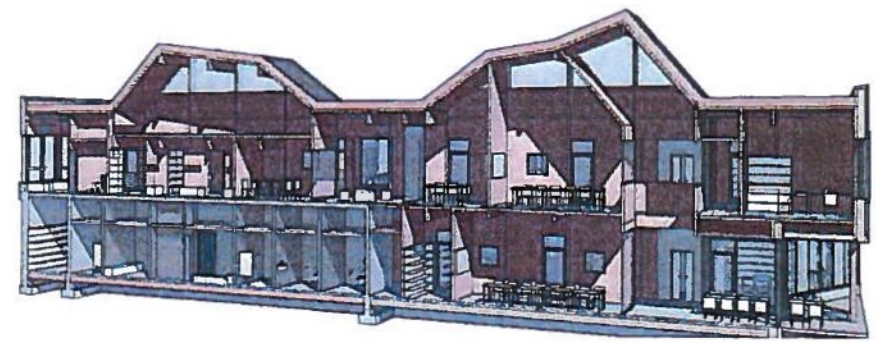
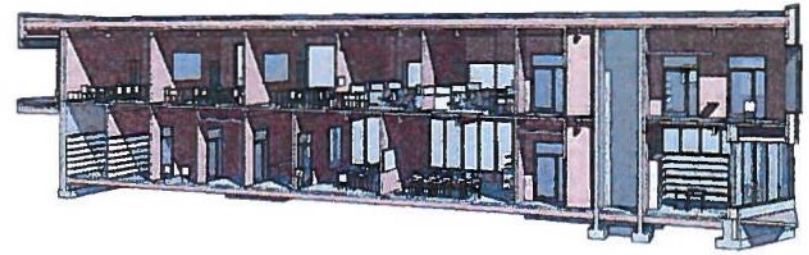
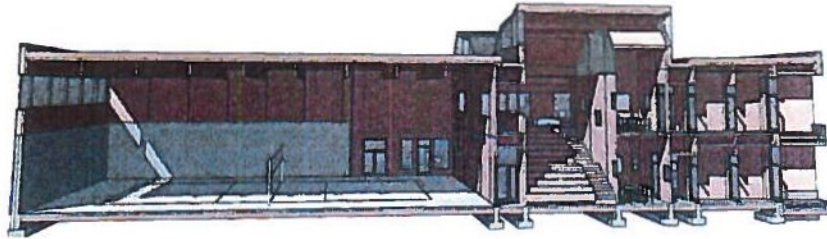
Fridreitsbane

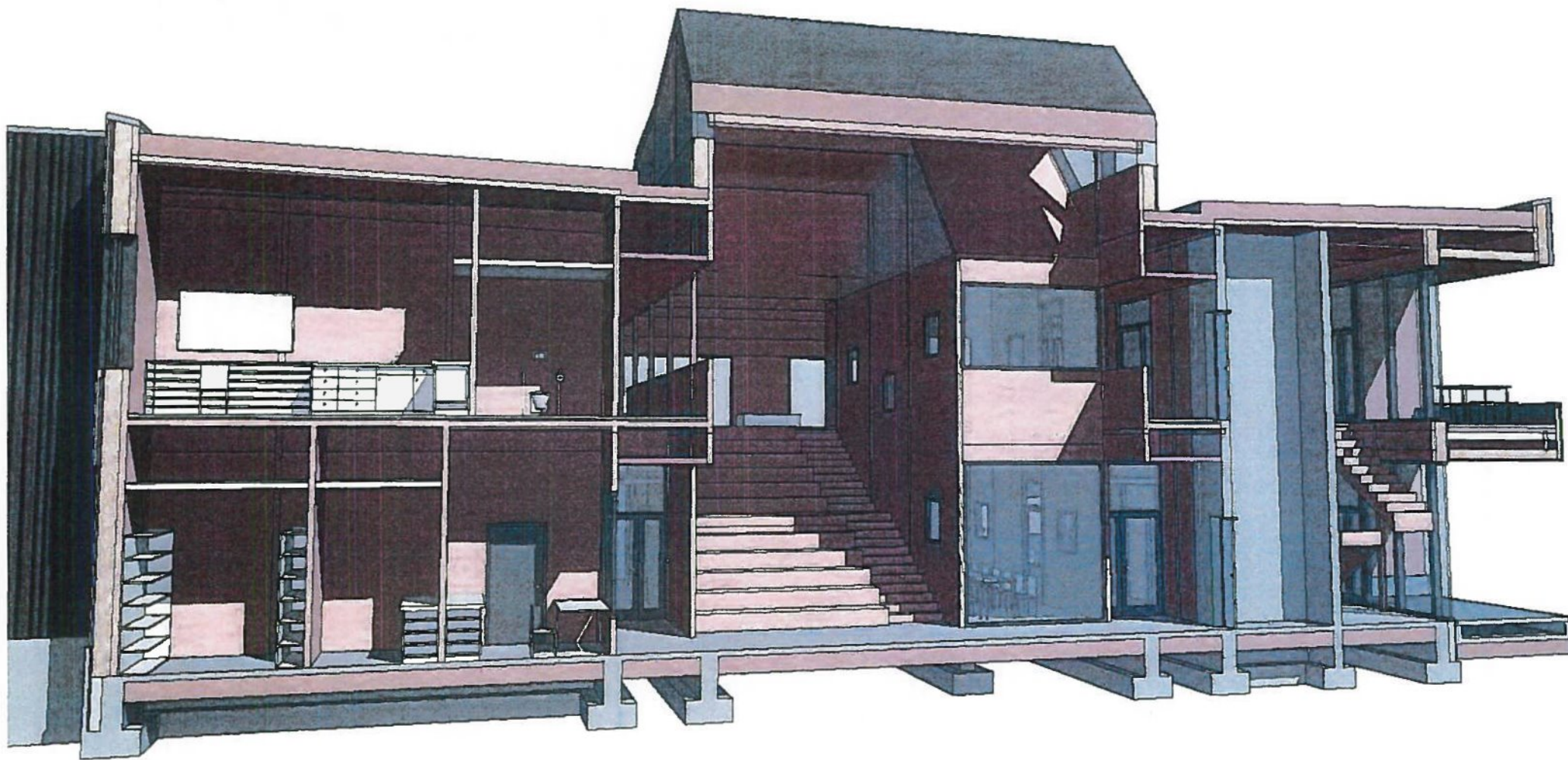

Ballbinge

Barnehage

- Symboler:**
- Røykvarslingssentral
 - Utgang til det fri
 - Hovedangrepsvei
 - Evakueringssentral
 - Angrepsvei
 - Røykvarslingssentral

- Dører:**
- E 30-C20 (1300)
 - E 1, 30-C20 (1300)
 - E 1, 30-C20 (1300)
- Alle dører, porter, luker, røykvarsling og 1
brannvarslingssentraler er utrustet med røykvarslingssentraler.

- Konstruksjoner:**
- E1 30 (B30)

- Statuser:**
- Normalstatus
 - Røktved

Informasjon:

Risikoklasse 3
Brannklassen 1

Dører i røykveggen fra grunnet skal ha til bredde på minimum 1,2 meter (1,3x21M)

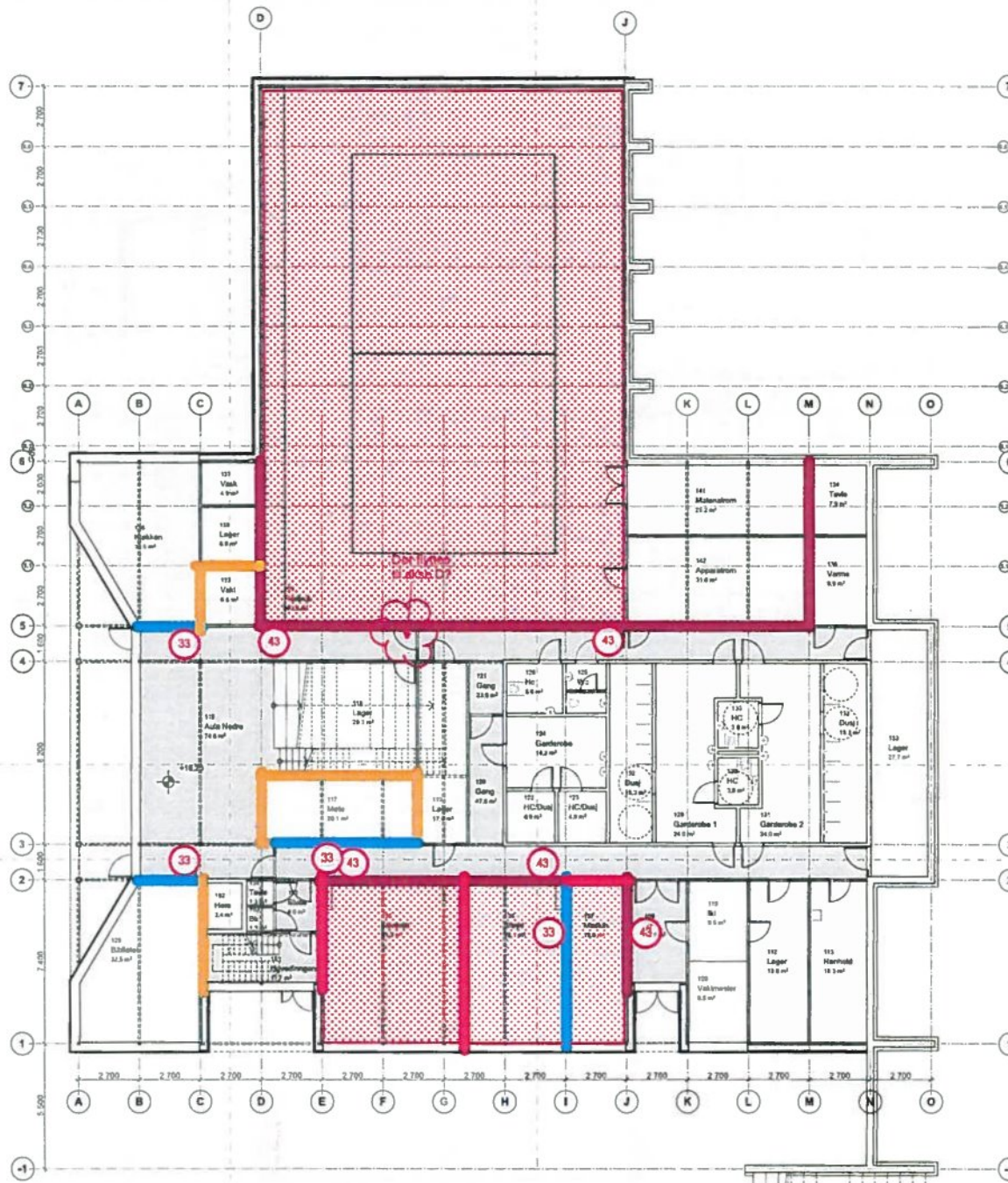
brokke på minimum 0,9 meter (1,3x21M)

Arbeid:

Opprydding av 4 etasjer som
hovedgang og skal brukes som
evakueringssentraler for
for 4. etasjer som 1. etasje og
Brannsikringsforanstaltninger:

Brannvarslingssentraler i alle etasjer
Brannvarslingssentraler i alle etasjer
Røykvarslingssentraler i alle etasjer

Rev.:	01	2016-04-25	Ferdig	DMP	HJG	DN
Rev.:	01	2016-04-25	Ferdig	DMP	HJG	DN
Denne tegningen er utarbeidet i henhold til NS 9400:2015, NS 9401:2015 og NS 9402:2015. Tegningen er utarbeidet i henhold til NS 9400:2015, NS 9401:2015 og NS 9402:2015. Tegningen er utarbeidet i henhold til NS 9400:2015, NS 9401:2015 og NS 9402:2015. Tegningen er utarbeidet i henhold til NS 9400:2015, NS 9401:2015 og NS 9402:2015.						
Lyngen kommune						Skala: 1:150
Lenangen skole og barnehage						Prosjekt:
Branntegn - plan 1. etasje						Tegning:
Norconsult 5160035						F.1.01
J0						J0

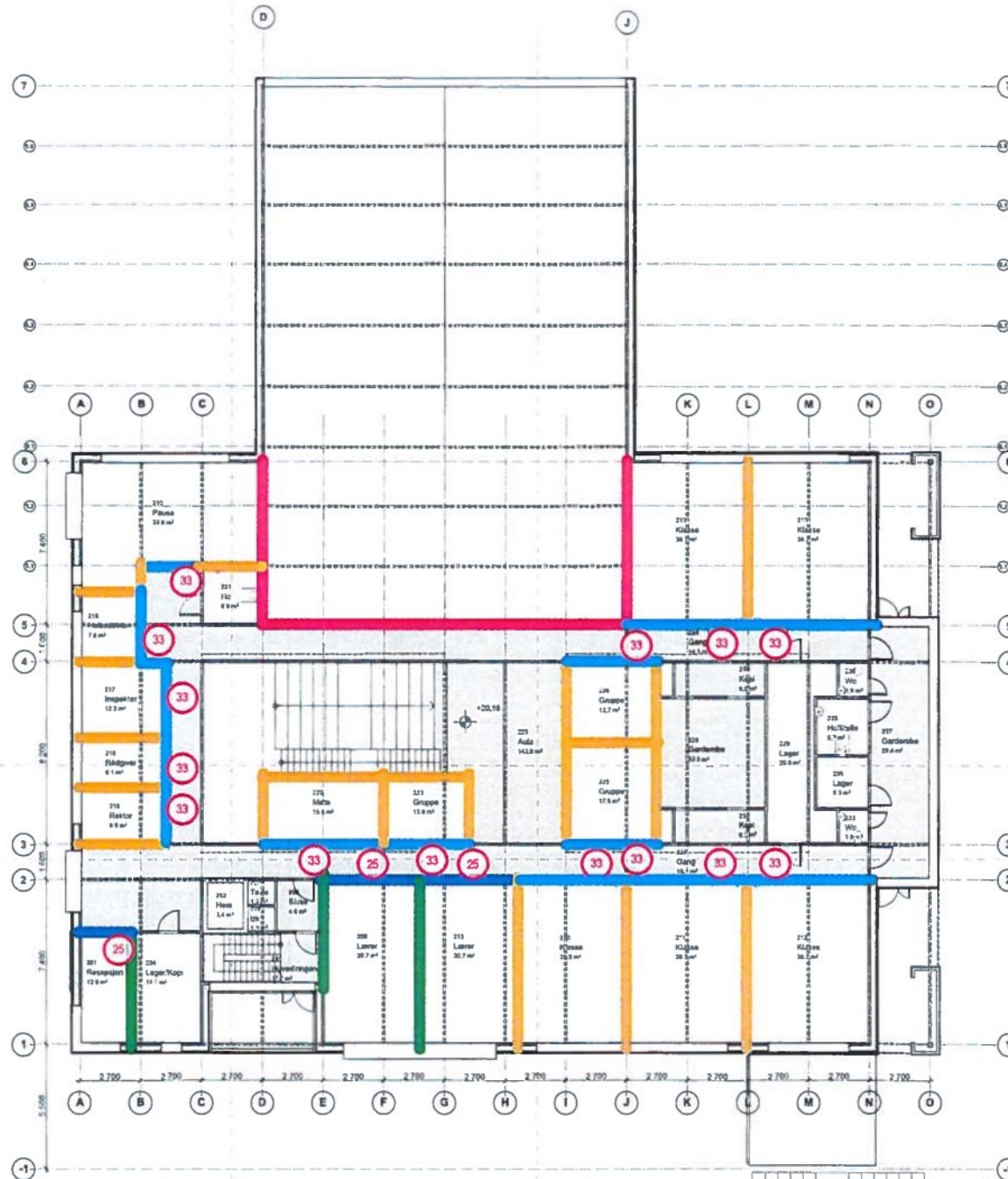

Lydisolasjonskrav, feltmålte verdier, inklusive dører og vinduer

 Lydfuge rundt gulv på grunn i rommet

- $R'_w = 60$ dB
- $R'_w = 50$ dB
- $R'_w = 48$ dB
- $R'_w = 44$ dB
- $R'_w = 37$ dB
- $R'_w = 35$ dB
- $R'_w = 24$ dB
- Lyddører $R_w = 33$ dB for dør

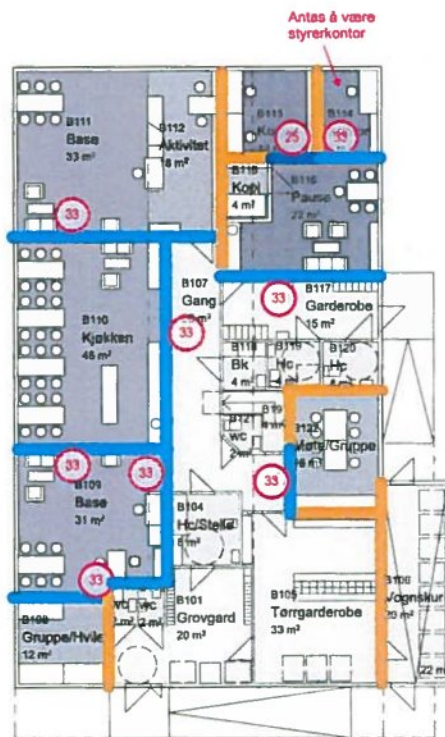
Brekke & Strand Akustikk AS
 Marianne Solberg
 20.05.2016

Lydisolasjonskrav, feltmålte verdier, inklusive dører og vinduer

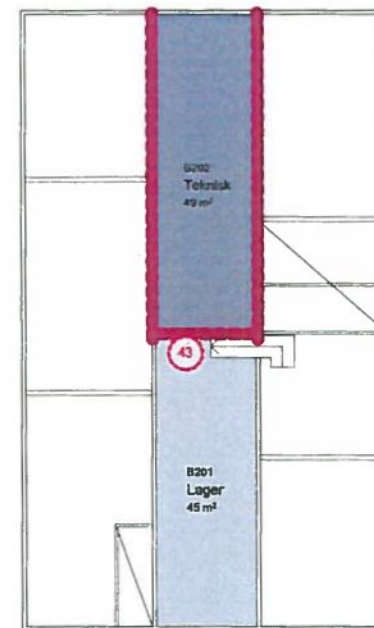
- █ $R'_w = 60$ dB
- █ $R'_w = 50$ dB
- █ $R'_w = 48$ dB
- █ $R'_w = 44$ dB
- █ $R'_w = 37$ dB
- █ $R'_w = 35$ dB
- █ $R'_w = 24$ dB
- 33 Lyddører $R_w = 33$ dB for dører

Brekke & Strand Akustikk AS
 Marianne Solberg
 20.05.2016

Plan 1

1:200

Plan 2

Lydisolasjonskrav, feltmålte verdier, inklusive dører og vinduer

— Må vurderes basert på støynivå i teknisk rom

— $R'_w = 48$ dB

— $R'_w = 35$ dB

— $R'_w = 24$ dB

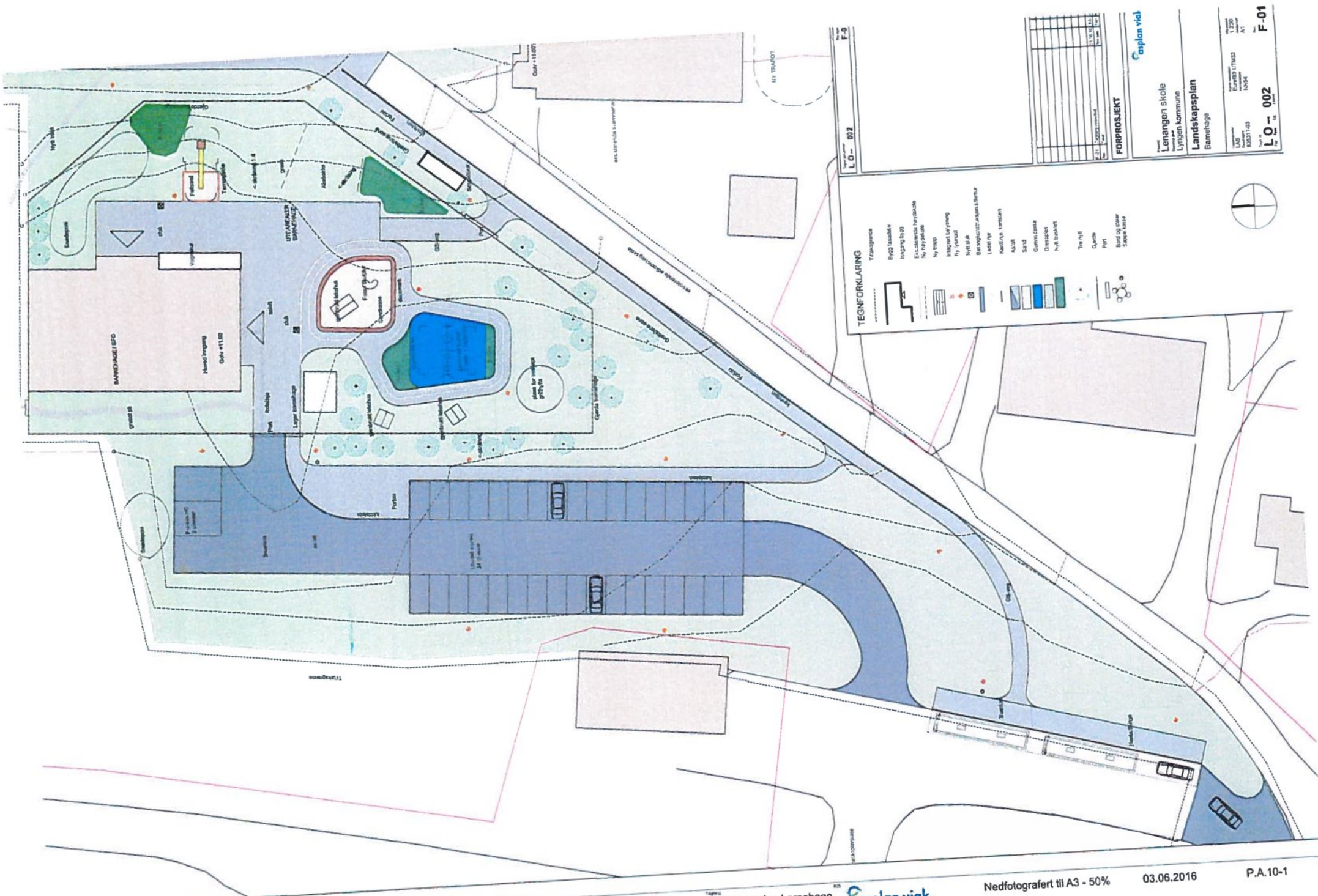
Lyddører **33** $R_w = 33$ dB for dør

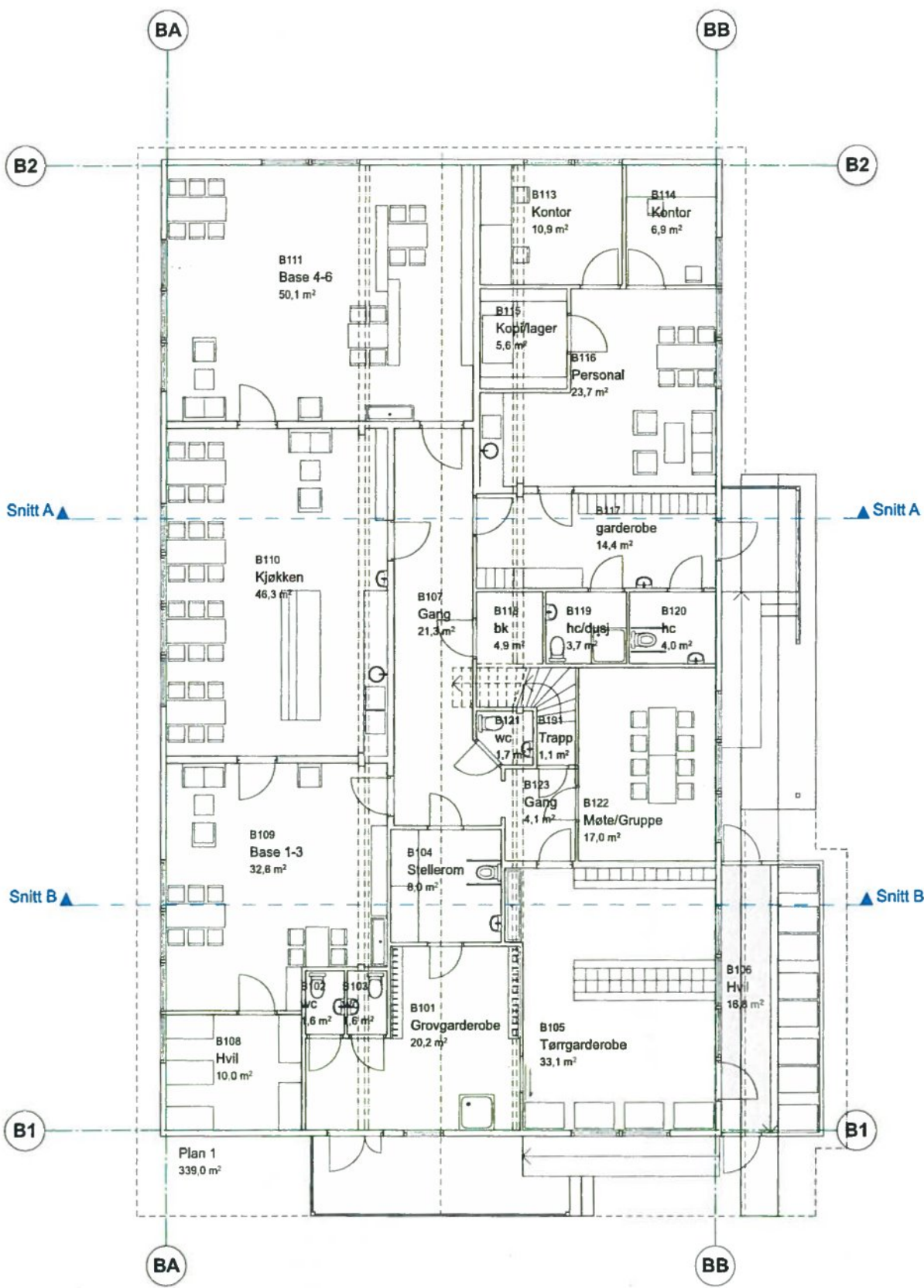
— Anbefalt $R'_w = 35$ dB

33 Anbefalt $R_w = 33$ dB for dør

Brekke & Strand Akustikk AS
 Marianne Solberg
 20.05.2016

Tegningsliste Skisse/Forprosjekt										
Type	Tegn.nr.	Tegningstype	Mål	Ark str.	Med på uts.	Rev.	Endringsnr. (for siste akt. revisjon)	Sign.	Kontr. av	Kommentar
Forprosjekt										
	P.A.01-1	Tegningsliste barnehage		420 / 297	☐					
E Eksisterende tegninger										
	EP.30-10	Eksisterende snitt	1:100	420 / 297	☒					
	EP.A20-10	Eksisterende 1. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
	EP.A20-20	Eksisterende 2. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
	EP.A40-10	Eksisterende fasade Nord og Øst	1:100	420 / 297	☒					
	EP.A40-20	Eksisterende fasade Sør og Vest	1:100	420 / 297	☒					
	EP.A90-10	Illustrasjon eksisterende paviljong		420 / 297	☒					
P.A.10 Situasjon_utomhus										
	P.A.10-1	Landskapsplan barnehage	1:2	420 / 297	☒					
P.A20 Planer										
	P.A20-1	Plan 1. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
	P.A20-2	Plan 2. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
P.A29 Rivetegninger										
	P.A29-1	Rivetegning 1. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
	P.A29-2	Rivetegning 2. Etasje	1:100	420 / 297	☒					
P.A30 Snitt										
	P.A30-1	Snitt A og B	1:100	420 / 297	☒					
P.A40 Fasader										
	P.A40-1	Fasade Nord og Vest	1:100	420 / 297	☒					
	P.A40-2	Fasade Sør og Øst	1:100	420 / 297	☒					
P.A90-0 Andre tegninger										
	P.A90-01	Illustrasjon ny situasjon		420 / 297	☒					
Tegning: Tegningsliste Forprosjekt Paviljong Lenangen Barnehage			Prosjektnr. 400128		Dato opprettet Dato oppr.		Gnr./Bnr. Gnr/Bnr/Festenr		Mål Tegningsnr EP.A01-1	
			Fase. Foreløpig		Sign.		Kontroll		Godkjent Rev. ID	

BA

BB

B2

B2

Snitt A ▲

▲ Snitt A

Snitt B ▲

▲ Snitt B

B1

B1

BA

BB

B111
Base 4-6
50,1 m²

B110
Kjøkken
46,3 m²

B109
Base 1-3
32,6 m²

B108
Hvil
10,0 m²

Plan 1
339,0 m²

B107
Gang
21,3 m²

B104
Stellerom
8,0 m²

B101
Grovgarderobe
20,2 m²

B113
Kontor
10,9 m²

B114
Kontor
6,9 m²

B115
Kopiflager
5,6 m²

B116
Personal
23,7 m²

B117
garderobe
14,4 m²

B118
bk
4,9 m²

B119
hc/dusj
3,7 m²

B120
hc
4,0 m²

B121
WC
1,7 m²

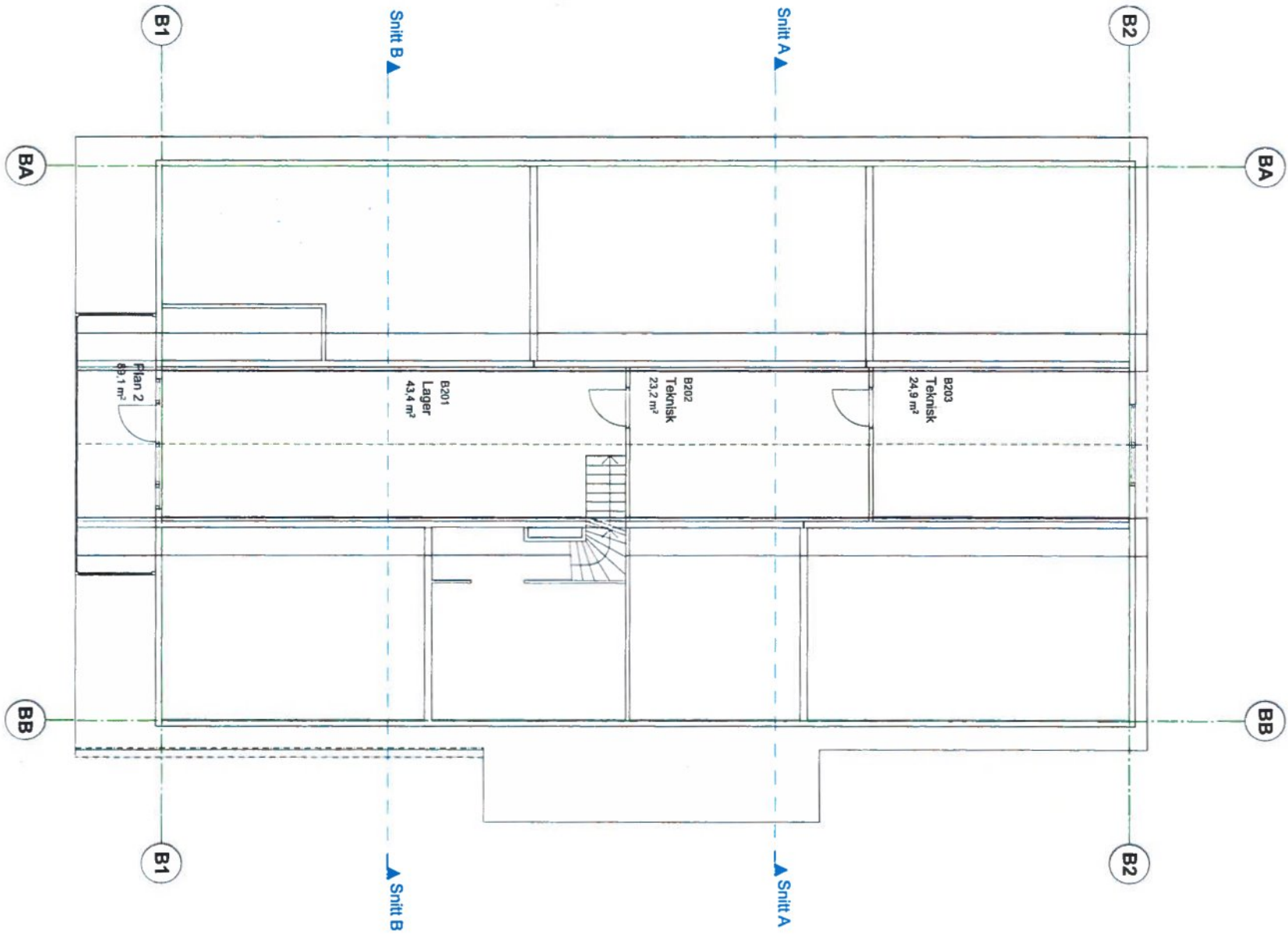
B124
Trapp
1,1 m²

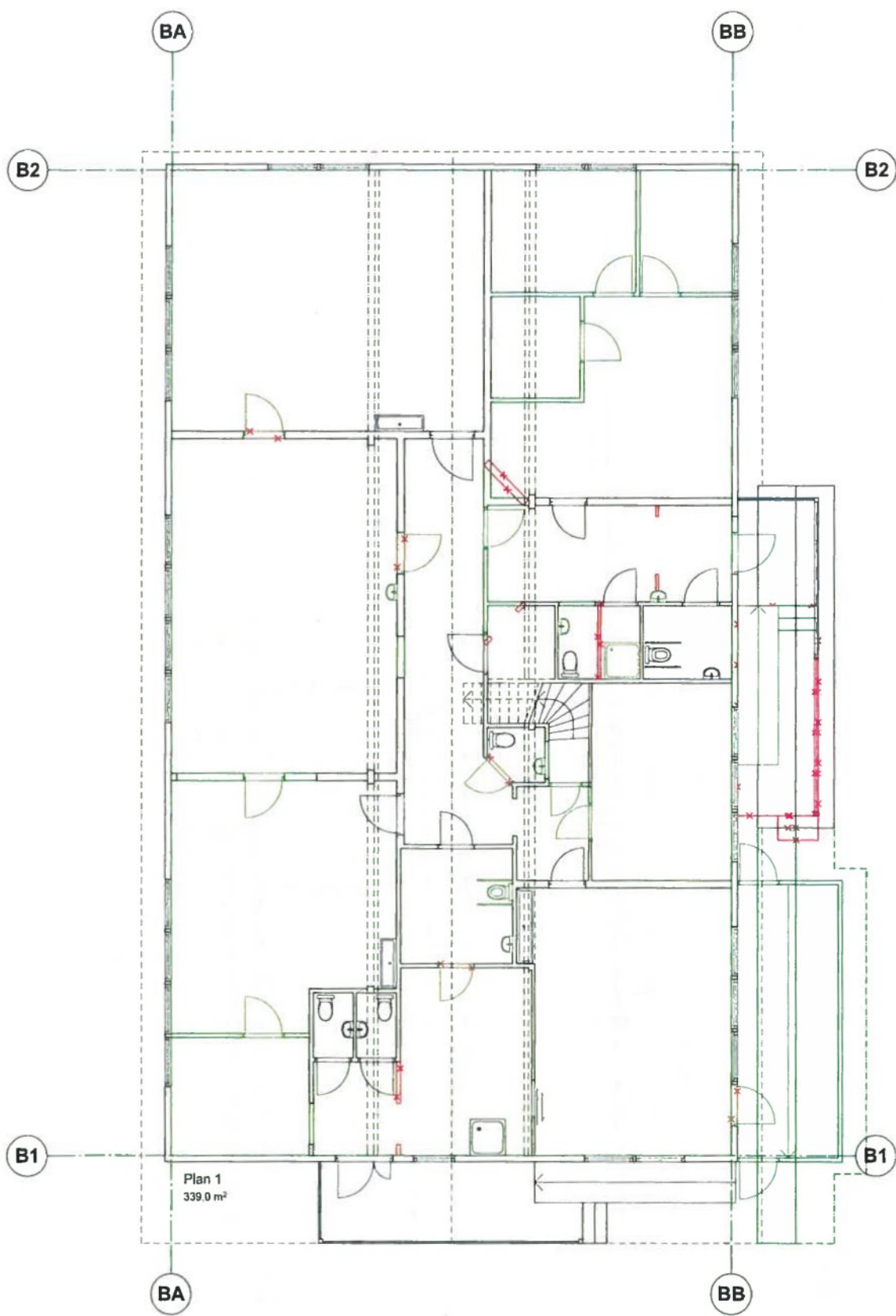
B123
Gang
4,1 m²

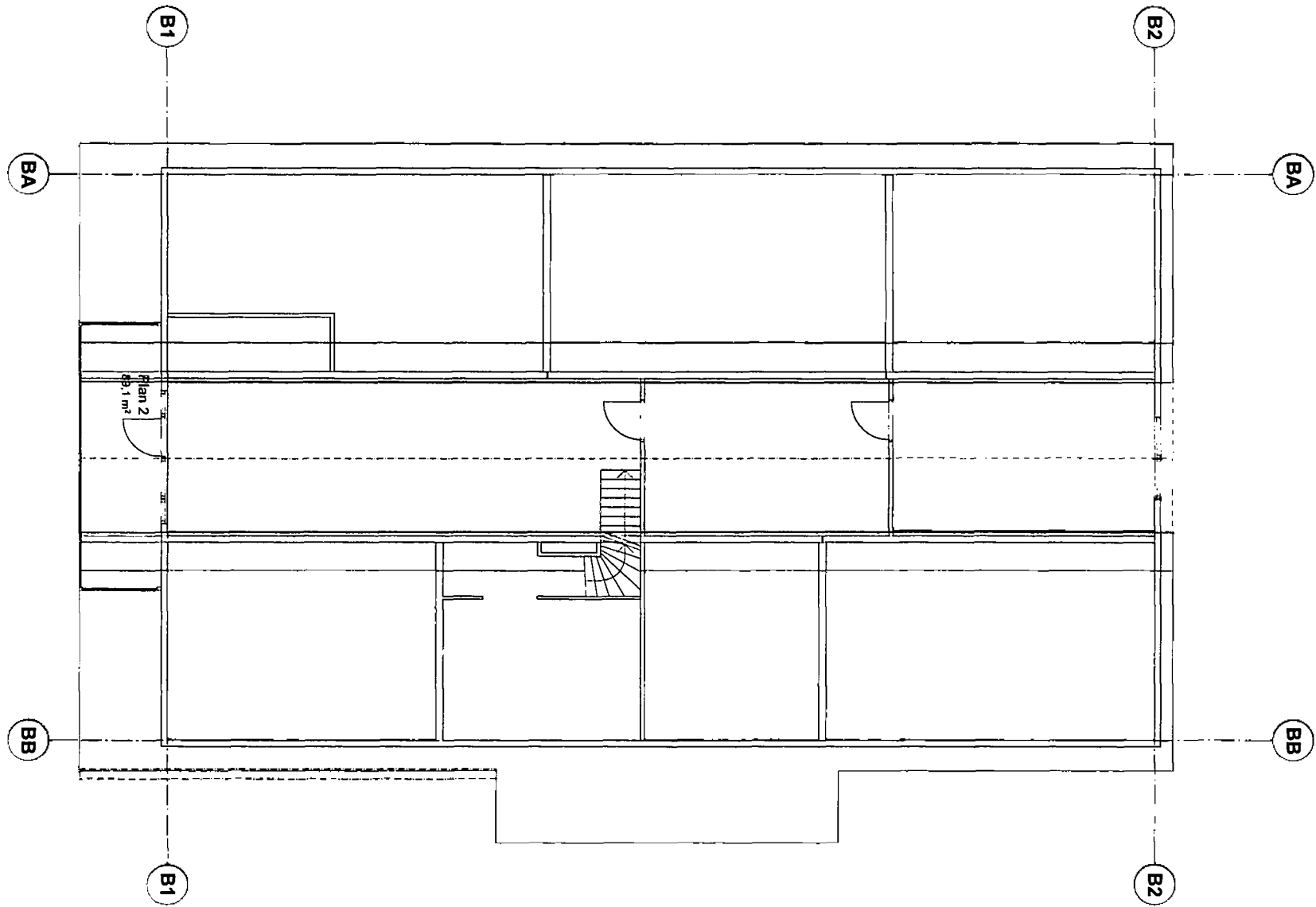
B122
Møte/Gruppe
17,0 m²

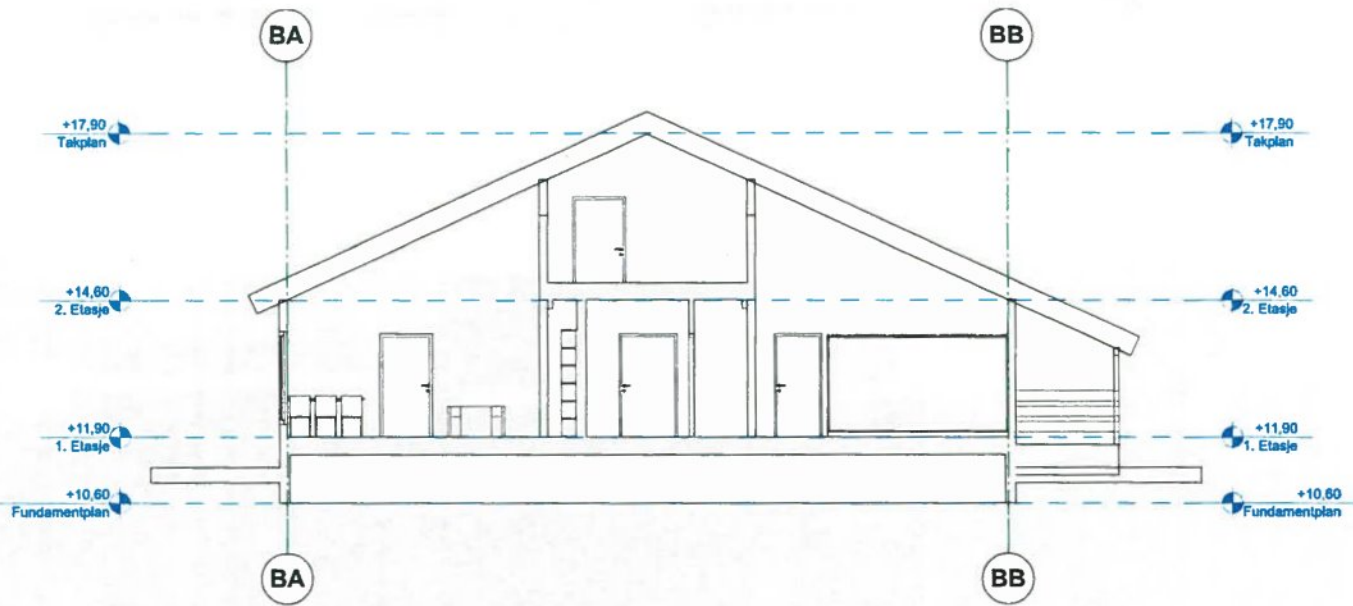
B106
Hvil
16,8 m²

B105
Tørrgarderobe
33,1 m²

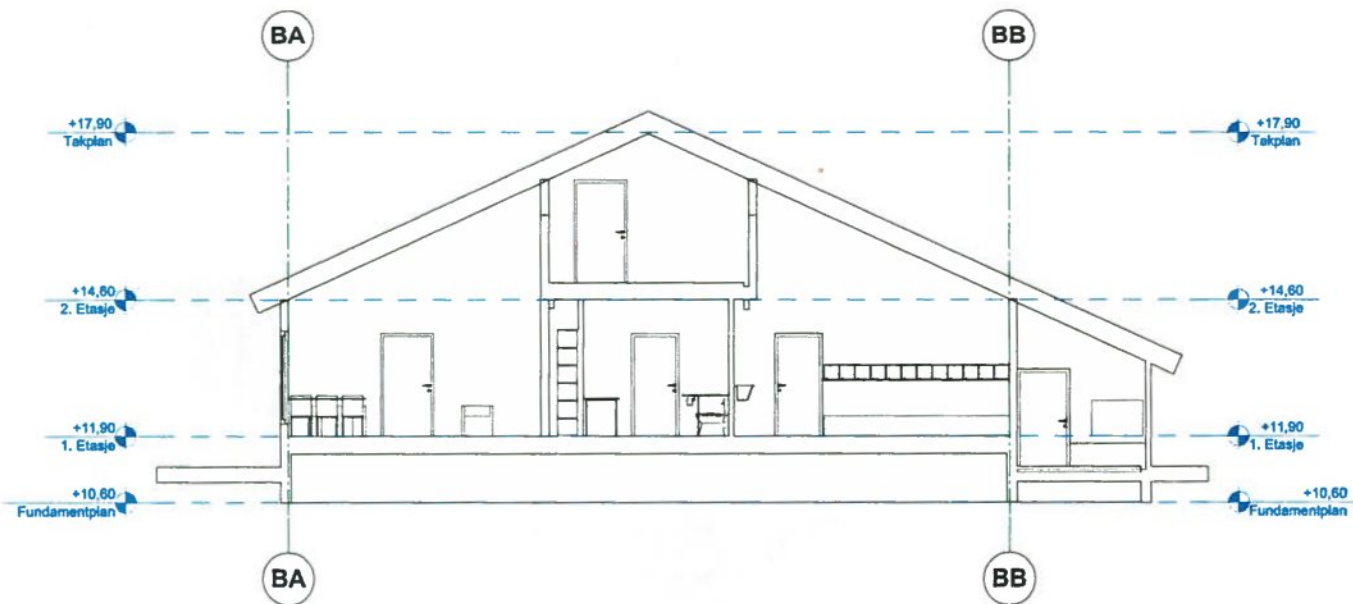

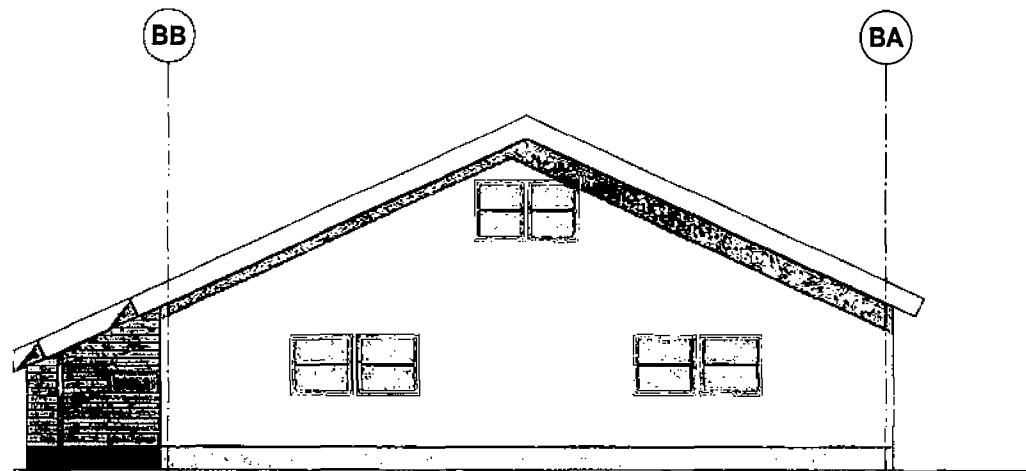

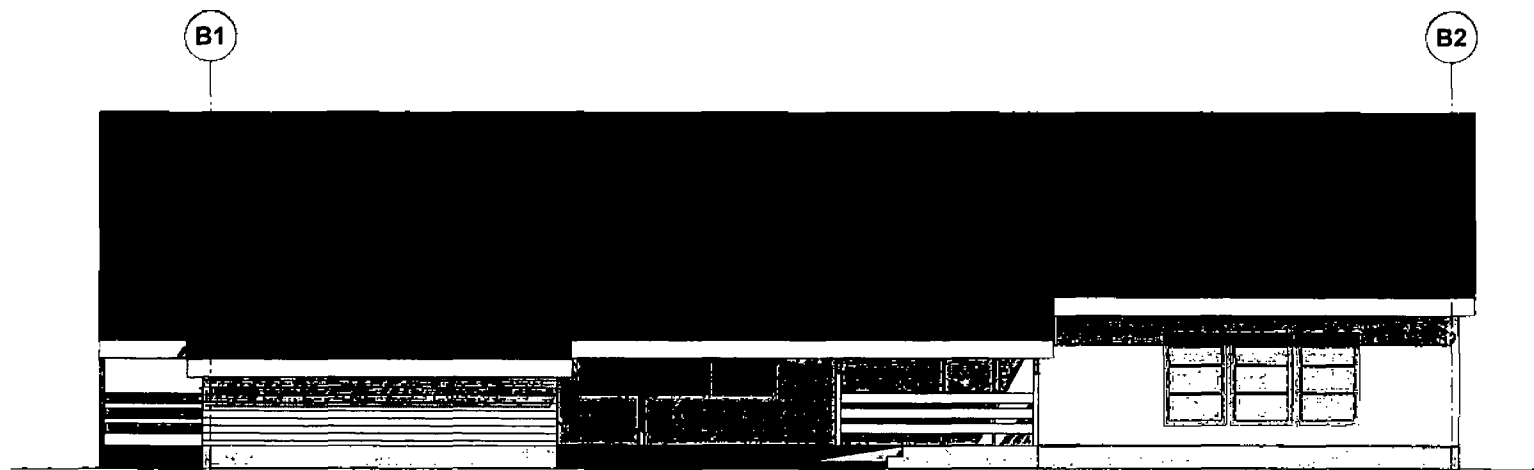
1:100 Snitt A

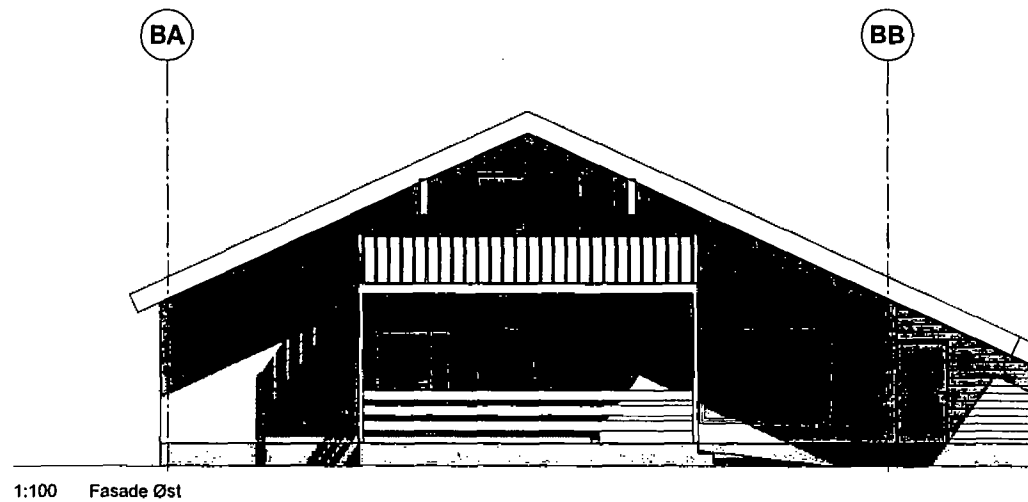
1:100 Snitt B

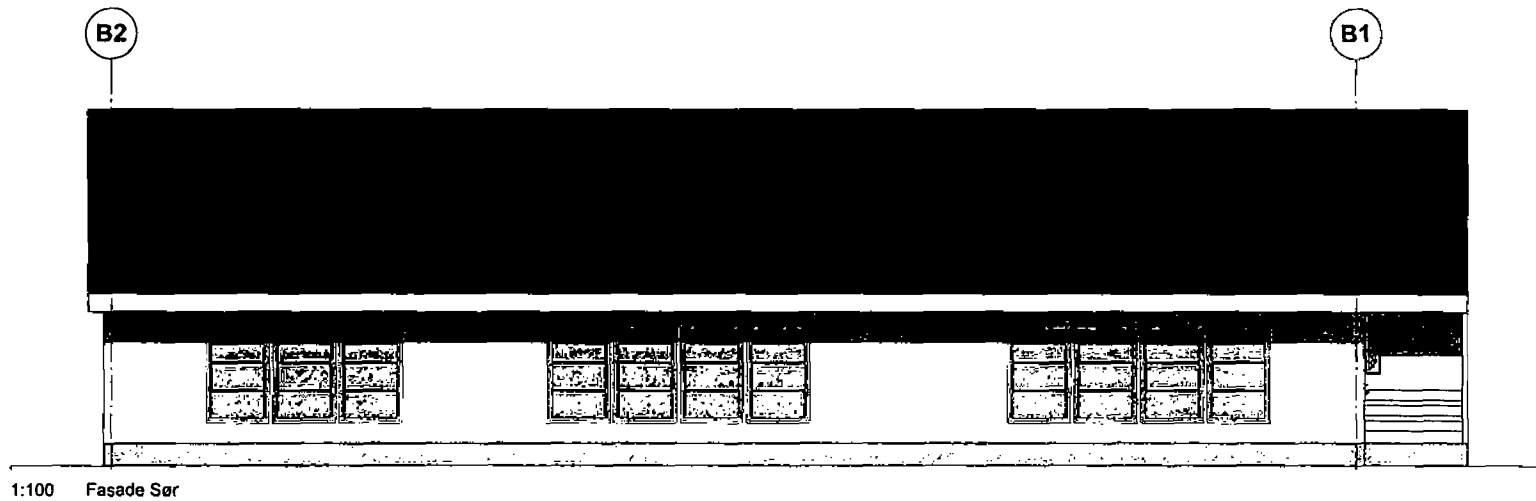
1:100 Fasade Vest

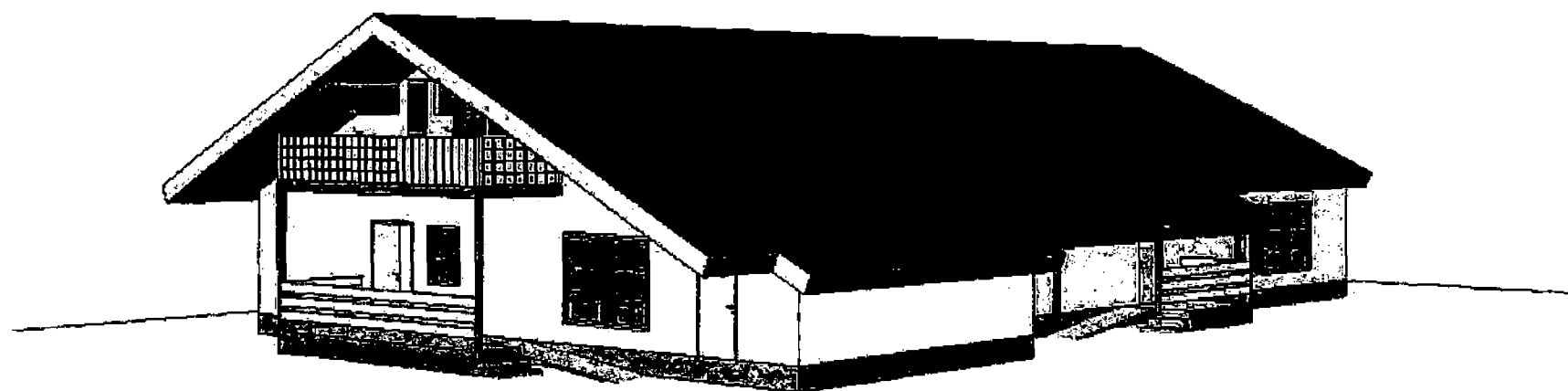
1:100 Fasade Øst

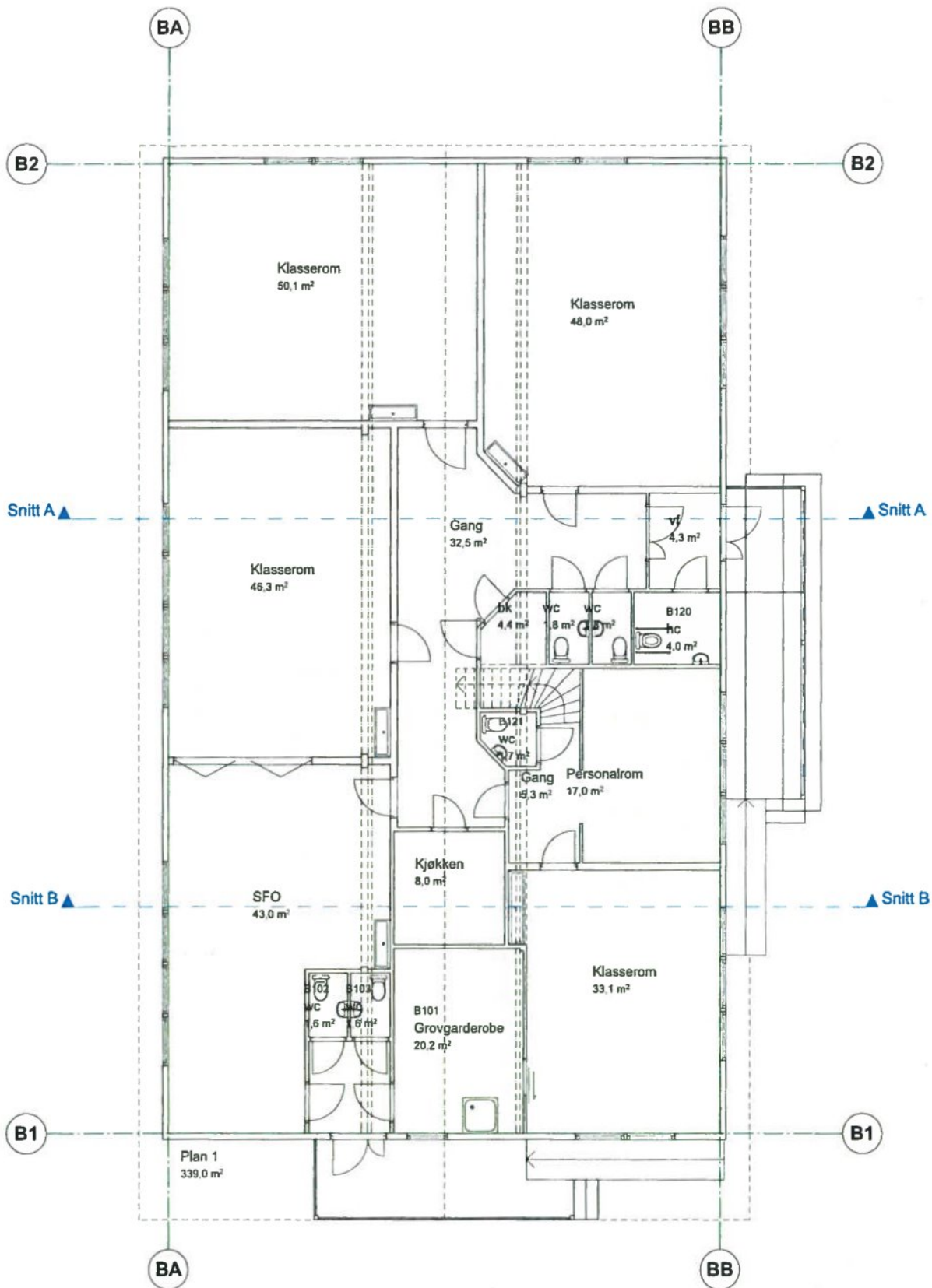

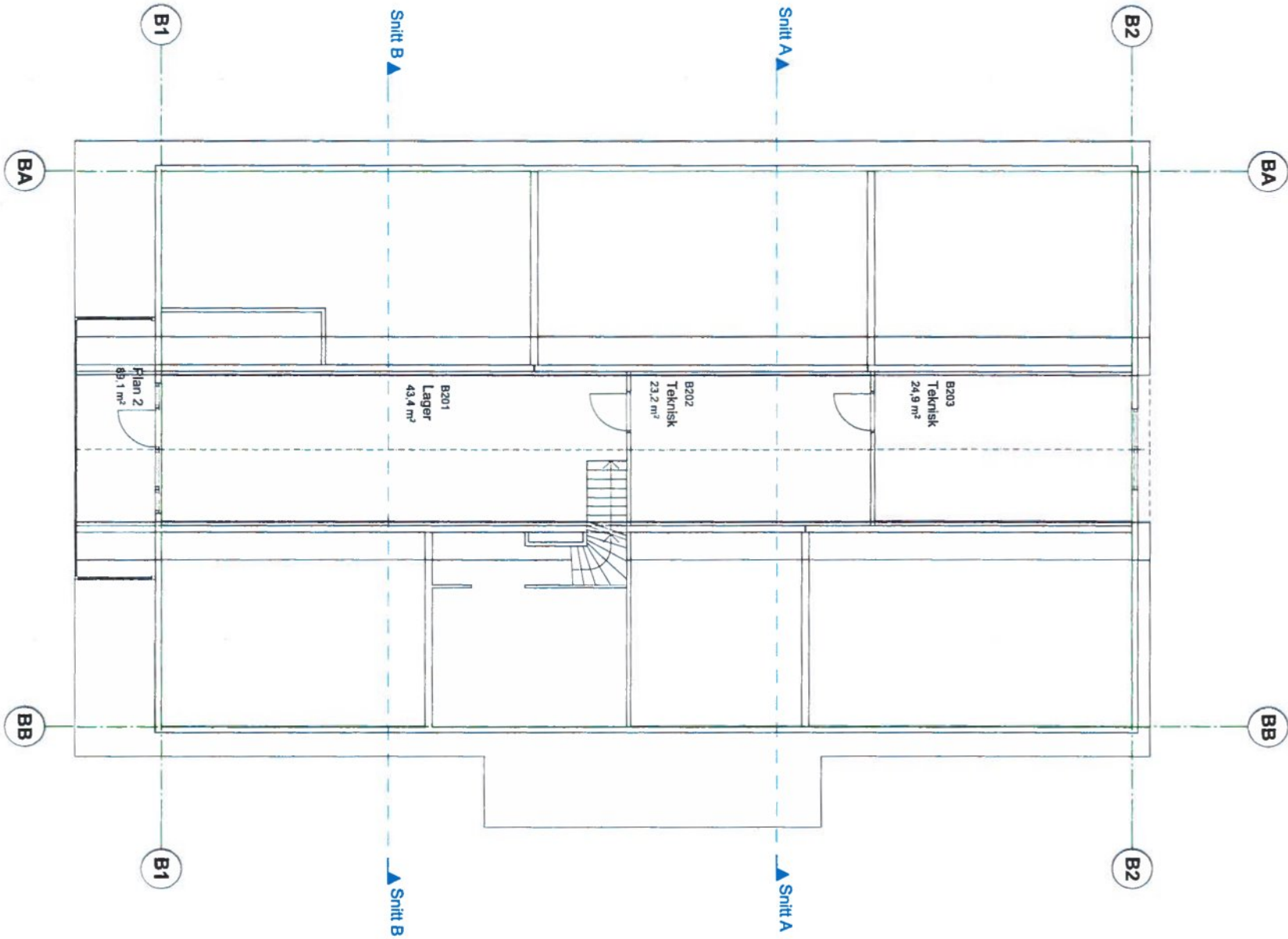
1:100 Fasade Øst

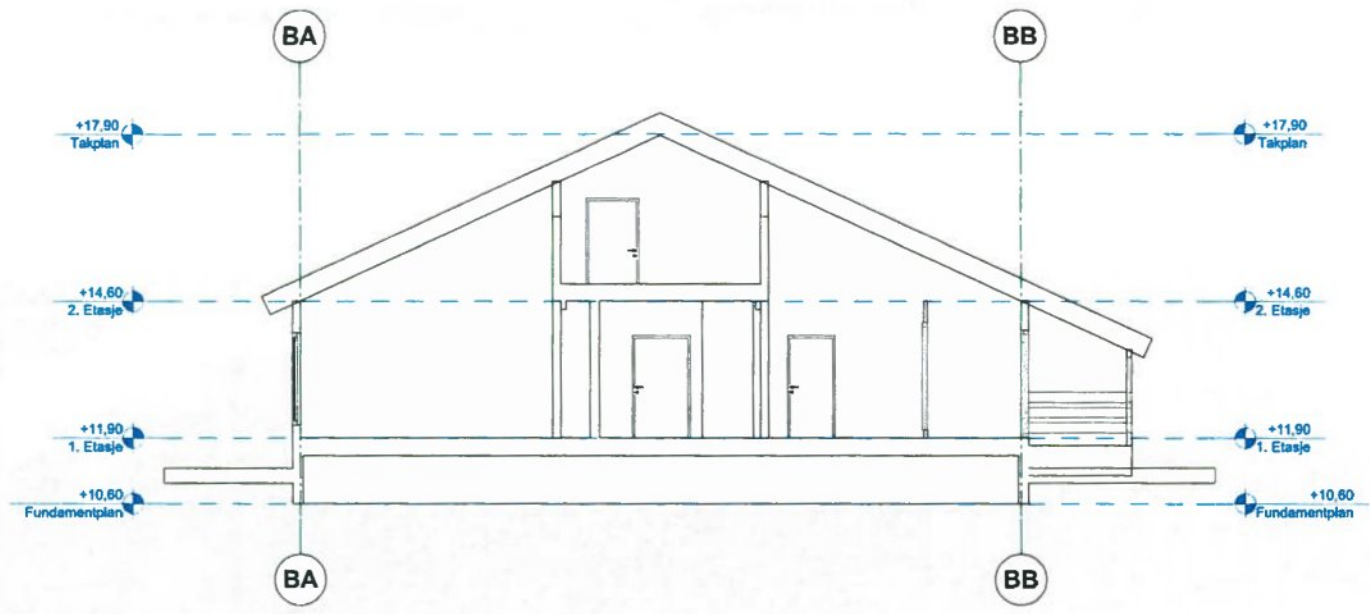

1:100 Fasade Sør

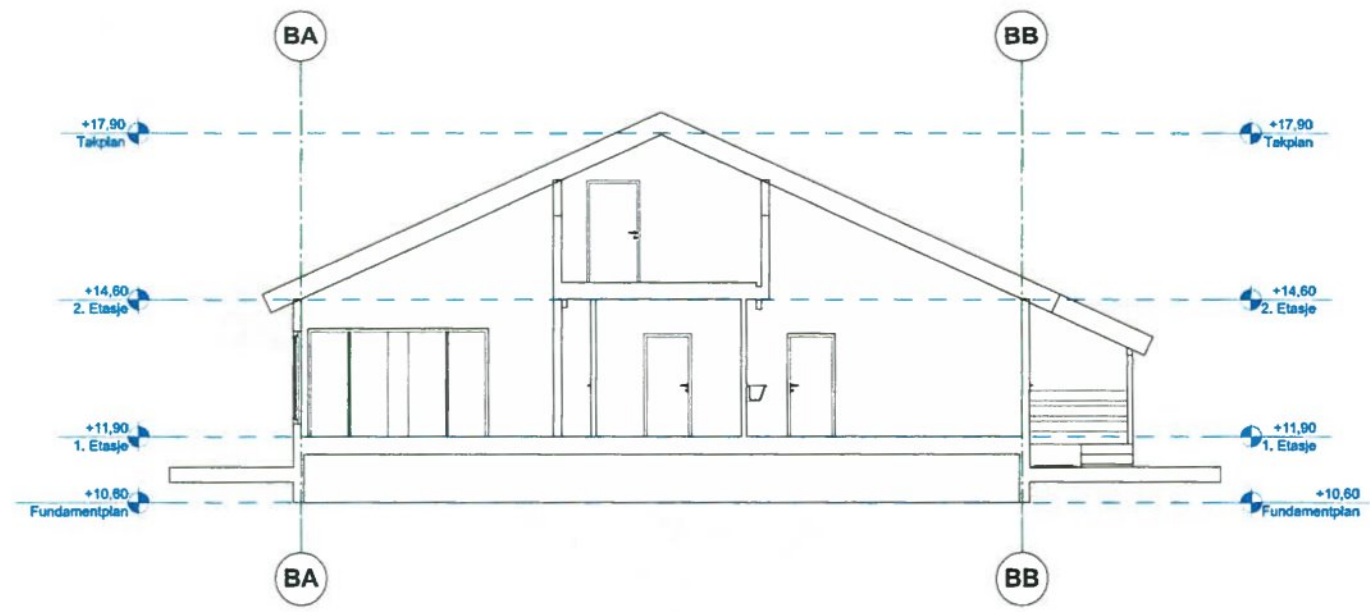

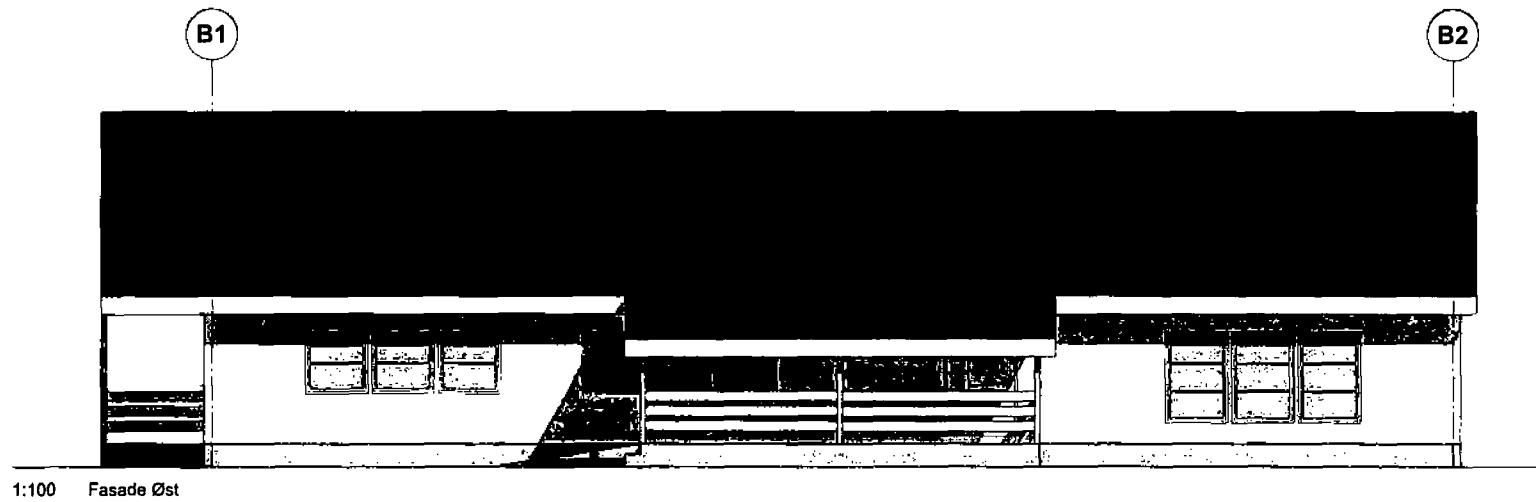
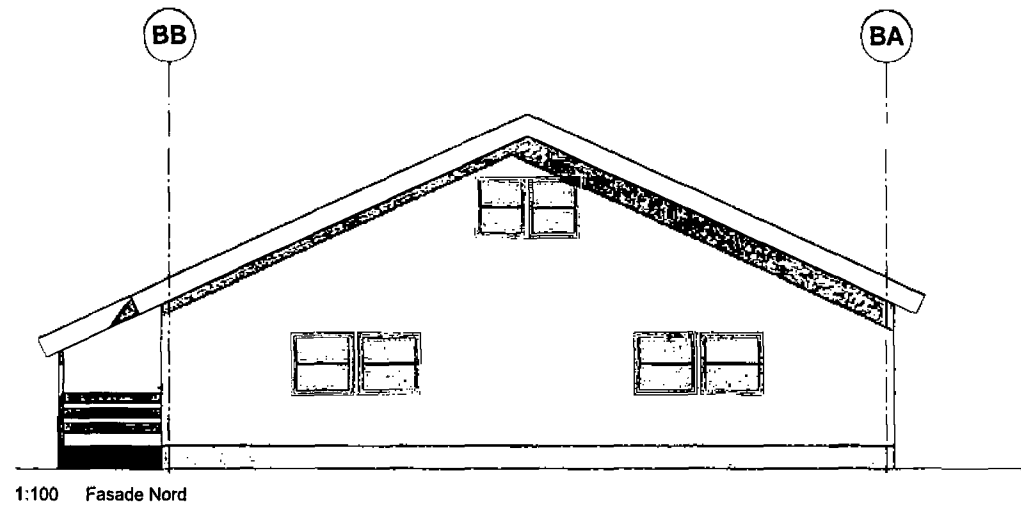

1:100 Snitt A

1:100 Snitt B

SJEKKLISTE BYGGESAKER			Nr:
AMU Underutvalg byggesaker	Lagret som: AMU-sjekkliste.doc	Dato godkjent: 2016	Revisjon nr/ Dato:
	Godkjent: Utvalg AMU	Utført av: HM	Side: 1 av 3

Sjekkliste byggesaker

AMUs underutvalg for byggesaker skal behandle alle byggesaker hvor kommunalt ansatte blir berørt, og hvor det søkes om Arbeidstilsynets samtykke etter Arbeidsmiljølovens § 18-9

Dokumentet er ment som sjekkliste for utforming av planløsning og bygningsmessige løsninger og skal i utfylt stand være vedlegg til søknad om Arbeidstilsynets samtykke.

For tekniske anlegg gjelder egen sjekkliste.

Virksomhetsstedets navn: Lenangen Skole og Barnehage
Tiltak: Nybygg skole, ombygging barnehage

Byggherre: Lyngen kommune
Prosjektleder: HR Prosjekt v/Reidun Haaland
Ansvarlig søker: Arkiplan AS v/Leif Arne Skei
Søknad til Arbeidstilsynet datert:

Planer for skole og barnehage er behandlet i AMU

Dato:

Signatur:

Arbeidstakere har medvirket i planlegging av skolen

Dato: 2/11-16

Signatur: *Bodil Larsen*

Rolle: *Rektor*

Arbeidstakere har medvirket i planlegging av barnehage

Dato: 2/11-16

Signatur: *Stine Kristiansen*
ped leder

1. Planløsning, bygning

	Ja	Nei	Merknad	Referanse
VIRKSOMHET / ARBEIDSLOKALER				
Er lokalene dimensjonert for planlagt virksomhet	x			
Er det lagt vekt på ergonomi ved utforming av arbeidsplasser	x			
Er det avsatt plass til nødvendig antall hvilerom og sosiale soner	x			
Er det tilfredsstillende lysforhold / dagslys i alle arbeidslokaler	x			
Er det planlagt akustiske tiltak i lokalene	x			
Er lokalene skjermet mot støy fra maskiner og støyende aktivitet	x			
DRIFT / SERVICEAREALER				
Er det lagt vekt på enkelt renhold ved planløsning, utforming av inngangspartier, samt valg av materieler og innredning	x			
Er bygget planlagt med rengjøringsentral og tilhørende lager	x			
Er det avsatt nødvendig antall rengjøringsrom dimensjonert for oppbevaring av vogner og utstyr	x			
Er det lagt vekt på enkel adkomst til tekniske rom	x			
Er bygget planlagt med eget verksted / kontor for driftspersonale, samt lagerplass for driftsteknisk utstyr	x			
Er varemottak hensiktsmessig utformet og plassert	x			
Er det utarbeidet hensiktsmessige løsninger for avfallshåndtering.	x			
ROM FOR PERSONALE				
Omfatter prosjektet parkeringsplasser for ansatte	x		Parkereng som i dag	
Er det avsatt plass til sikker sykkelparkering	x			
Omfatter prosjektet spiserom / pauserom for alle ansatte	x			
Er bygget planlagt med adskilte garderobes for hvert kjønn, med sikker oppbevaring av private eiendeler	x			
Finnes dusjmulighet	x			
Er det avsatt egne garderobes, toaletter og dusj for driftspersonale		x		
TILGJENGELIGHET				
Oppfyller prosjektet krav spesifisert i TEK-10?	x			
Er inngangspartier, trafikkarealer og arbeidslokaler tilrettelagt for bevegelseshemmede	x			

	Ja	Nei	Merknad	Referanse
Omfatter prosjektet garderobe med lagringsplass for rullestoler	x			
Er det planlagt nødvendig antall rullestolstoletter i akseptabel nærhet til arbeidslokalene	x			
Er hensyn til synshemmede ivaretatt	x			
Er det planlagt tekniske tiltak for hørselshemmede		x		
SIKKERHET				
Omfatter virksomheten risikofylte arbeidsoperasjoner		x	Ikke aktuelt.	
Omfatter virksomheten håndtering av helsefarlige stoffer		x	Kun i sløyd/naturfag rom . Her er det planlagt avtrekk/låsbare skap	
Er det ved utforming og valg av materialer lagt vekt på å forebygge ulykker (sklisikkerhet, sikring mot fall med mer)	x			
Har byggherren sørget for utarbeidelse av HMS-plan for gjennomføring av byggesaken og hvor sikkerhetstiltak i forhold til pågående virksomhet er beskrevet	x			
PÅVIRKNINGER				
Omfatter prosjektet tiltak for skjerming mot eventuell støy og forurensing fra trafikk mm		x	Ikke aktuelt	
Er det planlagt solavskjerming eller andre tiltak for å hindre overoppheting av arbeidslokalene	x			
Er det planlagt spesielle tiltak i forbindelse med eventuell forekomst av asbest, muggsopp mm i eksisterende bygninger.		x		

SHA-Plan

(PLAN FOR SIKKERHET, HELSE OG ARBEIDSMILJØ)

Byggherre: Lyngen kommune

Prosjekt: Lenangen skole og barnehage

	Dato	Beskrivelse	Ansvarlig	Fase
0	16-12-2015	SHA-plan v/ oppstart prosjektering	RHA	Tidligfase
Rev.nr.	Dato	Beskrivelse	Ansvarlig	Fase
1	30.09.16	SHA-plan for gjennomføring i hovedentreprise	LJE	Gjennomføringsfase

Innhold

1. Formål og hensikt	3
2. Lover og forskrifter	3
2.1. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.(arbeidsmiljøloven).....	3
2.2. Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplassen (Byggherreforskriften)	3
2.3. Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)	3
3. Orientering om prosjektet.....	4
3.1. Prosjektet generelt:.....	4
3.2. Entrepriseform:	4
4. Målkrav for SHA i prosjektet	5
5. Roller og ansvar	6
5.1. Generelt.....	6
5.2. Organisering	6
5.3. Byggherrens representant (BHR)	7
5.4. SHA-koordinator.....	7
5.5. Hovedbedrift	8
6. SHA under utførelse	8
7. Forebyggende tiltak.....	9
8. Fremdriftsplan	9
8.1. Fremdriftsplanlegging	9
8.2. Hovedfremdriftsplan	9
9. Kontroll og avviksbehandling	10
10. Distribusjon	11
11. Vedlegg.....	11
Vedlegg 1 – Risikoanalyse utførelsesfase Lenangen skole.....	11

1. Formål og hensikt

Lyngen kommune har som arbeidsgiver og byggherre en klar målsetning om at all virksomhet i etaten skal gjennomføres uten at mennesker og miljø påføres skade. Det skal gjennomføres risikovurderinger i alle fasene av prosjektet slik at det er mulig å planlegge å iverksette nødvendige tiltak for å unngå at uhell og skader oppstår.

SHA-planens formål er å verne arbeidstakerne på bygg- og anleggsplassen mot farer gjennom at sikkerhet, helse og arbeidsmiljø blir ivaretatt i planlegging, prosjektering og ved utførelse av bygge- og anleggsarbeider.

SHA-planen med vedlegg er ett premissdokument og beskriver overordnede krav, målsetninger, og skal bidra til å sikre et fullt forsvarlig bygge- og anleggsmiljø ved gjennomføring, og skal ivareta § 7 i Byggherreforskriften.

Generell risiko som forekommer på alle byggeplasser skal ikke tas med, det ivaretas gjennom entreprenørens internkontroll og HMS-system.

2. Lover og forskrifter

De lover og forskrifter som har betydning for SHA-arbeidet i dette prosjektet er nevnt nedenfor:

2.1. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Det er i særlig grad følgende paragrafer i loven som regulerer forholdene omkring SHA på byggeplassen:

- §2-1 Arbeidsgivers plikter
- §2-2 Arbeidsgivers plikter ovenfor andre enn egne arbeidstakere
- §2-3 Arbeidstakers medvirkningsplikt

2.2. Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplassen (Byggherreforskriften)

Byggherrer, byggeledere, arkitekter, konsulenter, rådgivere, enmannsvirksomheter og arbeidsgivere skal sørge for at bestemmelsene i forskriften blir gjennomført. Arbeidsgiverne skal treffe alle nødvendige tiltak for å oppfylle alle relevante lover og forskrifter.

2.3. Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

Gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen

- Arbeidsmiljø og sikkerhet
- Forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester
- Vern av det ytre miljø mot forurensning og en bedre behandling av avfall
- Oppnåelse av målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen

3. Orientering om prosjektet

3.1. Prosjektet generelt:

Lenangen skole ligger i Sør-Lenangen i Lyngen kommune. Den opprinnelige skolen var oppført i 1971, men denne ble besluttet revet som følge av at den var i dårlig forfatning og hadde arealer som var dårlig tilpasset dagens behov. Skolebygget ble revet sommeren 2016.

I tilknytning til skolen ligger en barnehage, svømmehall og et frittstående bygg i to etasjer kalt «paviljong». Denne er av vesentlig nyere dato enn skolebygget som nå er revet.

Det er i dag 66 elever fordelt på 1.-10. klasse, hvorav 1.-4. trinn holder til i paviljongen nedenfor Lenangen skole. Elevantallet i dag er betraktelig lavere enn tidligere, med opp mot tre hundre elever.

Lyngen kommune besluttet etter en tilstands- og mulighetsvurdering av eksisterende bygningsmasse å gjennomføre følgende tiltak:

- Rive eksisterende skolebygning og bygge nytt skolebygg som tilfredsstiller dagens krav til undervisning for 60 skoleelever.
- Renovere paviljongen og benytte denne som barnehage/SFO for 20 barn.

Prosjektet skal sørge for gode oppvekst- og læringsvilkår for barn og unge i Lenangen, samt sikre en arbeidsplass for lærere og barnehagepersonell som tilfredsstiller krav iht. Arbeidsmiljøloven. Bygget skal tilfredsstille TEK 10 og krav til innemiljø iht. Arbeidsmiljøloven.

På området rett sør for paviljongen har Lyngen kommune etablert en brakkerigg som fungerer som midlertidig skolebygning for 5.-10.-klasse. 1.-4.-klasse vil ha sin daglige undervisning i paviljongen frem til det nye skolebygget er ferdigstilt og klart til innflytting. Dette betyr at alle renovasjons- og ombyggingsarbeider i paviljongen, samt opparbeidelse av uteområdet der skolerigg er etablert må utføres etter at elevene har flyttet inn i ny skole. Entreprenørene må hensynta dette i sin SHA-planlegging og sitt daglige HMS-arbeid på anlegget, og spesielt hensynta nærheten til skolebarn i sin sikring av anleggsområdet.

3.2. Entrepriseform:

Prosjektet gjennomføres som delte entrepriser etter NS8405.

Prosjektet vil bli delt opp i 4 entrepriser. EP01 hovedentreprise bygningsmessige arbeider, EP02-04 sideentrepriser tekniske fag.

4. Målkrav for SHA i prosjektet

Det er en klar målsetting at alt arbeid utføres slik at sikkerhet, helse og arbeidsmiljø for de involverte blir ivaretatt på en betryggende måte, slik at prosjektet gjennomføres uten skade på person og at det sikres et godt arbeidsmiljø under bygging og i ferdig bygg. For å sikre dette, skal prosjektet planlegges, organiseres og kontrolleres iht. intensjoner og regler i "Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser" (Byggherreforskriften).

Denne SHA-planen med vedlegg som beskriver overordnede krav og målsetninger, skal bidra til å sikre et fullt forsvarlig anleggsmiljø ved gjennomføringen, hvor anleggsarbeidere, nærmiljøet og 3. person vies størst mulig oppmerksomhet.

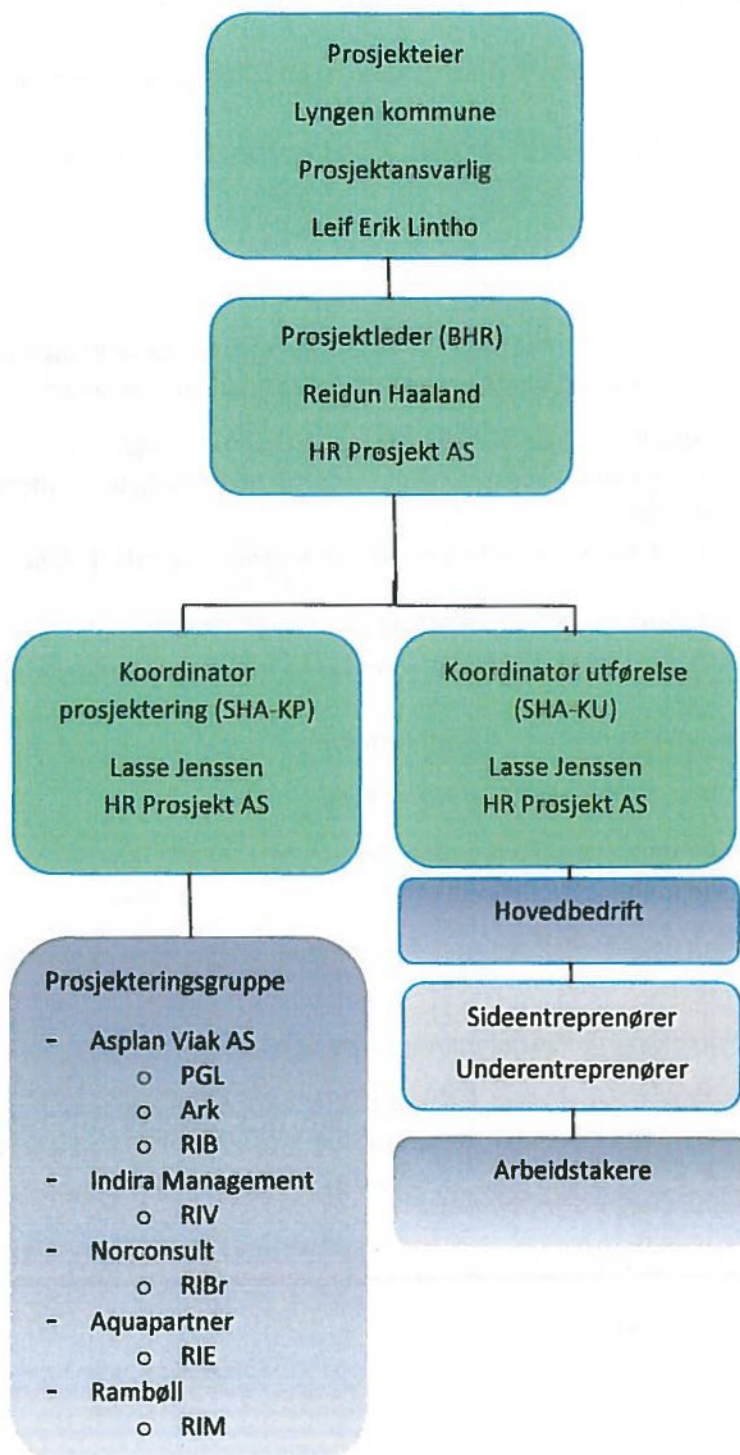
- Det skal ikke oppstå skader på arbeidstakere for øvrig eller publikum under utbyggingen. Målsetting for H-verdi er 0 skader som medfører fravær (dvs. H1=0)
- SHA skal være på agendaen i alle byggemøter og vernetiltak skal alltid prioriteres høyere enn økonomi og fremdrift
- Målene skal oppnås gjennom god planlegging, organisering og kontroll av byggeplassen, i henhold til intensjoner og regler i BHF.

5. Roller og ansvar

5.1. Generelt

Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplassen (byggherreforskriften) ble vedtatt august 2009, med virkning fra januar 2010. Dette kapittelet er en oppsummering av vesentlige oppgaver og ansvar for de involverte, men er ikke nødvendigvis uttømmende.

5.2. Organisering

5.3. Byggherrens representant (BHR)

BHR skal:

- Følge opp at koordinatorene, de prosjekterende, den enkelte arbeidsgiver og enmannsbedrifter utfører de plikter som er pålagt i byggherreforskriften.
- Sørge for at det settes av nok tid og ressurser til at utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner kan gjennomføres på en sikker måte.
- Sørge for at det utarbeides en SHA-plan før oppstart på byggeplass i henhold til §8, og at den oppdateres ved behov.
- Utpeke koordinator med tilstrekkelig kompetanse og praktisk erfaring for utførelsesfasen, og inngå skriftlig avtale med SHA-KU.
- Påse at det utarbeides dokumentasjon for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved fremtidige arbeider.
- Påse at alle ulykker, nestenulykker og farlige forhold varsles i henhold til byggherrens styrende dokumentasjon.

5.4. SHA-koordinator

Koordinator for utførelsesfasen

De generelle oppgavene til koordinator for utførelsesfasen er underlagt byggherreforskriftens § 14. SHA-koordinator for utførelse (KU) skal utføre koordineringen i utførelsesfasen som omfatter:

- å følge opp risikoforhold i byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø
- å følge opp at det utarbeides tidsplaner som sikrer at det avsettes tilstrekkelig tid til utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner
- å følge opp at arbeidsgivere og enmannsbedrifter gjennomfører planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø
- å koordinere arbeidsgivere og enmannsbedrifters arbeid som kan påvirke hverandre med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø, inkludert samarbeidet mellom arbeidsgivere og enmannsbedrifter
- å se til at arbeidsgiver følger opp at kravene i § 9 gjennomføres

KU sørge for at det føres oversiktslister, jf. byggherreforskriftens § 15.

KU skal være en pådriver for at avvik/uønskede hendelser vedr SHA og ytre miljø blir rapportert skriftlig til hovedbedrift.

KU skal delta på verneunder ledet av hovedbedrift for prosjektet, og gjennomføre egne befaringer på byggeplassen ved behov.

KU skal sørge for at gitte varslings- og rapporteringsrutiner følges ved ulykker/nestenulykker.

KU har i medhold av sine oppgaver og sine forpliktelser, fullmakt til å ta nødvendige avgjørelser og iverksette øyeblikkelige og nødvendige tiltak (herunder stanse arbeider som KU mener er en fare for liv og helse). Fattede beslutninger og gjennomførte tiltak av vesentlig omfang, varsles BH v/Prosjektleder umiddelbart.

KU skal medvirke til at byggherreforskriftens § 18 og 19 blir ivaretatt.

KU skal dokumentere utførelsen av sine plikter.

5.5. Hovedbedrift

Hovedbedrift skal ha ansvaret for samordning i henhold til AML §2-2 og 4-1, og skal gjennomføre og dokumentere sikkerhetsopplæring for alle arbeidstakerne på bygge- og anleggsområdet, herunder utarbeide, informere og fordele sikkerhetsinformasjon.

6. SHA under utførelse

Ved planlegging av fremdrift i prosjektet, skal entreprenørene påse at hensynet til et sikkert arbeidsmiljø i gjennomføringsfasen blir ivaretatt.

Kartlegging, identifisering og behandling av SHA-krav er en kontinuerlig og levende prosess.

Risikoanalyser

Det er gjennomført en risikoanalyse i henhold til listen som fremgår av Byggherreforskriftens § 8c. Listen er ikke uttømmende og må prosjektilpasses av hovedbedrift.

Etter en gjennomgang og vurdering av risiko knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse, skal entreprenør(e) ved behov gjennomføre Sikker Jobb-analyser (SJA) for gjennomføringsfasen med dette utgangspunktet. SJA skal anmerkes på entreprenørens hovedfremdriftsplan.

Hovedentreprenør skal etablere system for å registrere og føre oversiktslister iht. BHF § 15.

Hovedentreprenør skal sørge for å etablere og vedlikeholde byggeplasztavle hvor minimum følgende momenter er ivaretatt/anvist:

SHA-plan for prosjektet
Riggplan
Førstehjelpsutstyr og brannslukkingsapparat, ev. angivelse av hvor dette finnes
Oversiktsliste/mannskapsregistrering iht. BHF §15
Instruks ved ulykke – varslingsplan/beredskapsplan
Forhåndsmelding til Arbeidstilsynet
Samordningsskjema
Sikkerhetsbestemmelser
Protokoller fra vernerunder
Sikker Jobb- Analyser
Infoskriv
Gjeldende fremdriftsplan
Avfallsplan
Stoffkartotek

7. Forebyggende tiltak

Det skal utføres sikker jobb analyser (SJA) som identifiserer risiko for ulykker i bestemte arbeidsoperasjoner. Det skal legges vekt på å finne tiltak som reduserer sannsynligheten for at noe skal gå galt. Dersom dette ikke er mulig eller tilstrekkelig, må en finne tiltak som reduserer konsekvensen dersom noe likevel skulle skje.

Det er entreprenørens sitt ansvar å gjennomføre en SJA hvor dette er påkrevet av en eller flere aktører i prosjektet og det er en forutsetning at alle involverte deltar i en SJA. Hvis entreprenøren bytter ut personell under utførelsen, skal SJA gjennomgås med nytt personell og dette loggføres/dokumenteres.

8. Fremdriftsplan

Det skal utarbeides en hovedfremdriftsplan for prosjektet som legges til grunn for oppstart. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal vektlegges samtidig som det skal settes av tilstrekkelig tid til å ivareta tiltakshavers krav til kvalitetsmessig godt utført arbeide.

Prosjektets fremdriftsplan skal vise at de forskjellige arbeidsoperasjoner ikke sammenfaller i tid slik at arbeidstakerne utsettes for farer, og skal være så detaljert at den er et hensiktsmessig verktøy for koordinering i utførelsesfasen. Oppfølging av dette skjer gjennom koordinering i utførelsesfasen.

Fremdriftsplanen ajourføres av hovedbedrift. De sikkerhetsmessige kritiske aktiviteter skal merkes tydelig og vies ekstra oppmerksomhet ved utførelsen. Planer legges inn/arkiveres under dette punktet.

8.1. Fremdriftsplanlegging

Ved planlegging av egne arbeider har utførende virksomheter ansvar for at:

- Arbeidets fremdrift ivaretar alle krav til planlegging. Gjennomføring og oppfølging av arbeidet med hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.
- Kritiske områder og tidsperioder for SJA er synliggjort i fremdriftsplanen.
- Den tid som faktisk skal brukes på de forskjellige typer arbeid eller arbeidsfaser justeres på bakgrunn av arbeidets fremdrift.

8.2. Hovedfremdriftsplan

Etter planen skal arbeidene følge følgende fremdriftsplan:

Byggestart for nytt skole bygg er satt til januar 2017 med ferdigstillelse desember 2017.

Ombygging/renovering av paviljong har planlagt oppstart januar 2018 med ferdigstillelse mars 2018.

Ferdigstillelse uteområde 1. august 2018.

Datoene angitt ovenfor her er preliminnære datoer hentet fra prosjektets hovedfremdriftsplan og er således ikke bindende for oppdragsgiver eller tilbyder,

9. Kontroll og avviksbehandling

Med avvik menes i denne sammenhengen endringer i planer, konstruksjoner, fremdrift.

Avviksskjema

Anlegg/Avd.:	
Dato:	
Avviksnr.:	Sign.:
Beskrivelse av avviket:	Avvik som skal meldes:
Skade på:	⇒ Ulykke som medfører fravær eller medisinsk behandling
Person:	⇒ Alle skader og mindre uhell som krever førstehjelp
Materiell:	⇒ Alle materielle skader og skader på miljø
Miljø:	⇒ Alle hendelser som kunne ha ført til skade på person, materiell eller miljø
Annet (brudd på eller mangelfull oppfølging av SHA-krav):	⇒ Brudd på eller mangelfull oppfølging av krav i SHA-plan, rutiner eller forskrifter
I tillegg meldes yrkesskader/-sykdommer til folketrygden på RTV-blankett nr. 11.01.A)	
(Alvorlige skader meldes også til arbeidstilsyn og politi)	
Årsak til avvik:	
Midlertidig tiltak iverksatt:	
Utført av:	Dato:
Forslag til løsning for å hindre nye avvik:	
Avviksskjema sendt overordnede:	
Dato:	Sign.:

10. Distribusjon

SHA-planen skal være lett tilgjengelig for arbeidsgivere og arbeidstakere på bygge- og anleggsplassen.

Planen skal til enhver tid oppbevares i papirform på byggeplass

Det er krav om at planen skal være kjent for alle arbeidsgivere som utfører arbeid på bygge- og anleggsplassen.

Bekjentgjøring skjer ved arbeidets oppstart i oppstartsmøtet og nedfelles i møtereferatet, og deretter underveis i byggemøter og nedfelles i byggemøtereferater når det skjer endringer i planen.

11. Vedlegg

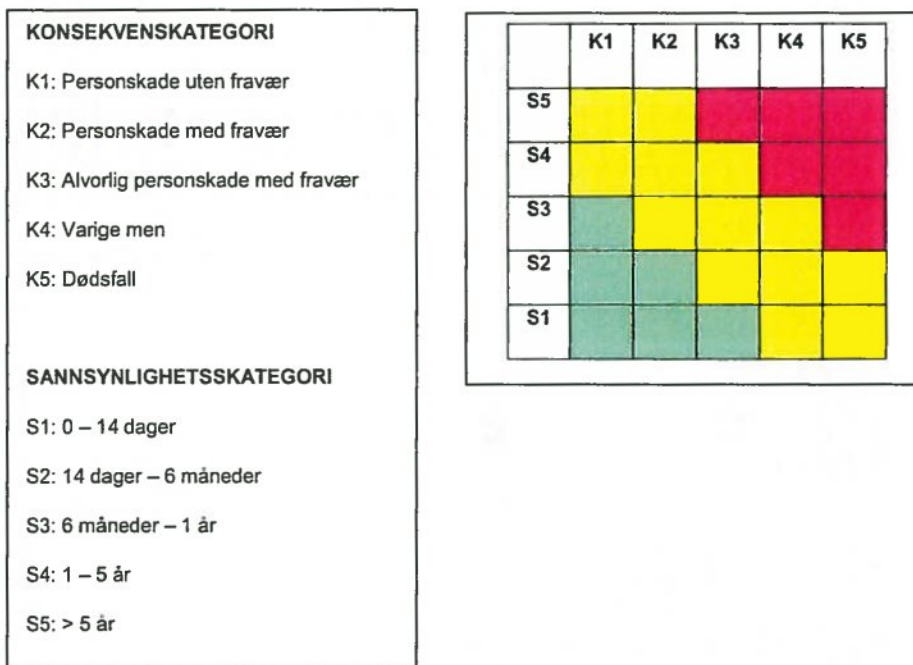
Vedlegg 1 – Risikoanalyse utførelsesfase Lenangen skole

Versjon: 2.0
 Type: Prosedyre
 Status: Til godkjenning
 Sist oppdatert av: LJ 03.10.2016
 Godkjent av:

Risikovurderingen er utført som grovanalyse i samsvar med krav til risikoanalyser. Det er tatt utgangspunkt i Byggherreforskriftens krav med hensyn til hvilke uønskede hendelser/situasjoner som skal vurderes. I tillegg er det tatt med hendelser som er vurdert som særlig relevante for dette prosjektet.

I denne analysen ble det benyttet en femdelt skala for gradering av sannsynlighet og konsekvenser knyttet til ulike hendelser. Resulterende risiko er inndelt i tre kategorier – liten – middels – høy og illustrert ved bruk av en risikomatrix.

Gradering og matrise er vist i figur 1.

Figur 1: Kategorier for konsekvenser og sannsynlighet, og risikomatrixe

Høy risiko	MÅ gjøre tiltak for å redusere risiko. Beredskapsplaner og sikker-jobb analyse.
Middels risiko	BØR gjøre tiltak for å redusere risiko. Beredskapsplaner og sikker-jobb analyse.
Liten risiko	Ikke vurdert nødvendig med ytterlige tiltak. Nødvendig verneutstyr må benyttes som forutsatt.

Tabell 1: Vurdering av risiko – tiltak for hendelser som havner i rød, gul eller grønn sone

Risikovurdering av identifiserte arbeidsoperasjoner med forslag til risikoreducerende tiltak

Nr	Arbeidsart:	Uønsket hendelse:	Prosjektpåvirkning: (Her må konsulentene spesifikt beskrive hvordan dette er tatt hensyn til i beskrivelsen)	Risiko: (Resultatet fra risikovurderingen iht. tabellen ovenfor; grønn, gul eller rød)	Eksempel på risikoreducerende tiltak: (Her må konsulentene spesifikt beskrive hvordan dette er tatt hensyn til i beskrivelsen)	Risiko etter tiltak: (Resultatet fra risikovurderingen iht. tabellen ovenfor; grønn, gul eller rød)
01	Arbeid på stillas Tømrerarbeider, murerarbeider, blikkenslager, rørlegger taktekker, elektriker etc.	Skade ved fall Skader ved materialer som faller fra stillas	Medtas i beskrivelsesposter med direkte henvisning til rigg og drift; rydding egne arbeider for de respektive fag og entrepriser	• RØD	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om stillaser, stiger og arbeid på tak, b.nr. 500 Sperrebånd på terreng Planlegging og kontroll av stillas; godkjent type Opplæring. Det skal foreligge en skriftlig instruks for arbeid i høyden og arbeid på flere plan. Daglig rydding og renhold Tilstrekkelig belysning 	• GRØNN
02	Bruk av løfteutstyr/ arbeid under kran	Skade som følge av fallende last eller klem mellom last og utstyr/konstruksjoner	Beskrives i Rigg & Driftkapitlet	• RØD	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om bruk av arbeidsutstyr, b.nr 555 Overdekning over utsatte arbeidsplasser Fornuftig planlegging av riggområdet Forskriftmessig opplæring av arbeidstaker (krav til minimumserfaring hos kranfører) Det skal foreligge en skriftlig instruks for bruk av løfteutstyr Sikring og avsperring av løfteutstyrets operasjons- og fallområde samt kontroll av dette. Tunge elementer skal sikres spesielt: Sertifiserte løftetrokker på elementer. Kvalitetssikre løftestropper ved jevnlig kontroll. Kraners plassering (dekning- og svingområde) skal vurderes i forhold til andre konstruksjoner og arbeider samt styrke/stabilitet i underslag (dersom 	• GRØNN

					masser er ustabile skal understøttelser til løftebein benyttes)	
03	Arbeid med kjemiske stoffer Maling, lakk, rensesvesker, olje, parafin, gasser	Skade på øyne, hud og/eller åndedretsorgan, Eksplosjonsfare	Beskrives i Rigg & Driftkapitelet	• 	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen, b.nr. 566 Hovedbedrift skal etablere felles stoffkartotek - forskrift om oppbygging og bruk av stoffkartotek for helsefarlige stoffer i virksomheter, b.nr. 565 + b.nr. 524 	•
04	Støyende arbeid Bormaskiner, vinkelsliper, trykkhammer, trykkluftbor, etc.	Skade på hørsel, kutt- og klemskader	Beskrives i Rigg & Driftkapitelet	• 	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om støy på arbeidsplassen, b.nr. 398 Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, b.nr. 524 Arbeidstider for støyende arbeid i forhold til omgivelser. 	•
05	Støyende arbeid Vinkelsliper, bormaskiner, trykkluftbor	Skade på åndedretsorgan kutt- og klemskader	Beskrives i rigg- og driftkapitlet	• 	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, b.nr. 524 Kuttskader Bruk av maskiner med støvavsug 	•
06	Sprutende arbeid Vinkelsliper, sveiseapparat, trykkluftbor, bormaskiner	Skade på øyne og/eller hud Brann- og kutt-/klemskade	Sveisebriller, hansker, generelt verneutstyr	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, b.nr. 524 Planlegging av arbeider Utarbeide Sikker Jobb Analyse (SJA) 	•
08	Arbeider i spenningsførende anlegg	Berøringsfare, strømgjennomgang, kortslutning, forbrenning (lysbue)	I.h.t forskrifter	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> Forskriftsmessig sikring SL91,FEL,NEK400 Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, b.nr. 524 	•
09	Når anlegget gjøres spenningsførende	Berøringsfare, strømgjennomgang	Medtas i beskrivelse	• 	<ul style="list-style-type: none"> Varsle at anlegget er satt under spenning. Kabler er avsluttet på forsvarlig måte. Merke spenningsatte anleggsdeler 	•
10	Arbeid i vertikale sjakter	Skade ved fall Skade fra fallende gjenstander Vent.sjakt og el.sjakt + heis	Medtas i beskrivelse	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> Forskriftsmessig sikring av sjakter Planlegging av arbeidene/rydding rundt sjakt Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen, b.nr. 524 Sikring med sele m.m., stillaser, godt lys 	•
11	Arbeid i grøfter og i grunn	Skade ved utrasing av masser Skade som følge av fall Skade som følge av maskinvelt	Kap. grunnarbeider, tegninger og graveplaner; beskrivelse og tegninger	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> Forskriftsmessig sikring av byggegrop og grøfter Planlegging av arbeidene - det skal foreligge instruks for graving og arbeid i grøft/byggegrøp. Kartlegging av kabler i grunnen 	•

		Skade som følge av at maskin kommer i kontakt med høyspentledning Sammenstyrt av konstruksjon Ras av jordmasser			<ul style="list-style-type: none"> • Obs. ift bratthet på grøfter, samt tildekking ift nedbør og erosjon m.m. på graveskråninger • Geotekniske undersøkelser før og etter sprenging • Stigemulighet • SJA-føringer fra RIB på risikofylte arbeider • Oppstempling, sikring av øvrige og midlertidige konstruksjoner • Tilbakefylling etter riktig herdetid og etter at dekker er montert 	
12	Arbeid med riving av konstruksjoner i paviljong	Skade ved riving av konstruksjon; sammenstyrting. Materialer som faller, knust glass. El.spenning Miljøgifter	Iht. beskrivelse, skjemaer og tegninger	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> • Forskriftsmessig sikring i forbindelse med rivearbeider. • Bruk av hjelm og verneutstyr • Plan for rivearbeider. • Kildesortering • Benytte spesialfirmaer • SJA-analyse • Miljøkartlegging er foretatt, sjekk mot denne. 	• Sjekk
14	Montering av massivtre	Fare ved arbeider under og ved siden av dekker Rotasjonsfare på oppleggspunkt. Fall Sammenstyrting av konstruksjoner.	Iht. beskrivelse, skjemaer og tegninger.	• NOE	<ul style="list-style-type: none"> • Monteringsanvisning med tilhørende SJA skal gjennomgås med alt involvert personell. • Forskriftsmessig personlig verneutstyr. • Avstenging av områder hvor arbeid pågår • Etasjevis opplegg • Oppstempling • Sikre sideveis stabilitet mht. vind 	• Sjekk
16	Kommunikasjon med utenlandske arbeidere	Uhell, skader og feil pga. språkproblemer Dårlig arbeidsmiljø som følge av misforståelser.	Beskrives i rigg- og driftkapitlet	• Gul	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.tu.no/karriere/article101902.ece • Oversette sentrale HMS-dokumenter til typiske og aktuelle språk samsvarende med arbeidsstokkens sammensetning. Synliggjøre dokumentene ved opphenging på vegg i brakker og oppslagstavler. • Krav til at baser kommuniserer på relevante språk. • HMS infomøter for samtlige på byggeplassen med forpliktende gjennomgang og deltagelse 	• Sjekk
17	Sprenging, grunnarbeider	Rystelser Ras	Beskrives i rigg- og driftkapitlet	• NOE	<ul style="list-style-type: none"> • Registrering av naboeiendommer • Varsling generelt; - spesielt nabobarnehage og ambulansesentral 	• Sjekk

		Steinsprut; ødeleggelse av nabobygg etc. Støv og støy			<ul style="list-style-type: none"> Følge forskrift om sprenging 	
18	Ytterveggselementer Vindusmontasje Takelementer etc.	Fall, klemming, kutt, knusing	Iht. beskrivelse , skjemaer og tegninger	<ul style="list-style-type: none"> Gul 	<ul style="list-style-type: none"> Utarbeide SJA; konf. også pkt 02 	<ul style="list-style-type: none"> Gul
19	Vent.aggregater (tekn.) Innsjauing	Klem- ,kutt- og løfteskader	RIV	<ul style="list-style-type: none"> Gul 	<ul style="list-style-type: none"> Seksjonering av aggregater Avstenging av områder ved innheising SJA 	<ul style="list-style-type: none"> Gul
20	Betongarbeider plasstøpt	Sammenstyrting pga manglende herding og forskaling Oppstikkende skjøtejern og armeing	Iht. beskrivelse, skjemaer og tegninger	<ul style="list-style-type: none"> Gul 	<ul style="list-style-type: none"> Armering; det prosjekteres skjotejern med krøkker/bøyde ender Beskyttelse av ender Riktig plassering av vegger ift oppleggsbredder for hulldekker Overholde maxvekter nyttelast på dekkene ift midlertidig stabling og lagring 	<ul style="list-style-type: none"> Gul
21	Bruk av løs stige	Fall/velt	Beskrives i rigg- og driftkapitlet	<ul style="list-style-type: none"> Gul 	<ul style="list-style-type: none"> Forsvarlig festing Rullestillas skal benyttes. Gardintrapper er forbudt på byggeplass 	<ul style="list-style-type: none"> Gul
22	Arbeid i nærheten av skole og barnehage	Barn kan komme inn på anleggsområde. Henting/levering i barnehage og skole vil kunne komme i konflikt med anleggstrafikk.	Beskrives i rigg- og driftkapitlet	<ul style="list-style-type: none"> Rødt 	<ul style="list-style-type: none"> Grundig gjennomgang av riggplan Daglig kontroll av byggeplassgjerd Adgangskontroll God informasjon og kommunikasjon med skole og barnehage Godt opplyst anleggsområde 	<ul style="list-style-type: none"> Grøn

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
18/16	Lyngen Råd for folkehelse	29.11.2016
51/16	Lyngen levekårsutvalg	29.11.2016
8/16	Lyngen arbeidsmiljøutvalg	30.11.2016
	Lyngen formannskap	
	Lyngen kommunestyre	

Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016-2020. Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms

Henvisning til lovverk:

Vedlegg

- 1 Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016 - 2020 Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms
- 2 Tiltakspakke for helsefagarbeidere - Helsefagarbeiderløftet
- 3 Rapport Varsel om en mulig krise

Rådmannens innstilling

1. Lyngen kommune vedtar Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020 | Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms.
Nødvendige økonomiske virkemidler innarbeides i kommunens budsjett
2. Lyngen kommune godkjenner regional tiltaksplan for Helsefagarbeiderløftet i Nord-Troms.
Nødvendige økonomiske virkemidler innarbeides i kommunens budsjett

Saksopplysninger

Nord-Troms kommunene samarbeider om prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms». Prosjektet er finansiert over RDA-midler og Nord-Troms Studiesenter har prosjektledelsen.

Fasene i prosjektet:

FASE	MED-AKTØRER	ANSVAR
FASE 1: TEGNE KARTET Kartlegge behovet – beholdningen - utviklingsbildet	UiT v/ RESULT bidrar i kartleggingsarbeidet, utarbeider kartleggingsverktøy	Nord-Troms Studiesenter / rådmenn i medvirkende kommuner
FASE2: ANALYSERE OG LEGGE STRATEGIER Hvis vi skal løse dette, må vi...	UiT v/ RESULT bidrar i analysearbeidet Flere nivå i kommunene må kobles inn for å legge strategier	Nord-Troms Studiesenter / rådmenn i medvirkende kommuner
FASE 3: TILTAK: Dette må gjøres fordi (begrunnelsen) Kompetansetiltak iverksettes	Kompetanseplan iverksettes av utdanningsaktører lokalt i samarbeid med fagskoler, høgskoler, universitetet etc.	Nord-Troms Studiesenter koordinerer arbeidet

Fase 1 og 2 ble gjennomført med et betydelig kartleggings – og analysearbeid som kommunenes helse- og omsorgsetater, Nord-Troms Studiesenter og UiT Norges arktiske universitet /RESULT har samarbeidet om. Det foreligger en fyldig rapport etter fase 2: «Varsel om en mulig krise», se vedlegg.

I rapporten gis en todelt presentasjon av resultatene. I kapittel 2,3,4 og 5 presenteres og drøftes resultatene for de 6 kommunene samlet.

I del to angis tallene for hver enkelt kommune, slik at de som ønsker dette kan gå nærmere inn på disse.

Hovedfunn fra rapporten:

- Antall medarbeidere i sektoren som nærmer seg pensjonsalder er uforholdsmessig stor. Av de nesten 1000 ansatte i denne sektoren i regionen, er over 40 % passert 50 år.
- Innslaget unge voksne under 25 år faretruende lavt. I tillegg er gjennomsnittlig pensjonsalder innen helse- og omsorgssektoren i regionen 58 år.
- Sektoren, ikke uventet, i for stor grad preges av en deltidsprofil. Deltidsarbeid har åpenbare fordeler for mange, men gjør det samtidig vanskelig å rekruttere eksternt, kompetent arbeidskraft.
- Videreutdanningsaktiviteten er forholdsvis lav, og hver femte ansatte i helse- og omsorgssektoren er ufaglært.
- Det mest akutte problemet fremover er å sikre tilstrekkelig antall helsefagarbeiderne.

Nord-Troms-kommunene står derfor overfor betydelige utfordringer når det gjelder rekruttering og kvalifisering av medarbeidere innen helse- og omsorgstjenestene. Grep måtte tas, og konkretiseringen av arbeid med å mobilisere, rekruttere og utvikle kompetansemedarbeidere i helse- og omsorgssektoren ble gjennomført i fase 3. Dette som følge av at samtlige kommunestyrer gjorde tilnærmet likelydende vedtak våren 2015 om å videreføre prosjektet:

1. *X kommunestyre ønsker å videreføre prosjektet over i en iverksettelsesfase, fase 3.*
2. *Prinsippene om medvirkning og medinnflytelse ivaretas ved at Rådmannen i dialog med HTV oppretter en bredt sammensatt arbeidsgruppe internt i kommunen. Nærmere om sammensetning, antall mv. overlates til rådmannen i samarbeid med partene.*
3. *X kommunestyre forutsetter at arbeidet i fase 3 skjer som et interkommunalt samarbeid og at Nord-Troms studiesenter inngår i dette samarbeidet.*
4. *Prosjekteier lokalt er rådmannen, interkommunalt er prosjekteier rådmannsutvalget.*

5. *X kommunestyre forutsetter at medvirkning og medinnflytelse ivaretas også på det interkommunale nivået.*

Fase 3 er gjennomført og Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020 | Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms legges fram til behandling. I tillegg foreligger en egen tiltakspakke som retter seg særskilt mot helsefagarbeiderne som gruppe, jfr pkt 2 under.

Organisering

I henhold til K-styrenes vedtak i 2015 har arbeidet vært organisert med rådmannsutvalget som styringsgruppe. Helse – og omsorgslederne har inngått i regional arbeidsgruppe som har jobbet direkte mot prosjektledelsen i Nord-Troms Studiesenter og ledet arbeidet inn i egen sektor. Hver kommune har en intern arbeidsgruppe sammensatt slik at medvirkning er ivaretatt slik K-styrene ba om.

1 Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020 | Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms

Regional rekrutterings - kompetanseplan oppsummer hovedmomenter og sentrale føringer kommet fram i kartleggingen. Den beskriver strategier for rekruttering, mobilisering og kompetanseutvikling, og prioriterer satsingsområder og konkretiserer tiltak på lang og kort sikt.

Rekruttering

Her beskrives former for tiltak som kan bidra til å styrke rekrutteringen til helse- og omsorgssektoren. Helsefagarbeiderløftet er et av tiltakene, beskrevet i Rekrutterings – og kompetanseplanenes kap 4.1. Egen tiltakspakke er utarbeidet i hht til dette punktet.

Mobilisering

Her beskrives former for tiltak som kan bidra til å få den kompetansen som faktisk finnes i kommunens helse- og omsorgssektor satt i spill. Tverrfaglighet, bruk av interne ressurser i hele helse- og omsorgssektoren, ledelse og motivasjonsarbeid inngår her. Det vises til planens kap 4.2

Kompetanseutvikling

Ved siden av rekruttering og mobilisering av kompetanse, er også utvikling av kompetanse egen tematikk. Kompetanseutvikling i form av kurs og studier skal være målrettet i forhold til kommunenes behov, og det må tilrettelegges på best mulig måte for at medarbeidere kan tilegne seg nødvendig kompetanse. Det vises her til planens kap 5 og 7.

Det vises også til planens kapittel om hvilken forståelse av kompetanse som legges til grunn.(kap 2)

Økonomiske rammebetingelser i Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020 | Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms

Det vises til kap 6 i planen der man finner felles regionale retningslinjer som grunnlag for en enhetlig praksis. Kommunene har imidlertid også ulike utfordringer som innebærer at det må gjøres skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt situasjon. Prinsippene som legges til grunn gjelder for gjennomføring av tiltak i denne planen, og er ikke av generell art.

Hvis en ser på tiltak under strategien *mobilisering*, dreier det seg i stor grad om nettverksbygging regionalt og motiverende arbeid innad i organisasjonen. Dette vil kreve tidsressurs og i noen tilfelle kostnader til vikar, mens direkte utgifter gjerne dekkes av eksternt samarbeidspart.

Strategien *rekruttering* vil kunne ha direkte økonomiske konsekvenser, f eks ved omgjøring av stillinger fra ufaglærte til faglærte, stipendordninger etc.,

Tiltak for *kompetanseutvikling* vil i varierende grad ha kursavgift, reiseutgifter og vikarutgifter. Det vil for hvert tilbud beskrives ressursbruk, slik at kommunen ved vurdering av deltakelse, vet hvilke kostnader det medfører.

Kurs- og reiseutgifter er en utgiftspost som begrenses ved at tiltakene gjennomføres i regionen. Fylkesmannen i Troms er en viktig part som medfinansierer tiltak. Nord-Troms Studiesenter yter ressurser gjennom planlegging og gjennomføring av studier, oppfølging av nettverk og direkte støtte til enkelte tiltak. Det kan også søkes om midler fra andre eksterne partnere for enkelte satsingsområder.

Kommunens finansiering av tiltakene i rekrutterings- og kompetanseplanen må hensyn tas i budsjettprosessen i kommunene, og må vurderes for hver enkelt kommune ut fra behov.

2 Helsefagarbeiderløftet i Nord-Troms – regional tiltaksplan

Helsefagarbeiderløftet er en satsing innenfor strategien rekruttering. Tallene fra kartleggingsarbeidet viste at omtrent 40 % av arbeidsstokken i regionen er helsefagarbeidere. Av disse er litt over 40 % over 50 år.

Tiltaksplanen prioriterer følgende områder:

- Felles regionale tiltak for permisjon, stipend, bindingstid og kompensasjonstillegg
- Felles regional strategi for lærlinger/vekslingslærlinger
- Utdanningsmuligheter i Nord-Troms
- Lokale tiltak i regionen

Vurdering

Nord-Tromskommunene står overfor store utfordringer knyttet til å sikre seg framtidig kompetent arbeidskraft, for å produsere kvalitativt gode tjenester innenfor flere tjenestegrener, spesielt innenfor helse – og omsorgsfeltet.

Arbeidet med regional rekrutterings – og kompetanseplan er en viktig og avgjørende satsing for å møte konkrete oppgaver og for å stå sterkere i kampen om kompetansen. Gjennom kartlegging, utforming av strategier og tiltak, er det etablert nettverk internt i kommunene og regionalt. Prosessen har gitt en felles forståelse for utfordringer regionen står overfor, og at det i store trekk er like utfordringer i samtlige kommuner. Planen er et langsiktig styringsdokument og har satt rekruttering, mobilisering og kompetanseheving i en sammenheng. Tiltaksdelen gjelder 2016-17, og skal rulleres våren 2017.

Å jobbe regionalt med et felles løft har gitt flere positive effekter. I tillegg til selve plandokumentet har man skapt gode samarbeidsarenaer som vil bidra til å følge opp planens intensjoner og tiltak framover. Det regionale ledernetverket av helse – og omsorgsledere (arbeidsgruppa) videreføres og vil være det operative leddet for å gjennomføre planen i samarbeid med Nord-Troms Studiesenter. De er også omforent i forståelsen av at den regionale planen er et godt styringsdokument, som ivaretar enkeltkommunenes behov. Dersom enkeltkommuner ser behovet for å supplere, vil det komme som et vedlegg, ikke ved å utforme et nytt plandokument.

Planen har vært bearbeidet og drøftet i alle kommuner, i rådmannsutvalget og i den regionale arbeidsgruppa. Arbeidet har vært forankret i de lokale, kommunevise arbeidsgruppene og dokumentet har vært til høring i alle kommunene. Denne forankringen og tydelige avklaring av ansvarsforhold vil gi en oppfølgingskraft som sikrer at tiltakene i planen vil bli gjennomført, og at evaluering og rulling skjer, noe som kan være en utfordring når seks kommuner skal samarbeide.

Utfordringene som her er skissert, er ikke spesielle bare for Nord-Troms. De fleste distriktskommuner er i samme situasjon. Det medfører at det vil bli en stor kamp i framtida for å rekruttere medarbeidere til helse – og omsorgssektoren. At regionen har gått sammen om å møte disse utfordringene og kommer tidlig på banen, vil være et fortrinn. Det skaper større

synlighet og hvis man lykkes, også større attraktivitet for potensielle søkere. Kommunene i regionen vil framstå som mer robuste, dyktige og aktive i møtet med utfordringene.

Felles satsing gir også mulighet for å samarbeide om ressurser. Det kan være etablering av fagteam, samarbeide om spisskompetanse, legge til rette for faglig utvikling og kompetanseheving. Koordinering av sistnevnte vil bidra til volum slik at tilbud legges til regionen, noe som er kostnadseffektivt. Kompetansesatsingen blir målrettet og forutsigbar, og man unngår at tilfeldige kurstilbud styrer kommunens satsing. Reise – og oppholdskostnader reduseres når tilbud kommer lokalt, og det er ofte lettere å delta når man ikke trenger å reise bort.

Den målrettede satsingen vil på sikt bidra til å løse oppgaver og ha en positiv effekt på tjenesten og pasientene.

Rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020

Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms

Rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020

Planen er et tiltak i utviklingsprogrammet «Strategisk kompetanseplanlegging basert på fremtidig rekrutteringsbehov for kommunene i Nord-Troms».

Nord-Troms-kommunene samarbeider om prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms» gjennom Nord-Troms Studiesenter. Rådmannsutvalget i Nord-Troms har valgt helse- og omsorgssektoren som første prioriterte område, og en av to hovedaktiviteter i samarbeidet er strategisk kompetanse- og rekrutteringsarbeid. Den andre aktiviteten retter seg særskilt mot helsefagarbeidere som gruppe.

En viktig kilde til dette arbeidet er en rapport som beskriver noen av de mest sentrale utfordringene regionen står i. Rapporten bygger på et kartleggingsarbeid som kommunenes helse- og omsorgsetater, Nord-Troms Studiesenter og UiT – Norges arktiske universitet har samarbeidet om. Vi sender derfor en stor takk til Gunnar Grepperud, Ådne Danielsen og Gunilla Roos for all inspirasjon og oppfølging, og ikke minst for det betydelige arbeidet de har lagt ned i rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene».

Rapporten viser at antall medarbeidere i sektoren som nærmer seg pensjonsalder er uforholdsmessig stor. Av de nesten 1000 ansatte, er over 40 % passert 50 år. Samtidig er innslaget unge voksne under 25 år faretruende lavt. I tillegg er gjennomsnittlig pensjonsalder innen helse- og omsorgssektoren i regionen 58 år. Videre avdekker rapporten at sektoren – ikke uventet – i for stor grad preges av en deltidsprofil. Deltidsarbeid har åpenbare fordeler for mange, men gjør det samtidig vanskelig å rekruttere ekstern kompetent arbeidskraft. Også kompetanseutfordringer avdekkes. Videreutdanningsaktiviteten er forholdsvis lav, og hver femte ansatte i helse- og omsorgssektoren er ufaglært. Det mest akutte problemet fremover er å sikre tilstrekkelig antall helsefagarbeidere.

Nord-Troms-kommunene står derfor overfor betydelige utfordringer når det gjelder rekruttering og kvalifisering av medarbeidere innen helse- og omsorgstjenestene. Grep må derfor tas, og arbeidet med å mobilisere, rekruttere og utvikle kompetansemedarbeidere i helse- og omsorgssektoren i regionen er flyttet langt opp på kommunenes dagsorden.

Regional kompetanseplan oppsummerer hovedmomenter og sentrale føringer som er kommet frem i kartleggingen, prioriterer satsingsområder og konkretiserer tiltak på lang og kort sikt.

Dato: 15.10.16

*Anne-Lena Dreyer
Storfjord kommune*

*Magnhild Grønvoll/Kjellaug Grønvoll
Lyngen kommune*

*Bodil Mikkelsen
Nordreisa kommune*

*Kirsti Blomli/Trond Skotvold
Gåivuona/Kåfjord kommune*

*Gro Karlstrøm/Unni Edvardsen
Kvenangen kommune*

*Tommy Arne Hansen
Skjervøy kommune*

*Lisbeth Holm
prosjektleder
Nord-Troms Studiesenter*

Innhold

1	Kompetanseplanens forankring og ambisjoner	4
1.1	Bakgrunn	
1.2	Organisering av arbeidet	
1.3	Kompetanse som strategisk innsatsfaktor i kommunene og regionen	
1.4	Målsetting for regional kompetanseplanlegging	
1.5	Avgrensing	
1.6	Forankring	
2	Hva inngår i begrepet kompetanse?	8
3	Fremtidens kompetansebehov: Analyse av kapasitet og kvalitet	9
3.1	Kompetansebeholdningen for regionen samlet	
3.2	Noen kompetanseutfordringer for helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms	
4	Strategier og tiltak for 2016–2020	13
4.1	Rekrutteringsdimensjonen	
4.2	Mobiliseringsdimensjonen	
4.3	Kompetanseutviklingsdimensjonen	
5	Satsingsområder kompetanseplan 2016–2020	17
5.1	Demens	
5.2	Forebygging/tidlig innsats	
5.3	Flerkulturell kompetanse	
5.4	Habilitering/rehabilitering	
5.5	Kvalitetsforbedring	
5.6	Ledelse	
5.7	Psykisk helse og rus	
5.8	Utfordrende adferd	
5.9	Veiledning	
5.10	Velferdsteknologi	
5.11	Grunnutdanning og videreutdanning i spesielle fagområder	
6.	Økonomiske rammer og felles retningslinjer	24
6.1	Permisjon med eller uten lønn	
6.2	Kompetansetillegg	
6.3	Stipender	
6.4	Rekrutteringstiltak eksternt	
6.5	Finansiering	
7.	Tiltaksplan prioritert 2016–2017	27
8.	Evaluering og rullering av planen	34

1. KOMPETANSEPLANENS FORANKRING OG AMBISJONER

1.1 Bakgrunn

Nord-Troms-kommunene Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Lyngen og Storfjord samarbeider om prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms» gjennom Nord-Troms Regionråd. Nord-Troms Studiesenter har prosjektledelsen. Rådmannsutvalget har valgt helse- og omsorgssektoren som første prioriterte område, og prosjektet har kartlagt alle stillinger i sektoren i regionen. Kommunene har vurdert utfordringer og mulige tiltak for å møte fremtidens behov. Alle kommunene har deltatt gjennom representanter inn i den regionale arbeidsgruppen i prosjektet.

UiT – Norges arktiske universitet v/RESULT (Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi) har bistått prosjektlederen og arbeidsgruppen med kartlegging, systematisering av data og innspill/veiledning i arbeidet med å sette i gang relevante kompetansetiltak. Arbeidet har resultert i rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene» av Gunnar Grepperud, Ådne Danielsen og Gunilla Roos.

Regional kompetanseplan foreligger nå som en konkretisering av kartleggings- og analysearbeidet.

1.2 Organisering av arbeidet

Eier:	Nord-Troms Regionråd og de seks kommunene Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Lyngen og Storfjord
Prosjektledelse:	Nord-Troms Studiesenter
Styringsgruppe:	Rådmannsutvalget i Nord-Troms regionalt/rådmenn innad i egen kommune
Arbeidsgruppe:	Lederne for sektoren i hver enkelt kommune, delegasjon fra rådmennene
Samarbeidsparter:	Troms Fylkeskommune (finansiering) og RESULT/UiT – Norges arktiske universitet (faglig bistand)

1.3 Kompetanse som strategisk innsatsfaktor i kommunene og regionen

Alle kommunene har tidligere kompetanseplaner for sektoren. Ønsket er å bruke kunnskapen fra kartleggings- og analysefasen til å samarbeide langsiktig og målrettet med rekrutterings- og kvalifiseringsarbeidet. Harmonisering av de kommunale planene og utforming av en regional plan er et av verktøyene.

Begrunnelse

Bakgrunnen og begrunnelsen for økt regionalt samarbeid om rekruttering og kompetanse er knyttet til utfordringene de seks Nord-Troms-kommunene står overfor innen helse- og omsorgssektoren både på kort og lang sikt. I tillegg handler det om å møte særegne lokale utfordringer og nasjonale utviklingstrekk.

Rapporten «Varsel om en mulig krise» trekker opp en del av disse utfordringene:

Sett ut fra situasjonen i Nord-Troms-kommunene, er ett av de kortsiktige, men allikevel presserende behov å sikre at man er i stand til å opprettholde kvaliteten på det tilbudet man gir i dag. To forhold gjør at dette ikke gir seg selv: tilgang på kvalifisert arbeidskraft og økonomi.

Det har over tid vist seg at det ikke er helt enkelt å rekruttere kvalifisert personell til alle typer stillinger. En særlig utfordring er knyttet til å få tilstrekkelig med søkere til de mange deltidsstillinger som også helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms preges av.

Diskusjonene i arbeidsgruppen tilsier at jo mer man baserer virksomheten på deltidsstillinger, jo mer avhengig er man av at de voksne bofaste i regionen både vil søke og har den riktige kompetansen for de ledige jobbene. Til dette bildet hører også at aldersgruppen 20–39 år, som vurderes som en kritisk faktor for tilvekst, blir en stadig mindre andel i kommuner utenom de store vekstsentra.

I Nord-Norge er det særlig Tromsø, Bodø og Hammerfest/Alta som fremtrer som like vekstsentra. En aldrende befolkning tilsier også større konkurranse om den produktive og kompetente arbeidskraften.

Behovet for nyrekruttering øker både ved at gjennomsnittsalderen for de ansatte innen helse- og omsorgssektoren blir stadig høyere og at det fremover vil være behov for langt flere ansatte innen sektoren enn tilfellet er i dag.

1.4 Målsetting for regional kompetanseplanlegging

Kompetanse er et verktøy for å utvikle robuste kommuner som yter gode tjenester. Kompetanse samspiller med andre komponenter. Prosjektet har synliggjort at flere av disse komponentene må settes i spill for å sikre rekruttering av alle typer stillingskategorier innenfor helse- og omsorgsområdet.

Hovedmål

- Utvikle felles regional strategi for rekruttering og kompetanseutvikling for prioriterte satsingsområder i helse- og omsorgssektoren.

Effektmål

- Mer faglig robusthet og bedret gjennomføringsevne i strategisk kompetansearbeid i hver kommune.
- Effektivisering gjennom samordning av rutiner, felles prosesser og utarbeidede verktøy.
- Styrket samhandling med eksterne aktører.

Resultatmål

- Gå sammen om regionale tiltak.
- Økt tilgang på internopplæring.
- Utnyttelse av fagpersoner på tvers av kommuner.
- Fagnettverk på tvers.
- Bedre ressursutnyttelse gjennom samarbeid med eksterne kompetanseleverandører.

1.5 Avgrensning

Måling og kartlegging av kompetanse kan ha tre ulike hovedformål (Linda Lai):

1. Lønnplassering (basert på formell og uformell kompetanse).
2. Individuell karriere (forankret i individuelle ønsker eller for å synliggjøre kompetanse i markedsføringsøyemed).

3. Strategisk kompetansestyring (anskaffe, utvikle, mobilisere eller avvikle individ/grupper – forankret i kompetansekrav).

Målet med denne planen er å utforme kompetansetiltak som man ser er viktige for strategisk kompetansestyring. Planen utelater de to andre hovedformålene lønnsplassing og individuell karriere, som eventuelt må kobles til kommunenes planer dersom det synes hensiktsmessig.

1.5.1 Fokusområder

Rekrutteringsdimensjonen

Med denne tenker vi på alle former for tiltak som kan bidra til å styrke rekrutteringen til helse- og omsorgssektoren. Hva kan skaffes eksternt gjennom rekruttering, samarbeid eller innleie? Hvordan bruke muligheter for faglig utvikling som en rekrutteringsdimensjon?

Mobiliseringsdimensjonen

Med denne tenker vi på alle former for tiltak som kan bidra til å få den kompetansen som faktisk finnes i kommunens helse- og omsorgssektor satt i spill. Tverrfaglighet, bruk av interne ressurser i hele helse- og omsorgssektoren, veilede/kurse på tvers av avdelinger, ledelse og motivasjonsarbeid osv. inngår her.

Kompetanseutviklingsdimensjonen

Ved siden av rekruttering og mobilisering av kompetanse, er også utvikling av kompetanse egen tematikk. Hvilken kompetanse skal utvikles gjennom opplærings- og kompetansetiltak, og hva slags tiltak er det som burde iverksettes for at medarbeidere i kommunen skal kunne gjennomføre påkrevet tiltak?

1.6 Forankring

Hovedavtalen erkjenner betydningen av økt kompetanse for den enkelte arbeidstaker, for kommunen som helhet og samfunnet for øvrig. Dette gjelder både allmennutdanning, yrkesutdanning, voksenopplæring, etterutdanning, kompetansegivende oppgaver og omskolering. På bakgrunn av analyse og drøftinger med tillitsvalgte, skal arbeidsgiver utarbeide en plan for gjennomføring av kompetansehevede tiltak.

Gjennom samarbeidet i prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms» er det besluttet at kommunene i Nord-Troms skal samarbeide om kompetanseutvikling på helse- og omsorgsområdet i tiltaksfasen (fase 3).

Kommunestyrene i de seks kommunene har i 2015 gjort tilnærmet like vedtak:

- *Kommunestyret ønsker å videreføre prosjektet over i en iverksettelsesfase (fase 3). Prinsippene om medvirkning og medinnflytelse ivaretas ved at rådmannen i dialog med HTV oppretter en bredt sammensatt arbeidsgruppe internt i kommunen. Nærmere om sammensetning, antall mv. overlates til rådmannen i samarbeid med partene.*
- *Kommunestyret forutsetter at arbeidet i fase 3 skjer som et interkommunalt samarbeid og at Nord-Troms Studiesenter inngår i dette samarbeidet.*
- *Prosjekteier lokalt er rådmannen, prosjekteier interkommunalt er rådmannsutvalget.*

- *Kommunestyret forutsetter at medvirkning og medinnflytelse ivaretas også på det interkommunale nivået.*

I arbeidet med kompetanseplanlegging er det lagt vekt på at kommunene hver for seg tar utgangspunkt i de politiske og administrative styringssignaler som gjelder for hver kommune. Disse signalene beskrives i de kommunevise planene som tillegg til denne planen.

Planen har vært ute til høring i alle kommunene i september 2016.

2. HVA INNGÅR I BEGREPET KOMPETANSE?

For å lykkes med kompetanseplanlegging, er det avgjørende å ha en god forståelse av hva kompetanse egentlig er. Kompetansebegrepet må forstås som mye mer enn den formelle kunnskapen. Kompetanse er de samlede kunnskaper, ferdigheter, holdninger og evner som må benyttes for å utføre kommunens oppgaver og har verdi først når den kommer brukeren til nytte.

OECD har i mange år brukt DeSeCo-definisjonen (Definition and Selection of Key Competencies) på kompetanse som kan dokumenteres gjennom utdanningssystemet:

Evnen til å møte og håndtere komplekse utfordringer i en bestemt sammenheng. Å handle kompetent eller effektivt krever en mobilisering av kunnskap, kognitive og praktiske ferdigheter, i tillegg til sosiale og atferdsmessige komponenter som holdninger, emosjoner, verdier og motivasjoner. En kompetanse – et helhetlig begrep – kan derfor ikke reduseres til den kognitive dimensjonen, og begrepene kompetanse og ferdighet er følgelig ikke synonyme.

Uformell kompetanse er ikke-dokumentert eller standardisert kompetanse som er utviklet gjennom erfaringer.

Kunnskaper	handler om det å vite: kjenne fakta, å kunne se sammenhenger og å kjenne til metodikk/fremgangsmåter.
Ferdigheter	er knyttet til handling og evnen til å handle på en bestemt måte. Ferdigheter handler om det vi kan gjøre i praksis, enten manuelt eller analytisk.
Holdninger	handler om meninger, oppfatninger, verdier som påvirker hvordan vi bruker våre kunnskaper og ferdigheter i arbeidet.
Evner	er et individs potensial i form av stabile egenskaper, kvaliteter, talent, helse og øvrige trekk som påvirker mulighetene til å utføre en oppgave og for å tilegne seg og anvende nye kunnskaper, ferdigheter og holdninger.

En slik forståelse av kompetanse indikerer også at rekrutterings- og kompetansetiltak ikke kan begrenses til kurs og utdanning, men også må skje gjennom kontinuerlige prosesser på arbeidsplassene i kommunene. Derfor er det viktig at hver kommune har en egen plan i tillegg til denne regionale planen.

3. FREMTIDENS KOMPETANSEBEHOV: ANALYSE AV KAPASITET OG KVALITET

Kartleggingen og analysearbeidet gjort innad av kommunene og bearbeidet regionalt av Nord-Troms Studiesenter med bistand fra Result, viser at Nord-Troms har utfordringer med hensyn til balansen mellom tjenestebehov og tilgang på nødvendig kompetanse i fremtiden. Rapporten «Varsel om en mulig krise» (Grepperud, Danielsen og Roos, 2016) er lagt til grunn for arbeidet med denne planen.

Kartleggingen ble styrt av en arbeidsgruppe med helse- og omsorgsledere fra hver kommune. Totalt 939 stillinger er kartlagt, men det reelle tallet er større.

Tall og kommentarer er hentet fra rapporten, men for et fullstendig grunnlag anbefales å lese hele rapporten: <http://septentrio.uit.no/index.php/SapReps/article/view/3741>

3.1 Kompetansebeholdningen for regionen samlet

Tabell 1 Registrerte stillinger innen helse- og omsorgssektoren for Nord-Troms-kommunene

Kommune	Antall	Prosent
Storfjord	95	10,1
Kåfjord	103	11,0
Lyngen	225	24,0
Skjervøy	144	15,3
Nordreisa	288	30,7
Kvænangen	84	8,9
Totalt	939	100

Helse- og omsorgssektoren er det største virksomhetsområdet i Nord-Troms. En oversikt fra 4. kvartal 2011 viser for eksempel at ansatte innen helse og omsorg utgjør om lag 28 prosent av alle sysselsatte i kommunene. Til sammenligning utgjør ansatte innen skole og undervisning 10 prosent av de sysselsatte, mens andelen innen fiske/fiskeindustri/oppdrett/nye marine arter ligger på om lag 9 prosent.¹

Oppsummert viser altså tallene at helse- og omsorgssektoren ikke bare er viktig for å ivareta innbyggernes helse – det utgjør også en betydelig del av arbeidsmarkedet i regionen. Å sikre stillinger og kompetanse innen sektoren er derfor på alle måter et bidrag til bærekraftige og levende lokalsamfunn.

3.2 Noen kompetanseutfordringer for helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms

Rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene» (Grepperud, Danielsen og Roos, 2016) er utarbeidet som del av «Kompetanseløft i Nord-Troms», og identifiserer utfordringer som helse- og omsorgssektoren vil stå overfor i årene fremover. I det følgende gis noen utdrag fra rapporten, men den anbefales lest i sin helhet for å gi et fullgodt beslutningsgrunnlag basert på statistikker og annet materiale.

1) Roos, G., Danielsen, Å. og Grepperud, G. (2015). *Levende studie – och lærsentra? Lokalsamhällets tillstånd*. Sepentrio Reportsnr 3. UiT – Norges arktiske universitet.

3.2.1 Aldersutfordringen

Med en gjennomsnittsalder på 48 år innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms, står man overfor en utvikling hvor forholdsvis mange i løpet av få år enten går av med pensjon eller går ned i stilling. Nesten 40 prosent av de ansatte er i dag over 50 år. Særlig merkbart blir nok dette for helsefagarbeiderne, siden dette også er den klart største yrkesgruppen. 44,4 prosent av dem er i dag over 50 år.

For de tre «ufaglærtgruppene» er gjennomsnittsalderen høy, og det er verdt å merke seg at av spesialsykepleiere er 35 prosent i dag over 50 år. Det samme er tilfellet for lederne. Et godt stykke på vei er det altså et generasjonsskifte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms man står overfor.

3.2.2 Deltidsutfordringen

Bekymringen over aldersutfordringen forsterkes av at man i kommunene opplever at flere yngre arbeidstakere enten slutter eller ønsker å jobbe i reduserte stillinger. Dette forsterker sektorens deltidsprofil. At de fleste stillinger i helsesektoren i Nord-Troms er deltidsstillinger, er neppe noen overraskelse. Slik er situasjonen også nasjonalt, både for kommunal sektor generelt og helse- og omsorgssektoren spesielt. KS sin arbeidsgivermonitor for 2014 viser for eksempel at 53 prosent av samtlige ansatte i kommunene jobber deltid, mens det innen helse- og omsorgssektoren er nærmere 70 prosent. Slik sett kommer ikke Nord-Troms spesielt dårlig ut med sine 65,7 prosent i deltidsstillinger.

Deltidsproblematikken har mange fasetter, og kan vurderes både positivt og negativt. I positiv forstand bidrar deltidsarbeid til at det er mulig å forene arbeidsliv og familieliv på en god måte. I et rekrutterings- og kompetanseperspektiv utgjør imidlertid deltidsandelen i Nord-Troms-regionen en betydelig utfordring. Erfaringer som er fremkommet i arbeidsgruppens diskusjoner tilsier dessuten at muligheten for rekruttering av ekstern arbeidskraft klart svekkes dersom man bare kan tilby deltidsstillinger. Med andre ord: Jo mer man baserer stillingene på deltidsarbeid, desto mer avhengig er man av å rekruttere i sitt geografiske nærrområde, noe som igjen har som konsekvens at man har et begrenset antall personer å velge mellom.

3.3.3 Belastningsutfordringen

Problemene med rekruttering i kombinasjon med deltidsproblematikken har blant annet som konsekvens at arbeidsbelastningen øker for de som er i jobb, og da spesielt for de som går i heltidsstillinger. Dette understrekes både i styringsgruppen og i de diskusjoner styringsgruppens deltakere har hatt på sine arbeidsplasser. Den åpenbare risikoen ved dette er at slitasjen på den delen av de ansatte som må sies å utgjøre selve ryggraden i helse- og omsorgstjenesten øker, med den konsekvens at de går ned i stilling eller slutter.

3.3.4 Kompetanseutfordringen

Nye og mer sammensatte behov

Det går igjen i alle kommunene at det fremover vil være behov for en mer sammensatt kompetanseprofil innen helse- og omsorgssektoren. Dette gjelder både innen og mellom stillingskategorier.

Mer sammensatte oppgaver

Kommunene forventes gjennom samhandlingsreformen å løse stadig flere oppgaver på et lokalt førstelinjenivå, samtidig som antall brukere/pasienter i årene fremover vil øke betraktelig. Det går særlig på behov i en aldrende befolkning, men også på behov knyttet til den yngre befolkningen og til helse i et mer forebyggende perspektiv. Konkret trekkes det frem en hel rekke mer spissede kompetanseområder, som ulike former for kreftbehandling (for eksempel cellegiftbehandling),

lungelidelser, rehabilitering og mer spesifikke geriatrike problemstillinger knyttet til aldring og demens. Videre nevnes spesifikke sykdommer som kols og diabetes. Rus og psykiatri trekkes også frem av flere som et problemområde.

Stillingssammensetning for morgendagens utfordringer

Utfordringer som dette gjør at man må ta opp til vurdering hvorvidt dagens sammensetning av stillinger og antall stillinger er den optimale for å løse både dagens og morgendagens utfordringer. Som vi har påpekt i kapittel 1, synes det temmelig sikkert at det i årene fremover vil være behov for flere stillinger innen sektoren. Alle fremskrivninger av utviklingen på kort og lang sikt tilsier dette.

Til denne vurderingen hører også hvordan man skal forholde seg til den forholdsvis store andelen ufaglærte i sektoren. Som vist har 20 prosent av de som arbeider i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms lav formell utdanning og/eller en utdanning som ikke direkte er relevant for jobbutøvelsen.

Hvordan man vurderer denne situasjonen, avhenger av hvilken rolle og betydning man tillegger disse stillingene. Skal de supplere fagarbeiderne, er andelen et uttrykk for at man ikke klarer å rekruttere til fagstillinger eller er det rett og slett økonomisk lønnsomt å tilsette ufaglærte i stedet for faglærte? Det har også vært lansert tanker om at assistenter og helsefagarbeidere kan overta noen av sykepleiernes oppgaver, det vil si en form for jobbgjeldning mellom yrkesgrupper. For øvrig har samme tanke vært lansert for sykepleiere, nemlig at de kan overta noen av legenes oppgaver.

Det er grunn til å påpeke at status som ufaglært ikke nødvendigvis er synonymt med fravær av formell utdanning utover grunnskolen. Det som mangler er relevant utdanning for de oppgaver som skal utøves. Status som ufaglært sier for øvrig ikke noe om den realkompetansen de ansatte har. Flere av de som har slik status i Nord-Troms-kommunene vil etter all sannsynlighet ha en realkompetanse som er på linje med eller til og med over de formelle krav som stilles til f.eks. helsefagarbeidere. Likevel tilsier beskrivelsen av kortsiktige og langsiktige utfordringer i kapittel 1 at andelen ufaglærte er for høy i regionen.

Kompetanseutvikling

Kompetanseutvikling handler ikke bare om å sikre nødvendig grunnutdanning; det er knyttet en like stor utfordring til å legge til rette for aktuelle videreutdanninger. Videreutdanningsandelen for regionen ligger på 21,1 prosent, noe som i hvert fall indikerer at det finnes et stort forbedringspotensial innen alle yrker som krever formell utdanning. Det er store forskjeller mellom stillingskategoriene, med spesialsykepleierne og lederne som de mest aktive. Nesten 35 prosent av de ansatte med videreutdanning er over 50 år. Dessuten vil kanskje behovet for fremtidige videreutdanninger bestemmes av de utfordringer sektoren står overfor og de faglige/politiske prioriteringene som gjøres.

3.3.5 Attraktivitetsutfordringen og kampen om arbeidskraften

Det synes klart at en større andel av den yrkesaktive delen av befolkningen fremover må finne sitt arbeid i helse- og sosialsektoren, i hvert fall hvis man skal beregne ut fra de behov for arbeidskraft sektoren har. Helt konkret antas det at tre av ti ungdommer må inn i denne sektoren. Fremskrivninger viser at den yrkesaktive delen av befolkningen frem mot 2040 vil halveres i flere av kommunene. Det blir derfor en stor kamp om den lokale og regionale arbeidskraften.

I Kvænangen vil det (basert på folkefremskrivning fra SSB) i 2040 kun være 3,8 yrkesaktive (mellom 20 og 67 år) i arbeid per person over 80 år i kommunen – omtrent en halvering fra dagens nivå. Dette byr på store utfordringer, som kun kan overvinnes ved hjelp av klare strategier. Man må prioritere

mellom tiltak, og fremover må man nok også se enda nærmere på oppgavefordelingen – ikke bare mellom kommunene i regionen, men også mellom de ulike forvaltningsnivåene. Her kan Fylkesmannen muligens bidra med analyser og forslag til mulige løsninger.

En annen side ved flere av de yrkeskategoriene som vil bli etterspurt, er selve attraktivitetsnivået. I dag er gjennomsnittslønnen i Norge for omsorgsarbeidere og hjelpepleiere på fylkes- og kommunenivå ifølge statistikken kr 412 800,-. Dette er nasjonale gjennomsnittstall, og det er grunn til å tro at kommunal sektor i distriktene ligger betydelig under dette lønnsnivået. Sammenlignet med industrisektoren og andre sammenlignbare sektorer, er det liten grunn til å tro at lønnsutsiktene i helse- og sosialsektoren anses som særlig attraktive.

Selv om det nå arbeides aktivt for å få flere elever inn i yrkesfaglige skoleløp med opplegg som øker gjennomstrømmingen, vil vi tro at sektorens renommé neppe vil bidra særlig sterkt til å sikre særlig drahjelp i rekrutteringsøyemed. En kommunal hjelpepleier i Tromsø viser f.eks. til at hun med full ansiennitet har en årslønn på kr 378 000,-, altså godt under gjennomsnittet for sektoren på nasjonalt nivå. Samtidig påviser hun et forsterket lønnsgap mellom ulike typer stillinger, der konklusjonen ikke kan bli noe annet enn at foreldre flest neppe vil stå på barrikadene for at deres sønner og døtre skal søke helsefagarbeiderutdanning. Heri ligger det også en åpenbar utfordring som særlig kan kobles til det strategiske arbeidet med rekruttering.

4. STRATEGIER OG TILTAK FOR 2016–2020

Dette kapitlet beskriver tre dimensjoner: rekruttering, mobilisering og kompetanseutvikling. Kompetanseutviklingsdimensjonen er ytterligere beskrevet i kapittel 5. Disse to kapitlene utgjør den langsiktige delen av planen, som går over en fireårsperiode. Kapitlene har uprioriterte forslag til tiltak. Prioriteringene er gjort i den kortsiktige delen – «Tiltaksplanen for 2016–2017» (kapittel 7).

Ved planens årlige rulling kan man fremme de foreslåtte tiltakene som ligger i den langsiktige delen eller komme med nye tiltak ut fra endrede forutsetninger.

Det er den regionale ledergruppen som har hovedansvaret for gjennomføring og rulling av planen.

4.1 Rekrutteringsdimensjonen

Med denne dimensjonen tenker vi på alle former for tiltak som kan bidra til å styrke rekrutteringen til helse- og omsorgssektoren.

4.1.1 Satsinger

1. Helsefagarbeiderløftet

Tiltak iverksatt i 2015 av kommunene i samarbeid med Fylkesmannen. Målsettingen er å utvikle seg som gode læringsarenaer med prioritering av lærlingeplasser i kommunene. Tett samarbeid med Nord-Troms videregående skole om vekslingsmodellen. Nord-Troms Studiesenter har prosjektledelsen. Tett kobling mot strategisk plan for kompetanse og rekruttering. Foreløpige stikkord:

- Oppfølging av lærlinger i et rekrutteringsperspektiv
- Nord-Troms-pakken med omforente tiltak

2. Kompetanseheving for ufaglærte

En strategi er å stimulere til at ufaglærte tar fagutdanning. Imidlertid er det realistisk å tro at det vil være ufaglærte i stillinger i kommunen som det er ønskelig å tilby en basiskompetanse. Det er påpekt at rekruttering av hjemmehjelpere er et område det ønskes fokus på, og faglige tilbud for denne yrkesgruppen kan være med på å stimulere til attraktivitet i yrket.

Foreslåtte tiltak

1. Modulbasert program for ufaglærte
Introduksjonsopplegg ved bruk av heftet «En bedre dag med omsorgsfull pleie» (Pedflex). Heftet kan kvalitetssikre den faglige kompetanse til den ufaglærte, og er en veiledning for pleieassistenter og vikarer i pleie- og omsorgstjenesten. Det inneholder de vanligste sykepleieprosedyrene og arbeidsoppgavene gjennom en arbeidsdag. Påfølgende moduler som kan lede opp mot en fagutdanning: medisinkurs, hverdagsrehabilitering etc. Programmet utformes med struktur og innhold sammen med Nord-Troms Studiesenter og gjentas årlig.
2. «Hjemmehjelpspakke»
Kurspakke med særlig fokus på kompetanse for hjemmehjelpere, som renhold, smittevern etc. Ses i sammenheng med pkt. 1 ovenfor.

3. Praksisplasser og helgestillinger for studenter på høskoleutdanninger innenfor helse- og omsorgssektoren

Foreslåtte tiltak

1. Forutsigbarhet og struktur for studenter med behov for praksisplasser og for avdelinger som tar studenter. Avtaler mellom kommunene og UiT/Helsefakultetet og mellom Helsefakultetet og Nord-Troms Studiesenter forefinnes. Nord-Troms Studiesenter koordinerer praksisplasser regionalt på bestilling fra Helsefakultetet. Samarbeid og systemer evalueres årlig for å finne forbedringspunkter.
2. Faste kontaktpersoner – veiledere etableres av kommunene.
3. Helgestillinger for studenter
Det er viktig å knytte studenter til arbeidsplasser i kommunen med hensikt å legge grunnlag for en senere fast ansettelse. Kommunene bør derfor tilby helgestillinger til studenter som ønsker å arbeide i kommunen i sin studietid. For studenter er det forhandlet frem en avlønning som er høyere enn minstelønnssetningene i Hovedtariffavtalen.

4. Rekruttering av høskolepersonell

Stadig viktigere med høy faglig kompetanse grunnet økt kompleksitet og nye behandlingsformer. På flere spesialiserte områder vil det være krav til høskolekompetanse og en mer tverrfaglig kompetansesammensetning. Øke andelen høskoleutdannede i sektoren.

Foreslåtte tiltak

1. Øke andelen høskoleutdannede/spesialister gjennom regionalt samarbeid. Etablere kompetansebank der man kan kjøpe tjenester fra hverandre.
2. Kommunene øker andelen høskoleutdannede ved å omgjøre stillingshjemler for helsefagarbeidere til stillingshjemler med krav til høskoleutdanning ved naturlig avgang og etter vurdering av kompetansebehov. Forholdstallet her kostnadmessig er 1:1,2.
3. Rekrutteringsstillinger
Rekrutteringsstillinger kan etableres for å sikre seg f.eks. sykepleiere/utdanne spesialsykepleiere. Eks: Intensiven i Breivika er etablert som et tilbud til de som ønsker ekstra erfaring og en smak på hva jobben som intensivsykepleier innebærer før videreutdanning. Åtte personer er nå ansatt – fem på intensiven og tre på oppvåkningen. Gjennom engasjementet, som er fullt lønnet, forplikter de seg til å starte på videreutdanningen innen utgangen av 2016.

5. Større andel heltidsstillinger

I rekrutteringsøyemed er heltidsstillinger et virkemiddel for å lykkes i kampen om arbeidskraften, da særlig ved ekstern rekruttering.

Foreslåtte tiltak

1. «Det store heltidsvalget i Nord-Troms» – en tiltakspakke
 - Sjekke eventuelle avtaler/ordninger kommunevis og harmonisere disse regionalt
 - Delta på verksted «Heltid i nord» (KS) – hvis ny oppstart
 - Overføre det til Nord-Tromspakken – tema på Helsedag 4
 - Alternative turnusordninger
2. Faste vikarstillinger (vikarpool) for sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Hver kommune definerer antall vikarstillinger. Lage felles retningslinjer for vikarpool.

6. Stipendordninger

Felles regionale stipendordninger for aktuelle regionale tiltak – koordineres med parallell strategi for helsefagarbeidere.

Foreslåtte tiltak

1. Prinsippet om at det er ønskelig med felles regionale retningslinjer i forhold til like tiltak anbefales av AG og oversendes rådmannsutvalget.

7. Rekruttering av nye grupper

Målrettet tiltak mot grupper der man ønsker å stimulere til utvidet rekruttering.

Foreslåtte tiltak:

1. Minikampanje: Kartlegge antall menn i pleien, lage reportasje «menn rekrutterer menn».
2. Omsorgstjenester i endring – hvordan lykkes med å rekruttere og beholde menn i pleie- og omsorgstjenestene? Fortsettelse av prosjekt kjørt i Kåfjord kalt «Muskler i arbeid», der man kan dra veksler på erfaringer. Samarbeid med NAV/flyktningkontorene.
3. Felles opplæring av innvandrere/flyktninger, språk, samarbeid skole/barnehage.

4.2 Mobiliseringsdimensjonen

Med denne dimensjonen tenker vi på alle former for tiltak som kan bidra til å få den kompetansen som faktisk finnes i kommunens helse- og omsorgssektor satt i spill. Tverrfaglighet, bruk av interne ressurser i hele helse- og omsorgssektoren, veilede/kurse på tvers av avdelinger, ledelse og motivasjonsarbeid etc. inngår her.

4.2.1 Satsinger

1. Strukturelle endringer i sektoren

Alle kommunene er oppe i strukturendringer, basert på fremtidens behov. Nyttig å bruke nettverket for å lære av hverandre og finne felles løsninger på like utfordringer.

Foreslåtte tiltak

1. Erfaringsutveksling mellom kommunene om organisering og strukturer – «best practice». Ansvar: Prosjektet/AG. Gjennomføres i prosjektperioden, med oppstart 30. mai 2016.
2. Regionale samarbeidskonstellasjoner utvikles på bakgrunn av erfaringsgrunnlaget.

2. Tverrfaglig kompetanse

Foreslåtte tiltak

1. Kommunenes behov tydeliggjøres.
2. Dele ressurser over kommunegrensene, f.eks. fysioterapi 50 % driftstilskudd fra to andre kommuner (100 % til sammen). Andre grupper: helsesøster, barnevern, ergoterapeut, kreftsykepleier, diabetessykepleier mfl. Det bør nedsettes en arbeidsgruppe som ser på dette og kommer med anbefaling.
3. Folkekoordinator med master i folkehelse kan dekke eksempelvis to nabokommuner med 50 % stilling i hver kommune – utredes samtidig som pkt. 2.

3. Regionale fagteam

Kompetansedeling, erfaringsutveksling, tynge fagmiljø.

Foreslåtte tiltak:

1. Etablere folkehelsenettverk for Nord-Troms med representanter fra ressursgruppene som arbeider med folkehelse i alle kommunene.
2. Diabetesnettverk.
3. Rus- og psykisk helsenettverk.
4. Lungenettverk, koordinerende enhet.

4. Bevisstgjøring av bruk av læringsarena i det daglige arbeidet, samhandling med brukere, interne møter/kurs, etisk refleksjon, hospiteringsordninger etc.

Dette gjennomføres på kommunenivå og beskrives i kommunal plan.

4.3 Kompetanseutviklingsdimensjonen

Ved siden av rekruttering og mobilisering av kompetanse, er også utvikling av kompetanse egen tematikk. Kompetanseutvikling i form av kurs og studier skal være målrettet i forhold til kommunenes behov, og det må tilrettelegges på best mulig måte for at medarbeidere kan tilegne seg nødvendig kompetanse.

4.3.1 Satsinger

1. Egen regional kompetanseplan med satsingsområder og tiltak beskrives i kapittel 5.
2. Økonomiske rammer med felles retningslinjer og finansiering av utdanningspermisjoner for prioriterte utdanninger innenfor satsingsområdene 2016–2020 beskrives i kapittel 6.
3. Tiltaksplan med prioriterte tiltak for 2016–2017 beskrives i kapittel 7.

5. SATSINGSOMRÅDER KOMPETANSEUTVIKLING 2016–2020

Satsingsområdene er valgt ut etter grundige drøftinger i kommunene og arbeidsgruppen. De er ikke i prioritert seg imellom, men satt opp i alfabetisk rekkefølge. Satsingsområdene danner grunnlag for prioriteringer i handlingsplanen for 2016–2017. Etter det vil tiltakene kunne evalueres og rulleres.

5.1 Demens

Begrunnelse for satsing

Antall personer med demens er stigende, og vil i tiden fremover representere en stor utfordring i pleie- og omsorgstjenesten. Det er lite oppmerksomhet på forebygging av risikofaktorer for å utvikle demens. Det mangler kunnskap og kompetanse om demens i samfunnet, i tjenestene og blant pårørende og personer som selv har demens.

For ytterligere begrunnelser vises til Helse- og omsorgsdepartementets «Demensplan 2020 – Et mer demensvennlig samfunn», som omfatter utfordringer personer med demens og deres pårørende står overfor og hvordan utfordringene skal løses (<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/demensplan-2020/id2465117/>).

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Personer med demens har rett til hjelp fra helse- og omsorgstjenestene på lik linje med alle andre som har behov for det. En diagnose gir i seg selv ingen rett til tjenester – det er den enkeltes behov for bistand og evne til å mestre eget liv og egen helse som er avgjørende. Personer med demens vil i ulike stadier av sykdomsforløpet ha ulike behov og rettigheter til helse- og omsorgstjenester (Helsenorge.no).

Foreslåtte tiltak

1. Felles utarbeiding av demensplan for kommunene i regionen. Ansvar: Nettverksledere helse og omsorg – utarbeides 2016–2017.
2. Fagskole (eldre og demens) – videreutdanning.
3. Videreutdanning sykepleiere.
4. Forsterket enhet (interkommunalt).

5.2 Forebygging/tidlig innsats

Begrunnelse for satsing

Ulike livssjanser og livstiler skaper ulikheter. Hva som skjer i fosterlivet, spebarnstiden og tidlig barndom har betydning for hvem vi blir og vårt helsepotensial som voksne. Forebyggende tiltak for å redusere negative ytre påvirkninger i livets første fase og tilrettelegging av forhold rundt svangerskap, fødsel, barselperiode og de første leveårene vil ha stor effekt – ikke bare for å gi barn et godt grunnlag og bedre helse i spedbarns- og småbarnsperioden, men også gjennom hele oppveksten og senere i livet (Barker, 1994; Kuh, 1997; Irwin, 2007).

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Folkehelseoven § 7 *Folkehelseiltak*: «Kommunen skal iverksette nødvendig tiltak for å møte kommunens folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet,

ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk. Kommunen skal gi informasjon, råd og veiledning om hva den enkelte selv og befolkningen kan gjøre for å fremme helse og forebygge sykdom.»

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester regulerer også dette området i § 1-1. Lovens formål og virkeområde der forebygging og tilrettelegging av mestring er fremhevet.

Foreslåtte tiltak

1. Aktiv omsorg – nettbasert studium – pilot i Nord-Troms via Nord-Troms Studiesenter. Igangsatt med oppstart 2015, avsluttes 2016.
2. Årlige kartleggingsbesøk til eldre iht. forskrift – hverdagsrehabilitering. Lyngen har hatt en undersøkelse, rapport foreligger. Ansvar: Prosjektet/AG. Lyngen system for gjennomføring. Oppstart høsten 2016.
3. Kartleggingsarbeid barn. Forebygge overvektproblem barn og unge – prioriteres. Ansvar: Prosjektet/AG.
4. Fokus på tema «Barn som pårørende». Ansvar: Prosjektet/AG. Legges inn i plan for temadager 2016–2017.
5. Områder som må bearbeides og detaljplanlegges for 2018–2020:
 - Barnerett
 - Forebygge livsstils- og kroniske sykdommer (hjerte- og karlidelser, diabetes II, kreft, kols, overvekt og muskelskjelettlidelser – prioriteres
 - Familierådgivning
 - Foreldrerådgivning
 - Sinnemestring
6. Master i folkehelse i løpet av fireårsperioden.

5.3 Flerkulturell kompetanse

Begrunnelse for satsing

Bidra til å utvikle kunnskap om og forståelse for kompleksiteten i prosesser som gjelder tilhørighet og identitet i det flerkulturelle samfunns- og arbeidsliv. Det er viktig at helse- og omsorgstjenesten møter ulike befolkningsgruppers behov. Det er behov for spesiell oppmerksomhet om urbefolkningens og innvandreres helsemessige behov.

Nasjonal strategi om innvandreres helse legger til grunn at helsepersonell på alle nivåer får nødvendig opplæring for å kunne yte likeverdige helse- og omsorgstjenester. Dette inkluderer at helsepersonell har kunnskap om behov og eventuelle spesielle helseutfordringer hos ulike grupper av innvandrere.

Kommunens ansvar (lovhjemler)

- Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)
- Statsborgerloven (lov om norsk statsborgerskap)
- Endringer i statsborgerloven

Forskrifter

- Introduksjonsforskrifter
- Statsborgerforskriften

Foreslåtte tiltak

1. Videreutdanning: Helsefag – flerkulturell forståelse. Oppstart 2017, oversendes Nord-Troms Studiesenter for utredning.
2. Regionale kurs/fagdager med Fylkesmannen, UDI etc.

5.4 Habilitering/rehabilitering

Begrunnelse for satsing

Kommunen må ha grunnleggende kompetanse innen habilitering og rehabilitering for å kunne imøtekomme befolkningens behov for *nødvendig* sosial, psykososial og medisinsk habilitering og rehabilitering. Sentrale profesjoner er ergoterapeuter, fysioterapeuter, leger, psykologer, sosionomer, sykepleiere og vernepleiere samt kompetanse fra logoped, audio- og synspedagog og innen ernæring. Kunnskap om trening, stimulering, tilrettelegging og mestring med utgangspunkt i fysisk, sosial, psykososial og medisinsk tilstand og fungering.

Definisjon av habilitering og rehabilitering: Habilitering og rehabilitering er tidsavgrensede, planlagte prosesser med klare mål og virkemidler, hvor flere aktører samarbeider om å gi nødvendig bistand til pasientens og brukerens egen innsats for å oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltakelse sosialt og i samfunnet.

Kommunens ansvar (lovhjemler)

«Forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator» utdyper kommunens ansvar for habilitering og rehabilitering i § 5: «Kommunen skal planlegge sin habiliterings- og rehabiliteringsvirksomhet og ha en generell oversikt over behov for habilitering og rehabilitering i kommunen. Tjenester som inngår i kommunens helse- og omsorgstjenestetilbud skal integreres i et samlet tverrfaglig re-/habiliteringstilbud. Kommunen skal sørge for at alle som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendig utredning og oppfølging ved behov for sosial, psykososial eller medisinsk habilitering og rehabilitering, jf. § 1 og § 3.»

Foreslåtte tiltak

1. Kurs om hverdagsrehabilitering for alle som arbeider i hjemmetjenesten – eget mottakingsteam.

Dette drives i Landskrona i Sverige, og ble startet av økonomiske årsaker da ferdigbehandlede pasienter ble liggende på sykehus eller kom til sykehjem og ble langtidspasienter. Når en pasient er ferdigbehandlet på sykehus, er ikke korttidsopphold på sykehjem eller sykestue den eneste løsningen. De blir sendt hjem, men med samme hjelp av mottaksteamet som de ville fått på et korttidstilbud på sykehjem. 75 % av pasientgruppen brukte dette alternative tilbudet.

Det er pårørende, brukeren og ansatte som i fellesskap finner ut hvor mye hjelp den enkelte har behov for. Brukerne får hjelp fra teamet i ca. tre uker, og det viser seg at behovet for hjelp minsker med ca. 30 % relativt fort. Brukerne ønsker fort mindre hjelp – man blir friskere i eget hjem. Sykehus/sykehjem sine rutiner minsker selvstendigheten. Det fokuseres mye på hva brukeren kan selv (hjelp til hjelpemidler) og det arbeides aktivt med hele familien. Det handler mye om å tro på seg selv. Der det går mot avslutning er det en overlapping med hjemmetjenesten, og teamet kan også kontaktes for hjelp og veiledning. Teamet har grunnturnus, men lager ny turnus ut fra brukerens behov. Modellen er hentet fra England.

5.5 Kvalitetsforbedring

Begrunnelse for satsing

Kommunen er pålagt gjennom helse- og omsorgstjenesteloven å drive systematisk kvalitetsforbedring og arbeide systematisk med pasient- og brukersikkerhet. Det innebærer planlegging, iverksetting, evaluering og systematisk forbedringsarbeid. Kommunene bruker IKT-systemet *Profil*, og har gjennom dette en link til kvalitetssystemet PPS (Praktiske prosedyrer for sykepleiere).

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 4 *Krav til forsvarlighet, pasientsikkerhet og kvalitet* §§ 4-1 til 4-2a.

Foreslåtte tiltak

1. Dokumentasjon helsehjelp. Ansvar: Igangsatt i prosjektperioden med oppstart 2015, avsluttes 2016.
2. Etablere felles fagsamlinger/temadager årlig for Nord-Troms-kommunene.
3. Saksbehandlerkompetanse.

5.6 Ledelse

Begrunnelse for satsing

Pasienten og brukeren skal oppleve helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet, som er helhetlige, koordinerte og ikke enkeltstående leverandører i en oppdelt tjeneste. De skal bli lyttet til og få delta i beslutninger om dem selv. Dette stiller høye krav til ledelse og styring i en stor og stadig mer kompleks sektor (Meld. St. 26 (2014-2015) *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*).

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 3 *Kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester* §§ 3-1 til 3-2 og kapittel 4 *Krav til forsvarlighet, pasientsikkerhet og kvalitet* §§ 4-1 til 4-2 a.

Foreslåtte tiltak

1. Master i ledelse for helse-, omsorgs- og sosialsektor – legge opp slik at det kan tas desentralisert over flere semestre.
2. Nettverk for helse- og omsorgsledere som forlengelse av AG når prosjektet avsluttes.
3. Kurs: Økonomi for helse- og sosialledere.
4. Nettverk for avdelingsledere/virksomhetsledere.
5. Kompetanseledelse – utredes på lengre sikt.
6. Etisk refleksjon – nettverkstema.

5.7 Psykisk helse og rus

Begrunnelse for satsing

Psykiske plager og rusproblematikk er blant de største helseutfordringene i Norge. Utfordringene tilsier at det er behov for kapasitets- og kvalitetsheving på alle nivåer, fra forebygging, tidlig innsats gjennom lavterskeltilbud, oppfølging av personer med lettere og moderate lidelser, hevet prioritering og fortsatt omstilling i spesialisthelsetjenesten og bedre oppfølging etter utskrivelse, bl.a. gjennom styrket samarbeid mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten (Meld. St. 26 (2014-2015) *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*).

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1: «Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper,

herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblemer, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunens ansvar innebærer å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift.»

Foreslåtte tiltak

1. Nettverk for rus og psykisk helse. Kompetanseområder som nettverket kan vurdere og prioritere/initiere:
 - Rus og psykisk helsearbeid – utdanning for behandling av både barn og voksne
 - SEPREP
 - Utagering/vold
 - Sinnemestring
 - Rusomsorg
 - Miljøarbeid

5.8 Utfordrende adferd

Begrunnelse for satsing

Arbeidstilsynet viser til at de aller fleste virksomhetene de har vært på tilsyn i, opplever risiko for å bli utsatt for vold og trusler (<http://www.arbeidstilsynet.no/nyhet.html?tid=249641>).

Videre fremgår det at ni av ti virksomheter i helse- og sosialsektoren arbeider systematisk med å forebygge episoder og har tiltak for å beskytte arbeidstakerne mot vold og trusler. Voldelig adferd utløses ofte av frykt, frustrasjon eller forvirring, noe som kan skyldes interessekonflikter, kommunikasjonssvikt og rus. Det er viktig å organisere arbeidet slik at ansatte unngår tidspress, at virksomheten har kompetent bemanning, at man kan jobbe to sammen og har muligheter for å tilkalle hjelp. Alle arbeidstakere som kan bli utsatt for vold og trusler skal ha opplæring og øve på hvordan de kan dempe og håndtere episoder. For å forebygge psykiske helseskader er det helt nødvendig å følge opp alle som har vært utsatt for vold og trusler.

Dokumentasjon og systematikk er gode stikkord her. Arbeidet mot vold og trusler må nødvendigvis ta ulik form avhengig av hva slags tjeneste man yter. Hyppighet og alvorsgrad vil variere sterkt, og tiltakene må være deretter.

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Det er godt forankret i arbeidsmiljøloven å jobbe med vold og trusler. Oppgaven for arbeidsgiver, verneombud og ansatte er å jobbe målrettet for å

- forebygge at episoder skjer
- begrense omfanget eller skaden når det skjer
- lindre plagene og støtte den som er blitt utsatt
- ta lærdom av episodene for bedre å forebygge

Foreslåtte tiltak

1. Temadag: Handlingsplaner – erfaringsutveksling mellom kommunene.
2. Risiko- og sårbarhetsanalyse – utarbeide handlingsplan, f.eks. hvordan man skal opptre i situasjoner med vold/overgrep i nære relasjoner.

5.9 Veiledning

Begrunnelse for satsing

Kommunene vil alltid ha behov for å formidle og spre kompetanse på en kvalitativ god måte. Det kan være overfor studenter og lærlinger, fra leder til kollega, kollegaer imellom, spredning av spesialkunnskap eller bygging av organisasjonskultur.

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Ingen lovhjemler. Viser til et nytteperspektiv: Den lærende organisasjon med gruppelæring som en av sine disipliner (Peter Senge, «Den femte disiplin – kunsten å utvikle den lærende organisasjon», 1999). En felles visjon, kunnskap, evner og talent er i seg selv ikke tilstrekkelig; utfordringen ligger i å arbeide som et team og spille sammen. Senge bruker eksempler fra idretten, kulturlivet, vitenskapen og næringslivet, der en gruppe mennesker gjennom godt lederskap kan oppnå intelligens som overstiger summen av intelligensen til gruppens enkeltmedlemmer. Når gruppelæring fungerer, oppnås ikke bare glimrende resultater, men gruppens medlemmer i gruppen opplever en nyvunnen personlig vekst. Innen gruppelæring er det essensielt å mestre både effektiv dialog og diskusjon samt ha evnen til å bevege seg bevisst mellom dem.

Foreslåtte tiltak

1. Praksisveilederseminar for de som har studenter i praksis.
2. Studium i veiledning (coaching).
3. Studium i veiledning og voksenpedagogikk.

5.10 Velferdsteknologi

Begrunnelse for satsing

Det er en annen og ny type kompetanse som kreves av både helsepersonell, brukere og pårørende ved innføring av velferdsteknologi. De må være teknologikompetente, ha kunnskap om teknologiens muligheter, virkeområder og avgrensinger. Kjente arbeidsoppgaver ender karakter og må gjøres på en ny måte. Innføring av velferdsteknologi krever derfor at kommunene ikke bare investerer i ny og spennende teknologi, men også skaffer seg kompetanse slik at teknologien kan implementeres klokt og langsiktig.

Kommunens ansvar (lovhjemler)

Det vises til «Forprosjekt velferdsteknologi i Nord Troms» initiert av rådmannsutvalget våren 2016. Iverksettes høsten 2017.

Kompetanse er et av delmålene. Kompetansebehov må derfor kartlegges og etableres i alle prosjektets faser som en gjennomgående aktivitet. Kompetansearbeidet kan kobles til pågående arbeid med rekrutterings- og kompetanseplan for helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms (Kompetanseløft i Nord-Troms).

Foreslåtte tiltak

1. Dialogkonferanse som skal være bredt sammensatt av ansatte, arbeidstaker- og brukerorganisasjoner, kompetansemiljøer, leverandører, Husbanken og Forskningsrådet. På konferansen skal skisse til prosjekt presenteres, med påfølgende dialog hvor deltakerne kan komme med innspill til prosjektet. Ansvar: Rådmannsutvalget ev. medarrangør NTSS (jf. ovenfor).
2. IKT-opplæring for helsepersonell (30 stp.), desentralisert via Høgskolen i Alta.

5.11 Grunnutdanninger og videreutdanninger i spesielle fagområder

Begrunnelse for satsing

Kommunene har et stadig økende behov for rekruttering av fagfolk. Grunnutdanninger som er fleksible og i nærheten av der folk bor, gir stabil arbeidskraft i ettertid. Det viser all erfaring og evaluering av studiet «Desentralisert sykepleierutdanning». Også andre utdanninger er viktig å få tilrettelagt lokalt.

Foreslåtte tiltak

1. Desentralisert sykepleierutdanning, strukturert i samarbeid med UiT om oppstart annethvert år. —Ansvar: Nord-Troms Studiesenter (NTSS). Nytt kull januar 2017.
2. Vernepleiere – oversendes NTSS.
3. Helsesøstre – oversendes NTSS.
4. Psykiatrisk sykepleiere – oversendes NTSS.
5. Distriktsykepleiere – oversendes NTSS.

6 ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

På bakgrunn av kartleggingsarbeidet i kommunene og rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene» (Grepperud, Danielsen og Roos, 2016), skisseres utfordringene for kommunene i Nord-Troms i kapittel 3 *Fremtidens kompetansebehov: Analyse av kapasitet og kvalitet*. Bildet som tegner seg er preget av fremtidige utfordringer knyttet til rekruttering av nødvendig personale og behovet for å sikre seg rett kompetanse relatert til fremtidig behov. Kampen om arbeidskraften er høyst reell, og denne planen er et ledd i å etablere et regionalt krafttak for å stå bedre rustet i denne kampen. Et krafttak innebærer at det må mobiliseres ressurser for gjennomføring – også av økonomisk art – som skal tas med i budsjettbehandlingen i kommunene.

Felles regionale retningslinjer er grunnlaget for en enhetlig praksis. Kommunene har imidlertid også ulike utfordringer som innebærer at det må gjøres skjønnsmessige vurderinger i hver enkelt situasjon. Prinsippene som legges til grunn gjelder for gjennomføring av tiltak i denne planen, og er ikke av generell art. De vil bli evaluert og eventuelt revurdert ved årlig rullering av planen.

Det vil bli søkt om midler fra Fylkesmannen til tiltak som er prioritert i denne planen.

Prinsipper som legges til grunn

1. Tiltak godkjent i denne planen skal gi deltakerne fra de ulike kommunene samme rettigheter og plikter i forbindelse med gjennomføring av kurs og studier.
2. Helse- og omsorgsleder sammen med aktuelle virksomhetsledere prioriterer om kommunen skal delta og vurderer søknader fra eventuelle deltakere ut fra kommunens behov/relevans for virksomheten til hvert enkelt tiltak.
3. Alle som deltar på kompetansehevede tiltak der kommunen har tatt kostnadene ved gjennomføring, plikter å ta på seg oppgaven med spredning av kunnskap i egen organisasjon uten ytterligere godtgjøring.
4. Nord-Troms Studiesenter fungerer som «verktøy» for kommunene i å tilrettelegge for ønsket kompetanse i hele planperioden. Planen fungerer som en bestilling for oppfølging av prioriterte tiltak. Hvert tiltak som iverksettes skal i forkant beskrives med omfang, ressursbruk og kostnader, slik at kommunen til enhver tid vet hvilken ramme som gjelder for tiltaket.

6.1 Permisjon med eller uten lønn

Det henvises til sentrale lover og avtaler for utdanningspermisjon/kompetanseheving (HTA § 14.2 og AML § 12-11). Vurdering av permisjoner med eller uten lønn gjøres i hvert enkelt tilfelle ut fra verdi for arbeidstaker og arbeidsgiver.

Dersom permisjon med lønn innvilges, brukes følgende mal:

- Fagutdanning (ikke poengbasert) 6 mnd. eller 1 år: hhv. 5 og 10 arbeidsdager med lønn i 100 % stilling. For deltidsstilling beregnes tilsvarende reduksjon.
- Studier: Når det innvilges permisjon med lønn, vil antall studiepoeng være retningsgivende. Utmålingen av permisjonsdager tar utgangspunkt i 100 % stilling og gjelder for hele studieperioden, ikke per skoleår. For deltidsstilling beregnes tilsvarende reduksjon.

- 15 stp. – 7 dager med lønn
- 30 stp. – 15 dager med lønn
- 60 stp. – 30 dager med lønn

6.2 Kompetansetillegg

Som ledd i å stimulere til at ansatte tar etter- og videreutdanning relatert til de behov kommunen har pekt ut som relevante, f.eks. gjennom prioriteringer i egen plan eller denne regionale planen, vil følgende mal benyttes:

- 30 stp. gir kr 10 000,- i kompetansetillegg i lønn
- 60 stp. gir kr 20 000,- i kompetansetillegg i lønn
- Fagskole videreutdanning for fagarbeidere gir kr 5000,- i kompetansetillegg i lønn

6.3 Stipender

Stipender til ansatte:

- Disse midlene søkes det årlig om fra Fylkesmannen, som prioriterer satsingsområde og tildeler til kommunene. Skjønnsvurdering.
- Ansatte søker kommunen. Prioriteringer gjøres kommunevis etter at tildeling er kjent og antall søkere er registrert.
- Ansatte som tar helsefagarbeider kan etter plan og avtale få inntil kr 10 000,- ved oppstart og inntil kr 10 000,- ved avslutning av utdanningsløpet.

6.4 Rekrutteringstiltak eksternt

Kommunen vil ha behov for ekstra rekrutteringstiltak der det er vanskelig å skaffe fagfolk og det ikke er mulig å utdanne egne ansatte for å fylle disse. Hvilke fagfolk det vil dreie seg om, vil variere fra kommune til kommune og over tid. I slike tilfeller er det ønskelig med større rekrutteringsstipend med påfølgende bindingstid. Man ønsker likevel omforente prinsipielle retningslinjer for å unngå unødvendig konkurranse innad i regionen.

6.4.1 Rekrutteringsstipend/rekrutteringstilskudd

Kommunene kan etablere rekrutteringsstipend til eksterne som tar ønsket utdanning mot bindingstid. Slike tilskudd vurderes ut fra hver enkelt kommunes behov i tilfeller der det er svært vanskelig å rekruttere.

Direkte lønnplassering eller andre personrettede tiltak må gjøres eksplisitt i hver kommune og ut fra vurdering på svært vanskelige rekrutteringssituasjoner.

6.4.2 Andre regionale rekrutteringstiltak

I tillegg til direkte personrettede tiltak, er det andre omliggende faktorer som påvirker rekruttering, f.eks. boligsituasjon, barnehage tilbud, fagmiljø, attraktiviteten på stedet og arbeidsplassen. Denne planen har ikke inkludert disse elementene, men påpeker at det er viktig å drøfte disse ved den årlige rulleringen av planen.

6.5 Finansiering

Det forutsettes at det settes av midler på kommunenes budsjetter for gjennomføring av tiltak. Fylkesmannen i Troms er en viktig part som medfinansierer av tiltak. Nord-Troms Studiesenter yter ressurser gjennom planlegging og gjennomføring av studier, oppfølging av nettverk og direkte støtte

til enkelte tiltak. Det kan også søkes om midler fra andre eksterne partnere for enkelte satsingsområder. I mange tilfeller er det ikke direkte kostnader for kommunene siden andre er inne med finansiering. Utgifter til vikar må imidlertid påregnes i de fleste tilfeller.

Kommunens finansiering for realisering av rekrutterings- og kompetanseplanen vil derfor være en viktig del av budsjettprosessen i kommunene.

Nord-Troms Regionråd anbefaler et felles saksfremlegg ved førstegangsbehandling av planen i 2016.

7 TILTAKSPLAN PRIORITERT 2016–2017

Prioriterte områder fra kapittel 4 og 5, se strategier og satsingsområder og de uprioriterte tiltakene som er listet opp der. Evalueres og rulleres ved utgangen av 2017.

Ved detaljutarbeiding av hvert tiltak, vil kostand/ressursbruk ytterligere utredes slik at kommunen vil ha oversikt over dette før påmelding av deltakere.

- ❖ REKRUTTERINGSTILTAK
- ❖ MOBLISERINGSTILTAK
- ❖ KOMPETANSTILTAK

REKRUTTERINGSTILTAK						
TILTAK	MÅL	MÅLGRUPPE	OMFANG	TIDSROM	ANSVARLIG	KOSTNAD/ RESSURSBRUK
Delprosjekt «HELSE-FAGARBEIDER-LØFTET»	Rekruttering av faggruppen.	Personer som vil bli helsefagarbeidere	Eget delprosjekt Egen rapport med tiltakspakke kommer	2016–2017	Nord-Troms Regionråd	Eksterne midler fra Fylkesmannen
PROGRAM FOR UFAGLÆRTE	Gi ufaglærte grunnleggende kompetanse innenfor visse emner.	Ufaglærte	Fire moduler Introduksjonsdel og påfyllskurs Nettbasert tretimersbolker Koblet med regionale/kommunale samlinger	Høst 2016	Nord-Troms Studiesenter/ledernetverk helse- og omsorg	Vikarutgifter
SYSTEMER FOR PRAKSISPLASSER FOR STUDENTER	Koordinere praksisplasser mellom UiT og regionen.	Studenter	Årlig	2016–2020	Nord-Troms Studiesenter	UiT dekker delvis kostnader

ETABLERE REGIONAL KOMPETANSEBANK for rekruttering av høgskoleutdannet personell	Øke andelen høgskoleutdannede/spesialister gjennom regionalt samarbeid.	Høgskoleutdannede	Må utredes og lages retningslinjer	2017	Ledernettverk helse- og omsorg	Tidsressurs for utredning og oppfølging
ØKE ANDELEN HØGSKOLE-UTDANNEDE VED ØKTE STILLINGS-HJEMLER	Sikre høy faglig kompetanse grunnet økt kompleksitet og nye behandlingsformer innenfor sektoren.	Høgskoleutdannede	Omgjøre stillingshjemler fra ufaglært ved naturlig avgang	I løpet av planperioden (2016–2020)	Hver enkelt kommune	Kostnadmessig forholdstall er stipulert til 1:1,2
REKRUTTERINGS-STILLINGER	Modell for å sikre seg fagpersonell.		Utredes av AG og prosjektet (ledernettverket)	Høst 2016–vår 2017	Oppstart: Prosjektet og AG, etter hvert ledernettverket h/o	Ingen for utredningsfasen
DET STORE HELTIDSVALGET I NORD-TROMS	Tiltakspakke for å øke andelen heltidsstillinger.		Utredes av AG og prosjektet (ledernettverket)	Høst 2016–vår 2017	Oppstart: Prosjektet og AG, etter hvert ledernettverket h/o	Ingen for utredningsfasen
STIPEND-ORDNINGER	Felles regionale stipendordninger for aktuelle regionale tiltak.	Personell som stimuleres til å ta utdanning eller er vanskelig å rekruttere	Utredes som del av denne planen, evalueres og videreutvikles i 2017	Høst 2016–vår 2017	Oppstart: Prosjektet og AG, etter hvert ledernettverket h/o	Ingen for utredningsfasen
MINIKAMPANJE FOR REKRUTTERING AV NYE GRUPPER	«Menn rekrutterer menn». Fokus på hvordan man kan lykkes med å rekruttere og beholde menn i pleie- og omsorgstjenesten.	Potensielle medarbeidere innen helse og omsorg	Kampanje med reportasje og andre virkemidler Eventuell oppfølging regionalt av Kåfjords prosjekt «Muskler i arbeid»	Oppstart høsten 2016 – eventuell videreføring i resten av planperioden	Oppstart: Prosjektet og AG, etter hvert ledernettverket h/o	Ingen for utredningsfasen

MOBILISERINGSTILTAK (KAP. 4)

TILTAK	MÅL	MÅLGRUPPE	OMFANG	TIDSROM	ANSVARLIG	KOSTNAD/ RESSURSBRUK
REGIONALT NETTVERK FOR HELSE- OG OMSORGS-LEDERNE	Ledelsesnettverk. Videreføring av arbeidsgruppen (AG) etter prosjektslutt (2016–2017).	Helse- og omsorgs-sjefene	4 ganger per år	Oppstart november 2016	AG sammen med Nord-Troms Studiesenter (NTSS)	Tid avsatt til deltakelse/reise. NTSS har administrativt ansvar og dekker kostnader til lokaler, mat og eventuelle forelesere.
REGIONALT NETTVERK FOR AVDELINGS-LEDERE	Faglig nettverk for erfaringsutveksling og lederutvikling.	Avdelingsledere innen helse og omsorg	2 ganger per år	Vår 2017	Helse- og omsorgs- lederne/NTSS	Tid avsatt til deltakelse/reise og eventuelle vikarkostnader. NTSS har administrativt ansvar og dekker kostnader til lokaler, mat og eventuelle forelesere.
REGIONALE FAGTEAM: Starter med RUS OG PSYKISK HELSE	Et faglig miljø som kan dele kompetanse, utveksle erfaringer og initiere felles tiltak.	Fagpersoner innen rus- og psykiatri	2–3 ganger per år	Høst 2016 – utvides til fagteam for demens og folkehelse i 2017	Oppstart: Prosjektet og AG, etter hvert ledernetverket h/o	Eventuelle vikarkostnader/reise. NTSS tar administrativt ansvar første år og dekker lokale, mat og eventuelle forelesere.
TVERRFAGLIG KOMPETANSE	Regionale fagteam basert på kommunenes behov.		Utredningsarbeid iht. kap. 4.2 <i>Mobiliseringsdimensjonen</i>	Oppstart 2016–2017	AG/prosjektet, etter hvert ledernetverk for helse og omsorg/NTSS	Eventuelle vikarkostnader/reise
KOMMUNALE TILTAK	Bruk av læringsarena i det daglige arbeidet for å mobilisere kompetansen som finnes i organisasjonen.	Alle enheter innen helse og omsorg	Må settes inn i den kommunale planen	Vår 2017	Helse- og omsorgs- leder/leder avdelingene	Avhengig av tiltak som prioriteres

STRUKTURELLE ENDRINGER I SEKTOREN	Strukturendringer basert på fremtidig behov.	Kommuneledelsen	Erfaringsutveksling på nettverkssamlinger osv.	2017	Ledernetverket helse og omsorg	Avhengig av eventuelle tiltak
--	--	-----------------	--	------	--------------------------------	-------------------------------

KURS OG STUDIER – KOMPETANSETILTAK (KAP. 5)

TILTAK IHT. KAP. 5	MÅL	MÅLGRUPPE	OMFANG	TIDSRUM	ANSVARLIG	KOSTNAD/RESSURSBRUK
5.2 Forebygging/ tidlig innsats AKTIV OMSORG Pilot Nettbasert studium 15 stp.	Økt forståelse for ulike sider ved samspillet mellom kultur, aktiviteter, helse og trivsel.	Alle innen helse og omsorg som jobber med omsorg	Poenggivende Fire nettbaserte samlinger (webinar) à 2 timer med mellomarbeid i felt/oppgaveinnlevering	Desember 2015–april 2016	Nord-Troms Studiesenter (NTSS) i samarbeid med AG	Påmelding: kr 5000,- per person. Fri fra jobb for deltakelse på webinar + stipulert mellomarbeid 2 dager per måned.
5.5 Kvalitetsforbedring DOKUMENTASJON HELSEHJELP for kommunene i Nord-Troms i regi av Utviklingscenter for sykehjem i Troms	Dokumentasjonen skal følge lover og regler både i forhold til struktur, utførelse og faglig innhold.	Ifølge lov om helsepersonell mv. § 39 gjelder dokumentasjonsplikten for alle som yter helsehjelp uten å være under direkte veiledning eller instruksjon fra annet helsepersonell	Tre samlinger i hver kommune med mellomarbeid kommunevis	2016	Utviklingscenter for sykehjem i Troms (USH) i samarbeid med kommunene og NTSS	USH dekker utgifter til forelesere/lokaler. Kommunene er tildelt kr 20 000,- til dekning av utgifter fra USH. Kommunene dekker eventuelle vikarutgifter.
5.9 Veiledning Kurs: PRAKSIS-VEILEDNING i samarbeid med UiT	Gode praksisarenaer.	For de som veileder studenter knyttet til UiT	Kurs 1 dag	Høst 2016: Uke 35	NTSS	Gratis. UiT stiller med foreleser og lunsj.

5.1 Demens videre- utdanning FAGSKOLE (ELDRE OG DEMENS)	Kunnskap innenfor eldreomsorg og geriatri.	Fagskole er videre- utdanning for de som har yrkesrettet utdanning fra videregående skole	Finnes mange tilbud, f.eks. Fagskolen aldring og helse, demensomsorg og alderspsykiatri 2 år deltid, fjernunder- visning og samlinger	Planlegges i løpet av 2016, oppstart når opplegget er på plass	NTSS	Offentlig godkjent fagskole- utdanning, gratis for studenten. Privat: Studieavgift (kan dekkes av Fylkeskommunen etter søknad). Ev. stimuleringstiltak kommunalt.
5.1 Demens videre- utdanning DEMENSOMSORG sykepleiere	Kunnskaper for å delta i utforming og gjennomføring av behandlings- og omsorgstilbudet til personer med demens og deres pårørende.	Personer som har bachelorgrad i syke- pleie eller annen treårig helsefaglig utdanning	Må gjøres et arbeid for å finne samarbeids- partner som kan levere et fleksibelt tilbud	Planlegges i løpet av 2016, oppstart når opplegget er på plass	NTSS	Beskrives når opplegg er klart.
5.2 Forebygging/ tidlig innsats TEMADAG «Barn som pårørende»	Mange barn opplever å være pårørende i løpet av sin oppvekst. Når noe skjer med foreldre eller søsken, påvirkes barnas hverdag. Tema- dagen skal sette fokus på dette.	Alle som i sitt arbeid møter barn i vanske- lige situasjoner	1 dag	Høsten 2016	Prosjektet/AG	Eventuelle vikarkostander/reise. NTSS tar administrativt ansvar og dekker lokale, mat og eventuelle forelesere.
5.3 Flerkulturell kompetanse, studium 30 stp. Helsefag: FLERKULTURELL KOMPETANSE	Bevisstgjøring og holdningsskaping hos personer som i sitt daglige arbeid samhandler med mennesker fra ulike kulturer.	For helsepersonell som i sin jobb møter mennesker fra andre kulturer	Eksempelvis har Volda et 30 stp. studium i flerkulturell forståelse	Planlegges 2016, med oppstart 2017	NTSS	Beregne både vikarutgifter og ev. studieavgift avhengig av «leverandør» når det er klart.
5.4 Habilitering/ rehabilitering Kurs: HVERDAGS- REHABILITERING Vurdere etablering av mottaksteam	Gi deltakerne innsikt i praktisk gjennomføring av hverdagsrehabili- tering og erfaringer som man kan dra nytte av i oppstart og i videre arbeid.	Helsepersonell	1–2 dager, kontakt med Tromsø kommune om opplegg	Vår 2017	NTSS	Beregnes når opplegget er klart. Vikarutgifter må påberegnes.

5.5 Kvalitetsforbedring – Kurs: SAKSBEHANDLING	Kvalitet i saksbehandlingen.	Saksbehandlere i helse- og omsorgssektoren	1–2 dager, kontakt med Fylkesmannen om opplegg	Høst 2016	NTSS	Kursavgift avhengig av utgifter til kursholder, lokaler etc. Vikarutgifter må påregnes.
5.6 Ledelse MASTER I LEDELSE for helse- og omsorgssektoren	Øke lederkompetansen.	Ledere	Finnes flere studier – ønske om fleksibilitet så det kan tas over lengre tid	2017	Oversendes NTSS for utredning	Avhengig av opplegg.
5.6 Ledelse Kurs: ØKONOMI FOR HELSE- OG OMSORGLDERE	Økonomiforståelse og påfyll i økonomiarbeidet.	Ledere som har økonomiansvar	1–2 dager, Fylkesmannen har muligens opplegg	Etableres høst 2016	Prosjektet/NTSS	Kursavgift avhengig av utgifter til kursholder, lokaler etc. Vikarutgifter må påregnes.
5.7 RUS OG PSYKISK HELSE Tiltak initiert av nettverksteam	Avhengig av prioriteringer som gjøres av teamet.			2017–2020		Beregnes når opplegget er klart.
5.8 Utfordrende adferd TEMADAG	Fokus på temaet.	Alle i sektoren + andre sektorer	1 dag	2016–2017 Se egen oversikt over temadager	NTSS	NTSS dekker kostnader unntatt reise- og vikarutgifter.
5.9 Veiledning Studium: VEILEDNING/ COACHING	Lære metoder som gir god kommunikasjon i veiledningssituasjoner.	Alle som veileder andre i jobben sin, ledere, kollega-veiledning etc.	Mellom 15 og 30 stp.	2016–2017	Oversendes NTSS til utredning	Beregnes når opplegget er klart.
5.9 Veiledning Studium: VOKSEN-PEDAGOGIKK	Pedagogikk for de som inngår i læringssituasjoner med voksne.		30–60 stp.	I perioden	Oversendes NTSS til utredning	Beregnes når opplegget er klart.
5.11 Grunnutdanninger og videreutdanninger i spesielle fagområder DESENTRALISERT SYKEPLEIE				Oppstart nytt kull januar 2017	Oversendes NTSS til utredning	Beregnes når opplegget er klart.
5.11 Grunnutdanninger og videreutdanninger i spesielle fagområder VERNEPLEIER				Ønsket oppstart så fort som mulig	Oversendes NTSS til utredning	Beregnes når opplegget er klart.

5.11 Grunn- utdanninger og videre- utdanninger i spesielle fagområder HELSESØSTER	Full dekning av helsesøstre i regionen.	Sykepleiere som ønsker å ta helsesøsterutdanning	60 stp.	Ønsket oppstart så fort som mulig	Oversendes NTSS for utredning	Beregnes når opplegget er klart.
5.11 Grunn- utdanninger og videre- utdanninger i spesielle fagområder DISTRIKT- SYKEPLEIER	Fordypning innenfor distriktsykepleie gjennom helhetlige pasientforløp der akutte og kritiske tilstander oppstår.	Sykepleiere	SYP-3009 Distriktsykepleie I (20 stp.) i Hammerfest. Utvides med Distriktsykepleie II og III, hver på 10 stp. Kan inngå i master.	Finnes tilbud i Hammerfest (UiT), ønsket oppstart så fort som mulig	Oversendes NTSS for utredning	Studiet er ganske fleksibelt lagt opp med ressursforelesninger, streaming, kliniske seminarer, læringsgrupper, trening på praktiske prosedyrer, simulering, IKT, selvstudier og Fronter-aktiviteter. Man må påregne reise/opphold ved samlinger samt ev. vikarutgifter etc.
5.11 Grunn- utdanninger og videre- utdanninger i spesielle fagområder PSYKIATRISKE SYKEPLEIERE	Dekke behovet for psykiatriske sykepleiere i regionen.	Sykepleiere som ønsker spesialisering innenfor psykisk helsearbeid		Ønsket oppstart så fort som mulig	Oversendes NTSS for utredning	Beregnes når opplegget er klart.
5.2 Grunnutdanninger og videreutdanninger i spesielle fagområder Studium: MASTER I FOLKEHELSE	Målet med folkehelsearbeid er flere leveår med god helse i befolkningen og å redusere sosiale helseforskjeller.	Personer med relevant bachelorgrad som ønsker å jobbe med forebyggende og helsefremmende arbeid	120 stp.	I løpet av fireårsperioden	Oversendes NTSS for utredning	Beregnes når opplegget er klart.
Grunnutdanninger og videreutdanninger i spesielle fagområder Studium: UTFORD- RENDE ADFERD	Kompetanse på adferd som utfordrer.	Personer med treårig høyskoleutdanning i helse-, sosial- og velferdsfag	30–60 stp.	I løpet av fireårsperioden	Oversendes NTSS for utredning	Beregnes når opplegget er klart.

TEMADAGER

Prioritert høst 2016/vår 2017

Høst 2016	Barn som pårørende
Høst 2016	Oppfølgingsdag «Dokumentasjon helsehjelp»
Vår 2017	Utagering/vold
Vår 2017	Flerkulturell kompetanse
Høst 2017	Overvekt
Høst 2017	Diabetes 2

Det lages eget programblad for temadagene med datoer og sted.

8. EVALUERING OG RULLERING AV PLANEN

Tiltaksplanen og de økonomiske rammene evalueres og oppdateres årlig – første gang høsten 2017. De strategiske føringene og analysen skal evalueres og rulleres hvert fjerde år – første gang høsten 2020.

Ansvarsfordeling

- Rådmannsutvalget (RU) har ansvar for oppfølging av planen på overordnet nivå.
- Den regionale ledergruppen bestående av helse- og omsorgsleder i hver kommune har hovedansvaret for gjennomføringen og rulleringen av planen ifølge mandat fra RU.
- Nord-Troms Studiesenter (NTSS) bidrar i arbeidet etter avtale med den regionale ledergruppen ifølge mandat fra Nord-Troms Regionråd.
- Hvert kurs og studietiltak vil bli annonsert av NTSS til kommunene i god tid før oppstart.
- På kommunenivå har virksomhetsledere ansvar for å skaffe oversikt over behovet for ny kompetanse. Dette skal skje ved å involvere ansatte, tillitsvalgte og verneombud i de ulike enheter og prioritere tiltak i tråd med målene.

Avslutning

Denne kompetanseplanen er vedtatt i de seks kommunestyrene ##. desember 2016.

Det er på sin plass å si at det har vært mange involverte i utarbeidelsen:

- UiT – Norges arktiske universitet v/Gunnar Grepperud og Ådne Danielsen – kartlegging og oppfølging, bl.a. med besøk i alle kommunestyrene i regionen.
- De folkevalgte gjennom behandling i utvalg og kommunestyre og gjennom oppfølging i Nord-Troms Regionråd.
- Administrasjonssjefene gjennom oppfølging i egen kommune og i det regionale rådmannsutvalget.
- De kommunale arbeidsgruppene bestående av ansatte og tillitsvalgte.
- Avdelingenes og virksomhetsledernes innspill underveis.
- Styringsgruppen for Nord-Troms Studiesenters oppfølging.
- Høringsinstansene i alle kommunene.

Arbeidsgruppen og Nord-Troms Studiesenter takker for all hjelp, og håper at planen vil fungere som et godt styringsredskap for kommunene i årene fremover.

Nord-Troms Regionråd DA

Helsefagarbeiderløftet i Nord-Troms

Regional tiltaksplan

Nord-Troms
Studiesenter

Kompetanseløft
i Nord-Troms

Innhold

1.0 INNLEDNING	3
1.1 Bakgrunn for prosjektet	3
1.2 Mål for prosjektet.....	3
2.0 FELLES REGIONALE TILTAK FOR KOMMUNENE FOR Å VÆRE DYKTIGE LÆRINGSARENAER FOR UTDANNING OG REKRUTTERING AV HELSEFAGARBEIDERE	4
2.1 Permisjon med lønn	4
2.2 Stipend	4
2.3 Bindingstid.....	4
2.4 Kompetansetillegg	5
3.0 FELLES REGIONAL STRATEGI FOR LÆRLINGER/VEKSLINGSLÆRLINGER	5
3.1 Antall lærlingplasser til lærlinger i helsefagarbeiderutdanningen	5
3.2 Påskjønnelse til veileder	5
4.0 UTDANNINGSMULIGHETER I NORD-TROMS	5
5.0 LOKALE TILTAK I REGIONEN	6
5.1 Framsnakke helsefagarbeideryrket	6
5.2 Sommerarbeidsplasser for ungdom under 18 år	6
5.3 Årlige besøk og aktiviteter med unge (barnehager og skoler)	6
5.4 Bonusordning for ferievikarer uten fravær	6

1.0 INNLEDNING

De seks kommunene i Nord-Troms samarbeider om prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms». I første del av prosjektet ble det gjennomført et betydelig kartleggings- og analysearbeid som kommunenes helse- og omsorgsetater, Nord-Troms Studiesenter og UiT – Norges arktiske universitet/RESULT har samarbeidet om. Dette arbeidet foreligger i rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene» (Grepperud, Danielsen og Roos).

Rapporten viser blant annet at antall medarbeidere i sektoren som nærmer seg pensjonsalder er uforholdsmessig stor. Et av de mest akutte problemene fremover er å sikre tilstrekkelig antall helsefagarbeidere.

I arbeidet med «Regional rekrutterings- og kompetanseplan 2016–2020: Helse- og omsorgsområdet i Nord-Troms» ble det søkt om og gitt midler fra Fylkesmannen i Troms til en ekstra satsing for gruppen helsefagarbeidere. Delprosjektet «Helsefagarbeiderløftet» ble etablert, og det foreligger nå en tiltakspakke for regionen. Prosjektet har vært en del av «Kompetanseløft i Nord-Troms», initiert på regionnivå med Skjervøy som vertskommune. Styringsgruppen er rådmannsutvalget, og den tidligere opprettede regionale arbeidsgruppen bestående av helse- og omsorgsledere har fulgt opp underveis.

Tiltakspakken for helsefagarbeiderløftet er et av de prioriterte rekrutteringstiltakene i rekrutterings- og kompetanseplanen (kapittel 7). Ekstra midler fra Fylkesmannen i Troms gjorde det mulig å gjennomføre et utviklings- og innovasjonsprosjekt rettet mot yrkesgruppen helsefagarbeidere og kommunenes rolle som tilretteleggere for læring både i rekrutterings- og utdanningssammenheng.

Delprosjektet «Helsefagarbeiderløftet» har vært ledet av Gabriella Jurisic Ottesen i perioden 1. januar til 31. desember 2016. Prosjektet har jobbet frem en regional tiltaksliste gjennom en arbeidsgruppe satt sammen av etatsledere i alle de seks kommunene i Nord-Troms.

1.1 Bakgrunn for prosjektet

De seks kommunene Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord og Lyngen samarbeider om prosjektet «Kompetanseløft i Nord-Troms» gjennom Nord-Troms Studiesenter. Rådmannsutvalget i Nord-Troms har valgt helse- og omsorgssektoren som første prioriterte område. De to hovedaktivitetene i samarbeidet er strategisk kompetanse- og rekrutteringsarbeid samt «Helsefagarbeiderløftet» – en aktivitet som retter seg særskilt mot helsefagarbeidere som gruppe.

Som en videreføring av kartleggingsarbeidet fremkommet i rapporten «Varsel om en mulig krise: Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-kommunene», ønsket kommunene å rette fokus på konkrete tiltak for rekruttering og kompetanseutvikling av helsefagarbeidere.

1.2 Mål for prosjektet

Kommunene skal gjennom konkrete tiltak bli dyktige læringsarenaer for utdanning og rekruttering av helsefagarbeidere.

Målgruppe

- *Ungdom* – synliggjøre yrkets attraktivitet i kommunene gjennom å tilby tilgjengelige og gode læreplasser og et godt læringsmiljø i kommunen som lærling eller ansatt.
- *Voksne* – tilrettelegge for at voksne kan ta fagutdanning gjennom incitamenter som bidrar til at de ønsker og greier å ta utdanning.

Delmål

1. Kommunene skal oppnå større forståelse av hvordan ulike elementer samspiller i arbeidet med rekruttering og utvikling – et helhetlig bilde skal beskrives.
2. Kommunene skal prioritere de områdene de mener vil gi mest effekt for å lykkes med å utdanne og rekruttere helsefagarbeidere.
3. Kommunene skal sammen utvikle standard plan og verktøy som skal gi dem nyttige virkemidler og bidra til fortrinn i konkurransen om rekruttering av helsefagarbeidere.
4. Det skal gjennomføres veilederutdanning i samtlige kommuner.
5. Nord-Troms-regionen skal ved prosjektslutt ha felles forståelse og felles verktøy for samarbeid i rekruttering og utvikling av helsefagarbeidere.

2.0 FELLES REGIONALE TILTAK FOR KOMMUNENE FOR Å VÆRE DYKTIGE LÆRINGSARENAER FOR UTDANNING OG REKRUTTERING AV HELSEFAGARBEIDERE

Gjennom arbeidet med «Helsefagarbeiderløftet» har etatslederne i helse- og omsorgssektoren jobbet frem felles regionale retningslinjer og tiltak som grunnlag for en enhetlig praksis i de seks kommunene i Nord-Troms, bl.a. felles regionale tiltak for permisjon, stipend, bindingstid og kompetansetillegg. Bakgrunnen er en tanke om at felles retningslinjer styrker regionen og forhindrer kommunene fra å konkurrere mot hverandre.

Etatslederne vil sammen med aktuelle virksomhetsledere prioritere søknader ut fra kommunens behov/relevans for virksomheten til hvert enkelt tiltak.

2.1 Permisjon med lønn

Når permisjon med lønn innvilges, brukes følgende mal:

- Fagutdanning (ikke poengbasert) 6 mnd. eller 1 år gir rett til hhv. 5 og 10 arbeidsdager med lønn (basert på stillingsstørrelse).
- Ansatte i fagarbeiderstilling som har jobbet minimum 1 år i kommunen og som deltar på høyskolebasert grunnutdanning kan etter skriftlig avtale innvilges inntil 4 uker med lønn for hele studiet.
- Hvis studiet tas samlingsbasert, fordeles permisjonen over tilsvarende tid.

2.2 Stipend

Ordningen skal gjelde ansatte i kommunen. Stipender i forbindelse med rekruttering av eksterne krefter vurderes individuelt. Ansatte som tar helsefagarbeiderutdanning kan etter plan og avtale få inntil 10 000 kroner ved oppstart og inntil 10 000 kroner ved avslutning av utdanningsløpet.

2.3 Bindingstid

Bindingstid avtales med den enkelte dersom kommunen ved utdanning yter vesentlig økonomisk støtte, og begrenser seg til maks 2 år.

2.4 Kompetansetillegg

Som ledd i å stimulere til at ansatte tar etter- og videreutdanning relatert til de behov kommunen har pekt ut som relevante, f.eks. gjennom prioriteringer i regionale kompetanseplaner, vil følgende mal benyttes:

- Fagskole/videreutdanning for fagarbeidere gir 5000 kroner i kompetansetillegg.
- Etter vurdering relatert til de behov kommunen har, kan man gi et kompetansetillegg på 5000 kroner til 15 studiepoengs videreutdanning for helsefagarbeidere.

3.0 FELLES REGIONAL STRATEGI FOR LÆRLINGER/VEKSLINGSLÆRLINGER

3.1 Antall lærlingplasser til lærlinger i helsefagarbeiderutdanningen

Å tilrettelegge for lærlinger, både vanlige og veksling, er et viktig tiltak innenfor områdene rekruttering, læring og utdanningsmuligheter. Utdanningsinstitusjonene er avhengige av en stabil og forutsigbar tilgang på lærlingplasser.

Ved å forplikte seg til et fast antall lærlinger til helsefagarbeiderutdanningen over tid, gir man både ungdommene som tar fagutdanning, utdanningsinstitusjonene og kommunenes institusjoner signal om at man ønsker å satse på helsefagarbeidere. Dette er også et tiltak helt i tråd med utfordringene alle de seks kommunene i Nord-Troms har med rekruttering av helsefagarbeidere for kommunen i fremtiden.

Alle kommunene bør ha et forpliktende vedtak på dette.

3.2 Påskjønnelse til veileder

Videre er det et ønske om at alle kommunene vedtar et felles nivå for påskjønnelse til de som er veiledere for lærlinger for å stimulere flere til å være veiledere. Noen kommuner praktiserer allerede en påskjønnelse på 500 kroner per måned til de som tar veilederoppgaver.

Det er enighet om at en godtgjørelse på minimum 500 kroner per måned for å være veileder er en ønsket felles strategi for alle kommunene.

Lærlinger kan meget vel vise seg å være en god kilde til rekruttering av nye helsefagarbeidere for kommunen. Derfor er det viktig å ha dette i mente når man har lærlinger i bedriftene. Dette kan være kjøreregler for mottak av lærlinger og at man ser på mulighetene for ansettelse etter endt læretid – tiltak som vil komme som anbefalinger fra «Helsefagarbeiderløftet».

4.0 UTDANNINGSMULIGHETER I NORD-TROMS

Prosjektlederen har vært i møte med Nord-Troms videregående skole, NAV, Voksenopplæringen og Oppfølgingstjenesten for å se på utdanningsmulighetene for alle grupper, det være seg de med rett til videregående opplæring, fullføringsrett og voksne med realkompetanse. Det er viktig at det er et tilbud til de som ønsker å ta fagutdanning som helsefagarbeider, enten på dagtid eller ettermiddagstid. Vi har diskutert mulighetene for å tilpasse vekslingsmodellen til voksne som ønsker fagutdanning. Dette arbeidet er ikke avsluttet, og følges opp av Nord-Troms videregående skole.

Det er også viktig for regionen at tilbudet om påbygging til studiekompetanse finansieres slik at helsefagarbeiderne som ønsker det kan oppnå studiekompetanse. Dette med tanke på rekruttering av arbeidskraft generelt til helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms-regionen.

5.0 LOKALE TILTAK I REGIONEN

Alle kommunene iverksetter tiltak som på sikt vil være stimulerende for utdanning og rekruttering av nye helsefagarbeidere i kommunene.

5.1 Framsnakke helsefagarbeideryrket

Vi må pålegge alle avdelinger å ha framsnaking av helsefagarbeideryrket som et fast tema på personalmøter. Videre må vi finne interne/eksterne personer i kommunen/regionen til å holde innlegg på personalmøter om trivsel og enkle grep i hverdagen som fremmer stolthet for yrket og verdsetting av innsats, samt bevisstgjøre hver enkelt på at den enkeltes holdning er viktig.

Lokale medier må brukes for å synliggjøre helsefagarbeideryrket ved at små og store hendelser ved institusjonene blir vist frem. Vi må invitere lokalavisen eller TV til å lage nyhetssaker (i tråd med personvern), samt bruke sosiale medier bevisst i en synliggjøringsstrategi. Dette vil gjøre institusjonen og yrket mer synlig på en positiv måte, og på sikt øke rekrutteringen og føre til en positiv holdning.

5.2 Sommerarbeidsplasser for ungdom under 18 år

Vi må ansette miljøarbeidere i alderen 16–18 år. Dette gir kommunene en fin mulighet til å tenke langsiktig rekruttering ved at ungdommene får ha sesongarbeid ved kommunenes helse- og omsorgsinstitusjoner. Dette kan lede til at de ved utdanningsvalg ønsker å ta fagutdanning som helsefagarbeider, og er et rekrutteringstiltak som må inn i budsjetttrammene.

5.3 Årlige besøk og aktiviteter med unge (barnehager og skoler)

Dette er også et langsiktig rekrutteringstiltak rettet mot unge og senere ungdommer ved at de får kjennskap gjennom oppveksten til kommunenes tjenester innen helse og omsorg. Slik kan man legge til rette for senere rekruttering til yrket.

5.4 Bonusordning for ferievikarer uten fravær

Ferievikarer for helsefagarbeidere som arbeider fire uker kan få et tilskudd på 4000 kroner. Dette kan stige med 1000 kroner per uke for maksimalt åtte uker, og forutsetter at ferievikaren jobber sammenhengende i tildelt stilling og ikke har fravær i perioden. Tiltaket stimulerer helsefagarbeidere til å søke seg til vikariater i etaten, og kan på lang sikt også virke rekrutterende, ikke bare for sesongansatte.

UiT

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Septentrio Reports
2016:2

Levende studie – og læringssentra?

Varsel om en mulig krise

Rapport nr. 4 fra prosjektet "Utdanning for utvikling – studie- og læringssentrenes rolle og funksjon".
RESULTATERS SENTER FOR UTDANNING, LÆRING OG TEKNOLOGI
UiT Norges arktiske universitet

NORD-TROMS
STUDIESENTER

UiT The Arctic University of Norway – 2016

Phone no.: 77 64 40 00
Email: postmottak@uit.no
Web: <http://uit.no/>

Septentrio Academic Publishing
<http://septentrio.uit.no/>

Septentrio Reports, number 2, 2016
ISSN: 2387-4597
DOI: <http://dx.doi.org/7.3741>

How to cite this report: <http://dx.doi.org/10.7557/7.3741>

Licensee UiT The Arctic University of Norway
This Open Access report is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0
International License: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Varsel om en mulig krise

Kompetansebeholdningen i helse- og omsorgsektoren
i Nord-Troms kommunene

Gunnar Grepperud, Ådne Danielsen & Gunilla Roos

Rapport nr. 4 fra prosjektet: «Utdanning for utvikling – studie- og læringsentrenes rolle og funksjon»

Innholdsfortegnelse

1. Om kompetanseprosjektet.....	5
1.2 Hvorfor et slikt prosjekt?.....	7
1.2.1 Utfordringer i helse- og omsorgssektoren.....	7
1.2.2 Kompetanse som strategisk innsatsfaktor i kommunene	9
1.3 Om kartleggingen	11
2. Kompetansebeholdningen for regionen samlet	13
2.1 Antall stillinger og stillingsprofil.....	13
2.2 Grunnutdanningsprofil.....	17
2.3 Videreutdanningsbeholdningen.....	18
2.4 Heltid/deltid	23
2.5 Alder	25
3. Noen kompetanseutfordringer til helse- og omsorgssektoren i Nord - Troms.....	29
3.1 Aldersutfordringen.....	29
3.2 Deltidsutfordringen.....	30
3.3 Belastningsutfordringen.....	30
3.4 Kompetanseutfordringen.....	30
3.5 Attraktivitetsutfordringen og kampen om arbeidskraften.....	32
4. Fra kartlegging til konkret handling - noen innspill til strategier og tiltak.....	33
4.1 Noen mulig tiltak	33
4.2 Veien videre	37
5. Studiesenteret som kompetansemotor	39
Kommuneoversikter	41
Kvæningen kommune	42
Kåfjord.....	47
Nordreisa.....	52
Skjervøy.....	58
Storfjord	64
Lyngen	70

1. Om kompetanseprosjektet

Dette er en rapport som viser hovedresultatene fra en kompetansekartlegging innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms kommunene Kvænangen, Kåfjord, Nordreisa, Skjervøy, Storfjord og Lyngen. Disse kommunene samarbeider gjennom Nord-Troms regionråd.

I januar 2014 vedtok Regionrådet i Nord-Troms en ny strategi for Nord-Troms Studiesenter (NTSS) for perioden 2014-2018.¹ Grunnlaget for strategien ble lagt gjennom en dialog mellom studiesenterets ledelse, studiesenterets styringsgruppe og Nord-Troms regionråd. Det overordnede fokuset var studiesenterets arbeid med strategisk kompetanseutvikling i kommunal sektor og i lokalt- og regionalt næringsliv. Arbeidet med strategisk kompetanseutvikling ble tydeliggjort gjennom at NTSS formulerte følgende mål:

- Inngå i et tettere og mer strategisk samarbeid med kommunene for å møte utfordringene kommuneorganisasjonene står overfor, hva angår rekruttering og tilpasset kompetanse for framtidige behov. Dette betyr blant annet en satsning på profesjonsstudier. Etter- og videreutdanninger innenfor velferdsstatens yrker vil fortsatt være et prioritert område for studiesenterets virksomhet.
- Inngå i et tettere og mer strategisk samarbeid med det private næringslivet og næringskonsulenter (i nettverk) med fokus på tre bransjer:
 - Reiseliv,
 - Havbruk
 - Matvareproduksjon

Kompetansekartleggingen er knyttet til den første målsettingen, nemlig ønsket om at NTSS inngikk i et nærmere samarbeid med kommuneorganisasjonene for å bistå i arbeidet med å kvalifisere og rekruttere av ansatte. Strategien for dette ble utformet av studiesenterets daglige leder, Lisbeth Holm, i nær dialog med regionrådets rådmannsutvalg. Det ble vedtatt at man skulle prioritere helse- og omsorgssektoren og at hensikten med arbeidet skulle være å få et klarere bilde av dagens kompetansebeholdning i samtlige av regionens seks kommuner. Gjennom dette skulle man så sette inn tiltak både på kort og lang sikt og med utgangspunkt i nåværende og fremtidige utfordringer.²

¹ Nord-Troms Regionråd, Sak 10-14

² Vedtatt i sak 17/14, 24.mars 2014

Følgende faser i arbeidet ble skissert:

FASENE	MULIGE AKTØRER	ANSVAR
<p>FASE 1: TEGNE KARTET</p> <p>Kartlegge behovet, beholdningen og utviklingsbildet</p>	<p>UiT v/ RESULT bidrar i kartleggingsarbeidet og påtar seg ansvar med å utarbeide et enkelt kartleggingsverktøy</p>	<p>Nord-Troms Studiesenter/ rådmenn og arbeidsgruppe i medvirkende kommuner</p>
<p>FASE2: ANALYSERE OG LEGGE STRATEGIER Hvis vi skal løse dette, må vi...</p>	<p>UiT v/ RESULT bidrar i analysearbeidet</p> <p>Flere nivå i kommunene må kobles inn for å legge strategier</p>	<p>Nord-Troms Studiesenter / rådmenn og arbeidsgruppe i medvirkende kommuner</p>
<p>FASE 3: TILTAK: Dette må gjøres fordi (begrunnelsen)</p> <p>Kompetansetiltak iverksettes</p>	<p>Kompetanseplan iverksettes av utdanningsaktører lokalt i samarbeid med fagskoler, høyskoler, universitetet etc</p>	<p>Nord-Troms Studiesenter koordinerer arbeidet</p>

Ved utgangen av 2015 var fase 1 og 2 gjennomført. Som del av fase 1 ble det avholdt to seminarer, Helsedag 1 som ble avholdt 26.mai og Helsedag 2 som ble avholdt den 8.oktober. Her ble noen foreløpige resultater lagt frem.

I november 2014 var kartleggingen gjennomført og resultatene analysert og i løpet av våren 2015 ble dette presentert for regionrådet samlet, for regionrådets rådmannsutvalg og for fem av kommunestyrene. Resultatene har også vært presentert for Fylkesmannen i Troms og KS Troms.

Prosjektet har vært ledet av Nord-Troms studiesenter v/Lisbeth Holm. I den oppnevnte arbeidsgruppa satt følgende personer:

Gro Karlstrøm, Kvænanen

Bodil Mikkelsen, Nordreisa

Tommy Arne Hansen, Skjervøy

Magnhild Grønvoll, Lyngen

Kirsti Blomli, Kåfjord

Anne Lena Dreyer, Storfjord

Førsteamanuensis Ådne Danielsen og professor Gunnar Grepperud, begge fra Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi (Result), UiT Norges arktiske universitet, har bistått prosjektleder og arbeidsgruppe med gjennomføring av kartleggingen, systematisering av data og innspill/veiledning i arbeidet med å sette i verk relevante kompetansetiltak.

I denne rapporten gis en todelt presentasjon av resultatene. I kapittel 2,3,4 og 5 presenteres og drøftes resultatene for de 6 kommunene samlet. I del to angis tallene for hver enkelt kommune, slik at de som ønsker dette kan gå nærmere inn på disse. Som det vil framgå av tabellene er tendensene både klare og utfordrende. Slik sett bereder det statistiske materialet grunnen for prosjektets fase 3.

1.2 Hvorfor et slikt prosjekt?

1.2.1 utfordringer i helse- og omsorgsektoren

Bakgrunnen og begrunnelsen for dette prosjektet er primært knyttet til de utfordringer de seks Nord-Troms- kommunene står overfor innen helse- og omsorgssektoren både på kort og lang sikt og med utgangspunkt i lokale forhold og nasjonale utviklingstrekk.

Sett ut fra situasjonen i Nord-Troms kommunene er ett av de kortsiktige behovene å sikre at man er i stand til å opprettholde kvaliteten på det tilbudet man gir i dag. To forhold gjør at dette ikke gir seg selv; tilgang på kvalifisert arbeidskraft og økonomi.

Det har over tid vist seg at det ikke er helt enkelt å rekruttere kvalifisert personale til alle typer stillinger. En særlig utfordring er knyttet til å få tilstrekkelig med søkere til de mange deltidsstillinger som også helse- og omsorgssektoren i Nord – Troms preges av. Diskusjonene i arbeidsgruppa tilsier at jo mer man baserer virksomheten på deltidsstillinger, jo mer avhengig vil man være av at de voksne, bofaste i regionen både vil søke og har den riktige kompetansen for de ledige jobbene. Til dette bildet hører også at aldersgruppen 20 - 39 år, som vurderes som en kritisk faktor for tilvekst, utgjør en stadig mindre andel av kommunenes innbyggere. Derimot øker andelen av denne aldersgruppen i de nord-norske vekstsentra. Denne utviklingen tilsier større konkurranse om den produktive og kompetente arbeidskraften, en konkurranse som stiller de mindre kommunene overfor særlig store utfordringer.

Behovet for nyrekruttering øker både ved at gjennomsnittsalderen for de ansatte innen helse- og omsorgssektoren blir stadig høyere og fordi det framover vil være behov for langt flere ansatte innen sektoren enn tilfellet er i dag. En estimering av fremtidig tjenestebehov i årsverk pr.1000 innbyggere i yrkesaktiv alder, dvs. mellom 20-66 år viser for eksempel at det vil øke med 8 årsverk i perioden 2013-20 og 38,8 årsverk fram til 2040. En ikke uvesentlig del av denne økningen skyldes den demografiske endringen i befolkningen med flere eldre med lengre levealder. I NORUT- rapporten «Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge» angis et konservativt estimat som tilsier at man i Nord-Norge vil ha behov for 11 000 flere sysselsatte innen helse- og omsorgssektoren i 2030.³ Dette er

³ Angell, E mfl 2013 *Attraktive lokalsamfunn og arbeidsmarkedsregioner i Nord-Norge*, s. 130 Norut Alta Rapport 2013.7

en utvikling utdanningssystemet neppe er i stand til å møte med den kapasitet og de utdanningsmodeller man i dag legger til grunn. Beregninger basert på dagens kapasitet tilsier at vi nasjonalt sett i 2035 vil ha en underdekning på 28 000 sykepleiere og 57 000 helsefagarbeidere.⁴

I en større kartlegging av sykepleiere ved sykehjem og hjemmetjenesten i regi av Norsk Sykepleieforbund ble bl.a. følgende spørsmål stilt: "Dersom du var eldre og pleietrengende, kunne du tenkt deg å bo på institusjonen du jobber ved i dag?" 47 prosent svarte ja, 25 prosent svarte nei og 29 prosent var usikker. På spørsmålet om hvordan man vurderte kvaliteten på eldreomsorgen den dagens man selv ble gammel svarte 59 prosent at den ville bli dårligere, og 11 prosent at den ville bli bedre.⁵ Resultater som dette tilsier at utfordringene ikke bare er knyttet til antall hoder og hender, men vel så mye til kvaliteten på det helse- og omsorgsarbeid som skal utføres. Dette må, ikke minst, sees i sammenheng med at man står overfor en rekke store utfordringer framover som er knyttet til demografiske trekk, alternative tilnærminger til helsemessige utfordringer og til den faglige utviklingen innen helsesektoren. St.meld. nr. 25 (2005-2006) "Mestring, muligheter og mening – framtidens omsorgsutfordringer" peker på fem hovedutfordringer for den kommunale helsetjenesten:⁶

- De nye brukerne, under 67 år
- Økende antall eldre med omsorgsbehov
- Tilgang på omsorgsytere
- Samhandling og medisinsk oppfølging
- Aktiv omsorg

I rapporten «Framtidens omsorgsbilde- slik det ser ut på tegnebrettet» fremkommer det at kommunene anser tilgangen på omsorgsytere og de nye brukerne under 67 år som de største utfordringene. I kartleggingen som ligger til grunn for rapporten mener under halvparten av de som har svart at kommunene i meget stor/stor grad vil være i stand til å møte de fem store framtidige omsorgsutfordringene fra St.meld.25. Av de som har mindre tro på at utfordringene blir møtt, er det økonomi og rekruttering av personell som fremheves som de største utfordringene. I samme rapport peker for øvrig forfatterne selv på følgende seks sentrale forutsetninger for at kommunene skal være godt rustet til fremtidens utfordringer:⁷

- Det kommunale plansystemet må endres og kapasitet og kompetanse for planlegging må styrkes.
- En udogmatisk vurdering av omsorgsbehovet i forhold til balansen mellom institusjoner og åpen omsorg må gjennomføres og nedfelles i konkrete standarder.
- Familieomsorgens og den frivillige innsatsens rolle må avklares og konkretiseres for å finne en bedre samhandling mellom det offentlige og sivilsamfunnet.
- En nøktern debatt om flere private løsninger som bidragsytere til det totale bildet, bør finne sted.

⁴ Sykepleien nr. 7 2015. Hvem skal pleie oss om 20 år?

⁵ Sykepleien nr. 7. 2015, s 51-52

⁶ HOD: St.meld nr. 25 (2005-2006) "Mestring, muligheter og mening – framtidens omsorgsutfordringer"

⁷ Disch, P.G. og Vetvik, E.2009. *Framtidens omsorgsbilde- slik det ser ut på tegnebrettet*. Rapport nr. 1. Universitetet i Agder og Høgskolen i Telemark

- Kommunenes ressursgrunnlag må styrkes økonomisk og organisasjonsmessig.
- Konkret gjelder det statlige bevilgninger og endret kommunestruktur.
- Omsorgsyrkene må gjøres mer attraktive slik at rekrutteringsoppgaven har utsikter til å lykkes. Konkret gjelder det lønn, arbeidsmiljø og faglig miljø.

Samtidig er helse- og omsorgssektoren en svært ressurskrevende sektor som presser en allerede anstrengt kommuneøkonomi. Dette setter også grenser for hvordan helse- og omsorgssektoren kan drives og utvikles. I avisa "Nordlys" 18. desember 2015 fremkommer det for eksempel at Nord-Troms regionens største kommune, Nordreisa, er havnet på den såkalte ROBEK-lista og må nedbemanne med 30 årsverk for å få økonomien i balanse. I 2018 antar man at kommunens gjeld vil være på 580 millioner kroner.⁸ Samme dag viser avisa "Framtid i nord" til at man Kvænangen kommune er nødt til å redusere sitt budsjett med 10 millioner kroner.⁹

1.2.2 Kompetanse som strategisk innsatsfaktor i kommunene

Initiativet til dette prosjektet kom opprinnelig fra Nord-Troms studiesenter som gjennom et slikt prosjekt også ønsket å videreutvikle sin rolle som studiesenter. Siden oppstarten i 2006 har NTSS iverksatt en rekke utdanningstilbud, både formelle utdanninger på universitets- og høgskolenivå og kortere kurs. Man har høstet stor anerkjennelse for dette, både lokalt og nasjonalt. Lokalavisa "Framtid i nord" karakteriserte allerede i 2010 virksomheten som en suksess og "et lite mirakel".¹⁰

NTSS var også ett av de norske studiesentra som ble intervjuet i den norsk/svenske studien av studie- og læringssentra (forkortet til SLS- se rapport nr. 3)¹¹. Ett av de forhold det her ble pekt på var at studiesentrene i sitt nærmiljø primært ble oppfattet som en megler og tilbyder, ikke et "verktøy" arbeidslivet kunne ta i bruk for å styrke sitt strategiske kompetansearbeid. Dette ble særlig tydelig i studiesentrenes relasjon til kommunal sektor. Selv om det ble gitt en rekke relevante grunn- og videreutdanningstilbud innrettet mot de såkalte velferdsyrkene, var det bare unntaksvis at disse ble tilbudt som et resultat av et nært samarbeid med aktuell, kommunal etat. De fleste ble etablert på studiesentrenes eget initiativ. Denne noe paradoksale situasjon ble i rapport nr. 3 beskrevet som ett av studiesentrenes store dilemma. Til tross for sin hederlige virksomhet befant studiesentrene seg i et slags vakuum mellom et noe uinteressert utdanningssystem (og da spesielt høyere utdanning) og et forholdsvis uinformert lokalt arbeidsliv (inklusive kommunene som arbeidsgivere) som ikke helt visste hvordan de kunne nyttegjøre seg studiesentrenes kompetanse.¹²

Dette var en situasjon som også preget NTSS sin relasjon til de kommunene man var satt til å betjene. Gjennom å initiere det kompetanseprosjektet som er beskrevet innledningsvis, ønsket NTSS å utvide sin tradisjonelle rolle slik at den også omfattet strategisk kompetansearbeid i samarbeid med offentlig

⁸ "Nordlys", 18. desember 2015, "Frykter det verste"

⁹ "Framtid i nord", 18. desember, "Vi skjærer ned med 10 millioner" http://www.framtidinord.no/nyheter/2015/12/18/Vil-skj%C3%A6re-ned-med-10-millioner-11938198.ece#cxrecs_5

¹⁰ http://ntss.no/side.asp?id=om_oss_oss_i_media

¹¹ Grepperud, G., Danielsen, Å. og Roos, G. 2015 *Levende studie- og læringssentra. Utviklingstrekk og utfordringer* Sepentrio Reports, nr. 3. U:T Norges arktiske universitet

¹² Som note 11, kap 11

sektor. Dette arbeidet er i andre sammenhenger definert som en av studiesentrenes tre hovedoppgaver, ofte beskrevet som "kompetansemotorfunksjonen" (se rapport nr. 1).¹³

Nødvendigheten, og relevansen, av en slik rolle er nært knyttet til oppfatningen om at mange kommuner, spesielt såkalte utkantkommuner, vil ha behov for hjelp og støtte for å ivareta kompetanseoppgaven i årene framover. På den ene siden pekes det av flere på at rekruttering og kvalifisering med nødvendighet må få større plass i årene som kommer.¹⁴ I KS sin arbeidsgivermonitor for 2014 heter det blant annet:¹⁵

Kommuner og fylkeskommuner ser kompetanseutvikling og mobilisering av kompetanse som en av de største arbeidsgiverutfordringene framover.

I samme monitor hadde Storfjord og Nordreisa kommuner gitt sine vurderinger av hvilke arbeidsgivertema som man mente utfordret kommunene. Når det gjelder kompetanseutvikling og kompetansemobilisering sa man fra Storfjord at dette var meget utfordrende, mens Nordreisa beskrev det som «ganske utfordrende». Når det gjaldt rekruttering til stillinger var det helsefagarbeiderne man i Storfjord var mest bekymret for, mens det var ingeniør – og økonomistillingene man var minst bekymret for. I Nordreisa er det blant annet rekruttering til stillinger innen helse- og omsorg man var mest bekymret for. Dette omfattet helsefagarbeidere, sykepleiere, vernepleiere og spesialsykepleiere.

Såtidig påpekes det at både norske og nord - norske kommuner i varierende grad arbeider med og prioriterer rekrutterings- og kvalifiseringsarbeidet.¹⁶ En analyse av "Kompetansereformen" i Norge 13 år etter at den ble "sjøsatt", tyder i hvert fall på at norske kommuner som arbeidsgivere hverken kan sies å ha vært noen pådrivere eller innovatører for å styrke sine ansattes kompetanse.¹⁷ En viktig delproblemstilling i dette prosjektet var derfor om, og hvordan, et regionalt studiesenter kan være en konstruktiv bidragsyter i arbeidet med å plassere kompetanse- og kvalifiseringsarbeidet høyere på den kommunale dagsorden.

¹³ Danielsen, Å., Grepperud, G. og Roos, G. 2015. Levende studie- og læringsentra. Funksjoner og framvekst. *Sepentrio Reports nr. 2. 2015*. UiT Norges arktiske universitet.

¹⁴ Brandén, G. m.fl. 2011. 39000 anställningar till och med 2020. En studie av rekryteringsbehovet i Västerbottens län. *CERUM Report Nr. 26/2011*; Se også Angell m.fl. 2013

¹⁵ KS. 2014. Kommunesektorens arbeidsgivermonitor, s.17. <http://www.ks.no/globalassets/vedlegg-til-hvert-fagomrader/arbeidsgiver/arbeidsgiverpolitikk/arbeidsgivermonitor-2014.pdf?id=2443>

¹⁶ Se også Angell m.fl., note 3

¹⁷ Grepperud, G. m.fl. 2010. *Kunnskapssamfunnet. Hva vil vi med voksnes kvalifisering?* Gyldendal Akademisk. Oslo

1.3 Om kartleggingen

Kartleggingsprosjektet ble styrt av den nedsatte arbeidsgruppa. Forskerne har primært hatt en rådgivende funksjon, samt påtatt seg arbeidet med å bearbeide og analysere de data som ble samlet inn. Arbeidet har altså ikke utgangspunkt i en forskerinteresse, men i en ren praktisk interesse hvor sentrale aktører innen helse- og omsorgssektoren ønsket mer og bedre innsikt i kompetansesituasjonen i sine respektive kommuner.

For arbeidsgruppen var det en forutsetning at en kartlegging av kompetansebeholdningen i Nord-Troms regionen måtte kombinere enkelhet med tilstrekkelig informasjon. Den måtte ikke inkludere flere variabler enn nødvendig, og de som ble inkludert måtte være de mest relevante ut fra formålet med arbeidet, nemlig at arbeidsgiver fikk gode oversikter over «tingenes tilstand». Når arbeidsgruppen helt fra starten av la vekt på dette, kan det bl.a. forklares med tidligere erfaringer med kompetansekartlegginger, både av nasjonal og lokal karakter. Det ble bla. pekt på at slike arbeider ble for omfattende og komplekse og at de rapporter som ble publisert i liten grad blir lest og i enda mindre grad blir lagt til grunn for planlegging og satsing på kompetanseutvikling. På mange måter ble slike rapporter ansett som en form for "akademisk øvelse" med liten relevans for eget daglig arbeid.

Arbeidsgruppa kom fram til at følgende forhold (variabler) ville være av særlig interesse for dem som ledere innen helse- og omsorgssektoren; alder, stilling, grunnutdanning, videreutdanning og stillingsandel. Det ble utformet et enkelt kartleggingsskjema som ble administrert og /eller fylt ut av arbeidsgruppas medlemmer. Dette hadde i seg selv en positiv effekt. Først og fremst ved at det styrket gruppas eierskap til selve kartleggingen, men også fordi det åpenbart bidro til en dypere erkjennelse av de utfordringer man stod overfor.

10. november 2014 ble et første utkast til analyse av kartleggingsresultatene sendt arbeidsgruppa. På bakgrunn av kommentarene ble ytterligere data registrert fram til 18. november. Samlet sett ble det registrert 939 stillinger (jf. tabell 2.1) for de seks Nord-Troms kommunene. Det er i etterkant også kommet til et fåtall nye registreringer, men disse er ikke inkludert i kartleggingen. For enkelte av kommunene blir tallene forholdsvis små, men for sammenlikningens skyld har vi også angitt svarene i prosent.

2. Kompetansebeholdningen for regionen samlet

2.1 Antall stillinger og stillingsprofil

I tabell 2.1 gis en oversikt over antall stillinger som er registrert innenfor helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms fordelt på kommunene.

Tabell 2.1. Registrerte stillinger innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Antall og prosent.

Kommune	Antall	Prosent
Storfjord	95	10.1
Kåfjord	103	11.0
Lyngen	225	24.0
Skjervøy	144	15.3
Nordreisa	288	30.7
Kvænangen	84	8.9
Totalt	939	100

Til sammen er det registrert 939 stillinger. Det reelle tallet er noe større. Fire av kommunene har for eksempel ikke registrert legestillingene. For fire av kommunene, Lyngen Kvænangen og Storfjord, er det dessuten et mindre antall andre stillingskategorier som ikke inngår i kartleggingen.¹⁸ Samlet sett ligger nok antallet ikke langt unna 1000 stillinger.

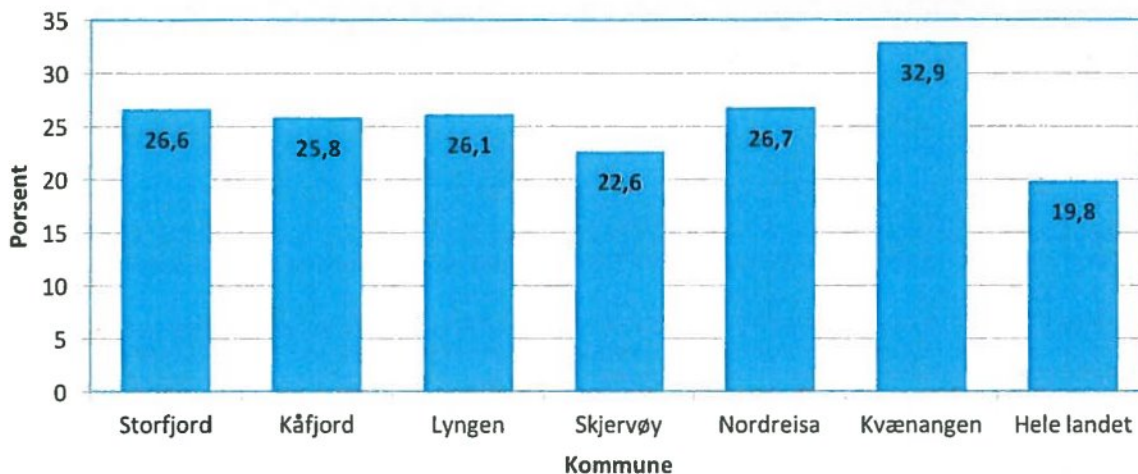
Helse- og omsorgssektoren er det største virksomhetsområde i Nord-Troms. En oversikt fra 4. kvartal 2011 viser for eksempel at ansatte innen helse- og omsorg utgjorde om lag 28 prosent av alle sysselsatte i kommunene. Til sammenlikning utgjorde ansatte innen skole- og undervisning 10 prosent av de sysselsatte, mens andelen innen fiske/fiskeindustri/ oppdrett/ nye marine arter lå på om lag 9 prosent.¹⁹

Andelen sysselsatte innen helse- og omsorgssektoren for Nord-Troms ligger langt over landsgjennomsnittet for kommunene som er om lag 20 prosent. Tallene for de enkelte Nord-Troms kommunene er følgende når det gjelder andelen av ansatte innen helse-omsorgssektoren år 2014:²⁰

¹⁸ Fra Kvænangen er det ikke angitt stillinger for rus og psykiatri og helsesøster, fra Storfjord er det ikke angitt stillinger tilknyttet «Helsehuset» (lege, fysioterapeut, helsesøster etc). For Kvænangen inkluderes ikke 10 ledige (deltids-)stillinger uten stillingsangivelse, det samme er tilfelle for Kåfjord for 14 ledige stillinger i tilknytning til helgevakter. Disse er mellom 13-18 prosent med arbeid hver 3. For Lyngen mangler 2,96 årsverk fordelt på 5 personer innen renhold og 2 årsverk fordelt på 3 personer innen barnevern.

¹⁹ Roos, G., Danielsen, Å., og Grepperud G. 2015. *Levande studie- og lærcentra? Lokalsamhällets tilstånd*. Sepentrio Reports nr. 3. UiT Norges arktiske universitet.

²⁰ Prosent av alle sysselsatte i kommunene, både innen privat og offentlig sektor. Kilde: SSB 2014. *Statistikkbanken/Arbeid og lønn/Syssetting registerbasert/Sysselsatte per 4. kvartal etter bosted, arbeidssted, kjønn, alder og næring (Tabell 0784) og Sysselsatte per 4. kvartal etter bosted, arbeidssted, næring og sektor (Tabell 07979)*.

Figur 2.1. Prosent sysselsatte innen helse- og omsorgssektoren for kommunene i Nord-Troms år 2014.

Oppsummert viser tallene at helse- og omsorgssektoren ikke bare er viktig for å ivareta innbyggernes helse, det utgjør også en betydelig del av arbeidsmarkedet i regionen. Å sikre stillinger og kompetanse innen sektoren er derfor på alle måter et bidrag til bærekraftige og levende lokalsamfunn.

I tabell 2.2 gis en oversikt over hvordan de ulike stillingene innen sektoren fordeler seg. For oversiktens skyld er stillingene inndelt i 15 kategorier. Det er tre stillinger/yrkesgrupper som dominerer; helsefagarbeiderne, assistentene og sykepleierne. Til sammen utgjør disse om lag 70 prosent av stillingene. Helsefagarbeiderne (som her omfatter hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og helsefagarbeidere) er den suverent største gruppen med sine 40 prosent av alle stillingene i sektoren.

Tabell 2.2. Typer stillinger innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Antall og prosent.²¹

Stilling	Antall	Prosent
Helsefagarbeidere	382	40.7
Assistenter	140	14.9
Sykepleiere	130	13.8
Leder/avd. ledere	51	5.4
Spesialsykepleiere*	40	4.3
Adm. stillinger	33	3.5
Vernepleiere	27	2.9
Hjemmehjelpere	27	2,9
Miljøarbeidere**	26	2,8
Pleiemedhjelpere	23	2.4
Fysio/ergo/aktivitører	15	1.6
Kjøkkenpers.***	13	1.4
Leger/overleger****	12	1.3
Andre stillinger	12	1.3
Støttekontakter	7	0.7
Totalt	939	100

Vi finner noen markante forskjeller mellom kommunene når det gjelder fordeling av stillinger. Kåfjord og Kvænangen har færrest stillingskategorier innen helse- og omsorgssektoren, mens Nordreisa har flest. Variasjonene kan nok primært forklares ut fra folketall og demografisk profil, men også ut fra at noen er tillagt bestemte oppgaver eller at noen oppgaver prioriteres eller løses på forskjellige måter. Til Nordreisa er det for eksempel knyttet et distriktsmedisinsk senter (Sonjatun), mens Skjervøy og Kvænangen synes å ha lagt noe større vekt på hjemmehjelpertjenesten enn de andre kommunene.

I tabell 2.3 er det gitt en oversikt over hvordan de 8 stillingskategoriene med flest ansatte fordeler seg på de seks kommunene.

²¹ *Omfatter alle sykepleiefaglige videreutdanninger, også helsesøster og jordmor

**Omfatter både miljøarbeidere og miljøterapeuter

*** Omfatter primært kokk

**** Registrert for tre av kommunene, Nordreisa, Skjervøy og Lyngen

Tabell 2.3. Fordeling av 8 stillingskategorier innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms kommunene. Prosent.

Stillinger/kommune	Storfjord	Kåfjord	Lyngen	Skjervøy	Nordreisa	Kvænangen
Helsefagarbeidere	33.7	43.7	41.3	44.4	39.9	39.3
Assistenten	8.4	25.2	17.8	5.6	13.5	22.6
Sykepleiere	9.5	12.6	9.8	13.9	19.1	13.1
Ledere	8.4	1.9	4.0	6.3	5.6	8.3
Spesialsykepleiere	10.5	6.8	3.6	2.1	3.8	1.2
Administrasjon	2.1	2.9	4.0	2.8	5.2	0.0
Vernepleiere	8.4	1.0	2.7	2.1	3.1	0.0
Hjemmehjelpere	0.0	0.0	3.1	5.6	2.8	4.8

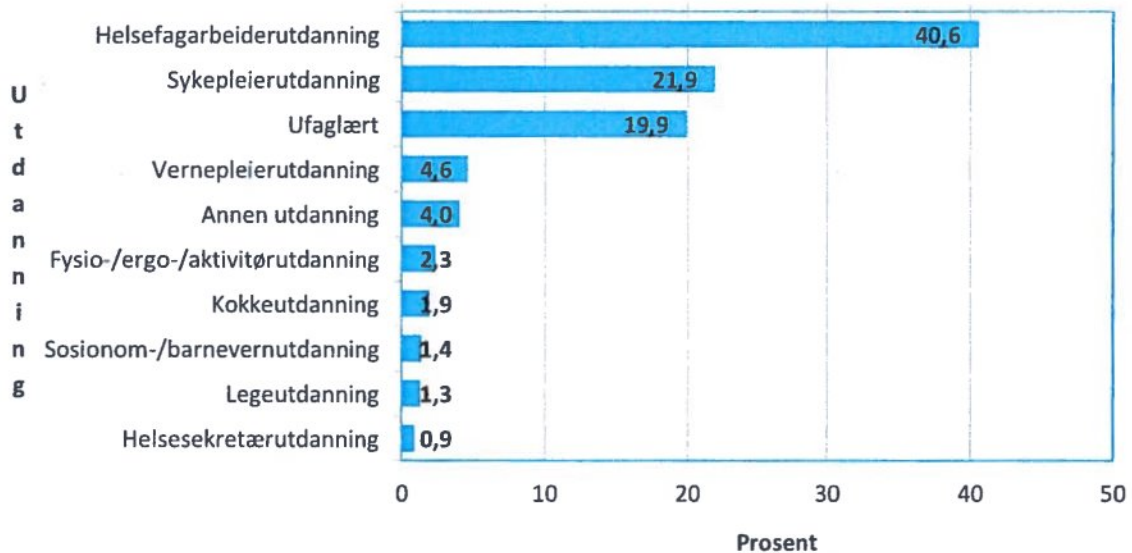
I alle kommuner er helsefagarbeiderne den største yrkesgruppa, men den varierer fra om lag 34 prosent i Storfjord til 44 prosent i Skjervøy, som sammen med Kåfjord og Lyngen har høyest andel stillinger innen denne yrkeskategorien.

Når det gjelder sykepleiere varierer andelen mellom 19 prosent i Nordreisa til ca. 10 prosent i Storfjord og Lyngen. Mellom disse ligger Kåfjord, Skjervøy og Kvænangen med om lag 13 prosent.

Ser vi på assistentgruppa finner vi den største andelen i Kvænangen og Kåfjord hvor den i begge kommuner utgjør nærmere en firedel av stillingene. Skjervøy har den minste andelen med 5.6 prosent.

2.2 Grunnutdanningsprofil

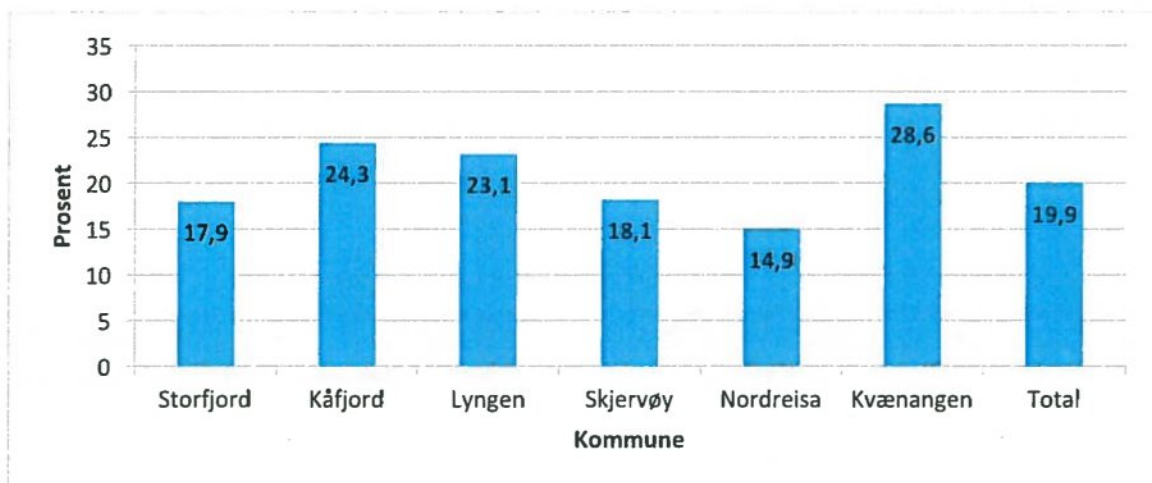
I figur 2.2 gis en oversikt over de ansattes grunnutdanning. Denne følger, naturlig nok, langt på vei stillingskategoriene siden det til de fleste av dem er gitt nasjonale krav og sertifiseringer.

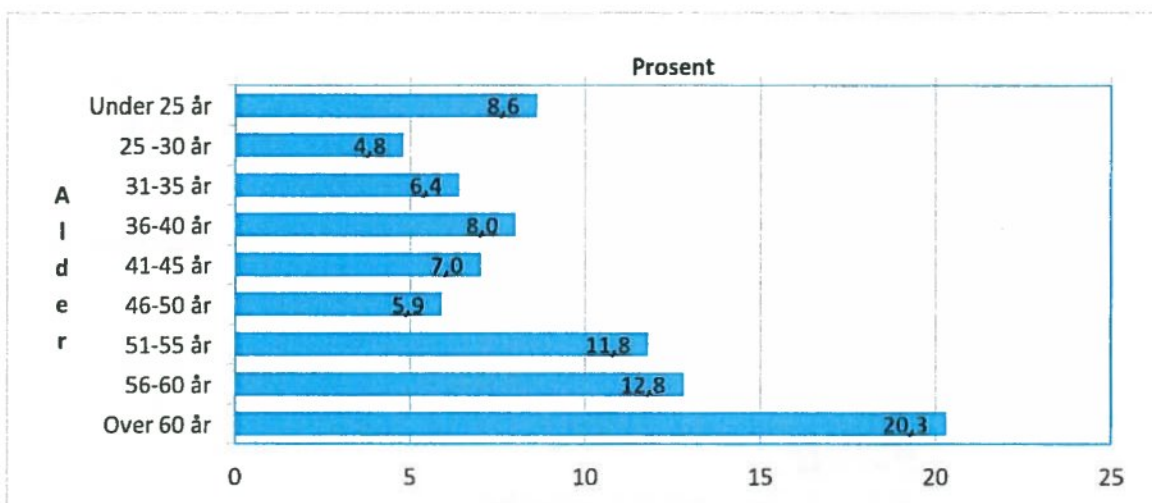
Figur 2.2. Stillingsinnehavernes grunnutdanning innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

Den vanligste grunnutdanningen er helsefagarbeiderutdanning fulgt av sykepleierutdanning. De ufaglærte utgjør om lag en femtedel av de ansatte. Disse er primært tilknyttet assistent- og pleiemedhjelpergruppene. I figur 2.3 og 2.4 gis det en oversikt over hvordan de ufaglærte fordeler seg på h. h. vis kommuner og alder.

Når det gjelder fordeling på kommuner er andelen ufaglærte størst i Kvænangen med nesten 30 prosent, mens den er minst i Nordreisa med om lag 15 prosent. Også Kåfjord og Lyngen har en forholdsvis stor andel ufaglærte (begge med nesten 25 prosent).

Figur 2.3. Prosent ufaglærte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms.

Figur 2.4. Prosent ufaglærte etter alder innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms.

Fordelt på alder viser det seg at andelen ufaglærte (jf. figur 2.4), er størst blant de eldste arbeidstakerne. 45 prosent av de ufaglærte er 51 år eller mer, og 20 prosent er over 60 år. Dette innebærer at en forholdsvis stor andel av dagens ufaglærte er ute av arbeidslivet i løpet av en 10 – års periode. Denne utviklingen gjør det mulig for kommunene å redusere andelen ufaglærte gjennom en todelt strategi:

- Legge til rette for at flere av dem som dag er "yngre ufaglærte" tilbys relevant utdanning.
- Lyse ut flere stillinger med krav til relevant, formell kompetanse.

2.3 Videreutdanningsbeholdningen

Videreutdanning er i denne kartleggingen definert som formell, eksamensrettet utdanning etter avsluttet grunntdanning. Det betyr at alle former for etterutdanning, dvs. kortere kurs eller noe lengre kvalifiseringstilbud som ikke avsluttes med eksamen, er utelatt. Av tilbud som derfor ikke er registrert er

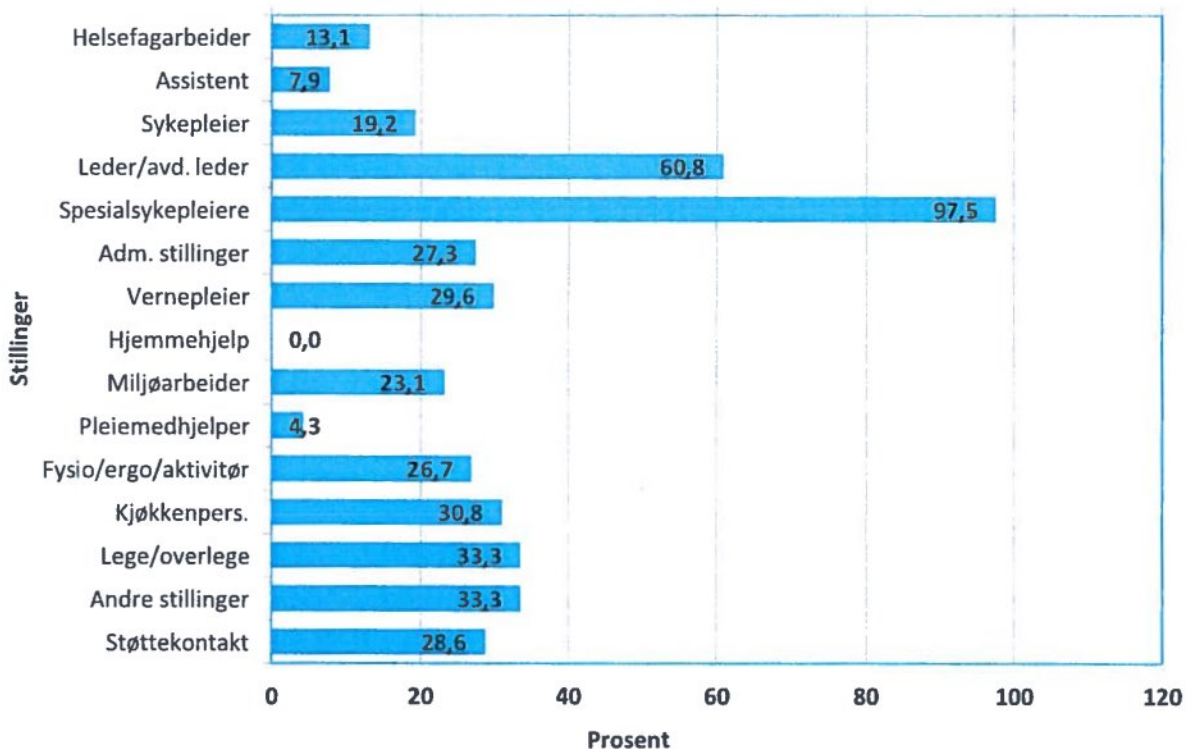
de såkalte ABC-kursene innen demens og eldreomsorg. Dette er såkalte bedriftsinterne tilbud knyttet til Demensplan 2015 og Kompetanseløftet 2015. Opplegget bygger på at det settes sammen selvdrevne, tverrfaglige grupper med fem til åtte deltakere. Disse møtes som regel hver andre eller tredje uke. Her gjennomgås studiehefter som inneholder en rekke eksempler og arbeidsoppgaver. Lyngen kommunen har gitt dette tilbudet til flere av sine ansatte.

Tabell 2.4. Ansattes videreutdanning innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Antall og prosent.

Status	Antall	Prosent
Har videreutdanning	198	21.1
Har ikke videreutdanning	664	70.7
Ikke oppgitt	77	8.2

Av tabell 2.4 fremkommer at om lag en femtedel av de ansatte har en eller flere videreutdanninger. For noen av stillingene, som helsesøster og jordmor, er relevant videreutdanning en forutsetning for å virke i stillingen, for de fleste andre er slik utdanning langt på vei knyttet til frivillighet.

I figur 2.5 er det gitt en oversikt over hvordan videreutdanningene fordeler seg på stillings-kategoriene, dvs. hvor stor andel innen hver kategori som har slik utdanning.

Figur 2.5. Andel innen stilling med videreutdanning innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

Om vi ser nærmere på andelen med videreutdanning innen de ulike stillingskategoriene er det naturlig nok spesialsykepleierne som dominerer.²² For de øvrige sykepleierne er ikke videreutdanningsfrekvensen påfallende stor. Av de andre stillingskategoriene er det lederne som er de mest aktive innen videreutdanning. Godt over halvparten av lederne har gjennomført slik utdanning. Spørsmålet er i hvilken grad videreutdanningene har vært en forutsetning for å få lederstillingene eller i hvilken grad lederstillingene har skapt behov for videreutdanning?

Blant dem som har tatt videreutdanning er det vanligst med en utdanning etter endt grunntdanning, men 77 av de 198 som har formell videreutdanning har tatt flere videreutdanninger, slik det fremkommer av tabell 2.5. Dette er altså ansatte med svært god formell kompetanse.

Tabell 2.5. Antall videreutdanninger blant ansatte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms.

Antall videreutd.	1 utdanning	2 utdanninger	3 utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	121	53	19	5

Av disse 77 personene er de fleste å finne innen to stillingskategorier, lederne og spesialsykepleierne. Storfjord, Lyngen og Nordreisa har en forholdsvis stor andel av disse, Kåfjord og Skjervøy svært få.

Til sammen er det for regionen registrert 275 videreutdanninger. I tabell 2.6 er det gitt en oversikt over hvordan disse fordeler seg på fagområder. De dekker til sammen mange virksomhetsområder med psykisk helse/rus/psykiatri som det klart største. Også fag innen ledelse/økonom/administrasjon og eldre/geriatri utgjør mer enn 10 prosent av videreutdanningene. Også de som er i jobb, men samtidig tar relevant grunntdanning, er tatt med her. Det gjelder 21 personer.

²² At andelen videreutdanning for spesialsykepleiere ikke utgjør 100 prosent, skyldes det at det for av disse stillingene ikke er angitt slik utdanning

Tabell 2.6. Type videreutdanninger innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Antall og prosent.

Videreutdanning	Antall	Prosent
Psykisk helse/Rus-psyk	65	23,6
Ledelse/Øk/Adm	37	13,5
Eldre/geriatri	32	11,6
Annet	33	12,0
Er i grunnutdanning	21	7,6
Veiledning/Coaching	18	6,5
Helsesøster	14	5,1
Pedagogiske fag	14	5,1
Kreft	10	3,6
Diabetes	8	2,9
Jordmor	8	2,9
Lindrende omsorg	3	1,1
Vold i nære relasjoner	3	1,1
Akuttsykepleie	2	0,7
Hudsykepleie	2	0,7
Familieterapi	2	0,7
Pediatriisk sykepleie	1	0,4
Intensivsykepleie	1	0,4
Operasjonssykepleie	1	0,4
Totalt	275	100

Det er ansatte i 100 prosent stilling som i størst grad også tar videreutdanning, og en nærmere statistisk analyse av tallene viser at jo større stillingsandel man har, jo større er sannsynligheten for at man tar videreutdanning. Sett i lys av den store andelen ansatte innen sektoren som er i deltid (jf. figur 2.8), vil det nok derfor by på utfordringer å øke andelen ansatte med relevant videreutdanning framover.

Tabell 2.7. Prosent med videreutdanning etter heltid/deltid innen helse- og omsorgssektoren i Nord Troms.

Stillingsprosent	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent i stilling	13.1	17.2	12.1	57.6	21.1

Når andelen deltidsansatte med videreutdanning ikke er større kan det forklares med følgende:

- De ansatte ser ikke noe behov for videreutdanning ut fra den jobben de gjør.
- De ansatte prioriterer ikke eget arbeid så høyt at de ønsker å investere mer tid og krefter i det.
- De ansatte ser ikke behov for videreutdanning fordi det ikke vil medføre særlige forbedringer i arbeidssituasjon i form av lønn eller andre goder.
- Det finnes ikke tilstrekkelig gode og relevante videreutdanningstilbud, spesielt for dem som ikke kan følge videreutdanninger på høyere nivå.

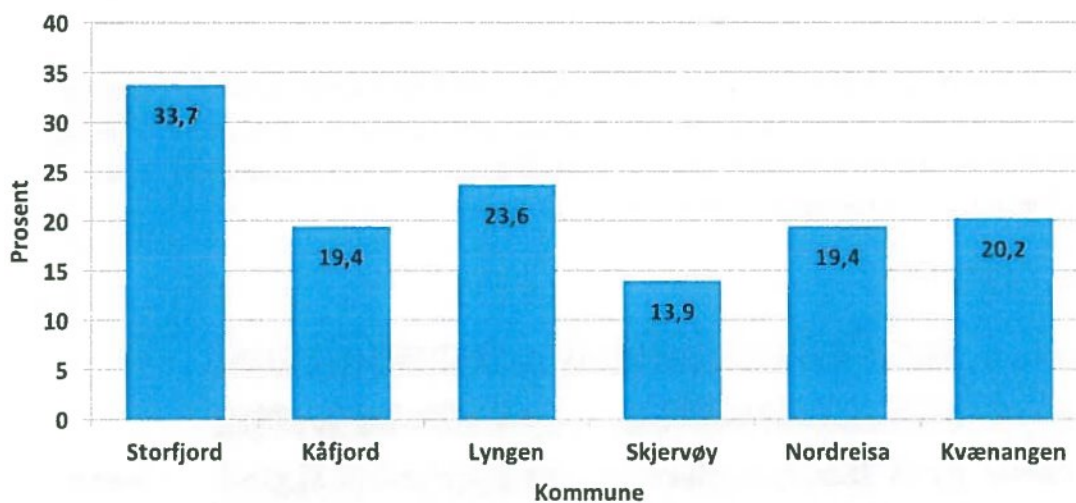
Nå er det neppe stillingsandelen alene som bestemmer videreutdanningsinteressen og – frekvensen. Det henger også sammen med tidligere utdanningsbakgrunn. En forholdsvis stor andel av dem som har gjennomført videreutdanninger har da også høyere utdanning som grunnutdanning.

Ser vi på hvilke aldersgrupper som tar videreutdanning (jf. tabell 2.8) er det 40-åringene som dominerer. Det er verd å merke seg at videreutdanningsandelen er forholdsvis lav blant dem som er under 40 år, samlet sett utgjør disse om lag en femtedel av all som har tatt videreutdanning. Dette er noe bekymringsfullt sett i lys av den fremtidige utviklingen og endringer i arbeidsstokken med avgang og lignende. Det fremkommer for eksempel av tabell 2.8 at ansatte over 50 år utgjør en om lag tredjedelen av alle med videreutdanning.

Tabell 2.8. Videreutdanning etter alder innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

Alder	<25	25-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	<60	Ikke oppgitt	Tot
		år	år	år	år	år	år	år	år		
Prosent	1.5	3.5	6.6	9.6	19.2	23.2	13.6	15.2	6.1	1.3	21.1 (198)

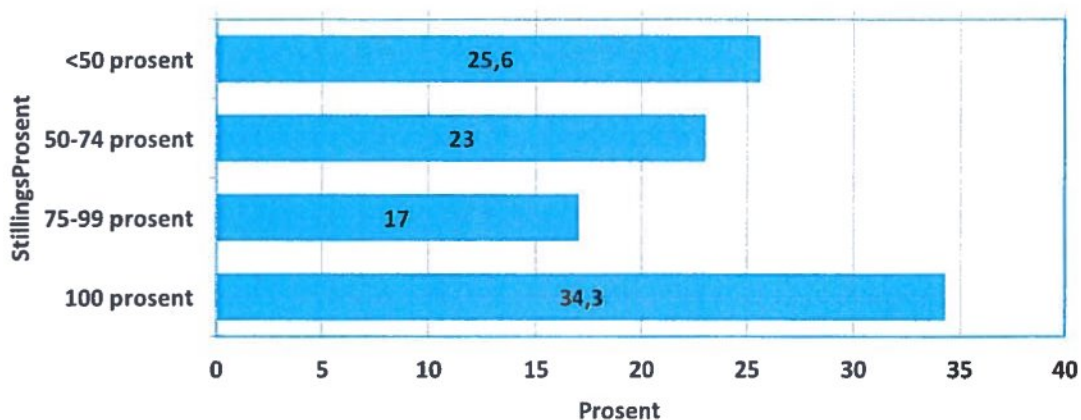
Figur 2.6 viser hvor stor andel av de ansatte innen hver kommune som har videreutdanning.

Figur 2.6. Prosent ansatte med videreutdanning innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms etter kommune.

Som det fremkommer her er det til dels store forskjeller mellom kommunene. I Storfjord har hver tredje ansatt videreutdanning, mens det i Skjervøy gjelder hver sjuende. Dette avspeiler i noen grad at kommunene har noe ulik stillingsstruktur innen helse- og omsorgssektoren, for eksempel har Storfjord høyest andel ledere og spesialsykepleiere i regionen (jf. tabell 2.3). Det avspeiler også kommunenes satsing på kvalifisering av sitt personale, og i et slikt perspektiv er det nok for store forskjeller mellom Storfjord og Skjervøy kommuner. I sin ytterste konsekvens kan det dreie seg om at kvaliteten på tjenestene blir for ulike.

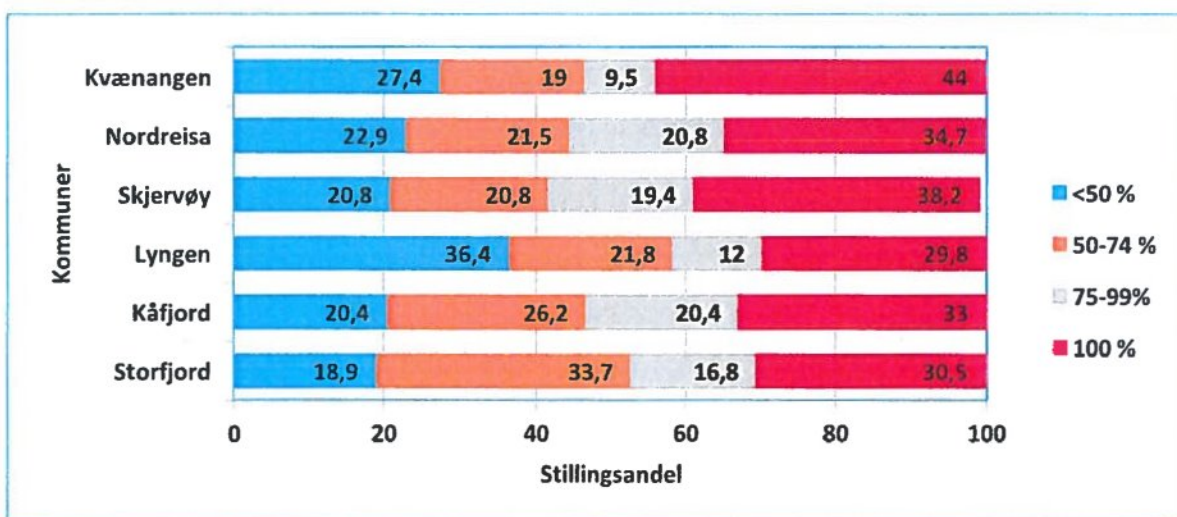
2.4 Heltid/deltid

Figur 2.7: Heltid/deltid blant ansatte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

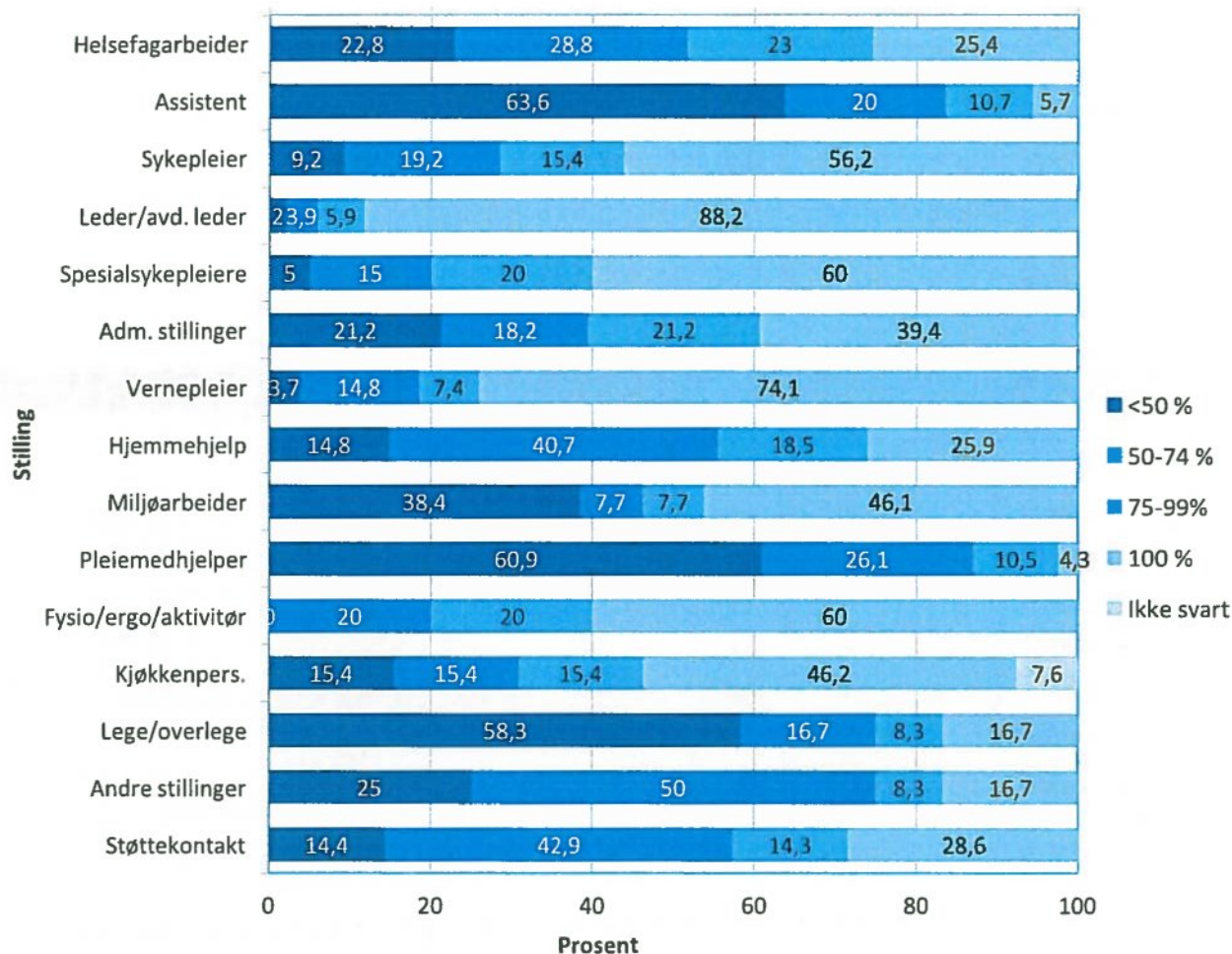
I figur 2.7 er det gitt en oversikt over andel ansatte i hel- og deltid. Som det fremkommer her må arbeidet innen helse- og omsorgssektoren i regionen primært beskrives som et deltidsarbeid. Bare en tredel av de ansatte går i 100 prosent stillinger, og om lag en firedel har en stillingsandel på under 50 prosent.

Av figur 2.8 ser vi at det er til dels store variasjoner mellom kommunene når det gjelder heltid/deltid. Lyngen har for eksempel klart størst andel av deltidstillinger under 50 prosent. Kvæangen skiller seg noe ut, både med sin relativt høye andel i 100 prosent stilling og sin forholdsvis lave andel i 75-99 prosent stillinger. Storfjord har størst andel mellom 50-75 prosent.

Figur 2.8. Prosent i heltid/deltid innen helse- og omsorgssektoren etter kommunene i Nord-Troms.

Figur 2.9 viser hvordan heltid/deltid fordeler seg mellom de ulike stillingskategoriene. Det er blant de ufaglærte i assistent- og pleiemedhjelperstillingene vi finner størst andel med stillinger under 50 prosent (h. h. vis 63.6 og 60.9 prosent). Når det gjelder andelen som går i hel stilling er det flest blant lederne (88.2 prosent), vernepleierne (74.1 prosent), spesialsykepleierne (60 prosent) og fysioterapi-/ergoterapi-/aktivitørstillingene (60 prosent) .

Figur 2.9. Heltid/deltid etter stillingskategori bland ansatte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

Vi har også registrert hvilken status de ansatte har i de stillinger de innehar. Dette framgår av tabell 2.9. Stort sett viser det seg at de ansatte går i faste stillinger. I tillegg er det fire prosent som er fast ansatt, men som har todelt stilling. I 58 stillinger går det midlertidige ansatte, mens 31 stillinger er angitt som ledige. Antall ledige er reelt sett noe større siden ikke alle disse stillingene ble rapportert inn på registreringstidspunktet.

Tabell 2.9. Stillingsstatus bland ansatte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Antall og prosent.

Stillingsstatus	Antall	Prosent
Går i fast stilling	801	85.3
Stilling med midlertidig ansatte	58	6.2
Har todelt stilling	38	4.0
Ledige stillinger	31	3.3
Permisjon	5	0.5
Vikariat	5	0.5
Sykemeldt	1	0.1
Totalt	939	100

2.5 Alder

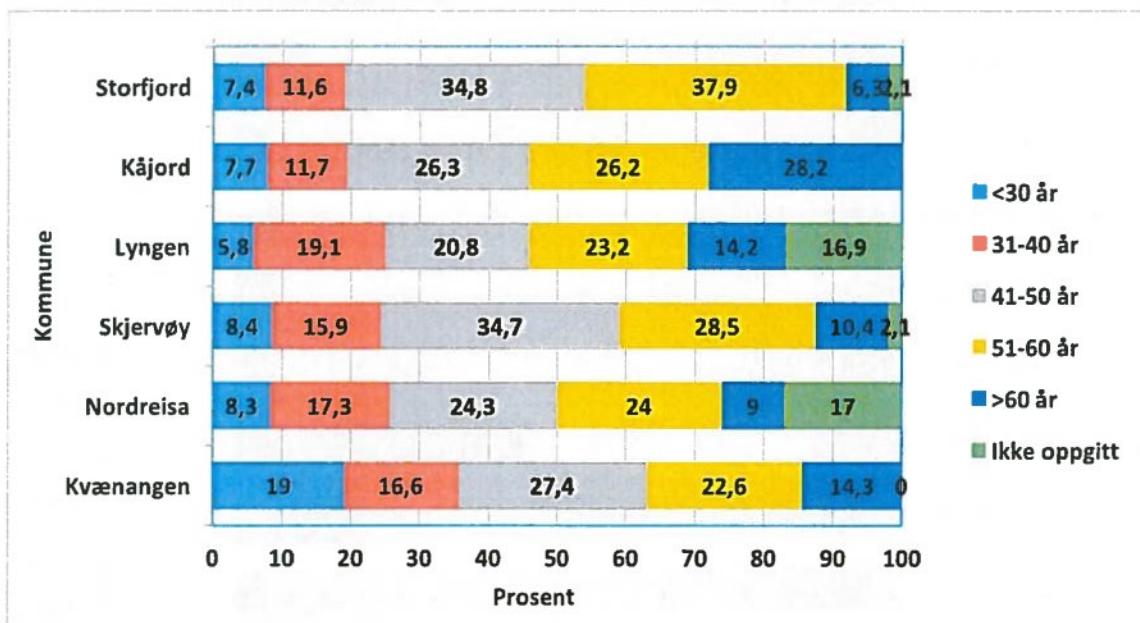
Tabell 2.10. Aldersfordeling bland ansatte i helse- og omsorgssektoren Nord-Troms. Antall og prosent.

Alder	Antall	Prosent
30 år eller yngre	80	8.6
31-35 år	67	7.1
36-40 år	86	9.2
41-45 år	128	13.6
46-50 år	122	13.0
51-55 år	116	12.4
56-60 år	128	13,6
Over 60 år	119	12,7
Ikke oppgitt	92	9.8
Totalt	939	100

I tabell 2.10 er det gitt en oversikt over aldersfordelingen. Denne viser at det ikke bare er befolkningen i Nord-Troms som blir eldre, det blir også arbeidsstokken innen helse- og omsorgssektoren. Nesten 40 prosent er i dag over 50 år, mens bare 16 prosent er 35 år eller yngre. Yngste registrerte arbeidstaker er 19 år, eldste er 75 år. Gjennomsnittsalder for ansatte i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms er 47, 6 år. Medianen, dvs. den alderen som deler de ansatte i to like store deler når det gjelder alder, er 48 år. Samlet sett viser figuren at regionen som helhet står overfor en «aldersutfordring», dvs. at en stor andel ansatte vil avslutte sitt yrkesaktive liv i løpet av en ti-års periode.

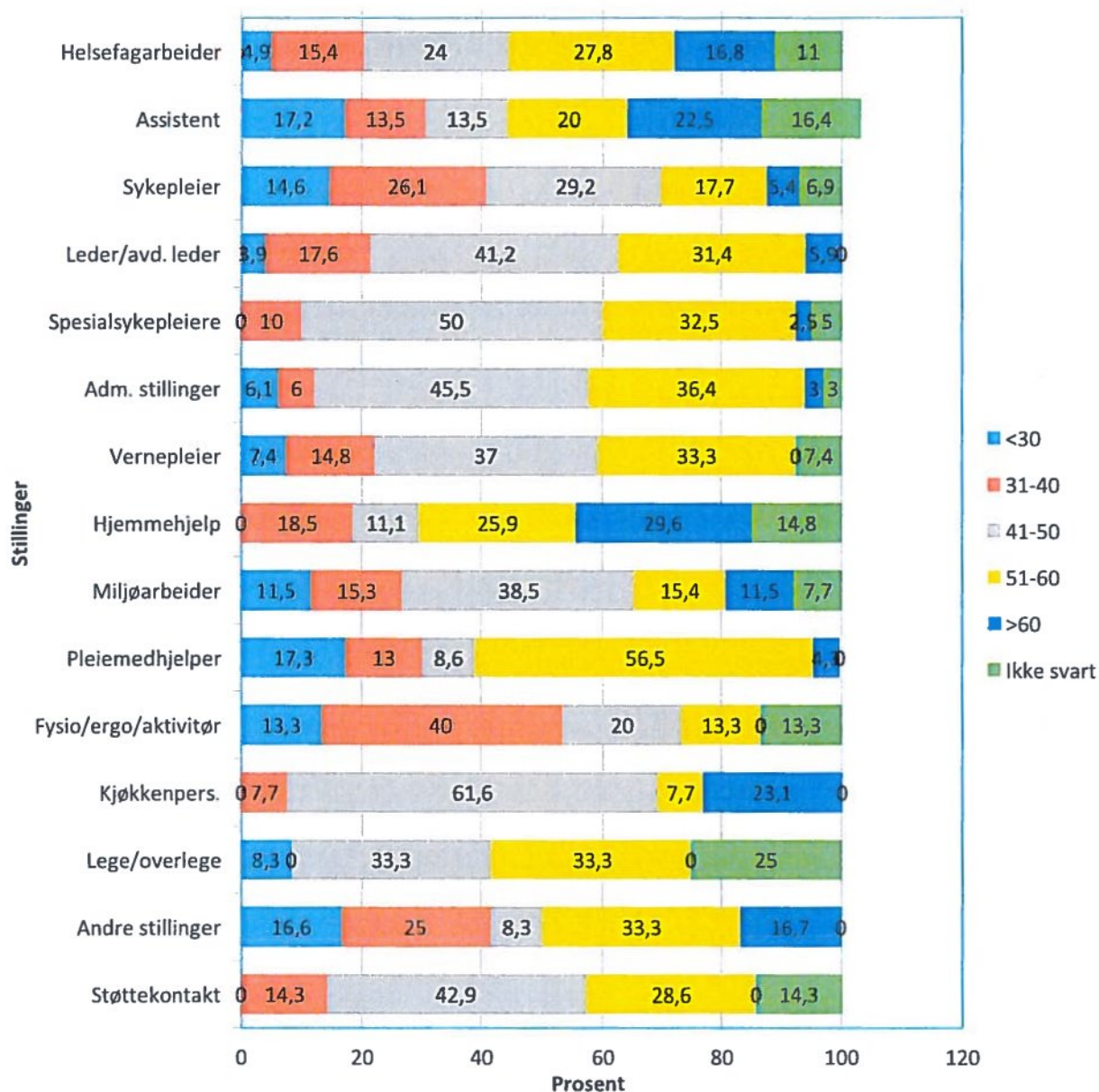
I figur 2.10 er alderskategoriene sett i forhold til kommunene. Her fremkommer det at særlig Kåfjord kommune står overfor en utfordring siden nesten 55 prosent av de ansatte er mer enn 50 år. I Nordreisa utgjør ansatte over 50 år om lag en tredjedel av staben. For samme alderskategori har de øvrige kommunene har en andel på om lag 38 prosent.

Om vi tar utgangspunkt i ansatte som er 40 år eller yngre er Kvæningen er den kommunen som fremstår med den de «yngste» profilerer seg med 36,6 prosent ansatte innen denne alderskategorien. For samme alderskategori ligger Storfjord og Kåfjord lavest med om lag 19 prosent.

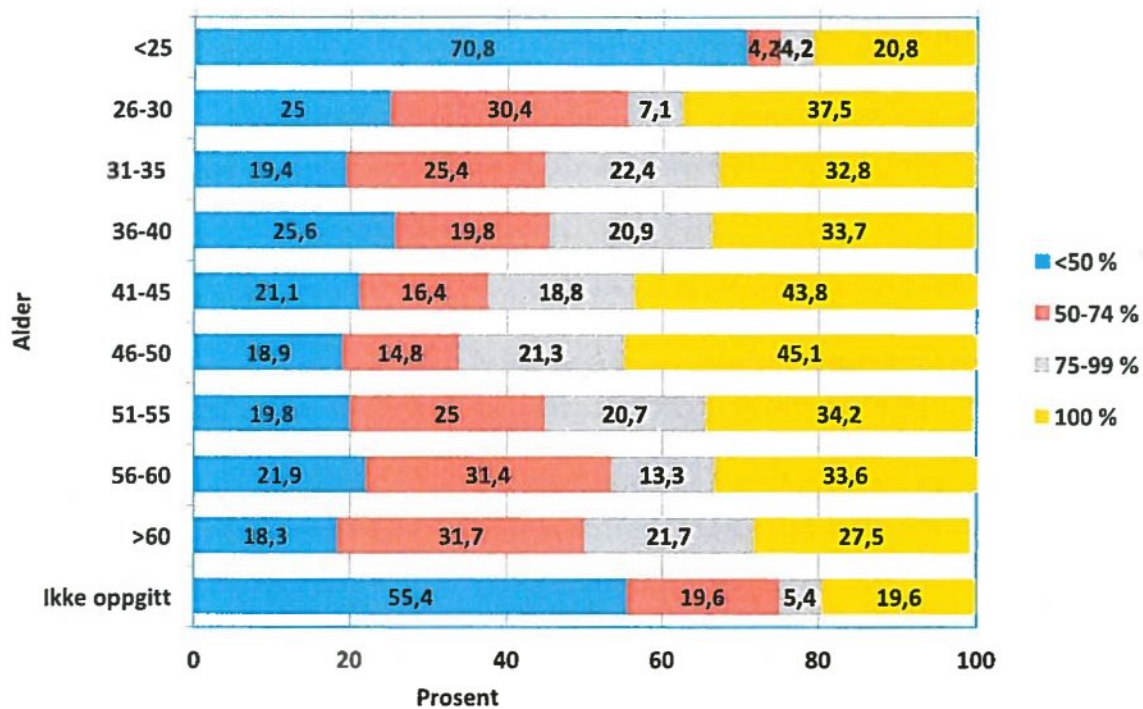
Figur 2.10. Aldersfordelingen blant ansatte i helse- og omsorgssektoren i Nord – Troms etter kommune. Prosent.

Ser vi på alder i forhold til de ulike stillingskategoriene (figur 2.11), fremkommer det at alderen er høyest blant de ufaglærte, dvs. assistentgruppen og pleiemedhjelpergruppen. For førstnevnte er 22,5 prosent over 60 år og 42,5 prosent er over 50 år. For pleiemedhjelperne er 60,8 prosent er over 50 år. Det er også all grunn til å merke seg at 44,6 prosent av helsefagarbeiderne er over 50 år, 16,8 er over 60 år. Kanskje er det her Nord-Troms regionen står overfor en av sine største utfordringer i nær framtid?

Figur 2.11. Aldersfordelingen blant ansatte i helse- og omsorgssektoren i Nord – Troms etter stillingskategori. Prosent.

I figur 2.12 er alder sett i forhold til heltid/deltid. Her ser vi, kanskje noe overraskende, at det store flertallet av de yngste arbeidstakerne (dvs. de under 25 år) går i stillinger under 50 prosent. Størst andel i 100 prosent stilling finner vi for 40-åringene, dvs. i aldersspennet 41-50 år. Deretter er tendensen «nedadgående». Det er et tankekors at det er langt flere over 60 år enn under 25 år som arbeider heltid. Foruten de yngste og eldste arbeider omkring en tredjedel eller mer i heltidsstillinger. Det er blant 40-åringene at heltidsandelen er høyest.

Tabell 2.12. Heltid/deltid etter alder bland ansatte i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms. Prosent.

3. Noen kompetanseutfordringer til helse- og omsorgssektoren i Nord - Troms

Gjennom en forholdsvis enkel kartlegging, som omfatter et fåtall variabler, er det gitt et bilde av kompetansebeholdningen i Nord-Troms. Sett i et rekrutterings- og kompetanseperspektiv gir tallene grunnlag for å identifisere en del utfordringer eller problemstillinger som helse- og omsorgssektoren i regionen vil stå overfor i årene som kommer. I et saksframlegg til kommunestyret i Kåfjord i juni 2015 oppsummerte rådmannen situasjonen slik:²³

Utvilsomt står Kåfjord kommune og de øvrige samarbeidskommunene overfor store utfordringer knyttet til å sikre fremtidig kompetent arbeidskraft innen flere tjenestegrener, spesielt innen helse- og omsorgsfagene. Arbeidet gjennom de to første fasene har vært utført på en god og effektiv måte. Resultatet er tydelig og slår fast at kommunene står overfor utfordringer som kommunene må løse, enten alene eller i samarbeid med øvrige kommuner og utdanningsinstitusjoner. Det er også pekt på mulige tiltak. Disse tiltakene og eventuelle andre ideer til handlinger må utredes og vurderes nærmere. Dette vil slik rådmannen ser det best kunne ivaretas gjennom lokale og interkommunale arbeidsgrupper.

I etterkant av kartleggingen har arbeidsgruppen i prosjektet, sammen med egne ansatte, drøftet hva man anså som de viktigste utfordringene enhetene (helse- og omsorgssektoren i kommunene) stod overfor i de nærmeste 5-10 årene. Det ble lagt særlig vekt på de utfordringer som var knyttet til bemanning og kompetanse.

I dette kapitlet oppsummeres og kommenteres det som kom fram gjennom disse diskusjonene gjennom å angi noen hovedutfordringer i kommunenes arbeid framover med rekruttering og kompetanse. Disse utfordringene griper, naturlig nok, inn i hverandre. Det er i seg selv er en påminnelse om at det her er nødvendig med et helhetlig og samlet grep.

3.1 Aldersutfordringen

Med en gjennomsnittsalder på 48 år innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms står man overfor en utvikling hvor forholdsvis mange i løpet av få år enten går av med pensjon eller går ned i stilling. Nesten 40 prosent av de ansatte er i dag over 50 år. Særlig merkbart blir nok dette for helsefagarbeiderne siden dette også er den klart største yrkesgruppa. 44.4 prosent av dem er i dag over 50 år. For en kommune som Kåfjord er nesten 30 prosent av helsefagarbeiderne (13 personer) over 60 år. Også for de tre «ufaglærtgruppene» er gjennomsnittsalderen høy og det er verdt å merke seg at av spesialsykepleierne er 35 prosent i dag over 50 år, det samme er tilfelle for lederne. Et godt stykke på vei er det altså et generasjonsskifte innen helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms man står overfor.

²³ PROSJEKT KOMPETANSELØFT I NORD-TROMS – KOMMUNEPROSJEKTET. Saksforelegg 4.juni 2015

Av diskusjonene i kommunene fremkommer det at dette er en situasjon mange er svært opptatt av. Det hevdes også at dette er en utfordring som kommunenes ledelse ikke har tatt alvorlig nok fram til nå, eller i hvert fall ikke funnet gode løsninger på.

3.2 Deltidsutfordringen

Bekymringen over aldersutfordringen henger også sammen med at man i kommunene opplever at flere yngre arbeidstakere enten slutter eller ønsker å jobbe i reduserte stillinger. Dette forsterker sektorens deltidsprofil. At de fleste stillinger i helsesektoren i Nord-Troms er deltidsstillinger er neppe noen overraskelse. Slik er situasjonen også nasjonalt, både for kommunal sektor generelt og helse- og omsorgssektoren spesielt. KS sin arbeidsgivermonitor for 2014 viser for eksempel at 53 prosent av samtlige ansatte i kommunene jobber deltid, mens den innen helse- og omsorgssektoren er nærmere 70 prosent.²⁴ Slik sett kommer ikke Nord-Troms spesielt dårlig ut med sine 65,7 prosent i deltidsstillinger. To av Nord-Troms kommunene, Storfjord og Lyngen, ligger om lag på nasjonalt nivå, de øvrige ligger under. Kvænangen ligger klart under med sine 56 prosent i deltidsstillinger.

Deltidsproblematikken har mange fasetter og kan vurderes både positivt og negativt. I positiv forstand bidrar deltidsarbeid til at det er mulig å forene arbeidsliv og familieliv på en god måte. I et rekrutterings- og kompetanseperspektiv utgjør imidlertid deltidsandelen i Nord-Troms regionen en betydelig utfordring. Erfaringer som er fremkommet i arbeidsgruppes diskusjoner tilsier dessuten at muligheten for rekruttering av eksternt arbeidskraft klart svekkes dersom man bare kan tilby deltidsstillinger. Med andre ord, jo mer man baserer stillingene på deltidsarbeid, jo mer avhengig er man av å rekruttere i sitt geografiske nærrområde. Dette har igjen som konsekvens at man har et begrenset antall personer å velge mellom.

Vi har gjennom kartleggingen dessuten påvist en negativ sammenheng mellom stillingsandel og videreutdanning, dvs. jo mindre stillingsandel man har, jo større er sannsynligheten for at man ikke har noen form for videreutdanning.

3.3 Belastningsutfordringen

Problemer med rekruttering i kombinasjon med deltidssituasjonen har blant annet som konsekvens at arbeidsbelastningen øker for dem som arbeider heltid, og da spesielt for dem som går i sentrale stillinger. Dette understrekes både i arbeidsgruppen og i de diskusjoner arbeidsgruppens deltakere har hatt på sine arbeidsplasser. Den åpenbare risikoen ved dette er at slitasjen på den delen av de ansatte som må sies å utgjøre selve ryggraden i helse- og omsorgstjenesten øker, med den konsekvens at de går ned i stilling eller slutter.

3.4 Kompetanseutfordringen

Det går igjen i alle kommunene at det framover vil være behov for en mer sammensatt kompetanseprofil innen helse- og omsorgssektoren. Dette gjelder både innen og mellom

²⁴ KS 2014. KS.2014 Kommunesektorens arbeidsgivermonitor, s 23. <http://www.ks.no/globalassets/vedlegg-til-hvert-fagomrader/arbeidsgiver/arbeidsgiverpolitikk/arbeidsgivermonitor-2014.pdf?id=2443>

stillingskategorier. Det handler om at kommunene gjennom samhandlingsreformen forventer å løse stadig flere oppgaver på et lokalt førstelinjenivå, samtidig som at antallet brukere/pasienter i årene fremover vil øke betraktelig. Det går særlig på behov i en aldrende befolkning, men også på behov knyttet til den yngre befolkningen, og til helse i et mer forebyggende perspektiv. Konkret trekkes det frem en hel rekke mer spissede kompetanseområder, som ulike former for kreftbehandling (for eksempel cellegiftbehandling), lungelidelser, rehabilitering og mer spesifikke geriatriske problemstillinger knyttet til aldring og demens. Videre nevnes spesifikke sykdommer som kols og diabetes. Rus og psykiatri trekkes også frem av flere som et problemområde.

Utfordringer som dette gjør at man må ta opp til vurdering hvorvidt dagens sammensetning av stillinger og antall stillinger er den optimale for å løse både dagens og morgendagens utfordringer. Som vi har påpekt i kapittel 1 synes det temmelig sikkert at det i årene framover vil være behov for flere stillinger innen sektoren. Alle framskrivninger av utviklingen på kort og lang sikt tilsier dette.

Til denne vurderingen hører også hvordan man skal forholde seg til den forholdsvis store andelen ufaglærte i sektoren. Som vist har 20 prosent av de som arbeider i helse- og omsorgssektoren i Nord Troms lav formell utdanning og/eller en utdanning som ikke direkte er relevant for jobbutøvelsen. Kartleggingen viser at dette er en særlig utfordring for Kåfjord, Kvænangen og Lyngen.

Hvordan man vurderer denne situasjonen avhenger av hvilken rolle og betydning man tillegger disse stillingene. Skal de supplere fagarbeiderne, er andelen et uttrykk for at man ikke klarer å rekruttere til fagstillinger eller er det rett og slett økonomisk lønnsomt å tilsette ufaglærte i stedet for faglærte? Det har også vært lansert tanker om at assistenter og helsefagarbeidere kan overta noen av sykepleiernes oppgaver, det vil si en form for jobbglidning mellom yrkesgrupper. For øvrig har samme tanke vært lansert for sykepleiere, nemlig at de kan overta noen av legenes oppgaver.

Det er grunn til å påpeke at status som ufaglært ikke nødvendigvis er synonymt med fravær av formell utdanning ut over grunnskolen. Det som mangler er relevant utdanning for de oppgaver som skal utøves. Status som ufaglært sier forøvrig ikke noe om den realkompetansen de ansatte har. Flere av dem som har slik status i Nord-Troms kommunene vil, etter all sannsynlighet, ha en realkompetanse som er på linje med, eller til og med over, de formelle krav som stilles til f.eks. helsefagarbeidere. Allikevel tilsier den beskrivelse som i kapittel 1 er gjort av kortsiktige og langsiktige utfordringer at andelen ufaglærte er for høy i regionen.

Kompetanseutvikling handler ikke bare om å sikre nødvendig grunnutdanning, det er knyttet en like stor utfordring til å legge til rette for aktuelle videreutdanninger. Videreutdanningsandelen for regionen ligger på 21.1 prosent, noe som i hvert fall indikerer at det finnes et stort forbedringspotensial innen alle yrker som krever formell utdanning. Det er store forskjeller mellom stillingskategoriene, med spesialsykepleierne og lederne som de mest aktive. Nesten 35 prosent av de ansatte med videreutdanning er over 50 år. Dessuten vil kanskje behovet for fremtidige videreutdanninger bestemmes av de utfordringer sektoren står overfor og de faglig/politiske prioriteringene som gjøres.

3.5 Attraktivitetsutfordringen og kampen om arbeidskraften

Det synes klart at en større andel av den yrkesaktive delen av befolkningen fremover må finne sitt arbeid i helse- og omsorgssektoren, i hvert fall hvis man skal beregne ut fra de behov for arbeidskraft sektoren har. Helt konkret antas det at tre av ti ungdommer må inn i denne sektoren.²⁵ Framskrivninger viser at den yrkesaktive delen av befolkningen frem mot 2040 vil halveres i flere av kommunene. Det blir derfor en stor kamp om den lokale og regionale arbeidskraften. I Kvæningen vil det (basert på folkeframskrivning fra SSB) i 2040 kun være 3,8 yrkesaktive (mellom 20 og 67 år) i arbeid per person over 80 år i kommunen, omtrent en halvering fra dagens nivå. Dette byr på store utfordringer som kun kan overvinnes ved hjelp av klare strategier. Man må prioritere mellom tiltak, og fremover må man nok også se enda nærmere på oppgavefordelingen, ikke bare mellom kommunene i regionen, men også mellom de ulike forvaltningsnivåene. Her kan Fylkesmannen muligens bidra med analyser og forslag til mulige løsninger. Utviklingen framover tilsier også at det blir stadig viktigere å satse på de unge og bofaste.

En annen side ved flere av de yrkeskategoriene som vil bli etterspurt er selve attraktivitetsnivået. I dag er gjennomsnittslønnen i Norge for omsorgsarbeidere og hjelpepleiere på fylkes- og kommunenivå ifølge statistikk 412 800 kroner. Dette er nasjonale gjennomsnittstall og det er grunn til å tro at kommunal sektor i distriktene ligger betydelig under dette lønnsnivået. Sammenlignet med industrisektoren og andre sammenlignbare sektorer er det liten grunn til å tro at lønnsutsiktene i helse- og sosialsektoren vurderes som særlig attraktive. Selv om det nå arbeides aktivt for å få flere elever inn i yrkesfaglige skoleløp med opplegg som øker gjennomstrømmingen, vil vi tro at sektorens renommé neppe vil bidra særlig sterkt til å sikre den særlig drahjelp i rekrutteringsøyemed.²⁶ En kommunal hjelpepleier i Tromsø viser for eksempel til at hun som med full ansiennitet har en årslønn på 378 000 kroner, altså godt under gjennomsnittet for sektoren på nasjonalt nivå. Samtidig påviser hun et forsterket lønnsgap mellom ulike typer stillinger, der konklusjonen ikke kan bli noe annet enn at foreldre flest neppe vil stå på barrikadene for at deres sønner og døtre skal søke helsefagarbeiderutdanning. Heri ligger det også en åpenbar utfordring som særlig kan kobles til det strategiske arbeidet med rekruttering

Samtidig er det grunn for en viss optimisme når det gjelder interessen for å utdanne seg til sykepleier. I 2015 var det rekordstor søkning til denne grunnutdanningen. 12 362 personer hadde dette som sitt førstevalg, noe som utgjorde en økning på 17 prosent fra året før.²⁷

²⁵ Sykepleien nr. 7. 2015. Hvem skal pleie oss i 2035, s. 30.

²⁶ http://www.nordlys.no/Hjelpepleier_provosert_over_l_nnsniv_et_for_kommunetoppene_Jeg_bli_litt_kvalm_-5-34-105629.html

²⁷ Sykepleien nr. 7. 2015, s.34

4. Fra kartlegging til konkret handling - noen innspill til strategier og tiltak

Det bildet som fremkommer gjennom kartleggingen og gjennom arbeidsgruppens og de ansattes diskusjoner, er at det i årene framover vil være avgjørende viktig at Nord-Troms kommunene tar rekrutterings- og kvalifiseringsoppgaven på alvor. Det kreves gode og helhetlige grep i fellesskap, både når det gjelder planlegging, gjennomføring og ikke minst nytenkning på dette feltet. Det har i arbeidsgruppen flere ganger vært pekt på at de resultater som kartleggingen avdekker er "gammelt nytt". Det vil si at det er forhold som mange har følt på kroppen og som har vært diskutert blant de ansatte. Det er på alle måter en "varslet krise".²⁸ Kartleggingens primære betydning ligger i at den har samlet, systematisert og synliggjort hva dette egentlig innebærer. Dessuten er det, både nasjonalt og regionalt, publisert flere liknende kartlegginger, hvor også resultater fra Nord-Troms inngår. Det er altså ikke behov for særlig mer kunnskap om situasjonen, det som åpenbart trengs er å omsette alle tall, analyser og problematiseringer til handling.

4.1 Noen mulig tiltak

Da resultatene fra kartleggingen forelå, inviterte NTSS seg inn til samtlige kommunestyre, både for å informere om situasjonen og for å forankre det videre arbeidet. På ett av disse møtene var lokalpolitikernes første kommentar at dette var en utfordring som staten måtte ta ansvar for. Dette var ikke noe en liten nord-norsk distriktskommune kunne løse på egen hånd. Selv om det pekes på noe vesentlig, er det samtidig slik at ansvar og initiativ er jevnt fordelt mellom nivå og aktører. Det er for eksempel åpenbart at staten har sin del av ansvaret, for eksempel når det gjelder dimensjoneringen av helseutdanningene eller gjennom de samlede overføringer til kommunene. De høyere utdanningsinstitusjonene har på sin side et klart ansvar for at de utdanningene som gis, både holder den kvalitet som er nødvendig og kan møte ulike målgrupper, ikke minst bofaste voksne som kan tenke seg en relevant helseutdanning. Ett godt eksempel på sistnevnte er den desentraliserte sykepleierutdanningen som UiT (og tidligere Høgskolen i Tromsø) nå har gitt i 25 år til ulike steder i Troms.

I møtet med praksis utfordres den kompetansen studentene har med seg fra sin grunnutdanning. I en doktorgrad om sykepleie til eldre peker Bing-Jonsson blant annet på at det hos sykepleiere, helsefagarbeidere og assistenter eksisterer klare hull i basiskompetansen, for eksempel når det gjelder å observere pasienters vitale mål, gjenkjenne sykdomsforverring og sette i gang de riktige tiltakene. Hun fant også at det generelt manglet ferdigheter til å gjøre avanserte prosedyrer som for eksempel å gi antibiotikabehandling, intravenøs behandling og sterile prosedyrer.²⁹ Ikke minst i forbindelse med det å prøve ut nye arbeidsoppgaver gjennom jobbglidning mellom yrkesgrupper, vil også fagforeningene spille en svært viktig rolle, ikke minst Norsk Sykepleierforbund og Den norske legeförening.

²⁸ Sykepleien nr. 7. 2015, s. 18

²⁹ Bing-Jonsson, P. 2015 Sykepleie til eldre - kompetansemålingsverktøy Utvikling og psykometrisk evaluering av et instrument som måler helsepersonells kompetanse i sykepleie til eldre i kommunehelsetjenesten <https://www.duo.uio/handle/10852/43201>

Samtidig har også kommunene selv både ansvar og muligheter for å styrke sin egen situasjon. Dette vil være helt nødvendig siden alle prognoser tilsier at konkurransen om den kvalifiserte arbeidskraften vil øke. Denne *kampen om kompetansen* kan lett føre til at de mest befolkningsrike og sentrale kommunene ender opp som vinnere. Både på kort og lang sikt vil det føre til en forvring av grunnlaget for en bærekraftig utvikling av distriktene. For å motvirke utviklingen må distriktskommunene oppgradere sitt arbeid med kompetanse som fokus og innsatsområde. Dette bør bli et prioritert område der det legges langsiktige strategier slik at mangel på lærere, sykepleiere, kvalifiserte fagarbeidere og andre yrkesgrupper kan unngås.³⁰

Først og fremst handler det om at kommunene i Nord-Troms i fellesskap må ta et samlet og helhetlig grep om de utfordringer som nå melder seg. Første steg er allerede tatt gjennom kartleggingen og et første, større tiltak er satt i gang. Det handler om satsing på kvalifisering av helsefagarbeidere med støtte fra fylkesmannen i Troms. Slik sett har denne kartleggingen allerede gitt flere resultat enn mange andre tidligere kartlegginger.

Det er ikke mulig innenfor rammen av denne rapporten å foreta noen grundig drøfting av hvilke tiltak som bør iverksettes i Nord-Troms kommunene. Vi nøyer oss her med noen eksempler på hva vi mener er realistisk å få til både på kort og lang sikt.

- **Helsefagarbeiderløftet.** Dette er et prosjekt som allerede er kommet i gang og hvor Nordreisa videregående skole står sentralt gjennom utprøving av en ny modell, den såkalte vekslingsmodellen. Man har store forhåpninger til at en slik modell i seg selv både vil øke rekrutteringen og styrke kvaliteten ved tilbudet. Det har de siste årene vært svært lav rekrutteringen til den ordinære helsefagarbeiderutdanningen i regionen, noe som er paradoksalt ut fra de behovene kartleggingen har avdekket. Den manglende interessen henger nok sammen med det vi tidligere har karakterisert som attraktivitetsutfordringen. Muligens henger det også sammen med to andre forhold. Det ene er at utdanningsmodellen fram til nå baserer seg på at teoriundervisningen (de to første årene) bare er gitt som sentralt tilbud i en av Nord-Troms kommunene (Skjervøy- som del av Nordreisa videregående skole). For mange voksne i regionen er det ikke noe alternativ å flytte til Skjervøy i to år for å ta en slik utdanning. Spørsmålet er om vekslingsmodellen vil bidra til å utvide rekrutteringsgrunnlaget?

Den andre utfordringen er knyttet til hvordan kommunene selv følger opp med tilstrekkelig antall lærlingplasser og hvordan de bedre sikrer overgangen fra utdanningssituasjon til fast arbeid. Høst påpeker at lærlingordningen i kommunene ikke fungerer fordi de ikke benyttes i rekrutteringsøyemed, men primært vurderes som en plikt og et ansvar man har overfor utdanningsinstitusjonene. Dessuten får ikke lærlingene ikke jobb i etterkant.³¹ Diskusjonene i arbeidsgruppa indikerer at en slik oppfatning også finnes i Nord-Troms kommunene.

³⁰ Grepperud, G. og Danielsen, Å. 2014. *Det er for seint å snyte seg når nesen er borte* Kronikk i Nordlys

³¹ Sykepleien nr. 7. 2015. *Hvem skal pleie oss i 2035*, s. 47.

- **Tilby utdanningsinstitusjonene flere og bedre praksisplasser innen kommunenes helse- og omsorgssektor.** Fra utdanningsinstitusjonenes side, og da spesielt fra Nasjonal fagstrategisk enhet for helse- og sosialfagutdanning (NFE-HS) har man arbeidet for de samme juridiske og finansielle rammevilkår for praksis i primærhelsetjenesten som i spesialhelsetjenesten. Så langt har man ikke lykket, med den konsekvens at kvaliteten på praksis i primærhelsetjenesten er svært varierende.³² I påvente av et nasjonalt gjennombrudd for praksis i primærhelsetjenesten, burde Nord-Troms kommunene i samarbeid med for eksempel UiT Norges arktiske universitet, ta et felles initiativ her for å styrke denne praksisen både gjennom å styrke veilederkompetanse, utstyr og rammevilkår for studenter og veiledere. Dette vil både styrke primærhelsetjenestens faglige relasjon til utdanningsinstitusjonene, det vil gi ansatte nye faglige oppgaver og det vil, forhåpentligvis, fungere som et "utstillingsvindu" for praksisstudentene.
- **Etablere fagstillinger/avanserte sykepleierstillinger.** Som del av satsingen på å styrke sin posisjon som praksissted vil det være naturlig å etablere et mindre antall stillinger for eksempel sykepleiere med særlig høy kompetanse og med ansvar for fag- og praksisutvikling.
- **Flere utdanninger på stedet.** I forlengelsen av Helsefagarbeiderløftet vil det være behov for at fleksible grunnutdanninger og videreutdanninger helt eller delvis legges til regionen etter den modellen NTSS og "Desentralisert sykepleie" (DSU) bygger på.
- **Styrke generell studiekompetanse hos voksne i regionen.** Erfaringer fra NTSS viser at mange av de voksne som ønsker å gå videre til profesjonsstudier i høyere utdanning ikke har det formelle utdanningsgrunnlaget i orden. Dette har bl.a. medført at relevante, fleksible utdanninger, for eksempel lærerutdanning, ikke har kunnet tilbys i regionen.
- **Samarbeid med videregående skole og høyere utdanning om mulige avkortede/tilpassede helseutdanninger basert på deltakernes erfaringer i yrkesliv o.a.** Dette er ikke en oppgave kommunene kan løse alene, men som man bør invitere både videregående opplæring og høyere utdanning til. Mange av de som i dag er ansatt i helse- og omsorgssektoren har lang og variert praksis som de burde kunne få uttelling for i et formelt utdanningsforløp.
- **Strukturelle endringer i sektoren.** Det vil i hovedsak si at man for å sikre tilstrekkelig kompetanse omorganiserer deler av dagens arbeid/struktur, både innad og mellom kommuner. Dette er jo ikke så uvanlig i et interkommunalt perspektiv. Et eksempel på en slik løsning kan være at det bygges opp spesialteam innen viktige helseområder og at disse teamene har base i en av kommunene, men dekke hele regionen. Ideelt sett kan man tenke seg at hver av Nord-Troms kommunene har hvert sitt regionale spesialteam. Fordelen med en slik tenkning er at man kan bygge opp attraktive fagmiljø til beste for hele regionen.

³² Sykepleien nr. 7. 2015. Hvem skal pleie oss i 2035, s. 35

- **Annen prioritering av helseoppgavene.** I forlengelsen av det som er sagt over, ligger det også en mulighet i å omprioritere arbeidsoppgavene. Et grep som flere er inne på er å satse langt mer på forebygging. Dette er tiltak som kanskje ikke alltid blir prioritert, men som på sikt kan gi betydelige, ikke bare folkehelsegevinster, men også økonomiske og organisatoriske gevinster. Hva slags folkehelseiltak er de viktigste i et mer langsiktig perspektiv? Er det regionale forskjeller her? Hva slags livsstilsrelaterte utfordringer finnes i regionen? Og hva er ut fra dette folkehelsekoordinatorrollens viktigste momenter å ta tak i?
 - **Større andel heltidsstillinger.** Dette kan i første omgang innrettes mot de stillinger hvor man spesielt har behov for rekruttering utenfra og/eller ved nyrekruttering av unge
 - **Stipendordninger med bindingstid** som det ikke er mulig å kjøpe seg ut av.
 - **Tilrettelegging av livsvilkår.** Skal man hente fagpersoner utenfra må man også legge til rette for at de som kommer har løse noe så banalt som boligsituasjonen. Før bygde kommuner boliger både til lærere og helsepersonell – må man ta opp igjen denne tradisjonen? Kan man i stedet for å lokke med fjord, fjell frisk luft og godt oppvekstmiljø tilby gode boforhold og gratis barnehageplass?
 - **Bedre lønn og arbeidsvilkår.** Et slikt tiltak må ikke føre til at kommunene i regionen konkurrerer. Et eksempel på bedre arbeidsvilkår vil være å tilrettelegge vakt- og turnussystemet slik at den totale arbeidsbelastningen blir mindre. Et annet tiltak vil være å legge opp til lengre og mer konsentrerte perioder med arbeid og fritid. En av disse ordningene er såkalte "oljeturnuser" som vi ser en viss framvekst av i helsesektoren. Her et eksempel hentet fra Bømlo kommune:
Slik fungerer åtte-ukers-turnusen:
 - *En miljøterapeut og en miljøarbeider jobber med brukeren 14,5 timer per dag 7 dager på rad. De starter i turnusen på ulike dager for å sikre kontinuitet.*
 - *Deretter tre uker fri.*
 - *Jobbing i ei uke til.*
 - *Ei uke fri.*
 - *Bakvakt i ei uke.*
 - *Ei uke fri.*
- Ordninger som dette lar seg lett kombinere med langpendling og ukependling, gitt at kommunene kan stille med tilfredsstillende bomuligheter.
- **Rekruttering av nye grupper til sektoren.** Med "nye grupper" tenkes her på menn, innvandrere og personer i omskolering. I dag arbeider ca. 10 000 utenlandske sykepleiere i Norge og for øvrig er det blant helsefagarbeiderne man i dag finner den største andelen innvandrere. Det er pekt på en del etisk uheldige sider ved at man fra norsk side aktivt rekrutterer helsepersonell fra andre land. En langt bedre ordning synes å være å satse på innvandrere. Det omfatter både dem som har relevant, faglig kompetanse og dem som ønsker å kvalifisere seg for slike yrker. En målrettet satsing på denne gruppen vil ikke bare styrke helse- og omsorgstjenesten, men også være et aktivt og viktig integreringstiltak.
 - **Målrettede rekrutterings- og motiveringstiltak som er nært knyttet til utdanning/jobb.** Generelle kampanjer har langt mindre effekt!

4.2 Veien videre

Kartleggingen av kompetansebeholdningen i helse- og omsorgssektoren i Nord-Troms har bidratt til at det er skapt en felles situasjonsforståelse. Det synes som man langt på vei også er enige om de hovedtiltak som må iverksettes. Dermed skulle grunnen være beredt for å bringe prosjektet inn i sin tredje fase. Her skal man gå fra å fokusere på hva som bør gjøres, til å fokusere på hvordan man burde gå frem for å møte de mest sentrale utfordringene helse- og omsorgssektoren i de medvirkende kommunene står overfor. I den sammenheng ser vi for oss en del innledende avklaringer.

For det første blir det viktig å finne ut av hva slags handlingsrom prosjektet vil ha i sin tredje fase. Det handler om ressurser og hva som rent faktisk er mulig å få til. Mange av de aktivitetene som det bør legges opp til og som ligger inne i tiltakslisten som er beskrevet i kapittel 4, håndteres delvis i dag innenfor rammene av de mer daglige aktivitetene. Men det synes åpenbart at hver kommune og regionen som helhet burde se på om det går an å skape en mer samlet og helhetlig strategi innenfor de viktigste områdene.

Til dette hører rekkefølgen på arbeidet fremover. Hva er det aller viktigste å starte ut med? Hva slags tiltak er det egentlig snakk om å sette i gang og hvordan kan de ulike tiltakene kategoriseres. Noen er for eksempel kortsiktige, mens andre igjen må finne sin form over tid. Prosjektets kobling til for eksempel Nord-Troms videregående skole og etableringen av vekselmodellen der (innenfor helsefagarbeiderutdanningen) er et eksempel på et tiltak som allerede er i gang og som muligens prosjektet i sin tredje fase burde kunne hjelpe til med å få på plass. Så det er noe som relativt raskt kan iverksettes. Men så er det igjen andre prosjekter som krever en betydelige lengre planleggings- og iverksettingshorisont.

For det tredje er det nærliggende å finne ut av hvem som kan være bidragsyttere for prosjektet i dets tredje fase. Kommunene, regionrådet og NTSS er naturlige aktører, mens UiT sin rolle må avklares nærmere. Også nye aktører som har vist interesse kan være aktuelle bidragsyttere videre, for eksempel KS-Troms, Fylkesmannen og Troms fylkeskommune. Når «deltakerlisten» er klar blir det viktig å fordele oppgaver videre fremover. Men det er nok på det rene at selve tiltaksarbeidet må foregå på de lokale nivåene. Koordineringen vil det dog være naturlig at NTSS fortsetter å forvalte.

Med dette burde grunnlaget for fase 3 være lagt.

5. Studiesenteret som kompetansemotor

I arbeidet så langt har Nord-Troms studiesenter (NTSS) hatt et hovedansvar for utvikling og framdrift av prosjektet. Dette har, som angitt i kapittel 1, også vært en del av studiesenterets strategi for å videreutvikle sin rolle som kompetansemotor. Det vil si at man ut over det å skaffe tilveie og tilrettelegge utdanningstilbud, aktivt påtar seg andre oppgaver for å berede grunnen for økt satsing på rekruttering og kvalifisering. I dette konkrete tilfellet har NTSS sin oppgave vært tredelt:

- Har tatt initiativ til prosjektet i nært samarbeid med Nord-Troms regionråd og søkt om økonomisk støtte fra eksterne finansieringskilder
- Ledet arbeidet med kartleggingen og oppfølgingen av denne
- Informert kommunestyre og andre om resultatene og fulgt disse opp gjennom nye tiltak

Arbeidet så langt har vist at et studiesenter kan spille en sentral og viktig rolle som regional kompetansemotor. Ikke overraskende er en av erfaringene fra dette kartleggingsprosjektet at de mindre distriktskommunene hver for seg, verken har hatt tid eller kompetanse til å vie rekrutterings- og kvalifiseringsoppgaven innen helse- og omsorgssektoren stor nok oppmerksomhet. Dette kom flere ganger til uttrykk i arbeidsgruppas diskusjoner. Det ble bl.a. hevdet at enkelte, over lengre tid, hadde pekt på de utfordringer som kartleggingen avdekket, uten at dette ble fulgt godt nok opp. For å komme videre syntes det helt nødvendig at oppgaven ble løftet frem og tillagt noen som kunne ha dette som sitt hovedanliggende. NTSS framstod som en naturlig aktør i den sammenheng. Ikke bare er NTSS tilknyttet regionrådet. Det er også en aktør som har regionens kompetanse som sitt mandat, som har nettverk og erfaring med utdanning og kompetanseutvikling i regionen og som dessuten er motivert for en slik oppgave.

Arbeidet med selve kartleggingen har hatt flere positive bieffekter for NTSS. En av dem er at man har etablert et bedre og mer omfattende samarbeid med helse- og sosialsektorene i de seks kommunene. Gjennom arbeidet i arbeidsgruppa har NTSS både etablert et viktig nettverk for det videre arbeid med kompetanseutvikling i sektoren og det gitt økt forståelse for de utfordringer helse – og omsorgssektoren i regionen står overfor. Dette gir også et bedre grunnlag for fremtidige forhandlinger med aktuelle utdanningstilbydere.

Samtidig har arbeidet gjort at sentrale personer i sektoren vurderer NTSS som en relevant og viktig samarbeidspart når det gjelder kvalifisering og rekruttering i årene framover. Ikke minst har det vært interessant å observere hvordan et gjensidig og forpliktende samarbeid om kartleggingen, der arbeidsgruppas medlemmer også stod ansvarlig for datainnsamlingen, skapte engasjement og eierforhold til de utfordringene man stod overfor.

Det synes også åpenbart at NTSS har styrket sin rolle som del av Nord-Troms regionråd og at så vel rådmenn som ordførere, og da særlig førstnevnte, har "oppdaget" NTSS som viktig aktør i regionens fremtidige arbeid med kompetanse.

De NTSS – ansatte selv har opplevd dette arbeidet som en revitalisering av studiesenterrollen, som en styrking av egen virksomhet og status. Erfaringene har vært så positive at studiesenterets eget ressursutvalg har anbefalt at også ansvaret for kvalifiseringen av lærere i regionens grunnskoler knyttes til NTSS. Dette er i dag interkommunalt organisert med eget kontor, men er altså verken en del av regionrådet eller NTSS sitt satsingsområde. Samtidig har NTSS arbeidet aktivt både med tilrettelegging av grunnutdanninger og videreutdanninger for lærere i regionen.

Samtidig har arbeidet avdekket at det i rollen som kompetansemotor kreves en kompetanse som går ut over det man til vanlig knytter til meglerrollen. I kartleggingsarbeidet er dette knyttet til to forhold; prosesslederkompetanse og analyse- og sammenstillingskompetanse. Med førstnevnte menes her evne til å lede konstruktive utviklingsprosesser, noe NTSS selv har ivaretatt på en god måte. Med sistnevnte menes evne til å kartlegge, sammenstille og analysere et datamateriale. Her har man hatt hjelp og støtte fra UiT, men på sikt bør NTSS utvikle slik kompetanse selv.

Oppsummert har arbeidet med denne kartleggingen også bekreftet at studiesentrene kan og bør spille en aktiv rolle i de mindre kommunenes fremtidige arbeid med kvalifisering og rekruttering av ansatte. Det er å håpe på at NTSS får muligheten til å videreføre og videreutvikle denne rollen.

Kommuneoversikter

Kvænangen kommune

Kv1. Stillingskategorier. Antall og prosent.

Stilling	Antall	Prosent
Leder	7	8.3
Sykepleier	11	13.1
Pleiemedhjelper	4	4.8
Helsefagarbeider	33	39.3
Spesialsykepleier	1	1.2
Assistent	19	22.6
Hjemmehjelp	4	4.8
Fysio-/ergo/aktivitør	1	1.2
Miljøarbeider	4	4.8
Totalt	84	100

Kv2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

Stilling	Antall	Prosent
Kokk	1	1.2
Sykepleieutdanning	17	20.2
Helsefagarbeiderutdanning	28	33.3
Aktivitør	1	1.2
Lærling	2	2.4
Vernepleier	4	4.8
Ufaglært	24	28.6
Annet	5	6.0
Barnevern	1	1.2
Helsesekretær	1	1.2
Totalt	84	100

Kv3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

Stilling	Antall	Prosent
Fast	77	91.7
Vikariat	2	2.4
Permisjon	1	1.2
Delt	4	4.8
Totalt	84	100

Kv4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutdanning	17	20.2
Har ikke videreutdanning	67	79.8
Tot	84	100

Kv5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutdanninger	1 utdanning	2 utdanninger	3 utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	7	7	2	1

Kv6 Prosent med videreutdanning etter heltid/deltid.

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	23.5	17.6	0.0	58.8	20.2 (17)

Kv7 Prosent med videreutdanning etter alder

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Totalt
Prosent	0.0	0.0	5.9	5.9	29.4	23.5	17.6	11.8	5.9	20.2 (17)

Kv8 Antall og prosent innen stilling med videreutdanning.

Stilling	Antall	Prosent av stilling
Leder	4	57.1
Sykepleier	2	18.2
Spesialsykepleier	1	100.0
Pleiemedhjelper	0	0,0
Miljøterapeut	2	50.0
Helsefagarbeider	8	24.2
Assistent	0	0.0
Hjemmehjelp	0	0.0
Fys-/ergo/Aktivitør	0	0.0
Totalt	17	20.2

Kv9 Type videreutdanninger. Antall og prosent.

Videreutdanning	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	10	37.0
Eldre/geriatri	2	7.4
Helsesøster	2	7.4
Veiledning/coaching	2	7.4
Akuttsykepleie	2	7.4
Ledelse/øk/adm	3	11.1
Annet	4	14.8
Pedagogiske fag	2	7.4
Totalt	27	100.0

Kv10 Heltid/deltid. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	23	27.4
50-75 prosent	16	19.0
75-99 prosent	8	9.5
100 prosent	37	44.0
Total	84	100

Kv11 Stillingskategori og stillingsandel. Prosent.

Stillingskategori	Under 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Helsefagarbeider	15.2	24.2	18.2	42.4	100 (33)
Assistent	68.4	15.8	0.0	15.8	100 (19)
Sykepleier	0.0	9.1	18.2	72.7	100 (11)
Leder/avd. leder	14.3	14.3	0.0	71.4	100 (7)
Hjemmehjelp	0.0	50.0	0.0	50.0	100 (4)
Pleiemedhjelper	75.0	0.0	0.0	25.0	100(4)
Spesialsykepleier	0.0	0.0	0.0	100.0	100(1)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	100.0	0.0	0.0	100 (1)
Miljøterapeut	25.0	0.0	0.0	75.0	100(4)
Totalt	27.3	19.0	9.5	44.0	100

Kv12 Alder. Antall og prosent.

Alder	Antall	Prosent
Under 25 år	10	11.9
25-30 år	6	7.1
31-35 år	8	9.5
36-40 år	6	7.1
41-45 år	10	11.9
46-50 år	13	15.5
51-55 år	9	10.7
56-60 år	10	11.9
Over 60 år	12	14.3
Totalt	84	100

Kv13 Stillingskategorier og alder. Prosent.

	<25 år	25- 30 år	31- 35 år	36- 40 år	41- 45 år	46- 50 år	51- 55 år	56- 60 år	>60 år	Total t
Helsefagarbeider	6.1	3.0	6.1	9.1	21.2	18.2	6.1	15.1	15.1	100 (33)
Assistent	31.6	10.5	10.5	0.0	5.3	5.3	10.5	10.5	15.8	100 (19)
Sykepleier	18.2	18.2	18.2	0.0	0.0	9.1	27.3	0.0	9.1	100 (11)
Spesialsykepleier	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100 (1)
Leder/avd. leder	0.0	14.3	14.3	28.6	14.3	14.3	14.3	0.0	0.0	100 (7)
Hjemmehjelp	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	75.0	100 (4)
Miljøterapeut	0.0	0.0	25.0	0.0	25.0	50.0	0.0	0.0	0.0	100 (4)
Pleiemedhjelper	0.0	0.0	0.0	25.0	0.0	25.0	25.0	25.0	0.0	100 (4)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	100 (1)
Totalt	12.0	7.1	9.5	7.1	12.9	15.5	10.7	12.0	14.3	100 (84)

Kv14 Alder og stillingsandel. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
<25 år	60.0	0.0	0.0	40.0	100(10)
25-30 år	0.0	33.3	16.7	50.0	100 (6)
31-35 år	25.0	25.0	0.0	50.0	100 (8)
36-40 år	0.0	33.3	16.7	50.0	100(6)
41-45 år	40.0	10.0	10.0	40.0	100 (10)
46-50 år	23.1	15.4	15.4	46.2	100 (13)
51-55 år	33.3	22.2	0.0	44.4	100 (9)
56-60 år	30.0	10.0	10.0	50.0	100 (10)
>60 år	16.7	33.3	16.7	33.3	100 (12)
Totalt	27.4	19.0	9.5	44.0	100 (84)

Kåfjord

Kå1 Stillingskategorier. Antall og prosent.

Stilling	Antall	Prosent
Helsefagarbeider	45	43.7
Assistent	26	25.2
Sykepleier	13	12.6
Leder/avd. leder	2	1.9
Spesialsykepleiere	7	6.8
Miljøarbeider/-terapeut	6	5.8
Adm. stillinger	3	2.9
Vernepleier	1	1,0
Totalt	103	100

Kå2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeiderutd	47	45.6
Sykepleierutd	24	23.3
Ufaglært	25	24.3
Vernepleierutd	1	1.0
Annen utdanning	1	1.0
Fys-/ergo-/aktivitørutd	2	1.9
Kokkeutdanning	0	0.0
Sosionom-/barnevernutd	3	2.9
Totalt	103	100

Kå3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Går i fast stilling	96	93.2
Stilling med midlertidig ansatte	2	1,9
Har todelt stilling	3	2.9
Ledige stillinger	0	0.0
Permisjon	2	1.9
Vikariat	0	0.0
Sykemeldt	0	0.0
Totalt	103	100

Kå4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutd.	20	19.4
Har ikke videreutd.	82	79.6
Ikke oppgitt	1	1.0
Totalt	103	100

Kå5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutdanninger	1 utdanning	2 utdanninger	3utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	16	4	1	0

Kå6 Videreutdanning etter heltid/deltid. Prosent

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	5.0	5.0	30.0	60.0	100 (20)

Kå7 Videreutdanning etter alder. Prosent

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Totalt
Prosent	0.0	5.0	5.0	15.0	30.0	20.0	5.0	5.0	15.0	100 (20)

Kå8 Antall og prosent innen stilling med videreutdanning.

Stilling	Antall	Prosent av stilling
Helsefagarbeider	4	8.9
Assistent	0	0.0
Sykepleier	4	30.8
Leder/avd. leder	2	100.0
Spesialsykepleiere	7	100.0
Vernepleier	0	0.0
Miljøarbeider/-terapeut	0	0.0
Adm. stillinger	3	100.0
Totalt	20	100 (20)

Kå9 Type videreutdanninger. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	8	32.0
Ledelse/Øk/adm	6	24.0
Eldre/geriatri	2	8.0
Annet	1	4.0
Er i grunnutdanning.	1	4.0
Helsesøster	1	4.0
Kreft	2	8.0
Diabetes	3	12.0
Hudsykepleie	1	4.0
Totalt	25	100

Kå10 Heltid/deltid. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	21	20.4
50-75 prosent	27	26.2
75-99 prosent	21	20.4
100 prosent	34	33.0
Totalt	103	100

Kå11 Stillingskategori og heltid/deltid. Prosent.

	Under 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Helsefagarbeider	15.6	31.1	22.2	31.1	100(47)
Assistent	42.3	26.9	19.2	11.5	100(26)
Sykepleier	7.7	46.2	7.7	38.5	100(13)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	100.0	100(2)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	42.9	57.1	100(7)
Adm. stillinger	0.0	0.0	0.0	100.0	100(3)
Vernepleier	0.0	0.0	0.0	100.0	100(1)
Miljøarbeider	33.3	0.0	33.3	33.3	100(6)
Totalt	20.4	26.2	20.4	33.0	100(103)

Kå12 Alder. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 25 år	2	1.9
25-30 år	6	5.8
31-35 år	7	6.8
36-40 år	5	4.9
41-45 år	15	14.6
46-50 år	12	11.7
51-55 år	11	10.7
56-60 år	16	15.5
Over 60 år	29	28.2
Totalt	103	100

Yngste registrerte arbeidstaker er 23 år, eldste er 75 år. Gjennomsnittsalder for ansatte i H/O-sektoren i Kåfjord er 50.8 år. Medianen, dvs. den alderen som deler ansattegruppen i to like store deler er 52 år.

Kå 13 Stillingskategori og alder. Prosent

	<25 år	25- 30 år	31- 35 år	36- 40 år	41- 45 år	46- 50 år	51- 55 år	56- 60 år	> 60 år	Totalt
Helsefagarbeider	0.0	8.9	6.7	0.0	11.1	17.8	11.1	15.6	28.9	100 (45)
Assistent	3.8	7.7	3.8	0.0	7.7	3.8	15.4	23.1	34.6	100 (26)
Sykepleier	7.7	0.0	23.1	15.4	7.7	0.0	0.0	15.4	30.8	100 (13)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	50.0	0.0	0.0	0.0	100 (2)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	0.0	14.3	71.4	14.3	0.0	0.0	0.0	100 (7)
Adm. stillinger	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	0.0	33.3	33.3	100 (3)
Vernepleier	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	100 (1)
Miljøarbeider	0.0	0.0	0.0	16.7	33.3	0.0	16.7	0.0	33,3	100 (6)
Totalt	1.9	5.8	6.8	4.9	14.6	11.7	10.7	15.5	28.2	100 (103)

Kå14 Alder og heltid/deltid. Prosent.

	< 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
<25 år	0.0	0.0	50.0	50.0	100 (2)
25-30 år	33.3	26.7	0.0	50.0	100 (6)
31-35 år	14.3	28.6	28.6	28.6	100 (7)
36-40 år	20.0	20.0	40.0	20.0	100 (5)
41-45 år	26.7	20.0	20.0	33.3	100 (15)
46-50 år	0.0	8.3	25.0	66.7	100 (12)
51-55 år	36.4	18.2	18.2	27.3	100 (11)
56-60 år	25.0	50.0	12.5	12.5	100 (16)
>60 år	17.2	31.0	20.7	31.0	100 (29)
Totalt	20.4	26.2	20.4	33.0	100 (103)

Nordreisa

N1 Stillingskategorier. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeider	115	39.9
Assistent	39	13.5
Sykepleier	55	19.1
Leder/avd. leder	16	5.6
Spesialsykepleiere	11	3.8
Adm. stillinger	15	5.2
Vernepleier	9	3.1
Hjemmehjelp	8	2.8
Miljøarbeider	0	0.0
Pleiemedhjelper	0	0.0
Fysio/ergo/aktivitør	6	2.1
Kjøkkenpers.	4	1.4
Lege/overlege	7	2.4
Andre stillinger	0	0.0
Støttekontakt	3	1.0
Totalt	288	100

N2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeiderutdanning	119	41.3
Sykepleierutdanning	76	26.4
Ufaglært	43	14.9
Vernepleierutdanning	13	4.5
Annen utdanning	11	3.8
Fysio-/ergo-/aktivitørutdanning	7	2.4
Kokkeutdanning	6	2.1
Sosionom- /barnevernutdanning	3	1.0
Legeutdanning	7	2.4
Helsesekretærutdanning	2	0.7
Ikke oppgitt	1	0.3
Totalt	288	100

N3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

Status	Antall	Prosent
Går i fast stilling	226	78.5
Stilling med midlertidig ansatte	49	17.0
Har todelt stilling	13	4,5
Ledige stillinger	0	0.0
Permisjon	0	0.0
Vikariat	0	0.0
Sykemeldt	0	0.0
Totalt	288	100

N4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutd.	56	19.4
Har ikke videreutd.	200	69.4
Ikke oppgitt	32	11.1

N5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutd.	1 utdanning	2 utdanninger	3utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	39	13	3	1

N6 Videreutdanning etter heltid/deltid. Prosent.

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	7.1	14.3	17.9	60.7	19.4(56)

N7 Videreutdanning etter alder. Prosent.

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Totalt
Prosent	0.0	3.6	3.6	3.6	10.7	33.9	19.6	17.9	7.1	19.4 (56)

N8 Antall og prosent innen stilling med videreutdanning.

	Antall	Prosent av stilling
Helsefagarbeider	10	8.7
Assistent	1	2.6
Sykepleier	7	12.7
Leder/avd. leder	11	68.8
Spesialsykepleiere	11	100.0
Adm. stillinger	5	33.3
Vernepleier	1	11.1
Hjemmehjelp	0	0.0
Miljøarbeider	0	0.0
Pleiemedhjelper	0	0.0
Fysio/ergo/aktivitør	3	50.0
Kjøkkenpers.	2	50.0
Lege/overlege	4	57.1
Støttekontakt	1	33.3
Tot	56	19.4 (56)

N9 Type videreutdanninger. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	8	11.6
Ledelse/Øk/adm	8	11.6
Eldre/geriatri	4	5.8
Annet	17	24.6
Er i grunnutd	3	4.3
Helsesøster	5	7.2
Pedagogiske fag	8	11.6
Kreft	2	2.9
Diabetes	1	1.4
Jordmor	6	8.7
Veiledning/coaching	4	5.8
Lindrende omsorg	0	0.0
Vold i nære relasjoner	0	0.0
Akuttsykepleie	1	1.4
Hudsykepleie	1	1.4
Familieterapi	0	0.0
Pediatrisk sykepleie	1	1.4
Intensivsykepleie	0	0.0
Operasjonssykepleie	0	0.0
Totalt	69	100

N10 Heltid/deltid. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	66	22.9
50-75 prosent	62	21.5
75-99 prosent	60	20.8
100 prosent	100	34.7
Total	288	100

N11 Stillingskategori og heltid/deltid. Prosent.

	Under 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Helsefagarbeider	21.7	27.8	27.8	22.6	100(115)
Assistent	64.1	20.5	12.8	2.6	100(39)
Sykepleier	16.4	20.0	20.0	43.6	100(55)
Leder/avd. leder	0.0	8.3	12,5	81.3	102(16)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	18.2	81.8	100(11)
Adm. stillinger	13.3	20.0	13.3	53.3	100(15)
Vernepleier	0.0	11.1	0.0	89.9	100(9)
Hjemmehjelp	0.0	25.0	50.0	25.0	100(8)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	0.0	16.7	83.3	100(6)
Kjøkkenpers.	0.0	25.0	0.0	75.0	100(4)
Lege/overlege	57.1	14.3	14.3	14.3	100(7)
Støttekontakt	33.3	66.7	0.0	0.0	100(3)
Totalt	22.9	21.5	20.8	34.7	100(288)

N12 Alder. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 25 år	3	1.0
25-30 år	21	7.3
31-35 år	26	9.0
36-40 år	24	8.3
41-45 år	25	8.7
46-50 år	45	15.6
51-55 år	33	11.5
56-60 år	36	12.5
Over 60 år	26	9.0
Ikke oppgitt	49	17.0
Total	288	100

Yngste registrerte arbeidstaker er 23 år, eldste er 68 år. Gjennomsnittsalder for ansatte i H/O-sektoren i Nordreisa er 46, 8 år. Medianen, dvs. den alderen som deler ansattegruppen i to like store deler er 47 år.

N13 Stillingskategori og alder. Prosent

	<25år	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	>60 år	Ikke svart	Totalt
Helsefagarbeider	0.0	2.6	9.6	8.7	7.8	7.8	11.3	16.5	15.7	20.0	100 (115)
Assistent	7.7	10.3	10.3	7.7	7.7	2.6	7.7	2.6	10.3	33.3	100 (39)
Sykepleier	0.0	14.5	12.7	9.1	9.1	27.3	3.6	10.9	3.6	9.1	100 (55)
Leder/avd. leder	0.0	6.3	0.0	12.5	12.5	12.5	18.8	31.3	6.2	0.0	100 (16)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	0.0	9.1	9.1	45.5	27.3	9.1	0.0	0.0	100 (11)
Adm. stillinger	0.0	13.3	6.7	6.7	6.7	33.3	13.3	13.3	0.0	6.7	100 (15)
Vernepleier	0.0	11.1	0.0	22.2	0.0	33.3	11.1	0.0	0.0	22.2	100 (9)
Hjemmehjelp	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	25.0	12.5	12.5	25.0	100 (8)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	16.7	50.0	0.0	0.0	16.7	0.0	0.0	0.0	16.7	100 (6)
Kjøkkenpers.	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (4)
Lege/overlege	0.0	14.3	0.0	0.0	28.6	0.0	28.6	14.3	0.0	14.3	100 (7)
Støttekontakt	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	66.7	0.0	0.0	33.3	100 (3)
Totalt	1.0	7.3	9.0	8.3	8.7	15.6	11.5	12.5	9.0	17.0	100 (288)

N14 Alder og heltid/deltid. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
<25 år	100.0	0,0	0,0	0,0	100 (3)
25-30 år	19,0	28.6	9.5	42.9	100 (21)
31-35 år	19.2	30.8	23.1	26.9	100 (26)
36-40 år	16.7	16.7	29.2	37.5	100 (24)
41-45 år	32.0	12.0	12.0	44.0	100 (25)
46-50 år	13.3	15.6	22.2	48.9	100 (45)
51-55 år	9.1	18.2	33.3	39.4	100 (33)
56-60 år	13.9	27.8	25.0	33.3	100 (36)
>60 år	11.5	30,8	26.9	30.8	100 (26)
Ikke svart	50,0	20.4	10.2	18.4	99 (49)
Totalt	22.9	21.5	20.8	34.7	100 (288)

Skjervøy

Skj1 Stillingskategorier. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeider	64	44.4
Assistent	8	5.6
Pleiemedhjelper	10	6.9
Sykepleier	20	13.9
Leder/avd. leder	9	6.3
Spesialsykepleiere	3	2.1
Adm. stillinger	4	2.8
Vernepleier	3	2.1
Hjemmehjelp	8	5.6
Kjøkkenpers.	6	4.2
Andre stillinger	5	3.5
Støttekontakt	3	2.1
Uoppgitt	1	0.7
Totalt	144	100

Skj2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeiderutd	65	45.2
Sykepleierutd	31	21.5
Ufaglært	26	18.1
Vernepleierutd	4	2.8
Annen utdanning	7	4.9
Fys-/ergo-/aktivitørutd	2	1.4
Kokkeutdanning	7	4.9
Sosionom-/barnevernutd	1	0.7
Ikke oppgitt	1	0.7
Totalt	144	100

Skj3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Går i fast stilling	139	96.5
Stilling med midlertidig ansatte	0	0.0
Har todelt stilling	2	1.4
Ledige stillinger	2	1.4
Permisjon	0	0.0
Vikariat	1	0.7
Sykemeldt	0	0.0
Totalt	144	100

Skj4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutd.	20	13.9
Har ikke videreutd.	120	83.2
Ikke oppgitt	4	2.8
Totalt	144	100

Skj5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutd.	1 utdanning	2 utdanninger	3 utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	18	2	0	0

Skj6 Videreutdanning etter heltid/deltid. Prosent.

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	10	5.0	5.0	80.0	13.9(20)

Skj7 Videreutdanning etter alder. Prosent.

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Ikke oppgitt	Totalt
Prosent	0.0	0.0	15.0	5.0	20.0	20.0	15.0	20.0	5.0	2.8	13.9 (20)

Skj8 Prosent innen stilling som har videreutdanning.

	Antall	Prosent av stilling
Helsefagarbeider	8	12.5
Assistent	1	12.5
Sykepleier	2	10.0
Leder/avd. leder	4	44.4
Spesialsykepleiere	2	66.7
Adm. stillinger	0	0.0
Vernepleier	0	0.0
Hjemmehjelp	0	0.0
Pleiemedhjelper	0	0.0
Kjøkkenpers.	0	0.0
Støttekontakt	1	33.3
Andre stillinger	2	40.0
Total	20	13.9

Skj9 Type videreutdanninger. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	7	31.8
Ledelse/Øk/adm	2	9.1
Eldre/geriatri	5	22.7
Annet	0	0.0
Er i grunnutd	2	9.1
Helsesøster	1	4.5
Pedagogiske fag	1	4.5
Kreft	4	18.2
Diabetes	0	0.0
Jordmor	0	0.0
Veiledning/coaching	0	0.0
Lindrende omsorg	0	0.0
Vold i nære relasjoner	0	0.0
Akuttsykepleie	0	0.0
Hudsykepleie	0	0.0
Familieterapi	0	0.0
Pediatrik sykepleie	0	0.0
Intensivsykepleie	0	0.0
Operasjonssykepleie	0	0.0
Totalt	22	100

Skj10 Heltid/deltid. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	30	20.8
50-75 prosent	30	20.8
75-99 prosent	28	19.4
100 prosent	55	38.2
Ikke oppgitt	1	0.7
Total	144	100

Skj11 Heltid/deltid etter stilling. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Ikke svart prosent	Totalt
Helsefagarbeider	14.1	29.7	31.1	25.0	0.0	100(64)
Assistent	62.5	37.5	0.0	0.0	0.0	100(8)
Sykepleier	0.0	5.0	15.0	80.0	0.0	100(20)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	11.1	88.9	0.0	100(9)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100(3)
Adm. stillinger	50.0	0.0	50.0	0.0	0.0	100(4)
Vernepleier	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100(3)
Hjemmehjelp	25.0	37.5	12.5	25.0	0.0	100(8)
Pleiemedhjelper	90.0	10.0	0.0	0.0	0.0	100(10)
Kjøkkenpers.	33.3	0.0	16.7	33.3	16.7	100(6)
Andre stillinger	20.0	40.0	0.0	40.0	0.0	100(5)
Støttekontakt	0.0	33.3	0.0	66.7	0.0	100(3)
Totalt	20.8	20.8	19.4	38.2	0.7	100(144)

*en uoppgitt

Skj12 Alder. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 25 år	5	3.5
25-30 år	7	4.9
31-35 år	11	7.6
36-40 år	12	8.3
41-45 år	30	20.8
46-50 år	20	13.9
51-55 år	23	16.0
56-60 år	18	12.5
Over 60 år	15	10.4
Ikke oppgitt	3	2.1
Totalt	144	100

Yngste registrerte arbeidstaker er 20 år, eldste er 69 år. Gjennomsnittsalder for ansatte i H/O-sektoren i Skjervøy er 46, 8 år. Medianen, dvs. den alderen som deler ansattegruppen i to like store deler er 47 år.

Skj13 Stillingskategori og alder. Prosent

	<25år	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	>60 år	Ikke svart	Totalt
Helsefagarbeider	3.1	1.6	6.3	7.8	29.7	14.1	20.3	9.4	7.8	0.0	100 (649)
Assistent	0.0	0.0	12.5	0.0	12.5	12.5	12.5	25.0	25.0	0.0	100 (8)
Sykepleier	0.0	20.0	15.0	10.0	15.0	15.0	10.0	10.0	0.0	5.0	100 (20)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	11.1	11.1	22.2	11.1	11.1	22.2	11.1	0.0	100 (9)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	66.7	0.0	33.3	100 (3)
Adm. stillinger	0.0	0.0	0.0	0.0	25.0	25.0	50.0	0.0	0.0	0.0	100 (4)
Vernepleier	0.0	0.0	0.0	33.3	33.3	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (3)
Hjemmehjelp	0.0	0.0	12.5	12.5	0.0	12.5	25.0	0.0	37.5	0.0	100 (8)
Pleiemedhjelper	20.0	10.0	0.0	20.0	0.0	0.0	10.0	30.0	10.0	0.0	100 (10)
Kjøkkenpers.	0.0	0.0	0.0	0.0	16.7	33.3	0.0	16.7	33.3	0.0	100 (6)
Andre stillinger	20.0	20.0	20.0	0.0	0.0	0.0	20.0	0.0	20.0	0.0	100 (5)
Støttekontakt	0.0	0.0	0.0	0.0	66.7	33.3	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (3)
Totalt	3.5	4.9	7.6	8.3	20.8	13.9	16.0	12.5	10.4	2.1	100 (144)

Skj14 Alder og heltid/deltid. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Ikke svart	Totalt
<25 år	80,0	20,0	0,0	0,0	0,0	100(5)
25-30 år	14,3	28,6	14,3	42,9	0,0	100(7)
31-35 år	9,1	27,3	9,1	54,5	0,0	100 (11)
36-40 år	33,3	8,8	25,0	33,3	0,0	100(12)
41-45 år	6,7	23,3	30,0	40,0	0,0	100(30)
46-50 år	30,0	10,0	15,0	45,0	0,0	100(20)
51-55 år	21,7	26,1	26,1	26,1	0,0	100(23)
56-60 år	22,2	27,8	11,1	38,9	0,0	100(18)
>60 år	20,0	20,0	20,0	33,3	6,5	93(15)
Totalt	20,8	20,8	19,4	38,2	0,7	100(144)

Storfjord

Sto1 Stillingskategorier. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeider	32	33.7
Assistent	8	8.4
Sykepleier	9	9.5
Leder/avd. leder	8	8.4
Spesialsykepleiere	10	10.5
Adm. stillinger	2	2.1
Vernepleier	8	8.4
Miljøarbeider	3	3.2
Pleiemedhjelper	9	9.5
Kjøkkenpers.	1	1.1
Andre stillinger	5	5.3
Totalt	95	100

Sto2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeiderutd	34	35.8
Sykepleierutd	23	24.2
Ufaglært	17	17.9
Vernepleierutd	10	10.5
Annen utdanning	9	9.5
Kokkeutdanning	1	1.1
Sosionom-/barnevernutd	1	1.1
Totalt	95	100

Sto3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Går i fast stilling	93	97.9
Har todelt stilling	2	2.1
Totalt	95	100

Sto4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutd.	32	33.7
Har ikke videreutd.	63	66.3
Ikke oppgitt	0	0.0
Totalt	95	100

Sto5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutd.	1 utdanning	2 utdanninger	3 utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	9	13	7	3

Sto6 Videreutdanning etter heltid/deltid. Prosent.

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	12.5	34.4	9.4	43.8	133.7 (32)

Sto7 Videreutdanning etter alder. Prosent.

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Ikke oppgitt	Totalt
Prosent	6.3	3.1	6.3	3.1	28.1	21.9	9.4	15.6	0.0	6.3	33.7 (32)

Sto8 Antall og prosent innen stilling med videreutdanning.

	Antall	Prosent av stilling
Helsefagarbeider	7	21.9
Assistent	2	25.0
Sykepleier	0	0.0
Leder/avd. leder	5	62.5
Spesialsykepleiere	10	100.0
Adm. stillinger	0	0.0
Vernepleier	5	62.5
Miljøarbeider	0	0.0
Pleiemedhjelper	1	11.1
Andre stillinger	2	40.0
Totalt	32	33.7

Sto9 Type videreutdanninger. Antall og Prosent.

	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	17	30.9
Ledelse/øk/adm	9	16.4
Eldre/geriatri	9	16.4
Annet	2	3.6
Er i grunnutd	5	9.1
Kreft	1	1.8
Jordmor	1	1.8
Veiledning/coaching	7	12.7
Vold i nære relasjoner	2	3.6
Familieterapi	1	1.8
Operasjonssykepleie	1	1.8
Totalt	55	100

Sto10 heltid/deltid. Antall og Prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	18	18.9
50-75 prosent	32	33.7
75-99 prosent	16	16.8
100 prosent	29	30.5
Total	95	100

Sto11 Stillingskategori og heltid/deltid. Prosent.

	Under 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Helsefagarbeider	15.6	46.9	15.6	21.9	100 (32)
Assistent	62.5	25.0	12.5	0.0	100 (8)
Sykepleier	11.1	11.1	33.3	44.4	100 (9)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	100.0	100 (8)
Spesialsykepleiere	10.0	20.0	30.0	40.0	100 (10)
Adm. stillinger	100.0	0.0	0.0	0.0	100 (2)
Vernepleier	0.0	25.0	12.5	62.5	100 (8)
Miljøarbeider	33.3	33.3	0.0	33.3	100 (3)
Pleiemedhjelper	22.2	55.6	22.2	0.0	100 (9)
Kjøkkenpers.	0.0	100.0	0.0	0.0	100 (1)
Andre stillinger	20.0	60.0	20.0	0.0	100 (5)
Totalt	18.9	33.7	16.9	30.5	100 (95)

Sto12 Alder. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 25 år	2	2.1
25-30 år	5	5.3
31-35 år	4	4.2
36-40 år	7	7.4
41-45 år	20	21.1
46-50 år	13	13.7
51-55 år	14	14.7
56-60 år	22	23.2
Over 60 år	6	6.3
Ikke oppgitt	2	2.1
Totalt	95	100

Yngste registrerte arbeidstaker er 23 år, eldste er 66 år. Gjennomsnittsalder for ansatte i H/O-sektoren i Storfjord er 48, 1 år. Medianen, dvs. den alderen som deler ansattegruppen i to like store deler er 49 år.

Sto13 Stillingskategori og alder. Prosent.

	<25år	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	>60 år	Ikke svart	Totalt
Helsefagarbeider	0.0	9.4	3.1	12.5	15.6	6.3	15.6	25.0	9.4	3.1	100 (32)
Assistent	12.5	0.0	0.0	12.5	12.5	12.5	12.5	25.0	12.5	0.0	100 (8)
Sykepleier	0.0	11.1	22.2	22.2	22.2	11.1	0.0	11.1	0.0	0.0	100 (9)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	0.0	50.0	25.0	0.0	25.0	0.0	0.0	100 (8)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	10.0	0.0	30.0	40.0	0.0	10.0	0.0	10.0	100 (10)
Adm. stillinger	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100 (2)
Vernepleier	0.0	12.5	0.0	0.0	37.5	0.0	25.0	25.0	0.0	0.0	100 (8)
Miljøarbeider	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	66.7	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (3)
Pleiemedhjelper	11.1	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	33.3	44.4	0.0	0.0	100 (9)
Kjøkkenpers.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0	100 (1)
Andre stillinger	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	60.0	0.0	20.0	0.0	100 (5)
Totalt	2.1	5.3	4.2	7.4	21.1	13.7	14.7	23.2	6.3	2.1	100 (95)

Sto14 Alder og heltid/deltid. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
<25 år	100.0	0.0	0.0	0.0	100(2)
25-30 år	20.0	80.0	0.0	0.0	100(8)
31-35 år	0.0	0.0	75.0	25.0	100(4)
36-40 år	42.9	28.6	0.0	28.6	100(7)
41-45 år	0.0	20.0	20.0	60.0	100(20)
46-50 år	23.1	30.8	23.1	23.1	100(13)
51-55 år	21.4	28.6	28.6	21.4	100(14)
56-60 år	18.2	45.5	9.1	27.3	100(22)
>60 år	33.3	50.0	0.0	16.7	100(6)
Ikke svart	0.0	50.0	0.0	50.0	100(2)
Totalt	18.9	33.7	16.8	30.5	100(95)

Lyngen

L1 Stillingskategorier. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeider	93	41.3
Assistent	40	17.8
Sykepleier	22	9.8
Leder/avd. leder	9	4.0
Spesialsykepleiere	8	3.6
Adm. stillinger	9	4.0
Vernepleier	6	2.7
Hjemmehjelp	7	3.1
Miljøarbeider	13	5.8
Fysio/ergo/aktivitør	8	3.6
Kjøkkenpers.	2	0.9
Lege/overlege	5	2.2
Andre stillinger	2	0.9
Støttekontakt	1	0,4
Totalt	225	100

L2 Grunnutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Helsefagarbeiderutd	86	38.2
Sykepleierutd	35	15.6
Ufaglært	52	23.1
Vernepleierutd	11	4.9
Annen utdanning	10	4.4
Fys-/ergo-/aktivitørutd	10	4,4
Kokkeutdanning	3	1.3
Sosionom-/barnevernutd	5	2.2
Legeutdanning	4	1.8
Helsesekretærutd	5	2.2
Ikke oppgitt	4	1.8
Totalt	225	100

L3 Stillingsstatus. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Går i fast stilling	170	75.6
Stilling med midlertidig ansatte	8	3.6
Har todelt stilling	14	6.2
Ledige stillinger	29	12.9
Permisjon	2	0.9
Vikariat	2	0.9
Totalt	225	100

L4 Ansattes videreutdanning. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Har videreutd.	53	23.6
Har ikke videreutd.	133	59.1
Ikke oppgitt	39	17.3
Totalt	225	100

L5 Antall videreutdanninger blant de ansatte.

Antall videreutd.	1 utdanning	2 utdanninger	3 utdanninger	4 utdanninger eller mer
Antall personer	33	14	6	0

L6 Videreutdanning etter heltid/deltid. Prosent.

Stillingsandel	>50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Prosent	20.8	18.9	7.5	52.8	23.6 (53)

L7 Videreutdanning etter alder. Prosent.

Alder	>25	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	<60 år	Ikke oppgitt	Totalt
Prosent	1.9	5.7	7.5	20.8	15.1	15.1	11.3	15.1	5.7	1.9	23.6 (53)

L8 Antall og prosent innen stilling som har videreutdanning.

	Antall	Prosent av stilling
Helsefagarbeider	13	14.0
Assistent	7	17.5
Sykepleier	10	45.5
Leder/avd. leder	5	55.6
Spesialsykepleiere	8	100.0
Adm. stillinger	1	11.1
Vernepleier	2	33.3
Hjemmehjelp	0	0.0
Miljøarbeider	4	30.8
Fysio/ergo/aktivtør	1	12.5
Kjøkkenpers.	2	100.0
Lege/overlege	0	0.0
Andre stillinger	0	0.0
Støttekontakt	0	0.0
Totalt	53	23.6

L9 Type videreutdanninger. Antall og Prosent.

	Antall	Prosent
Psykisk helse/rus-psyk	14	19.2
Ledelse/Øk/adm	10	13.7
Eldre/geriatri	5	6.8
Annet	9	12.3
Er i grunnutd	10	13.7
Helsesøster	5	6.8
Pedagogiske fag	3	4.1
Kreft	1	1.4
Diabetes	4	5.5
Jordmor	1	1.4
Veiledning/coaching	5	6.8
Lindrende omsorg	3	4.1
Vold i nære relasjoner	1	1.4
Akuttsykepleie	0	0.0
Hudsykepleie	0	0.0
Familieterapi	1	1.4
Pediatriisk sykepleie	0	0.0
Intensivsykepleie	1	1.4
Operasjonssykepleie	0	0.0
Totalt	73	100

L10 Heltid/deltid. Antall og Prosent.

	Antall	Prosent
Under 50 prosent	82	36.4
50-75 prosent	49	21.8
75-99 prosent	27	12.0
100 prosent	67	29.8
Total	225	100

L11 Stillingskategori og heltid/deltid. Prosent.

	Under 50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
Helsefagarbeider	38.7	23.7	16.1	21.5	100 (93)
Assistent	75.0	12.5	10.0	2.5	100 (40)
Sykepleier	4.5	22.7	0.0	72.7	100 (22)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	100.0	100 (9)
Spesialsykepleiere	12.5	50.0	0.0	37.5	100 (8)
Adm. stillinger	11.1	33.3	33.3	22.2	100 (9)
Vernepleier	16.7	16.7	16.7	50.0	100 (6)
Hjemmehjelp	28.6	57.1	0.0	14.3	100 (7)
Miljøarbeider	46.2	7.7	0.0	46.2	100 (13)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	25.0	25.0	50.0	100 (8)
Kjøkkenpers.	0.0	0.0	50.0	50.0	100 (2)
Lege/overlege	60.0	20.0	0.0	20.0	100 (5)
Andre stillinger	50.0	50.0	0.0	0.0	100 (2)
Støttekontakt	0.0	0.0	100.0	0.0	100 (1)
Totalt	36.4	21.8	12.0	29.8	100 (225)

L12 Alder. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Under 25 år	2	0.9
25-30 år	11	4.9
31-35 år	11	4.9
36-40 år	32	14.2
41-45 år	28	12.4
46-50 år	19	8.4
51-55 år	26	11.6
56-60 år	26	11.6
Over 60 år	32	14.2
Ikke oppgitt	38	16.9
Totalt	225	100

Yngste registrerte arbeidstaker er 21 år, eldste er 73år. Gjennomsnittsalder for ansatte i H/O-sektoren i Lyngen er 48,3 år. Medianen, dvs. den alderen som deler ansattegruppen i to like store deler er 49 år.

L13 Stillingskategori og alder. Prosent.

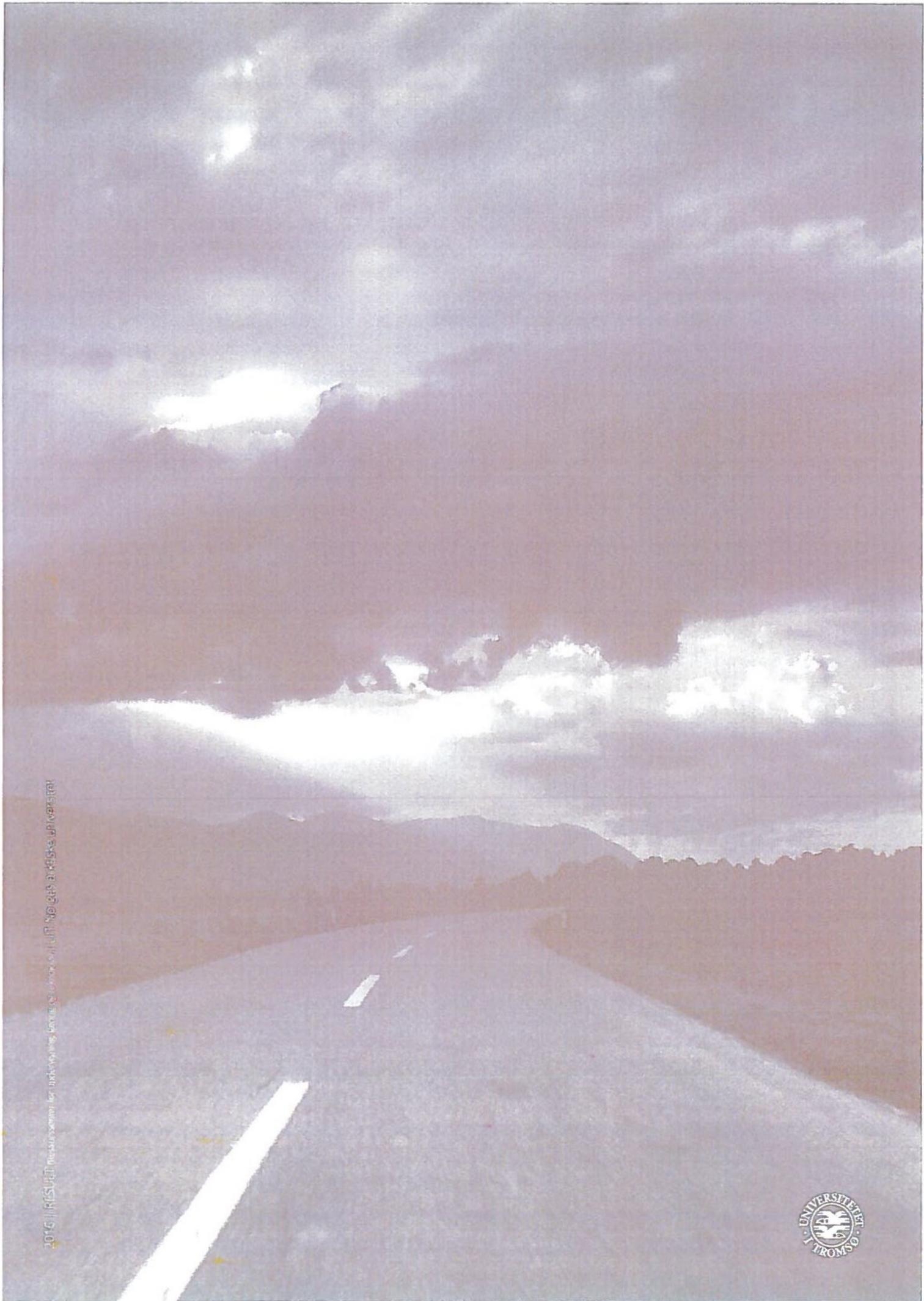
	<25år	25-30 år	31-35 år	36-40 år	41-45 år	46-50 år	51-55 år	56-60 år	>60 år	Ikke svart	Totalt
Helsefagarbeider	0.0	3.2	5.4	11.8	9.7	4.3	7.5	17.2	21.5	19.4	100 (93)
Assistent	5.0	7.5	5.0	12.5	5.0	10.0	2.5	7.5	20.0	25.0	100 (40)
Sykepleier	0.0	4.5	9.1	18.2	18.2	13.6	18.2	4.5	0.0	13.6	100 (22)
Leder/avd. leder	0.0	0.0	0.0	11.1	22.2	33.3	11.1	11.1	11.1	0.0	100 (9)
Spesialsykepleiere	0.0	0.0	0.0	12.5	12.5	0.0	12.5	50.0	12.5	0.0	100 (8)
Adm. stillinger	0.0	0.0	0.0	0.0	33.3	33.3	33.3	0.0	0.0	0.0	100 (9)
Vernepleier	0.0	0.0	0.0	16.7	33.3	0.0	33.3	16.7	0.0	0.0	100 (6)
Hjemmehjelp	0.0	0.0	0.0	42.9	0.0	0.0	14.3	0.0	14.3	28.6	100 (7)
Miljøarbeider	0.0	23.1	0.0	0.0	7.7	23.1	0.0	23.1	7.7	15.4	100 (13)
Fysio/ergo/aktivitør	0.0	12.5	0.0	37.5	0.0	12.5	25.0	0.0	0.0	12.5	100 (8)
.Kjøkkenpers.	0.0	0.0	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (2)
Lege/overlege	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	20.0	20.0	0.0	0.0	40.0	100 (5)
Andre stillinger	0.0	0.0	50.0	50.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (2)
Støttekontakt	0.0	0.0	100.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100 (1)
Totalt	0.9	4.9	4.9	14.2	12.4	8.4	11.6	11.6	11.6	14.2	100 (225)

L14 Alder og stillingskategori. Prosent.

	<50 prosent	50-75 prosent	75-99 prosent	100 prosent	Totalt
>25 år	100.0	0.0	0.0	0.0	100(2)
25-30 år	54.5	18.2	0.0	27.3	100(11)
31-35 år	36.4	18.2	27.3	18.2	100(11)
36-40 år	31.3	21.9	15.6	31.3	100(32)
41-45 år	32.1	10.7	14.3	42.9	100(28)
46-50 år	26.3	10.5	26.3	36.8	100(19)
51-55 år	19.2	34.6	3.8	42.3	100 (26)
56-60 år	30.8	23.1	3.8	42.3	100(26)
<60 år	21.9	34.4	25.0	18.8	100 (32)
Ikke angitt	68.4	18.4	0.0	13.2	100(38)
Totalt	36.4	21.8	12.0	29.8	100(225)

Tidligere rapporter fra prosjektet «Utdanning for utvikling – studie- og læringsentrene rolle og funksjon»:

1. Danielsen, Å., Grepperud, G. & Roos, G. Levende studie- og læringsentra? *Funksjoner og framvekst*. Septentrio Reports 2015:2. UiT Norges arktiske universitet.
2. Roos, G., Grepperud, G. & Danielsen, Å. Levende studie- og læringsentra? *Kompetensutmaningar i tre rurale regioner*. Septentrio Reports 2015:3. UiT Norges arktiske universitet.
3. Grepperud, G., Danielsen, Å. & Roos, G. Levende studie- og læringsentra? *Utviklingstrekk og utfordringer*. Septentrio Reports 2015:4. UiT Norges arktiske universitet

2016 IIRISULUUT messu- ja koulutuskeskus, Tromsø, ja Tromsøin yliopisto

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
162/16	Lyngen formannskap	15.11.2016
53/16	Lyngen levekårsutvalg	29.11.2016
41/16	Lyngen næringsutvalg	28.11.2016
1/16	Lyngen klima- og miljøutvalg	28.11.2016
20/16	Lyngen Råd for folkehelse	29.11.2016
9/16	Lyngen arbeidsmiljøutvalg	30.11.2016
	Lyngen kommunestyre	

Økonomiplan 2017-2020/årsbudsjett 2017

Henvisning til lovverk:

Kommuneloven (kl) §§ 44 – 46

Vedlegg

- 1 Budsjett 2017 - Lyngen kirkelig fellesråd
- 2 Budsjett 2017
- 3 Brev vedr investeringsbudsjett 2016-2019
- 4 Utskrift av sak 29-16 Budsjetttramme 2017 - kontroll og tilsyn
- 5 Gebyrregulativ 2017
- 6 Kommuneplanens handlingsdel - økonomiplan 2017-2020, årsbudsjett 2017

Saksprotokoll i Lyngen formannskap - 15.11.2016

Behandling:

Forslag fra LTL, H, KRF, SP, FRP, SL v/Line Van Gemert:

Som rådmannens innstilling, men med flg endringer:

Rådmann foretar rammekutt på kr 2 mill i 2019 og 2020 for å få inndekning i økonomiplan, vedrørende videre drift av Oppvekstsenter i Furuflaten. Det tas prosentvis kutt på alle rammene.

Veivedlikehold av kommunale veier, skal gjelde både oppgradering og kantklipping

Ny vannkilde/vannverk strekning Kvalvik - Oksvik - Lyngseidet - oppstart 2017

Ramme 3

Drift turistinfo settes til kr 30.000 (ikke kr 130.000). Beløp skal brukes til sommer/påske drift ungdom. Frivilligsentral overtar ordinær turistinfo (**kr 100.000 besparelse**)

Ramme 5

Driftsutgifter 2017 på **kr 150.000** v/gamle sykehjem utgår, grunnet salg av bygget.

Endring ordlyd Parkdrift (ikke sommerlyngen)

Husleie rådhus - (her utgår kr 2 mill som gir årlig **besparelse på kr 1,5 mill**)

Kommunen kjøper rådhus, ved låneopptak 2017 på kr 14 mill. Ny årlig husleie settes til kr 500.000.

I tillegg benyttes allerede avsatte midler til Stedsutvikling på kr 5 mill som delfinansiering.

Diverse økte driftskostnader

Kr 10.000 Rovviltutvalg. Se på mulig samarbeid m/reindrifta. Landbrukssjef sekretær i utvalget (2017-2020)

Kr 50.000 Økt tilrettelegging gåsone/tråkking lysløypeanlegg Eidebakken (2017-2020)

Kr 50.000 økning frie midler levekårsutvalget. Beløpet skal bla øremerkes støtte til Mental Helse og Spilleavhengige (forutsetning at alle deres årsmøter legges til ulike reiselivsanlegg i Lyngen)

Kr 60.000 Reklamebanner Lyngen kommune idrettsanlegg/kunstgressbaner (2017)

Kr 500.000 Oppstart opprydding Solhovfjæra

Lyngnehallen overføres Lyngen Servicesenter. LSS skal organisere drift av anlegget.

Kr 200.000 prosjektmidler - disponeres av rådmann i samråd med ordfører (2017-2020)

Det skal legges frem en utredning om Visit Lyngenfjord og verandra Lyngstunet til budsjettbehandlingen i kommunestyret 14.12.16

INVESTERINGER

Lyngen kommune kjøper rådhus og opptar nytt lån på kr 14 mill.

Forventa salgsinntekter fra fallrettigheter mm avsettes til investeringsfond.

17003 Elev og ansatte pc (her utgår kr 590.000). Ny langsiktig investering og utskifting
2017: kr 350.000 (**besparelse 240.000**)

2018: kr 150.000

2019: kr 100.000

2020: kr 100.000

Kr 30.000 Ny moppevaskemaskin Lyngstunet 2017. Investeringsfond.

Kr 1 mill til kjøp av Buss Lyngstunet/Frivilligheten (førerkort klasse B) 2017. Investeringsfond.

Kr 500.000 Hagetraktor klipp/snefres/kosting (Stedsutvikling 2017)

Kr 300.000 Lyngen som merkevare/patent (Næringsfondet 2017)

Ny vannkilde/vannverk strekning fra Kvalvik - Oksvik - Lyngseidet
Oppstart 2017 prosjektering - selvkost

16006 Oppgradering Lyngen kirke - endringer
2017: kr 500.000
2018: kr 500.000

Det ble votert over rådmannens innstilling og forslaget fra LTL, H, KRF, SP, FRP, SH v/Line Van Gemert.

VEDTAK:

Lyngen formannskap tiltrer forslaget fra LTL, H, KRF, SP, FRP, SH v/Line Van Gemert. Enst

Vedtak:

1) Skattevedtak 2017

- 1.1 I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivingsalternativ benyttes for skatteåret 2017: Eiendomsskattesatsen er 5 promille.
- 1.2 Eiendomsskatten skal betales i to terminer.
- 1.3 Ved taksering og utskriving av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter vedtatt i kommunestyresak 52/06. I tillegg brukes retningslinjer for alminnelig taksering, endelige retningslinjer vedtatt 15.6.2007.

2) Budsjettvedtak 2017

- 2.1 Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2017.
- 2.2 Det vedtas følgende endringer i budsjetttrammene for 2017-2020:

Formannskapetets innstilling til nye tiltak	Årsbudsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020
Ramme: 1 Politikk og kirke				
Økning godtgjøring til folkevalgte	24	24	24	24
Reduksjon av driftsbudsjett Ordfører - kontorleie	-24	-24	-24	-24
Beredskapsvarsling - flyttes til ramme 2	-67	-67	-67	-67
Opprettelse av ny tjeneste - 1004 Formannskapet	371	371	371	371
Overføring av budsjett til tjeneste 1004	-344	-344	-344	-344
Levekår - økte tilskuddsmidler	10	10	10	10
Lyngen kirkelige fellesråd - økning	52	52	52	52
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	15	15	15	15
Rovviltutvalg	10	10	10	10
Økning tilskuddspott Levekårsutvalget	50	50	50	50
Reklamebanner kunstgressbaner	60	-	-	-
Ramme: 2 Administrative tjenester				
Nærværprosjektet - lønnsmidler	410	410	-	-
Lærlinger	96	96	96	96
Økning forsikring	100	100	100	100
Beredskapsvarsling - flyttes fra ramme 1	67	67	67	67
Prosjektmidler til nærværprosjekt	-200	-200	-	-
Økte lisenskostnader	393	393	393	393
Reduksjon inntekter kommunal fiber	100	100	100	100
Egenandel nærværprosjektet	-15	-15		
Prosjektmidler	200	200	200	200
Rammekutt	-	-70	-354	-356
Ramme: 3 Oppvekst og kultur				
Vakant stilling 2017	-280	-	-	-
Reduksjon - finansiering av lærlingeplasser	-96	-96	-96	-96
Økning skoleskysst til svømming og fysisk aktivitet	200	200	200	200
Reduksjon 0,5 årsverk	-125	-300	-300	-300
Reduksjon 1 årsverk	-250	-600	-600	-600
Økning - åpning av alle avdelinger - 1,33 årsverk (fra 1.8.2017)	248	594	594	594
0,5 årsverk fast vikar	280	280	280	280
Økt brukerbetaling ved åpning av alle avdelinger	-60	-120	-120	-120
Økning sykepengerefusjoner	-280	-280	-280	-280
Interkommunalt samarbeid Storfjord og Balsfjord - økte driftsutgifter	30	30	30	30
Økning brukerbetaling	-20	-20	-20	-20
Flytting av utekontakt til ramme 4	-254	-254	-254	-254
Ledige lønnsmidler(finansiering av turistinfo)	-130	-130	-130	-130
Drift turistinfo	30	30	30	30
Egenandel nærværprosjektet	-75	-75		
Dobbeltføring av økning Kavringen		-248	-594	-594
Lyngsdalen oppvekstsenter		1 721	4 128	4 128
Rammekutt	-	-202	-1 017	-1 022
Ramme: 4 Helse, sosial og omsorg				
Reduksjon 0,5 årsverk	-	-150	-300	-300
Ny stilling - 0,5 årsverk	240	240	240	240
Reduksjon kvalifiseringsstønning	-225	-225	-225	-225
Finansiering årsverk/reduksjon økonomisk sosialhjelp	-240	-240	-240	-240
Prosjektmidler - finansiering av lønn	-300	-	-	-
Reduksjon tilskudd Frivilligsentralen	-200	-200	-200	-200
Dekominator	70	-	-	-
Rehabilitering 0,5 årsverk	300	300	300	300
Reduksjon tilskuddsmidler/driftsstøtte Link Lyngen	-150	-150	-150	-150
Matmerking	70	60	60	60
Utekontakt - flytting til forebyggende enhet	254	254	254	254
Egenandel nærværprosjektet	-100	-100	-	-
Effektivisering kjøkkendrift	-400	-800	-800	-800
Moppevaskemaskin	30			
Rammekutt	-	-289	-1 456	-1 463

Ramme: 5 Plan, teknikk og næring				
Nydyrkingstilskudd	200	200	200	200
Oppkjøp av landbrukseiendom*	500	-	-	-
Lønn tidligere jordbrukssjef - jan-sept. 2017	485	-	-	-
Økning grussalg Tyttebærvika	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Økte driftsutgifter til nye veilyroder jf. k-vedtak 103/16	20	20	20	20
FDVu-planprogram kommunale bygg	30	30	30	30
Vinterdrift parkeringsplasser	60	-	-	-
Drift av tømmestasjon for bobiler	80	80	80	80
Reduserte driftskostnader Lenangen skole	-100	-	-	-
Omorganisering brann og redning	-500	-500	-500	-500
Finansiering av 0,5 årsverk til parkdrift	-280	-280	-280	-280
Geotekniske undersøkelser - kjøp av tjenester*	500	-	-	-
Egenandel nærværsprosjektet	-20	-20	-	-
Parkdrift	435	435	435	435
Utbedringer Knøttelia barnehage*	100			
Årsløse brakkerigg Lenangen skole*	420	480		
Drift Lyngsdalen		372	891	891
Opprydding Solhovfjæra	500			
Patent Lyngen merkevare	300			
Dekning Næringsfond	-300			
Rammekutt		-78	-392	-394
Ramme: 6 Finans				
Bruk av premiefond	-	-3 500	-5 200	-5 200
Ramme: 7 Budsjettskjema 1A				
Økning renteutgifter - lån til anleggsmidler	355	1 906	2 604	2 724
Økning avdrag - lån til anleggsmidler	-	804	1 991	2 623
Avsetning til disposisjonsfond	283	-	4 688	-
Bruk av disposisjonsfond		-3 218	-	-2 056
Økt låneopptak - renter og avdrag	130	534	534	550
1 1000 kr Sum endringer	1 873	-3 527	3 934	-2 058

2.3 Årsbudsjett/økonomiplan 2017-2020 vedtas med følgende netto budsjetttrammer drift:

Budsjettskjema 1A - drift I 1000 kroner	Regnskap		Budsjett		Økonomiplan	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt og formue	56 189	56 618	59 117	58 415	57 803	57 261
Ordinært rammetilskudd	151 454	154 756	155 635	155 984	155 020	153 948
Skatt på eiendom	6 474	6 500	6 620	6 620	6 620	6 620
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	1 2 278	2 133	1 993	1 848	1 664	1 621
Sum frie disponible inntekter	216 396	220 007	223 365	222 867	221 107	219 450
Renteinntekter og utbytte	2 -930	-895	-715	-691	-665	-637
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidle	0	0	0	0	0	0
Renteutg., provisjoner og andre fin.utg.	7 700	7 665	9 152	12 033	13 999	14 600
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler) 3	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	15 000	15 000	15 000	15 804	16 991	17 623
Netto finansinnt./utg.	-23 630	-21 770	-23 437	-27 146	-30 325	-31 586
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	4 0	2 504	283	0	4 688	0
Til bundne avsetninger	5 6	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	6 2 162	0	0	3 219	0	2 056
Bruk av bundne avsetninger	7 0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 156	-2 504	-283	3 219	-4 688	2 056
Overført til investeringsbudsjettet	1 900	909	1 006	1 006	1 006	1 006
Til fordeling drift	193 022	194 824	198 639	197 934	185 088	188 914
Budsjettskjema 1B - drift						
Politikk og kirke	6 911	6 981	7 721	7 456	7 636	7 456
Administrative tjenester	20 059	18 436	20 356	20 286	19 150	19 148
Oppvekst og kultur	56 182	56 193	59 249	58 337	57 586	57 581
Helse, sosial og omsorg	84 210	82 554	84 029	83 480	82 263	82 256
Plan, teknikk og næring	37 768	27 497	24 902	22 945	20 233	20 231
Finans	-16 117	3 163	2 382	5 430	-1 780	2 242
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	189 013	194 824	198 639	197 934	185 088	188 914
Mer/mindreforbruk	4 009	0	0	0	0	0

Noter 1-7:

Budsjettskjema 1A er korrigert for andre generelle statstilskudd, renter og avsetninger postert på ramme 1-6.

- 2.1 Rådmannen gis fullmakt til å fordele avsetning til lønnsreserve fra ramme 6 til ramme 1-5 i henhold til lønnsoppgjør i 2017.
- 2.2 Rådmannen gis fullmakt til å fordele avsatte midler til pensjonspremie fra ramme 6 til ramme 1-5.
- 2.3 Viderefordeling av driftsbudsjettet innenfor rammeområdene delegeres rådmannen.
- 2.4 Rådmannen gis fullmakt til å overføre mellom de ulike rammeområdene innenfor delegasjonsreglementet.
- 2.5 Avgifter, brukerbetaling, leier, gebyrer og kontingenter mv. vedtas slik det fremgår av budsjett og økonomiplan kapittel 1.3.5 og vedlagte gebyrregulativ.

Budsjettskjema 2B - investering		Økonomiplan		
<i>Til investering i anleggsmidler</i>		2018	2019	2020
	Budsjett 2017			
14117 LENANGEN B/U-SKOLE - OMBYGGING	70 176	0	0	0
14121 EIDEBAKKEN - KULTURSKOLE OG VO	2 500	0	0	0
14127 HELIKOPTERLANDINGSPASS	700	0	0	0
14129 OPPGRADERING KOMMUNALE VEIER	1 500	0	0	0
14139 RÅDHUS	19 000	0	0	0
15001 EIDEBAKKEN - TILRETTELEGGING FUNKSJONSHEMMEDI	300	0	0	0
15010 LYNGSEIDET SENTRUM - FYSISKE TILTAK	0	5 000	5 000	0
15015 FURUFLATEN INDUSTRIOMRÅDE - SØR	15 100	0	0	0
15710 AVLØPSSEKTOREN - OPPGRADERING	1 500	0	0	0
15711 VANNLEDNINGSNETT - OPPGRADERING	5 000	5 000	0	0
16006 OPPGRADERING LYNGEN KIRKE	500	500	0	0
16010 VELFERDSTEKNOLOGI	1 000	1 000	1 000	0
16016 KJØP BRANNBIL NORD-LENANGEN	300	0	0	0
16018 GJENOPPBYGGING ETTERVERNBOILIGER SOLHOV	1 200	0	0	0
16022 KULVERT TYTTEBÆRVIKA	3 500	0	0	0
17001 LENANGSØYRA HAVN	1 005	0	0	0
17002 TYTTEBÆRVIKA NY KAI	1 500	25 000	0	0
17003 ELEV- OG ANSATTE PC	350	150	100	100
17004 LYNGSTUNET - NYE HEISER	1 000	1 000	0	0
17005 EIDEBAKKEN SKOLE - OPPGRADERING I HHT. PÅLEGG	350	0	0	0
17006 Buss Lyngstunet/Frivilligsentralen	1 000			
17007 Høgetraktor/klipp/snøfres/kosting	500			
<i>/ 1000 kroner</i>				
SUM ANLEGGSMIDLER	127 981	37 650	6 100	100

- 2.9 Kommunestyret vedtar å ta opp lån i samsvar med formannskapetets forslag til investerings- og finansieringsplan for 2017.
- 2.10 Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å ta opp likviditetslån på inntil 5 mill. kroner i budsjetterminen 2017 dersom drifts- eller likviditetsmessige forhold skulle gjøre dette nødvendig.
- 2.11 Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å øke lånerammen vedrørende startlån med inntil 10 mill. kroner i 2017.

Rådmannens forslag til innstilling

1) Skattevedtak 2017

- 1.1 I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivingsalternativ benyttes for skatteåret 2017: Eiendomsskattesatsen er 5 promille.
- 1.2 Eiendomsskatten skal betales i to terminer.
- 1.3 Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter vedtatt i kommunestyresak 52/06. I tillegg brukes retningslinjer for alminnelig taksering, endelige retningslinjer vedtatt 15.6.2007.

2) Budsjettvedtak 2017

2.1 Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2017.

2.2 Det vedtas følgende endringer i budsjetttrammene for 2017-2020:

	Årsbudsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020
Ramme: 1 Politikk og kirke				
Økning godtgjøring til folkevalgte	24	24	24	24
Reduksjon av driftsbudsjett Ordfører - kontorleie	-24	-24	-24	-24
Beredskapsvarsling - flyttes til ramme 2	-67	-67	-67	-67
Opprettelse av ny tjeneste - 1004 Formannskapet	371	371	371	371
Overføring av budsjett til tjeneste 1004	-344	-344	-344	-344
Levekår - økte tilskuddsmidler	10	10	10	10
Lyngen kirkelige fellesråd - økning	52	52	52	52
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	15	15	15	15
Ramme: 2 Administrative tjenester				
Nærværprosjektet - lønnsmidler	410	410	-	-
Prosjektmidler til nærværprosjekt	-200	-200	-	-
Lærlinger	96	96	96	96
Økning forsikring	100	100	100	100
Beredskapsvarsling - flyttes fra ramme 1	67	67	67	67
Økte lisenskostnader	393	393	393	393
Reduksjon inntekter kommunal fiber	100	100	100	100
Egenandel nærværprosjektet	-15	-15	-	-
Ramme: 3 Oppvekst og kultur				
Vakant stilling 2017	-280	-	-	-
Reduksjon - finansiering av lærlingeplasser	-96	-96	-96	-96
Økning skoleskysst til svømming og fysisk aktivitet	200	200	200	200
Reduksjon 0,5 årsverk	-125	-300	-300	-300
Reduksjon 1 årsverk	-250	-600	-600	-600
Økning - åpning av alle avdelinger - 1,33 årsverk (fra 1.8.2017)	248	594	594	594
0,5 årsverk fast vikar	280	280	280	280
Økt brukerbetaling ved åpning av alle avdelinger	-60	-120	-120	-120
Økning sykepengerefusjoner	-280	-280	-280	-280
Interkommunalt samarbeid Storfjord og Balsfjord - økte driftsutgifter	30	30	30	30
Økning brukerbetaling	-20	-20	-20	-20
Flytting av utekontakt til ramme 4	-254	-254	-254	-254
Finansiering av turistinfo - ledige lønnsmidler	-130	-130	-130	-130
Drift turistinfo	130	130	130	130
Egenandel nærværprosjekt	-75	-75	-	-
Ramme: 4 Helse, sosial og omsorg				
Reduksjon 0,5 årsverk	-	-150	-300	-300
Ny stilling - 0,5 årsverk	240	240	240	240
Reduksjon kvalifiseringsstønad	-225	-225	-225	-225
Finansiering årsverk/reduksjon økonomisk sosialhjelp	-240	-240	-240	-240
Prosjektmidler - finansiering av lønn	-300	-	-	-
Reduksjon tilskudd Frivilligsentralen	-200	-200	-200	-200
Dekominator	70	-	-	-
Rehabilitering 0,5 årsverk	300	300	300	300
Reduksjon tilskuddsmidler/driftsstøtte Link Lyngen	-150	-150	-150	-150

Matmerking	70	60	60	60
Utekontakt - flytting til forebyggende enhet	254	254	254	254
Egenandel nærværprosjekt	-100	-100	-	-
Effektivisering kjøkkendrift	-400	-800	-800	-800
Ramme: 5 Plan, teknikk og næring				
Nydyrkingstilskudd	200	200	200	200
Oppkjøp av landbrukseiendom	500	-	-	-
Finansiering/salg av landbrukseiendom	-500	-	-	-
Lønn tidligere jordbruksjef - jan-sept. 2017	485	-	-	-
Økning grussalg Tyttebærvika	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Ubrukte driftsmidler 2016/finansiering av stilling	-406	-	-	-
Økte driftsutgifter til nye veilyroder jf. k-vedtak 103/16	20	20	20	20
Driftsutgifter gamle sykehjem pga. Sollia aktivitet og Frisklivssentralen m.fl.	150			
Husleie rådhus	2 000	2 000	2 000	2 000
FDVu-planprogram kommunale bygg	30	30	30	30
Vinterdrift parkeringsplasser	60	-	-	-
Drift av tømmestasjon for bobiler	80	80	80	80
Reduserte driftskostnader Lenangen skole	-100	-	-	-
Omorganisering brann og redning	-500	-500	-500	-500
Finansiering av 0,5 årsverk til parkdrift	-280	-280	-280	-280
Geotekniske undersøkelser - kjøp av tjenester	500	-	-	-
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-500			
Egenandel nærværprosjekt	-20	-20	-	-
Parkdrift - SommerLyngen	435	435	435	435
Utbedringer Knøttelia barnehage	100			
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-100			
Årsløse brakkerigg Lenangen skole	420	480	-	-
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-420	-480	-	-
Ramme: 6 Finans				
Bruk av premiefond	-	-3 500	-5 200	-5 200
Ramme: 7 Budsjettskjema 1A				
Økning renteutgifter - lån til anleggsmidler	355	1 906	2 604	2 724
Økning avdrag - lån til anleggsmidler	-	804	1 991	2 623
Endring i avsetning til disposisjonsfond	-1 006	-	4 818	-
Bruk av disposisjonsfond	-	-386	2 392	466
l 1000 kr Sum endringer	-72	-1 075	6 556	564

2.3 Årsbudsjett/økonomiplan 2017-2020 vedtas med følgende netto budsjetttrammer drift:

Budsjettskjema 1A - drift I 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt og formue	56 189	56 618	59 117	58 415	57 803	57 261
Ordinært rammetilskudd	151 454	154 756	155 635	155 984	155 020	153 948
Skatt på eiendom	6 474	6 500	6 620	6 620	6 620	6 620
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	1 2 278	2 133	1 993	1 848	1 664	1 621
Sum frie disponible inntekter	216 396	220 007	223 365	222 867	221 107	219 450
Renteinntekter og utbytte	2 930	895	715	691	665	637
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	7 700	7 665	9 022	11 499	13 465	14 050
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	3 0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	15 000	15 000	15 000	15 804	16 991	17 623
Netto finansinnt./utg.	-21 770	-21 770	-23 307	-26 612	-29 791	-31 036
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	4 0	2 504	1 039	0	4 688	0
Til bundne avsetninger	5 6	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	6 2 162	0	0	2 739	0	2 056
Bruk av bundne avsetninger	7 0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 156	-2 504	-1 039	2 739	-4 688	2 056
Overført til investeringsbudsjettet	1 900	909	1 006	1 006	1 006	1 006
Til fordeling drift	194 882	194 824	198 013	197 988	185 622	189 464
Budsjettskjema 1B - drift						
Politikk og kirke	6 911	6 981	7 601	7 396	7 576	7 396
Administrative tjenester	20 059	18 436	20 156	20 156	19 304	19 304
Oppvekst og kultur	56 182	56 193	59 349	57 166	55 169	55 169
Helse, sosial og omsorg	84 210	82 554	83 999	83 769	83 719	83 719
Plan, teknikk og næring	37 768	27 497	24 526	24 071	21 634	21 634
Finans	-16 117	3 163	2 382	5 430	-1 780	2 242
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	189 013	194 824	198 013	197 988	185 622	189 464
Mer/mindreforbruk	5 869	0	0	0	0	0

Noter 1-7:

Budsjettskjema 1A er korrigert for andre generelle statstilskudd, renter og avsetninger postert på ramme 1-6.

- 2.4 Rådmannen gis fullmakt til å fordele avsetning til lønnsreserve fra ramme 6 til ramme 1-5 i henhold til lønnsoppgjør i 2017.
- 2.5 Rådmannen gis fullmakt til å fordele avsatte midler til pensjonspremie fra ramme 6 til ramme 1-5.
- 2.6 Viderefordeling av driftsbudsjettet innenfor rammeområdene delegeres rådmannen.
- 2.7 Rådmannen gis fullmakt til å overføre mellom de ulike rammeområdene innenfor delegasjonsreglementet.
- 2.8 Avgifter, brukerbetaling, leier, gebyrer og kontingenter mv. vedtas slik det fremgår av budsjett og økonomiplan kapittel 1.3.5 og vedlagte gebyrregulativ.
- 2.9 Husleieinntekter kommunale boliger økes med konsumprisindeks per 1.1. Økte inntekter øremerkes til økt vedlikehold.

2.10 Avtale med Nord-Troms museum om Gårnslettsamlingene sies opp f.o.m. 1.1.2017, to års oppsigelsestid. Det søkes å finne andre samarbeidspartnere.

2.11 Investeringsbudsjettet forutsettes finansiert i samsvar med budsjettskjema 2 A:

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Investeringer i anleggsmidler	39 761	97 321	113 221	37 000	6 000	-
Utlån og forskutteringer	3 185	4 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	6 156	4 426	1 006	1 006	1 006	1 006
Avdrag på lån	1 557	1 735	1 666	1 678	1 790	1 902
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-	-	-
Avsetninger	2 691	5 000	-	-	-	-
Årets finansieringsbehov	53 350	112 482	125 893	49 684	18 796	12 908
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	29 279	96 113	123 221	47 000	16 000	10 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	3 592	8 282	-	-	-	-
Tilskudd til investeringer	-	-	-	-	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	6 301	215	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	10 532	6 006	1 666	1 678	1 790	1 902
Andre inntekter	42	-	-	-	-	-
Sum ekstern finansiering	49 747	110 616	124 887	48 678	17 790	11 902
Overført fra driftsbudsjettet	1 900	926	1 006	1 006	1 006	1 006
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	1 704	940	-	-	-	-
Sum finansiering	53 350	112 482	125 893	49 684	18 796	12 908
Udekket/udisponert	-	-	-	-	-	-

Budsjettskjema 2B - investering		Budsjett 2017	Økonomiplan		
<i>Til investering i anleggsmidler</i>			2018	2019	2020
14117	LENANGEN B/U-SKOLE - OMBYGGING	70 176	0	0	0
14121	EIDEBAKKEN - KULTURSKOLE OG VO	2 500	0	0	0
14127	HELIKOPTERLANDINGSPLASS	700	0	0	0
14129	OPPGRADERING KOMMUNALE VEIER	1 500	0	0	0
15001	EIDEBAKKEN - TILRETTELEGGING FUNKSJONSHEMMEDE	300	0	0	0
15010	LYNGSEIDET SENTRUM - FYSISKE TILTAK	5 000	5 000	5 000	0
15015	FURUFLATEN INDUSTRIOMRÅDE - SØR	15 100	0	0	0
15710	AVLØPSEKTOREN - OPPGRADERING	1 500	0	0	0
15711	VANNLEDNINGSNETT - OPPGRADERING	5 000	5 000	0	0
16006	OPPGRADERING LYNGEN KIRKE	1 000	0	0	0
16010	VELFERDSTEKNOLOGI	1 000	1 000	1 000	0
16016	KJØP BRANNBIL NORD-LENANGEN	300	0	0	0
16018	GJENOPPBYGGING ETTERVERNBOLIGER SOLHOV	1 200	0	0	0
16022	KULVERT TYTTEBÆRVIKA	3 500	0	0	0
17001	LENANGSØYRA HAVN	1 005	0	0	0
17002	TYTTEBÆRVIKA NY KAI	1 500	25 000	0	0
17003	ELEV- OG ANSATTE PC	590	0	0	0

17004	LYNGSTUNET - NYE HEISER	1 000	1 000	0	0
17005	EIDEBAKKEN SKOLE - OPPGRADERING I HHT. PÅLEGG	350	0	0	0
<i>I 1000 kroner</i>					
	SUM ANLEGGSMIDLER	113 221	37 000	6 000	0

- 2.12 Kommunestyret vedtar å ta opp lån i samsvar med formannskapets forslag til investerings- og finansieringsplan for 2017.
- 2.13 Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å ta opp likviditetslån på inntil 5 mill. kroner i budsjetterminen 2017 dersom drifts- eller likviditetsmessige forhold skulle gjøre dette nødvendig.
- 2.14 Kommunestyret gir rådmannen fullmakt til å øke lånerammen vedrørende startlån med inntil 10 mill. kroner i 2017.

Saksopplysninger

Driftstiltak:

Nydyrkingstilskudd:

Stimulere til nydyrking, redusere andelen leiejord og bidra til redusert leiejordpress ved å opprette tilskudd til nydyrking.

Kommunalt kjøp av landbrukseiendom:

Stiftelsen Troms Landbruksselskap eier en landbrukseiendom på tilsammen i overkant av 4 500 da i området Sør-Lenangsbotn til Jægervatnet. Her vil det være mulighet å dyrke opp mot 2000 dekar. Tiltakene er godkjent gjennom konsekvensutredning og avklart i forhold til reindrifta. For å forenkle prosessen med utparsellering av de ulike nydyrkingsteigene, samt å holde nede prisen på arealene, foreslås et kommunalt eiendomskjøp der kjøpesummen fordeles ut på de som får tildelt arealer.

Investeringsprosjekter:

Det er lagt inn forslag til nye investeringer i planperioden, bl.a. 1 mill. kroner til Lyngen kirkelige fellesråd.

15010 Stedsutviklingsprosjektet:

Prosjektleder er nå på plass, og det jobbes videre med planlegging og utvikling av prosjektet. Mer om dette i budsjettdokumentet.

17001 Lenangsøyra Havn:

Lyngen kommune har i 2016 gjennomført ny reguleringsplan av Lenangsøyra Havn. Området har tidligere vært regulert til industriformål, men for å hensynta behov for annen næring herunder behov for arealer til ny butikk, ble ny regulering gjennomført. Kommunen har inngått intensjonsavtale om kjøp av arealer til næringsformål, ny infrastruktur til havnen og parkeringsarealer. Det er allerede interessenter på å kjøpe nærmere halvparten av arealet til nye næringsformål.

17002 Tyttebærvika ny kai:

I forbindelse med inngåelse avtale med nye eiere av Arctic Pukk og Grus AS er det avtalt innen 2018 å ha etablert ny kai i Tyttebærvika. Prosjektering forutsettes gjennomført i 2017, og bygging 2018. Lyngen kommune har forpliktet seg til å bygge denne, og det er inngått en

langsiktig avtale med selskapet som sikrer forutsigbare inntekter av kaien. I tillegg er kaien i dag den mest brukte i kommunen, som gjennom nytt havneregulativ også vil sikre betydelige inntekter via havneavgifter. Det er nå iverksatt prosess med Statens Vegvesen om eiendomsoverdragelse av nødvendig grunn for etableringen.

16022 Tyttebærvika kulvert:

I forbindelse med inngåelse avtale med nye eiere av Arctic Pukk og Grus AS er det avtalt innen 2017 å ha etablert ny kulvert i Tyttebærvika. Sikker krysning under eksisterende fylkesvei er en forutsetning i reguleringsplanen og krav fra sektormyndigheter. Lyngen kommune har forpliktet seg til å bygge denne, og det er inngått en langsiktig avtale med selskapet som sikrer forutsigbare inntekter av kai og kulvert.

14117 Lenangen skole:

Prosjektet har oppstart bygging i begynnelsen av januar 2017 og prosjektet skal ferdig stilles i september 2018.

Kommunestyret vedtok i sak 88/16 den 15.6.2016:

1. Det vedtas ett nytt styringsmål på kr 80 176 813.
2. Øvre kostnadsramme forprosjekt (inkl. reserver og marginer) vedtas på kr 84 003 256,-
3. Det vedtas at prosjektet bygges med bærende konstruksjon i massivtre/stål/betong.
4. Det vedtas Hovedentreprise med delte entrepriser.
5. Det vedtas at prosjektet kan påbegynne detaljprosjektering og anbudsbeskrivelser.

14121 Eidebakken-kulturskole, voksenopplæring og ungdomsklubb:

Gamle Eidebakken skole planlegges benyttes til voksenopplæring, kulturskole og ungdomsklubb. I tillegg benyttes gymnastikksal og arealer som tidligere ble benyttet til SFO-formål av Aktiv Lyngen, dette arealet utleies også til treninger og andre arrangementer.

Konsulentbedriften A-Ring har foretatt en tilstandsvurdering av bygningens takkonstruksjon der det konkluderes at taktekket må skiftes, fuktskader utbedres og nytt tak med lufting bygges opp. Kostnadene til dette er estimerte til kr 3 mill. eks MVA (2007). I tillegg til slike reparasjoner vil det være nødvendig å bytte stort sett alt av vindu, oppgradere ventilasjon og legge ny drenering. Det planlegges å utføre utbedringer trinnvis etter tilstand på konstruksjonen og bruken av bygget, Lyngen kommune har avholdt konkurranse for utbedring av ca. 1/6 av takflaten, Ut fra innkomne tilbud på takreparasjon samt øvrige oppgraderings- og ombyggingsbehov vil investeringskostnadene for tiltakene på bygget estimeres til kr 5 mill. Det vil dermed være nødvendig å avsette kr 2,5 mill. på investering også for 2017.

14129 Oppgradering av kommunale veier:

Lyngen kommune har 42 km kommunale veier, spesielt grusveiene er av varierende kvalitet. Det er flere strekninger som har behov for oppgradering som nytt bærslag, utskifting av stikkrenner, utbedring av grøfter og drenering av veiarealene. Av Lyngen kommunes veiplan fremgår et forholdsvis stort oppgraderingsbehov inntil standarden er opp på et nivå der kun lettere, årlig vedlikehold vil være nødvendig.

I 2016 er det utført forholdsvis store oppgraderinger av følgende strekninger:

Ørstrandveien, Parkveien, Mellomveien (asfaltering ventes i løpet av 2017), Grønnvollveien og Karnesveien. Behovet for oppgraderinger vil være tilsvarende stort også for 2017, strekninger som utbedres vil velges med grunnlag i eksisterende veiplan der tilstand og trafikk legges til grunn for utvelgelse. Det vurderes som nødvendig å avsette kr 1,5 mill. til slik oppgradering for 2017.

15001 Eidebakken skole-tilrettelegging for funksjonshemmede:

Kommunelegen har foretatt befarings av Eidebakken skole med tanke på godkjenning etter miljørettet helsevern. Rapporten etter befaringsen fastslår blant annet behov for bedre tilrettelegging for bevegelseshemmede, toalett for handicappede i nærheten av kantine, utskifting av ledeflis i rømningsveier, sikring av branntrapper, sikring av vindu mot fall og sikring mot fall fra trapp i foaje. Det tas sikte på å foreta trinnvis gjennomføring av tiltakene, rådmannen foreslår å avsette kr 300 000 til formålet i 2017.

15710 Avløpssektoren-oppgradering:

Det vil være behov for oppgraderinger på flere områder innen avløpssektoren. I forbindelse med sentrumsplanen for Lyngseidet kan det være aktuelt å legge til rette for å samle avløpene fra bebyggelsen i området fra Parakneset til Stigen inn på avløpsanlegget og slamskulleren på Lyngseidet. I tillegg vil det være nødvendig å foreta oppgradering av avløpsanlegget på Lenangsøyra. Prioritering av tiltakene er noe avhengig av fremdriften på gjennomføring av tiltak i forbindelse med sentrumsplan for Lyngseidet, men rådmannen vurderer 1,5 mill. som nødvendig for å holde nødvendig oppgraderingstakt for eksisterende avløpsanlegg

15711 Vannledningsnett-oppgradering:

Lyngen kommune har et forholdsvis gammelt vannledningsnett, der det ofte oppstår lekkasjer. Det er også en del kummer på ledningsnettet som ikke er drenert og dermed står under vann, følgene av dette er at armaturene har tatt skade av slik påkjenning og eksisterende avstengingsmekanismer vanskelig lar seg betjene. Rådmannen vurderer utskifting av ledningsnett for å redusere lekkasje, og utskifting/drenering av eldre kummer som absolutt nødvendig for å gi sikre avsetningsmuligheter når dette er nødvendig og for å redusere lekkasjer.

Det er utfordringer med å dokumentere hygienisk sikker vannforsyning fra vannverket på Eidebakken siden nedslagsfeltet også benyttes til turistutfart. Det vurderes som nødvendig å utrede ny vannforsyning fra Kvalvik eller eventuelt også Rottenvik. Valg av forsyningskilde bør utredes i løpet av 2017, og rådmannen vil prioritere dette.

17004 Lyngstunet - nye heiser:

Lyngstunet har to heiser, disse har de siste to-tre årene vært utsatt for gjentakende feil og driftsstans. Kommunen har gjort forsøk på å innhente fagkyndig vurdering over reparasjonsbehov og utbedringer av eksisterende anlegg. Det har ikke lyktes å få noen tilbud på slike reparasjoner, men entydig konklusjon fra flere fagkyndige foretak anbefaler kommunen å bytte ut komplett heismaskineri med nytt. Kostnadsestimatene for slike tiltak ligger på kr 0,8 – 1 mill for hver av heisene. Det vurderes som akseptabelt å gjøre tiltaket over to år, rådmannen foreslår derfor å avsette kr 1 mill for 2017 og 1 mill for 2018 til dette tiltaket.

16018 Grønnbygget - kommunal egenandel:

Etter brannen i 2014 ble det besluttet å bygge opp bygningen etter såkalt «styrt gjenoppbygging» som vil si at kommunen får oppført tilsvarende bygning. Før brannen ble bygget benyttet til bolig og dagsenter for rus og psykiatritjenesten. I forbindelse med prosjektering av gjenoppbygningen har det kommet noen innspill fra ansatte og brukere om noen forbedring og endringer i forhold til opprinnelsen. Dette er blant annet alarm/varslingsanlegg, forbedret låssystem, bedre kontorfasiliteter for ansatte og overbygd inngangsparti. KLP anslår disse endringene til kr 1,2 mill. Rådmannen tilrår at disse oppgraderingene blir gjennomført i forbindelse med tiltaket.

14127 Helikopterlandingsplass:

Frem til nå har gamle grusbane ved Eidebakken skole blitt benyttet til landingsplass for helikopter. Denne løsningen har ikke vært vurdert som tilfredsstillende, i tillegg er det nå oppført ballbinge på plassen som gjør området mindre egnet som landingsplass. Det vurderes

derfor som absolutt nødvendig å etablere ny landingsplass snarest. I forbindelse med områdeplan for Lyngseidet sentrum vil det bli avsatt område til slikt formål, rådmannen tilrår at det avsettes kr 700 000 på investeringsbudsjettet til slikt formål.

17003 Elev- og ansatte PC:

Det er behov for nye PCer til høstens 8. klassinger, samt ansatte. Det har vært en relativt stor prisstigning på bærbare PCer, og man har ikke rom for å ta denne kostnaden på driftsbudsjettet.

Vurdering av alternativer og konsekvenser

Det må påregnes merkostnader til rettssak ang. garantiarbeider på svømmehallen ved Eidebakken skole. Dette er p.t. ikke kjent, men man må her forvente at Lyngen kommune må dekke egne saksomkostninger.

Det er lagt inn en økning på avdrag og renter i planperioden med bakgrunn i vedtatte og foreslåtte investeringer. Man har p.t. ikke beregnet tillatt minsteavdrag (ihht kl § 50 nr. 7), noe som må avklares ila 2017. Investeringsnivået er fortsatt langt over det som anbefales.

Økning i husleie for rådhus i Strandveien 24 er lagt inn f.o.m. 2017 på 2 mill. kroner.

En likviditetsanalyse viser at Lyngen kommune ikke har behov for «kassakreditt» på 35 mill. kroner. Denne foreslås derfor redusert til 5 mill. kroner jf. pkt. 2.13.

DEN NORSKE KIRKE

Lyngen kirkelige fellesråd

Lyngen kommune
9060 Lyngseidet

Budsjett 2017 Lyngen kirkelige fellesråd

Lyngen kirkelig fellesråd behandlet driftsbudsjettet den 22.09.16 under sak F 29/16 og vedtok enstemmig det foreslåtte driftsbudsjettet for 2017

Vedtaket

1. **Budsjettforslaget for 2017 vedtas med et rammetilskudd fra Lyngen kommune på kr 3.322.000 som også inkluderer kapitalkostnadene**
2. **Godtgjørelsen til rådslederen følger utvalgslederne i kommunen sine satser**
3. **Møtegodtgjørelsen til rådsmedlemmer følger Lyngen kommunes satser**
4. **Avgift for urnebegravelser for personer som ikke er folkeregistret i Lyngen settes til kr 1000.-**

Økonomi

Det foreslåtte budsjettet for 2017 må ha et rammetilskudd på kr 3.322.000 fra Lyngen kommune for å balansere. Økningen fra budsjett 2016 til budsjettet 2017 blir på **kr 52.000.-**

Møtegodtgjørelser skal følge Lyngen kommunes satser som vedtas ved budsjettbehandlingen i desember. Dette for å få en lik sats på kommunens leder/representanter og menighetsrådets leder/ medlemmer.

Etter kirkeloven (KL)§ 15 skal fellesrådene legge fram et budsjettforslag for kommunene, som igjen skal godkjenne budsjettet slik at kirka kan holde en forsvarlig drift.

Etter kirkeloven §15 skal kommunen dekke følgende utgifter:

- a) Utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker
- b) Utgifter til anlegg og drift av gravplasser
- c) Utgifter til stillinger for kirketjener, klokker og organist/kantor ved hver kirke, og til daglig leder av kirkelige fellesråd
- d) Driftsutgifter for fellesråd og menighetsråd, herunder utgifter til administrasjon og kontorhold
- e) Utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring
- f) Utgifter til kontorhold prester

Lyngseidet 23. sep 2016

Med hilsen

Harry Hansen
Kirkeverge

DEN NORSKE KIRKE
Lyngen kirkelige fellesråd
Parkvegen 1
9060 Lyngseidet

Vedlegg: hovedoversikt budsjett 2017

BUDSJETT 2017

LYNGEN KIRKELIGE FELLESRÅD

	Avd 41: Administrasjon	Avd 42: Kirker	Avd 43: Kirkegårder	Avd 44: Kirkelige virks.	Avd 89: Finanstrans.	Sum
Utgifter	1 295 000	1 583 000	1 361 000	596 000	301 000	5 136 000
Inntekter	-3 341 000	-855 000	-370 000	-487 000	-31 000	-5 084 000
Resultat	-2 046 000	728 000	991 000	109 000	270 000	52 000

13.09.2016

DEN NORSKE KIRKE
Lyngen kirkelige fellesråd
9060 Lyngseidet

Lyngen kommune
9060 Lyngseidet

Investeringsbudsjett 2016 – 2019

Lyngen kirkelige fellesråd behandlet den 8.10.15 under sak 32/15 investeringsbudsjettet for perioden 2016-2019 og vedtok enstemmig:

1. Lyngen kirkelige fellesråd vedtar investeringsplanen for 2016 til 2019
2. Finansiering dekkes gjennom 100% kommunal bevilgning

INVESTERINGSPLAN FOR 2016 TIL 2019

Tekst	2016	2017	2018	2019
Utvidelse av menighetshuset – lager	400			
Ny plenraktor kirkegårdene		250		
Rep Lyngen kirke iflg rapport	2000			3000
Nytt orgel Lyngen kirke				3000

Alle tall i tusen

Utvidelse Lenangsøyra kirkegård

Planarbeidet er godt i gang av konsulentfirmaet Sweco, og dette er en ren kommunal oppgave

Utvidelse Eidebakken kirkegård

Planarbeidet er godt i gang av konsulentfirmaet Sweco, og dette er en ren kommunal oppgave

Lyngen kirke

Kirkelig arbeidsgiver – og interesseorganisasjon (KA) bevilget et grunnbeløp etter søknad kr 30.000.- til en tilstandsrapport for Lyngen kirke. Fellesrådet bestilte en konsulent som utarbeidet en rapport i vinter/vår 2014. I følge rapporten kreves det:

Strakstiltak	kr 49,500.- eks mva –UTFØRT 2015
Tiltak som må gjøres fra 1-5 år	kr 2.055.240.- eks mva
Tiltak « 6-15 år	kr 3.028.740.- eks mva

Dette er en ren kommunal oppgave, slik at rapporten ble oversendt kommunen i 2014.

Menighetshuset

Fellesrådet har fått utarbeidet plantegninger til utvidelse av menighetshuset med 12 kvm. Arealet skal brukes til lager

Finansiering

Det forutsetter 100 % kommunal finansiering til de forskjellige prosjekter.

Lyngseidet, den 28. oktober 2015

Med hilsen

Harry Hansen
kirkeverge

Kopi: Arkiv

K-Sekretariatet

Lyngen kommune
v/rådmannen
9060 Lyngseidet

Deres ref:	Vår ref: 26/16 424.5.5/OS	Saksbehandler: Odd Kr.Solberg E-postadresse: odd@k-sek.no	Telefon: 77 71 61 14 Mobil: 48 02 64 62	Dato: 17.10.2016
-------------------	--	--	--	----------------------------

KONTROLLUTVALGSAK 29/16 - BUDSJETTRAMME 2017 – KONTROLL OG TILSYN – LYNGEN KOMMUNE

Kontrollutvalget har i møte 12.10.2016 i ovennevnte sak protokollert følgende:

Innstilling til v e d t a k:

1. Budsjettramme for kontroll og tilsyn for 2017 vedtas med netto driftsutgifter på til sammen kr 898.000,- før lønns- og prisjusteringer for kontrollutvalgets egen virksomhet og eventuelle andre politiske vedtak.
2. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll og tilsyn bes innarbeidet i og skal følge formannskapetets samlede budsjettinnstilling til kommunestyret.
3. Kontrollutvalget viser til kontrollutvalgsforskriftens § 18 samt kommentarer i Kontrollutvalgsboken fra Kommunal- og regionaldepartementet, 2015, for behandling av kontrollutvalgets budsjettforslag. Utvalget forutsetter at behandlingen skjer som beskrevet her.

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Budsjettramme for kontroll og tilsyn for 2017 vedtas med netto driftsutgifter på til sammen kr 898.000,- før lønns- og prisjusteringer for kontrollutvalgets egen virksomhet og eventuelle andre politiske vedtak.
2. Kontrollutvalgets forslag til budsjettramme for kontroll og tilsyn bes innarbeidet i og skal følge formannskapetets samlede budsjettinnstilling til kommunestyret.

Postadresse: K-Sekretariatet IKS Postboks 6600 9296 TROMSØ	Hovedkontor: Fylkeshuset Strandvn. 13, TROMSØ Tlf. 77 78 80 43	Avdelingskontor: Postmottak 9479 HARSTAD Tlf. 77 02 61 66	Avdelingskontor: Fossen 9144 SAMUELSBERG Tlf. 77 71 61 14	Avdelingskontor: c/o Lenvik kommune 9306 FINNSNES Tlf. 77 87 10 65	Organisasjonsnr: 988 064 920
--	--	---	---	--	--

3. Kontrollutvalget viser til kontrollutvalgsforskriftens § 18 samt kommentarer i Kontrollutvalgsboken fra Kommunal- og regionaldepartementet, 2015, for behandling av kontrollutvalgets budsjettforslag. Utvalget forutsetter at behandlingen skjer som beskrevet her.

Detaljbudsjettet viser følgende tall:

Post	Budsjett 2017	Budsjett 2016
Ledergodtgjørelse	15 000	
Møtegodtgjørelse	25 000	58 000
Tapt arbeidsfortjeneste	20 000	20 000
Kontorutgifter	3 000	3 000
Hotell/overnatting	12 000	12 000
Kurs, konferanser, opplæring mv.	30 000	30 000
Reiseutgifter	25 000	25 000
Møteutgifter	4 000	4 000
Kjøp av ekstern bistand	10 000	10 000
Kjøp av tjenester til revisjon	636 000	622 000
Kjøp av sekretariatstjenester	133 000	130 000
Sum utgifter	898 000	914 000

Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll og tilsyn bes innarbeidet i og skal følge formannskapetets samlede budsjettinnstilling til kommunestyret.

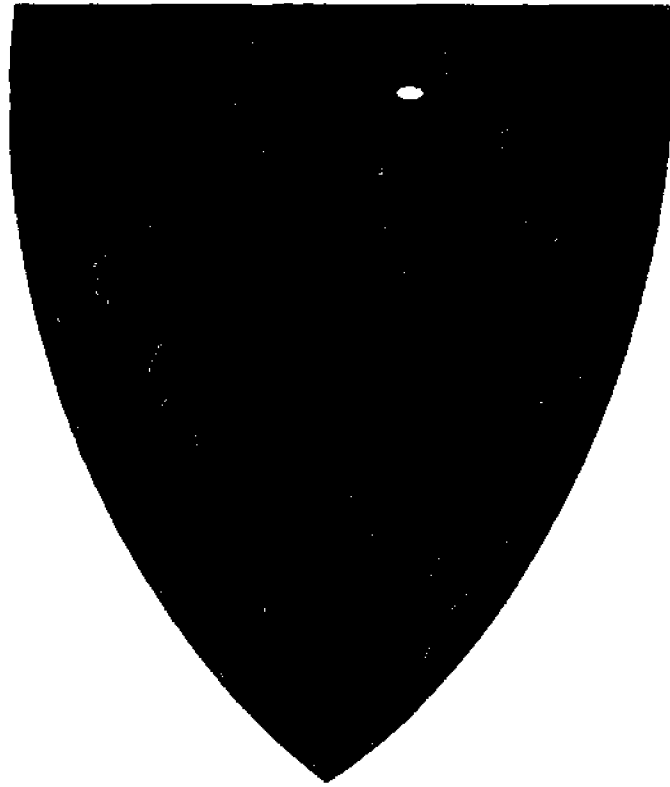
Sakens dokumenter følger vedlagt.

Sendes kun som e-post.

Med vennlig hilsen

Odd Kr Solberg
rådgiver

Gjenpart: Ordføreren i Lyngen

Gebyrregulativ Lyngen kommune 2017

Gebyrer og betalingssetser

Kommunestyrevedtak xx/16

Innhold

Gebyrer og betalingssatser – Lyngen kommune	3
Kopiering:	3
Salg- og skjenkeavgifter:.....	3
Oppvekst og kultur	3
Barnehagene:	3
SFO:	4
Kulturskole:	4
Svømmehall:.....	4
Jægervatn leirskole:.....	4
Helse, sosial og omsorg	5
Omsorgstjenester:.....	5
Legekontor:	5
Vaksinasjoner:	6
Plan, næring og teknikk	7
Vann og avløp:.....	7
Feiing:.....	7
Husleie kommunale boliger:.....	8
Husleie omsorgsboliger:.....	8
Behandlingsgebyr byggesak og landbruk:	9
Gebyrregulativ for kart og delingsforretning m.v.:.....	14
Renovasjon:.....	18

Gebyrer og betalingssetter – Lyngen kommune

Alle betalingssetter og gebyrer gjelder f.o.m. 1.1.2017. Det tas forbehold om endringer i forskrifter eller statlige føringer som medfører endringer i betalingssettene.

Det innføres fakturagebyr på alle utgående **papirfaktura** fra Lyngen kommune, med unntak for foreldrebetaling for barnehageplasser og SFO. Fakturagebyr settes til kr. 50,00.

Kopiering:

GEBYRNAVN	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
KOPIERING			
Kopi A4 farge	4,75	Pr. kopi	Eks. mva.
Kopi A4 sort/hvit	2,00	Pr. kopi	Eks. mva.
Kopi A3 farge	10	Pr. kopi	Eks. mva.
Kopi A3 sort/hvit	8	Pr.kopi	Eks. mva.

Salg- og skjenkeavgifter:

GEBYRNAVN	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
SALG- OG SKJENKEAVGIFTER			
Salg øl/rusbrus	0,20	Per vareliter	Alkoholholdig drikk gr. 1
Salg vin	0,54	Per vareliter	Alkoholholdig drikk gr. 2
Minimumsgebyr salg	1 540,00	Pr. år	
Skjenking av øl/rusbrus	0,44	Per vareliter	Alkoholholdig drikk gr. 1
Skjenking av vin	1,18	Per vareliter	Alkoholholdig drikk gr. 2
Skjenking av brennevin	3,87	Per vareliter	Alkoholholdig drikk gr. 3
Minimumsgebyr skjenking	4 800,00	Per år	
Behandlingsgebyr ambulerende bevilling	340,00	Per behandling	
Jf. forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften), kap. 6.			

Oppvekst og kultur

Barnehagene:

Pris hel plass:	2 730,00	per mnd.
Kostpenger:	330,00	per mnd.

Nedre grense for plass: 50 %

Søskenmoderasjon: 50 % for søsken i barnehage

Det kan ved ledighet kjøpes enkeltdager for barn som allerede har plass i barnehagen
Pris kr. 300,- pr dag + kost kr.20,-

SFO:

Plass-størrelse	Foreldrebetaling	Søskenrabatt
Over 10 t/u	Kr 1 785	Ingen
Under 10 t/u	Kr 1 000	Ingen
Korttidsopphold pr. time	Kr 50	
Kost (alle skoler)	7,50/måltid	Ingen

Kulturskole:

GEBYRNAVN	PRIS	ENHET	KOMMENTAR
MUSIKK			
Årskontingent instrumental/vokalopplæring (38 uker. Følger skoleruta)	1.200 kr. 30 min. pr. uke	Pr. skoleår	
Kulturskolekoret	500 kr	pr. skoleår	

I musikkundervisning gis det 25 % søskenmoderasjon for 2., 3., 4. barn osv.

Svømmehall:

Basseng	Pris kr
Voksne	50
Barn	30
Pensjonister	30
Familie	120
Klippekort voksne	450
Klippekort barn	270
Klippekort familie	1 100

Jægervatn leirskole:

GEBYRNAVN	PRIS	ENHET
Jægervatnet leirskole		
Leie av leirstedet	500	Per døgn
Badestamp	500	Per døgn
Kano-/kajakkleie – barn	100	Pr. stk.
Kano-/kajakkleie voksen	150	Pr. stk.
Døgnpris:	80	Barn
	100	Voksen

Helse, sosial og omsorg

Korttidsopphold, dag-/nattopphold og langtidsopphold følger forskrifter om egenandel for kommunale helse og omsorgstjenester.

Omsorgstjenester:

Omsorgstjenester	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
Dag-/nattopphold	80,00	pr. dag	
Trygghetsalarm	200,00	pr. mnd	
Matombrining	90,00	pr. 1/1 porsjon	
Korttidsopphold institusjon	150,00	pr. døgn	
Hjemmehjelp/praktisk bistand:			går etter inntekt
Husstander under 2G	190,00	pr. mnd.	
Inntekt mellom 2-3G	883,00	pr. mnd.	
Inntekt mellom 3-4G	1452,00	pr. mnd.	
Inntekt mellom 4-5G	1697,00	pr. mnd.	
Inntekt over 5G	2580,00	pr. mnd.	
Selvkost	200,00	pr. time	

Egenbetaling praktisk bistand (G = kr 92 576).

For de som benytter færre timer enn det de har vedtak på, betales timepris (inntil taket) jfr. den inntektskategorien bruker tilhører.

Helsestasjon:

Helsestasjon	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
Brystpumpe, liten	150,00	Pr. stk.	
Brystpumpe, stor	200,00	"	
Engangssett til pumpe, dobbel	400,00	"	
Enuresealarm	300,00	"	

Legekontor:

Legekontor	Pris 2016	ENHET	KOMMENTAR
Kopi av journal	70,00	pr. journal + porto	Legekontoret

Vaksinasjoner¹:

Vaksinasjoner	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
Vaksiner:			Navn på vaksinen:
		stk	
Difteri, stivkrampe, polio, kikhoste	290	"	Boostrix polio
Gul feber (NB! Vaksinasjonssertifikat)	360	"	Stamaril "Sanofi pasteur MSD"
Hepatitt A voksne og barn		"	
Hep A barn	300		Havrix
Hep A voksne	380		Havrix, vaqta
Hepatitt B voksne	280	"	Engerix B "BSK" (voksne)
Hepatitt B barn	200	"	Engerix B "BSK" (barn under 16 år)
Hepatitt A og B barn	360	"	Twinrix "GSK" (barn under 16 år)
Hepatitt A og B voksne	500	"	Twinrix "GSK" (voksne)
Japansk encefalitt	975	"	Ixiaro
Kolera og ETEC-diare	250	"	Duchoral "SBL Vaccin" 1 dose,
Kolera og ETEC-diare	440	"	Duchoral 2 doser
Tuberkulose	0	"	BCG
Tuberkulinprøve	0	"	Mantoux
Meningokokk A+W+C+Y	480		Menveo «Novartis»
Meningokokk B			Bexero «Novartis»
Meningokokk C	370		NeisVac-C «Baxter»
MMR (mesling, kusma og røde hunder)	0	"	Priorix "GSK"
Poliomyelitt	150	"	Imovax polio "Aventis Pasteur MSD"
Rabies	500	"	Rabipur
Skogflåttencefalitt voksne	365	"	Ticovac "Baxter " Voksendose fra alder 16 år
Skogflåttencefalitt barn	340	"	Ticovac Junior " Baxter " Barnedose fra alder 1-16 år
Tyfoidfeber	155 255	"	Typhim "GSK" Vivotif (kapsler)
Pneumokokkvaksine	400		Pneumowax
HPV vaksine til voksne kvinner f. etter 1991	0		Cervarix
Influensavaksine	100		

¹ Kan endres fortløpende ihht prisendringer

Plan, næring og teknikk

Vann og avløp:

AVLØPSGEBYRER	Pris 2016	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
Alle priser er ekskl. m.v.a.				
Tilknytningsgebyr for avløp	7 240,00	7 240,00	pr tilknytning	Alle kategorier bygninger
Abonnementsgebyr for avløp:				
Bolig, fritidsbolig	2 310,00	2 225,00	pr år	
Næring m/forbr. u/500 m3/år	2 310,00	2 225,00	pr år	
Næring m/forbr. o/500 m3/år	4 280,00	4 120,00	pr år	
Forbruksgebyr avløp:				
Bolig	11,00	11,48	pr m2	
Fritidsbolig	2,09	2,18	pr m2	
Andre kategorier	11,00	11,48	pr m2	
Målt forbruk	11,00	11,48	pr m3	

Avløpsavgift er redusert med 23 % f.o.m. 1.1.2017.

Vanngebyr	Pris 2016	Pris 2017	ENHET	KOMMENTAR
Alle priser er ekskl. m.v.a.				
Tilknytningsgebyr for vann	6 300,00	6 300,00	pr tilknytning	Alle kategorier bygninger
Abonnementsgebyr for vann:				
Bolig, fritidsbolig	2 630,00	2 055,00		
Næring m/forbr. u/500 m3/år	1 580,00	1 233,00		
Næring m/forbr. 500 - 5000 m3/år	1 580,00	1 233,00		
Næring m/forbr. o/5000 m3/år	1 580,00	1 233,00		
Forbruksgebyr vann:				
Bolig	3,15	9,11	pr m2	
Fritidsbolig	3,15	9,11	pr m2	
Andre kategorier	3,15	9,11	pr m2	
Målt forbruk (måler)	3,15	9,11	pr m3	
Leie av vannmåler	110,00		pr år	

Vannavgift er redusert med 37 % f.o.m. 1.1.2017.

Feiing:

Feiing	Pris 2016	ENHET	KOMMENTAR
Feiing	591	pr. pipe	Alle priser er ekskl. m.v.a.

Husleie kommunale boliger:

Husleie for boliger bygd f.o.m. 1970 økes ihht konsumprisindeks (KPI) for 2016 f.o.m. 1.1.2017.

Husleie omsorgsboliger:

Husleie økes ihht KPI for 2016 f.o.m. 1.1.2017. Prisene oppdateres.

Husleie omsorgsboliger	Pris fra	Pris til	Økning 1.1.2017	ENHET	KOMMENTAR
Solhov bo- og aktivitetssenter		8 354,00	KPI	pr. mnd.	Inkl. kommunale avgifter
Husleie Lyngstunet helse- og omsorgssenter 44,23 - 52,83 m ²	6 316,00	7 389,00	KPI	pr. mnd.	Inkl. kommunale avgifter
Husleie Lenangen bo- og servicesenter 33,1-60,5 m ²	6 467,00	7 402,00	KPI	pr. mnd.	Inkl. kommunale avgifter
Husleie trygdebolig/omsorgsbolig Sollia		5 238,00	KPI	pr. mnd	Inkl. kommunale avgifter

Strøm omsorgsboliger Lyngstunet – kr 300 per mnd.

Strøm omsorgsboliger Solhov – kr 600 per mnd.

Behandlingsgebyr byggesak og landbruk:

Forskrift om gebyrregulativ vedtatt med hjemmel i plan- og bygningsloven 2008 § 33-1:

- Lov om planlegging- og byggesaksbehandling (pbl), sist endret 01.07.2015
- Lov om eiendomsregistrering (Matrikkellova) 01.07.2015

Generelle bestemmelser

Gebyr beregnes etter den sats som gjelder på tidspunktet fullstendig søknad foreligger og gebyr faktureres tiltakshaver når saksbehandling starter

Alle gebyr forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato. Ved for sen betaling påløper morarente, jfr. **Lov om renter ved forsinket innbetaling m.m.** ved forsinket betaling, samt puregebyr ihht gjeldende regler. Faktura som ikke blir betalt sendes til inkasso for tvangsinnfordring

- Ved betalingsmislighold kan kommunen utsette å treffe vedtak om igangsettingstillatelse, midlertidig brukstillatelse eller ferdigattest inntil fastsatt gebyr er betalt

Forhåndskonferanse er inkludert i gebyrene

Utstedelse av midlertidig brukstillatelse og/eller ferdigattest er inkludert i gebyrene

Andelen gebyr som brukes til tilsyn er anslagsvis 10%

Dersom søknaden krever dispensasjonsbehandling, vil det i tillegg bli krevd gebyr etter
egne satser under
Dispensasjoner

Reduksjon i gebyr

Ved overskridelse av fastsatt saksbehandlingstidsfrist reduseres gebyret, jfr Forskrift om byggesak § 7-4.

Gebyr ved avslag

Dersom en søknad om tillatelse til tiltak fører til avslag, betales fullt gebyr ihht regulativet for vedkommende tiltak.

Dersom det inne tre måneder etter avslag fremmes ny eller revidert søknad om samme eller tilsvarende tiltak, reduseres nytt gebyr med 50% av det gebyret som ble betalt ved første gangs behandling.

Arealberegning

Bruksareal (BRA) beregnes som beskrevet i Forskrift om tekniske krav til byggverk §5-4.

Meglerpakke

Innhenting av opplysninger for aktuell matrikkelenhet faktureres à kr 1500,-
Meglerpakken gjelder også for privatpersoner som selger bolig privat.

Tiltak som omfattes av byggesaksbestemmelsene etter plan- og bygningslovens § 20-1**Enebolig uten sekundærleilighet, pbl § 20-1 a)**

Ett-trinns søknad	Ramme-tillatelse	Igangsettings-tillatelse
7.500,-	7.000,-	2.700,-

Fritidsbolig, pbl § 20-1 a)

Ett-trinns søknad	Ramme-tillatelse	Igangsettings-tillatelse
9.500,-	9.000,-	3.700,-

Tilbygg, påbygg til bolig og fritidsbolig, pbl § 20-1 a)

Ett-trinns søknad	Ramme-tillatelse	Igangsettings-tillatelse
4.500,-	3.000,-	2.700,-

Bolig med flere leiligheter, inkludert tilbygg/påbygg hvor det etableres nye boenheter, gjelder også fritidsboliger med flere leiligheter**Bruksendring, pbl § 20-1 d)**

Ett-trinns søknad	Ramme-tillatelse	Igangsettings-tillatelse
4.500,- pr. Leilighet	3.000,- pr. leilighet	2.700,- pr. leilighet

Anlegg o.l. § 20-1, l)

Anlegg av lekeplass, idrettsanlegg	kr	1.000
Havn, kai, molo, småbåthavn	kr	9.500

Vesentlige terrenginngrep og anlegg § 20-1, k), l)

Vesentlig terrenginngrep – tiltaksklasse 1	Kr	7.000
Vesentlig terrenginngrep – tiltaksklasse 2	Kr	15.000
Vesentlig terrenginngrep – tiltaksklasse 3	Kr	20.000

Opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie § 20-1, m)

Opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller arealoverføring, jf. matrikkellova. NB! <i>Det anmerkes at dette gjelder per matrikkelenhet, ikke per søknad.</i>	Kr	3.100,-
---	----	---------

Øvrige søknadspåpliktige tiltak etter § 20-1

Øvrige tiltak (eks. damanlegg, basseng, støttemurer, skilt, reklame, støyavskjerming, grave – og fyllingsarbeider o.l.).	Kr	3.100
Riving av tiltak, § 20-1 e)	kr	3.100

Endring av tillatelse før tiltak tas i bruk

Satsene gjelder pr. endringsøknad. Dersom endringsøknad medfører økt bruksareal, eller økning i antall leiligheter, skal det beregnes tilleggsgebyr for økt areal eller antall leiligheter

Endringsøknad – tekniske installasjoner	Kr	1.500,-
Endringsøknad – søknadspliktige tiltak	Kr	4.500,-

Næringsbygg - nybygg, tilbygg og påbygg

Gjelder næringsbygg – nybygg, tilbygg eller påbygg, der det ikke etableres nye boenheter. Ved kombinasjonsbygg som inneholder boligdel anvendes satser for «*Bolig med flere leiligheter, inkludert tilbygg/påbygg hvor det etableres nye boenheter, gjelder også fritidsboliger med flere leiligheter*»

Grunntakst ett-trinn	Ramme-tillatelse	Igangsettings-tillatelse
7.500,-	7.000,-	2.700,-

Søknadspliktige fasadeendringer § 20-1, c)

Søknadspliktige fasadeendringer	Kr	2.500,-
---------------------------------	----	---------

Bruksendring § 20-1, d), g)

Bruksendring uten bygningsmessige endringer	Kr	3.100,-
For bruksendring som medfører oppdeling av bruksenheter, etablering av nye boenheter eller som omfatter tilbygg/påbygg, betales gebyr som for tilsvarende nytt tiltak etter satsene i pkt. om « <i>Bolig med flere leiligheter, inkludert tilbygg/påbygg hvor det etableres nye boenheter, gjelder også fritidsboliger med flere leiligheter</i> » og « <i>Næringsbygg - nybygg, tilbygg og påbygg</i> »		
For bruksendring som medfører bygningsmessige endringer innenfor en bruksenhet eller sammenføring av bruksenheter, betales 50 % av grunntakst for tilsvarende nytt tiltak dersom endringen er søknadspliktig, med minstegebyr kr 3.100,-		

Tekniske installasjoner – oppføring, endring og reparasjon, § 20-1, f)

Vann- og avløpsanlegg, ventilasjonsanlegg, kulde- og varmepumpeanlegg, brannalarmanlegg og lignende	Kr	3.100,-
Oppgradering brannsikkerhet i bestående bygg, med ny prosjektering	Kr	7.500,-
Private vann- og avløpsledninger	Kr	3.100,-
Offentlige vann- og avløpsledninger: Trasélengde ≤ 5 km	Kr	7.500,-
Offentlige vann- og avløpsledninger: Trasélengde > 5 km	Kr	9.500,-
Nedgraving tanker/tanker på terreng (slamavskillere, oljetanker o.l.).	Kr	3.100,-
Utslippstillatelse	Kr	3.100,-

Søknadspliktige tiltak som kan forestås av tiltakshaver, plan- og bygningsloven § 20-4**Mindre tiltak på bebygd eiendom, byggesaksforskriften § 3-1 a-d)**

Mindre byggearbeid, forskriften § 3-1, a-d	Kr	3.100,-
--	----	---------

Alminnelig driftsbygning i landbruket, byggesaksforskriften § 3-2

Driftsbygninger i landbruket, BRA < 1000 m ²	Kr	3.100,-
---	----	---------

Midlertidige tiltak, § 20-4, c)

Midlertidige bygninger, konstruksjoner eller anlegg som ikke skal plasseres for lengre tidsrom enn 2 år	Kr	3.100,-
---	----	---------

Tiltak som krever dispensasjon

Dispensasjon fra en enkelt bestemmelse i plan- og bygningslovgivningen	Kr	3.100,-
Dispensasjon fra flere bestemmelser i plan- og bygningslovgivningen	Kr	4.500,-
Der det kreves høring fra andre offentlige myndigheter betales i tillegg	Kr	3.100,-

Lokal godkjenning av foretak for ansvarsrett, pbl §22-3

Første gangs søknad om lokal godkjenning for ansvarsområder for foretak som ikke har sentral godkjenning	Kr	3.100,-
Søknad om nye lokale godkjenningsområder for områder som tidligere ikke er godkjent eller endring av tidligere lokal godkjenning	Kr	1.500,-
Søknad om ansvarsrett – lokal godkjenning hvor foretaket har sentral godkjenning	Kr	750,-
Søknad om ansvarsrett – lokal godkjenning hvor foretaket ikke har sentral godkjenning	kr	1.500,-
Søknad om personlig ansvarsrett	Kr	750,-

Dispensasjoner, pbl § 19

For behandling av søknad med dispensasjon fra plan- og bygningslovgivningen og fra planbestemmelser belastes gebyr etter følgende tabell:

Dispensasjonssøknad – politisk vedtak med høring	Kr	9.500,-
Dispensasjonssøknad – administrativt vedtak med høring	Kr	6.500,-

Situasjonsplan- /kart

Kommunale ledningsnett (V&A), veg og evt annen temadata fra kartserver (GIS/LINE).

For standard situasjonskart, levert digitalt pr e-post betales	Kr	600,-
For standard situasjonskart, levert på papir pr post betales	Kr	700,-

Type bistand

For tiltak som utføres i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av plan- og bygningslovgivningen, herunder tiltak som utføres i strid med ramme- og/ eller igangsettingstillatelse.

Det må betales dobbelt gebyr for saksbehandling i forbindelse med etterhåndsgodkjenning, tilsyn og kontroll av slike ulovlige byggearbeider. Dersom den konkrete saken etter en beregning av faktisk medgått tid krever mer ressurser enn det som dekkes av det faste gebyret, kan det ilegges tilleggsgebyr etter bestemmelsene om medgått tid (100 % tillegg til ordinært gebyr, + evt. tillegg iht. bestemmelse om medgått tid).

Fritak for gebyr

Når særlige grunner tilsier det, kan kommunen etter kommunalt fastsatte retningslinjer helt eller delvis gi fritak for betaling av kommunale gebyrer i en konkret sak.

Kommunestyret vedtar følgende retningslinjer: Gebyrer etter gebyrregulativet for tekniske tjenester kan av vedkommende virksomhetsleder reduseres eller frafalles dersom følgende forutsetninger er oppfylt:

1. Saken må være av mindre omfang; for byggesaker må tiltaket være uten ansvarsrett og i tiltaksklasse 1.
2. Søkeren må være innenfor disse kategoriene:
 - 2.1. Lokal forening eller lag med ideelt formål som er berettiget kulturstøtte fra Lyngen kommune.
3. Tiltaket skal ikke tjene næringsformål.
4. Standardiserte byggesøknadsblanketter skal benyttes i byggesaken (f.eks. fra dibk.no).
5. Gyldige vedtekter for drift- og vedlikehold skal fremlegges søknad om tillatelse til tiltak etter pbl.

Gebyrregulativ for kart og delingsforretning m.v.:

Nytt gebyr trådte i kraft 1. januar 2015.

1.1	Oppretting av grunneiendom og festegrunn	
	areal fra 0 – 500 m ²	kr. 12.500,-
	areal fra 501 – 2000 m ²	kr. 13.500,-
	areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr. 1.000,-
1.2	Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn	
	areal fra 0 – 500 m ²	kr. 12.500,-
	areal fra 501 – 2000 m ²	kr. 13.500,-
	areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da	kr. 1.000,-
1.3	Oppretting av uteareal på eierseksjon	
	Gebyr for tilleggsareal pr. eierseksjon	
	areal fra 0 – 50 m ²	kr. 6.000,-
	areal fra 51 – 250 m ²	kr. 6.500,-
	areal fra 251 – 2000 m ²	Kr. 7.000,-
	areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	Kr.1.000,-
1.4	Oppretting av anleggseiendom	
	Gebyr som for oppretting av grunneiendom.	
		kr. 13.000,-
	areal fra 0 - 2000 m ³ - fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt da	
	areal fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt da.	kr. 1.000,-
1.5	Registrering av jordsameie	
	Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie	
	faktureres etter medgått tid <u>fra 2001 m³ – økning pr. påbegynt da</u>	kr. 900,- pr. t

2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført

oppmålingsforretning

Viser til punktene 1.1 – 1.5. I tillegg kan komme tilleggsgebyr for å utføre oppmålingsforretningen

kr. 2.000,-

2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering oppmålingsforretning

Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises eller ikke lar seg matrikelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold settes til 1/3 av gebyrsatsene etter punktene 1 og 2.

3 Grensejustering oppmålingsforretning

3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20 % av eiendommens areal før justeringen.

For grensejustering til veg eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

areal fra 0 – 250 m²

kr. 4.500,-

areal fra 251 – 500 m²

kr. 6.000,-

3.2 Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³

areal fra 0 – 250 m³

kr. 5.500,-

areal fra 251 – 1000 m³

kr. 6.500,-

4 Arealoverføring

4.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til veg- og jernbaneformål.

areal fra 0 – 500 m²

kr. 11.000,-

arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m² medfører en

	økning av gebyret på	kr. 1.000,-
4.2	Anleggseiendom	
	For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er tilstede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.	
	<u>areal fra 0 – 500 m³</u>	kr. 9.000,-
	arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	kr. 1.000,-
5	Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålings-forretning	
	For inntil 2 punkter	kr. 2.500,-
	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 900,-
6	Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt og/eller klarlegging av rettigheter	
	For inntil 2 punkter	kr. 4.000,-
	For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 1.000,-
	Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid	kr. 900,- pr. t
7	Private grenseavtaler	
	For inntil 2 punkter eller 100 m grenselengde	kr. 2.500,-
	For hvert nytt punkt eller påbegynte 100 m grenselengde	kr. 1.500,-
	Billigste alternativ for rekvirent velges	
	Alternativt kan gebyr fastsettes etter medgått tid	kr. 900,- pr. t

8 Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan rådmannen eller den han/hun har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunngitt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

9 Betalingstidspunktet

Gebyret kreves inn forskuddsvis.

10 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.

11 Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider kr. 175,-

Matrikkelbrev over 10 sider kr. 350,-

Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen

12 Gebyr til kommunen når andre offentlige instanser utfører del av arbeidet

Gebyret fastsettes etter medgått tid kr. 900,- pr. t

13 Timepris for medgått tid på ikke-lovfestede oppmålingsoppdrag

Pris for medgått tid blir beregnet etter følgende satser:

feltarbeid kr. 900,- pr. t

kontorarbeid kr. 900,- pr. t

14 Gebyr for oppmålingsforretning over større sammenhengende arealer.

For forretninger over større sammenhengende arealer til landbruks-, allmenn fritids- og allmennyttige formål betales etter anvendt tid.

Minstesats som det høyeste beløp i pkt. 1.1

15 Gebyr for Oppmålingsforretning over punktfeste.

For oppmålingsforretning over punktfeste betales 50% av minstebeløpet i pkt. 1.1

Renovasjon:**AVFALLSSERVICE - Renovasjon og slam - priser 2017**

(Vedtatt 28.10.16 i styret for Avfallsservice AS)

Type abonnement	2016		2017		Endring 2016-2017
	Eks. mva.	Inkl. mva.	Eks. mva.	Inkl. mva.	
Standardabonnement	3 159	3 949	3 238	4 047	2,5 %
Miniabonnement	2 570	3 213	2 634	3 293	2,5 %
Miniabonnement kompost	2 570	3 213	2 634	3 293	2,5 %
Storabonnement	4 592	5 741	4 707	5 884	2,5 %
Fritidsabonnement	804	1 005	824	1 030	2,5 %
Fritidsabonnement m/dunk	1 751	2 189	1 795	2 243	2,5 %
Slam inntil 4 m3					
- tømning hvert år	1 596	1 995	1 628	2 035	2,0 %
- tømning hvert 2. år	804	1 005	820	1 025	2,0 %
Slam fritidsboliger					
- tømning hvert 3. år	556	695	567	709	2,0 %
- tømning hvert 4. år	418	523	426	533	1,9 %
Slam pr. m3 (> 4 m3)	439	548	448	560	2,1 %
Ekstra tømning septik	2 104	2 630	2 146	2 683	2,0 %
Ekstra tømning i per. 1.11.-30.4.	3 157	3 946	3 220	4 025	2,0 %
Hentegebyr dunk inntil 6 meter	960	1 200	960	1 200	0,0 %
Gebyr manglende merking/rydding	490	613	500	625	2,0 %
Byttegebyr dunk	248	310	254	318	2,4 %
Kjøp av dunk	496	620	575	719	15,9 %

Gjelder fra 01.01.2017

LYNGEN KOMMUNE
Kommuneplanens handlingsdel
Økonomiplan 2017-2020
Årsbudsjett 2017

Rådmannens saksfremlegg – sak xx/16

INNHALDSFORTEGNELSE

1	ØKONOMIPLAN 2017-2020	3
1.1	Innledning	3
1.2	Kommuneplanens samfunnsdel	4
1.2.1	Handlingsmål og tiltak 2017-2020.....	4
1.3	Rammebetingelser.....	8
1.3.1	Befolkningsutvikling.....	8
1.3.2	Statsbudsjett 2017	11
1.3.3	Eiendomsskatt	15
1.3.4	Andre frie midler.....	15
1.3.5	Brukerbetalinger, gebyrer og avgifter	16
1.3.6	Lønnsbudsjett	16
1.3.7	Pensjonskostnader	16
1.3.8	Finansutgifter/- og inntekter.....	18
1.4	Økonomiske forutsetninger og oversikter.....	19
1.4.1	Konsekvensjustert økonomiplan	19
1.4.2	Prioriterte tiltak	21
1.4.3	Netto budsjettrammer 2017-2020.....	23
1.4.4	Investeringer.....	23
2	BUDSJETT 2017	31
2.1	Ramme 1 - Politikk og kirke.....	31
2.2	Ramme 2 - Administrative fellestjenester.....	33
2.3	Ramme 3 - Oppvekst og kultur.....	36
2.4	Ramme 4 - Helse, sosial og omsorg.....	45
2.5	Ramme 5 – Plan, teknikk og næring.....	51
2.6	Ramme 6 og 7 – finans og inntekter	58
3	VEDLEGG.....	59
3.1	Gebyrregulativ	59
3.2	Økonomiske oversikter	59

1 ØKONOMIPLAN 2017-2020

1.1 Innledning

I henhold til kommuneloven §§ 44 og 45, innstiller formannskapet økonomiplan og årsbudsjett for kommunestyret. «Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden» (§ 44 nr. 3). I tillegg skal andre planer som beskriver kommunens virksomhet integreres i økonomiplanen. I motsetning til økonomiplanen, er årsbudsjettet en bindende plan for kommunen jf § 46 nr. 1. Krav om realisme gjelder også årsbudsjettet.

I budsjett og økonomiplan er signalene fra forarbeidet med kommuneplanens samfunnsdel gjenspeilet og integrert. Kommuneplanen er det overordnede styringsdokumentet med visjoner, mål og strategier for kommunens utvikling, mens oppfølgingen (handlingsdelen) er konkretisert i økonomiplan og årsbudsjett.

I dokumentet synliggjøres hvilke tiltak og utgiftsbehov det er funnet plass til innenfor rammen. Kommunene opplever en økning i ressursbruk til rettighetsfestede tjenester for enkeltbrukere. Dette kommer tydelig til syne innen spesialundervisning i skolene, og ressurskrevende tjenester innen helse og omsorg. Kommunens økonomi i planperioden preges i tillegg sterkt av økende netto kapitalkostnader som må betales av kommunes inntekter.

Lyngen kommune vil ha økonomiske utfordringer i hele økonomiplanperioden og driftsnivået må ytterligere ned. Eiendomsskatten er beholdt på 5 promille slik at man har en mulig inntektsøkning senere. Rasjonell bygningsdrift, bedre utnyttelse av selvkostgrunnlaget og økte brukerbetaling er må også være fokusområder for å bedre kommunens økonomiske situasjon. Hver sektor må også tilpasse driften ifht budsjettammen.

Vår tjenesteyting krever et stort antall ansatte, og ledernes og medarbeidernes kompetanse er helt avgjørende for å kunne gi god kvalitet på tjenestene. Systematisk og relevant kompetanseutvikling må stå sentralt. Mye arbeid gjenstår enda på forenkling av arbeidsprosesser og bruk av dataverktøy, samt styrking av tilfredsstillende internkontroll.

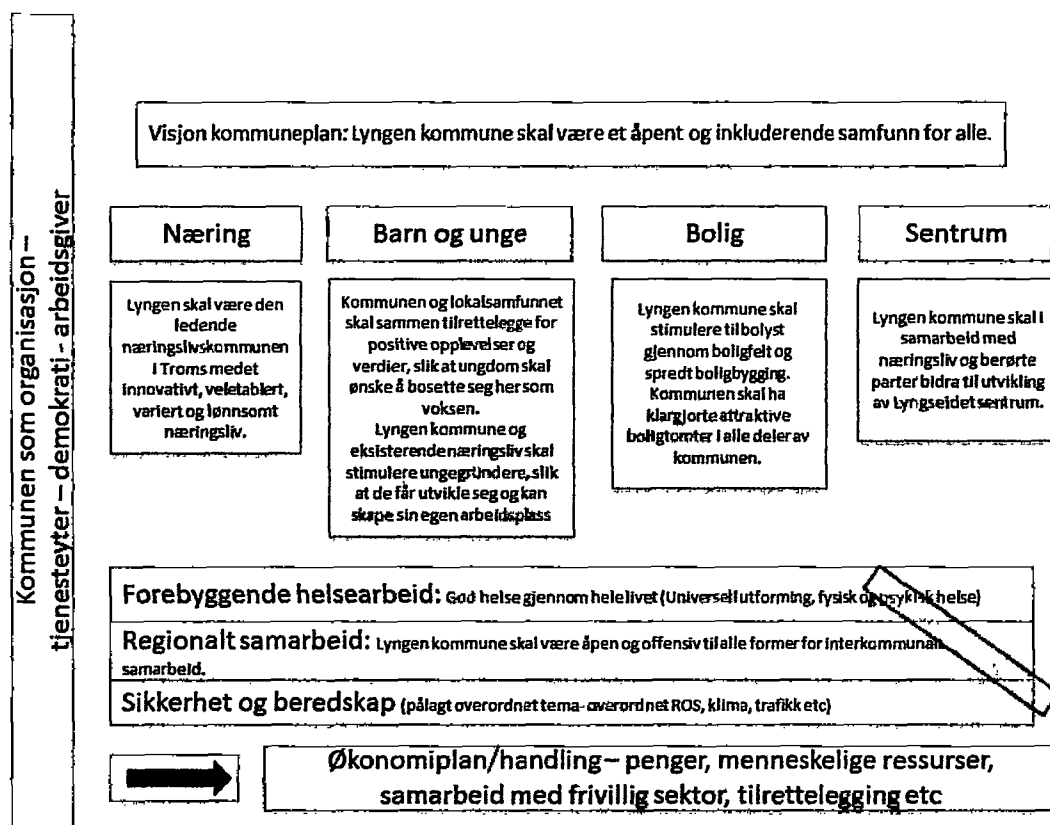
Kommunens realverdier må forvaltes på best mulig måte ut fra de rammer vi har. Lyngensamfunnets største utfordring er en minkende befolkning, noe som i årene fremover vil ha en mer og mer fremtredende innvirkning på kommunens frie inntekter. Dette reduserer vår økonomiske handlefrihet da rammeoverføringene fremover vil minke, samtidig som utgiftene øker.

Budsjett og økonomiplan må etableres på et nivå hvor drifts- og investeringsutgiftene er konsistent med fremtidige inntektsforutsetninger. Kun 12 kommuner har per i dag mer gjeld enn Lyngen kommune, og fremtidige investeringer vil legge ytterligere press på kommunens økonomi. Lyngen kommune må være svært omstillingsdyktig for å kunne møte utfordringene som kommer fremover. For å lykkes må det legges til grunn klare prioriteringer, langsiktig planlegging og stram budsjett disiplin, både administrativt og politisk. Lyngen kommune må derfor jobbe for å få gjeldsnivået ned på et forsvarlig nivå.

1.2 Kommuneplanens samfunnsdel

Lyngen kommunes visjon er å være et åpent og inkluderende samfunn for alle.

Lyngen kommunes overordnede kommuneplan er under revidering. Oppstart for rullering av arealdelen og samfunnsdelen ble gjort samtidig. I prosessen med dette arbeidet har kommunestyret signalisert følgende satsningsområder:

Figur 1 Satsingsområder - kommuneplanens samfunnsdel

Hovedmålet for Lyngen Kommune i økonomiplanperioden er å skape vekst og forhindre befolkningsreduksjon. Dette gjøres ved å vektlegge satsingsområdene fra figuren over.

1.2.1 Handlingsmål og tiltak 2017-2020

Lyngensamfunnets største utfordring er en minkende befolkning. I arbeidet med satsingsområdene er det foreslått målsetninger som underbygger hovedutfordringen – befolkningsnedgang. Lyngen kommune og lokalsamfunnet skal sammen tilrettelegge for positive opplevelser og verdier, slik at ungdom skal ønske å bosette seg her som voksne. Sammen med eksisterende næringsliv skal man stimulere unge gründere, slik at de får utvikle seg og kan skape sin egen arbeidsplass. Lyngen kommune skal også stimulere til bolyst gjennom boligfelt og spredt boligbygging, og klargjøre attraktive boligtomter i alle deler av kommunen. Disse overordnede målsetningene er utfordrende å følge opp i det økonomiske handlingsrommet kommunen har.

Hoveddelen av de økonomiske ressursene er bundet opp til ordinær drift, derfor er mye av satsingsområdene innarbeidet i dette. Eksempelvis fører en større andel av eldre mennesker i

kommunen til at mesteparten av driften er rettet mot områder som ligger utenfor politiske satsingsområder.

Kommunen utfører en rekke handlinger knyttet til satsningsområdene som er innbakt i driftsbudsjettet. Flere av disse tiltakene retter seg til mer enn et av satsningsområdene på samme tid. Eksempel på dette er prosjekt skolemåltid og fysisk aktivitet i Lyngen skolen, arbeid med entreprenørskap, utvikling av sentrumsplan m.m. Dette kommenteres videre innenfor de ulike rammene.

1.2.1.1 Næring

Hovedmål:

Lyngen skal være den ledende næringslivskommunen i Troms med et innovativt, veletablert, variert og lønnsomt næringsliv.

Delmål

Videreutvikle samarbeidet mellom næringslivet og kommunen gjennom god tilrettelegging og bistand.

- Følge opp arbeidet med realiseringen av Ullsfjordforbindelsen
- Bidra til å sikre verdiskaping i kommunens næringsliv
- Bidra til etablering av næringsrelatert infrastruktur
- Ta initiativ til en satsting på markedsføring og omdømmebygging i samarbeid med næringslivet og regionen for øvrig
- Satse på utvikling av entreprenørskap både blant ungdom og voksne

1.2.1.2 Barn og unge

Hovedmål:

Kommunen og lokalsamfunnet skal sammen tilrettelegge for positive opplevelser og verdier, slik at ungdom skal ønske å bosette seg her som voksen.

Lyngen kommune og eksisterende næringsliv skal stimulere unge gründere, slik at de får utvikle seg og kan skape sin egen arbeidsplass

Delmål

- Tilby skoler og barnehager med godt kvalifisert personell og et miljø som er til barnets beste
- Videreføre prosjektet fysisk aktivitet og skolemåltid
- Fokuserer på trivselstiltak og motvirke mobbing
- Gi alle elever på ungdomstrinnet i Lyngen en innføring i entreprenørskap
- Videreutvikle og markedsføre vårt mangfoldige kulturliv og fritidstilbud som en viktig attraksjon for kommunen.
- Satse spesielt på barn og unge i utvikling av og tilrettelegging for kultur- og fritidsaktiviteter
- Bidra til at lag- og foreningsliv har utviklingsmuligheter og gode levekår
- Tilrettelegge for økt aktivitet ved hjelp av gratis utlån av lokaler

1.2.1.3 Bolig

Hovedmål:

Lyngen kommune skal stimulere til bolyst gjennom boligfelt og spredt boligbygging. Kommunen skal ha klargjorte attraktive boligtomter i alle deler av kommunen.

Delmål

- Inneha byggeklare boligtomter i alle deler av kommunen
- Disponere gjennomgangsboliger til nyinnflyttere
- Tilrettelegge for spredt boligbygging

1.2.1.4 Sentrum

Hovedmål:

Lyngen kommune skal i samarbeid med næringsliv og berørte parter bidra til utvikling av Lyngseidet sentrum.

Delmål

- Utvikle sentrumsplan for Lyngseidet med vekt på estetikk, trivsel og funksjonalitet
- Opprettholde et godt og desentralisert tjenestetilbud innen forsvarlige faglige og økonomiske rammer
- Arbeide aktivt med markedsføring og omdømmebygging

I figur 1 finner vi videre at hovedsatsingene skal bygge på et fundament bestående av Folkehelse, sikkerhet og beredskap og regionalt samarbeid.

1.2.1.5 Folkehelse

Hovedmål:

God helse, trivsel og miljø for alle.

Delmål

- Videreutvikle satsingen på fysisk aktivitet og FYSAK-prosjektet i samarbeid med lag og foreninger
- Videreutvikle frisklivssentralen
- Videreutvikle frivilligsentral
- Sikre god samhandling mellom aktørene til enkeltmenneskets beste
- Tilrettelegge for friluftsliv, idrett og annen kulturell aktivitet i alle deler av kommunen
- Ha fokus på at innvandrere ivaretas og integreres i lokalsamfunnet
- Trygge lokalsamfunn
- Bidra til meningsfull hverdag for alle

1.2.1.6 Regionalt samarbeid

Hovedmål:

Lyngen kommune skal være åpen og offensiv til alle former for interkommunalt samarbeid.

Delmål

- Utrede framtidig kommunestruktur
- Videreutvikle interkommunale prosjekter

- Vurdere eksisterende regionale samarbeidsarenaer

1.2.1.7 Sikkerhet og beredskap

Hovedmål:

Tilrettelegge for en effektiv og sikker infrastruktur og ivareta materielle verdier samt liv og helse.

Delmål

Sikre nødvendig rullering av eksisterende beredskapsplaner og sikre at også nye trusselbilder blir ivare tatt på en god måte.

- Øve regelmessig, minst en gang pr år
- Utarbeide plan over vann og avløp, samt inneha godkjente anlegg
- Informasjon og håndtering av Nordnes
- Utarbeide/avtale beredskap vedrørende Pollfjelltunnelen og transport av arbeidstakere/elever
- Foreta en helhetlig ROS-analyse

1.2.1.8 Kommunen som arbeidsgiver og organisasjon

Hovedmål

Kommunen skal som tjenesteyter ha et høyt service- og kvalitetsnivå.

Kommunen skal som arbeidsgiver utvikle en fleksibel og endringsdyktig organisasjon som arbeider kontinuerlig med læring og forbedring.

Delmål

- Kontinuerlig kvalitetsforbedring av tjenestene ut fra kvalitetsmålinger og dialog med brukerne
- Organisering av tjenestene vurderes jevnlig for å sikre god ressursutnytting
- Utvikle gode kvalitetssikringssystemer
- Arbeide aktivt med omdømmebygging og rekruttering
- Utvikle gode arbeidsmiljø som tar i bruk medarbeidernes ressurser og kreativitet
- Utvikle et godt samarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene
- Drive systematisk kompetanseutvikling
- Sikre gode lokaler til alle kommunens enheter

1.3 Rammebetingelser

Sentrale forutsetninger i økonomiplanperioden:

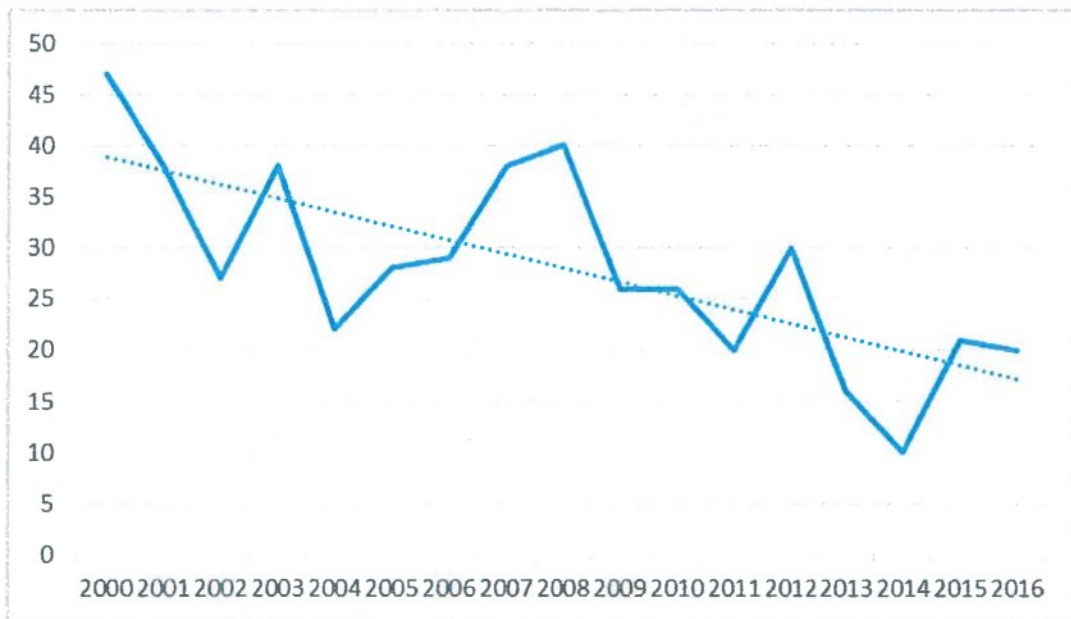
1. 2017-priser i hele økonomiplanperioden.
2. Årslønnsvekst på 2,7 % fra 2016 til 2017. Det er satt av 3,5 mill. kroner til dekning av lønnsvekst i planperioden.
3. Regnskapet for 2016 er forventet avlagt i balanse.
4. Det er budsjettet med en gjennomsnittsrente på 1,8 %.
5. Feiing defineres som selvkost.
6. Økning i gebyrer og betalingssatser som i vedlagte gebyrregulativ.
7. Driftskostnader er økt etter kommunal deflator på 2,1 %.
8. For å oppnå balanse er det foreslått reduksjon/bruk av disposisjonsfond i økonomiplanperioden på ca. 1,5 mill. kroner.

1.3.1 Befolkningsutvikling

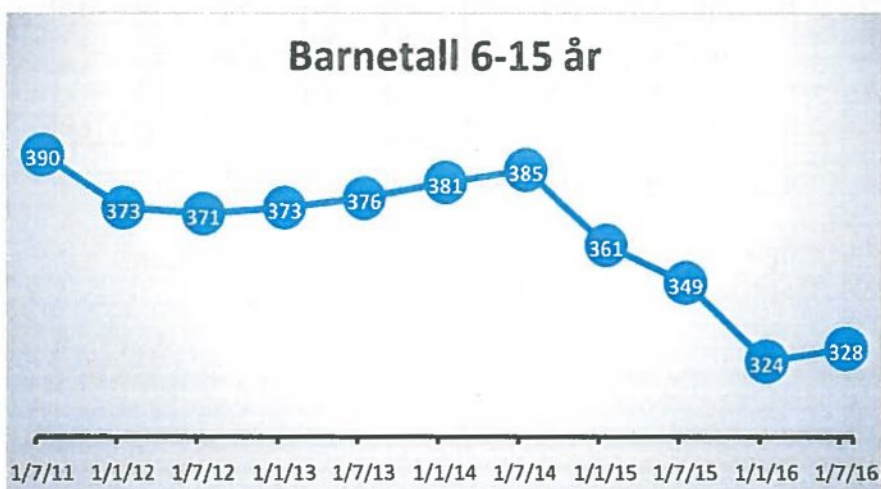
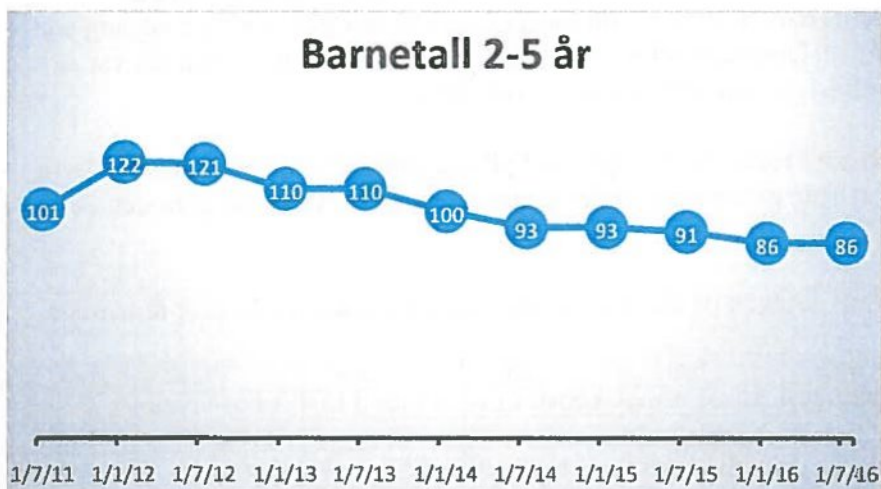
Befolkningsutviklingen, og sammensetningen av denne, er avgjørende for hvilket kommunalt tjenestenivå det er behov for. Det styrer derfor også hvor store utgifter en kommune er nødt til å ha. Samtidig har befolkningsutviklingen også avgjørende betydning for hvilke frie inntekter som kommunene har gjennom inntektssystemet.

Gjennom utgiftsutjevningen kompenseres kommunene for de utgiftene de objektivt er forventet å ha for å dekke kommunale tjenester. Det er den yngste (2-15 år) og den eldste (fra 67 år) som forventes å ha behov for kommunale tjenester. I Lyngen kommune blir det færre unge og flere eldre relativt sett, samtidig som det totale folketallet går ned. I inntektssystemet gir dette seg utslag i lavere rammetilskudd til de yngste og høyere til de eldste. Kommunen står imidlertid fritt til å prioritere midlene uavhengig av dette.

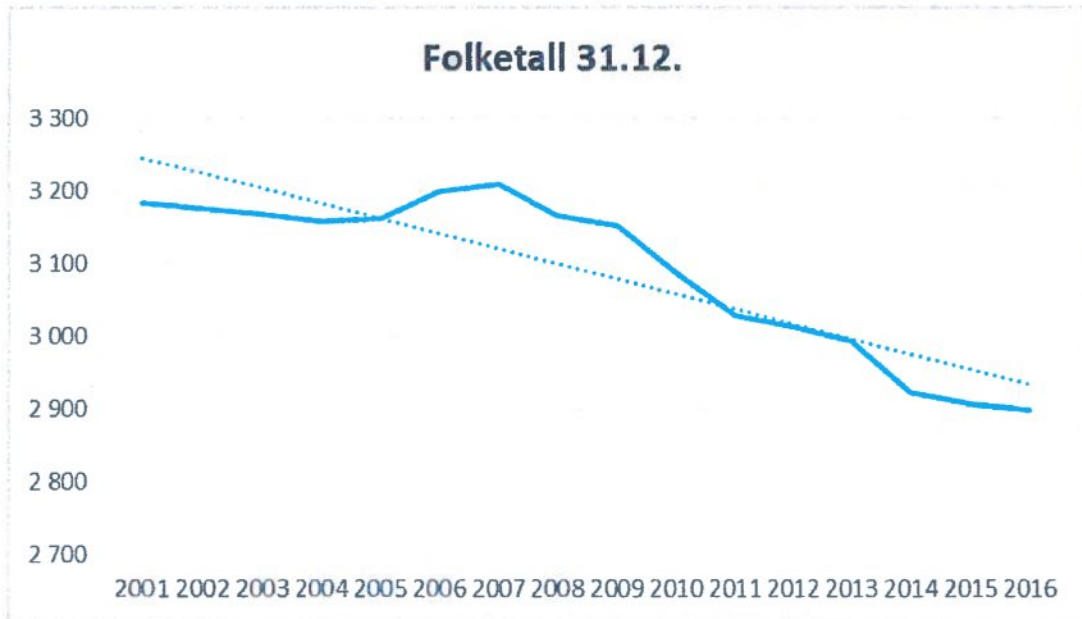
Behovet for å opprettholde tjenestenivået i barnehager og skoler har sammenheng med fødselstallene. Fødselstallene for Lyngen kommune er slik i perioden 2000-2016:

Trenden viser en klar nedgang fra ca. 40 til ca. 20 pr. år, dvs. en halvering av antall fødte barn. Dette gir seg klare utslag i behovet for barnehage- og skoleplasser.

I samme periode er den totale befolkningsutviklingen slik:

Trenden for befolkningsutviklingen viser samme utvikling som fødselstallene, en klar nedgang. De siste 5-6 årene har tendensen vært meget klar, sterkere befolkningsnedgang enn noen gang de siste 15 årene. Denne utviklingen har flatet noe ut siden 2014, men det var en nedgang på 23 personer fra 1. januar 2015 og per 1. juli 2016.

I følge «Kommunebildet for Troms 2015» utgitt av Fylkesmannen i Troms i september 2016, har Lyngen fortsatt den største prosentvise nedgangen i folketallet i fylket for perioden 2011-2016 med 5,2 %.

Tabellen nedenfor viser utviklingen på aldersgruppene i inntektssystemet de siste fem årene:

	2011		2012		2013		2014		2015		2016		Endring	Endring	Gj.snitt
	1.7.11	1.1.12	1.7.12	1.1.13	1.7.13	1.1.14	1.7.14	1.1.15	1.7.15	1.1.16	1.7.16	12-16	%	pr. år	
0 - 1 år	72	44	40	49	42	46	42	31	35	36	41	-3	-7 %	-1	
2-5 år	101	122	121	110	110	100	93	93	91	86	86	-36	-30 %	-7	
6-15 år	390	373	371	373	376	381	385	361	349	324	328	-45	-12 %	-9	
16-22 år	276	265	274	275	269	255	255	247	245	257	263	-2	-1 %	0	
23-66 år	1 650	1 646	1 620	1 605	1 602	1 592	1 571	1 560	1 530	1 503	1 514	-132	-8 %	-26	
67-79 år	383	388	397	407	410	422	441	434	455	453	460	72	19 %	14	
80-89 år	151	153	157	158	157	154	155	156	163	167	170	17	11 %	3	
90 år +	36	37	35	36	39	42	42	40	39	35	37	0	0 %	0	
Folketall	3 059	3 028	3 015	3 013	3 005	2 992	2 984	2 922	2 907	2 861	2 899	-129	-4 %	-26	

Prognosen for framskriving av folketallsutviklingen i Lyngen av SSB viser ytterligere nedgang i folketallet både i planperioden (-3,6%) og fram mot 2040 (-8,8%).

1.3.2 Statsbudsjett 2017

Forslaget til statsbudsjett for 2017 ble lagt fram 6. oktober 2016.

Hovedpunktene i økonomiinfo fra Fylkesmannen i Troms angående Statsbudsjettet 2017 og det økonomiske opplegget for kommunene følger nedenfor.

Kommuneopplegget i 2017

Vekst i frie inntekter er anslått fra inntektsnivået for 2016 i RNB¹ 2016, og utgjør en realvekst for kommunal sektor på 0,7 %. Innenfor veksten i frie inntekter er følgende satsingsområder lagt:

- Tidlig innsats i skolen
- Rusomsorg (videreføring fra 2014 og Opptappingsplan 2016-2020)
- Rehabilitering/habilitering
- Helsestasjon/skolehelsetjeneste (videreføring)

Innenfor veksten i frie inntekter skal kommunene også dekke endringer i befolknings-sammensetning og pensjonskostnader.

Regjeringen viser til at handlingsrommet kan økes ved effektiv ressursbruk i kommunesektoren. Dette er midler som kan frigjøres til bedring av tjenestene ut over det som inntektsveksten i seg selv legger til rette for, eller styrking av den finansielle situasjonen.

Kommunal deflator (årlig pris- og lønnsvekst i kommunesektoren i prosent)

Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2017 legges til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor på 2,5 %. Lønnsvekst er anslått til 2,7 % og teller 2/3 i deflator. Prisveksten teller 1/3 og er beregnet å utgjøre 2,1 %.

Kommunal skattøre og anslag på skatteinntekter i 2017

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes maksimalsatser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner.

I kommuneproposisjonen 2017 kom det ingen endringer ifht kommunalt skattøre og målet om at skatteinntektene for kommunesektoren skal utgjøre 40 % av de samlede inntektene videreføres. Den kommunale skattøren er derfor 11,8 % også i 2017.

Kommunene hadde i 2016 betydelige merskatteinntekter. Årsaken er ekstraordinært store uttak av utbytter til personlig skattytere for inntektsåret 2015, som trolig skyldes tilpasninger i forkant av skattereformen fra 2016, og som ga økt skatt på alminnelig inntekt for 2016. Man kan derfor ikke forutsette en slik utvikling videre.

Fylkesmannen oppfordrer kommunene til å gjennomføre regelmessige beregninger på egne frie inntekter gitt utviklingen i skatteinngangen for kommunen og ikke minst for landet. Anslaget for skatteinntekter som legges til grunn i beregningen av frie inntekter i 2017 i statsbudsjettet er forutsatt lik vekst for alle kommunene, derfor vil tallene være overvurdert for noen kommuner og undervurdert for andre kommuner.

Inntektsutjevningen som legges til grunn i statsbudsjettets anslag for frie inntekter i 2017 er benyttet folketall pr. 1.1.2016, mens i den faktiske inntektsutjevningen for 2017 benyttes

¹ Revidert nasjonalbudsjett

folketall pr. 1.1.2017. Disse tallene er ikke kjent på det tidspunktet budsjettet vedtas. Folketallsutviklingen i kommunen sett i forhold til utviklingen på landsbasis fra 1.1.2016 til 1.1.2017 vil derfor få betydning for inntektsutjevningen for den enkelte kommune.

For Lyngen kommune er folketallet pr. 1.7.2016 lagt til grunn i hele økonomiplanperioden. Dette begrunnes med at folketallet økte i første halvår 2016, samtidig som det forventes at nedgangen i folketallet stopper opp.

Helse- og omsorgstjenesten

Opptrappingsplan for rus

Regjeringen har økt bevilgningene til rusfeltet i perioden 2014-2016. For 2017 foreslås en ytterligere opptrapping. For Lyngen kommune utgjør dette kr 142.000 som er lagt inn i rammen for helse og omsorg.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Det er over flere år lagt inn økning i de frie inntektene til satsing på helsestasjon og skolehelsetjenesten. For 2017 utgjør dette kr 348.000 for Lyngen kommune og er lagt inn i rammen for helse og omsorg.

I tillegg har regjeringen foreslått å bevilge ytterligere midler over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Dette gjelder kommuner som kan dokumentere at de har brukt ramme-tilskuddet til tjenesten.

Opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering

Regjeringen vil styrke innsatsen på habiliterings- og rehabiliteringsområdet gjennom en opptrappingsplan. Planen skal sette kommunene i stand til å gi et godt og tilrettelagt rehabiliteringstilbud til sine innbyggere, og over tid overta flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Kr 84.000 av de frie inntektene er lagt inn i rammen for helse og omsorg.

I tillegg har regjeringen foreslått et øremerket tilskudd til opptrappingsplanen for kommunene over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.

Personer med demens

Det foreslås å legge til rette for flere dagaktivitetsplasser til personer med demens i 2017. Dette er et øremerket tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett.

Styrking av tilskuddet til rekruttering av psykologer

I perioden 2014-2016 er det bevilget øremerket tilskudd til rekruttering av psykologer i kommunene. Også i 2017 har regjeringen lagt inn et slik tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Dette er lagt inn i rammen for helse og omsorg med 0,3 mill.

Ressurskrevende tjenester

På bakgrunn av utgiftsveksten i disse tjenestene, har regjeringen foreslått å stramme inn ordningen i 2017. Innslagspunktet prisjusteres med anslaget i veksten i lønnsutgiftene fra 2015-2016 på 2,4 %. I tillegg økes innslagspunktet med kr 50.000 utover dette. Det nye innslagspunktet blir da 1,157 mill. kr.

Kompensasjonsgraden foreslås uendret på 80 %.

Skole

Regjeringen foreslår å styrke arbeidet med tidlig innsats i skolen. Dette for å fange opp utfordringer hos elever og følge dem opp raskt. Det er lagt inn midler i de frie inntektene i denne satsingen. Kr 92.000 er lagt inn i rammen for oppvekst og kultur.

Korreksjonssaker

Ved pålegg om nye eller utvidede oppgaver for kommunesektoren, avvikling av oppgaver eller regelendringer som har økonomiske konsekvenser, skal kommunesektoren kompenseres eller trekkes i frie inntekter på grunnlag av beregnet endring i økonomisk belastning. Disse endringene kommer i tillegg til veksten i frie inntekter. Dette er såkalte korreksjonssaker og dette gjelder i hovedsak følgende saker som gjelder Lyngen:

- Tilskudd til frivilligsentralen – innlemmes i rammetilskuddet
- Ny naturfagstime, helårseffekt
- Gratis kjernetid i barnehage, helårseffekt
- Forsøk med ny ansvarsfordeling i barnevernet
- Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere
- Økt satsing på skolehelsetjenester og helsestasjoner
- Utdanning av deltidsbrannpersonell

Frivilligsentraler

Regjeringen foreslår å innlemme midler til frivilligsentraler i rammetilskuddet. Stortinget har sluttet seg til at ansvaret for tilskuddet til frivilligsentraler bør overføres til kommunene. Midlene fordeles særskilt innenfor rammetilskuddet og utgjør kr 365.000 for Lyngen kommune. Dette innebærer en forventning om at kommunene prioriterer frivilligsentraler.

Integrering

Videreføring av ekstratilskudd

Kommunene vil i 2017 motta ekstratilskudd for personer som bosettes innen utgangen av september 2017. I tillegg gis det ekstratilskudd på kr 500.000 per person som bosettes fra institusjon/tilrettelagt avdeling. Regjeringen vil også videreføre ekstra engangstilskudd på kr 100.000 pr. enslig mindreårig som blir bosatt i 2017.

Omlagging av refusjonsordningen

Refusjonsordningen for kommunale barnevernstiltak legges om til en ordning med fast tilskudd for hver enslig mindreårig som bosettes. Omlaggingen gir staten bedre kostnadskontroll og kommunene mer fleksibilitet, fordi de kan prioritere midlene slik de finner mest formålstjenlig. Dette stilles ikke lenger krav om barneverntiltak.

Utvikling i frie inntekter for kommunene i Troms

Gjennomsnittlig utvikling i frie inntekter for Troms er beregnet til en realnedgang på -0,4 % for 2017. For Lyngen sin del er nedgangen beregnet til -1,6 %, som en av 16 kommuner i fylket. (Dette gjelder etter folketall pr. 1.1.2016 og oppdateres i de beregnede frie inntektene i kommunen).

Skjønnsmidler i 2017

Lyngen får også i 2017 en kompensasjon gjennom skjønnsmidlene bl.a. for betydelige budsjettmessige utfordringer vedrørende utgifter knyttet til ressurskrevende tjenester. For 2017 utgjør dette 3,308 mill., dvs. en reduksjon på ca. 0,3 mill. fra 2016. Dette skyldes i hovedsak bortfall av tapskompensasjon i forbindelse med omlaggingen av inntektssystemet i 2011.

Nedgangen i skjønnsmidlene er også begrunnet med at det foreslås en gradvis utjevning av forskjeller i basisrammen pr. innbygger og mellom fylkene.

Inntektssystemet

Stortinget vedtok regjeringens forslag til nytt inntektssystem i kommuneproposisjon 2017.

Endringene er i hovedsak disse:

1. Kostnadsnøkler oppdateres årlig
2. Nytt strukturkriterium – differensiering mellom frivillig og ufrivillig smådriftsulemper. Betyr bl.a. at basistilskuddet blir differensiert avhengig av om kommunen har ufrivillige avstandsulemper eller ikke.
3. Endring i regionalpolitiske tilskudd – Nord-Norges- og småkommunetilskuddet blir for vår del slått sammen til ett. Dagens småkommunetilskudd blir videreført som et eget småkommunetillegg innenfor det nye tilskuddet. Tilskuddet målrettes mer mot kommuner med reelle distriktsutfordringer.

Beregning av frie inntekter

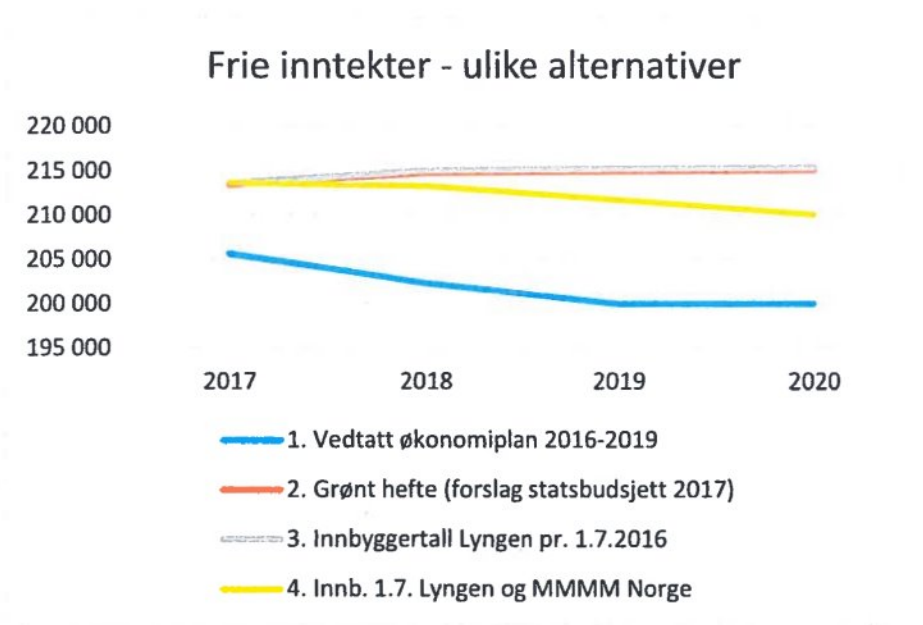
På bakgrunn av forslag til statsbudsjett er det foretatt beregninger av forventet utvikling i de frie inntektene for Lyngen kommune i økonomiplanperiode 2017-2020.

Hvis en sammenligner med vedtatt økonomiplan 2016-2019, utgjør økningen ca. 3,9 % nominelt når en også tar med skatteøkningen. I kroner blir det ca. 6,7 mill. for 2017. I økonomiplanen for 2017-2020 vil nedgangen i de frie inntektene være i gjennomsnitt ca. 2 mill. årlig pga. økning i befolkningen på landsbasis. Dette må tas hensyn til i økonomiplanen.

Lyngen kommunen har hatt relativt stor nedgang i folketallet over flere år. Dette påvirker utviklingen i de frie inntektene i perioden, og det er ikke forutsatt noen vekst i planperioden.

For Norge er det forutsatt en gjennomsnittlig vekst (MMMM Norge).

Med disse forutsetningene vil utviklingen i de frie inntektene for Lyngen kommune kunne bli slik i økonomiplanperioden 2017-2020:

Som grafen viser i alt. 2 og 3, forutsetter Grønt hefte en flat utvikling i befolkningen både for Lyngen og landet. Man må likevel gjøre en vurdering ifht befolkningsutviklingen både i kommunen og nasjonalt. Denne har vært at landet totalt sett har vekst, mens Lyngen har hatt nedgang. I alt. 4 har man likevel forutsatt et flatt innbyggertall (per 1. juli 2017), noe som i planperioden gir en nedgang i frie inntekter.

Fra 2018 er det lagt inn økte rammeoverføringer pga. nedlegging av Straumen skole fra høsten 2016 på ca. 1,5 mill. årlig.

Oppdaterte faktiske folketall i ulike aldersgrupper, og prognoser for årene som kommer både på kommune- og landsnivå, er en forutsetning for å beregne hvor mye som er tilgjengelig til fordeling på kommunal tjenesteyting, kapitalkostnader, egenkapital til investeringer og andre avsetninger til styrking av kommunens økonomi.

Uavhengig hvilke alternativer som velges, svekkes det økonomiske handlingsrommet for Lyngen kommune i økonomiplanperioden 2017-2020. Kommunestyret har derfor et særlig ansvar for å tilpasse utgiftene i budsjettet i forhold til det inntektsnivå som kommunen kan forvente i de nærmeste årene.

1.3.3 Eiendomsskatt

Eiendomsskatt for perioden 2017-2020 er beholdt på 5 promille. Grunnlaget er kontorjustert med 1 %.

1.3.4 Andre frie midler

Rente- og avdragskompensasjon for investeringer i skole- og omsorgsbygg er justert ifht rentenivået og utgjør 2 mill. i 2017. Synker fra 2018 da vi ikke lenger får kompensasjon for investeringsutgifter til reform -97 i skolen.

Kompensasjonen kan sees opp mot rente- og avdragsutgiftene totalt sett.

1.3.5 Brukerbetalinger, gebyrer og avgifter

Renovasjon-, avløp- og feiegebyr 2017

Styret i Avfallsservice AS har i styremøte 28.10.2016 vedtatt satser for kommunal renovasjon for 2017. Renovasjonsgebyrene er økt med 2,5 %, og slamgebyr er økt med 2 %.

Kommunale gebyrer bør i størst mulig grad beregnes ihht selvkostprinsippet. På noen områder har derfor betalingssatsene sammenheng med utvikling i driftskostnader, som da vil medføre endringer i gebyret.

Årsgebyr for avløp er redusert med 23 % i 2017. Årsaken er at inntekter fra abonnementsgebyret for 2017 skal utgjøre 50 % av de totale årsgebyrinntektene. Dette er i tråd med anbefalinger fra Norsk Vann. Forbruksgebyret er redusert med 17 %. Det er planperioden tatt hensyn til planlagte investeringer.

Årsgebyr for vann er redusert med 37 % i 2017. Også her er årsaken at inntekter fra abonnementsgebyret for 2017 skal utgjøre 50 % av de totale årsgebyrinntektene. I 2016 utgjorde denne prosentsatsen 73,2 %. Dette er i tråd med anbefalinger fra Norsk Vann. Forbruksgebyret er redusert med 17 %. Det er planperioden tatt hensyn til planlagte investeringer.

Feiegebyret økes med kr 1,00, og gebyret blir nå kr 738,75 inkl. mva.

Husleieinntekter

Husleie i kommunale utleie- og omsorgsboliger økes ihht endringen i konsumprisindeksen fra 1.1.2016. Det foreslås at økningen kun skal gjelde for boliger med byggeår f.o.m. 1970 og nyere.

Byggesaksgebyrer, gebyrer etter matrikkeloven og jordloven, mv

De nevnte gebyrer kan reguleres etter særlover og forskrifter, og i noen grad til selvkost. Det foreslås ingen endringer i 2017.

Foreldrebetaling

Barnehageprisene følger regjeringens satser for maksimalpris.

Alle betalingssatser presenteres i vedlagte gebyrregulativ.

1.3.6 Lønnsbudsjett

Fast lønn, tillegg, overtid, mv.

Lønnsoppgjør 2016 for kommunal sektor er lagt inn i lønnsbudsjettet for 2017. Det må tas høyde for sentrale og lokale forhandlinger i 2017 ifht lønnsvekst for lønnsreserven. Forventet lønnsvekst for 2017 er på 2,7 %. Avsetning for lønnsreserve er derfor f.o.m. 2017 redusert med 0,4 mill. kroner til 3,5 mill. kroner.

Netto sykepengerefusjoner, dvs. refusjon fra NAV fratrukket utgifter til sykevikarer, er justert ihht regnskapsutviklingen.

1.3.7 Pensjonskostnader

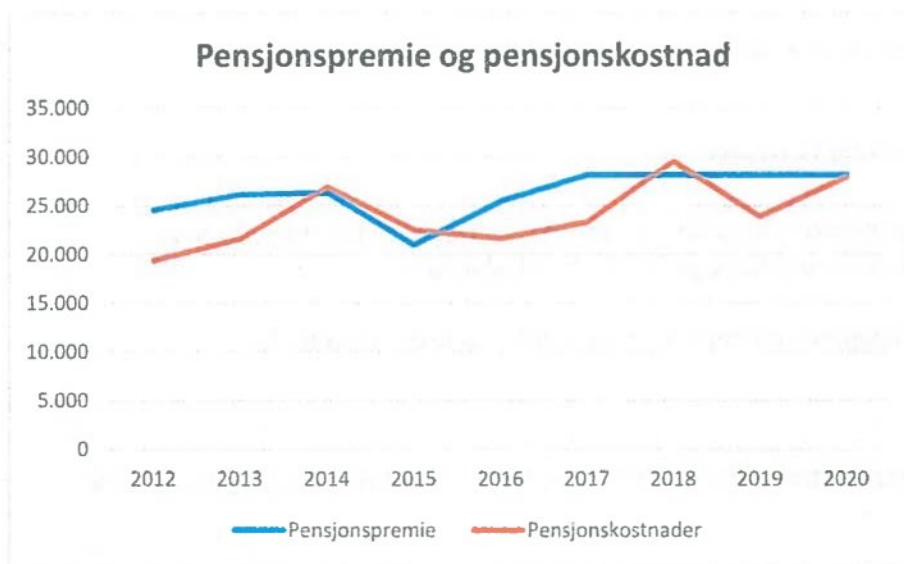
Pensjonskostnadene i kommunene er en betydelig kostnad. Disse består av pensjonspremie, årets premieavvik og amortisert premieavvik. Det er kun årlig pensjonspremie, dvs.

innbetaling til livselskapene for å dekke løpende og framtidige pensjonsutbetalinger, som medfører utbetalinger.

Fram til 2002 var pensjonspremie og pensjonskostnad det samme. Men fra dette året ble regnskapsreglene forandret for å kunne ha en årlig forutsigbar pensjonskostnad. Dette medførte at en i regnskapet ikke lenger skulle bokføre den årlige innbetaling på premien til livselskapene.

I stort sett alle år etter 2002 har pensjonskostnaden vært lavere enn premien. Det har medført at det i regnskapet er et akkumulert (oppsamlet) premieavvik (underskudd) som skal tilbakebetales årlig. Ved utgangen av 2015 er akkumulert premieavvik på ca. 31 mill. kroner. Tidligere har årlige premieavvik vært fordelt over 15 år, dernest over 10 og fra 2015 over 7 år. Dette har medført at pensjonskostnadene har økt i regnskap og budsjett de siste årene.

Nedenfor følger en oversikt over forskjellen mellom pensjonspremie og pensjonskostnad i regnskapene fra 2012 til 2015 og budsjett 2016-2020:

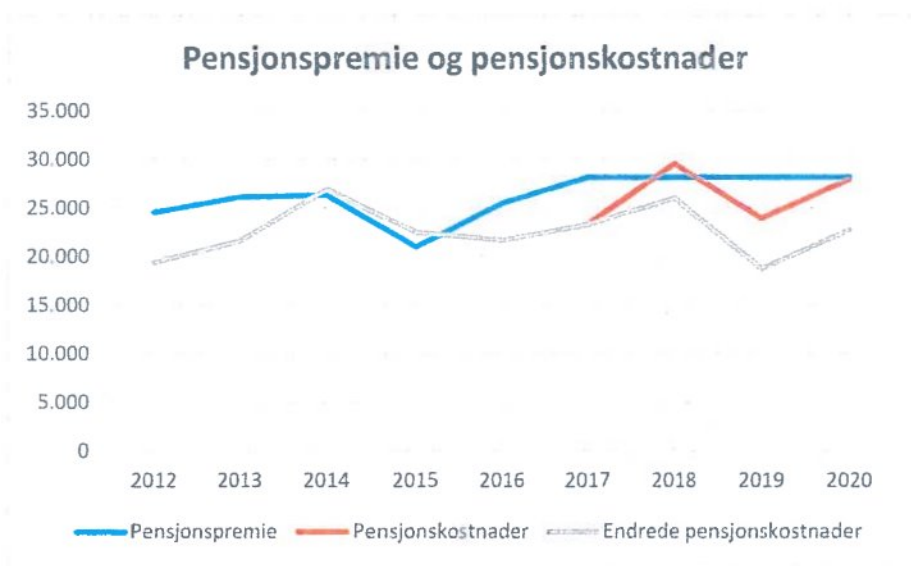

Dette viser at bokførte pensjonskostnader er lavere i de fleste år enn betalt pensjonspremie, som igjen gjør seg utslag i akkumulert premieavvik (underskudd).

Tilbakeført overskudd i livselskapene overføres til kommunes premiefond og kan kun brukes til betaling av premie. Som et tiltak for å redusere pensjonskostnadene de neste årene, vil rådmannen foreslå å åpne premiefondet til å betale pensjonspremien. Dvs. at i 2017 og delvis i 2018 vil pensjonspremie dekkes av premiefondet. Dette vil medføre at premieavviket i disse årene vil bli meget høyt, men bokført pensjonspremie vil bli tilsvarende lavere.

Som en konsekvens av dette vil en i 2018 kunne bokføre ca. 3,5 mill. som «inntekt» til reduksjon av pensjonskostnadene. I 2019 vil en kunne bokføre ca. 1,6 mill. i tillegg. Dette vil ha innvirkning på pensjonskostnadene i 7 år ved uendret amortiseringstid.

Grafisk vil dette bli omtrent slik:

Dette vil gi et litt større økonomisk handlingsrom på kort sikt.

1.3.8 Finansutgifter/- og inntekter

Videre utlån

Det forutsettes at renteinntekter fra utlån av videreformidlingslån fra Husbanken er tilstrekkelig til å dekke renteutgiftene på innlån fra Husbanken.

Det forutsettes nytt låneopptak på inntil 10 mill. i 2017 og årene deretter for startlåneordningen.

Renteinntekter

Ordinære renteinntekter er uforandret fra 2017 som følge av lavt rentenivå og lite likvide midler.

Renteutgifter

Rentenivået er fortsatt lavt selv om det har økt noe ilt 2016. Det er derfor forventet en liten endring i rentenivået for 2017, og nye låneopptak er beregnet til en gjennomsnittsrente på 1,8 %. Dette er en økning fra forrige planperiode. Det er tatt høyde for en renteøkning til 2,05 % i økonomiplanen på allerede opptatte og nye lån. Utviklingen på rentekostnader i planperioden er høyere enn forutsatt i økonomiplan 2016-2019 pga. økning i låneopptak.

Med vedtatt minsteavdrag holder man et jevnt høyt nivå på renteutgiftene, som kombinert med stadig økning i låneopptak vil medføre ytterligere utfordringer i kommende økonomiplanperiode. Kommunens lånegjeld til kommunale formål er ved utgangen av 2016 på drøyt 472 mill. kroner. Med planlagte låneopptak vil man nærme seg 12 mill. kroner i renteutgifter innen utgangen av planperioden.

Avdrag

For 2017 og økonomiplanperioden er minsteavdrag satt til 15 mill. kroner. For kommende økonomiplanperiode må det forventes at minsteavdraget må økes pga. endring i beregningsmåten og vedtatte investeringer. P.t. har man ikke grunnlag for å gjøre denne beregningen.

For å opprette en forsvarlig økonomi anbefales det at man i planperioden prioriterer nye låneopptak opp mot lovpålagte oppgaver, og reduserer nåværende gjeld til samme nivå som kommunens inntekter.

1.4 Økonomiske forutsetninger og oversikter

1.4.1 Konsekvensjustert økonomiplan

Utgangspunktet for saksframlegg er kommunestyrets vedtatte økonomiplan for 2016-2019.

Som tidligere år har man konsekvensjustert faste utgifter, nye inntektsforutsetninger og tidligere vedtak. Virkningene av konsekvensjusteringene er satt opp i egne tabeller for hver enkelt budsjettområde. Anslått nominell vekst i frie inntekter for Lyngen kommune utgjør kun 0,9 %, noe som fører til utfordringer ifht lønns- og prisutvikling. Og som vist i kap. 1.3.1 vil de frie inntektene høyst sannsynlig reduseres i årene fremover med bakgrunn i befolkningsutviklingen i kommunen.

Faste utgifter som konsekvensjusteres er bl.a. fast lønn, tillegg og lovpålagte engasjementer. Driftsutgifter konsekvensjusteres med kommunal deflator som for 2017 utgjør 2,1 %. Videre justeres inntektene i forhold til oppdatert informasjon fra bl.a. regnskap. Dette gjelder både refusjoner og andre inntekter. Dette danner utgangspunktet for ny budsjettbalanse som er det økonomiske utgangspunktet for behandling og prioritering av nye tiltak.

Årsbudsjett med vedtatte budsjettammer, konsekvensjusterte rammer og nye tiltak er beskrevet i eget kapittel for hvert rammeområde. For å kunne iverksette nye tiltak og endringer ihht tidligere vedtak, er det derfor nødvendig med innsparinger og omprioriteringer innenfor de økonomiske forutsetningene kommunen har.

Utvikling i disposisjonsfondet

I forrige planperioden (2016-2019) ble det budsjettert med bruk av disposisjonsfondet på hhv. 2,223 mill. kroner i 2018 og 2,392 mill. kroner i 2019. Pga. til dels store variasjoner i pensjonskostnadene fremover, er det også ulike muligheter for å styrke fondet i kommende planperiode.

For å finansiere driftstiltak i 2017 er det foreslått netto bruk av disposisjonsfondet på kr 887 000. I 2018 må man også bruke av fondet – 3,219 mill. kroner. I 2019 kan 4,688 mill. kroner avsettes, mens man i 2020 igjen må bruke 2,056 mill. kroner av fondet. I økonomiplanperioden reduseres disposisjonsfondet med ca. 1,5 mill. kroner.

For å oppnå balanse er følgende innsparinger lagt inn i budsjett og økonomiplan:

Ramme 1: Reduksjon i tilskuddsmidler forvaltet av Levekårsutvalget (overført fra ramme 4).

Ramme 2: Ingen innsparingsmuligheter. Lagt inn prosjektmidler til finansiering av nærværprosjektet.

Ramme 3: Reduksjon 1,5 årsverk. Egenfinansiering av andre foreslåtte økninger.

Ramme 4: Reduksjon av 0,5 årsverk i planperioden, samt prosjektfinansiering av stilling. Reduserte tilskudd til Link Lyngen og Frivilligsentralen. Effektivisering av kjøkkendrift samt mindre budsjettmidler til kvalifiseringsstønad.

Ramme 5: Økte inntekter fra salg av grus i Tyttebærvika, vil dekke framtidige investeringer i samme område. Reduserte driftsutgifter i byggeperioden ved Lenangen skole. Omorganisering av brann og redning. Bruk av disposisjonsfond til enkelttiltak i 2017. Innsparte driftskostnader som følge av omorganisering av skolestruktur ligger inne i økonomiplan f.o.m. 2018.

Ramme 7: For å oppnå balanse i planperioden er det behov for både å bruke av og redusere avsetning til disposisjonsfondet.

1.4.2 Prioriterte tiltak

Med bakgrunn i konsekvensjusteringer og innsparinger er det funnet rom for følgende nye driftstiltak for økonomiplan 2016-2019:

Ramme:	Årsbudsjett	Økonomiplan		
	2017	2018	2019	2020
Ramme: 1 Politikk og kirke				
Økning godtgjøring til folkevalgte	24	24	24	24
Reduksjon av driftsbudsjett Ordfører - kontorleie	-24	-24	-24	-24
Beredskapsvarsling - flyttes til ramme 2	-67	-67	-67	-67
Opprettelse av ny tjeneste - 1004 Formannskapet	371	371	371	371
Overføring av budsjett til tjeneste 1004	-344	-344	-344	-344
Levekår - økte tilskuddsmidler	10	10	10	10
Lyngen kirkelige fellesråd - økning	52	52	52	52
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn	15	15	15	15
Ramme: 2 Administrative tjenester				
Nærværprosjektet - lønnsmidler	410	410	-	-
Lærlinger	96	96	96	96
Økning forsikring	100	100	100	100
Beredskapsvarsling - flyttes fra ramme 1	67	67	67	67
Prosjektmidler til nærværprosjekt	-200	-200	-	-
Økte lisenskostnader	393	393	393	393
Reduksjon inntekter kommunal fiber	100	100	100	100
Egenandel nærværprosjektet	-15	-15	-	-
Ramme: 3 Oppvekst og kultur				
Vakant stilling 2017	-280	-	-	-
Reduksjon - finansiering av lærlingeplasser	-96	-96	-96	-96
Økning skoleskyss til svømming og fysisk aktivitet	200	200	200	200
Reduksjon 0,5 årsverk	-125	-300	-300	-300
Reduksjon 1 årsverk	-250	-600	-600	-600
Økning - åpning av alle avdelinger - 1,33 årsverk (fra 1.8.2017)	248	594	594	594
0,5 årsverk fast vikar	280	280	280	280
Økt brukerbetaling ved åpning av alle avdelinger	-60	-120	-120	-120
Økning sykepengerefusjoner	-280	-280	-280	-280
Interkommunalt samarbeid Storfjord og Balsfjord - økte driftsutgifter	30	30	30	30
Økning brukerbetaling	-20	-20	-20	-20
Flytting av utekontakt til ramme 4	-254	-254	-254	-254
Finansiering av turistinfo - ledige lønnsmidler	-130	-130	-130	-130
Drift turistinfo	130	130	130	130
Egenandel nærværprosjektet	-75	-75	-	-
Ramme: 4 Helse, sosial og omsorg				
Reduksjon 0,5 årsverk	-	-150	-300	-300
Ny stilling - 0,5 årsverk	240	240	240	240
Reduksjon kvalifiseringsstønnd	-225	-225	-225	-225
Finansiering årsverk/reduksjon økonomisk sosialhjelp	-240	-240	-240	-240
Prosjektmidler - finansiering av lønn	-300	-	-	-
Reduksjon tilskudd Frivilligsentralen	-200	-200	-200	-200
Dekominator	70	-	-	-

Rehabilitering 0,5 årsverk	300	300	300	300
Reduksjon tilskuddsmidler/driftsstøtte Link Lyngen	-150	-150	-150	-150
Matmerking	70	60	60	60
Utekontakt - flytting til forebyggende enhet	254	254	254	254
Egenandel nærværprosjektet	-100	-100	-	-
Effektivisering kjøkkendrift	-400	-800	-800	-800
Ramme: 5 Plan, teknikk og næring				
Nydyrkingstilskudd	200	200	200	200
Oppkjøp av landbrukseiendom	500	-	-	-
Finansiering/salg av landbrukseiendom	-500	-	-	-
Lønn tidligere jordbrukssjef - jan-sept. 2017	485	-	-	-
Økning grussalg Tyttebærvika	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Ubrukte driftsmidler 2016/finansiering av stilling	-406	-	-	-
Økte driftsutgifter til nye veilyroder jf. k-vedtak 103/16	20	20	20	20
Driftsutgifter gamle sykehjem pga. Søllia aktivitet og Frisklivssentralen m. fl.	150			
Husleie rådhus	2 000	2 000	2 000	2 000
FDVu-planprogram kommunale bygg	30	30	30	30
Vinterdrift parkeringsplasser	60	-	-	-
Drift av tømme-stasjon for bobiler	80	80	80	80
Reduserte driftskostnader Lenangen skole	-100	-	-	-
Omorganisering brann og redning	-500	-500	-500	-500
Finansiering av 0,5 årsverk til parkdrift	-280	-280	-280	-280
Geotekniske undersøkelser - kjøp av tjenester	500	-	-	-
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-500			
Egenandel nærværprosjektet	-20	-20	-	-
Parkdrift - SommerLyngen	435	435	435	435
Utbedringer Knøttelia barnehage	100			
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-100			
Årsløse brakkerigg Lenangen skole	420	480	-	-
Finansiering - bruk av disposisjonsfond	-420	-480	-	-
Ramme: 6 Finans				
Bruk av premiefond	-	-3 500	-5 200	-5 200
Ramme: 7 Budsjettskjema 1A				
Økning renteutgifter - lån til anleggsmidler	355	1 906	2 604	2 724
Økning avdrag - lån til anleggsmidler	-	804	1 991	2 623
Endring i avsetning til disposisjonsfond	-1 006	-	4 818	-
Bruk av disposisjonsfond	-	-386	2 392	466
1 1000 kr				
Sum endringer	-72	-1 075	6 556	564

Ikke-prioriterte tiltak:

Økning i kjøp av arbeidsgiverkontroll fra Tromsø kommune – kr 80 000.

Økning fast vikar Knøttelia barnehage 0,5 årsverk – har allerede 0,5 årsverk.

Økning 0,5 årsverk kulturskolelærer.

Økning utekontakt 0,5 årsverk.

Økning 1 årsverk pga. flere langtidsplasser HSO.

Økt vedlikehold kommunale bygg – kr 300 000.

Økt eiendomsskatt til 7 promille – inntektpotensial 2,5 mill. kroner.

1.4.3 Netto budsjetttrammer 2017-2020

Budsjettskjema 1A - drift I 1000 kroner	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Økonomiplan		
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt og formue	56 189	56 618	59 117	58 415	57 803	57 261
Ordinært rammetilskudd	151 454	154 756	155 635	155 984	155 020	153 948
Skatt på eiendom	6 474	6 500	6 620	6 620	6 620	6 620
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	1 2 278	2 133	1 993	1 848	1 664	1 621
Sum frie disponible inntekter	216 396	220 007	223 365	222 867	221 107	219 450
Renteinntekter og utbytte	2 930	895	715	691	665	637
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	7 700	7 665	9 022	11 499	13 465	14 050
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	3 0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	15 000	15 000	15 000	15 804	16 991	17 623
Netto finansinnt./utg.	-21 770	-21 770	-23 307	-26 612	-29 791	-31 036
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	4 0	2 504	1 039	0	4 688	0
Til bundne avsetninger	5 6	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	6 2 162	0	0	2 739	0	2 056
Bruk av bundne avsetninger	7 0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	2 156	-2 504	-1 039	2 739	-4 688	2 056
Overført til investeringsbudsjettet	1 900	909	1 006	1 006	1 006	1 006
Til fordeling drift	194 882	194 824	198 013	197 988	185 622	189 464
Budsjettskjema 1B - drift						
Politikk og kirke	6 911	6 981	7 601	7 396	7 576	7 396
Administrative tjenester	20 059	18 436	20 156	20 156	19 304	19 304
Oppvekst og kultur	56 182	56 193	59 349	57 166	55 169	55 169
Helse, sosial og omsorg	84 210	82 554	83 999	83 769	83 719	83 719
Plan, teknikk og næring	37 768	27 497	24 526	24 071	21 634	21 634
Finans	-16 117	3 163	2 382	5 430	-1 780	2 242
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	189 013	194 824	198 013	197 988	185 622	189 464
Mer/mindreforbruk	5 869	0	0	0	0	0
Noter 1-7: Budsjettskjema 1A er korrigert for andre generelle statstilskudd, renter og avsetninger postert på ramme 1-6.						

1.4.4 Investeringer

Det er i budsjett og økonomiplan 2017-2020 tatt høyde for en videreføring av vedtatte, men ikke fullførte investeringer fra 2016. Kapitalkostnader for låneopptak i 2016 til disse er tatt med sammen med nye investeringer. En forventet økning i rente- og avdragskostnader er også lagt inn f.o.m. 2017.

Med bakgrunn i den høye lånegjelda Lyngen kommune har, er det ikke tilrådelig med nye store låneopptak til annet enn lovpålagte oppgaver. Rådmannen har derfor i sitt forslag prioritert de prosjektene det jobbes med.

Kirkelig fellesråd

Lyngen kirkelig fellesråd har oversendt fjorårets vedtak på investeringsplan for 2016-2019:

Kirkelig fellesråd - investeringsbudsjett 2016-2019	2016	2017	2018	2019
Utvidelse av menighetshuset - lager	400			
Ny plentraktor kirkegårdene		250		
Reparasjon av Lyngen kirke iflg rapport				3 000
Nytt orgel - Lyngen kirke				3 000
Sum	400	250	-	6 000

Alle investeringene forutsetter 100 % kommunal finansiering. Fellesrådets budsjettvedtak er lagt ved saksframlegget. Prioriterte investeringer er lagt inn i budsjettskjema 2 B.

Tidligere har foreslåtte investeringer til kirken ikke vært innenfor gjeldende regler for investering. Det er nå forventet en endring i disse reglene relatert til bevaringsverdige bygg og kulturminner. Disse åpner for at utgifter som påløper for å sette eiendelene i stand for å kunne bevares, vil kunne være tiltak av investeringsmessig karakter. F.eks. utskiftning av svill (syll), tak, vinduer o.l. Det må likevel gjøres en avgrensning mot utgifter som har karakter av løpende vedlikehold, f.eks. maling av flater.

Kommunale formål

14117 Lenangen skole:

Prosjektet har oppstart bygging i begynnelsen av januar 2017 og prosjektet skal ferdig stilles i september 2018.

Kommunestyret vedtok i sak 88/16 den 15.6.2016:

1. Det vedtas ett nytt styringsmål på kr 80 176 813.
2. Øvre kostnadsramme forprosjekt (inkl. reserver og marginer) vedtas på kr 84 003 256,-
3. Det vedtas at prosjektet bygges med bærende konstruksjon i massivtre/stål/betong.
4. Det vedtas Hovedentreprise med delte entrepriser.
5. Det vedtas at prosjektet kan påbegynne detaljprosjektering og anbudsbeskrivelser.

14121 Eidebakken-kulturskole, voksenopplæring og ungdomsklubb:

Gamle Eidebakken skole planlegges benyttes til voksenopplæring, kulturskole og ungdomsklubb. I tillegg benyttes gymnastikksal og arealer som tidligere ble benyttet til SFO-formål av Aktiv Lyngen, dette arealet utleies også til treninger og andre arrangementer.

Konsulentbedriften A-Ring har foretatt en tilstandsvurdering av bygningens takkonstruksjon der det konkluderes at taktekket må skiftes, fuktskader utbedres og nytt tak med lufting bygges opp. Kostnadene til dette er estimerte til kr 3 mill. eks MVA (2007). I tillegg til slike reparasjoner vil det være nødvendig å bytte stort sett alt av vindu, oppgradere ventilasjon og legge ny drenering. Det planlegges å utføre utbedringer trinnvis etter tilstand på konstruksjonen og bruken av bygget, Lyngen kommune har avholdt konkurranse for utbedring av ca. 1/6 av takflaten, Ut fra innkomne tilbud på takreparasjon samt øvrige oppgraderings- og ombyggingsbehov vil investeringskostnadene for tiltakene på bygget

estimeres til kr 5 mill. Det vil dermed være nødvendig å avsette kr 2,5 mill. på investering også for 2017.

14129 Oppgradering av kommunale veier:

Lyngen kommune har 42 km kommunale veier, spesielt grusveiene er av varierende kvalitet. Det er flere strekninger som har behov for oppgradering som nytt bærlag, utskifting av stikkrenner, utbedring av grøfter og drenering av veiarealene. Av Lyngen kommunes veiplan fremgår et forholdsvis stort oppgraderingsbehov inntil standarden er opp på et nivå der kun lettere, årlig vedlikehold vil være nødvendig.

I 2016 er det utført forholdsvis store oppgraderinger av følgende strekninger: Ørstrandveien, Parkveien, Mellomveien (asfaltering ventes i løpet av 2017), Grønnvollveien og Karnesveien. Behovet for oppgraderinger vil være tilsvarende stort også for 2017, strekninger som utbedres vil velges med grunnlag i eksisterende veiplan der tilstand og trafikk legges til grunn for utvelgelse. Det vurderes som nødvendig å avsette kr 1,5 mill. til slik oppgradering for 2017.

15001 Eidebakken skole-tilrettelegging for funksjonshemmede:

Kommunelegen har foretatt befaring av Eidebakken skole med tanke på godkjenning etter miljørettet helsevern. Rapporten etter befaringen fastslår blant annet behov for bedre tilrettelegging for bevegelsehemmede, toalett for handicappede i nærheten av kantine, utskifting av ledeflis i rømningsveier, sikring av branntrapper, sikring av vindu mot fall og sikring mot fall fra trapp i foaje. Det tas sikte på å foreta trinnvis gjennomføring av tiltakene, rådmannen foreslår å avsette kr 300 000 til formålet i 2017.

15710 Avløpssektoren-oppgradering:

Det vil være behov for oppgraderinger på flere områder innen avløpssektoren. I forbindelse med sentrumsplanen for Lyngseidet kan det være aktuelt å legge til rette for å samle avløpene fra bebyggelsen i området fra Parakneset til Stigen inn på avløpsanlegget og slamskulleren på Lyngseidet. I tillegg vil det være nødvendig å foreta oppgradering av avløpsanlegget på Lenangøyra. Prioritering av tiltakene er noe avhengig av fremdriften på gjennomføring av tiltak i forbindelse med sentrumsplan for Lyngseidet, men rådmannen vurderer 1,5 mill. som nødvendig for å holde nødvendig oppgraderingstakt for eksisterende avløpsanlegg

15711 Vannledningsnett-oppgradering:

Lyngen kommune har et forholdsvis gammelt vannledningsnett, der det ofte oppstår lekkasjer. Det er også en del kummer på ledningsnettet som ikke er drenert og dermed står under vann, følgene av dette er at armaturene har tatt skade av slik påkjenning og eksisterende avstengings-mekanismer vanskelig lar seg betjene. Rådmannen vurderer utskifting av ledningsnett for å redusere lekkasje, og utskifting/drenering av eldre kummer som absolutt nødvendig for å gi sikre avsetningsmuligheter når dette er nødvendig og for å redusere lekkasjer.

Det er utfordringer med å dokumentere hygienisk sikker vannforsyning fra vannverket på Eidebakken siden nedslagsfeltet også benyttes til turistutfart. Det vurderes som nødvendig å utrede ny vannforsyning fra Kvalvik eller eventuelt også Rottenvik. Valg av forsyningskilde bør utredes i løpet av 2017, og rådmannen vil prioritere dette.

17004 Lyngstunet - nye heiser:

Lyngstunet har to heiser, disse har de siste to-tre årene vært utsatt for gjentakende feil og driftsstans. Kommunen har gjort forsøk på å innhente fagkyndig vurdering over reparasjonsbehov og utbedringer av eksisterende anlegg. Det har ikke lyktes å få noen tilbud på slike reparasjoner, men entydig konklusjon fra flere fagkyndige foretak anbefaler kommunen å bytte ut komplett heismaskineri med nytt. Kostnadsestimaterne for slike tiltak ligger på kr 0,8 – 1 mill for hver av heisene. Det vurderes som akseptabelt å gjøre tiltaket over to år, rådmannen foreslår derfor å avsette kr 1 mill for 2017 og 1 mill for 2018 til dette tiltaket.

16018 Grønnbygget - kommunal egenandel:

Etter brannen i 2014 ble det besluttet å bygge opp bygningen etter såkalt «styrt gjenoppbygging» som vil si at kommunen får oppført tilsvarende bygning. Før brannen ble bygget benyttet til bolig og dagsenter for rus og psykiatritjenesten. I forbindelse med prosjektering av gjenoppbygningen har det kommet noen innspill fra ansatte og brukere om noen forbedring og endringer i forhold til opprinnelsen. Dette er blant annet alarm/varslingsanlegg, forbedret låssystem, bedre kontorfasiliteter for ansatte og overbygging inngangsparti. KLP anslår disse endringene til kr 1,2 mill. Rådmannen tilrår at disse oppgraderingene blir gjennomført i forbindelse med tiltaket.

14127 Helikopterlandingsplass:

Frem til nå har gamle grusbane ved Eidebakken skole blitt benyttet til landingsplass for helikopter. Denne løsningen har ikke vært vurdert som tilfredsstillende, i tillegg er det nå oppført ballbinge på plassen som gjør området mindre egnet som landingsplass. Det vurderes derfor som absolutt nødvendig å etablere ny landingsplass snarest. I forbindelse med områdeplan for Lyngseidet sentrum vil det bli avsatt område til slikt formål, rådmannen tilrår at det avsettes kr 700 000 på investeringsbudsjettet til slikt formål.

17003 Elev- og ansatte PC:

Det er behov for nye PCer til høstens 8. klassinger, samt ansatte. Det har vært en relativt stor prisstigning på bærbare PCer, og man har ikke rom for å ta denne kostnaden på driftsbudsjettet.

Tilrettelegging for samfunn og næringsliv

Det vil jobbes videre med opparbeidelse av parkeringsplasser og toalettfasiliteter for reiselivet i 2017.

17001 Lenangsoyra Havn:

Lyngen kommune har i 2016 gjennomført ny reguleringsplan av Lenangsoyra Havn. Området har tidligere vært regulert til industriformål, men for å hensynta behov for annen næring herunder behov for arealer til ny butikk, ble ny regulering gjennomført. Kommunen har inngått intensjonsavtale om kjøp av arealer til næringsformål, ny infrastruktur til havnen og parkeringsarealer. Det er allerede interessenter på å kjøpe nærmere halvparten av arealet til nye næringsformål.

17002 Tyttebærvika ny kai:

I forbindelse med inngåelse avtale med nye eiere av Arctic Pukk og Grus AS er det avtalt innen 2018 å ha etablert ny kai i Tyttebærvika. Prosjektering forutsettes gjennomført i 2017, og bygging 2018. Lyngen kommune har forpliktet seg til å bygge denne, og det er inngått en

langsiktig avtale med selskapet som sikrer forutsigbare inntekter av kaien. I tillegg er kaien i dag den mest brukte i kommunen, som gjennom nytt havneregulativ også vil sikre betydelige inntekter via havneavgifter. Det er nå iverksatt prosess med Statens Vegvesen om eiendomsoverdragelse av nødvendig grunn for etableringen.

16022 Tyttebærvika kulvert:

I forbindelse med inngåelse avtale med nye eiere av Arctic Pukk og Grus AS er det avtalt innen 2017 å ha etablert ny kulvert i Tyttebærvika. Sikker krysning under eksisterende fylkesvei er en forutsetning i reguleringsplanen og krav fra sektormyndigheter. Lyngen kommune har forpliktet seg til å bygge denne, og det er inngått en langsiktig avtale med selskapet som sikrer forutsigbare inntekter av kai og kulvert.

15010 Stedsutviklingsprosjektet:

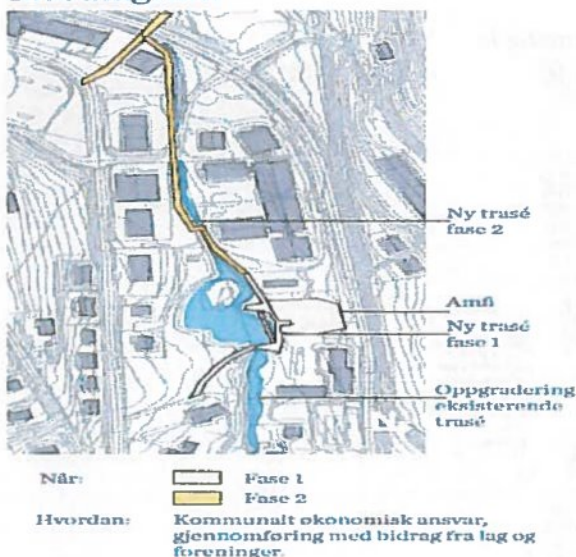
Følgende fysiske tiltak planlegges i 2017-2019

En framtidig utvikling skal ivareta og utvikle både reisemålskvaliteter *og* bostedskvaliteter for fastboende. Planarbeidet er prosessrettet og justeres i forhold til muligheter og valg som gjøres i perioden.

Parken

Trinn 1 er ferdig i parken. Trinn 2 gjenstår med bygging av bl.a. amfi og scene+aktivitetsløype. Dette skal gjennomføres i 2017.

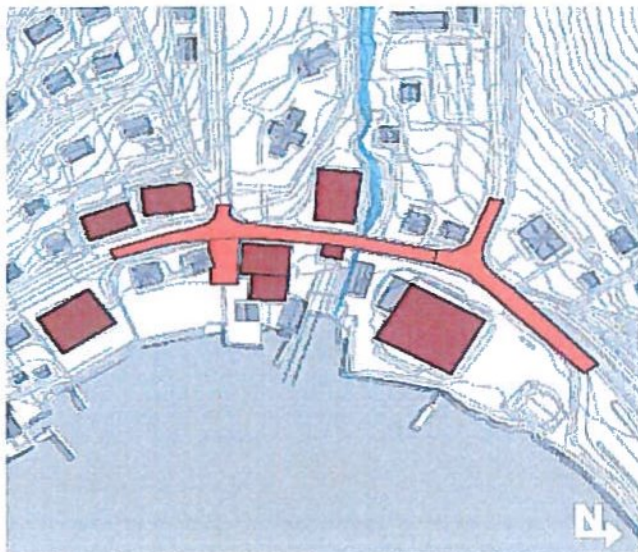
fasediagram

Strandveien sentralt, miljøgate

Strandveien skal utrustes slik at det blir et tydeligere inngangsparti. Målet er en aktiv gate, et treffpunkt etter handel, topptur el, eller bare et sted å treffes. Strandveien skal sammen med Torggaten definere indre del av Lyngseidet som det sentrale treffpunkt, et tydelig bilde i et internasjonalt marked.

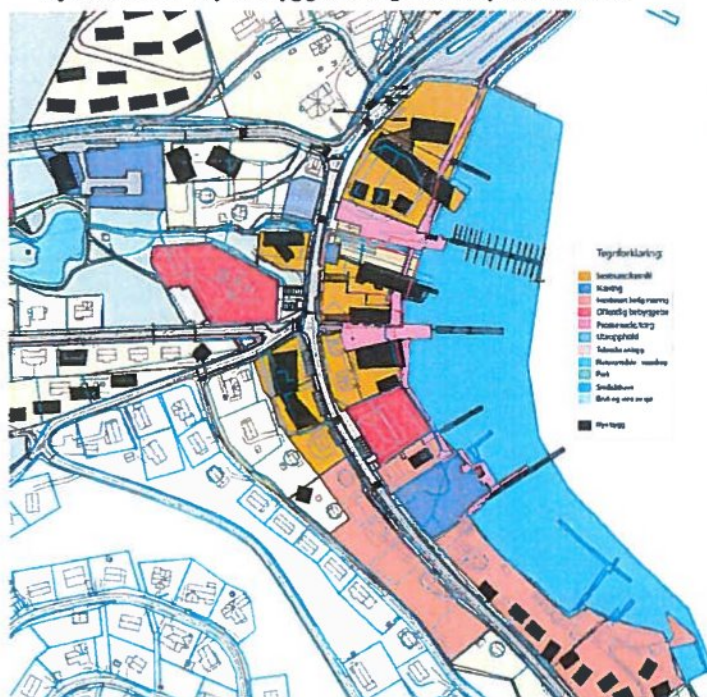
fasediagram

Arbeidet er under planlegging, sektormyndigheter, grunneiere m.fl. involveres. Det planlegges oppstart av trinn 1 våren 17. Områdeplanen må vedtas før oppstart trinn 2.

Havnepromenaden med kai og gjestehavn

Sjøfronten - ny bebyggelse og strandpromenade

Stipansgrup, 08.11.2011

Lynge-lømet, områdeplan Lyngeudet

I ny område plan er det lagt opp til en havnepromenade, området er godt egnet til fortetting, men planleggingen sikrer allmennhetens tilgang til sjøen. Promenaden skal ha sterk kobling til

tilstøtende bygningsmasse for å aktiveres. Planen er en langsiktig satsning for kommune og næringsliv.

Det planlegges også en «base» Lyngen i sentrum, samprosjekt mellom kommunen og grunneierne. Planlegging av dette arbeidet startes i 2017. Bygging i 2018-2019.

Bobilsentrum

Det planlegges en midlertidig bobilparkering.

Flere boliger i sentrum

Arbeidet sees i sammenheng med områdeplanen.

Merkevarebygging

Merkevarebygging er sentralt i prosjektet. Det er identitetsskapende og betyr mye for fellesskapet. Dette er et arbeid som planlegges igangsatt i 2017.

Finansiering

Investeringsbudsjett 2017-2020 – budsjettskjema 2 A og 2 B (i 1000 kroner).

Budsjettskjema 2A - investering	Budsjett 2017	Økonomiplan		
		2018	2019	2020
Investeringer i anleggsmidler	113 221	37 000	6 000	-
Utlån og forskutteringer	10 000	10 000	10 000	10 000
Kjøp av aksjer og andeler	1 006	1 006	1 006	1 006
Avdrag på lån	1 666	1 678	1 790	1 902
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-
Avsetninger	-	-	-	-
Årets finansieringsbehov	125 893	49 684	18 796	12 908
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	123 221	47 000	16 000	10 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-	-	-	-
Tilskudd til investeringer	-	-	-	-
Kompensasjon for merverdiavgift	-	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	1 666	1 678	1 790	1 902
Andre inntekter	-	-	-	-
Sum ekstern finansiering	124 887	48 678	17 790	11 902
Overført fra driftsbudsjettet	1 006	1 006	1 006	1 006
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	-	-	-	-
Sum finansiering	125 893	49 684	18 796	12 908
Udekket/udisponert	-	-	-	-

Budsjettskjema 2B - investering					
	<i>Til investering i anleggsmidler</i>	Budsjett	Økonomiplan		
		2017	2018	2019	2020
14117	LENANGEN B/U-SKOLE - OMBYGGING	70 176	0	0	0
14121	EIDEBAKKEN - KULTURSKOLE OG VO	2 500	0	0	0
14127	HELIKOPTERLANDINGSPLASS	700	0	0	0
14129	OPPGRADERING KOMMUNALE VEIER	1 500	0	0	0
	EIDEBAKKEN - TILRETTELEGGING				
15001	FUNKSJONSHEMMEDE	300	0	0	0
15010	LYNGSEIDET SENTRUM - FYSISKE TILTAK	5 000	5 000	5 000	0
15015	FURUFLATEN INDUSTRIOMRÅDE - SØR	15 100	0	0	0
15710	AVLØPSSEKTOREN - OPPGRADERING	1 500	0	0	0
15711	VANNLEDNINGSNETT - OPPGRADERING	5 000	5 000	0	0
16006	OPPGRADERING LYNGEN KIRKE	1 000	0	0	0
16010	VELFERDSTEKNOLOGI	1 000	1 000	1 000	0
16016	KJØP BRANNBIL NORD-LENANGEN	300	0	0	0
	GJENOPPBYGGING ETTERVERNBOLIGER				
16018	SOLHOV	1 200	0	0	0
16022	KULVERT TYTTEBÆRVIKA	3 500	0	0	0
17001	LENANGSØYRA HAVN	1 005	0	0	0
17002	TYTTEBÆRVIKA NY KAI	1 500	25 000	0	0
17003	ELEV- OG ANSATTE PC	590	0	0	0
17004	LYNGSTUNET - NYE HEISER	1 000	1 000	0	0
	EIDEBAKKEN SKOLE - OPPGRADERING I HHT.				
17005	PÅLEGG	350	0	0	0
	<i>/ 1000 kroner</i>				
	SUM ANLEGGSMIDLER	113 221	37 000	6 000	0

2 BUDSJETT 2017

Årsbudsjettet er konsekvensjustert med statsbudsjettets deflator på 2,1 % ifht faste utgifter. Virkningene av konsekvensjusteringen er satt opp i som eget punkt i tabellene for hvert enkelt budsjettområde.

Faste utgifter som konsekvensjusteres er fast lønn, faste tillegg og lovpålagte engasjementer. Øvrige driftsutgifter justeres innenfor kommunal deflator på 2,7 %, dvs. at økte strømutgifter, brøyteutgifter, serviceavtaler og leieavtaler o.l. dekkes innenfor denne. Videre justeres inntektene i forhold til oppdatert informasjon fra bl.a. regnskap. Dette gjelder både refusjoner og andre inntekter. Dette danner utgangspunktet for ny budsjettbalanse som er det økonomiske utgangspunktet for behandling og prioritering av nye tiltak.

Driftsbudsjettene er i 2017 redusert flere steder jf. tidligere innsparingsvedtak. *Negativ konsekvensjustering for 2017 forklares i tidligere vedtatte innsparinger.*

Det er lagt inn flere innsparingstiltak på de ulike rammene for å holde seg innenfor budsjetterte rammer.

2.1 Ramme 1 - Politikk og kirke

Budsjettramme 2017

Ramme: 1 Politikk og kirke	Budsjett 2016	Budsjett 2017
1110 POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	3 244	3 644
1112 LEVEKÅRSUTVALGET	153	333
1113 NÆRINGSUTVALGET	73	73
1114 KLIMA- OG MILJØUTVALGET	63	63
1208 KIRKE OG LIVSSYN	3 448	3 451
Konsekvensjustert budsjett	6 981	7 564
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>583</i>	
Økning godtgjøring til folkevalgte		24
Reduksjon av driftsbudsjett Ordfører - kontorleie		-24
Beredskapsvarsling - flyttes til ramme 2		-67
Opprettelse av ny tjeneste - 1004 Formannskapet		371
Overføring av budsjett til tjeneste 1004		-344
Levekår - økte tilskuddsmidler		10
Lyngen kirkelige fellesråd - økning		52
Tilskudd til tros- og livssynssamfunn		15
Sum ramme: 1 Politikk og kirke		7 601

Rammeområdet er fordelt på politiske utvalg, ordfører, kontrollutvalg og revisjon, AMU, råd for folkehelse og Nordnes fjellovervåking, samt tilskudd til kirke og livssyn.

Politikk

Ordfører: Reduksjon av driftskostnader (leie av kontorlokaler kr 24 000) omdisponeres til ny tjeneste: 1004 Formannskapet.

Det opprettes egen tjeneste for formannskap og ad-hocutvalg. Dette for bedre å ha oversikt over forbruk.

Kontrollutvalgets (tjeneste 1100) budsjettforslag (se vedlegg til saken) utgjør en økning på kr 21 000, hvorav økning i kjøp av revisjonstjenester utgjør kr 14 000. Samtidig er kjøp av sekretariatstjenester redusert med kr 22 000. Det foreslås at kontrollutvalgets budsjett står uforandret.

Råd for folkehelse (tjeneste 1803) har tidligere hatt en svært liten budsjetttramme, og fikk en økning på kr 90 000 fra 11 000 i 2013 til 101 000 i 2014. Det synes imidlertid til at dette er for høyt med tanke på at dette er et rådgivende utvalg, og ikke et bevilgende utvalg. Det foreslås derfor at økningen på tjeneste 1100 omfordeles fra tjeneste 1803.

Med bakgrunn i regnskapstall og innkomne budsjettforslag foreslås følgende fordeling på ansvar 1110:

Ansvar: 1110 POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	Budsjett	Budsjett	Endring	Budsjett
	2016	2017		2017
1001 KOMMUNESTYRET	1 242 000	1 231 000	-344 000	887 000
1002 ORDFØRER	980 000	1 159 000	-24 000	1 135 000
1004 FORMANNSKAPET	-	-	371 000	371 000
1009 KOMMUNE- OG STORTINGSVALG	-	205 000	-	205 000
1100 KONTROLLUTVALG OG REVISJON	877 000	877 000	-	877 000
1206 ARBEIDSMILJØUTVALG	13 000	13 000	-	13 000
1803 RÅD FOR FOLKEHELSE	65 000	65 000	-	65 000
2855 NORDNORSK FJELLOVERVÅKING	67 000	67 000	-67 000	-
Sum ansvar: 1110 POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	3 244 000	3 617 000	-64 000	3 553 000

Deflator kommer i tillegg.

Kirke og livssyn

Tilskuddet til ordinær drift av kirkelig fellesråd ble i årsbudsjett/økonomiplan 2016-2019 videreført på nominelt 2015-nivå. Denne bevilgningen var i 2016 på 3,27 mill. kroner, og med ekstrabevilgninger på kr 531 000.

Foreslått tilskudd til kirkelig fellesråd for 2017-2020 utgjør 3,27 mill. + økning kr 52 000. Fellesrådet har i sin budsjettbehandling vedtatt kommunal bevilgning på 3,32 mill. kroner i 2017.

Det er også lagt inn overføring vedrørende kapitalkostnader for bårehus i Nord-Lenangen, samt øremerkede driftsmidler.

2.2 Ramme 2 - Administrative fellestjenester

Dette budsjettområdet omfatter prosjekter, administrative tjenester, felleskostnader og IKT.

Budsjettramme 2017

Ramme: 2 Administrative tjenester	Budsjett 2016	Budsjett 2017
1310 ADMINISTRATIVE TJENESTER	11 602	11 982
1450 FELLESKOSTNADER	4 024	4 272
1451 IKT	2 970	3 108
1452 KOMMUNAL FIBER	-160	-157
1900 BUDSJETTRAMME ADM. TJENESTER, MV.	-	-
Konsekvensjustert budsjett	18 436	19 205
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>769</i>	
Nærværprosjektet - lønnsmidler		410
Prosjektmidler til nærværprosjekt		-200
Lærlinger		96
Økning forsikring		100
Beredskapsvarsling - flyttes fra ramme 1		67
Økte lisenskostnader		393
Reduksjon inntekter kommunal fiber		100
Egenandel nærværprosjektet		-15
Sum ramme: 2 Administrative tjenester		20 156

Det kommer en kraftig økning i lisens- og forsikringskostnader f.o.m. 2017. I tillegg kan man ikke forvente samme inntektsnivå på kommunal fiber.

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

Næring

- Bidra til markedsføring og omdømmebygging i samarbeid med næringslivet og regionen for øvrig

Barn og unge

- Sørge for informasjon om vårt mangfoldige kulturliv og fritidstilbud
- Yte service og bistå i forbindelse med gratis utlån av lokaler
- Tilby lærlingeplasser innenfor kontorlag eller IKT

Sentrum

- Arbeide aktivt med markedsføring og omdømmebygging

Folkehelse

- Gi veiledning og informasjon til innbyggerne i kommunen for å bidra til god samhandling til enkeltmenneskets beste

Regionalt samarbeid

- Bidra i interkommunale prosjekter

Sikkerhet og beredskap

- Øve regelmessig, minst en gang pr år
- Informasjon og håndtering av Nordnes
- Bidra til en helhetlig ROS-analyse

Målsettinger for perioden:

- Bidra til godt samarbeid regionalt innenfor innkjøp og økonomi.
- Bygge et godt omdømme ved å ha god kvalitet på de tjenester vi yter ut mot innbyggere og egen organisasjon på de fagområder som er innenfor administrasjonens ansvarsområde
- Utvikle og implementere god internkontroll i hele organisasjonen
- Være en pådriver til økt nærvær på arbeidsplassen ved å drive gode prosjekter internt
- Opprettholde og videreutvikle tilfredsstillende infrastruktur
- Utvikle mer effektive arbeidsprosesser gjennom elektroniske løsninger
- Øke antall lærlingeplasser i Lyngen kommune til 6 innen høsten 2017.

Gjennom disse målene og ved de tjenestene som leveres av administrasjon, sørger man for den infrastrukturen som er viktig for at den øvrige organisasjonen skal kunne utføre sine tjenester. Dette er en viktig premissleverandør for å nå de øvrige målene som er satt i kommuneplanens samfunnsdel.

Administrasjonen har overordnet ansvar for internkontroll i Lyngen kommune. I 2017 vil vi derfor jobbe videre med å implementere nytt internkontrollsystem i hele organisasjonen. Dette vil bidra til bedre forvaltning av kommunens ressurser, dokumentasjon av rutiner, samt rapportering både til verneombud, enhetsledere, rådmann og politisk nivå.

Administrasjonen leder også arbeidet med reduksjon av sykefraværet i organisasjonen. Nærværprosjektet er nå i gang med prosjektleder på plass, og man jobber nå med tiltak i samarbeid med alle enheter og avdelinger i organisasjonen. Man har så langt ikke mottatt eksterne prosjektmidler til å finansiere prosjektet, men det vil bli utarbeidet nye søknader. I tillegg forutsettes det egenfinansiering fra ramme 2-5.

Hovedutfordringer:

Målet er å opprettholde en organisasjon som er robust, men likevel fleksibel, rasjonell og effektiv i forhold til stadig endring og økning i arbeidsoppgaver. Kommunene opplever en økning i rapporteringskrav til sentrale myndigheter, og behov for økt kompetanse på flere fagområder. Dette vil være utfordrende da administrasjonen de nærmeste årene har hatt og står foran en betydelig utskifting i arbeidsstokken som følge av at ansatte går av med pensjon, og vil derfor ha stort behov for fleksible medarbeidere og god overlapping.

I tillegg har området trange budsjettammer og begrensede muligheter for kompetanseheving, samtidig som man skal yte god service til både interne og eksterne aktører. Kostnader til felles systemer og andre tjenester utgjør over 50 % av budsjettet her. Dette er i stor grad faste utgifter man ikke kan redusere. Potensialet for besparelser er derfor små på denne rammen.

Mulighetene for digitale/elektroniske løsninger har de siste årene økt – f.eks. eFaktura, EHF-faktura til leverandører og digitale postkasser. Dersom innbyggerne tar disse løsningene i bruk vil det kunne føre til økt effektivisering også for kommunen, i tillegg til potensiale for

besparelser. Lyngen som lokalsamfunn har enda noen steg som må tas i riktig retning ifht dette.

Lærlinger

Det er planlagt økning av antall lærlingeplasser i Lyngen kommune. Per i dag har man hatt budsjettmidler til to lærlinger, og man vil innen høsten 2017 øke til seks plasser.

Det er flere områder i organisasjonen som kan ta imot lærlinger:

- Feierfag
- Kontorfag
- IKT
- Helsefag
- Institusjonskokk
- Barne- og ungdomsarbeider

Det vil være en utfordring innenfor barne- og ungdomsarbeiderfaget da Lyngen kommune har stor overtallighet innenfor denne sektoren. Men avhengig av etterspørselen fra lærestedene, vil Lyngen kommune legge til rette for at man tar inn lærlinger innenfor alle disse fagene. Det har så langt ikke vært noen stor etterspørsel etter lærlingeplasser i Lyngen kommune, men man vil fortsatt satse på å nå målet med 6 plasser.

IKT

Lyngen kommune tok i 2016 ansvaret for egen drift av alle IKT-systemer og infrastruktur. Det vil årlig være behov for oppgradering og utvikling av disse.

Avdelingen jobber kontinuerlig med å sørge for oppdaterte og sikre systemer, samt brukerstøtte til kommunens ansatte. Utvikling og iverksetting av nye løsninger som kan forenkle arbeidshverdagen har fokus. Digitalisering er et satsingsområde slik at brev, saksdokumenter og fakturaer i framtiden vil sendes ut elektronisk. Det er behov for flere IKT-verktøy for å effektivisere drifta:

- elektroniske reiseregninger og timelister,
- intern opplæring/kurssenter – lokaler og utstyr,

Dette er ikke prioritert i årets budsjett, men man vil se på muligheten for slike system i årene som kommer.

Lyngen kommune vil ila 2017 ta i bruk digital postutsendelse gjennom SvarUt. Her kan man redusere utgifter til porto dersom flere innbyggere tar i bruk ulike digitale postkasser.

Et av satsingsområdene framover er velferdsteknologi. Velferdsteknologi kan defineres som «teknologisk assistanse» som skal understøtte og forsterke brukernes trygghet, sikkerhet, mobilitet, samt muliggjøre fysisk og kulturell aktivitet. Denne utbyggingen må også sees i sammenheng med at det er behov for å fornye telefoni-, sykesignal- og trygghetsalarmene ved Lyngstunet.

I dag har vi omkring 400 PC-er til ansatte og elever. Det er årlig behov for å erstatte ca. 80 PC-er. Det blir flere og flere mobile enheter koblet til nettet (nettbrett og mobiltelefoner) som i neste omgang stiller økt krav til sikkerhetssystemene.

Pga. økning i digitale/elektroniske løsninger vil man måtte regne med økte driftskostnader til lisenser og serviceavtaler, i tillegg til utstyr.

2.3 Ramme 3 - Oppvekst og kultur

Budsjettområdet omfatter grunnskolen og barnehager, samt kulturtilbud i Lyngen kommune.

Budsjettramme 2017

Ramme: 3 Oppvekst og kultur	Budsjett 2016	Budsjett 2017
2100 GRUNNSKOLEPROSJEKTER	63	160
2101 GRUNNSKOLEN - FELLES	6 412	6 255
2111 LYNGSDALEN OPPVEKSTSENTER	4 102	4 173
2115 LENANGEN BARNE-OG UNGDOMSSKOLE	7 719	7 714
2116 EIDEBAKKEN SKOLE	21 869	22 862
2201 BARNEHAGER - FELLES	234	235
2211 KAVRINGEN BARNEHAGE	3 634	5 032
2212 KNØTTELIA BARNEHAGE	5 099	5 856
2215 LENANGEN BARNEHAGE	2 322	2 314
2310 KULTURSKOLEN	1 250	1 350
2410 KULTURTLBUD	2 394	2 839
2411 BIBLIOTEK	1 095	1 134
2900 BUDSJETTRAMME OPPVEKST OG KULTUR	-	107
Konsekvensjustert budsjett	56 193	60 031
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>3 838</i>	
Vakant stilling 2017		-280
Reduksjon - finansiering av lærlingepfasser		-96
Økning skoleskys til svømming og fysisk aktivitet		200
Reduksjon 0,5 årsverk		-125
Reduksjon 1 årsverk		-250
Økning - åpning av alle avdelinger - 1,33 årsverk (fra 1.8.2017)		248
0,5 årsverk fast vikar		280
Økt brukerbetaling ved åpning av alle avdelinger		-60
Økning sykepengerefusjoner		-280
Interkommunalt samarbeid Storfjord og Balsfjord - økte driftsutgifter		30
Økning brukerbetaling		-20
Flytting av utekontakt til ramme 4		-254
Finansiering av turistinfo - ledige lønnsmidler		-130
Drift turistinfo		130
Egenandel nærværprosjekt		-75
Sum ramme: 3 Oppvekst og kultur		59 349

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

Satsingsområde barn og unge:

- Tilby grunnskolene, kulturskolen og barnehagene godt kvalifisert personell
- Videreutdanne lærere for å møte kompetansekravene i 2025.
- Videreføre prosjektet fysisk aktivitet og skolemåltid
- Fokuserer på trivselstiltak og motvirke mobbing
- Gi alle elever i Lyngen en innføring i entreprenørskap

- Sikre gode lokaler til alle kommunens enheter.
- Tilby lærlingplasser innenfor oppvekstområdet.
- Ta initiativ til en satsing på markedsføring og omdømmebygging i samarbeid med næringslivet og regionen for øvrig.
- Satse på utvikling av entreprenørskap både blant ungdom og voksne blant annet gjennom interkommunalt prosjekt.

Satsingsområde sentrum

- Utvikle sentrumsplan for Lyngseidet med vekt på estetikk, trivsel og funksjonalitet.
- Opprettholde et godt og desentralisert tjenestetilbud innen forsvarlige faglige og økonomiske rammer.
- Motivere unge til å bosette seg i egen kommune.
- Arbeide aktivt med markedsføring og omdømmebygging

Regionalt samarbeid:

- Samarbeid/prosjekt rundt videregående skole
- Interkommunal PP-tjeneste
- Interkommunalt samarbeid om prosjektet entreprenørskap i skolen
- Regionalt skole- og barnehagesamarbeid
- Regionalt kulturskolesamarbeid med fokus på kompetansedeling og brukere

Sikkerhet og beredskap

- Sikre nødvendig rullering av eksisterende beredskapsplaner og sikre at også nye trusselbilder blir ivaretatt på en god måte.
- Øve regelmessig, minst en gang pr år.
- Informasjon og håndtering av Nordnes
- Fortsette å arbeide med beredskap vedrørende Pollfjelltunnelen og transport av arbeidstakere/elever
- Foreta en helhetlig ROS-analyse

Folkehelse

- Videreutvikle satsingen på fysisk aktivitet og FYSAK-prosjektet i samarbeid med lag og Foreninger (skolemåltid og fysisk aktivitet)
- Organisere og opprette en forebyggende enhet
- Videreføre og utvikle prosjektene *Treffpunkt Lyngen* og *Forebygging og oppfølging av drop-out*
- Sikre god samhandling mellom aktørene til barnets beste, også gjennom prosjekt *Samhandlingspilotene*.
- Tilrettelegge fysisk for friluftsliv, idrett og annen kulturell aktivitet i alle deler av kommunen.
- Kartlegge og synliggjøre viktige friluftsområder i kommunen.
- Bidra til at friluftsområdene i kommunen blir ivaretatt.
- Videreutvikle samarbeidet med friluftsrådet
- Vektlegge folkehelse og kultur i bygging av nye, gode lokaler og arenaer

Tiltak i perioden 2017-2020

Av nye tiltak foreslås følgende nye investeringer /nye driftstiltak:

- Bygging av Lenangen skole
- Skyssmidler til idrettshall/gymsal/mat og helse lokaler fram til Lenangen skole er innflyttingsklar
- Inntak av 2 lærlinger i ramme 3
- Oppgradering bygg til kulturskole, voksenopplæring og Ungdomsklubb.
- Bygging av svømmehall på Eidebakken skole.
- Svømmeskys fram til svømmehallen er klar for bruk.
- Innkjøp av datamaskiner til skoler og barnehager.
- Oppgradering av trådløst nettverk ved barnehager og skoler.
- Interkommunalt samarbeid kulturskole.
- Oppgradering av uteområdet i Knøttelia.

Innmeldte behov som det ikke er funnet rom for:

- Økte stillinger kulturskolen
- Økte driftsbudsjett til skolene og barnehagene
- Økt stilling utekontakt
- Fast vikar Knøttelia

Barnehagene

Lyngen kommune har per i dag 4 kommunale barnehager med totalt 144 åpne, godkjente plasser. Per i dag har Lenangen barnehage 13 plasser i bruk, Lyngsdalen oppvekstsenter 11 plasser, Kavringen barnehage 45,3 plasser og Knøttelia barnehage 53,6 plasser. Dermed har vi i dag åpent 123 plasser. Kommunen har full barnehagedekning, det vil si at samtlige barn som har lovfesta rett til barnehageplass har fått plass i en barnehage, selv om ikke alle har fått plass på sitt 1. valg. Lyngen kommune har løpende opptak av barn, og det forventes at den ledige kapasiteten i barnehagene vil være betraktelig lavere fra mot sommeren.

Kommunen har ledige barnehageplasser i Lyngsdalen, Kavringen og Lenangen. I løpet av året forventes det at Kavringen vil måtte fylle opp sin siste avdeling. Foreldrebetaling i barnehagen følger makspris fra statsbudsjettet, kr 2730,- kommende år.

Barnehagene i Lyngen har følgende satsingsområde inneværende og kommende barnehageår:

2016-17	2017-18
Fagområde: Natur, miljø og teknikk	Fagområde: Antall, rom og form
Hovedmål: Legge til rette for undring og forskertrang i naturen, - forståelse for samspill mellom mennesker og natur	Hovedmål: Barna skal tilegne seg gode og anvendelige matematiske ferdigheter

Fast, gjennomgående kvalitetsarbeid i barnehagene bygger på Rammeplanen og stortingsmeldinger der blant annet følgende er sentralt:

- Barns medvirkning
- Pedagogisk ledelse

- Sosial kompetanse
- Et godt språkmiljø
- Fysisk aktivitet, kosthold og helse

Hovedutfordringer:

Barnehagenes driftsbudsjett gir ikke rom for innkjøp utover det som er helt nødvendig for å drive, slik at innkjøp av utstyr har vært nedprioritert i årevis. Dette gjelder både læremidler og utstyr/inventar, herunder kanskje spesielt innenfor IT, både maskiner til ansatte og barn, pedagogisk programvare og nettverk.

I barnehagene ser vi en økning i antall barn med rettigheter til spesialpedagogisk hjelp etter Barnehageloven § 19. Dette vises i konsekvensjustert budsjett for barnehagene, der økning i budsjettet i hovedsak skyldes enkeltvedtak fattet gjennom året, samt utvidelse og åpning av barnehageavdelinger etter brukernes behov.

Grunnbemanninga i barnehagene bør økes for å dempe den spesialpedagogiske utviklinga. Barnehagene må sikres nok pedagoger til å oppfylle pedagognormen. Situasjonen er i dag slik at vi av ulike grunner har vansker med å rekruttere nok barnehagelærere, spesielt i vikariatstillinger/engasjement. Ved forrige års rapportering var 41,9 % av de ansatte i barnehagene i Lyngen barnehagelærere (eller hadde tilsvarende godkjent utdanning), og antall barn per ansatt var i snitt 5,1 i Lyngen kommune totalt.

Bygningsmessig har barnehagene fortsatt noen utfordringer.

- Lenangen barnehage avdeling Sør-Lenangen tenkes omplassert i forbindelse med prosjekt renovering Lenangen skole. Dagens barnehagebygg i Sør-Lenangen bør da selges, og paviljongen bygges om til en tidsriktig, god barnehage.
- Knøttelia barnehage har en del utfordringer knyttet til gulvbelegg, mye støv og sand i uteområdet, samt problemer med parkeringsplassen. Dette bør utbedres i perioden. Utbedring av parkeringsplassen er allerede lagt inn i budsjettet.

Grunnskolen

Lyngen kommune har pr i dag 3 offentlige grunnskoler

Skolene i Lyngen har godt kvalifiserte lærere, men for å møte framtidens kompetansekrav har vi behov for å videreutdanne lærere i kjerne fagene helt fram til kompetanse -forskriftene trer i kraft i 2025.

Tabellen under viser antallet barn som skal over i skolene de neste årene: (tall fra barnehager og helsestasjon, faktiske tall)

Født år	2011 - skolestart 2017	2012 - skolestart 2018	2013 - skolestart 2019	2014 - skolestart 2020	2015 - skolestart 2021	2016 (pr.nå) - skolestart 2022
Furuflaten	2	1	2	3	0	3
Eidebakken	17	19	16	14	19	12
Lenangen	2	8	1	2	0	5
Sum	21	28	19	19	19	20

Skolene i Lyngen har følgende mål:

- Skolemiljøet ved skolene i Lyngen skal preges av trygge rammer der barn, unge og voksne skal oppleve å være inkludert i et fellesskap de selv har mulighet til å påvirke og bygge.
- Grunnskolen i Lyngen skal i samarbeid med hjemmet gi elevene et best mulig faglig og sosialt grunnlag til å begynne på og fullføre videregående opplæring
- Grunnskolen i Lyngen skal arbeide med utvikling av tilpasset opplæring i skolene for å minke/begrense bruken av spesialundervisning.
- Grunnskolen i Lyngen skal arbeide med å få flere elever opp på et høyere mestringsnivå i nasjonale prøver i lesing, regning og engelsk, med særlig fokus på å heve elever fra mestringsnivå 1 (laveste nivå)
- Grunnskolen i Lyngen skal skåre bedre (lavere) enn nasjonalt nivå på faktoren mobbing. Skolene i Lyngen skal håndheve nulltoleranse for mobbing.
- Grunnskolepoengene i Lyngen skal ligge på minst nasjonalt nivå.
- Grunnskolen i Lyngen skal arbeide for at elever med høyt mestringsnivå skal få tilpassa undervisning med større utfordring, slik at de kan utvikle seg til ett høyere nivå.

Målsettinger og utfordringer for perioden

Grunnet en nedgang i barnetall må sektoren stadig tilpasse seg ved å nedbemanne. Dette har ført til overtallighet og omplasseringer i enkelte enheter. Med bakgrunn i et barnetall på ca. 20 per år vil det være naturlig å vurdere både antall skoler og barnehager kommunen skal drifte.

I en slik vurdering er det viktig at en tar hensyn både til positive og negative sider ved effektiviseringen av drifta.

Lyngen kommune har en desentralisert skolestruktur, med to små og en stor skole. Dette medfører at gjennomsnittsklassen i Lyngen er forholdsvis liten. Små skoler med få elever har lav bemanning, og nok og riktig kompetanse kan være en utfordring. Elevtallsutviklingen i Lyngen har de siste årene vært negativ, med en nedgang på ca. 50 elever på 5 år. Likevel, ut fra antall skoler og klasser i Lyngen, utgjør denne endringen bare en nedgang på 2-3 elever per klasse, noe som i liten grad påvirker antall klasser i Lyngen. Dermed medfører nedgangen i elevtall svært liten kostnadsreduksjon i ordinær undervisning da basiskostnadene pr klasse er noenlunde lik uavhengig av elevtallet i klassen.

Andel elever med spesialundervisning er fortsatt høyere i Lyngen enn landsgjennomsnittet, og var i 2015 på 12,2 %. Dette er en nedgang fra 2013, da andelen var 14,7 %

Vedlagte tabell viser utviklingen av lærertetthet i Lyngen siden 2011

Indikator og nøkkeltall	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
Lyngen kommune skoleeier - Lærertetthet 1.-7. trinn	8,4	10,1	10,8	10,0	10,4
Kommunegruppe 06 - Lærertetthet 1.-7. trinn	8,3	8,5	8,6	8,6	8,5
Troms fylke - Lærertetthet 1.-7. trinn	11,4	11,6	11,9	11,9	11,5
Nasjonalt - Lærertetthet 1.-7. trinn	13,0	13,1	13,3	13,4	13,4
Lyngen kommune skoleeier - Lærertetthet 8.-10. trinn	9,9	9,1	11,0	10,2	10,9

Kommunegruppe 06 - Lærertetthet 8.-10. trinn	9,4	9,0	9,0	9,1	8,8
Troms fylke - Lærertetthet 8.-10. trinn	12,0	12,3	12,6	12,1	11,9
Nasjonalt - Lærertetthet 8.-10. trinn	14,5	14,6	14,3	14,3	14,2
Lyngen kommune skoleeier - Lærertetthet i ordinær undervisning	10,8	12,1	13,1	12,5	13,6
Kommunegruppe 06 - Lærertetthet i ordinær undervisning	10,7	10,5	10,7	10,7	10,6
Troms fylke - Lærertetthet i ordinær undervisning	15,0	15,4	15,3	15,2	14,9
Nasjonalt - Lærertetthet i ordinær undervisning	17,0	17,0	17,0	17,0	16,9

Bassenget ved Eidebakken skole har vært stengt siden høsten 2014 grunnet skade. Nybygg er under planlegging. I årsbudsjett for 2017 er det lagt inn kostnader til å dekke svømmekjøring fram til bassenget er ferdig bygget. På samme post skal utgifter til Lenangen skole for skyss til Lyngenhallen/spesialrom/gymsal dekkes under byggeperioden.

Skoleeier har et system for kvalitetsutvikling som kvalitets sikrer skolenes arbeid i forhold til lover og forskrifter. Her melder rektorene at skolene har vansker med å gjennomføre undervisningen etter lovkravene grunnet manglende utstyr. En ytterligere oppgradering av IT utstyr er fortsatt påkrevd. I tillegg må de trådløse nettverkene oppgraderes, noe som krever ekstra investeringer innenfor IT.

KOSTRA-tall viser fortsatt at Lyngen kommune ligger svært lavt på driftsutgifter til inventar, utstyr og læremidler, og har gjort dette over år. Økningen i driftsutgifter per elev

Indikator og nøkkeltall	2011	2012	2013	2014	2015
Lyngen kommune skoleeier - Driftsutgifter per elev	134 059	151 017	148 466	151 764	158 031
Kommunegruppe 06 - Driftsutgifter per elev	138 646	148 991	151 999	158 105	165 397
Troms fylke - Driftsutgifter per elev	103 301	108 614	111 434	114 359	117 801
Nasjonalt - Driftsutgifter per elev	94 721	98 353	101 938	105 630	108 511
Lyngen kommune skoleeier - Lønnsutgifter per elev	109 543	114 409	109 796	112 286	117 186
Kommunegruppe 06 - Lønnsutgifter per elev	107 810	116 819	119 364	125 250	130 250
Troms fylke - Lønnsutgifter per elev	79 900	84 681	85 271	87 116	90 583
Nasjonalt - Lønnsutgifter per elev	74 146	77 913	80 660	83 981	85 806
Lyngen kommune skoleeier - Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	84,7	78,1	75,8	75,3	75,4
Kommunegruppe 06 - Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	80,1	80,5	80,9	81,8	82,1

Troms fylke - Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	78,8	79,6	78,3	78,0	79,0
Nasjonalt - Prosentandel lønnsutgifter av totale utgifter	78,9	80,0	80,3	81,1	81,2
Lyngen kommune skoleeier - Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	92	579	724	639	300
Kommunegruppe 06 - Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	1 306	1 391	1 196	1 069	1 316
Troms fylke - Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	879	831	857	827	953
Nasjonalt - Driftsutgifter til inventar og utstyr per elev	859	845	893	932	974
Lyngen kommune skoleeier - Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 682	1 852	1 865	2 045	1 879
Kommunegruppe 06 - Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	2 301	2 282	2 158	2 091	2 192
Troms fylke - Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 759	1 602	1 480	1 611	1 538
Nasjonalt - Driftsutgifter til undervisningsmateriell per elev	1 450	1 387	1 358	1 396	1 429

Økningen i driftsutgifter per elev forklares i hovedsak med tabellen under: Det er utgiftene til skyss og lokaler som har økt de siste årene.

Indikator og nøkkeltall	2011-2011	2012-2012	2013-2013	2014-2014	2015-2015
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev	105 434	111 192	107 020	112 219	116 380
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskolelokaler og skyss per elev	28 665	39 844	41 427	39 584	42 580

Skolebygg:

Eidebakken skole har behov for noe oppgradering for å bli godkjent etter forskrift om miljøretta helsevern. Disse oppgraderingene er tatt med i årets budsjett.

Lyngsdalen Oppvekstsenter er godkjent, men har behov for en del bygningsmessige oppgraderinger. Disse oppgraderingene er per i dag ikke beregnet.

Lenangen skole er under bygging, og per i dag godkjent for drift.

Voksenopplæringa i Lyngen er administrativt underlagt Eidebakken skole. Inntektgrunnlaget til tjenesten er avhengig av antallet brukere og derfor usikkert per i dag. Voksenopplæringa driver per i dag i gammelskolen på Eidebakken, men her er det behov for bygningsmessige forbedringer.

Prosjekt skolemåltid og fysisk aktivitet har vært i gang siden høsten 2013. Tiltaket synes å ha hatt positiv effekt. Prosjektet passer godt med samfunnsdelens satsingsområder og tilrås videreført i 2017.

Kultur

Ungdomsarbeid er viktig rusforebyggende arbeid i Lyngen kommune. På sikt er det ønskelig med en utvidelse av åpningstidene og tilbudene i ungdomsklubbene. Ungdommens kulturmønstring anses også som en viktig arena som bør styrkes i framtiden.

Gjennom prosjektene *Aktiv ferie og fritid*, *Treffpunkt Lyngen*, *Ungdom på vei* og *Forebygging og oppfølging av drop out* er det forebyggende ungdomsarbeidet styrket. En vil på sikt satse på at mer av dette blir en del av kommunens ordinære drift. Allerede fra 2017 planlegges en forebyggende enhet som tar inn en del av disse prosjektene som i dag ligger på kulturområdet. Kulturavdelinga har samarbeid med frivillige og lag og foreninger om flere arrangement i løpet av året, og støtter også frivilligheten gjennom tilskudd og kulturmidler. Videre er kommunens rolle som spillemiddelsøker viktig å ha fokus på, spesielt når vi nå er i gang med store prosjekter ved begge skolene, i tillegg til planlegging av klatrevegg og utskiftning av kunstgress i Lyngnehallen.

I økonomiplanperioden er det foreslått å kutte deler av kulturkonsulentstillinga og bruke overskytende til åpning av turistinformasjonen i høysesong og helger. Dette planlegges gjort i samarbeid med biblioteket, slik at begge plasser vil få økt tilgjengelighet og bruk.

Nord Troms Museum:

Driftstilskudd til Nord Troms museum er en av kommunens kulturoppgaver. Her overføres hvert år driftstilskudd, samt husleie på Halti og sommerarbeidsplasser. Avtalen med Nord Troms museum kan sies opp, men har 2 års oppsigelsestid.

I driftstilskudd/husleie Halti betaler vi kr. 121 582,38 per halvår. I tillegg kommer våre ytelser til sommerarbeidsplasser, samt utgifter over eget budsjett på kr. 31 000,- i strøm og forsikring. Totale utgifter kr: 304 164,76. Det tilrås at avtalen vurderes sagt opp. En kan ikke forvente noen stor innsparing med dette, da vi må knytte oss til et kompetansemiljø også i framtiden.

Kulturskolen

Kulturskolen ser et behov for å øke bemanningen. Kulturskolen har med sine 2,3 årsverk brukt opp sine ressurser på tradisjonell kulturskoleundervisning. En lokalisering av ungdomsklubben til Eidebakken gamle barneskole åpner for nye muligheter. Eksempelvis åpning av et øvingsrom for de som besøker klubben som kan benyttes på kveldstid.

En økning av bemanningen i kulturskolen vil åpne for at kulturskolelærer kan være tilstede. Man vil dekke det man etterspør under punktet «Ungdomsarbeid, rusforebyggende tiltak: et bedre og utvidet tilbud innenfor ungdomskubbene.» Barnehagene har liten satsning innenfor kunst og kulturfagene. En økning av bemanningen i kulturskolen vil åpne for at kulturskolen kan bli et ressurscenter innenfor disse fagene for barnehagene

Forrige skoleår ble det ved hjelp av prosjektmidler gjennomført et samarbeidsprosjekt med Storfjord og Balsfjord der målet var kompetanseheving og samhandling, samt en videre utvikling av lokale talent. Prosjektet het God lørdag. I driftsbudsjettet er det avsatt 30 000 til en videreføring av dette prosjektet.

Biblioteket

Mål:

Lyngen folkebiblioteks overordnede mål er å sikre befolkningen i regionen en best mulig bibliotekjeneste (Bibliotekloven § 1).

Målsettinger og utfordringer for perioden

- Opprettholde og utvikle tjenesten, fortsatt ha et bibliotek med sentral beliggenhet og gode åpningstider, et lavterskeltilbud for folk flest. Være mer og lettere tilgjengelig ved å være på sosiale medier.
- Fortsette det gode arbeidet med utlån av bøker til barn hvor vi ligger godt over landsgjennomsnittet.
- Jobbe videre med prosjektet «Folkebiblioteket som litteraturhus» for at alle folkebibliotek i Troms skal utvikles til å bli aktive formidlere og uavhengige møtearenaer for samtale og debatt.
- Økonomisk ramme til Ole-Bok arrangementer (utdeling av bøker for å fremme leselyst) årlig.
- Slitasje og deponering av bøker på bokbuss krever barne- og ungdomsbøker i flere eksemplarer. Oppgraderer årlig.
- Tettere samarbeid med skolene – både Eidebakken og Lenangen som ikke har skolebibliotek. Aktiv formidling på Lyngsdalen skole som ikke har Bokbuss tilbud.
- Boktilbud i barnehagen med aktiv formidling i Kavringen barnehage og på Lyngsdalen oppvekstsenter.
- Gi lokalbefolkningen et godt og variert opplevelse- og kunnskapstilbud i bibliotekene i form av ulike arrangement for alle aldre.
- Utvikle bibliotekrommet så det blir enklere å ha arrangement på biblioteket.
- Oppgradere bokstammen til også å gjelde fremmedspråklige bøker og ordbøker på blant annet arabisk for også å ha et tilbud til flyktninger som bosetter seg i Lyngen.
- Systematisk arbeid med nettverksbygging, organisering og utvikling av kompetanse på flere områder. Der i blant formidling, prosjektstyring og ledelse.

2.4 Ramme 4 - Helse, sosial og omsorg

Budsjettområdet omfatter sosialtjenesten, barnevernstjenesten, praktisk bistand, tiltak for funksjonshemmede, kommunens hjemmetjeneste, helse- og omsorgssenter og bo- og aktivitetssenter.

Budsjettramme 2017

Ramme: 4 Helse, sosial og omsorg	Budsjett 2016	Budsjett 2017
3100 HELSE, SOSIAL OG OMSORGSPROSJEKTER	270	270
3105 HELSE OG OMSORG ADM.	3 182	4 137
3310 SOSIALTJENESTEN	4 056	4 553
3311 BARNEVERNSTJENESTEN	3 440	3 255
3411 PRAKTISK BISTAND	2 346	2 597
3412 TILTAK ELDRE OG FUNKSJONSHEMMEDE	2 238	2 043
3414 HJEMMETJENESTEN YTRE LYNGEN	8 902	9 249
3450 LYNGSTUNET HELSE- OG OMSORGSSENTER	51 285	14 855
3451 LANGTIDSAVDELING LYNGSTUNET	-	14 143
3452 KORTTIDSAVD./KAD LYNGSTUNET	-	9 494
3453 HJEMMETJENESTEN INDRE LYNGEN	-	8 443
3454 RUS OG PSYKISK HELSE	-	4 955
3510 SOLHOV BO- OG AKTIVITETSSENTER	7 000	6 922
3900 BUDSJETTRAMME HELSE, SOSIAL OG OMSORG	-165	-236
Konsekvensjustert budsjett	82 554	84 680
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>2 126</i>	
Ny stilling - 0,5 årsverk		240
Reduksjon kvalifiseringsstønad		-225
Finansiering årsverk/reduksjon økonomisk sosialhjelp		-240
Prosjektmidler - finansiering av lønn		-300
Reduksjon tilskudd Frivilligsentralen		-200
Dekominator		70
Rehabilitering 0,5 årsverk		300
Reduksjon tilskuddsmidler/driftsstøtte Link Lyngen		-150
Matmerking		70
Utekontakt - flytting til forebyggende enhet		254
Egenandel nærværprosjek		-100
Effektivisering kjøkkendrift		-400
Sum ramme: 4 Helse, sosial og omsorg		83 999

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

Satsningsområde barn og unge:

- Oppfølging av de gravide
- Følge utviklingen av barns helse og samspillet med foreldre
- Veilede og støtte foreldre som er usikker i foreldrerollen
- Sørge for at omsorgen for barn og unge blir ivarettatt
- Sette inn tiltak ved omsorgssvikt

Satsingsområde sentrum:

- Å legge til rette for tilgjengelighet gjennom universell utforming
- Ha sitteplasser utendørs hvor folk kan sette seg ned for å hvile
- Tilrettelegge for lek og andre aktiviteter

Satsingsområde bolig:

- At det er boliger til alle som har behov for det
- Få etablert tilpassede boliger til de som er vanskeligstilt

Regionalt samarbeid:

- Krisesenter i Tromsø
- Samarbeid omkring barnevern med Kåfjord og Storfjord kommune.
- Samarbeid omkring rustjenesten, RIO i Tromsø og med våre nabokommuner
- Kompetanse og rekrutteringssamarbeid i Nord-Troms
- Formidling av legevakt/nødmeldtjeneste innfor helse, legevakta i Tromsø

Sikkerhet og beredskap:

- Sikre at vi er i stand til å gi tjenester ved krisesituasjoner
- Sikre lys og varme ved våre institusjoner ved strømbrydd.

Folkehelse:

- Være bevisst på helsegevinst ved planlegging og ha et langtidsperspektiv
- Få folk til å ta ansvar for sin egen helse, f.eks. røykeslutt og trim
- Sikre at alle har økonomi til å få dekket de primære behov (mat, bolig, helsehjelp osv.)
- Gi råd om kosthold, arrangere kurs i røykeslutt
- Videreutvikle frisklivssentralen
- Skape møteplasser hvor folk trives

Målsetting for perioden:

- Gi tjenester i henhold til lovverket.
- At alle blir gitt muligheter for å mestre hverdagen ut i fra de forutsetninger det enkelte individ har.
- At mennesker med funksjonshemming og de med redusert helse pga. alderdom skal kunne bo hjemme hele livsløpet.

Gjennom «Lov om folkehelse» er kommunene pålagt å tenke forebygging både under planlegging og i utførelse av tjenester.

Utarbeidelsen av helsetilstanden til Lyngens befolkning er klar og vil bli lagt fram til politisk behandling i form av en «Folkehelseplan». Helsetilstanden skal være toneangivende for samfunnsdelen i kommuneplanen, og ideelt sett danne grunnlaget for arealdelen. Ved planlegging av nye tiltak, skal en ta utgangspunkt i: «*Hva er bra for folk sin helse, og hva gir størst helsegevinst?*»

Det vi vet om alderssammensetning av befolkningen i Lyngen, er at det er flere som er 67 år og eldre enn barn/unge som er 19 år og yngre. En slik aldersfordeling vil gi utfordringer blant annet med å skaffe tilstrekkelig med arbeidskraft i årene som kommer. Det er derfor viktig at

vi setter inn ressurser på å opprettholde helsetilstanden til den aldrende befolkning, slik at de mestrer hverdagen.

Overvekt og fedme seiler opp som et av de største helseproblemer i den vestlige verden. Opplæring om riktig kosthold og fysisk aktivitet må bli vektlagt i barnehager og på skoler, og det må satses på å bygge gang- og sykkelveier.

De fleste av våre tjenester blir gitt med et forebyggende perspektiv. De mest synlig er arbeidet til helsesøster/jordmor, hjemmesykepleie, kommunepsykolog, leger, fysioterapeuter, ergoterapeuter og folkehelsekoordinator.

Nye planlagte tiltak:

- Ta inn nye lærlinger hvert år.
- Etablere/videreutvikle bruk av mobil omsorg (bruk av ipad når de er ute hos brukere) for ansatte i hjemmetjenesten og i barnevern.
- Videreføre årlige investeringer innfor velferdsteknologi i økonomiplan.
- Akutt døgnplass (KAD) skal også omfatte psykisk helse og rus.
- Gi brukere av rus og psykisk helsetjeneste tilbud på kvelder og i helger.
- I henhold til vedtak i sak 19/16 (K-styre) ved behandling av rehabiliteringsplan, opprette 0.5 årsverk for å gi tilbud om hverdagsrehabilitering/hjemmetrenere. Årsverket skal også ivareta forebyggende hjemmebesøk hos hjemmeboende over 80 år. I 2018 skal det opprettes ytterligere 0.5 årsverk. Dette er også i henhold til føringer i statsbudsjettet 2017, hvor det blir meldt om en opptrappingsplan for habilitering og rehabilitering pga. at kommunene skal overta flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten.
- Opprette 0.5 årsverk på NAV (sosialtjenesten).
- Få etablert en forebyggende enhet for barn- og unge.
- Få etablert et arbeids- og aktivitetstilbud tilrettelagt for mennesker med funksjonshemming.
- Utskiftning av dekominator (kr 70 000) ved Lenangen omsorgssenter.
- Kjøpe inn utstyr for å merke mat i henhold til EU direktiv ved kjøkkenet på Lyngstunet (kr 70 000)

Reduksjon av utgifter/effektiviseringstiltak:

Link Lyngen har mottatt et tilskudd på kr 70 000.- til drift i tidligere år, fra helse- og omsorg sitt budsjett. Denne utgiftsposten blir overført til Levekårsutvalget, og LINK Lyngen må søke om årlig tilskudd på lik linje med andre organisasjoner.

Det blir budsjettert med reduksjon av vikarutgifter ved Solhov bo-og aktivitetssenter på kr 125 000.

En må sette i gang tiltak for å effektivisere kjøkkentjenestene, i 2017 er beløpet satt til kr 400 000.

Spesielle tiltak som er/blir iverksatt:

- Frisklivssentralen
- Hverdagsrehabilitering
- Universell tilrettelegging og teknologiske løsninger(velferdsteknologi)
- Hjemmebaserte tjenester
- Støttekontakt

- Godt samarbeid med de pårørende, innbefattet regelmessig avlastning
- Tilbud om «brukerstyrt personlig assistent (BPA)
- Omsorgslønn
- Aktivitets- og arbeidstilbud

Arbeids- og aktivitetstilbud

Det er nedsatt ei arbeidsgruppe hvor intensjonen er at en skal prøve å samle et felles tilbud for mennesker som ikke mestrer å jobbe ved Lyngsalpan Vekst AS. Aktivitetssenteret på Solhov vil bli omorganisert, og behov for aktiviteter for den enkelte der vil bli vurdert. Floka vil bli etablert i det nye bygget som blir bygd opp etter brannen, og en må se på om flere forskjellige brukergrupper kan bruke lokalet. Det vil også bli jobbet med å få etablert arbeidsplasser i kommunale virksomheter og i det private næringsliv.

Sosialtjenesten

I forbindelse med budsjett behandlingen for 2014 ble tjenesten redusert med 1 årsverk. Denne reduksjonen har gitt utfordringer for de to ansatte som er tilbake, og Lyngen kommune ligger under gjennomsnittet av ansatte ved sosialkontor. Selv om folketallet går ned i Lyngen, gir det ikke utslag for behov for hjelp fra tjenesten. Det er vanskelig å skaffe boliger i kommunen, og det medfører et betydelig merarbeid for de ansatte ved NAV. Det ble opprettet et engasjement på 0.5 årsverk ved Nav i mai i år. Denne styrkingen har gitt positivt utslag med reduksjon av utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Lønn til årsverket bli hentet inn ved å redusere budsjettet for økonomisk sosialhjelp. Årsverket bør også bli sett i sammenheng med at Stortinget har vedtatt å innføre aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, mottakere under 30 år. Det vil kreve ekstra oppfølging.

Kvalifiseringsprogrammet er på kr 500 000, og er redusert med kr 225 000 pga. av mindre behov. Programmet skal hjelpe mennesker som er uten arbeid til å gjøre seg kvalifisert til et arbeid.

Krisesenter.

Lyngen kommune har et interkommunalt samarbeid om tilbud i krisesenter, hvor Tromsø kommune er vertskommune. Krisesenteret vil i løpet av 2017/2018 får nye lokaler. Det vil gi økte utgifter for alle kommuner som er tilknyttet krisesenteret.

Barnevern

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet viderefører tilskudd til stillinger i det kommunale barnevernet som ble opprettet i 2011. I 2015 ble det opprettet ett nytt årsverk innfor barnevern (K-sak 36/15), hvor statlig tilskudd dekker 0.5 årsverk.

Det er en utfordring å fange opp barn og unge som er i risikogrupper. I løpet av de to siste årene er det etablert et tverretattlig samarbeid mellom skole, helsestasjon, barnevern, psykisk helse, kommuneoverlege, kommunepsykolog og NAV. Arbeidet i gruppa viser at det er behov for at alle instanser jobber sammen, og neste skritt er å opprette en forbyggende enhet for barn og unge. Utekontakten fra oppvekst er flyttet over til forebyggende enhet.

Fra 2014 ble det er store endringer for det kommunale barnevern. Endringene gjelder både økonomi (blant annet økt egenandel for kommunene ved bruk av tiltak fra staten), samt dreining av ansvaret for ulike tiltak fra staten til kommunene. Det siste innebærer en ressursforskyvning fra BUF-etat (statens barnevern) til kommunene hva angår både kompetanse samt økonomi.

Helse- og omsorgstjenester

Hovedutfordringer:

- Videreutvikle ø-hjelpsseng (KAD) i Lyngen kommune, samt og også gi tilbud til mennesker med rus og psykisk helse problematikk.
- Følge opp forutsetninger i samhandlingsreformen
- Økt behov for tjenester, uten tilsvarende tilgang på nye ressurser
- Ha tilgang på kvalifisert personell
- Få nye ressurser for å følge med i utviklingen av velferdsteknologi.

Alderssammensetning av Lyngen befolkning endres, og kompleksiteten i oppgaveløsningen vil øke. Det er mange innbyggere over 90 år. Selv om flere av disse har god helse og bor hjemme uten minimalt med tjenester, vil det være vanskelig å få de rehabilitert tilbake til hjemmet om de blir syke. Samtidig er andelen av mennesker med funksjonshemming høy i forhold til landsgjennomsnittet. Dette er med på å øke etterspørsel på lege og omsorgstjenester.

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen har nå vært praktisert i snart 5 år. Våre tjenester merker at sykehuset skriver ut pasientene fortere enn før reformen, og at det kreves ekstra ressurser for å følge opp de som blir utskrevet.

Fra 01.01.16 har kommunen hatt ansvar for å ivareta øyeblikkelig hjelpsfunksjonen innfor somatikk, fra 01.01.17 skal det også omfatte mennesker med rus og psykiske helseproblemer.

Fortsatt er det fra staten sin side lagt opp til en opptrappingsplan for rus, helsestasjon/skolehelsetjenesten og habilitering og rehabilitering.

Demens sykdom

Det er igangsatt dagtilbud for mennesker med demens sykdom. Tilbudet blir gitt en dag i uka i Indre del av Lyngen og det samme i Lenangen. Det er behov for å øke tilbudet, men de økonomiske rammer tillater det ikke, staten gir et tilskudd på kr 67 000 pr plass 5 timer 5 dager i uka. Å utvide tilbudet til alle ukens dager 2 steder i kommunen, vil gi en lønnskostnad på ca. 2 mill. i året.

Å gi et tilbud til mennesker med demens sykdom vil bli en av de store utfordringer i årene som kommer. De fleste som blir rammet av sykdommen vil ha behov for en institusjonsplass, og pr i dag er det der vi har størst utfordring med å gi tilbud.

Flyktninger:

Det er gjort vedtak om å motta 16 flyktninger i 2016. 9 personer er pr dags dato flyttet til kommunen. Det vil også bli familiegjenforening, så det totale antall kan bli mer enn 16 personer. I 2017 antallet justert ned til 10 personer. Det største problemet er å skaffe boliger til flyktninger. En god integrering krever oppfølging fra alle kommunens tjenester.

Rus- og psykisk helse

Hovedutfordringer:

Gi et botilbud til mennesker som bruker rus, og til dem som er motiverte for å slutte.

Gi et botilbud til unge psykisk syke som ikke mestrer å bo alene.

Gi tilbud på alle ukens dager, samt på kvelder til brukere av rus- og psykisk helsetjenester.

Tiltak:

Få etablert boliger tilpasset de forskjellige grupper, de som er aktive brukere av rus og de som er motiverte for å slutte med rus. Gjennom omorganiseringer, etablere botilbud for unge psykisk syke som har behov for døgn tjenester.

Få etablert et aktivitetstilbud og arbeidstilbud, i de nye lokaler som blir bygd opp på Solhov.

Innovasjon innfor tjenesten

Tjenesten er opptatt av å se på mye muligheter å drive omsorg på, og da med tanke på bruke av teknologi. I løpet av året er det tatt i bruk «mobil- omsorg», dvs. at ansatte i hjemmesykepleien har ipader med seg når de skal gi tjenester i hjemmet. De kan gå inn å se hva brukeren bruker av medisiner og f.eks skrive rapport sammen med brukeren.

Det er i økonomiplan lagt inn 1 mill. hvert år for å gjøre investeringer innfor velferdsteknologi. Det er etablert en tverrfaglig arbeidsgruppe som jobber aktivt med oppgaven, og en er så vidt i starten med å få kjøpt inn utstyr. Pr i dag har vi trygghetsalarmer, sensorer som fanger opp bevegelser, døralarmer og GPS'er, men det er kun en begynnelse. Vi følger med i utviklingen, og mener selv at vi er oppdatert innfor området.

2.5 Ramme 5 – Plan, teknikk og næring

Budsjettramme 2017

Ramme: 5 Plan, teknikk og næring	Budsjett 2016	Budsjett 2017
4400 BYGG OG ANLEGG, PROSJEKTER	450	-
4405 PLAN	2 580	2 646
4407 NÆRING	2 460	1 542
4410 BYGG OG ANLEGG	15 684	13 526
4412 FORVALTNING TEKNISKE TJENESTER	3 258	3 949
4710 VANN OG AVLØP	-175	-1 645
4810 FEIING OG BRANNBEREDSKAP	3 240	3 554
4900 BUDSJETTRAMME TEKNISK DRIFT	-	-
Konsekvensjustert budsjett	27 497	23 572
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>-3 925</i>	
Nydyrkingstilskudd		200
Oppkjøp av landbrukseiendom		500
Finansiering/salg av landbrukseiendom		-500
Lønn tidligere jordbrukssjef - jan-sept. 2017		485
Økning grussalg Tyttebærvika		-1 200
Ubrukte driftsmidler 2016/finansiering av stilling		-406
Økte driftsutgifter til nye veilyroder jf. k-vedtak 103/16		20
Driftsutgifter gamle sykehjem pga. Sollia aktivitet og Frisklivssentralen m.fl.		150
Husleie rådhus		2 000
FDVu-planprogram kommunale bygg		30
Vinterdrift parkeringsplasser		60
Drift av tømestasjon for bobiler		80
Reduserte driftskostnader Lenangen skole		-100
Omorganisering brann og redning		-500
Finansiering av 0,5 årsverk til parkdrift		-280
Geotekniske undersøkelser - kjøp av tjenester		500
Finansiering - bruk av disposisjonsfond		-500
Egenandel nærværprosjekt		-20
Parkdrift - SommerLyngen		435
Utbedringer Knøttelia barnehage		100
Finansiering - bruk av disposisjonsfond		-100
Årsløse brakkerigg Lenangen skole		420
Finansiering - bruk av disposisjonsfond		-420
Sum ramme: 5 Plan, teknikk og næring		24 526

Plan, næring og teknikk (PNT), har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens egen eiendomsmasse og brukere av disse, samt nærings- og samfunnsutvikling med aktivitet rettet mot kommunens innbyggere, næringsliv og sektormyndigheter. De faglige ansvarsområdene innenfor enheten omfatter:

- Plan — samfunns- og arealplanlegging, planbehandling og planproduksjon
- Endring av eiendom — "delingssak"
- Oppmåling og matrikkelføring
- Byggesaksbehandling og utslippstillatelse

- Jord- og skogbruksforvaltning
- Næringsutvikling
- Natur og miljøforvaltning
- Forvaltning, drift og vedlikehold av
 - kommunale vann og avløpsanlegg
 - kommunale veier og havner
 - kommunale bygg, anlegg, eiendommer og tomter

Forankring i kommuneplanens samfunnsdel

Næring

- Klarering av arealer for næringsutvikling og infrastruktur ihht retningslinjer nedfelt i arealplan, strategisk næringsplan for Lyngen kommune og regional næringsplan for Tromsøregionen, samt etter konkrete behov.
- Planoppstart for ny områdereguleringsplan for Lyngseidet sentrum. Tilrettelegging for næringsutvikling konkretisert via oppstart av arbeid med revidert områdeplan for Parakneset og Furufalten Sør (Vollneset industriområde).
- Påkostning og oppgradering av kai på Furufalten Sør (Vollneset).
- Oppstart av detaljprosjektering og entreprisearbeid for ny kai på Sandneset.
- Tilrettelegging av 8-10 lokaliteter for parkering og offentlige toalett i forbindelse med økt reiseliv.
- Stimulere landbruket vha. tilskudd til nydyrking og kjøp og salg av landbrukseiendom.

Barn og unge

- Ferdigstillelse av nye lokaler for kommunens kulturskole, ungdomsklubb og andre kultur-/fritidstilbud.
- Sommerjobb for ungdom

Bolig

- Gjennom revisjon av arealplanen legges det opp til muligheter for spedt boligbygging i alle deler av kommunen
- Stimulere til økt boligbygging gjennom forvaltning av boligbyggingstilskudd.
- Utrede muligheter for offentlig/privat samarbeid.
- Innereidet boligfelt ferdigstilles med ca. 10 disponible boligtomter
- Arbeid med ny hovedplan for vann og avløp fullføres og det iverksette utbyggingstiltak ihht ny plan.

Sentrum

- Forslag om driftsbudsjett til parkdrift i Lyngen kommune for å videreføre og støtte opp om stedsutviklingsprosjektet.

Forebyggende helsearbeid

- Gjennomføring av kommunale byggeprosjekter i tråd med plan- og bygningslovens krav til universell utforming.
- Planmessig tilrettelegging og sikring av friluft- og fritidsaktiviteter gjennom revisjon av arealplanen

Regionalt samarbeid

- Vurdere og utvikle områder for interkommunalt samarbeid hvor dette er rasjonelt/effektivt.

Sikkerhet og beredskap

- Tverrsektoriell iverksetting av arbeid med utarbeidelse av helhetlig ROS.
- Oppstart og bidrag til revidering av beredskapsplan for Lyngen kommune og Nordnes

Mål

For 2017 har området følgende hovedmål for forvaltning, drift og tjenesteproduksjon:

- Sørge for at frister for saksbehandling blir overholdt.
- Utarbeide strategier og planer for forvaltning og drift av kommunens eiendomsmasse. Det planlegges arbeid med FDVU-planer² for kommunale bygg.
- Utarbeide kommunal hovedplan for vann og avløp.
- Oppstart og håndtering av flere større samfunns- og arealplaner
- Være et godt og positivt mellomledd mellom regionale myndigheter og private aktører/virksomheter.
- Bidra til positiv omdømmebygging av Lyngen kommune gjennom serviceorientert brukerkontakt mot innbyggere, næringsliv, andre offentlige myndigheter og media.

Hovedutfordringer:

I likhet med forutgående driftsår vil budsjettammen for 2017 også være stram. Sektoren vil fortsatt rette særlig driftsmessig og økonomisk oppmerksomhet mot følgende områder/tema:

- Organisering av vaktmester- og rengjøringstjenester samt ledelse og operativ drift av teknisk sektor
- Styring og kontroll av kommunale investeringsprosjekter
- For bygge- og delingssaker stiller Plan – og bygningsloven frist for behandling. Som hovedregel gjelder 12 ukers frist. Under visse forutsetninger kan fristen settes helt ned i 3 uker. Slik kort frist stiller krav til effektivitet helt fra mottak av søknader, vurdering og behandling.

Bolig

- Kommunen disponerer liteforholdsvis lite byggeklart areal i sentrumsområdet, følgelig kan utbyggere bli avhengig av dispensasjoner fra planformål og avtale med private grunneiere for å realisere slike prosjekter i sentrum.

Næring:

- Inntrykket i dag er at næringsaktiviteten og utbyggingsbehovet i mange tilfeller dreies fra fiskeri og annen tung industri til reiseliv/overnatting/turisme. Områder regulert til industri kan dermed ikke bygges ut til slik virksomhet uten endringer av eksisterende planformål. Slike endringer blir ofte gjort under stort tidspress og fares for lite gjennomtenkte løsninger er derfor tilstedt under slike tilstander.
- Furufalten industriområde: Tiltak nord for elva er sterkt frarådet av FM og NVE, kommunen må vurdere om eller på hvilken måte merknadene fra sektormyndighetene skal bli ivaretatt dersom området fylles ut. Dette området er regulert til naturformål og heilokopterlandingsplass, utfylling til industriformål krever dermed endring av

² FDVU = forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling

reguleringsplan vedtatt 1.9.2012. Nyere flomanalyse foretatt i 2016 viser at området ikke er egnet til helikopterlandingsplass.

- Utfyllinger nord og sør for Cinderellas anlegg er vurdert som positivt både med hensyn til bedriftens behov og for å ivareta trafikksikkerheten (dagens avkjøring er svært uoversiktlig). Tiltak som utføres skal ivareta behovene til industrien, men også interessene til øvrige samfunnsformål. Områderegulering er iverksatt og vil ferdigstilles i 2016.
- For Lenangsøyra er det gjennomført ny reguleringsplan i 2016. Dette vil medføre at området ikke bare kan benyttes til industriformål, men også næringsformål. Det vil bli ervervet grunn av kommunen for næringsformål og etablering av infrastruktur i havnen.
- Opprettelse av flere offentlige toalett og parkering i kommunal regi vil medføre driftskostnader som man ikke har rom for i dagens budsjett. Det er derfor en forutsetning at gjennomføring av dette tiltaket finansieres av inntekter øremerket til drifta. Før prosjektet igangsettes bør det derfor tas stilling til dette i samråd med bl.a. turistnæringen.
- Jordbruksnæringa i Lyngen kommune har behov for mer dyrka mark. Dette gjenspeiles i flere av utfordringene næringa står overfor. Man ønsker gjennom stimulering til nydyrking, å redusere andelen leiejord på brukene og samtidig bidra til redusert leiejordpress og intern konkurranse næringsutøverne i mellom. Gjennom et nydyrkingstilskudd bidrar man etterhvert til en styrking av grovfôrgrunlaget slik at aktive gårdsbruk stiller sterkere i forhold til framtidige utfordringer. Nydyrking er ressurskrevende for gårdsbruk under oppbygging, men samtidig en god investering da slike arealer årlig vil «kaste av seg» i form av arealtilskudd.
- Stiftelsen Troms Landbruksselskap eier en landbrukseiendom på tilsammen i overkant av 4 500 da i området Sør-Lenangsbotn til Jægervatnet. Her vil det være mulighet å dyrke opp mot 2000 dekar. Tiltakene er godkjent gjennom konsekvensutredning og avklart i forhold til reindrifta. For å forenkle prosessen med utparsellering av de ulike nydyrkingsteigene, samt å holde nede prisen på arealene, foreslås et kommunalt eiendomskjøp der kjøpesummen fordeles ut på de som får tildelt arealer.

Bygg og anlegg

Når det gjelder større og viktige prosjekt i 2017 fremheves oppstart med arbeid rettet mot renovering av Lenangen skole, vurdering av kommunens eiendomsmasse og utnyttning av eksisterende bygningsmasse rundt skolen.

Vedlikeholdsetterslepet på kommunens bygninger er betydelig, Lyngen kommune vil starte opp arbeidet med plan for vedlikehold fra årsskiftet. Det synes allikevel klart at tiltak må iverksettes i 2017 for å opprettholde, og helst heve, standarden på kommunens bygningsmasse.

Foreslåtte tiltak:

1. Omdisponering 0,28 årsverk renhold Lyngsdalen, tilføres stilling som renholdsleder: Kommunen har for deler av året 2016 engasjert faglært renholder som har hatt ansvaret for daglig oppfølging av renholdere, men også gjort vurdering av nødvendige stillingsstørrelser for noe kommunale enheter. Vedkommende har nå etter eget ønske

gått tilbake til sin opprinnelige stilling som renholder, det er gjort vurdering som tilsier at det kan være forsvarlig å redusere renholds behovet med 0,28 årsverk på Lyngsdalen oppvekstsenter. Dette foreslås benyttet til opprettelse av fast kommunal renholdsleder.

2. Husleie Lyngen Servicesenter AS:
Lyngen kommune og Lyngen servicesenter har inngått avtale om leie av rådhuset i Strandveien 24, årlig avtalt leie er satt til kr 2 mill.
3. Husleie kontorlokaler barnevernet:
Dagens rådhusareal i Strandveien 24 dekker ikke behovet for alle kommunalt ansatte, i tillegg kan hensynet til brukerne tilsi at barnevernstjenesten ikke bør ha tilhold i rådhuset. Rådmannen ser det som en god løsning å leie lokaler av servicesentrets areal i Myra til barnevernets formål. Det er ikke inngått formell avtale om slik leie, men ut fra eksisterende avtaler anslås årlig leiepris og strømuttergifter til kr 100 000.
4. Økte driftsutgifter til nye veilyroder jf. k-vedtak 103/16:
Lyngen kommunestyre vedtok i ovennevnte sak å anskaffe nye veily i 3 navngitte områder. Årlig drifts- og vedlikeholdsutgifter for slik nyanskaffelse beregnes til kr 20 000 som foreslås som nytt driftstiltak for 2017.
5. Drift av tømmestasjon for bobiler - k-vedtak 65/15:
Utgifter til strøm til oppvarming, slamtømming, brøyting, tilsyn og vedlikehold av vedtatte tømmestasjon er beregnet til kr 80 000.
6. FDVu-plan kommunale bygg:
Forvaltning, drifts, vedlikeholds og utviklingsplan for kommunale bygg og anlegg vurderes som nødvendig for å kunne planlegge, budsjettere og gjennomføre nødvendige tiltak. I første omgang er det ønskelig å anskaffe dataprogram som kan benyttes både i administrasjonen og blant kommunens vaktmestre og vedlikeholdsarbeidere. Det foreslås avsatt kr 30 000 til dette formålet.
7. Geotekniske undersøkelser av byggeområder:
Med grunnlag i kommuneplanens arealdel er store deler av byggeområdene underlagt krav om geoteknisk vurdering før oppføring av bygning kan tillates. Dette gjelder både kommunale boligfelt og privateide områder. Rådmennene ser det som nødvendig å engasjere geoteknisk kompetanse for å forhåndsklarere byggeområder slik at unødige forsinkelser oppstår i forbindelse med byggesaksbehandling. Dette oppdrag må konkurransesettes, men det antas at slikt kan utføres innenfor ramme på kr 500 000.
8. Utbedringer Knøttelia – parkeringsplass:
Etter utvidelse av bygning i Knøttelia barnehage er parkeringsarealet redusert slik at dette ikke dekker dagens behov. Tak-nedløp fra eldste bygningsdel har i dag utkast direkte i gangareal ved inngangsport og medfører isdannelse på vinterstid. Utbedring av dette forholdet ble ikke meldt som et behov i forbindelse med ombygging i 2013 og ble dermed ikke tatt med i prosjektet. Barnehagens ledelse uttrykt bekymring for sikkerheten slik situasjonen er i dag og har bedt om at forholdet utbedres. Etter rådmannens vurdering vil det være nødvendig å grave ny drenering med utløp gjennom asfaltert parkeringsplass, i tillegg vil det være hensiktsmessig å foreta utvidelse av parkeringsplass i forbindelse med dette tiltaket. Kostnader med disse

tiltakene anslåes til kr 100 000, dette beløpet foreslås dekke over kommunens disposisjonsfond.

9. Årsleie brakkerigg Lenangen skole:
I forbindelse med oppføring av nytt skolebygg i Lenangen er det anlagt midlertidig skole i innleid brakkerigg. Årlig leie er avtalt til kr 420 000 for 2017, dette beløpet foreslås dekke over kommunens disposisjonsfond.
10. Tomgangsdrift/delvis drift gamle sykehjem:
Bygningen benyttes i dag til dagsenter, frisklivssentral og til utleie for Lyngsalpan pistolklubb. Årlige driftsutgifter til oppvarming, brøyting og vedlikehold er beregnet til kr 150 000.
11. Parkeringsplasser – vinterdrift
Det er inngått avtaler om leie/lån av parkeringsarealer og toalett i Nordlenangen, Sørnenangen, Koppangen og Furufalten. Årlig utgift for 2017 er beregnet til kr 60 000 som foreslås tatt med som tiltak på driftsbudsjettet.
12. Sommer Lyngen - tjeneste 3351
Forskjønning av utearealer foreslås utført av ansatte skoleelever, det foreslås avsatt kr 50 000 til innkjøp av planter.
13. Stedsutvikling - parkdrift, driftsutgifter og lønn
Det foreslås at vikarengasjement som har vært benyttet over mange år til vedlikehold av parkarealer og kommunale veier blir gjort om til fast deltidsstilling. Årlige utgifter til lønn og drift er beregnet til kr 350 000. Dette finansieres ved reduksjon av vikaerbudsjett på kr 280 000.
14. Turist Lyngen - leie av søppelcontainere
Det vurderes som nødvendig å plassere ut avfallscontainere i områder der turister ferdes. Avfallsservice beregner årlige utgifter til dette å være ca. kr 35 000.

Kommunale veier og kaier

Videreføring av satsing på asfaltering f.o.m. 2016. Før asfaltering utføres må eventuelle oppgraderinger av veikroppen og utskifting av stikkrenner utføres. Veivedlikeholdsplan datert 30.5.2014 legges til grunn for vedlikeholdstiltak på kommunale veier.

Når det gjelder kommunens kaianlegg er det behov for nødreparasjon av Furufalten kai i 2017. Videre legger rådmannen opp til at det foretas utbedringer av kommunens kaianlegg i Nord-Lenangen, samt at det iverksettes omfattende utbedringer av Furufalten kai i 2017.

Det vil bli fremmet sak for kommunestyret av nytt havneregulativ i kommunen som omfatter alle kommunale kaier og sjønære arealer, slik at kommunen kan forsvare investeringer og drift av disse.

Vann og avløp, (VA)

På vann og avløpssiden planlegges for 2017 løpende mindre vedlikeholds- og driftstiltak. Det er imidlertid et stort behov for å bytte ut gammelt ledningsnett som er utført med ukurante dimensjoner med dårlig kvalitet, slik at lekkasjer ofte oppstår. Dette fører til usikker vannforsyning for innbyggere og næringsliv, samt til høye drifts- og vedlikeholdskostnader

som følge av nødløsninger. De ulike driftstiltakene for vannforsyningen finansieres via kommunens fondsmidler.

Arealplan og samfunnsutvikling

Hovedtiltakene på plansiden vil være primært koplet opp til videreføring og slutføring av arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel og ny kommunal planstrategi.

Feiing og brannberedskap

Feiing

Driftsbudsjettet har ca. samme nivå som i 2016. Det foretas behovsprøvd feiing i hele kommunen. Tilsyn tas hvert fjerde år.

Det foreslås en fast 50 % stilling som feier f.o.m. 2017, samtidig med en 50 % stilling på tilsyn. Dette utgjør en reduksjon på 0,1 årsverk, samtidig som at man ikke trenger å øke feieavgiften.

Brannberedskap

Kompetanseheving av brannmannskapene vil fortsette i 2017. Bevilgning til dette fås over statsbudsjettet.

Man vil ila 2017 se på muligheter for omorganisering av brann og redningstjenesten.

2.6 Ramme 6 og 7 – finans og inntekter

Ramme: 6 Finans	Budsjett 2016	Budsjett 2017
8000 PREMIEAVVIK, PENSJONS- OG LØNNSRESERVE, MV.	4 414	2 382
8900 AVSKRIVNINGER (MOTPOST)	-1 251	-
Konsekvensjustert budsjett	3 163	2 382
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>-781</i>	

Avsetning til lønnsreserve er økt med kr 900 000 ihht forventet lønnsvekst på 3 % for 2016.

Ramme: 7 Budsjettskjema 1A	Budsjett 2016	Budsjett 2017
8001 EIENDOMSSKATTEKONTOR	-6 500	-6 620
9000 FRIE INNTEKTER, RENTER OG AVDRAG, AVSETNINGER	-188 324	-190 612
Konsekvensjustert budsjett	-194 824	-197 232
<i>Konsekvensjustering</i>	<i>-2 408</i>	
Økning renteutgifter - lån til anleggsmidler		355
Økning avdrag - lån til anleggsmidler		-
Endring i avsetning til disposisjonsfond		-1 136
Bruk av disposisjonsfond		-
Sum ramme: 7 Budsjettskjema 1A		-198 013

Eiendomsskatt beholdes på 5 promille i 2017.

For å oppnå balanse må avsetning til disposisjonsfond reduseres med kr 1,136 mill. i 2017. Netto endring i disposisjonsfond for 2017 blir da -0,887 mill. kroner.

3 VEDLEGG

3.1 Gebyrregulativ

Vedlagt saksfremlegg. Blir lagt til etter endelig vedtak i kommunestyret.

3.2 Økonomiske oversikter

Vedlegges når saken er ferdigbehandlet i kommunestyret.